

జ గ జ్యో తి

ప్రథమ సంపుటము

గ్రంథకర్త

హరికథాపితామహ

శ్రీమదజ్ఞానాదిభట్ట నారాయణదాసు గారు

ప్రకాశకులు

శ్రీమతి కట్టా శ్యామలా దేవి

2వ లైను, శ్యామలా నగర్,

గుంటూరు - 6

CI

జ గ జ్యోతి

ప్రథమ సంపుటము

గ్రంథకర్త

హరికథాపితామహ :

శ్రీమదజ్ఞాదాదిభట్ల నారాయణదాసు గారు

ప్రకాశకులు :

శ్రీమతి కర్రా శ్యామలాదేవి

2వ లైను శ్యామలావగర్,

గుంటూరు-6.

జానభారతీ ప్రచురణలు - 21

ద్వితీయముద్రణము

1000 ప్రతులు

మూల్యము రు. 100/-50/-

ముద్రణ :

పి. రామకృష్ణమూర్తి

మేనేజింగ్ డైరెక్టర్

వెల్ కమ్ప్లెస్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్, గుంటూరు-2. Phone : 25081

సంకాంతి

1983

నర్వహకులు

ప్రకాశకులవి.

81

**This book is published with the financial assistance
of the government of Andhra Pradesh Ministry of
Cultural affairs. We thank them for their aid.**

12

విషయానుక్రమణిక

మొదటి ప్రకాశము

	పేజీ నం.
1 పౌరుషదై వవిచారము	1
2 కృతాది యుగలక్షణ నిరూపణము	3
3 కాలకర్మములు	4
4 జాగ్రదాద్యవస్థల నిరూపణము	6
5 నృప్తికమము	6
6 ప్రకృతి-ఆత్మ	7
7 ఆత్మశక్తి	9
8 వర్ణాశ్రమ ధర్మములు	12
9 విద్యలు-కర్మలు	15
10 చార్వాకమతము	25
11 బృహస్పతి మతమునకు తప్పవ్యాఖ్యానములు	40
12 దై వపౌరుష నిర్ణయము	46

రెండవ ప్రకాశము

13 దై వపౌరుష నిర్ణయము	54
14 వర్ణాశ్రమ వ్యవస్థ-గోత్రావళి	102
15 తత్త్వనిర్ణయము	110
16 వేదార్థము	117
17 స్మృత్యర్థము	118

	పేజీ నెం.
18 అహం మమ ప్రత్యయము	119
19 మానవోన్నతి	123
20 దర్శనపతామర్శ	125
21 యజ్ఞము-పశుహింస	153
హోమవిధులు కర్మభేదములు	155
22 మానవధర్మము	160
23 మతసమీక్షరణము	165
24 జగన్నిర్ణయము	168
25 జనతాకృతి	174
26 ప్రపగతి	177
27 వైద్యజ్యోతిషావశ్యకత	189
28 శతందీర్ఘమాయుః	191

మూడవ ప్రకాశము

29 నికృష్ట ప్రత్యభిజ్ఞానము	193
30 సంస్కార సంక్రమాదశ	197
31 బ్రతుకుఁదెరువు	209
32 విశ్వహితకాంక్ష	213
33 మానవ జీవనరహస్యము	216
34 యజ్ఞ కర్మము	236
35 జగద్గురు ప్రశంస	251
36 మిత్రవాద నిరాదరణ	257
37 శాబ్దిక క్రియాతత్త్వము	271
38 విశ్వమాంగళ్యబోధ	280

నాలుగవ ప్రకాశము

పేజీ నం.

39	కాలగతి	284
40	ఉపనిషద్ధాథ	291
41	ఆరణ్యకములు	298
42	యజ్ఞదీక్ష	304
43	యుగస్వరూపము	316
44	యజ్ఞపశువిచారణ	324
45	నూతనదృశ్యార్థము	327
46	వేదవిజ్ఞానము	335
47	దీక్షావివరణము	347
48	ప్రకృతిలీల	349
49	పరమభాగవతులు	356
50	ఋత్విగాచారము	353
51	వర్ణవ్యవస్థ	362
52	ప్రకృతి పరిణామము	363
53	శిక్ష	365
54	యాజ్ఞశీభాషనానుక్రమ సిద్ధిర్భవతి తాదృశీ	369
55	లోకవ్యవహారము	373
56	నాదబ్రహ్మము	376
57	తరణోపాయము	378
58	కాల్పనిక జగత్తు	380
59	ఆప్తవాక్య ప్రమాణస్థితి	385
60	వ్యక్తావ్యక్త జగత్సృష్టి	387
61	సత్యవాక్సంయమము	394

	పేజీ నం.	
62 స్వరవల్లరి	399	
63 వాసుదేవ పరబ్రహ్మము	405	
64 రసపిపాస	412	
65 నాదబిందుకళ	419	
66 కాలగణన	424	
67 అక్షరమహత్త్వము	428	
68 ధ్వని విశేషములు	434	
69 వ్యాసపద నిర్వచనములు	442	
70 అనిత్యకార్యరూపశబ్దబ్రహ్మము	443	
71 భాషోత్పత్తి రహస్యము	444	
72 వాగర్థవైఖరి	448	
73 గీర్వాణ వాగ్గీల	450	
74 కర్తవ్య జిజ్ఞాస	454	
75 ధ్వనివర్ణ విభేదము	459	
76 నాదబ్రహ్మోపాసనము	462	
77 మంచిచెడ్డలు	471	
78 సృతితత్త్వ నిరూపణము	474	
79 చరణసేవ	479	
80 జగద్ధితము	484	

కృతజ్ఞత

బ్రహ్మశ్రీ ఆదిభట్ల నారాయణదాసుగారు ఆట, పాట, మాటల మేటియని హరికథా పితామహుడని బగద్విశమే. వారికి సంగీతములో నెట్టిప్రావీణ్యము కలదో, సాహిత్యములోఁ గూడ, అట్టి ప్రావీణ్యమే కలదని చాలమందికి తెలియదు. కవి హృదయము కవియే యెఱుఁగునన్నట్లు, తిరువతి వేంకటేశ్వరకవులు నారాయణ దాసుగారిని గురించి యీ తీరుగా వర్ణించినారు.

మ. అల నారాయణుఁ డప్పు కృష్ణుఁ డయి గే, యమ్మందు సంతోషముం
గొలిపెంగాని కవిత్వమందుఁ గొలుపన్, గొంతేనియు న్నోచుఁకొఁ
డల లోపమ్మును దీర్చుకొఁ దలఁచి కా , దా యిట్టిరూపమ్ముతో
నిల నారాయణదాస నామమున ని , స్తేపారె నాఁ జెల్లదే.

నారాయణదాసుగారికి సంగీత సాహిత్యములలో గొప్పప్రావీణ్యము ఉండుట వలననే వారు స్వయముగా యక్షగానముల రచించి, యే యే రసమును వ్యక్తి మొనర్చుటకే యే కృతు లుండవలెనో ఏయే రసానుభూతి కే యే రాగతాళము లనుకూలముగ నుండునో, ఆరీతిని హరి కథలను చెప్పుటవలననే నారాయణదాసుగారికి సరియగు వ్యక్తి 'సభూతో సభవివ్యతి' అని శతావధానులు చెప్పినారు. వారు రచించిన యక్షగానములలో ననన్యభక్తి అంతర్లీనమై యున్నది. వారు సహజపాండిత్య విలాసులు.

“నాలవయేట నేనరసినకొలది నన్గోరి చదువులెల్ల దారసిల్లె” అని వారే చెప్పుకొనిరి, దానికి తార్కాణమే ఈ బగద్విశమే గ్రంథము.

అవధాన శిరోమణి, మహామహాపాధ్యాయ, మధ్వ శ్రీ
కాశీకృష్ణాచారిగారు నారాయణదాసుగారిని గురించి యిట్లు చెప్పినారు.

ఉ. హామనిపించునాట, యహాహామనిపించునాట, తేనె హా
నాయనిపించునాట, వహావామనిపించునాట దేటకైత వ
హామనిపించు, నో హరి కథామృతసాగర ! యాదిభట్ట నా
రాయణదాస ! నీకడ సమస్తము సన్వయమయ్యె నద్దిరా.

నారాయణదాసుగారు రచించిన యక్ష గానములు ఇతర
గ్రంథములు కేవల సంగీతము కొఱకును, మనోరంజనముగనుండుట
కును వ్రాయబడినవే కావు. నారాయణదాసుగారు బాహ్యముగా
భోగిగను, సుఖలాలసుండుగను కాన్పించినను మానసికముగా జనకుండు
త్యాగరాజువలెనే జీవన్ముక్తు డనుటకు సందేహము లేదు. త్యాగ
రాజు కృతులలో భక్తిజ్ఞాన వైరాగ్యములు లీనమై యుండునట్లు
నారాయణదాసుగారి రచనలన్నియు గంభీరమైన వేదాంతభావము
లతో నిండియున్నవి. విజయనగర సంస్థానాస్థాన కవిశ్వరులు శ్రీ భోగ
రాజు నారాయణమూర్తిగారు నారాయణదాసుగారి నీరీతిగా స్తుతించి
నారు.

గీ. నీవు సూతమహర్షివై , నిఖిల హరి క
థా విశేషంబులను జెప్పి , తనరు కతన
వై మిశ్రాణ్యమయ్యె నం . ద్ర ప్రదేశ
మాంద్ర దేశీయులును , శౌనకాదులైరి
దాస కవిచంద్ర ! కడు ధన్య , తమఁడ వీవు.

నారాయణదాసుగారికి చిన్ననాటనుండియు వేదాంతములో
నెట్టి యభిరుచి కలదో, వారు రచించిన 'బాటసారి' వలన గ్రహింప

వచ్చును. వారు 'బాటసారి' యను నీ గ్రంథమును యిరువదినాలు గేండ్ల వయసున రచించినారు. తరువాత వారికి హరి కథలయందు అభిరుచి కలిగి, అందు కనుకూలమయిన యక్షగానములు రచించుట యందే చాలాకాలము నిమగ్నులై యుండిరి. కాని, వారికి చతుష్టపికళల యందును పరిపూర్ణత్వమును సంపాదించవలెనని దీక్షయందుటవలన సకలవేదములు, సకల పురాణములు పఠించి సర్వపురాణ సారమును ఒక మహాగ్రంథమును రచించుటకు ప్రారంభించిరి. ఆయుర్వేదములోఁ గూడ అసమానమగు ప్రజ్ఞను సంపాదించి ఒక గ్రంథము రచించిరి. వీటితోఁ దనివి తీరక, వారికి వేదాంతములోఁ గల అసమాన ప్రజ్ఞను వ్యక్తమొనర్చుటకు "జగజ్జ్యోతి" అను పేరుతో నొక ప్రకరణ గ్రంథము వ్రాయుటకు 1922 సంవత్సరమున ప్రారంభించిరి. అప్ప టప్పట, ఒక్కొక్క ప్రకరణము వ్రాయుచు ఎనిమిది ప్రకరణములు పూర్తి చేసిరి. మరియు నెన్ని ప్రకరణములు వ్రాయఁదలఁచిరో యూహింపఁజాలము.

ఈ బృహద్గ్రంథమును అచ్చొత్తించుటకు ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వ సాంస్కృతిక శాఖామాత్యులు గౌరవనీయులు శ్రీ భట్టం శ్రీరామమూర్తిగారు, దీనికి ప్రభుత్వపరముగా ధనసహాయము అందజేసిరి. వారికి నా కృతజ్ఞతాభివందనములు.

ప్రభుత్వ ధన సహాయమువలన ఈ ముద్రణచేపట్టి పాఠకలోక మనకు దీనిని అందచేయగలిగి నందుకు చాలనంతసించుచున్నాము.

మలానగర్, }
మారు-6. }

౧౩.

కర్రా ఈశ్వరరావు

దా స హృ ద య ము

“వ్యాకరణాలంకారచక్రవర్తి” “సాహిత్యవిశారద”
వ్యాకరణ విద్యాప్రవీణ, సాహిత్యవిద్యాప్రవీణ, భాషాప్రవీణ

అప్పల్ల సో మే శ్వ ర శర్మ, M. A., P. O. L.

(Reader in Sanskrit, Retd., A. U., Waltair)

విశాఖపట్టణము.

ఈ సందర్భంలో “దాస” శబ్దం “హరిదాస” అనే అర్థాన్ని సూచిస్తుంది. “హరిదాస” అని అనగానే శ్రీ మదజ్ఞాన ఆదిభట్ల నారాయణ దాసుగారే ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ఆబాలగోపాలానికిస్సరణకు వస్తారు. హరిదాస శబ్దం ఆయన విషయంలో అంతగా రూఢమై పోయింది. ఏమంచి ముహూర్తాన ఆయనకు ఆ నామకరణం చేశారో గాని అది అక్షరాలా అస్వర్థమై కూచుంది. “మహాకవి” బిరుదం ఒక్క వాల్మీకికే చెల్లినట్లు “హరిదాస” బిరుదం ఒక్క నారాయణ దాసుగారికే చెల్లింది. ఇతరులు ఆ బిరుదాన్ని వాడుకోవడం జౌప చారికం - అభ్యాసపాటవం అని చెప్పక తప్పదు.

“అథ పురుషో హ వై నారాయణః ..... వృధివీచ
నారాయణః - అంతరిక్షంచ నారాయణః .....
సర్వంచ నారాయణః” ఇత్యాదిగా నారాయణోపనిషత్తు
తుంది”. “సృష్టి అంతా నారాయణుడే” అని దాని తాత్పర్యం
విధంగానే - సంగీతంచ నారాయణః, సాహిత్యంచ నా

శ్రుతిశ్చ నారాయణః, లయశ్చ నారాయణః, నాట్యంచనారాయణః,
రసశ్చ నారాయణః, హరికథాచ నారాయణః ..... సర్వంచ
నారాయణః" అని అర్థ శతాబ్దాపాటు ఆంధ్రదేశంలోనే కాక
యావద్భారత దేశంలోను శ్రీ నారాయణదాసుగారు జాబ్బల్య
మానంగా వ్యవహరించేరు. అవిచ్ఛిన్నమైన తమ విద్యావంశాన్ని
విస్తరింపజేసి హరిదాస ప్రజాపతులయినారు. అది వారి సుకృతం-
ప్రతిభాఫలం.

ప్రతిభ అంటే అనిర్వచనీయమైన మేధావైభవం. దాని
కందని విషయమంటూ ఉండదు. అది ఒక్కొక్కచోట ఒక్కొక్క
విధంగా విజృంభిస్తుంది. జేజేలు పలికిస్తుంది. ప్రపంచాన్నే పాదాల
ముందు పడేస్తుంది. అటువంటి ప్రతిభ నారాయణదాసు గారిని
స్వయంగా వరించి తరించింది. వ్రాయించి, ఆడించి, పాడించి,
సేవాసనిపించి వారిని కీర్తిధవళాచల శిఖరం మీద కూర్చోబెట్టింది.
ఎన్నో పాటలు, పన్యాలు, హరికథలు, కథలు, కావ్యాలు, అను
వాదాలు, విమర్శలు శ్రీ దాసుగారి మనసజలధినుండి ఆవిర్భవించిన
ఆణిముత్యాలుగా మిరిమిల మెరుస్తున్నాయి.

అయితే నాటినుండి నేటివరకు శ్రీ దాసుగారిని "హరికథా
పితామహుడు" గానే సహృదయలోకం సంభావిస్తున్నది. అది
సరికాదు - సమగ్రం కాదు. ఆయన కేవలం హరికథాపితామహుడే
కాదు. "దర్శన పితామహుడు" కూడా దర్శన సుధానిధిని మధించి
కాస్త్రుభమణిని వెలికిదీసి సానపెట్టి నకల బగజ్జ్యోతిగా ప్రసాదించిన
మహాదాఝనికుడు శ్రీ నారాయణదాసు. ఆయన దర్శన సారసర్వ
స్వమే "బగజ్జ్యోతి".

నాలుగు వేదాలు, బ్రాహ్మణాలు, ఆరణ్యకాలు, ఉపనిషత్తులు
ఆరు వేదాంగాలు, ఆరు దర్శనాలు, పురాణాలు, ధర్మశాస్త్రాలు,

కళలు, కావ్యాలు, ఇతిహాసాలు, కథలు, గాథలు — మొత్తం ఆర్థ వాఙ్మయమంతా - ఆర్య సాహిత్యమంతా - జగజ్జ్యోతిలో సందర్భానుసారంగా పరికరి విధాల పరామర్శింపబడింది. స్వీయ న్యాయాలతో, యుక్తులతో, సమన్వయాలతో, సామెతలతో, ఉదాహరణాలతోను వ్యాఖ్యానింపబడింది. ఈతీరు కేవల ఛాందసులకు కోపం తెప్పించవచ్చు. సనాతనులకు ఏవగింపు కలిగించవచ్చు. సాంప్రదాయికులకు రక్తపుపోటును అధికం చేయవచ్చు. అల్పజ్ఞులకు ఆగ్రహకారణం కావచ్చు. కర్మములకు కళ్ళు ఎర్రబడే సాధనం కావచ్చు. పండితుల పెదిమలను ఆదరింపజేయవచ్చు. అయినా శ్రీ దాసుగారు . జంకలేదు - గొంకలేదు. అణుమాత్రం చలించలేదు. మేరు గంభీరంగా నిలబడి తమ వాదాన్ని వేయి గొంతుకలతో లోకానికి వినిపించేరు. ఓంకారనాదం బ్రహ్మ కంఠాన్ని చీల్చుకుని వచ్చిందని అంటారు. వాల్మీకి శ్లోకం ఉవ్వెత్తుగా లేచి శ్లోకంగా మారిందని సెవుతారు. ఆవిధంగానే దాసుగారి హృదయావేదన - హృదయస్పందన అవధులు దాటి త్రివిక్రమావతారమై, మూడు లోకాలను ముంచెత్తింది. సజ్జనులకు, సహృదయులకు, సామరస్య వాదులకున్న సదా శిరోధార్యమయింది. తమ వాదానికి ప్రతిచర్య అఘాతం - తప్పక తీవ్రంగా ఎదురవుతుందని దాసుగారికి తెలుసు. అందువల్లనే వారు “నన్ను నాస్తి నీడు, సావండుడు, మ్లేచ్ఛుడు అని లోకులు తిట్టిన డిట్టనీ - నేను సర్వమని, తత్త్వమని నమ్మిన దానిని ఎలుగైతి చాటక మానను” - అని జగజ్జ్యోతిలో పలుసార్లు ఉటంకించేరు.

ఇంతకూ ఏమిటా తీరు? ఎటువంటిది ఆవాదం? అది వేదాల పూర్వభాగంపై దాడి. వాస్తవంగా పూర్వభాగపు స్వరూపం మీద కోపం కాదు. దాన్ని కర్మపరంగా - యజ్ఞపరంగా - తత్త్వాపి పశుహింసకు నిదానంగా వ్యాఖ్యానించిన పూర్వమీ

ముంసాదర్శనం మీద కోపం. యజ్ఞ యాగాలమీద కసి. మాఖ్యాతిముఖ్యంగా పశుహింసపై ఏవగింపు - దాన్ని జరిపించే శ్రౌతులమీద ప్రయోగించిన వ్రణాయుధం.

ఇక్కడ కర్మకాండను గురించి కొంచెం చెప్పాలి :—
 “యజ్ఞం సృష్టికి ప్రతీకం. భగవంతునికి సంకేతం. యజ్ఞంవల్ల దేవతలు సంతోషిస్తారు. యజ్ఞంలో పశుహింస తప్పదు - తప్పకాదు. కర్మ అంటే యజ్ఞమే. దానివల్ల స్వర్గం లభిస్తుంది. అదే పరమార్థం. వేరుగా ఈశ్వరుడు లేడు. “యజ్ఞోవై విష్ణుః” అని వేదం చెబుతోంది. “యజ్ఞేవధోఽపః” (యాగంలో చేసిన పశు వధ హింసగా పరిగణింపబడదు) అని షన్వాది స్మృతికర్తలందరు ఘోషించేరు.” ఈ మూల స్తంభాలపై పూర్వమిమాంసాసాధం నిర్మితమయింది. ఆ మహాసాధాన్ని దాసుగారు సమూలంగా కూల దోసేరు.

బాగా పరిశీలిస్తే యజ్ఞానికి, పశుహింసకు బోలెడంత చరిత్ర ఉంది. “వేదాలు పుట్టేయసే” అనుకుంటే - అవి ఎప్పుడు పుట్టేయో ఆసక్తినుంచీ యజ్ఞాలు జరుగుతూనే ఉన్నాయి - పశుహింసా జరుగు తూనే ఉంది. సోమయాజిత్వం సమాజంలో ప్రముఖ గౌరవ చిహ్నంగా ఉంటూ వచ్చింది. తదనుగుణంగా ఎన్నో వ్యాఖ్యలు, ఉపవ్యాఖ్యలు, విమర్శలు బయలుదేరి పూర్వమిమాంసాసాధంకొండంతగా పెరిగింది. దర్శనాలలో ఒకటిగా సిద్ధమయింది.

ఈ ప్రవాహానికి చారిత్రకంగా మొట్టమొదట అడ్డుకట్ట వేసిన వాడు బుద్ధుడు. వేదాలను వెనకకు త్రోసి, అహింసనే ప్రధానంగా ఆయన ఉపదేశించేడు. అతనికి తదనుయాయులకు వేదాలు ప్రమాణం కానేకావు. ఆయుగం - దాని ప్రభావం కొంతకాలం సాగింది. తరువాత మరల కుమారిలభట్టు చలవవల్లి కర్మకాండ విద్వంభించింది.

వైదికమార్గం వీరవిహారం జరిపింది. మరికొంత కాలానికి వైదికులే పశుహింసను ఖండించేరు. రామానుజాచార్యులు, మధ్వాచార్యులు మొదలయిన మహానుభావులు వేదప్రామాణ్యాన్ని పూర్తిగా అంగీకరిస్తూనే కర్మకాండకు పశుహింసకు ఉద్వాసనచెప్పి, రూపాంతరాలను ఏర్పాటు చేసేరు. యజ్ఞంచేస్తే చేయవచ్చనీ, పశువుస్థానంలో మాత్రం పిష్టపశువునే (పిండిబొమ్మ) ఉపయోగించవలెననిన్నీ వ్యాఖ్యానించేరు. నేటికీ వైష్ణవులు, మధ్వులు ఈ పద్ధతినే అనుసరిస్తారు. రానురాను నవ్యయుగంలో దయానందసరస్వతి, శ్రీకదామోదరసాస్వాతీకర్, అరవిందఘోష్ వంటి మహాపురుషులు కూడా ఈ మార్గాన్నే ప్రోత్సహించేరు. ఇది జనప్రియమై సర్వాదరణయోగ్యమై సాగుతుందనడంలో సందేహంలేదు.

“మహాజనో యేన గతః సపంథాః” గదా!

ఇదిగో - ఈత్రోవనే శ్రీ నారాయణదాసుగారు వరించేరు. యజ్ఞాలను - ముఖ్యంగా పశుహింసతోకూడిన యజ్ఞాలను - పూర్తిగా ఖండించేరు. ఏరూపంలోనైనా పశుహింసకూడదని ఈ గ్రంథంలో వందలసార్లు కాదు— కొన్నివేలసార్లు—తమ సహజమైన తారస్థాయిలో ఘోషించేరు. ఆ సందర్భంలోనే కర్మకాండకు, యజ్ఞాలకు— ప్రత్యేకంగా శ్రౌతులకు—ఎన్నో దూషణ తిరస్కారాల నిచ్చి సంభావించేరు. అవి చదువుతూ ఉంటే ఒళ్ళు జలదరిస్తుంది. కాని అవి కేవలం భావావేశ ఫలితాలు. సమకాలిక సమాజంలో వైదిక మతం పేరుతో, సంప్రదాయం పేరుతో, ఆచారం పేరుతో, కర్మకాండ పేరుతో పేరుకుపోయి, కుళ్ళికంపుకొడుతున్న దంభవ్యవస్థను చూచి కడుపుచెరువై కట్టలు తెంచుకుని ప్రవహించిన ఆక్రందన ధ్వనులు.

పశుహింస వేదసమ్మతం కాదని నిరూపించాలంటే, వేదవచనాలకు వ్యాఖ్యానం కూడా తప్పక మార్చాలి. వేద వాక్యాలకు వేదసంవత్సరాలనుండి అనూచానంగా వస్తున్న వ్యాఖ్యానరీతి ఒకటి ఉంది. అది సాయణాచార్యులు అవలంబించింది. దానిప్రకారం “పశుమాలభేత” “అజామాలభేత” “గామాలభేత” మొదలయిన వాక్యాలలో “పశు” మొదలయిన శబ్దాలకు మేక, ఆవు వగైరా జంతువులనే అర్థం. విసిష్టాద్వైతులు, ద్వైతులు చెప్పిన వ్యాఖ్యానం ప్రకారం ఆయా శబ్దాలకు ఆయా జంతువుల పోలికతో చేయబడ్డ “పిండిబొమ్మలు” అని తాత్పర్యం. దయానందసరస్వతి ప్రభృతులు చూపినది వేరొకరీతి దానిప్రకారం పశు, అజ ఇత్యాదిశబ్దాలు కొన్ని దాన్యాలను ఓషధులను బోధిస్తాయి కాని సాక్షాత్తు జంతువులను బోధించవు. అరవిందయోగి చేసిన వేదసమన్వయం మరోవిధంగా ఉంటుంది. దాన్ని “రహస్యవాదం” అంటారు. తదనుసారం “అగ్ని” అంటే జఠరాగ్ని-లేక-విశ్వశక్తి, “పశు” అంటే అహంకారం, లేక కోపం-అనిభావం వస్తుంది. మొత్తంమీద “యజ్ఞంలో పశుహింస వేదసమ్మతంకాదు” అని నవీన వ్యాఖ్యాతలందరు వ్యాఖ్యానించేరు.

శ్రీ నారాయణదాసుగారున్న ఇదే ధోరణిని చేబట్టేరు. ఇంచుమించు దయానందసరస్వతి, అరవిందయోగుల వాదం వీరికి సచ్చింది. పశువు అంటే అహంకారమనీ, అగ్ని అంటే జఠరాగ్ని అనీ, “ఆలభేత” అంటే అణచుకోవాలనీ - ఇత్యాదిగా ఎన్నో అర్థాలను మార్చి చూపించేరు. “యజ్ఞం” అంటే ముఖ్యంగా “సుఖజీవనం” అనీ, అందుకుపయోగించే మంచిపనులనీ యజ్ఞసాధనాలే అనీ అని ఒకచోట అంటారు. “ఇషేత్వోర్దేత్వా” అన్నవాక్యానికి, “పరులను సుఖపెట్టి నీవు సుఖపడు” అన్నభావం ఇంకొకచోట ప్రకటిస్తారు. “వాయవ్యం శ్వేతమాలభేత” అంటే “చలివేసినపుడు చక్కటి తెల్లని దుప్పటి కప్పుకోవాలి” అనే తాత్పర్యం అని మరో

చోట చూపిస్తారు. “శరీరం యజ్ఞవేది - స్మృతిపత్ని - జీవాత్మ యజమానుడు - నాభిహృదయ శీర్షములందు త్రేతాగ్నులు - వానిని సమ్యగీ పములు కావించుట జ్యోతిష్టోమము - మిగిలినదంతయు కల్పనమే” అని ఒక సమన్వయాన్ని చూపిస్తారు. “చోదనాలక్షణం ధర్మః” అన్నచోట చోదన అంటే “సర్వభూతదయ” అని వివరిస్తారు. “పలా శశాఖాంఛిన త్తి” అంటే “అన్నకబళము నిచ్చును” అనే భావాన్ని విశదీకరిస్తారు. “చక్కగా కృషిచేసి పంటలు పండించుకొని, తాము తిని సుఖముగానుండి ఒరులకింతపెట్టి వారిని సుఖపెట్టుటయే యజ్ఞము - పరోపకారమే మహాయజ్ఞము - సహజీవనమే యజ్ఞసర్వస్వము” అని సిద్ధాంతం చేస్తారు. ఇదంతా పశుహింస కూడదనీ, అవసరమైతే పిండి పశువును వాడుకోవచ్చనీ, దాంభిక కర్మలు వద్దనీ, కర్మను పాడుచేయడంకన్న మానివేయడమే మంచిదనీ - ఇలాగ ఎన్నో మంచిభావాలు ప్రోత్సహించి కరుగెత్తించిన పరుగు - ఉడుకెత్తించిన ఉరుకు నేటి సమాజంలో వైదికకర్మలు చేసేవారు, చేయించేవారు, ప్రేరించేవారు—అందరున్నూ పరమ పంచకులుగా, సమాజచోరులుగా, దంభాచారులుగా, పరమవీడనా యత్తచిత్తులుగా, మారిపోయేరు గనుక, కలికాలంలో కర్మకాండకు సజీవసమాధి చెయ్యడమే ఉత్తమోత్తమమని హృదయం అనునిత్యం పెట్టిన ఘోష.

ఈ విధంగా వేదశబ్దాలకు అర్థాలు మార్చే అవసరంరాగానే నాదం, శబ్దం, భాష, వీటి స్వరూప స్వభావాలు, వేదాలు, వేదాంగాలు, వాటి వివరణలు, శబ్దార్థాల పరిణామాలు మొదలయిన విషయాలన్నీ పుంఖాను పుంఖంగా దాసుగారి ప్రతిభాసముద్ర నిర్ణోపలుగా, ఉత్తుంగతరంగాలుగా బయలుదేరి సంప్రదాయలను, సాంప్రదాయకులను ముంచెత్తి ఊపిరి సలుపకుండా చేసి విడిచిపెట్టేయి. ఆయా సందర్భాలలో వీరి భావాలు ఈ తీరుగా ఉన్నాయి :—

1. వేదాలు, ఉపనిషత్తులు, శాస్త్రాలు వగైరా గ్రంథాలు కేవలం మునులకు - లేదా మునితుల్య - జీవనం గలవారికి మాత్రమే. నేటి సమాజానికి ఎందుకూ పనికి రావు. నేటి యువకులకు స్వయం కృషి, పరోపకారం, సహజీవనం అన్న వే పరమార్థాలు.

2. వేదాలకు, శాస్త్రాలకు సరియైన అర్థం ఎవరూ చెప్ప లేదు. అయిదువేల సంవత్సరాలు ఒక యుగం. యుగయుగానికి శబ్దార్థాలు మారుతూ ఉంటాయి. వాటికి శాశ్వతత్వం లేదు. అలాగే ఆచారాలు మారుతాయి. అన్నీ మారుతాయి. దేశకాలానుగుణంగా సమాజానికి అభ్యుదయం కలిగించే విధంలో శబ్దార్థాలను మార్చి చెప్పకోవడమే సమంజసం.

3. శ్రుతి శ్రుతిగా ఉన్నంతవరకే సత్యం - అది వ్రాత రూపంలో రాగానే ఎన్నో మార్పులు సహజంగా వస్తాయి. కాగా అది వేదాల స్వరూపం ఇప్పుడు లేదు. మారిపోయింది. మార్పు తోనే దంభం కూడా ఆరంభం అయింది.

4. జనరంజకమైన పలుకే వేదం. జనానురాగసంపాదకమైనదే శిష్టాచారం. “సర్వే జనాః సుఖినోభవంతు” అని ఘోషిస్తూ తదనుగుణంగా ఆచరించువాడే పురుషోత్తముడు.

5. వేద వేదాంగాలు, కర్మలు, ఆచారాలు, వర్ణాశ్రమాది వ్యవస్థలు, నియమాలు, నిష్ఠలు ఇవన్నీ మానవులు పరస్పరం ప్రేమతో జీవించడంకోసం కల్పించినవే. అన్యోన్యానురాగం కలిగించకపోతే అవన్నీ వ్యర్థమే.

6. వేదశాస్త్రాలు, స్వర్ణ పరకాదులు, పాపపుణ్యాలు - సమస్తము - ప్రతీకోపాననవతే సర్వజనసౌఖ్యంకోసం మునులు

కల్పించినవే. వైవమ్యం కోసం కాదు. ప్రజలకు సామరస్యాన్ని సౌఖ్యాన్ని కలిగించనిది వేదము కాదు - శాస్త్రము కాదు

7. అన్ని దేశములవారి మత గ్రంథములు కూడా వేదాలే. సుఖజీవనాన్ని ఉద్దేశించే అవన్నీ ఆవిర్భవించేయి.

8. ప్రత్యేకంగా మునులకు, సన్యాసులకు మాత్రమే వేద వేదాంగాల ఉపయోగం. పామరులకు సంసారులకున్న వాటితో పనిలేదు. స్వయం కృషి, వరోపకారం, భూతదయ, అన్యోన్యానురాగం, ఆనందమయజీవనం ఇవే జన సామాన్యానికి ముఖ్యమైన ముఖ్యములు. అవే వారికి సకల శాస్త్రసారములు.

9. జనరంజనమే భావయొక్క పరమ ప్రయోజనం. స్వపర రంజకంగా మాటాడుటయే ముఖ్య కర్తవ్యం. వైదిక భావకేగాని వ్యావహారిక భావకు వ్యాకరణంగాని నియమ నిబంధనలుగాని ఆవశ్యకంకావు. ప్రపంచంలోని అన్ని భావలూ ఆదరణీయాలే.

10. జగదుపకారములయిన శబ్దములన్నీ సాధు శబ్దములే. జనహితము కాని శబ్దములన్నీ అసాధుశబ్దములే.

11. ప్రపంచంలోని సకల వేదశాస్త్ర సారమును, సకల సాధు జనోపదేశమును, సకలమతరహాస్వమును, మానవ జీవితసర్వస్వమును “తాసుఖపడి వరుల సుఖపెట్టుము” అనియే.

ఇటువంటి భావాలు జగజ్జ్యోతిలో వదింబడిదా ప్రతిఫుట లోను కనిపిస్తాయి.

ప్రసక్తానుప్రసక్తంగా శ్రీదాసుగారు సమకాల సమాజానికి సంబంధించిన ఎన్నో విషయాలను ఘట్టంగా చర్చించి తమ సిద్ధాంతాలను ప్రకటించేరు. వానిలో ముఖ్యమయినది వర్ణాశ్రమ వ్యవస్థపై

పెద్ద ఎత్తున దాడి. సనాతనమైన ఆవ్యవస్థ రానురాను చిన్నాభిన్న మైపోయి, స్వరూపస్వభావాలను పోగొట్టుకుని, సమాజానికి అనర్థ దాయకంగా పరిణమించింది కావున దాన్ని పూర్తిగా తుడిచిపెట్టి “సహజీవనం” “సమరసజీవనం” ప్రధానంగాగల సవనమాజం వికాసించాలని వీరి అభిసంధి. “ఆడ-చుగ-రెండేజాతులు, మంచి-చెడు-రెండే జాతులు, నీతి-అవినీతి-రెండే జాతులు, వివేకం - అవివేకం, రెండే జాతులు, జాతిభేదం వర్ణభేదం నేటిసమాజానికి కనికీరావు. మానవులంతా ఒకటే. సర్వమానవ సోదర్యంకోసం అందరూ పాటుపడాలి” అని ఆయా ప్రకరణాలలో వీరు విశదం చేసేరు. “బ్రాహ్మణ ప్రాణము, బ్రాహ్మణనిద్ర, బ్రాహ్మణుని యాకలి దప్పికలని నిద్రాహారసౌఖ్యములకు వర్ణాశ్రమధర్మ వ్యవస్థ లేదుగదా! సుఖమయజీవితానికి ఈ భేదాలెందుకు?” అని ఎన్నో యుక్తులను చూపించేరు. మూఢాచారాలు, అంధవిశ్వాసాలు దంభవేషాలు, వంచకవృత్తులు, కపటవచనాలు - ఇటువంటివన్ని నశించిననాడే సమాజం బాగుపడుతుందని, వదేపదే హెచ్చరించేరు.

“ఏవిషయం తీసుకున్నా సరియైనతల్లం ఎవరికిన్ని తెలియదనీ, శాస్త్రాలన్నీ కృత్రిమాలనీ, వాటిని ఆసరాగా తీసుకుని విర్రవీగడం శుద్ధావివేకమనీ, - తత్రాపి - వృత్తిగా పెట్టుకుంటే ఏశాస్త్రమూ ఫలించదనీ, మునులకు తత్తుల్లులకు మాత్రమే శాస్త్రాల ఉపయోగమనీ, ప్రాకృతులందరు పరస్పరప్రేమతో పరస్పరసహాయ్యంతో జీవనాన్ని గడవడమే ఉత్తమోత్తమమనిన్నీ” - దాసుగారు అనేక సందర్భాలలో నొక్కిచెప్పేరు. తర్కం, వ్యాకరణం, జ్యోతిషం, నిరుక్తం, మొదలయిన శాస్త్రాల చర్చల్లో ఈయిక్కి ముఖ్యంగా కనిపిస్తుంది.

ఇక శ్రీ దాసుగారు మనసార ప్రేమించిన అంశాలు కొన్ని లేకపోలేదు. వాటిని స్థూలంగా పరిశీలిద్దాము :—

1. సంస్కృతభాష చాలా గొప్పది. దానినుండే ప్రపంచం లోని అన్ని భాషలూ ఆవిర్భవించేయి. నాదం, శబ్దబ్రహ్మం, తెలియాలంటే సంస్కృతమే ప్రధాన సాధనం.

2. వేదాలు మేఘగర్జనంవలె, సముద్రఘోషంవలె సహజమైన నాదబ్రహ్మస్వరూపాలు. వాటిలోని శర్మకాండమంతా మానవాళికి శని-జ్ఞాన కాండం మాత్రమే గురుదు.

3. సృష్టి అంతా దైవపౌరుషమయం. దైవం పౌరుషం రెండూ ఒకటే. పౌరషాన్నే మానవులు అవలంబించాలి. దైవం దానంతట అది అనుసరిస్తుంది - సిద్ధిస్తుంది.

4 నాదబ్రహ్మోపాసన, భక్తి, భగవద్బింతన - ఇవి నదా స్వీకార్యాలు. స్వార్థత్యాగి, లోకోపకారి, సర్వభూతదయాపరుడు అయినవాడే పరమ భాగవతుడు - పరమభాగవతులే వాస్తవమైన సత్పురుషులు - వారే లోకానికి సర్వదా సర్వధా శరణ్యం.

5. దర్శనాలలో శిరోమణి - శిరోధార్యం అద్వైత దర్శనమొక్కటే. శ్రీశంకర భగవత్పాదులే అసలయిన సిసలైన తత్వవేత్త. ఇతర దర్శనాలన్నీ సాధనాలు మాత్రమే - అద్వైతమే సాధ్యం - చరమలక్ష్యం - పరమార్థం.

6. ఆధునికమైన విజ్ఞానాన్ని (సైన్సు) ఈసడించకూడదు. నశలజనోపయుక్తంగా, బహుళప్రయోజనకారిగా దాన్ని మలచుకొని వాడుకోవడమే మానవులు చేయవలసిన పని. ఇటువంటి ఉదారభావాలు, ఉత్తమ లక్ష్యాలున్న గ్రంథమంతటా తరచు కనిపిస్తాయి.

కాగా యజ్ఞం - పశుహింస ఉపాదానకారణంగా, వైదికం మన్యులయిన వంచకులు నిమిత్తకారణంగా సమాజపు ఈతిబాధలు సహకారి కారణంగా ఉవ్యత్తునలేచిన స్వయంజ్యోతియే "జగజ్జ్యోతి" అని సూత్రప్రాయంగా చెప్పవచ్చు.

ప్రాసంగికంగా గ్రంథశైలిని గురించి రెండు మాటలు చెప్పాలి. సంఘటన అంతా వీరగ్రాంధికభావలో సాగింది. పెద్ద వాక్యాలు, చిన్న వాక్యాలు, వాక్యాలలో అవాంతరవాక్యాలు - ఈవిధంగా ఒక్కొక్క చోట ఒకపుటకు సరిపడిన మహావాక్యజాలము ఉంది. ముచ్చటైన మూడు ముక్కలూ ఉన్నాయి. జాతీయాలు, భాషీయాలు, సామెతలు, లోకోక్తులున్న కొద్దిలుగా ఉన్నాయి. తర్కం, యుక్తి, వాదం, జల్పం, ఛలం - ఒక్కొక్కచోట వితండం కూడా - విషయ ప్రతిపాదనలో చోటు చేసుకున్నాయి. ఇంచుమించు సంస్కృతంలో కాదంబరిలాగ రచన సాగిందని అనవచ్చు. కాదంబరి సరసమైన కథ కాగా ఇది గంభీరమైన చర్చ అయింది అదే భేదం. కొన్నిచోట్ల విరామ చిహ్నాలుకూడా సరిగా పెట్టడానికి వీలు లేనంతగా కంతులు పరుగులు తీస్తాయి. ఇటువంటి గద్యరచన శ్రీదాసుగారికే సాధ్యమవుతుంది. ఆంధ్ర గద్యానికి జగజ్జ్యోతిని ఒక ప్రత్యేకోదాహరణంగా పేర్కొనవచ్చు. అయితే ఒక్కలోపం మాత్రం కొట్టవచ్చినట్లు కనబడుతుంది. అదే "పునరుక్తి" - చెప్పిన దానినే పదే పదే చెప్పడం. "పశుహింస కూడదు. తానుఖపడి పరులను సుఖపెట్టుటయే బ్రతుకు పరమార్థము" అనే అంశం, గ్రంథం అంతటా కొన్ని వేలసార్లు ఆవృత్తమయింది. ఇంచుమించు ప్రతిపుటలోను కనబడుతుంది. మరి కొన్నిచోట్ల పూర్వోత్తరవిరోధంగల వచనాలుకూడా గోచరిస్తాయి. సమన్వయం చేయడం చాలా కష్టమనిపిస్తుంది. ప్రకరణ విభాగం కూడా అనుస్మృతంగాను, సముచితంగాను, సంబద్ధంగాను జరిగినట్లు

కనబడదు. ఇవన్నీ కరిశీలిస్తే “గ్రంథం అంతా క్రమబద్ధంగా ఒకే సారి వ్రాసింది కాదేమో!” అన్న సంశయం కలుగుతుంది. అయినా ప్రకృతం ఎవరూ ఏమీ చేయలేరు. తీవ్రభావాభి నివేశం గల రచనలు ఇలా సాగడం కూడా అక్కడక్కడ కనిపిస్తుంది.” స్థితస్య గతిః చింతనీయా” అన్నట్లు ఉన్నదానిని అన్వయించుకోవడమే భావుకుల కర్తవ్యం.

ఆపనినే నేను కొద్దిగా చేసేను. శ్రీ క్రా ఈశ్వరరావుగారు నారాయణదాస సాహిత్యాన్ని అంతటినీ సర్వంకవంగా పునరుద్ధరించిన వారిలో ప్రముఖులు. వారి కోరికతోనే నేను ఈ గ్రంథాన్ని యథాశక్తిగాను యథావకాశంగాను సంస్కరించేను. ఇటువంటి అవకాశం నాకు కల్పించినందుకు శ్రీ ఈశ్వరరావు గారికి అభినందనములను ఆశీస్సులను అందిస్తున్నాను.

ఇంతకూ “జగజ్జ్యోతి”ని అనుసరించి నారాయణదాసుగారి తత్త్వానికి వ్యక్తిత్వానికిన్ని సహృదయలోకం నమర్పించవలసిన మూల్యం ఎటువంటిది? ఈ ప్రశ్నకు సమాధానం ఈ విధంగా చెప్పకోవడం సమంజసం :— సత్యం, అహింస, సర్వాత్మనా సకల భూతదయ, పరోపకారం అన్నవి దాసుగారి ప్రధాన ప్రతిపాదనలు. అద్వైతమే పరమదర్శనమనీ, దర్శనాంతరాలు దానిపోషనాలనినీ వీరి సిద్ధాంతం. ప్రకృతసమాజంలో “వాసుదేవః సర్వమితి” అని భావిస్తూ, భక్తినిచేబట్టి భగవన్నామ సంకీర్తనం చేస్తూ అందరిని తరింపజేసే భాగవతులే పరమపురుషులని వీరి సమన్వయం. “డంభానికి అహంకారానికి దారితీసే కర్మకాండం అంతా దండుగ. దాన్ని సమూహంగా నశింపజేయడం అత్యావశ్యకమని” వీరి ఉద్ఘోషణము. కాగా దయానందసరస్వతి, వివేకానందుడు, అరవిందయోగి మొదలయిన నవీనదార్శనికుల కోవకు చెందినది వీరి తత్త్వమీ

మాంస ఆచరణయోగ్యమైన దేశకాలానుగుణమైన అద్వైతమే వీరి దర్శనం. ఆవిధంగానే “మానవతావాదం, సమాజవాదం, సమ సమాజ నిర్మాణం, వర్గరహితమైన వర్గరహితమైన లోకవ్యవస్థ, సర్వమానవ సౌభ్రాత్రం, సహకారం, సహజీవనం, ప్రగతి, సర్వ జనాభ్యుదయం..” ఇత్యాదిగా నేడు ప్రపంచం నలుమూలలా ప్రతి ధ్వనిస్తున్న ఆదర్శాలను దాసుగారు త్రికరణశుద్ధిగా ఆమోదించేరు. కాగా రాజా రామమోహనరాయ్, కేశవచంద్రసేన్, మహాత్మాగాంధీ కందుకూరి వీరేశలింగం, ప్రభృతుల సంఘసంస్కారణైక మనస్తత్వమే వీరి వ్యక్తిత్వం. అందువల్లనే హిందూసామాజిక, సాహిత్యసృష్టి గానేకాక, గొప్ప తాత్త్వికునిగాను, మంచి సంఘసంస్కర్తగాను, మానవతావాదిగానుకూడా వీరిని భావించి సంభావించి జేజేలు పరికరం, వీరి భావాలను ప్రచారం చెయ్యడం, ఆదర్శాలను పూర్తిగా ఆచరించడమున్ను అందరకు అవశ్యకర్తవ్యం అదే వీరికి పరమా వాయనం!

ఇక దాసుగారి సహజప్రవృత్తి “కరుణావృత్తి”. కనుకనే వారుఎల్లప్పుడూ “ఆర్తాగ్రతరాత్మ” జీవహింసను కన్నా-వన్నా-వారు బొటబొట కన్నీరు కార్చేవారట. చేకలు పట్టేవారికి, వందులను కొట్టేవారికి కావలసినంత డబ్బుయిచ్చి, ఆరోజు ఆపని మానిపించే వారట. తోలు చెవ్వులు తొడుగుకునే వారు కారట. “అహింస” ఆయన నిరంతరజపం. “ఋరోపకారః పుణ్యాయ పాపాయ ఋర వీడనమ్” “ఆత్మవత్ సర్వభూతాని యఃకశ్యతి స పశ్యతి” అన్నవి ఆయన యావజ్జీవ వేదనాదాలు. అంతటి జాలిగుండె ఆయనది అదే “జగజ్జ్యోతి” దర్పణంలో నిర్మలంగా ప్రతిబింబించింది.

తత్ఫలితమే జగజ్జ్యోతి విషయంలో వారన్న మాటలు :—
 “నాకును నాచూచు మత్రియ లోకమునకును హితము దలంచి,
 ముని మతానసారముగా.....మార్చి, జగద్ధితముకై
 యమూల్య సారమునైలుకు నాశక్తి కొలంది నీగ్రంథమున్విధిప్రేరితు
 డనై వ్రాసెవలసి వచ్చెను.” (మొదటిభాగంబివర)

పెద్దలు చెప్పినట్లు శ్రీ నారాయణదాసుగారు “ధన్యాః,
 మహాత్మానః, స్థిర యశస్కాః”. సమో మహాదభ్యః!

ఓమ్ తత్ సత్

— అప్పల్ల సోమేశ్వరశర్మ, యం. ఏ., పి. ఒ. యల్.

ADIBHATLA NARAYANA DAS
PRINCIPAL
Sri Vijayarama Gana Pathasala
VIJAYANAGARAM

20

వంశావళి

కం. మునులం దెల్లవిధంబుల

మొనగాఁడు గడింపరాని మూఁకలతో వ
చ్చిన శ్రీరామునివిందునఁ
దనువు భరద్వాజమునికి దండంబిడెదన్.

సీ. మూఁడువేలేండ్లకు మున్ను సౌరాష్ట్ర

విప్రులు మ్లేచ్ఛసంహర్కమునకు రోసి
సాగిరి చోళదేశమున కవ్వారిలోఁ
జదుమూఁడుగోత్రము ల్బయలుదేటి
జేయివత్సరములవెస్క గోతావరీ
తీరముఁ జేరె సత్రైగలయందు
పేరూరునుండి పిల్పించె నెన్నికఁజేసి
జయపురేశుండు కృష్ణత్రుభుండు

రెండువందల యేబదియేండ్లక్రింద
బహు లహఃత్రయభావున్ భరద్వాజగోత్రు
సత్కుటుంబి నఖిలవేదశాస్త్రనిపుణు
నాదిభట్టనాము శుదన్వయాద్యపురుషు

గీ. అఘము తెగఁగొట్టుఁ దనమున కాటపట్టు
నీతిఁ గనిపెట్టుఁ బులికై న మూతిఁగట్టు
ప్రేమ మిమ్ముట్టు నీవికి వేల్పుఁ జెట్టు
వైదికుల తుదిమెట్టు మా యాదిభట్టు.

మ. గురుఁడున్ శుక్రుఁడుదారగేహములలోఁ గొట్టుండ నుద్దీవుడై
హరిణాం కాత్మజఁ డాదుచు న్నశికి స్వాయత్రస్థితిన్బొందగా

సరవిందావ్రుడు హర్ష మంద శని భాగ్యంబేలుచున్ సౌమ్యునిన్
శరణొందన్ జనియించె మంగళవిరాజద్దోవిలగ్నంబునన్

కం. దేవతల శంకరుండున్

త్మావల్లిభులందు రామచంద్రుడు పేరూర్
ద్రావిడుల నాదిభట్టు వ్ర
భావంబున నెదురులేనివారలు జగతిన్

శా. మారాకారుడు వేదశాస్త్రనిధి బ్రహ్మజ్ఞాని మాయాదిభ
ట్టారాజేంద్రుడు సత్కరింపఁగ మహాయజ్ఞంబులన్ జేయుచున్
దారాపత్య సమన్వితుండయి జగత్సన్మానితాచార్యుడై
పేరెక్కె న్నడుభ క్తిమై సతనితోఁ బృథీశ్వరుం డిట్లనెన్.

శా. దేవా నీవు సమస్తమంత్రముల సిద్ధింబొందినావంచు నీ
సేవన్ జేయు సభీష్టమబ్బుసనుచు నైప్పెన్ మహాత్ముం డొకం
డే వేటాడు వనాంతరంబున భవద్యృతాంత మెర్పించి ని
న్నేవిల్పించితిఁ గోరి కావున దయస్వీక్షించి రక్షించుమా.

కం. పెతల ఋణముఁ దీర్చఁగ సం

తతికల్గెడి వెరవుఁ జూపు దయతో భూదే
వతల కసాధ్యం బెయ్యది
వెతఁ దొలఁగించుము మహాత్మ వేడెద నిన్నున్.

ఉ. కాలము మట్లుచుండె ననఘా కులదీపకుడౌ తనూభవున్
మాలిమితోడ ముద్దిశుటమాత్రమ నా కిఁక నున్నకోర్కె యీ
లాలన మీవు తీర్చునడ రాద్యములో సగ బాలాసంగి భూ
పాలు నొనర్తు నీ సుశునిఁ దావకగోత్రమె నే వహించెదన్.

గీ. అనఁగఁ జిఱునవ్వునం బల్కె నాదిభట్టు
ధృతి యెసఁగ రఘునాథ కృష్ణదేవుతోడఁ
దపముగావించి యొక్కవత్సరములోనఁ
బుత్రు నీకలరింతు గాయత్రిసాక్షి.

చ. అని తన యెన్నిదేండ్ల సుతు నా ధరణీశున కప్పగించి భా
ర్యను దన పెంటదీసికొని యగ్గై దవంబున కాదిభట్టు; నం
దన దశకార్థముం గడు ముదంబునఁ గాంచి చిరంబు రాజ్యమున్
బొసరిచి కాన కేగె నబ్బులుండయి రాజును లోకులొసన్.

తరువోజ

ఆదిభట్టాత్యజఁ డా హయగ్రీవుఁ డర్థరాజ్యంబున కధిపతియగుచు
వైదిక లౌకిక వైభవంబలరఁ బ్రతసందాపురిం బాలించు చఖిల
వేదవేత్తలను రప్పించి గ్రామముల వెలయించి శాస్త్రవభీకరుండగుచు
భూదేవతలె మానవులమిన్న లంచుభువనంబులన్నియుంబొగడ రాజ్యలై.

సీ. వెడఁద ఫాలంబునఁ దడియారెడు విభూతి

నెలవంకలోన గండలరురీతి

కంతమం దొంటి మొగంబు రుద్రదాక్షము

హరు గళమున హలాహలము మాడ్కి

ధనువుని రణరంగమున శత్రులం బాటఁ

దోలుచు నభిసవ ద్రోణు తీవి

వేదవేదాంగము ల్వివరించు తటి సర

స్వతి మగరూపునం బరఁగు చెల్లు

భూసుర క్షత్ర తేజముల్మూర్తిఁగొన్న

పాలువు వెలయించి దనము లబ్బురము వడఁగ

క్షీతిని బాలించి రఘునాథ కృష్ణదేవు

దొడ్డకొడుకగు రామచంద్రున కనె నిటు.

ఉ. ఏలుము నీవె రాజ్యమిది యెల్ల నుహత్ముఁడ రామచంద్ర! యా

యేలిక మాటఁ బట్టి యిటు లీకొనినాఁడను, బ్రహ్మగాఁడ నా

కేల నృపాల ధర్మ మిఁక నేగెద సందపురాగహార వి

ప్రళింగతిం బితృణ మెడయస్సమకట్టి గృహస్థు నయ్యెదన్.

చ. అన విని రామచంద్రుఁ డనఘా ! పితృశుల్కుఁడ విచ్చవచ్చు న
ట్లొనరుచు మీవు నీకరుణ యుంచుము నాపయి రాజ చిహ్నము
ల్దనర యథేచ్ఛనుండు మన దబ్బున నంద వురాగ్రహార కుం
త్తిని వసియింప నేగె హయగ్రీవుఁడు బ్రాహ్మణచక్రవర్తియై.

సీ. బంగరుచాయ మా నృపల్లకి న్దూర్చుండి
తూర్యధ్వనులు మీఱఁ దూర్పుదెసకు
నందపురమునుండి నలుదట్లఁ గొండదొ
రల్ బ్రాహ్మణులు గొల్వ రయమతోడ
వెడలి పొట్టంగిలో విడిసి యాపయిఁ దాడి
వలసను మక్కువనడచి నీత
నగరమున్నాటి స్వర్ణముఖీనదీతటి
నజ్జాడ యనునూర నధివసించి

ద్రావిడాష్టాదశాగ్రహార ప్రభువయి
యజ్ఞముల్ గృహమేధియై యాచరించె
యబ్బయను పుత్రుఁగని నాకమరిగెఁ బట్ని
ప్రేమ ననుగమింపఁగ హయగ్రీవచయని.

ఉ. అబ్బయసోమయాజి సుతులారసు లిద్దఱు వేంకటేశ వీ
రబ్బలు, వేంకటేశ్వరుఁడు యజ్ఞయు లొకికుఁ డన్నదాత, వీ
రబ్బఁడు వండితాగ్రణి యదారుఁడు సత్త్వగుణప్రధానుఁడున్
బెబ్బులినై నఁ బట్టుకొను విక్రమశాలి మహస్వయాద్యుఁడున్.

సీ. అన్నదాతలని దిగంతవిఖ్యాతులై
వరఁగి రజ్జాడాదిభట్లవారు
బ్రాహ్మణప్రభువులై బహుయజ్ఞశాలిం
బన్ని రజ్జాడాదిభట్లవారు

కటవునవచ్చిన ఘనకుటుంబములఁ గా
 పాడి రజ్జాడాదిభట్లవారు
 విజయరామగజేంద్రు విందొనర్చిరి తమ
 పట్ల సజ్జాడాదిభట్లవారు

శ్రీగలిపి యింటిపేర్ ఖకారించి చేతి
 వ్రాలు వచరించి లక్ష్మీ సరస్వతులఁ
 బొందుగావించి యేలిన ప్రోడతెదిరి
 వల్కనోవ రజ్జాడాదిభట్లవారు.

నీ. తొంబదియేండ్లముందు విజయనగర నా
 రాయణగజపతి సాయమంది
 అజ్ఞాదఁ గాపాడె యజ్ఞేశచయని వే
 సారి మరాఠీపితూరినుండి
 నడురేయి నన్నయ్య నదియీఁది యిడువన్న
 ఫలమున రక్కసి స్వదఁగొట్టె
 గుండ్రాయి చేబట్టి క్రోల్పులి నెదిరించి
 శక్తిమై వేంకటభక్త కూల్చె

త్యాగులున్ భోగులు స్దపోధనులు పూర్వు
 లందఱు స్మత్కులంబున నలరినారు
 నుతుఁడు వేంకటభోక్తకు సోమభోక్త
 మామకీన పితామహుఁ డామహర్షి .

కం. నాచనకుఁ డాదితప్పని
 యాజానుభుజుండు భాస్కరారాధకుఁడున్
 తేజోనిధి వేంకటకవి
 రాజిల్లెడు దగతి నతని హితయుఁ దదువున్

నీ. బహుదేశభావలఁ బ్రభులమెప్పించిన
 మరువాడ వెంకన్నమనుమరాలు
 పార్వతీశివులని ప్రఖ్యాతిఁగొన్న జ
 గ్గయ్య-సీతమల నాల్గవకుమార్తె
 గున్న టేనులవలె నున్నతిగన్న యై
 దుగురన్నదమ్ముల తోడఁబుట్టు
 పసితనంబున భాగవతపురాణము నాకుఁ
 గఱపి నన్నెంచు నాకన్నతల్లి

కడుపు చల్లఁగ నేవురు కొడుకుల మఱి
 కూతుల స్నల్వుర న్నాంచి కులము పొదల
 నైదువతనంబు మోయు నిల్లాలు చదువు
 లవ్వయను బిరుదందు నాయమ్మ సరస.

క. ఘనశంఖమువలె గంఠ
 ధ్వని యలర సమస్త కావ్యతతి విన్పించున్
 జనులకుఁ బ్రత్యహము న్నా
 జనకుఁడుగీర్వాణవాగ్విశారదుఁ డగుచున్.

క. అభినవ మదనాకారుం
 డిభవైరి పరాక్రముఁడు మహేంద్రవిభవుఁడున్
 సభలఁ జిరంజీవి మహా
 ప్రభువనఁ దగి త్యాగభోగరాయండయ్యెన్.

నీ. అస్మజ్జనక శిష్యులై కావ్యపఠనము
 చేసి లోకమునఁ బ్రసిద్ధిగాంచి
 రల గంటి నీలకంఠావధానియు నా స
 హాధ్యయుఁడున్ జ్ఞాతి న్యాయతీర్థ

బీరుదముగొన్న కోవిదశిరోమణి యనే
 కులఁ దర్కవేదాంతముల విబుధుల
 సలిపిన యాచార్య సార్వభౌముఁ డఖండ
 కీర్తినొందిన రామమూర్తి శాస్త్రు

అగ్రజాలు నాకు నల్వరు ముగ్గుతోడఁ
 బుట్టు మాకెల్ల సంతానము విలసిల్లు
 వంశపావనచరిత్ర స్వర్ణగాత్ర
 నాపెదప్ప పాపమ నుగుణముల కుప్ప.

సీ. అస్మదీయ భ్రాతలం దేను గడసార
 మగజోత్తముఁడు బగ్గావధాని
 స్వాధ్యాయపరుఁ డనుపమ బలాధ్యుండు మై
 బంగారు మదపుటేనుంగుగున్న
 విజయనగరమున విభవము సమకూర్చి
 మమ్మిటకుం దెచ్చి మాకుటుంబ
 ముద్ధరించిన మహాబుద్ధిమంతుఁడు సీ
 తారాముఁ డిహపరతంత్రవేత్త

గోత్రపావనుఁడౌ సగ్నిహోత్రశాస్త్రు
 చలవ పన్నీరు చల్లిన చందమనుచు
 రాజు లందఱు మెచ్చ సల్గోదవలెను
 జోడుగూడి పేరన్న నాతోడఁబాడు.

గీ. కావ్యరచనకు వాల్మీకి కావలయును
 తగును వ్యాసుఁ డొకండె శాస్త్రుంబుఁ దెలుకు
 శక్తి లేమి నెఱిగియు లజ్జ నొంది
 వేత్తవలె నటియించెద విధివశమున.

గీ, తెలుఁగువారలకు నేట తెల్లముగను
దెనుఁగుతో నెల్ల విద్దెలఁ దెలుపనెంతు
అన్నివిధముల ననుఁ గాచు నాంధ్రదేశ
మునకు నాయచ్చియున్న యుప్పనము దీర్తు.

కం.నీ మూలము నా గోత్రము
నా మంచియుఁ జెడ్డ నీదె నడిపించుము ప
న్నీమది కొలఁది న్మావృశ
పామరజనకల్పభూజ భారద్వాజా !

—o—

ప్రార్థనము

సకలాంతర్యామీ ! సర్వేశ్వరా ! నారాయణా ! దీనబంధూ !
కృష్ణా ! గోవిందా ! శంభూ ! శంకరా ! సదాశివా ! రామచంద్రా !
జననీదుర్గా ! వీరాంజనేయా ! గణపతీ ! ద్వాదశాత్మా ! జగజ్జ్యోతీ !
ప్రభాకరా ! సకలజగత్సృష్టిసంహారీలావైభవులారా ! తలదండ్రు
లారా ! పార్వతీపరమేశ్వరులారా ! నాసాటివారలలో నాకు మంచి
పేరు రానిండు. కన్నతల్లీ ! యాదిశక్తి ! బాలాత్రిపురసుందరీ ! నీకన్న
నాకు వేతేదిక్కుకలదా? అభీష్టము లిచ్చి రక్షించుము రక్షించుము.
తెలిసీ తెలియని నరపశువను నేను. సర్వజగదుపకారముగా హాయిగా
నూతేండ్లు నన్నుఁ బెంచుము ధర్మమార్గము నుండి నను జాతిపోనీకు
మో జగన్మాతా ! నిన్నుఁ దెలిసి వర్ణింపనేరను.

మండూరబుష్క
గ్రంథం

జగజ్జ్యోతి

మొదటి ప్రకాశము

పౌరుషదైవ విచారము

భరద్వాజ, తపస్విరాజ, రవినిభతేజా !

అవధరింపుము—కోర్కెలు తీర్చుకొనుటకై చేయు ప్రయత్నము పౌరుషము. మఱియుఁ గోర్కెలు సిద్ధింపజేయు కారణము దైవము. పౌరుష మైహలౌకికము - దైవము పారలౌకికము, పౌరుష కర్మము కృత్రిమము-దైవకర్మము సహజము. పురుషప్రముత్తమున కంతకును దైవమే కారణము. దైవానుగ్రహమునఁ దప్పఁ బౌరుషము చెల్లినేరదు. దైవకృతమునకుఁ దాఁ గర్త యని యహంకార విమూఢాత్ముఁడు తలంచును. అష్టాదశవిద్యలును ధర్మార్థకామమోక్షములను సాధించు నుపాయములను జెప్పిచెప్పి తుదకున్నదే దైవము మఱి పౌరుషము లేనేలేదు. పురుషప్రయత్నమంతకు నవివేకమే కారణమని సిద్ధాంత మొనర్చుచున్నవి. అష్టాదశ విద్యారహస్యముల నారితేజీనవారికిఁ దప్ప సర్వమును దైవమేయను వివేకము కలుగనేరదు జన్మమెత్తిన ఫలము సత్యాసత్య వస్తువివేకమును సంపాదించుకొనుట గదా ! విద్వాంసులకుఁ దప్ప నితరులకు నిత్యానిత్య వస్తువివేకము కలుగనేరదు. వివేకమున్న ఫలము నిత్యసంతుష్టి పొందుటయే. శాశ్వత సంతృప్తినందుటయే కై వల్యపదవి సహభవింతుట. సంతృప్తి లేకుండుటయే సరకము. సంతృప్తియే స్వర్గము. నిత్యానిత్యవస్తు వివేకమునఁగాని నిత్యసంతుష్టి కలుగనేరదు. విద్యలన్నియును వివేకమును

బుట్టించుటకే క్రవర్తిల్లుచున్నవి. మనులందఱును లోకానుగ్రహ పరులై వివేము కలిగించు వివిధవిద్యల నుపదేశించిరి. “ఈశ్వరానుగ్రహదేవ పుంసామద్వైతవాసనా-హరిణాపి హరేణాపి బ్రహ్మణాపి సురైరపి లలాటలిఖితారేఖా పరిమార్చ్యం సశక్యతే, వినాదిత్యం గ్రహః సర్వేదివసం కర్తుమక్షమాః, సఫలంతి ముహూర్తాని తథే శానుగ్రహం వినా” దైవానుగ్రహము చేతనే యథార్థజ్ఞానము కలుగును. విధివ్రాలుతప్పింప బ్రహ్మకుఁగూడఁ దరముకాదు. సూర్యుఁడు లే కెట్లు సకలగ్రహములు పగటిం జేయఁజాలవో యట్లే దైవానుగ్రహములే కేట్టి ముహూర్తములను ఫలింపనేరవు. అను వచనముల ప్రకారము మర్త్యులయూహల కందని దైవ మెద్దియో పురుషప్రయత్నములకెల్ల హేతువై మఱి యా ప్రయత్నములను ఫలింపఁజేయుచున్నది. లోకొపకారములగు పురుషక్రయశ్శము లొకపుడు దైవము ప్రతికూలించినప్పటికి మేలుచేయకున్నను విషవైద్యమువలె గీడును మాత్రము చేయనేరవు. లోకొపకారము చేయఁగల యుపాయ మష్టాదశ విద్యారూపముగా ననాదికాలము నుండియు లోకోపకార పరాయణులగు మహాత్ము లుపదేశింపుచువచ్చిరి.

“దైవాధీనం జగత్సర్వం మంత్రతాధీనంతు దైవతమ్, తస్మాత్త్రం బ్రాహ్మణాధీనం బ్రాహ్మణోమమదేవతా” సర్వజగము దైవాధీనమును మఱి యా దైవము లోకోపకారకమగుబుద్ధివశము. మఱి యా బుద్ధి లోకోపకారకులవశము. కాబట్టి యా వేదవేత్తయే నా వేలుపు. వేదవేత్త యనఁగా సకలవిద్యల నేఱిగిన మనుష్యుఁడు కాబట్టి యట్టి వేదవేత్తయగు పండితుఁడు ప్రత్యుపకార మాసింపక లోకోపకారకములగు సత్కర్మముల నాచరించుటచేత మాత్రమే సంతృప్తుఁడగుచుండును. స్వలాభమాసింపక లోకోపకారమునకు మాత్రమే బ్రతుకు మనుష్యుల మనోవాక్కాయుక్తకర్మములన్నియును విద్యలే. లోకోప

కారకమగు వర్తనము వలనిఫల మెప్పటికిని జెడని మనస్సంతుష్టి. నిత్యసంతోషమే పరమపురుషార్థము. బ్రతుకుయొక్క ప్రయోజనము పరమపురుషార్థ సంపాదనమే. స్వసుఖ మాసింపక లోకోపకారము నకై పాటుపడు మంచివారలకుఁ దప్పక దైవము తోడుపడి యట్టి సజ్జనుల కభీష్టసిద్ధి కావింపక మానఁడు. పథ్యాశన మాఁకలి తీర్చుకుండునా? దైవమే పౌరుషము. అగ్నియే వేడి, వేడియే యగ్ని “హరిరేవ జగజ్జగదేవహర్షిర్హరితో జగతోనహిభిన్నతనః” “దేవుఁడే యీజగము. మఱి యీజగమే దేవుఁడు. దేవునకును జగత్తునకును భేదమేమియును లేదు.” అనువచనాను సారముగా దైవపౌరుషములకు భేదమెయ్యది యునులేదు.

కృతాదియుగ లక్షణ నిరూపణము

అహంకార మనుకారముఁ దొఱఁగి లోకోపకారమునకు మాత్రమే వ్యవహరించు నిత్యసంతుష్టమనస్కులకు సచ్చిదానంద లక్షణ పరమాత్మస్వరూపము తప్ప నితరవస్తువెయ్యదియు న్దోషకుండును. అట్టి సజ్జనులకు సమస్తకాలమును గృతయుగమే యగును. “తపఃఫలం కృతయుగే తేతాయాం జ్ఞానము తసుమ్, ద్వాపరే యజ్ఞమేవాహుః, కలౌ కేశవ కీర్తనమ్” అనఁగా తలంపేదియునైన బుట్టని విధముగా నేకాగ్రతగాఁ జిత్తవృత్తి నిరోధముకావించినవేళ కృతయుగము. సకలపదార్థముల తత్త్వ మెఱిఁగి యుక్తాయుక్త జ్ఞానముతో సకలలోకహితముగాఁ బ్రవర్తించిన సమయము త్రేత-తనసర్వస్వము భగవదర్పణ మొనర్చి మనోవాక్కాయకర్మముల భగవదర్చనము ధూప దీప నైవేద్యములతోఁ గావించినతఱి ద్వాపరము. భగవంతునిఁ బ్రతిక్షణము జ్ఞప్తిగొని కొనియాడినయపుడు కలియుగము. కాలమివిధముగాఁ గృత త్రేత ద్వాపర కలి నామభేదంబులఁ గన్పట్టుచున్నది.

కాలకర్మములు

కాలమే దైవము, కాలముకన్న భగవంతుడు వేతేలేడు. మఱియును గర్మముచేతఁ గాలము గణనకొక్కచున్నది. కాబట్టి పురుషుఁడు కాలము, ప్రకృతి కర్మమునై సకలజగత్స్వరూపముగాఁ గాలకర్మములున్నవి. కాలకర్మములు, పాంచభౌతికమున నిత్యము ననంత ప్రకృతికమును జిత్రచాంచల్యజన్యమును, చిత్రవృత్తి నిరోధరూపకమగు సమాధియందు ప్రకృతిపురుషు లొక్కటియై నిర్గుణ శేవలాద్యైత పరబ్రహ్మ మనిపించుకొనుచున్నారు. కాలకర్మములనాదిగా స్వప్నజాగ్రత్సుషుప్త్యవస్థల మాటుచుండును. కాలకర్మముల కాధారమై మఱి యా రెంటి కతీతమైన సమాధ్యాత్మకమగు పరబ్రహ్మము నిత్య నిర్గుణతత్త్వము. కాలకర్మస్వరూపుఁడై సగుణుఁడై భగవంతుఁడు నానాజీవుల రుచులఁ బోలు ధూపదీపనై వేద్యముల నాచరించు నానావిధ యజ్ఞవిధానములను వేదమునందలి కర్మకాండ స్వరూపమును బోధించుచున్నాఁడు. జనులు తమతమ రుచులంబట్టి యాయా యుగానుసారముగా వేదశబ్దార్థము కావించుకొని మానసికముగాను వాగ్రూపముగాను శరీరస్వరూపముగాను స్మరించుచు సంకీర్తించుచు భగవంతు నారాధించుచున్నారు. యోగులు భగవంతునకు చిత్రమును, జ్ఞానులు భగవంతునకు వాక్కును, మూఢులు భగవంతునకు శరీరావయవములను సమర్పించుచున్నారు.

మొక్కుకొని సంపదలుగోరి కామ్యకర్మముల గ్రామదేవతలకై కోళ్లు గొట్టెలు నెనుము లెడ్లు మఱియుఁ గ్రతువులం దింద్రదాదిదేవతలకు మేకలు మొదలగు జంతువులు సమర్పించు మనుష్యులం దధములు. పాలు నేయి పూలు కాయలు పండ్లు భగవంతునకు సమర్పించువారు మధ్యములు. మరి యేజీవమునకై న హింసచేయక సకల భూతదయాపరులై యేకోరికలు లేక తమ మనోవాక్కాయకర్మములను

భగవదధీనము చేయువార లుత్తములు. లెక్కింపఁదరముగాని
 దేవతాప్రీతికై లెక్కింపఁదరముగాని యజ్ఞవిధానములు, మంత్ర
 తంత్రములు, లెక్కింపఁదరముగాని కామ్యకర్మములు వివిధాగమములు
 వివిధార్థ భోధనములవలన వివిధసమయము లనాదిగఁ గడచుచున్నవి.
 జగమునం దెందఱు ప్రాణులో యెన్నిజంతువులో యెంతకాలము
 బ్రతికెదరో యేయే మనోవాక్కాయకర్మము లాచరించుచుందురో
 యా కర్మము లన్నియును భగవదర్పితములే. అనంతకోట్ల జీవరాసు
 లనంతకోట్ల కర్మముల కనంతవిధఫలము లనంతకోట్ల దేవతల కనంత
 విధ పూజావిధానములు, నిష్ఠలు నియమములు ధూపదీపనైవేద్య
 ములు, బలులు, హోమద్రవ్యములు, మఱియు వెఱ్ఱికివేవిధములు కామ్య
 కర్మములు స్వర్గాది భోగవాంఛచే నింద్రియసుఖ మభిలషించి చేయు
 నియమములు నిష్ఠలు వ్రతములు యజ్ఞములు మొదలగు సకలవిధ
 కామ్యకర్మములు సంసార దుఃఖహేతువులుగాని యెంతమాత్రమును
 శాశ్వతానంద కారణములు కానేరవు ప్రతిక్షణముం దేకకాలము
 సందే సకల భూతోత్పత్తి స్థితి నాశములు జరుగుచుంటచే నేపదార్థ
 మునకై న నాదిమధ్యాంతములు కనిపెట్టుటకు వీలుకాదు. పర
 మాణువులకుఁ బరిమాణము గణింపరాదుకదా? ద్రవ్యగుణకర్మ
 సామాన్య విశేష సమవాయాభావములను పదార్థము లేదని ముని
 వక్కాణించెను. ద్రవ్య మను పదార్థ మున్నపుడుకదా యద్దాని
 గూర్చిన గుణము కర్మము సామాన్యము విశేషము సమవాయమున
 భావము వివరింపఁబడవలసి వచ్చును. కృథివ్యప్రే జోవా య్యాకాశ
 కాలాదిగాత్ర మనసులను తొమ్మిది ద్రవ్యములలో మనస్సునుబట్టికదా
 భూమి-నీరు-అగ్ని-గాలి-ఆకాశము. కాలము-దిక్కు-ఆత్మలు వివరింపఁ
 బడవలసి యుండును. “ప్రమితివిషయాః పదార్థాః” ప్రమితియనఁగా
 యథార్థజ్ఞానము. యథార్థజ్ఞానగోచరములగు వస్తువులు పదార్థము
 లనఁబడును. యథార్థాయథార్థజ్ఞానములు మనఃప్రవృత్తి మూలములు.

జాగ్రదాద్యవస్థల నిరూపణము

గాఢసుషుప్తియందును మూర్ఛయందును మనస్సు వృత్తి శూన్య మగుటచేత నెట్టిజ్ఞానమైన లేకుంట స్వప్న జాగ్రద్దశలు మనః ప్రవృత్తి మూలములుగనుక జాగ్రద్దశయందు ప్రమయనఁగా యథార్థ జ్ఞానమును స్వప్నమందు భ్రమ యనఁగా నయథార్థ జ్ఞానము కల్గి యుంటయును. సుషుప్తియందు గాఢమూర్ఛయందు జ్ఞప్తి యెద్దియును లేకుంటయు నెల్లరి కనుభవములేకదా? కాబట్టి మనఃప్రవృత్తి మూలములు ప్రమాభ్రమములు. మఱియును జ్ఞప్తి లేమికిఁ బ్రవృత్తి లేని మనస్సు కారణము. కాబట్టి స్వప్నజాగర సుషుప్తిదశలు పర్వజనానుభూతములేకదా? “గగనం శూన్యం” ఆకాశ మనఁగా సున్న యనఁగా నెద్దియుఁగానిది యనఁగా నిట్టివని నిర్ణయింప శక్యము కాని స్థితి. కాబట్టి సుషుప్తియే శూన్యరూపమగు నాకాశ మనఁ దగినది. వృత్తిశూన్యమగు మనోదశయే సుషుప్తి. సుషుప్తియే శూన్యమగు నాకాశము.

సృష్టి క్రమము

“ఆత్మన ఆకాశ స్సంభూతః” ఆత్మనుండి యాకాశము వుట్టుచున్నది. “ఆకాశాద్వాయుః వాయోరగ్నిః అగ్నేరావః అదభ్యః పృథివీ పృథివ్యా ఓషధయః ఓషధీభ్యోఽన్నమ్ అన్నాత్పురుషః.” ఆత్మనుండి యాకాశ మాకాశమునుండి వాయువు వాయువునుండి యగ్నియగ్నినుండి నీరు నీటినుండి భూమి భూమినుండి యోషధులు నోషధులనుండి యన్నము నన్నమునుండి పురుషుడును బుట్టుచున్నారను వచనానుసారముగా శూన్యాకాశాల్మీకమగు సుషుప్తినుండి స్వప్న జాగరణలు మఱి యీ సమస్తజగమును వుట్టి పోదలి లయ మగుచుంట యందఱు న్లనిపెట్టగలుగుట యెంతయునిశ్చయము. అతీం

ద్రియ వస్తు వొకటి యిట్టిదని పోల్చి చెప్పటకు వీలులేక సుషుప్త్యా
కాశముల కాధారమై యాత్మయనుస్వతఃసిద్ధపదార్థ మొకటి నిత్యమై
నిర్గుణమై శాశ్వతమై కేవలమై యున్నదని సుషుప్తిస్థితి నెఱిగిన
వారికందఱికి ననుభవమేకదా? సుషుప్తియే ప్రకృతి. సత్త్వరజస్త
మోగుణములు సమభాగములుగానున్నస్థితి ప్రకృతి. మఱియు నా
మూఁడు గుణములు హెచ్చు తగ్గు పాళ్ళుగా నొండొంటిలోఁ గూడిన
స్థితి వికృతి. ఈసమస్తదగతును వికృతిస్వరూపమే. సుషుప్తి మనః
ప్రకృతి. స్వప్నజాగరములు మనోవికృతి. ప్రకృతి వికృతులప్రవృత్తి
కాధార మాత్మ. ఆత్మ నిర్గుణము సత్త్వరజస్తమోగుణములు సమభాగ
ములుగానున్నస్థితియే నిర్విషయమైన మనస్సనఁబడును మహాసము
ద్రమునందు నీటిబుగ్గవలెఁ బ్రకృతియందీ బ్రహ్మాండ ముత్పత్తిస్థితి
నాశము లందుచున్నది. “పాదోస్య విశ్వాభూతాని త్రిపాదస్యామృతం
దివి” ఆకాశమునం దొక భాగ మీ సర్వదగమై యున్నది. తక్కిన
మూఁడుభాగములు నిత్యనిర్వికారామృత స్వరూపమైయున్నది. ప్రకృ
తిలో నొకలేశము మాత్రము వికారముచెంది యీదగ మగుచున్నది.
తక్కినదంతయు త్రిగుణసామ్యమై వికారముచెందక నిత్యమై గాలి
కూడ లాగఁబడిన యుత్తరాజుకుప్పెలోని యాకాశమువలెనున్నది.
వేదమందలి కర్మకాండము శబ్దమువంటిది. జ్ఞానకాండ మర్థమువంటిది.
ఈశబ్దమున కిద్దియే యర్థమని స్పష్టయింపరాదు. ప్రసంగావసరవశము
చేత శబ్దసంజ్ఞల కర్థ ముండును.

ప్రకృతి - ఆత్మ

ప్రకృతి శబ్దసంజ్ఞవంటిది. మఱి యాత్మ యర్థమువంటిది. ప్రకృతి
యనిత్యము మఱి ప్రకృతి కాధారమును గారణమునునగు నాత్మ
నిత్యము. ఉదయము తొమ్మిదిగంటలపు డాదివారమునాఁ డొకమేడలో

నొకమిత్రునితో హాయిగా మాటలాడుచుంట జ్ఞప్తియున్నది.
 మఱునాఁటి సూర్యోదయ సమయమున మహాసముద్రమధ్యమం దున్న
 యొకపర్వతగుహలో నిదురించిమేలుకొన్నట్లు కన్దెఱచి యత్యాశ్చర్య
 మున వింతవింతఫలవృక్షములతోడనునడుగడుగునకు మెట్లుకట్టినట్లున్న
 నున్నటిసుకపరపులయొడ్డులతో నొప్పారు దీయని సెలయేళ్ళ
 తోడను మిక్కిలిహాయిగావీచు చల్లగాలితోడను గసంతయుం బెడరక
 మచ్చికపడినట్లు మధురధ్వనులొనర్చుచు సమీపమాన సంచరించు
 వింతవింతరగుల పక్షులతోడను రవంతయు స్థికరములు గాక
 మైత్రి వుట్టించు నానావిధా పూర్వ రూపంబులఁ జరలాడు చతు
 ష్పాదదంతువులతోడను నొప్పారు కొండశిఖరమునుండి యా
 పర్వతనితంబమునకు నలువైపుల నెలనవ్వు నురుగులతోడి యలల
 సయ్యాటలాడు పాలసముద్రమాను భయవిన్మయామోదంబులఁ
 గనుఁగొనుచు నెద్దియు న్దోచ కిది నిక్కమా లేక స్వప్నమా
 యెద్దియును నిశ్చయింపరాదని తలపోయుచుండు సంతలో
 జ్ఞప్తిదొఱఁగి సోమవారమురాత్రి తొమ్మిదిగంటలకామిత్రుఁడయ్యా!
 తమ కొకవిధమగు మూర్ఖగ్రమ్మట నిదివఱ కీవైద్యశాలలోఁ దమకుఁ
 జకిత్సచేయింపఁగా నిప్పటికి దై వకృపచే లభించిన మృతసంజీవిసీత్రభా
 వంబుచేఁ దమరు వున్నదీ విత్తులై హాయిగా నున్నారు. మన మాదివార
 ముదయము తొమ్మిదిగంటలపుడు మాటలాడుచుండిన సౌధ మిచ
 టికి నూతనామడల నున్నది ఆకాశయాసమున నూలువరాలిచ్చి మిమ్మి
 చటికిఁ దోడ్కొనివచ్చి చికిత్సచేయించినాఁడను దయచేయుఁడు నేఁడు
 సోమవారము నునయూరికిఁ బోవుద మని నా నివాసమునకు నన్నుఁ
 దోడి తెచ్చినపిమ్మట నాకు స్వప్నజాగరసుష్టువుల యనుభవము కలిగి
 నప్పటికి సుష్టుప్తియనఁ దెలివిలేకుంట స్వప్నజాగరములన సహంకార
 ముకారముల నసంతవికారములై న సచేతనాచేతన పదార్థములఁ

గనిపెట్టుచుంటాయని నిశ్చయింపక తీరదు. నా మనస్సు మునిగి
యున్నపుడు నా కేజ్జి ప్రియును లేదు. నా మనస్సు పనిగొన్నపుడు
నా కహంకార మనుకారములు నా దేహము నాకు వేరుగు నానావిధ
పాంచభౌతికవికారములను బరికింపఁగల్గితిని. కాబట్టి జ్ఞప్తియే
యొక్కప్పు డొకవిధమైన తన శక్తిచే నశంతవిధ వస్తుమయమగు జగ
మును గనుఁగొనుచున్నది సరే, యీస్మృతియే వికృతియగు జగత్తు
మఱి విస్మృతియే ప్రకృతియగు త్రిగుణసామ్యము. ఈప్రకృతివికృ
తుల కాకాశ మితర భూతములకువలె నాత్మ యాధార మని వరమ
సిద్ధాంతము.

ఆత్మ శక్తి

“శివశక్త్యాత్మకం జగత్ - నాసదాసీన్నోఽసదాసీత్తమ ఆసీదితి
శ్రుతిః - అజామేశాం లోహితకృష్ణ శుక్లాంబహ్వాః ప్రజాః సృజమా
నామ్ - తయోరేకః స్వాదుపిప్పలనిత్తి అన్యోఽసశ్చన్నభిచాకసీతి -
అసంగోహ్యాయంపురుషః - నాద్వైతవతః కర్మాణివిధీయంతే - నేహనా
నాస్తికించన - సర్వంఖల్విదంబ్రహ్మ - తద్జలానితి శాంతఉపాసీత - సదేవేద
మగ్రఆసీత్ - తద్దైక్షిత - బహుస్యాం ప్రజాయేయేతి - బ్రహ్మవిద్
బ్రహ్మైవధవతి - యదయంసర్వమాత్మైవఖలుకంకేసపశ్యేత్ - ప్రజ్ఞానం
బ్రహ్మ - అయమాత్మాబ్రహ్మ - అహంబ్రహ్మస్మి” సమస్తజగము శివుని
యొక్కయును శక్తియొక్కయును స్వరూపమే. ఇచట విస్మృతిదశ
శివుఁడు. స్మృతిదశ శక్తి. నామరూపాత్మకమైనది లేదు. నామరూప
శూన్యమైనదియును లేదు. తమస్సన మాహము భ్రాంతియజ్ఞానము
శూన్యము మాత్రమే కలదు. పుట్టుక లేనిది యెఱుపు నలుపు తెలుపు
రంగులుకలది యనేకజనుల సృజించు ప్రకృతి కలదు. రెండు పక్షులున్న
నారెంపింటిలో నొకటి తినుచున్నది మఱొకటి తినకయే విలసిల్లు
చున్నది.

ఈపురుషుఁ డెద్దియు నంటఁడు. బ్రహ్మజ్ఞానము కలవానికిఁ జేయఁదగిన కర్మ మెద్దియును లేదు. ఇట నేవస్తువును లే దిదంతయు నుత్తుత్తి- ఇదంతయును బ్రహ్మమే యది తనంతఁ బుట్టుచుఁ బెరుఁగుచు లయ మగుచున్నదని తెలిసియే వికారమును బొందకుండునది. నామరూప భేదములేని సత్యపదార్థమై యీ జగమంతయును దొల్లి యున్నది. నామరూపాత్మకమై యీ జగముగాఁ చానగుట కాపరమవస్తువు సంకల్పించెను. బ్రహ్మము నెఱిగినవాఁడు బ్రహ్మమే యగుచున్నాఁడు. ఈకనఁబడునదంతయు నాత్మయే. కనుకఁ చూచువాఁడెవఁడు? చూడఁ బడునదెద్ది? చూచునది చూడఁబడునది. యీరెండు నొక్కటియే. గొప్ప యెఱుకబ్రహ్మము - ఈయాత్మయేబ్రహ్మము - నేనేబ్రహ్మను అను వచనములనుబట్టి అద్వైతమతములును ద్వైతమతములు కలిగి పవి. “ద్వైతాద్వైతసమంబ్రహ్మ” ద్వైతమతమునకు నద్వైతమత మునకుఁగూడ బ్రహ్మము సరిపడినదనుటచే దైవపౌరుషములను సమ బలములుగా నొప్పుకొనక తీరదు. స్వప్నమునుగూర్చి దైవమును స్వర్గనరకముల గూర్చి యతీంద్రియ పదార్థముల గూర్చి యాకాశ పంచాంగములుచెప్పట, నిద్రాహార విహారసౌఖ్యములను దనతోడిపాటివారికిఁ గలిగించుటకొఱకును మఱియుఁ దా ననుభవిం చుట కొఱకును సరిగాఁ బాటుకడలేక సోమరులై కాలక్షేపము చేయు తెలిసీతెలియనివారి వ్యర్థ వాద మునవచ్చును. నాస్తికుఁడు చార్వాకుఁడు బౌద్ధుఁడు చండాలుఁడని తిట్టినఁ దిట్టినీ గాని అప్రత్యక్షమగు స్వర్గ నరక చింతచే వ్యర్థ కాలక్షేపము చేయుటకన్న తనతోడిపాటివారిని సుఖపెట్టి తా సుఖపడుటకొఱకు శక్తికొలఁది ప్రయత్నముచేయువారే నిక్కపుచునుష్ఠుని సిద్ధాంతపర్చక తీరదు.

పుట్టిన వారందఱుసుఖముగాఁ గోరినన్నాళ్ళు బ్రతుకుచుంటుకై న్యభావముగాఁ బ్రయత్నించుచున్నారు. స్వలాభము గోరి పాము

రుల మోసపుచ్చుచు నిదాహారవిహారములు యధేచ్ఛముగా నొనర్చుచు, పరులకొఱకై పాటుపడుట కొప్పుక సోమరితనమున స్వర్గ సరకములని తిన్నతిండి యరుగుటకై వ్యర్థ ప్రలాపములఁ గాలక్షేపము చేయువారు విశాచములుగాని మనుష్యు లెంతమాత్రమును గారు.

తనతోడి జీవులకు న్దానము సుఖకరములగు నిదాహారవిహారములకుఁ దగిన సాధన మాలోచింపక హిమాలయ మెచ్చుదువుట్టెనో చెట్టుముందో విత్తుముందో స్త్రీ పురుషు లొక్కసారి పుట్టిరో లేకెవరుముందో మఱెవరు వెనుకనో చుక్కలెన్నో యాకాశమొన కెంత పరిమాణమో స్వర్గములో రంభ పొట్టియో లేక పొడువో పాతాళము నందలి భూమిమోయుచున్న యనంతసర్ప మెన్నిచుట్టలఁ జాట్టుకొన్నదో భూతభవిష్యజ్జన్మములెట్టివో నూపుగింజ-బ్రాహ్మణుని సామెతగా నీసోమరితలుపు లెందుకు? భూమి సరిగా దున్నుకొని నీటి వాగు చూచుకొని సరిగాఁ బండించుకొని సౌఖ్యకరముగా నిండ్లుకట్టుకొని గాలియెండ వానల బాధను లెప్పించుకొని నుపాయములు పన్నుకొని శరీరసౌఖ్యకరములగు నన్నపానములును దొడవులును నాపాదించుకొని యొరుల సుఖపెట్టి తా సుఖముగా బ్రతుకు తెఱచున నడుచుటయే జీవితకాలమున ముఖ్యము. కారణములేక కార్యము కలుగ నేరదా గనుక నీజగము నకారణమయ్యును జగత్కర్తయగు విధి నెఱుఁగు సామర్థ్యము మర్త్యుల కెంతమాత్రమును లేదు. అతీంద్రియ ద్రవ్యులు మునులు లోకోపకారకముగా రచించిన శాస్త్రములు “విజ్ఞానాకారమరేకో విజానీయాత్” ఖౌరా యిన్నిటిని దెలిసికొను పరమాత్మ నెవఁడు తెలియఁదరము? అనునట్లు తెలియఁదరముకాదు నక్షత్రము లగపడుచున్నవి మునికృతములగు శాస్త్రము లున్నవికాని ప్రాకృతుఁ కాచుక్కలును శాస్త్రములును యథార్థతత్వమునఁ

దెలియఁబడు పెట్టు? పెద్దల మాటలు విశ్వసించి బ్రహ్మచర్య
గార్హస్థ్య వాసప్రస్థ సన్న్యాసాశ్రమముల యథావిధిగా ననుసరించిన
ధర్మాత్ములకు పరమార్థము తనంత నెఱుఁగఁబడుట నిస్సందేహము.
నేల విడిచిన సాము కలదా?

వర్ణాశ్రమధర్మములు

వర్ణాశ్రమధర్మముల నవలద్రోసి మెట్టవేదాంతములు పలుకు-
వారు నిక్కముగఁ జెడుగొట్టులు. వర్ణాశ్రమధర్మములు లోకోపకా-
రము కొఱకే మునులచే నియమింపఁబడినవి “ధ క్షిరానాయకల్పతే”

ధ క్షిజ్ఞానమునకు సాధనమనునట్లు లోకోపకారపరులగు పెద్దల వాక్కు-
లను నమ్మినధర్మాత్ముల కాత్మజ్ఞానము కలుగును. ఆత్మజ్ఞానమునకు
ఫలము శాశ్వతానందస్వరూపమగు కైవల్యము. జాతులు నీతులు
కొద్ది గొప్పలు మొదలగు తక్కినస్థితు లెవ్వి యెట్లున్నను ముఖ్య
ముగా నొరుల కెవ్విధమైన కాధయు న్దనవలన రానీక జీవించిన
వాడే మనుష్యుఁడను మఱియు జగమున కాభరణమును, ఏమిషచేత
నైన నొరులను బాధించువాఁడు రక్కసుఁడను మఱియు లోకమునకు
రోగమును భూతదయ కల్గియుంటయు సత్యముపల్కుటకన్న స్వర్గాప-
వర్గ సాధనములు మతేకర్మము లును గావు. నికలధర్మములును - సత్య
తయలలోనే యిమిడియన్నవి.

“నాద్వైతవతఃకర్మాణి విధీయన్తే” అహంకారమనుకార-
ములు లేనివానికిఁ గర్మములు విధింపఁబడవనెడి శ్రుతిప్రకారము సర్వ
జగమును విష్ణుస్వరూపముగాఁ జూచుయతులకుఁ దప్పఁ దక్కిన మను-
ష్యులందఱికినిఁ బౌరుషముతప్పఁదై వము లేనేలేదు. యతులకుదై వము
తప్పఁ బౌరుషము లేనేలేదు ఇంద్రియదృష్టచుగు సచరాచరజగ-
మంతయును పౌరుషమే. కాబట్టి యహంకారమనుకారము-
లున్నంతవఱకు లోకోపకారక మగు పురుష ప్రయత్నమునఁ బాటు

వడ కాకాశపంచాంగములఁ జెప్పకొను మతాధికారుల మనియును మతాధిపతులమనియును సన్న్యాసులమనియును యోగులమనియును దైవభక్తులమనియును మతగురువులమనియును శ్రోత్రియులమనియును యాజ్ఞకులమనియును మంత్రవేత్తలమనియును ద్విజులమనియును గుడిపూజార్ల మనియును దీర్ఘంకరులమనియును, నిద్రాహార విహారసౌఖ్యముల నొరుల సుఖపెట్టి తాము సుఖపడుతీరుఁ బాటుపడక కృషి వాణిజ్య శిల్పకృత్యముల నారితేటి లోకోపకారమున జీవనముఁ గడపుకొనక స్వార్థపరులై వంచకులై సోమరులై దేవానాంప్రియలై, శశవిషాణవంధ్యా పుత్రప్రాయములగు స్వర్గనరకముల గూర్చి లోకోపకారకముగా నుభయతారకముగా ధర్మార్థ కామమోక్షములఁ దెల్పు శ్రుతిస్మృతిపురాణముల కపార్థముచేయుచు లోకోపకారకములగు సత్యదయల సవలఁద్రోసి యాస్తికులమని తంభవేషములతోఁ బామరజనులను బెదరించుచు తమ సుఖముకొఱకై యితరులకు వృథా వ్యయాపయాసములఁ గలిగించు నైష్ఠికుల దౌర్జన్యము దానుకశమిల్లినప్పుడుగదా మనుష్యులు మనుష్యులనిపించుకొందురు.

లోకులు మిక్కిలి సౌఖ్యముగా బ్రతుకుటకొఱకై మనోవాక్కాయ కర్మములఁ బాటుపడక దైవమును గూర్చియు స్వర్గనరకములఁ గూర్చి సోదెలు కలుకుచుఁ దేరగా నుబ్బరసొమ్ము తిననొచు సోమరిపోతు రక్కసియో దయ్యమో యగునుగాని నిక్కముగ మనుష్యుఁ డెంతమాత్రమును గాఁడు అహంకార మమకారములున్నంతవఱకును దైవమును గుఱించి సొరకాయలు సఱకువారు లోకశ్రోహులు. మనోవాక్కాయకర్మములకుఁ బౌరుషముతప్ప దైవమెంతమాత్రమును జిక్కదు. కాబట్టి యీలోకములోఁ బౌరుషము మాత్రమే యున్నది. దైవ మెంతమాత్రమును లేదు. దైవశబ్దము వాస్తవముగాఁ గుఱదేటికొమ్మువంటిది. “లోకమే వేదము, వేదమే

లోకము" అను శ్రుతిచొప్పున శ్రుతిస్మృతి పురాణాదిహాసములు మొదలగు ప్రాచీనవాక్కులన్నియును బురుషప్రయత్నము లోకోపకారకమగు నడువడిని బోధించుచున్నవి గాని పౌరుషమునకు వేరగు దైవ మనుషదార్థము నెంతమాత్రమును బోధించలేదు. వంచకులు తమజీవనసౌఖ్యముకై శ్రుతి స్మృత్యాదుల కపార్థములు పన్ని లేని దైవమును గల్పించి వృధా వ్యయక్రయాసములకు లోనగునట్లు లోకులని బీడించుచున్నారు స్వర్గసంరక్షములు దేవుడు కైవల్యమును చంచలమనః కల్పితములుగాని వాస్తవములు కావు. నిత్యసంతుప్త మనఃస్థితి నొందుటకన్న మర్త్యులు పొందఁదగిన పదవి మఱి లేదు. అట్టి నిత్యసంతుప్తియను కైవల్యపదవి లోకోపకారపరాయణులై భూతదయయును నిష్కపటహృదయమునగుల ధర్మాత్ములకు మాత్రమే లభించును.

అస్మికు జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్తులు క్రీడావిశేషములుగాని నిత్యములును వాస్తవములు నెంతమాత్రమును గానేరవు "నాక్షిచేతాః కేవలో నిర్గుణశ్చ" తానురాకు నంటని జలబిందువువలెఁ దటస్థుఁడును సచ్చిదానందమయఁడును సత్త్విరజ స్తమోగుణము లెవ్వియును లేని వాఁడును నిత్యశుద్ధ బుద్ధముక్త స్వరూపుఁడు నయిన యనంగుఁడు పురుషుఁ డనియుఁ బరమాత్ముఁడునాఁ బరఁగును. కలలో ననుభవించిన సుఖదుఃఖములు జాగ్రద్దశలో నబద్ధము లనుకొని యాస్వప్న వికారములును బ్రయత్నపూర్వకముగా మరపుతెచ్చుకొని సుఖించు నట్లు లోకోపకారకమగు నడువడియను జాగ్రద్దశలో నహంకార మనుకారములను స్వప్నవికారములుగా నిశ్చయించి తన కష్టసుఖములను బ్రయత్నిపూర్వకముగా మఱపుచేంది సుఖించు మనుష్యులు మిక్కిలి కృతార్థులు. లోకోపకారపరాయణులు మాత్రమే స్వప్న వికారములగు నహంకార మనుకారములను మఱచి సుఖించువారు.

స్వలాభ మాసింపక వరులకొఱకై పాటుపడెడు భూతదయాకరులు నిత్యసంతుష్టిస్వరూపమగు వైకుంఠపదవిం జూఱకొనెదరు.

విద్యలు - కర్మలు

వరులను సుఖపెట్టి తా సుఖపడుటయే నిజముగ విద్యగాకలక్షణము. అష్టాదశవిద్య లన్నియును బరులను దరింపజేసి తా దరించు మార్గమునే బోధించుచున్నవి. లోకోపకారముగాఁ బాటుపడు సజ్జనులను మాత్రమే దేవుఁ డనంతావతారములెత్తి కాపాడుచుండును. మఱి యట్టి లోకోపకారపరాయణులుగు మహాత్ములు మాత్రమే యష్టాదశ మహావిద్యలకును సప్తకోటి మహామంత్రములకును స్వర్గాది పుణ్యలోకములకును దగిన యధికారులు - యజ్ఞాది పుణ్యకర్మములు - గర్భధానాది షోడశకర్మములు - దశతపములు - తిర్థస్నానోపవాసాదివ్రతములు - వర్ణాశ్రమధర్మములును - బరలోకమును - ధర్మార్థ కామ మోక్ష సాధనములును - సకల ప్రాయశ్చిత్తములును గేవలమును స్వార్థకార్యగతులయి లోకోపకారముగా జీవించు పుణ్యత్ములకొఱకే ప్రాచీన మహర్షులచే విధింపబడెను. దశవంచకులై భూతద్రోహ మాచరించు కుక్షింభరుల నిమిత్త మెంతమాత్రమును గాదు. బ్రాహ్మణధర్మము జ్ఞానము - క్షత్రియధర్మము ప్రజారక్షణము - వైశ్యధర్మము కృషి వాణిజ్యాదివ్యాపారము - శూద్రధర్మము సకల సజ్జనపరిచర్య - ఈనాలుగు ధర్మములు కలిగి లోకోపకార మొనర్చు వారే కులముఁ గలవారు. భూతద్రోహులై వంచకులై కుక్షింభరులైన దుర్జనులెల్ల జాతిభ్రష్టులే - ప్రత్యేకము వీరు బ్రాహ్మణులు - వీరు క్షత్రియులు - వీరు వైశ్యులు - వీరు శూద్రులు సని దనులకు జాతులు లేవు. లోకోపకారపరాయణుడగు నొక్క సజ్జనుడే నిత్యానిత్య వస్తు వివేకదశలో బ్రాహ్మణుడై - ధర్మచరణదశయందు క్షత్రియుడై -

కృష్యాదిక్రియా నిర్వర్తనశయందు వైశ్యుడై - కాలవృద్ధ దీనార్త
సాధు సేవాదశయందు శూద్రుడై సార్థకజీవనమున చాతుర్వర్ణ్య
ధర్మములఁ గడపుచుండును.

స్త్రీజాతి పురుషజాతి యని దేహధారులకు రెండేజాతులుకలవు
గర్భముధరించి పిల్లలఁ గనుస్త్రీలందఱును కేవలము స్త్రీజాతిలోని
వారే. సంతానవత్తులైన స్త్రీ లెట్టివారైనను సర్వలోక వందితలే.
మఱియును జగదాభరణములే. పిల్లలఁగాంచుటయే స్త్రీజాతి లక్ష
ణము. వంచకులై భూతద్రోహులై కేవల కుక్షింభరులైన మగ
వాండ్రును వంధ్యులు నుభయజాతి భ్రష్టులు.

క. ధనమును విద్యయు వంశం

బును దుర్మదులకు నుదంబు పొనరించును స

జనులయినవారి కడఁకువ

యును గీర్తియు నవియె తెచ్చు నుర్వీనాథా !

అనునట్లు పేదవారుకానీ భాగ్యవంతులుకానీ నేవకులుకానీ
ప్రభువులుకానీ పిన్నులుకానీ పెద్దలుకానీ యేదేశమందు పుట్టినీ యే
జాతివారుకానీ వంచకులై భూతద్రోహులైన కేవల కుక్షింభరులు
జగమున కంటుతెవుళ్ళువంటివారు. “మీరు బ్రాహ్మణులు మిక్కిలి
పవిత్రులు మిమ్ము మే మంటరాదు. దయయునోర్పు సత్య కౌచ
ములు మీకుఁ బెట్టనినగలు మీపాద నేవకులము మేము. మీ కేమిపరి
చర్యలు మావలనఁ గావలెను మీదాసులము మమ్మనుగ్రహించుఁడు
మీశక్రీర పోషణమునకుఁ గావలసిన పదార్థములన్నియును మేమే
సమకూర్చెదము మీవంటి సజ్జనులు దేహపోషణముకై శ్రమపడుట
చూడ నొల్ల”మని తమ్ము నితరులు ప్రార్థించునట్లు సంచరించు సుజ
నులే నిక్కపు బ్రాహ్మణులుగాని జన్నిదములు పిలకజాట్లు విభూతి
పెండికట్లు ముష్టిముంత మొదలగు దంభవేషములతో స్వార్థపరులై

వంచకులై భూతద్రోహ మాచరించుకుక్షింభరులు బ్రాహ్మణులెంత
మాత్రమును గారు. జ్ఞాన శౌర్య కృషి సేవా ధర్మములతో లోకో-
పకారపరాయణులై సజ్జనులు పాశ్చభేదము నజ్ఞాన మధికముగాఁ గల
వారు బ్రాహ్మణులు - శౌర్య మధిక భాగము కలవారు క్షత్రియులు -
యొక్కవ వాణిజ్యపునేర్పు కలవారు వైశ్యులు - మిక్కిలి పరిచర్య
యందు నైపుణ్యము గలవారు శూద్రులు. లోకోపకారపరాయణు-
లగు నీ బ్రహ్మ క్షత్రియ వైశ్య శూద్రులు సమాన గౌరవమర్యా-
దలు కలవారేకాని యొకరికంటె నొకరు శ్రేష్ఠులుకారు తక్కువును
గారు. నిశ్చయముగా బ్రహ్మ క్షత్రియ వైశ్య శూద్ర జాతులు -
గౌరవ మర్యాదలకు సమానములే - ఒక్క మనుష్యునియందే జ్ఞాన
శౌర్య కృషి సేవాధర్మములఁబట్టి ప్రతిక్షణముం దతఁడే బ్రాహ్మ-
ణుడై క్షత్రియుడై వైశ్యుడై శూద్రుడై యొప్పుచుండును.
“సూచయంతి ఫలం మనీషిణః । కోవక్తా తారతమ్యస్య తమేకం
వేధసంవినా” । విద్వాంసులైన వారే కాలమెట్లుండునో మొత్తము ఫల-
మును సూచించెదరుకాని యీసంగతి యీక్షణమున దరుగును మఱి
యీవస్తుతత్వ మిద్ది యని నిశ్చయించి చెప్పుటకు బ్రహ్మకుఁ దప్ప
నితరుల తరముకాదనునట్లు వేదశాస్త్రప్రకృత ర్థకులు నతీంద్రియద్రవ్యలు
నగుమునులమతము నిశ్చయముగా దెలిసికొనుటకుఁ బ్రాకృతజనులకు
శక్య మొతమాత్రమును గాదు.

“గతాను గతికో లోకః” లోకు లోకరినిఁ జూచి యొకరు
నడుచుచున్నారన్నట్లు సత్యమును స్వతంత్రముగాఁ దెలిసికొనుట
మునులకుఁ జెల్లునుగాని పామరులు సావాసము చేవస్తుతత్వము నెఱిగి-
నడువక తిఱుదు. అతీంద్రియద్రవ్యలగు మునులకుఁ దప్పఁ దక్కి-
వారికిఁ దెల్పితేటలు సహజసిద్ధములు కావు సూర్యబింబమునకు
ప్రకాశము సహజముగాని తక్కినక దార్థములయందలి ప్రకాశ

మెరువుగొన్నదేకదా? పాంచభౌతికముగు నిజగమున ఖగోళతత్త్వమును భూగర్భాంతరతత్త్వము మునివాక్కులంబట్టి యూహింపవలయునుగాని నిశ్చయించి ప్రతిక్షిప్తముగాఁ సమగ్రముగాఁ దెలియరాదుగా? వేద శాస్త్రాధ్యయనముచేతను గురుబోధచేతను స్వానుభవముచేతను పదార్థతత్త్వమును నిర్ణయించి సమ్మత మూతచేసికొని నేటివలె సూర్యుఁడు కన్నెండు గంటలకాలములో నుదయించి యస్తమించ వచ్చునని జ్ఞానవంతుఁడు ఖల్కుచున్నాఁడు. కాని యిది యిట్లు జరుగును నే నీపని చేసి చూపించెదను. నాయుష్టానుసార మిక్కా ర్యము జరిపెద నని వివేకియైనవాఁ డెవ్వఁడును ధైర్యముగా నిశ్చయించి చెప్ప సాహసింపనేరఁడు. స్వన్న జాగ్రత్తుష్ణప్రవృత్తలకు లోనైన ప్రాకృతజనులకు సంపూర్ణజ్ఞానము స్వభావము కాదు. వేద శాస్త్రప్రపవక్తలు సతీంద్రియద్రవ్యలగు శౌతమవ్యాసాదిమునులు విజ్ఞాన మూర్తులు. ప్రాకృతజనులవలెఁ జర్మచక్షువులం గాంచభౌతికశరీరు లౌతమాత్రము న్గానేరరు. “అశరీరమాత్మా” పాంచభౌతికశరీరము కాని పదార్థము మాత్మయనుటచే యథార్థజ్ఞానము పాంచభౌతికశరీర మున నెంతమాత్రమును బొడచుదు. పాంచభౌతికశరీరములతోనున్న సాకృతుల తెలివి ప్రతిబింబమువలె సత్యాసత్యము మఱియును నిజ మునుగా దబద్ధము న్గాదు. చీకటినీడలవలె సగపడి యగపడదు తోచి తోచ దుండీ లేదు. కలవలె భ్రాంతిమాడ్కిదిగంతరేఖకరణి మోస మునకు మూలము. తెలివికి లక్షణము చెడని సంతుష్టి మఱి యట్టి సంతుష్టి సంపూర్ణవిశ్వాసముచేఁ గలుగును. సంపూర్ణవిశ్వాసము మంచినహవాసమునఁ గొనసాగును. భూతదయగలవానికి మంచినహ వాస మబ్బును. పరోపకారమునకై ప్రయత్నించువానికి భూతదయ రాజిల్లును. స్వార్థత్యాగపరులు మాత్రము లోకోపకారపరాయణు లయ్యెదరు. జ్ఞానవంతులు స్వార్థత్యాగపరు లగుదురు, జ్ఞానము గురు

కటాక్షముచేసిన మఱి యీశ్వరకృపచేతను గలుగును గురు వనఁగా మఱియు నీశ్వరు డనఁగా లోకోపకారపరాయణులై ధర్మాత్ములై పరమకవిత్రచరితులయిన తలిదండ్రులు.

“నమాతుః పరదైవతమ్” తల్లికన్న వేతే వేల్పు లేదు. “నగురుః పితరం వినా” తండ్రికన్న గురువు మఱెవఁడు న్నేఁడు. “జననీ పరమో గురుః” తల్లియే శ్రేష్ఠగురువు “మాతృదేవో భవ. పితృదేవో భవ, ఆచార్యదేవో భవ” అనుటచేఁ గని పెంచిన తల్లి దండ్రులు, విద్యచెప్పిన గురువును ప్రత్యక్ష దేవతలు. “ఆగమాః ఖలు దుర్లభాః” శాస్త్రములు సంపూర్ణముగాఁ దెలిసికొన నెవ్వరికిని శక్యముకాదనునట్లు శ్రుతిస్మృత్యాదులు తెలియ శక్యముకాదు. కాఁబట్టి ఆ పులు గురువులు ప్రాణబంధువులు మిత్రులు పెద్దలుతనకుఁ జేసిన యుపదేశమును దృఢముగా విశ్వసించి ప్రాణహింస నేమివచే నైనను నలుపక లోకోపకారపరాయణుడై స్వలాభ మాసింపక నడుచు మానవుని వర్తనము నిశ్చయముగా మనుష్య ధర్మమునకు నిదర్శనము. జగమునందు నిష్ప్రయోజనముగా మనోవాక్కాయ కగ్మము లెవ్వియును జరుగవు. సకలజగత్సృష్టియములు సర్వజ్ఞు డగు భగవంతునిచేఁ గసించెయు నిష్ప్రయోజనముగా నడిపింపఁ బడ వనియే నిరూఢిగా విద్వాంసులు సిద్ధాంతకరింపక తీరదు. “ప్రయోజన మనుద్దిశ్య నమందోఽపి ప్రవర్తతే” ప్రయోజనములేక వెట్టివాఁడును బ్రవర్తింపఁ డనఁగా సర్వశక్తియు సర్వజ్ఞుఁడు సకల భూతదియా స్వరూపుఁడు సకల జగత్సృష్టిస్థితిలయకారణమగు దేవుఁడు ప్రవర్తించునా? మర్త్య లూహింపనేరరు. కాని భగవంతునిచేఁ బ్రతి కార్యము నెద్దియో ప్రయోజనాపేక్షచేతనే నిర్వర్తింపబడుచున్నది. ఈపని పొరపాటుచేఁ గావింపఁబడుచున్నదనిక నియిది నిష్ప్రయోజన మనికాని యిద్ది కొఱంతయనికాని యిద్ది యననసరిమనికాని దైవ

స్పష్టిలో నెట్టి విద్వా సులై నను దప్పవట్టుట కవకాశ మొకింతయు
 నేదే. నిక్కముగా జరుగవలసినట్లే సమస్తమును జరుగుచునే
 యున్నది. మంచిచెడ్డలు హెచ్చుతగ్గులు వశ్యావశ్యములు భగవ
 త్స్పష్టిలో లోకములెంచు మనుష్యులు నిశ్చయముగా బుద్ధిహీనులు.
 “నర్వం ఖల్విదం బ్రహ్మ తజ్జలా నితిశాంత ఉపాసీత” ఈదగమంత
 యును బ్రహ్మమే. ఆబ్రహ్మమే వుట్టుచున్నది. లయగుచున్నది
 బ్రతుకుచున్నది. “హరిమయముకాని వస్తువు కరమాణువు లేదు.
 వంశపావన వింటే” ఓ కుళవిత్తుడా వింటివా? బ్రహ్మముకాని
 పదార్థ మెద్దియును లేదనునట్లు సమస్తమును దైవకృతమేకాని
 నిక్కముగాఁ బౌరుషమే లేదని సిద్ధాంతీకరింపకతీతిదు “జానామి
 ధర్మం సచమేప్రవృత్తిర్జానామ్యధర్మం సచమే నివృత్తిః । కేనాపి
 దేవేనహృదిస్థితేనయథా నియుక్తోఽస్మి తథాకరోమి” ధర్మము
 నే నెఱుఁగుదునుగాని ధర్మమార్గమున నడువఁజాలను. అధర్మముని
 యొటిగియును మానలేను. నాహృదయమం దున్నదేవుఁ డెట్లు నన్ను
 నియమించుచున్నాఁడో యటులు చేయుచున్నానన్నట్లు సకలజంతు
 పులవశములై దైవనియుక్తములై సకలక్రియ లాచరించుచున్నవి.
 పౌరుషము కుండేటికొమ్మువలె నసంభవము. సమస్తమును దైవమే -
 పురుషప్రయత్న మనునదికూడ దైవకృతమే. “యత్రనాన్యత్పశ్యతి
 నాన్యచ్ఛృణోతి నాన్యద్విజానాతి సభూమా” ఏపదార్థమున తన
 కన్న నిరతములు జూడఁడో విసఁడో యెఱుఁగఁడో యద్దియే వాస్తవ
 మగు బ్రహ్మ మన్నట్లు దైవముకన్న మఱి వేఱు వేరేదీ? తత్త్వ
 మిట్లుండనీ- “నాద్వైతవతః కర్మాణి విధీయన్తే” అద్వైతికిఁ జేయఁ
 దగు కార్య మెద్దియు లేదు. ఏకోర్యేయలేక నిత్యసంతృప్తుడై
 నిర్లిప్తుడైన బ్రహ్మజ్ఞానికిఁ గల మనోవాక్కాయకర్మములు పురిటి
 పిల్లి చేవ్వువలె బంధకములును పాపకృత్యములు ఎంతమాత్రమును

గావు - మనోవాక్కాయోర్మములచేఁ దెలుప నశక్యమై యాత్మైక వేద్యమై సత్యజ్ఞానావంతలక్షణమగు పరమహంసస్థితి యటుండనీ ప్రస్తుతము సకలానుభవసిద్ధమై వ్యావహారికసత్యమగు ద్వైతప్రపంచమును గూర్చి చర్చించి చెప్పుట కర్తవ్యముగనుక దైవపౌరుషములు భయముగా సమానముగా వ్యవహారప్రవర్తకము లనకతీరుదు.

పౌరుషము గుఱ్ఱము దైవమురౌతు - పౌరుషము శరీరము దైవము తెలివి - దైవపౌరుషములు రెండును జేర శేకార్యమాను జరుగదు - తాను తన కితరమును ద్వైతబుద్ధి యున్నంతవఱకు దైవపౌరుషములు రెండును కావలసినవే - కేవల ద్వైతజ్ఞానికి దైవపౌరుషములు రెండును లేవు - దైవపౌరుషములు రెండును వ్యావహారికసత్యములు గాని పారమార్థికసత్యము లెంతమాత్రమును గావు “బ్రహ్మ సత్యం జగన్మిథ్యా” బ్రహ్మము వాస్తవము జగత్తు కలవలె భ్రాంతికృతము గాని సత్యము కాదనునట్లు దైవపౌరుషముల నడుచువ్యవహారము ప్రాణధారణ మదకారణముగాని వాస్తవ మేమాత్రమును గాదు. ఇంతకును “గజమ్మిథ్యా పలాయనమ్మిథ్యా” వనుగు వాస్తవము కాదు. మఱిది పరిగిడుటయును వాస్తవముకాదనుటచే నిద్ది సత్యము, మఱిద్ది మిథ్య యనుటకూడ భ్రాంతికృత మనకతీరునా? ఈపిచ్చితలంపులకేమి తనయనుభవమునకు విరుద్ధముగాఁ బలుకుట లోకద్రోహ మాచరించుటకదా? కావున లోకోపకారకమగు ధర్మ మాచరింపక మెట్టవేదాంతములు వల్కుట వ్యర్థమగుటయే గాక లోకమునకుఁ గీడు చేయుటకూడ తప్ప కగును. “పురిశేరతత్తతిపురుషః” పురియందు శయించువాఁడు గనుక పురుషుఁడు గనుకఁ బంచభూతాత్మకమగు శరీరము నడుపు జీవుఁడు పురుషుఁ డనిపించుకొనుచున్నాఁడు. మఱి యట్టిపురుషుఁడు చేయునని పౌరుషము - పంచభూతములను నడిపించు వాఁడు జీవుఁడు మఱి యట్టిజీవుఁ డొనర్చునని దైవము. శరీరబద్ధుఁడు

జీవుఁడు మఱి “అశరీరమాత్మా” ఆత్మకు శరీరము లేదనునట్లు
 దేవుఁడు పాంచభౌతికశరీరరహితుఁడై నిత్యముక్తుడై యున్నాఁడు.
 కాఁబట్టి వ్యవహారమున జీవేశ్వరులు భిన్నులు - ఇ దిట్లని నిర్దేశింప
 నశక్యముగు వరమార్థదశనుగూర్చి వృథాచర్చ మాని జీవేశ్వరభేద
 మొప్పుకొని ప్రపంచమున లోకోపకారముగ బ్రతుకుచు సకలలోకోప
 కారకములగుకార్యము లొనర్చుచు జీవించునట్లుకుఁ గష్టముల మాన్పి
 రక్షించుమనిదేవుని భజించుమనుటయే జనులకివశ్యకర్తవ్యము గనుక
 లోకోపకారముగ నుపయోగించు పౌరుషమునకు నూటికిఁ దొంగబది
 తొమ్మిదిపాళ్ళు దైవముతోడుపడునని సిద్ధాంతీకరింపవలయును బ్రతు
 కున మనస్సంతుష్టియే ఫలముగనుక లోకోపకారముగా నడుచుజను
 లకు దైవముతోడై నిత్యచునస్సంతోష మను కైవల్యముగాఁ బరీక్ష
 మించును. ఇతరులయెడ పౌరుషరూపముగుఁ దా మంచిగా నడిచినపుడు
 దైవస్వరూపులగు నితరులు తనకుఁ దోడుకాక మానరు. ఒకవేళ నిత
 రులు తనమేలునకు బదులు కీడ్చునర్చినను కేవల పరోపకారద్వేష
 ముతో మాత్రమే బ్రతికెడు తనకుఁ బ్రతికూలదైవముకూడ నను
 కూలముగానే శ్రమముగాఁదోచి నిత్యసంతుష్టికలుగచేయకమానదు.

లోకోపకారవరాయణబుద్ధి మహిమము చీకటిని స్వస్వరూప
 ముగా మార్చుకొను సూర్యప్రకాశమువలె భూల్లదోహులనుగూడ
 మంచిగాఁజేసి నిత్యసంతుష్టిమై తాఁ దరించి లోకమును గరింపఁ
 జేయక మానదు. ఎవరు లోకోపకారము చేయఁజాలుదు రనఁగా
 “అనభిలషి తాశనంతపః” కోరకయే లభించినపదార్థమును భుజించుట
 తప స్సనఁబడును గనుకయథాలాభసంతుష్టిగలిగి వ్యసనములులేక
 దేహధారణమాత్రోపయోగములగు సన్నవస్తువులు కాయక్లేశ
 ముతో న్యాయముగాఁ బరులఁ బీడింపక సంపాదించుకొని యక్కఱ

మాలిన పెచ్చుభోగము లొల్లక తమ కులమర్యాద సతిక్రమింప
 కేజంతుహింసయుం జేయక పరుల కెల్లవిధములఁ దోడ్పడుచు సోమ
 రులుగాక త్రికరణశుద్ధిగాఁ దమతోడిపాటివారికి మే లెల్లపుడును
 గోరువారు లోకోపకారు లనఁబడుదురు - అట్టి లోకోపకారపరాయ
 ణులజీవనముమాత్రమే సార్థకము. లోకోపకారులగుజనులకు దైవము
 తోడగును. దైవానుగ్రహముపొందిన గుఱుఁగు మనస్సాతుష్టి -
 సంతుష్టుఁ డీమూఁడుజగములఁ బూజ్యుండు. లోకోపకారపరాయణుల
 వర్తనమంతయును మిక్కిలి యుష్పే. “శ్లోకార్థే న ప్రవక్ష్యామి
 యదుక్తం గ్రంథకోటిభిః । పరోపకారః పుణ్యాత్మపాపాయ పరపీడ
 నమ్” కోటిగ్రంథములచేఁ జెప్పఁబడినదంతయు సగముపద్యమునఁ
 బల్కుచున్నాను. పరుల కుపకారముచేయుట పుణ్యము - పరులను
 బీడించుట పాపమునట్లు పరోపకారముగ బ్రతీకిన బతుకే స్వర్గము.
 మఱియు లోకులవాధించిన జీవనమే సరకము. “గీ. ఉత్తముఁడు
 హితము చేయుచు నూరకుండు । మధ్యముఁడు హితముచేయుచు
 మాణువెదకు. । అధముఁ డొరు చేయు హితమైన నడచి
 పుచ్చు. । హితమునకు నెగ్గుచేయువాఁ డెవ్వఁ డగును. । అనునట్లు
 తాము కష్టపడియైనఁ బరులకు మేలుచేయు లోకోపకారపరాయణుల
 యెడల మాత్రమే దేవుడు సంతతము ప్రత్యక్షుఁడును. పరులను
 బీడింపక తాముసుఖపడఁగోరువారికి దేవుఁడు దృశ్యాదృశ్యముగ నుం
 డును. ఏమివచ్చేనైనను తమతోటిపాటిజనులను బీడించువారి కెప్పటి
 కిని దేవుఁడు తోడ్పడఁడు.

కేవల పరోపకారమునకుమాత్రమే బ్రతీకిన జగద్గురు శంకరా
 చార్యాది మహాత్ములు నిత్యసంతుష్టపదవియగు కైవల్య మందెదరు.
 లోకద్రోహ మాచరింపక రాజ్యభోగ మనుభవించిన విక్రమార్కాది
 మహాపురుషులు ప్రతిక్షణము క్రొత్తక్రొత్తసుఖములీను నిత్యస్వర్గ

భోగము లనుభవించెదరు. లోకులఁ బీడించుచు భూతహింస గావించుచు సుఖపడనెంచు పామరులు దోమలు నల్లులవలెఁ బుట్టుచు గిట్టుచు తాపత్రయములఁ జిక్కి యపారసంసారసముద్రమున మునిగి తేలుచు క్షణికసుఖము లనుభవించుచుందురు. అద్వైతజ్ఞానవంతులగు మహాత్ములకు దైవపౌరుషములు (చగటిపిల్లఁకుఁ బుణ్యవాపములవలె) రెండును లేవు. లోకోపకారపరాయణులగు పుణ్యాత్ములు తమపౌరుషము ఫలించుటకై దైవసాహాయ్యమును గొరుచుందురు లోకద్రోహులగు పాపాత్ములు తమదుష్ప్రపయత్నములు నెఱవేఱనపుడు దైవమును దూఱుచుందురు. మఱియును దమపౌరుషము చెల్లినప్పుడు దైవము నొకింతయును స్మరింపక తమప్రజ్ఞ చాటుకొనుచుందురు. అహంకారమమకారమగ్నులగు స్వార్థపరులు లోకులను వంచించుటకై దైవముయొక్కయున్నిని వర్జించుచుఁ గొంగునక్కలవలె మోసముగా సంచరించుచు రుద్రాక్షపిల్లులవలె వాలకములువేయఁచుఁ దొంగజవములుచేయుచుఁ బైకిఁ బుణ్యాత్ములవలె సగపడుచుఁ లోకద్రోహ మాచరించుచుఁ దాము చెడి యెరులఁ జెఱచుచుందురు. జ్ఞానమున్నగుఱుతు వైరాగ్యము. తనతోటిపాటివారిని బీడించి తా సుఖపడఁగోరుట పరమపాతకలక్షణము.

పౌరుష మనఁగాఁ బురుషునితో సంబంధించిన గుణము. పురుషుఁడనఁ బురియందున్నవాఁడు. పురము శబ్దస్వర్భూతరసగంధబుద్ధి మనోఽహంకారముల నెన్నిది విధములుగా నున్నది. ఈ యెన్నిది పురములకుఁ బరమైనది దైవము. దైవవశమున నీయెన్నిదిపురములకుఁ బ్రవృత్తినివృత్తులు కలుగుచున్నవి. దైవపౌరుషములకుఁ బురుషుఁడు సాక్షిమాత్రుఁడు. మఱి యారెండింటితో నంతమాత్రమునుసంబంధములేనివాఁడు. దైవమన ననాది స్థానచభౌతికకర్మము. పౌరుషమన ననాది జీవకర్మము. పురుషుఁడు పద్మపత్రాంబువ న్నిర్లిప్తుడు. సకల

కర్మములును సమస్తదశమును సత్త్వరజస్తమోగుణాత్మకమగు ప్రకృతి స్వరూపము. అనంతసంఖ్యాకీరణమాలప్రోవగు సూర్యబింబ మొక్కటియై తోచునట్లు నిక్కముగా ననంతవిధ పరమాణుధర్మము లన్నియును గలసి యొక్క తెలివియై కన్పట్టుచున్నది. ఒకసూర్య కిరణమే నానావిధవర్ణముల నున్నట్లు తెలివియు ననంతవిధములై పొడ గట్టుచున్నది. తెలివికిఁ బ్రకృతియును బ్రకృతికి జీవుఁడును జీవునికిఁ బురుషుఁడును బ్రవృత్తినివృత్తిహేతువులై యున్నారు.

పురుషుఁడు పరమాత్మ-జీవుఁ డాత్మ-ప్రకృతి చైతన్యబడముల రెండింటియొక్క కలగల్పు. ప్రకృతికిని జీవాత్మపరమాత్మలకును నీడ వంటిదై కలవలె మఱి యాకసపునల్పువలె భ్రాంతిగాని వాస్తవ మెంతమాత్రమును గాకున్నను శూన్యమగు నాకాశము దశమాల కాధారమైపల్లును ప్రకృతిని మఱియును జీవాత్మపరమాత్మలను నిరూపించుటకును మూలమగుచున్నది. భూతద్దమువలె గారడిదివ్వలె కలగనుమనస్సువలె మదోన్మత్తస్థితివలె నిక్కముగాఁ దెలివి భ్రాంతి సంశయములను గలిగించనేరదు. తత్త్వము ననంతవిధములగా నిశ్చయించి మాను లనంతవిధములుగా లోకోపకాగమునకై మతము లేర్పర్చిరి. వాస్తవముగా నెదలుజీవులో యన్నివిధముల కర్మములు ధర్మములు మతములును గలవు. నిక్కముగా స్వప్నమువలెఁ దెలివి కొక ముక్కు మొనయును లేకుగాని సర్వావస్థలను గవిపెట్టు సాక్షి యొక్కఁడే కేవలఁడు నిర్గుణుఁడు చేతస్విరూపుఁ డగునాత్ముఁ డొక్కఁడే యని సర్వవేదాంతసిద్ధాంతమనకనీయదు. మొత్తముపై ననంతమతములసారము పడేనుగా విభజింపఁబడినది.

చార్వాకమతము

చార్వాకమతము “యావజ్జీవం సుఖం జీవే న్నాస్తి మృత్యో ర్గోచరః, భస్మీభూతస్య దేవాస్య పురాగమనం కుశః” “బ్రతికినంత

వఱకును హాయిగా బ్రతుకవలయును. మృత్యువునకు లోబడని దెద్ది యును లేదు బుద్ధియైనదేహము తిరిగి రానేరదు" అని పలుకుచున్నది. సుఖముగా బ్రతుకుటకై కదా జీవులంగఱును బ్రయత్నపడుచున్నారు? కోరినట్లుజరుగుటయే ప్రతిజీవునకు సుఖము నిద్రాహారములు కోరినట్లు లభించినపుడు జనుడు సుఖించుచుంట యనుభవసిద్ధమేకదా? ఎందఱుజీవులో యన్నిరకముల కోర్కెలు మఱి యన్నివిధముల నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యములును లోకమానఁ గనువట్టుచున్నవి. ఒకరిసుఖమింకొకరి సుఖము కాదు. మఱి యొకరికోర్కె యింకొకరికోర్కె కాదు. అసంతవిధజీవుల కసంతవిధసౌఖ్యములు అసంతవిధదేశస్థితులనుబట్టి సుఖాభిలాష లసంతవిధములు. దేహధారులందఱును నానాదేశములలో నానావిధ సంఘముల నుండుటచేత నాయాజను లాయా సంఘములకు నమ్మతములయినఁ దమకోర్కెలను మాత్రమే తీర్చుకొని సుఖంపవలగునుగాని తనతోటిపాటిజనులకు వ్యతిరేకముగా నడచి తనకోరికలచొప్పున సుఖించుట కెంతమాత్రమును సాధ్యపడదు. ప్రతికూలించిన స్త్రీతో సంభోగసౌఖ్యము చేకూరదుగదా! తనయభీష్టమునకుఁ దనతోటిపాటిజనులు నమ్మతించునట్లు సమయము జతగూర్చువస్తువు దేవుడో దయ్యమో యెద్దియో లోకాతీతపదార్థములేనిచో సుఖాభిలాషముతోఁ బ్రయత్నపడుజనులు మొత్తమునఁ దమబ్రతుకున నూటిఁ దొంబది తొమ్మిదిపాళ్ళు దుఃఖమే యనుభవించుచుంట ప్రత్యక్షసిద్ధమేకదా? కాబట్టి పురుషప్రయత్నమున కడ్డవగులు సమయ ముండుట యంద తెఱఁగినసంగతియే. మఱియును జార్వాకులు చావుపుట్టువులసమయములు యథార్థములని యొప్పుకొనుచున్నారుకదా "మరణం ప్రకృతిశ్చరీణాం వికృతిర్జీవనముచ్యతే బుధైః" మరణదశయే వాస్తవము మఱి బ్రతుకు నీడవలె గల్గి యనునట్లచార్వాకులు సత్యముగా దేహములు నశించెడి యేనమ

యము యథార్థమని యొప్పుకొనుచున్నారో యాసమయమే దైవ
మనియును మఱి యట్టి కాలస్వరూపముగు దైవము పౌరుషరూపముగు
జీవితకాలమునకు భిన్నమై సత్యమై యున్నదని జెప్పక తీరదు. కాబట్టి
చార్వాకులుగూడఁ జారుషమునేగాక దైవము నొప్పుకొనుచుంట
రూఢి. ఇతలకుండు మతల పండుము మాయఁగలనుగాని పుట్టెడు
మాయలేనను మూఢునిచందమున మృత్యువునొప్పుకొనుచు దైవ
మును చార్వాకుఁ డొప్పుకున్నాడు మఱియును గాలి యగ్ని నీరు
మన్నుల కలయిక యెడయికలచేఁ గలిగినదేహములందుఁ జైత
న్యము మదవికారమువలెఁ బుట్టి గిట్టుచున్నదిగాని సత్యము కాదను
చార్వాకున కానాల్లుభూతములపరమాణువు లొకదానికొకటి వేరగు
టకుఁగాని యొకదానితోనొకటి చేరుకొని యెడఁబడుటకుఁగాని యవ
కాశము, గాలి యగ్ని నీరు మన్నులకు వేఱయి యంతరాళీ
ముగా నాకాశ మున్నదని యొప్పుకొనకుంట తాను లేనని
నోటను జాటు పిచ్చివాని పల్కు కాదా? అంతరాళము లేనపుడు
భిన్నవస్తువులకు సంగమోగము లసాధ్యములుకదా? గాలి యగ్ని
నీరు మన్నుల నిద్ది కేవలము గాలి యిద్ది కేవల మగ్ని యిద్ది కేవలము
నీరు మఱి యిద్ది కేవలము మన్నుని విభజించి యా కుతార్థిక శిరో
మణియగు చార్వాకుఁడు నిశ్చయింపఁగలఁడా? లేక ఇతరుల దేహ
ములు భస్మమగుట తాఁ జూడఁబట్టి యనుమానప్రమాణముచేతఁ
గదా తన దేహమగూడ నట్లే యగునని నిశ్చయపర్చుచున్నాఁడు.
తనకుఁ బ్రత్యక్షముకాని తన మృత్యువు ననుమానప్రమాణముచేత
యథార్థమని నమ్ముకొని స్థిరపర్చున ట్లామృత్యుస్వరూపమునే దైవ
మనియును నకలలోకసంహారకమనియును నాశరహిత మనియును,
నకల పౌరుషశాసక మనియును మఱి యచింత్య మహిమాన్విత
మనియు నొప్పుకొనకుంటచే దన కప్రత్యక్షముగుటచే దా నెవరికే

బుట్టెనో తలిదండ్రు లెవరో త న్నెవ్వరు పెంచిరో తనకు లోకజ్ఞాన మెవరు మప్పిరో తనకు నితరులకును సంబంధ మెట్టిదో యితరుల యెడఁ దా నెట్లు నడిచినయెడలఁ దన నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యము లభించునో తెలియక సకలజనసంఘమునకు వేటువిత్రయి దుఃఖము నకును గవ్వములకును కాలయి మృతికి లోనగుచున్నాఁడు. గనుక స్వసుఖాభిలాషియగు చార్వాకునియితము సకలలోక విరుద్ధమగుటయే గాక, దుర్బుద్ధిమూలక మని నిర్వచింపకతీతదు. సంఘములోఁ దా నున్నంతవఱకు సంఘమును తన సుఖదుఃఖము లేర్పడును. సంఘము నకు విషము తనకు విషము సంఘమున కమృతము తన కమృతము. తన మంచిచెడ్డలు తన సుఖదుఃఖములు తనకు లోకము మప్పిన యవిగాని తనంతటఁ దా నెఱిగినవి కావుగనుక జనసంఘమునకు విరుద్ధముగా సుఖాపదలఁచిన చార్వాకుఁడు మదమత్తునివలె నహంకారవిమూఢాత్ముఁడై కోరి సంసారాంధకారమున సకలజనసంఘా చారవిగర్హితుఁడై చిక్కి దరిఁగానని దుఃఖమునకుఁ బాలై యాభాస సుఖమునకుఁ బిల్లికాయవలె నుబ్బుచు ద్రుళ్ళుచుట మిక్కిలి శోచనీయము.

లోకాయతికులను వేటొక పేరు చార్వాకులకుఁ గలదు. చార్వాకులఁగా సొతవుగా మాట్లాడువారు. లోకాయతికులనఁగా ధర్మమోక్షమాల విడిచి యధర్మకామములమాత్రము సంపాదించు కొనువారు “విజ్ఞానఘన ఏవై తేభ్యో భూతేభ్యః సముద్దాయతా నే వాను వినశ్యతి” గాలి నీరు నిప్పు మన్నులనుండి తెలివియే మూర్తి గాఁగల జీవుఁడు పొడమి మఱి యాభూతములకూడిక చెడినతోడనే పశించుచున్నాఁడు. మృతుఁడైన జీవునకు మఱి జ్ఞప్తి కలుగనేరదు” అను వచనానుసారముగా చైతన్యముతోఁ గూడిన దేహమే యాత్మ దేహమానకు మించి యాత్మయనునది వేటుగాలేదు. పంచేంద్రియ

గోచరమే వాస్తవముగాని యనుమానోపమాన శబ్దములను తక్కిన ప్రమాణములచే సాధింపఁబడిన వస్తువు సత్యముకాదు ఈసంసారములో సుఖములు దుఃఖముశ్చితములు గనుక సనుభవింపరాదనువారు, దంచి యూఁక తొలఁగించ దుఃఖమున్నదిగనుక బియ్య మనుభవించు సుఖ మక్కరలేదనువారివలెను, పెచ్చు బంక కుబుసములు తొలఁగించు శ్రమకోర్వక వసవండుతొసలు తిననొల్లని వారివలెను మూర్ఖులు. అగ్నిహోత్రము- మూఁడువేదములఁ బఠించుట- సన్యసింపుట- బూడిద బూసికొనుటయును జౌరుషమును బుద్ధియును లేనివారి జీవనవృత్తులు. కాఁబట్టి ముండ్లు గ్రుచ్చుకొనుట మొదలగు వేదసములవలనఁ గలిగిన దుఃఖమే సరకము. ప్రజలనేలు రాజే జగమున నీశ్వరుఁడు చావే మోక్షము. అత్మకు శరీరమునకును భేదమెద్దియును లేదు. నేను నాశరీరమునుకొనుట రాహువునకు రాహుశరీరమునకు సూర్యునకు సూర్యబింబమునకు బంగరు బంగరుకడెమునకువలెఁ గల్పింపఁబడిన భేదము వాస్తవముకాదు గాలి యగ్ని నీరు మన్ను లీనాలుగే భూతము లాకాశ మనున దింకొక భూతమైదవది లేనేలే దీనాలుభూతములనుండి చైతన్యము మద్యపానమునఁ గల్గు వికారమువలెఁ బొడముచున్నది. “అగ్ని రుష్టో జలం శీతం శీతస్పర్శ స్తథానిలః, కేనేదంచిత్రితం తస్మాత్ స్వభావాత్త ద్వ్యవస్థితః” అగ్నికి వేడి, నీటికి చల్లదనము, గాలి తాకునకు చల్లదనము స్వభావదవ్యములు గాని యెవనిచేతను గల్పింపఁబడలేదు.”

మఱి యీచార్వాకమంతయును బృహస్పతియను కండితుని మతము. మఱి యామతములోని సారము స్వర్గము లేదు, మోక్షమును లేదు, వర్ణాశ్రమాదుల క్రియలన్నియును సఫలములు కావు జ్యోతిష్టోమమందు చంపఁబడినపశువు స్వర్గ మేగినచో యజమానుని తండ్రి యట్లు చంపఁబడి స్వర్గమున కేలఁ బోరాడు ? శ్రాద్ధముచేత

మృశులకు, దృష్టియొనయెడల వంటింట భోజనపదార్థములు సిద్ధమై
యున్నవని వినినమాత్రమున నాకలిదప్పులు తీటునా? మృతుఁడు
పరలోకముం దున్నచో ప్రాణబంధువులను జూచుట కాసతోఁ దిరిగి
యేల రాఁడో? బ్రాహ్మణులు తమజీవనోపాయముగా శ్రాద్ధకర్మము
లను బన్నిరింతియేకాని వేటుకారణ మెద్దియు న్లేదు. సిగ్గులేని
మొండిబండలు మోసకాంగ్రును దయాదాక్షిణ్యములులేని రాకాసు
లును “జర్ఘరీతుర్ఘరీ యను సర్థములేనివాక్కులతోను మఱి యశ్వ
మేధమందలి బండబూతులతోను బశుహింస చేసి యామాంసముఁ
దినుటచేతను బ్రవర్తించుచుంట కనిపెట్టి దయానిధియగు బృహస్పతి
సర్వభూతానుగ్రహముగా నొరుల సుఖపెట్టి జనులు తాము సుఖపడు
టకై యీచార్యకమతమును బోధించెను. సర్వజనులకు దమబ్రతు
కున సుఖము సహజముగాఁ గోరుచుండుటచేతను మఱి యాసుఖముతన
తోడిపాటివారికి సుఖమగునట్లు తాము పడిచినప్పుడే చేకూరుచుండుట
చేతను, మోసగాండై సోమరులై కాయకష్టమున కొప్పక తనతోడి
పాటివారు హాయిగానుంట కోర్వక పురాణవచనములకుఁ బండి
తమ్మున్యులై బూకరితనమున సపార్థములు చెప్పి నిర్దయులై వేద
చోదితమనియును విద్యుక్తమనియును చెప్పేది యొకటి తాము చేసేది
మఱొకటిగా నటించు దుర్మార్గులు చార్యకమతము నాస్తికమత
మనియును మిక్కిలి హేయ మనియును జాటుచుంట మిగుల శోచ
నీయము. స్వర్గపరకములు గగనారవిండముల మాటలు మీ కేల?
మీతోడి ప్రాణులను సుఖపెట్టి మీరు సుఖపడుఁ దనుచార్యకమత
మెంతయును శ్లాఘనీయము. లోకములోని జనులందఱును దమతమ
బ్రతుకు సుఖము స్వభావముగాఁగోరుచుంటచేత చార్యకమతావలం
బులే. అంతఃకరణమనఁ జాగ్ధ్యకమతమే యనుసరించి తమతను సుఖ
ములఁ జేకూర్చుకొనుచుఁ జైకిమాత్రము కూటికై కోటిరకముల

యాస్తిక వేషములతో స్వర్గపరకముల వర్ణించుచు దంభాచారముల నున్న జనులలో నిశ్చయముగా మూఁడు పాళ్లు వెట్టివారు మఱొకవంతు వంచకులును - బృహస్పతి మునికదా యన్యాయమును బోధించునా? శ్రుతిస్మృత్యుక్తములని దంభ వేషములతో జీవించు తమజీవనవృత్తిని దూషించినమాత్రమున సకల జనసంఘసుఖమార్గమును బోధించు సహజసిద్ధముగు చార్వాకమతము పేయ మనువంచకుల నేమన వచ్చును? “సర్వతాత్మాస్తి” అంటట నాన్న నిండియున్నదను వేదాంత ముపేక్షించి తాను బరులను భేదమెంచి యజ్ఞానులను వంచించి తామాస్తికుల మనియు నార్యుల మనియు నితరులు పాపండు లనియు మ్లేచ్ఛులనియును నిందించు భూతద్రోహులమతి మంతసార వంతమా? చార్వాకులపై తేసిపోని జారత్వాదిదోషములు కన్ని దుర్మార్గులు నిందించుచున్నాడు. ఈర్ష్యానూయలచేత యథార్థముగు చార్వాకమతమును దార్మాఱుకావించి దూషించు దుష్టు నేమనవల యును? చార్వాకమతమునదలనాడు జనులప్రవర్తనమంతయును స్వసుఖ మాసించియే కదా జరుగుచున్నది? లోపల నాస్తికమతము వెలుపల మిక్కిలి యాస్తికమత మోహో దంభమతముల దుశ్చేష్ట?

చార్వాకమతము పుట్టిన కారణము - వైదికమత మని ధూర్తులు ఋషిదృష్టప్రోక్తములగు శ్రుతిస్మృతులందలి యథార్థ మును మరుగుపర్చి పామరులను మోసపుచ్చి సోమరిమాటలతో సులభజీవనమశ్రమముగా సగపాదింపఁగోరి మునులయభిప్రాయమునకు వ్యతిరేకముగా వ్యాఖ్యానము లొనర్చి సత్యమును సకలభూతదయను సకలజనసాధారణసౌఖ్యమును బుద్ధిపూర్వకముగా నుపేక్షించి యజన యాజనాధ్యయనాధ్యాపన దానప్రతిగ్రహణ వట్కర్మములు బ్రాహ్మణులకనియు నాకర్మములందుఁ గొన్ని తగ్గించి క్షత్రియవైశ్యుల కనియుఁ దక్కిన భనులందఱును గర్మబాహ్యులనియును సర్వజన

పాథారణధర్మములగు సత్యదయ లవలఁబెట్టి, నామములు జన్నిద
 ములు మడిమైలలు తడిపొడి బట్టలు మొదలగు దాంబికాచారము
 లతోఁ దమవలె సంచరించువార లాద్యులనియును మఱి యాస్తికు
 లనియు స్త్రీలు శూద్రులను గర్మముల కనర్హులనియును దక్కిన
 లోకులందఱు నాస్తికులనియు మ్నేచ్ఛులనియును హినువద్వింధ్యల
 మధ్య దేశమాత్రము కర్మభూమియును దక్కినదేశముల వారంద
 ఱును గర్మబాహ్యులు సధము లనియును దెలిసీతెలియక చాటుచు
 నోటిబూకఁగితనమున జనులను వంచించి యథేష్టదుష్టభోగంబు లన్యాయ
 ముగా నుబ్బరగుదువుల విట్టివీగుచు భూతద్రోహులౌట కోర్వక
 బృహ్మసతియును మునిశేఖరుఁడు కాలోచితముగను సకల లోకోప
 కారముగను జార్వాకమతము కల్పించెను. చార్వాకశబ్దమునకుఁ
 బ్రియమైన వాక్కని యర్థము. ఏదంతువునకైన హింస యొనర్ప
 కొరుల సుఖపెట్టి తా సుఖముగ బ్రతుకుట చార్వాకమతము యొక్క
 ముఖ్యతాత్పర్యము. ఈచార్వాకమతమే యన్ని మతములలో
 శ్రేష్ఠము సహజలోకప్రసిద్ధమును. భూతనయ నవలఁద్రోసిన వర్ణాశ్రమ
 ధర్మముల నిరసించి తనవాదమును బలపెట్టుకొనుటకై సకల భూత
 దయాపరుఁడును “హరిరేవ జగజ్జగదేవ హర్హిర్హరితో జగతో నహి
 భిన్నతనుః” అని తెలిసిన సర్వజ్ఞుఁడును దేవగురువు నగు బృహస్పతి
 ముని వైదికమర్యాద లతిక్రమించి కుక్షింభరులైన దంభాచార
 వరాయణులగు లోకవంచకుల నడంచుట కీచార్వాకమత ముప
 దేశించెను. బృహస్పతి క్రొత్తగాఁ జార్వాకమత ముపదేశింప
 నక్కరలేదు. సహజముగాఁ దనతోటిపాటివారలకు హితముగా
 సంచరించుటచేఁ దనసౌఖ్యము జరుగుచుంట ప్రతిదంతువునకు సహ
 జానుభవసిద్ధమేగాన సకలదంతువులం దనాదిగా స్వభావముగాఁ
 జార్వాకమతమే ప్రవర్తిల్లుచున్నది. నిద్రాహారవిహారముల కుప

యుక్తములై తనతోడిపాటివారి యనుమతమునఁ దనకు లభించు భోగము లనుభవించుచు సుఖముగ బ్రతుకు పొడిగించుకొన నాసించుట ప్రతిజనునకు సహజాభిప్రాయము. తక్కినజంతువుల కన్న మనుష్యులు చేయవలసినవింతపని తనసుఖముకై పరులను హింసింపకుండుట, తనసుఖముకై పరుల హింసించువాఁ డన్నిజంతువులలో నధముఁడు. బృహస్పతి యొనర్చిన చార్వాకమతమునకుఁ దప్ప వ్యాఖ్యానములొనర్చి మహాత్మునియుపదేశము చొప్పున నక్కరమాలిన యతి వ్యయభోగములు తగ్గించుకొని మితాహారవిహారములతో లోకుల కేవిధము బాధకావింక బ్రదుకుటకుబదులుగాఁ బరిపాలనాధికారులపైఁ దిరుగుబాటుచేసి ముప్పు దెచ్చుకొన్నయవివేకులవలెఁ జార్వాక మతావలంబులు దేవుఁడు లేడనియు స్వర్గనరకములు కల్గి లనియును వర్ణాశ్రమధర్మము క్షీలనవసరములనియును వైదికకర్మములు ధూర్త కల్పితములనియును బ్రచురింపఁదగదు.

వైదికమతమునకును చార్వాకమతమునకు రవ్వంతయును భేదము లేనేలేదు. అహంకారమమకారములతో భూతదయలేని ప్రాకృతులు దేవునివలె నెట్లెంచినవారి కటులఁ దోచు మునిప్రోక్త దేవభావకు దమకును దమబంధుజాతులకును దమతనుజన్మదేశముల వారికిని రుచించునట్లు సమయోచితముగా నర్థములు చెప్పి స్వార్థ పరులై యితరజనవిరుద్ధముగా నభిమానముతో ప్రాణిహింసకుఁ గ్రతు మివ వన్ని చతుర్వర్ణేతరజనుల కెల్లవిధముల లోఁబడియు నవ్వారల నధమజాతులని గర్హించుచుంట మిక్కిలి శోచనీయము. తనవీవుతాఁ జూడఁజాలనివాఁ డాకాశపంచాంగములుచెప్పట యెంతధూర్తలక్షణము? మునులమతములన్నియును మిక్కిలిసరియైనవే కాని యామతములను వివరించుప్రాకృతజనుల యభిప్రాయములన్నియును సరికావు మునిమతమును మునిదృష్టిప్రోక్త శ్రుతిస్మృతులను యథార్థముగా

దెలిసికొనుటకుఁ బ్రాకృతులు నిక్కముగా సమర్థులు కారు. ముని
మతము మునికే యెఱుక “జ్ఞాని యెఱుఁగు సుజ్ఞానుల మఱుఁగు అ
జ్ఞాని యేమెఱుఁగు హరిదాసు తెఱుఁగు” అన్నట్లు స్వార్థపరులు
కుక్షింభరు లహంకార ముకారాభిమానాంధకార నిర్మలగులగు
సంసారులు శ్రుతిస్మృతుల యభిప్రాయము సరిగాఁ గనిపెట్టలేరు.
మఱొక మునుల మతమును దమకుఁ దెలిసినట్లు స్వయమాచరించి
యొరుఁకు బోధింపనేరరు. కాబట్టి సకల మునిమతసారమగు సూన్యత
దయాతత్త్వ మెఱిఁగి సర్వజన సమ్మతిముగా శేమివ చేతనై న ప్రాణి
హింసచేయక జీవించుట కలవడిన సుమమ్యుని బోధ చొప్పున
నడుచుట మిక్కిలి శ్రేయము. ఊపిరితీసికొనుటవలె నిద్రాహారములు
సకలజంతు సామాన్యస్వభావములు. విహారము సహవాసమునుబట్టి
జరుగును గాని సహజము కాకున్నను నిద్రాహారము సాహాయ్య
కరము. కావున దేహపరిశ్రమమూర్తి రూపకమై లోకసమ్మతమై
యేజంతువులనై న బాధింఁగని విహారము చిరసుజీవనోపయోగకర
మగుట మిక్కిలి నిశ్చయము. వావివరుసలు వర్ణాశ్రమధర్మములు జాతి
నీతులు స్వర్ణసరక విశేషములు మొదలగు నిద్రాహారేతర కర్మము
లన్నియును విహారాంతర్యూతములే - సకలజంతుజీవనోపకారముగ
నడుచు నానావిధవిహారోపాయములు నానాదేశజనుల నానాభీష్ట
సుచులం బట్టి మునులు నానావిధముల సుపదేశించి యున్నారు.

నిద్రాహారములకు మిగిలినకాలము గడువు విధము విహార
మనఁబడును. నానావిధ విహారములలోఁ గడపస్సు శ్రేణ్యము - నానావిధ
తపస్సులలో సకలలోకోపకారము. కావించు తపము మిక్కిలి ప్రశ
స్తము. పురుష ప్రయత్నమున జరుగు క్రియలలో నొకప్పుడును
దైవమునకు లొంగని దొక్కసత్యమే. ఆసత్య మనుభవైకవేద్యము
గాని నివరింఁగ శక్యము. నే నను జ్ఞానము నాకు సత్యమైనప్పటికి

నన్ను వివరింప నాతరమా ? నా యవయవములుగాని నా మనస్సు
గాని నా తెలివిగాని నాతో సంబంధించిన దేవస్తువైనాగాని నే నవు
దునా ? నే నను తత్త్వము నాకే యెఱుక నితరులకు నన్ను నే యథా
ర్థముగ నగపర్చు తెట్లు ? నా దేహసంబంధములగు కష్టసుఖము
లిట్టివని యథార్థముగా నేఁ దెలుపఁజాలనవుడు పైవారలకు నన్ను
నేఁ దెలుపఁ గలనా ? నే నను జ్ఞప్తియే యాత్మకదార్థము
మఱియు సత్యమును దేవుఁడును మఱి యీ సర్వజగమును. నే నన
నేమో నాకుఁ దెలియదుగాని నాకు మూఁడవస్థలు కలవని నా కెఱుక
మఱి యీ మూవస్థలు జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్తు లని మువ్విధములు.
సుషుప్తి యన నుఱివు-జాగ్రత్స్వప్నములు స్మృతి - స్మృతికాలమున
నాతోఁ గలిపియీలోకమంతయును నాకుఁ దోచుచున్నది సుషుప్తి
యను విస్మృతివేళ నాతోఁగలిపి జగము నాకుఁ దోచుకున్నది. మఱి
పురుష కారమగు సత్యముకే దైవమును మాన్వజాలకుంట నిస్సందే
హము. కాబట్టి నా జ్ఞప్తికి మించిన యెఱుక ఏమి మఱెద్దియు
న్వాస్తవముకాదు. విస్మృతి సమయమున సుఖదుఃఖములు రెండును
లేవునుక విస్మృతి ముక్తి - మఱి స్మృతిబంధము. సత్త్వరజస్తమో
గుణాత్మకమగు జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్తులకు సాక్షియై నిర్వికారుఁడై
మేలుకొనియు నిమగ్నించునట్లు సర్వజ్ఞఁడయ్యి భేదమోదములంటక
త్రిగుణాత్మకమగు జగమంతయును దన శక్తిస్వరూపమనియును
సూర్యబింబమునకు సూర్యకాంతికిని భేద మెద్దియును లేనిచందమునఁ
దనకును దన శక్తిస్వరూపమగు జగమునకు భేద మెంచక గుణమయుఁ
డయ్యి గుణములంటక సర్వజగద్రూపుఁ డయ్యి జగమునకు నేత్రై
యచింత్య వైభవుఁడై సహజలీలచేఁ దనకుఁదా సృష్టస్థితి లయము
లందుచు నిత్యానందమున నేన్య నేవక భావముల సుఖదుఃఖానుభవ
ములఁ గ్రీడించువస్తువు పరమపురుషుఁడని సర్వమతప్రపవర్తకులగు

మునుల ముఖ్యాభిప్రాయ మెఱిగి యెఱుంగక మునుల మతము
కూలంకషముగాఁ దమకుఁ దెలిసినట్లు మునివాక్కుల కపార్థము
కావించి జీవహింసను, భూతద్రోహమును స్వార్థపరులై బోధించుచు,
వేదబాహ్యులు నాస్తికులు మ్లేచ్ఛులు పంచము లంటరానివారు
నిషిద్ధాచారపరు లని దౌర్జన్యమున మిక్కిలి భూతదయాపరులు సకల
జన మిత్రులు సర్వస్వములు సకలలోకోపకారపరాయణులగు సజ్జను
లను దూషించు వైదికమృత్యుల ధూర్తపలాపము గణుతికెక్కుచుం
టకుఁ గారణము కాలవైపరీత్యముగాని వేటొకండుకాదు

లోకములో ఎవ్వడు జనులందఱు నివేకవంతులై సమాన
స్వారంత్రిత్యము సమానభోగభాగ్యానుభవము కలిగి జంతుహింస
కొప్పకుండుతో యట్టికాలము కృతయుగము-ననుష్యుల ప్రాణిహింస
నొనర్చుచు గొప్ప కొద్దు లెంచుకొనుచుఁ బరస్పర వైషమ్యమున
మిక్కిలి యన్యోవ్యము నిర్వోధించి దేశ కుల మతాభిమానముచే
నొందొరులకు హాని కావించుకొను చుండురో యట్టికాలము కలియు
గము- ద్వైతబుద్ధిచే స్వభరభేద మెంచి జీవుఁడు సుఖదుఃఖాత్మక
సంసారబద్ధుఁడగుచున్నాఁడు మఱియు నద్వైతబుద్ధిచేత సర్వభూత
సముదై సుఖదుఃఖము లంటక ముక్తుఁ డగుచున్నాఁడు

హింసద్వైతమునకు మఱి యహింస యద్వైతమునకునులక్షణ
ములు- ద్వైతు లెల్లరు శ్రౌతస్మార్త విధులచే లోకులం బీడించుచు
భూతహింస కావించుచు స్వార్థపరులై లోనికొకటి పైకొకటి యుద్దే
శముగలిగి నటించు ధూర్తజనులే. యథాలాభ సంతృప్తులై సర్వజన
సములై సకల లోకోపకారపరాయణులై స్వార్థత్యాగులై సర్వభూత
దయాపరులై యేమిషచేనైనఁ బ్రాణిహింస గావింపక సర్వము
నిష్ణుచును నని యెవ్వరికైన నెట్టిబాధయు నిడక చిఱునగు మొగం
బుల బ్రతుకు న హానుభావులే యద్వైతులు - సహజముగాఁ బ్రతి

క్షణము కనుటెప్పలు మూసికొనుట తేటచుట లను నున్నేవ నిమేషములు రేబవల్లు దుఃఖసుఖములు నిద్దురమేల్కొనుటలు మోహవివేకములు మొదలగు ప్రకృతి పురుషస్థితులను వెల్లిడించు చుండును. ద్వైతమతముచేతఁ బదార్థ నానాత్వమును మఱి యద్వైతముచేత కేవల మొక్కవస్తువు మాత్రమే తోచుచుండును. ఉన్నేవములు ప్రతిక్షణము జరుగు చున్నప్పటికి బంతి నెగిర్చి యెగిరిన బంతి క్రిందఁ బడనీ కెగుర్చుచున్న చందాన నడలేక చక్రాకారముగాఁ గొఱవి ద్రిప్తపట్టు లా యద్వైతి తన వివేక ప్రభావముచేత జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్తులను మూడవస్థలయందు నొక్కవస్తువునే గనుచు నిత్య తృప్తుడై నిర్వికారుడై సకలజన సముడై సర్వభూత దయాపరుడై సకల లోకోపకార పరాయణుడై సకల జనసమ్మతుడై మునియై ముక్తుడగును.

అవివేకియగు ద్వైతి యున్నేవ నిమేషములఁ గట్టువడి జ్ఞానా జ్ఞానములఁ జిక్కి తెలిసీ తెలియని వాడై యహంకార మమకారములతో స్వపరభేదమెంచి భూతహింస కావించుచు నరివడ్వర్గములకు లోనై సుఖదుఃఖానుభవములఁ బొంగుచుఁ గ్రుంగుచు సంసారియై బద్ధుడగును. వేయేల నిత్యానంద మనుభవించుటకు సాధనము సకలభూతదయ కలిగియుంటకన్న మఱెద్దియును లేదు. వివిధసుఖ దుఃఖములకుఁ కాలగుచు పుట్టుచు గిట్టుచుంటకుఁ గారణము మిక్కిలి ద్వైతబుద్ధితో పదార్థ నానాత్వ మెంచుకొనుచు సహంకార మమకారములచే తన మతానుసారము సంచరించని జనుల ససహ్యించుకొనుచు నెద్దియో మిషవెట్టి లోకులకు బాధ కావించుటయే. ద్వైతబుద్ధి యజ్ఞానముచేతను మఱి యద్వైతము మిక్కిలి వివేకముచే బొడమును. జనులకు సుఖదుఃఖముల కావించుచుంటచే ద్వైతి సుఖ దుఃఖములు రెండు ననుభవించుచున్నాడు. సర్వభూత దయా

వరుడై కేవలమును లోకోపకారమునకై మాత్రమే ప్రవర్తిల్లు
నద్యైతి నిత్యసంతుష్టుడై సుఖదుఃఖములు రెండును లేని శాశ్వత
కైవల్య మనుభవించును.

చార్వాకమతమువలన గ్రహింపఁదగిన సారము ప్రత్యక్షమైన
లోకమునుండి కేవల పురుషప్రయత్నమును మాత్రమనే నమ్మి
తనతోడిపాటి జీవులయెడల మైత్రితో సంచరించి తా సుఖముగా
బ్రతుకఁదలంచుట. గాలి యగ్ని నీరు మన్ను లను నాల్గుభూతముల
యుపద్రవములనుండి తప్పించుకొను నుపాయము లరయుచు యుక్తా
హారవిహారనిద్రల కలవడి రోగములకుఁ దగిన చికిత్సల నాచరించు
కొనుచు నప్రత్యక్షములగు స్వర్గనరక దైవచింతలచే వృథాకాల
క్షేపము చేయక మిట్టవేదాంతములు నాశాశవంచాంగములతో
కాలము రిత్తపుచ్చక మనోవాక్కాయ కర్మములతోఁ దనతోడి
పాటివారి సౌఖ్యమును దన బ్రతుకు సుఖమును బొడిగించుకొనుచు,
అక్కఱమాలిన యప్రత్యక్ష దేవతా స్వర్గించు స్వార్థపరులగు ధూర్త
దేవానాంప్రియుల దాంభిశాచారముల ననుసరింపఁగోరి దేవాలయ
ములు క్షేత్రములు వైదికస్మార్తకర్మములు మొదలగు భ్రాంతవంచక
జనకల్పితవిధులు నడుపు వృథాప్రయత్నవ్యయాసము లందక, పిన్న పేద
శక్తికొలంది తెలిసికొని యేయెడ కాగొడుగుఁ బట్టుచు జతుర్విధో
పాయములచే దుర్జనుల బారిఁ బడక తప్పించుకొను నేర్పున నడఁకు
వతో లోకోపకారముగా నడిచి హాయిగ బ్రతుకుచా ర్వాకులమతము
మిక్కిలి గణనీయమును సకలజనులకు సహజమని చెప్పకతీఱఁదు.
చార్వాకమతమే సకలమనుష్యులకును సహజమాను సామాన్యమును.
కాలముతువిశేషములచే శీతోష్ణస్థితులు మాటుచున్నట్లు “ఆత్మనః
కామాయ నర్వం ప్రియం భవతి” జనుఁడు తన సౌఖ్యముకోరి
మాత్రమే యితరజనులను బ్రేమించుచున్నాఁడను వచనానుసార

ముగా సహజసిద్ధముగాఁ దన సౌఖ్యముకోరినవాఁ డితరులను స్వాధీన పర్చుకొనుటకై యుపయోగించు సామదానభేదదండములను చతుర్విధోపాయముల నుపయోగించుననియును, కాగా సకలాస్తిక మతములును జార్వాక మతాంతరూఢితములై చార్వాకమతమునకుఁ బడపఁ బొడచూపెనని తలంపక తీరిదు.

ఆకాశమునఁగా ననకాశమునఁగా భిన్నవస్తువులనోన్యస్యముకలిసి యెడయ పీలగుటకుఁ దగిన ప్రదేశము. ఆప్రదేశ మాభిన్నవస్తువుల యొక్క మొత్తపు పరిమాణముకన్న మిక్కిలి యధికపరిమాణము కలదై యుండవలసియుండును. నేనున్నగది నాకన్నఁ బరిమాణమున కెక్కువుగా నుండకతీరిదు. గదికన్న గృహముకన్న గృహమునకుఁ జాట్టునుగల చోటును మిక్కిలి విస్తారముగ నుండవలయును. భిన్నవస్తువుల కనోన్యస్య సంయోగ వియోగములకుఁదగిన యవకాశమిచ్చు చోటు కావలెనుగదా? “నున్నము పసుపుకలిసినపు డెఱువురంగు వలెనే గాలి యగ్ని నీరు మన్ను లనునాలుగు భిన్నపదార్థముల యొక విధమయిన సంయోగవిశేషముచేతఁ జైతన్యము కలుగుచున్నది. మఱి యాపదార్థముల యడఁకుచే నాచైతన్యము నశించుచున్నదను” చార్వాకుల యుక్తి సరియైనదికాదు. కారణమేమనఁగా భిన్నవస్తువుల యనోన్యస్య సంయోగవియోగములకై యుండకతీరిని యాకాశమును పదార్థమే నిత్యశుద్ధ చైతన్యస్వరూపముగాని నిక్కముగాఁ జార్వాకు లెంచుకొన్న దేహోపయవసంచలన విశేషము చైతన్యముకాదు. మఱియు గాలి యగ్ని నీరు మన్నులనునాల్గు భూతములయొక్క సంయోగవియోగవిశేషమున బ్రతుకు చావు లనుగుణములను గల్పించుచున్నవి. ఆకాశాత్మకమగు శుద్ధ చైతన్యము నిర్గుణము. గాలికి స్పర్శము-అగ్నికి మాపము-నీటికిం బవనము-

మంటికివాసనయను గుణము లుపాధివిశేషసంయోగవియోగభేదము
లాకాశావకాశ సంకర్మమునఁ గలుగుచున్నవి. మఱియును జీవ
చ్ఛరీర మిద్ది మఱిద్ది మృతకళేబర మిది తెలివికలది మఱిది తెలివి
లేని విద్ది సచేతన మిది యచేతనమని త్రిగుణ బద్ధుడై జాగ్రత్స్వప్న
సుషుప్తులకు లోబడి భూతవశుడై తన యభీష్టములు నెఱవేర్చు
కొనుట కశక్తుడై కించిజ్ఞుడై పరిమితాయువై లోకులచేత హిత
హిత వస్తుజ్ఞానముఁ దా మవ్వఁబడుట ప్రత్యక్షముగాఁ దెలిసికొన్న
చార్వాకుఁడు పంచేంద్రియదృష్టాత్మకమగు ప్రత్యక్షమును
దప్ప నితరప్రమాణ మంగీకరింపరాదనుట మిక్కిలి మార్భ్యము
బృహస్పతి దైవమును నిరసించి ప్రత్యక్షము మాత్రము ప్రమాణ
మని పౌరుషమును స్థిరపర్చి నిత్యాత్మక స్వరూపకమగు నాకాశ
భూతము లేదన్న యభిప్రాయము, సర్వభూతహితము సంచరించి
పరస్పరద్వేషమును మానుకొని యన్యోన్యమైత్రితో నేకీభవించినం
దప్ప మనుష్యులకు సకల జనాభీష్టమగు సుఖజీవనము కలుగనేరదని
కాని యితరము కాదు.

బృహస్పతి మతమునకు తప్ప వ్యాఖ్యానములు :

బృహస్పతి మతావలంబులమని తెలిసి తెలియని ప్రాకృత
జనులు బృహస్పతి యేర్పర్చిన నిర్దుష్ట చార్వాక మతాభిప్రాయము
నకు వ్యతిరేకముగా తప్ప వ్యాఖ్యానము లొసర్చి యింద్రియములకు
గోచరముకాని యతీంద్రియ పదార్థము లేదనియును ప్రత్యక్షము
తప్పఁ దక్కినవి ప్రమాణములు కావనియు నహంకార విమూఢా
త్ములై వేదశాస్త్రాత్మక శబ్ద బ్రహ్మమును సర్వజగత్కారణమగు
నాకాశాత్మక దైవమును భూత భవిష్య జ్ఞస్మములను స్వర్గనరక
ములను మఱి తద్దేతుక శ్రౌత స్మార్త కర్మములను నిందించుట
మిక్కిలి యసంభావ్యము, ప్రత్యక్షేతర ప్రమాణము లన్నియును

బ్రత్యక్షాంతర్యామి లయినప్పటికిని జార్వాకుఁడు తన తెలివి యొక్క ప్రవృత్తి నివృత్తులకుఁ దనకు మిక్కిలి పరోక్షముగా నొక శక్తి యున్నట్లు లొప్పుకొనకుంట మిక్కిలి దౌర్జన్యము. తన సుషుప్తి దశయందుఁ దనకుఁ జైతన్యమున్నదా లేదా? తన దేహ ముప్పుడు సజీవమా? నిర్జీవమా? మఱి యా సుషుప్తినుండి తా నెట్లు మేలుకొన్నాఁడో యట్లు మేలుకొనుటకు తన పౌరుషము కారణమా లేక పురుషప్రయత్నమునకు భిన్నమగు దైవమును నొక యతీంద్రియ శక్తి కారణమా? సుషుప్తినుండి తన్ను మేలుకొలిపిన శక్తి యెద్దియో యొకటి యుండకతీతదు. మఱి యాశక్తికిఁ బ్రవృత్తి నివృత్తులు సహజములు. నిక్కముగాఁ దనయాహ కందని యెద్దియో శక్తి వశమున దన జాగ్రత్స్వపు సుషుప్తులు గనుపట్టుచున్నవని చార్వాకుఁడొప్పుకొనకతీతగు. ఆశక్తియే దైవ మద్ది యతీంద్రియము మఱి యచింత్యవైభవమని యున్నదున్నట్లు తన యనుభవము సత్యముగాఁ జెప్పక మొండిగొని తాఁబట్టిన కుండేటికి మూఁడే కాళ్లని దైవమును నిందించు చార్వాకమృన్యఁడు, లోకులమైత్రీ సంపాదించు కొని సుఖముగా బ్రతుకవలయునని యుపదేశించిన బృహస్పతి మతమునకు వివరీతముగా నకలదన విరోధియై చెడుచున్నాఁడు. తాఁబట్టి పృథివ్య పై జోవా యువులను భూతముల నాల్గింటిని మాత్రము సత్యములుగా వెల్లడించి యాకాశము లేదను చార్వాక మతము పిల్ల కాయనుతమువలెఁ గ్రమక్రమముగాఁ దిన్నఁబడినకొలఁది బెక్కుసార్లు డాడపోసిన నీటివలె నుత్తమాపనివన్మత మగుచున్నది.

చార్వాకమతము మొదటిమెట్టు. ఈ దేహయాత్రకు వేదాంతము తుదిమెట్టు. చార్వాక మతమునకు వేదాంతసారమగు జగద్గురు శంకరాచార్యమతమునకు నడుమ నసంతనంఖ్యాకములగు మతములు నడుమ మెట్లు. చార్వాకమునుండి శ్రీ జగద్గురు శంకరాచార్య స్థాపితా

ద్వైతసిద్ధాంతమున కెక్కుటకు నడుమనున్న మెట్లు మొత్తముపైఁ
బదుముఁడు చార్వాకము భూమివంటిది. తక్కినవి నీరు కిత్తు గాలి
మిన్నుల నొక్కొక్క మొడపోతచే నొక్కొక్క గుణకలుషము తగ్గుచుఁ
దుదకు సచ్చిదానందలక్షణమగు నిర్గుణబ్రహ్మాంతక జగద్గురూప
దిష్టాద్వైతమతమై నిత్యశుద్ధము కస్వరూపకమై చిట్టచివరమెట్టుగాఁ
గైవల్యమున కాటకట్టయి “సహింస్యాత్సర్వభూతాని, నాద్వైతవతః
కర్మాణి విధీయన్తే” అనియును బ్రహ్మవిద్బ్రహ్మైవభవతి” బ్రహ్మ
మఱిగినవాఁడు బ్రహ్మయగుచున్నాఁడని బోధించుచున్నది.

“విద్” అను ధాతువునుండి విద్య- వేదము- వైద్యము-
విదురుఁడు- వేద్యము- విత్తము మొదలగు శబ్దములు వుట్టినవి.
ఈశబ్దములకన్నిటికిని దెలివిముఖ్యాధారము-విద్వాంసుఁడనఁగాఁదెలివి
కలవాఁడు-సంపూర్ణమగు తెలివి సకలవిద్యల పథ్యసించుటవలనఁ
గలుగును ఈ జగమంతయును విద్యలస్వరూపమే “వేదవేదాంగ
వేత్తాపి లోకాచారం నలంఘయేత్” వేదములను వేదాంగములను
దెలిసినవాఁడై నప్పటికిని లోకాచారమును మీఱఁదగదనునట్లునమస్త
విద్యలలో శ్రేష్ఠమగు బ్రహ్మవిద్య నెఱిగియును జగద్గురువగు నాది
శంకరాచార్యుఁడు మణ్మతస్థాపకుఁడై ధర్మముగా నడిచి జనహిత
ధర్మముల నుపదేశించెను. బ్రహ్మార్థ లండలును దత్తదేశవర్ణాశార
విహితవిధుల నుపదేశించిరి. వాచికాంగిశాహార్య సాత్త్వికాభినయ
రూపముల సకలవిద్యలు వెలువడుచున్నవి. సరిగాఁ బ్రతియామమును
గోడికూత తెలుపునట్లే మనుష్యకృతములగు గడియారములు మొద
లగు యంత్రము తెవ్వియును గాలమును దెల్పఁజాలకున్నవి. అంత
రాళమున ప్రవేలాడు నుట్టిలోనున్న బెల్లముకుండలోఁ జీమలు గుమి
గూడినవి. గోడచాటున నేపకార్థమున్నదో మనుష్యు లెట్లయినఁ
దెలియఁగల్గిరే? సహజముగాఁ గొన్ని జంతువులకుఁ గొన్ని విద్యలు నేర్చు

లునుదనుంతటఁ దాములభించెడునుగానిమనుష్యుఁడెంతతేలివిలేనిమొద్దు
 జంతువోగాని సహవాసమును మప్పబడియుఁ జరిచయమును తేకేవస్తు
 తత్వమెట్టిదో సహజముగాఁ దెలియనేరఁడు. మనుష్యులకంటె నితర
 జంతువులకుఁ జదార్థజ్ఞానము స్వభావసిద్ధము. మనుష్యునకుఁ బ్రత్య
 ఙ్ఘాదిప్రమాణములసాయములేనిది పదార్థవిజ్ఞానము కలుగనేరదు.
 ఒకనీటిబిందువున కింకొకనీటిబిందువుచేరి కాలక్రమమున నెంతకాలము
 నతో మహాసముద్రముగాఁ జరిణమించినట్లు లనాదిగా సనేకవిద్వాంసు
 లచే మొత్తముగాఁ గూర్చఁబడిన పదార్థవిజ్ఞానమునందుటకుఁ దగిన
 సర్వజ్ఞబుద్ధివైభవము సహజముగాఁగల యత్యంతిద్రియద్రవ్యలు లోకో
 త్తరదివ్యోపాధిమంతులై గౌతమవ్యాసాదిమునిరూపముల విలసిల్లి
 వేదశాస్త్రప్రపక్తలైతి. ఆమును తెట్టిదేహధారులో నిర్ణయింపఁ
 బ్రాకృతజనుల తరము కాదు. సముద్రఘోషవలెనున్న వేదసమూహ
 మునకుఁ బ్రకృతిప్రత్యయము లింద్రుఁడేర్పరచెను. వేదాంగములగు
 శిక్షావ్యాకరణచ్ఛందోనిరుక్తశ్లోతిషకల్పములనుస్మృతిపురాణేతిహాస
 విశేషములను లోకోపకారమునకై యత్యంతిద్రియద్రవ్యలగు మును
 లొసర్చిరి. వేదములను వేదాంగములను స్మృతిపురాణేతిహాసవిశేష
 ములను శంకర రామానుజ పూర్ణప్రజ్ఞ విద్యారణ్యాదిమునితుల్యు
 లగు నాచార్యులు జనులకు సులభమగుభాషలతో వివరించిరి. అన్ని
 యభినయములలో వాచికాభినయ మెక్కువగా విద్యులను బోధింపఁ
 గలుగును. వాక్కునుబట్టి యభిప్రాయమును గ్రహింపఁగల్గినట్లు
 మఱియు వినికెవలన సర్థముబోధపడునట్లు మతేయవయవము
 వల్లనైన సంతగా బోధపడనేరదు కారణ మేమనఁగా సన్నిభూత
 ముల కాధారమగునాకాశభూతముగుణముశబ్దముగనుక నావముబ్రహ్మ
 మనియును నాదవివృతస్వరూపమే యభిలషగమనియుం బతంగలిముని
 వ్యాకరణమహాభాష్యమునఁ బ్రతిపాదించెను. మఱియును వేదములు

శబ్దమయమటు కాబట్టి శబ్దము సకలవిద్యలను బోధించునట్లు రూప స్పర్శరసగంధములు బోధింపనేరవు. వుత్తరకమందలి యక్షతరూపములఁ గాంచి సకలవిద్యల నెఱుంగరాదాయనిశయెడల నిర్జీవజీవామందలి యవయవములఁ బరికించి సజీవశరీరముల యథార్థతత్త్వ మిట్టిదని చికిత్సచేయనెంచు శస్త్రవైద్యులవలెఁ బొరపడకపోయెను. సరస్వతీదేవి హాసూపిణిగాఁ భావింపఁబడెను. “యస్మిన్సాధ్యాయతి తద్వాచాన డతి” మనసులో నెద్దితలంచునో యది నోటఁ బలుకునన్నట్లు మనసు లోనితలంపు దెల్పఁగలసాధనములన్నిటిలో మాట శ్రేష్ఠసాధనము. కావుననే పూర్వకాలమందు సకలవిద్యలు గంఠస్వరమునచుపదేశింపఁ బడెనుగాని వ్రాతమూలముగా నుపదేశింపఁబడలేదు కంఠపాఠము గానున్న విద్య వ్రాతమూలముగా గ్రహించినవిద్యకన్న వేయిరెట్లు దృఢముగా నుండును. మఱి యవసరమునకుఁ జప్పన స్ఫురించును. అర్థస్ఫూర్తిగా రసానుకూలస్వరమున నోట బయలువెడలినవాక్యములు తనయభిప్రాయమును బైకిఁ దెల్పఁగలిగినట్లు వ్రాతమొదలగు మూఁగసంజ్ఞలు తెలుకఁజాలవు. అన్నివిద్యలప్రయోజనమునర్వలోక హితమగువిధమున నడచుట సకలపదార్థతత్త్వము దెలుపఁగలిగినబుద్ధి ప్రకారముగా నొనర్చు మనోవాక్కాయకర్మముల కన్నింటికిని విద్య లని పేరు. పస్తతత్త్వము నైలిసికొనుట బుద్ధిలక్షణము బుద్ధికొలంది నడచుట విద్యాలక్షణము.

విద్యాబుద్ధులు రెండును మతమనిపించుకొనును. మతములు నాస్తికమత మనియును మఱి యాస్తికమత మనియు నిరు తెఱఁగులు. సంపూర్ణనాస్తికమతము చార్వాకము సంపూర్ణాస్తిక మత మద్వైతము. నాస్తికమతమనునది వాస్తవముగా లేనేలేదు. చార్వాకుఁడు కూడ కృధివ్యప్రేజో వాయువులయున్ని నొప్పు కొనుచున్నాఁడుగదా? జాగ్రత్స్వప్నదశల రెంటియందును దన

యున్నియును మఱియును దనకంటె వేలువస్తువులయున్నియును గోచరములు కాకమానవు. అహంకార మున్నంతవరకు జగముతోఁచకతప్పదు. అహంకారములేని సుషుప్తిదశయందేవస్తుజ్ఞునియును లేకుండును సచ్చిదానందాక్షణముగు నాత్మకదార్థమునిత్యము. జగమంతయును స్వత్ప్రపంచమువలె ననిత్యమును వికారమును అను నద్వైతమతము మాతమేయై క్రియ క్తముగాఁ దోచుచున్నది. ఇంత కేమతమునకై నను నమ్మకమే ముఖ్యకారణము నకలమతములును విశ్వాసమూలములే. జనులందఱును ప్రత్యేకము పారివారిసమ్మకములఁబట్టియు వారివారిరుచులఁబట్టి పదార్థతత్త్వము వారివారిశక్తికొలంది యుక్తులంబన్ని స్థిరపర్చుచుందురు ఎవరిమతము వారికి సత్యము మఱి యెవరిపిచ్చి వారి కానందము. సర్వలోకోపకారకమై సర్వభూతదయాభివర్ధకమగు మతముగఱవారు పగులసుఖపెట్టి తాము సుఖపడి యుభయతారకుఁ గుచున్నారు. నిజముగా నట్టి లోకోపకారపరాయణులగు మంచివారు బాల్యమునుండియును స్వపరకష్టదాయకమగు తెన్నున నడుగిడక స్వపరసుఖకరమగుతోవఁదప్పక యావజ్జీవమును దేహయాత్ర నడిపెదరు. “ప్రమాదో ధీమతామపి” లోకోపకారపరాయణులగు బుద్ధిమంతులకుఁగూడ తప్పిండుననఁగా లోకద్రోహుల బ్రతుకంతయును దప్పేయని వేతే చెప్పనేల? బుద్ధిమంతులమంచి పురుషప్రయత్నమున కొకవేళ మంచికిబదులు కీడుగల్గుటకుఁ గారణముండకతీరి దట్టికారణమే దైవమనియును బూర్వజన్మకృతకర్మమనియును విధియనియును జెప్పఁబడుచున్నది. ఏకారణముచేఁ దనయున్నిని దా నొప్పుకొనుచున్నాఁడో మఱి యాకారణమే తనపౌరుషమునకు మూలమగుదైవము. పౌరుషము దైవము కాదు కానేరదుగాని దైవమే పౌరుషముగాఁ బొడచూపుచున్నది.

దై వ పౌ రు ష ని ర్ణ య ము

వృక్షము బీజము కానేరదుగాని బీజము వృక్షముగాఁ బరిణమించుచుంట యంద తెఱఁగినసంగతియే. ఎద్దియో నిరూపించి చెప్పఁదరముకాని లోకాతీతపదార్థమోపురాకృతకర్మమో దైవమో నిక్కముగా నొకటి పురుషప్రయత్నమున కొకప్పు డట్లే యనిష్టజనకమగుచుంట ప్రత్యక్షానుభవసిద్ధము. పురుషుఁడు జ్ఞాగద్దశలోఁ జేయు ప్రయత్నము పౌరుషము. పౌరుషమునకు దైవమనుకూలించినపుడు పౌరుషమేగాని దైవముయొక్కయున్ని జ్ఞప్తికిరానేరదు. దైవము ప్రతికూలించినపుడు సమపూర్ణపురుషప్రయత్న మొకాశమునకుఁ గన్నములుపొడవనొకఁడవనట్లు వృధాప్రయాసకరమగును. భవిష్యత్తునుగూర్చియును జేయఁగామిగిలినపనిగూర్చియును నిశ్చయము నిదిట్టిటిసమయమునఁ జరిపెదనని తనపౌరుషము సఫలముకావించుకొనువారు లోకమంతలో కాలమున కొకరిద్ద టుట మిక్కిలి యరుదనక తీరుదు. ఇంతకాలము బ్రతికెవ నియీకును లిట్టిటిక్షణములందు నిక్కముగాఁ జేయఁగలనని చాటిచెప్పి తనపల్కు యథార్థము కావించుకొను పౌరుషవంతుఁడు జగమున మిక్కిలి యుడు.

కాలమునుగాని పంచభూతములనుగాని తనపురుషప్రయత్నానుసారముగా నడుపుట యసాధ్యమని వివేకవంతుఁ డెఱుఁగఁడా? “దైవాధీనం జగత్సర్వమ్” అను వచనానుసారముగా సకలజంగమ స్థావరాత్మకమగు జగమంతయును జగముకన్న వేతె దైవ మనునొక యతీంద్రియపదార్థమచే నడుపఁబడుచుంట రూఢి. ఆపదార్థము కర్మ మని కొందఱు “ఇచ్ఛామాత్రం ప్రభోః సృష్టిః” యన్నట్లు లీశ్వరసంకల్ప మని కొందఱు గ్రహచారవిధి యని కొందఱును బలువురు పలురకముల నిర్దేశించుచున్నారు. ఎవరెవరివిశ్వాసముఁ

బట్టియు రుచిఁబట్టియు నాయావిధముగా నాదైవమును భావించుచున్నారు. అతీంద్రియద్రష్టలగు మునులనాదికాలమానుండియును సకలజగత్సృష్టిసంహారములఁ గూర్చియు లోకాతీతమగుదైవమును గూర్చియు నానాదేశజనుల నానావిధరుచుల కనుకూలముగా నానావిధముగా నిర్దేశించియున్నారు. జగమందలి నిఖిలమగు తేడికిమూలము సూర్యుఁడువలెను మఱి శైత్యమూలము చంద్రునివలె సకలవస్తుయదార్థతత్వబోధ కంతకు మూలము మునివాక్యము. ఆయాయదేశజనుల కాయమునులవాక్యములను సూర్యచంద్రులువివిధదేశములకు వివిధకాలముల వివిధశీతోష్ణస్థితులకువలె వివిధబోధల కాటపట్టగుచున్నవి. సకలప్రమాణములలో శ్రేష్ఠమగునాప్రవాక్యము బట్టి శ్రేయస్కాముఁడు నడుచుకొని యిహపరసౌఖ్యములఁ జూఱుకొనుచున్నాఁడు.

“గురువులేని విద్య కూడదు కూడదు” అన్నట్లు సంపూర్ణలోకానుభవముగల పెద్దలమాట పిననివారెల్లరును జెడుగొట్టుకాక తీరదు. పెద్దలుబోధించిన పద్ధాత్రమాచారనిర్ణయములతోఁ దనశక్తికొలఁది వురుషప్రయత్నము లోపము రవ్వంతరానీక శవమంచిప్రయత్నము కొనసాగించుటకై దైవమును సంతతమును శ్రద్ధించువాఁడు నిక్కము సజ్జనుఁడు. పౌరుష మొకింతయునుజూపక గాలిలో దివ్వెపెట్టి దేవుఁడా నీదే భార మనువాడుబుద్ధిహీనుఁడు, స్వప్నదశయందు కలుగు తలంపులు సనుభవింపఁబడుక్రియలు నిక్కముగ నెట్లవశములు దైవవశములో. మఱియును స్వప్నావస్థయందలి యహంకారమమకారములకు జాగ్రదవస్థయందలి యహంకారమమకారములకు నిసుమంతయును భేదములే కయహంకారమమకారమాలమగువురుషప్రయత్నమునకుఁ గూడ నొక్కింతయు మార్పులేకున్నప్పటికిని జాగ్రదావస్థయందెట్లు. మాత్రము కేవలదైవాయత్రమని నిశ్చయింపఁబడుచున్నదో యట్లే జాగ్రదవస్థయందలి వురుషప్రయత్నమునకుఁగూడ దైవమే మూలము.

మనుట నిక్కముగ యథార్థమనకతీతదు. కాబట్టి అంతయును దైవమే. దైవమునకు వాస్తవముగాఁ బౌరుషము వేటుకాదు గాని పౌరుషముమాత్రము దైవము కానేరదు. ఈశ్వరాంశము జీవుఁడుగాని జీవునియంశ మీశ్వరుఁ డెంతమాత్రము న్నానేరదు. ఆకాశము తక్కినభూతములకెల్ల యాధారమై యాభూతములకు తోపల న్వలుపల నున్నట్లు దైవము పౌరుషమున కాధారమై పౌరుషమందంతటను వ్యాపించియే యున్నదనుట నిస్సందేహము. పంచభూతములును తత్త్వోక్తియలన్నియు దైవికములే. పంచభూతములయొక్క యొకవిధముగునమ్మేళన విశేషోపాధియందుఁ బొడచూపునహంకార మమకారాత్మకమగు పురుషప్రయత్నముగూడ దైవమూలమేగాని దైవస్వరూపమగు పాంచభౌతికవికారమున కన్య మెట్లగును? బీజమునకును వృక్షమునకును వస్తుభేదమెట్లులేదో మట్టికి న్నడవ కెట్లు వస్తుభేదములేదో దైవస్వరూపములగు పంచభూతములకును మఱియును పాంచభౌతికోపాధి వికృతివిశేషమగు సహంకార మమకారాత్మకమగు పౌరుషమునకును వస్తుభేద మొకింతయును లేదు. “వికారో నామధేయ మితి శ్రుతిః” నామరూపములు కుండ మూఁకుడులవలె వికారములుంబౌరుషకృతములగు పసత్కార్యములు. మన్ను నిక్కముగ సవ్యాకృతదైవసత్కార్యము. పురుషకార ముత్పత్తిస్థితినాశములందును గాని దైవ మాకసమువలె నుత్పత్తిస్థితి నాశవిరహితము. అహంకారమమకారప్రవర్తకపౌరుషాత్మకస్మృతియే స్వప్నజాగ్రద్వ్యవహారమునకు మూలము మఱి యాస్మృతియే పౌరుషము మఱి యట్టి పౌరుషమునకు నిమిత్తకారణమగు సుషుప్త్యాత్మకవిస్మృతియే యాటపట్టు. తక్కినభూతముల ప్రవృత్తి నివృత్తుల కాకాశము మూలమగునట్లు పౌరుషాత్మక జాగ్రత్స్వప్నదశ నాస్మృతి ప్రవృత్తి నివృత్తులకు సుషుప్తి దశాత్మకవిస్మృతియే యాటపట్టు. స్మృతి

సంసారము- విస్మృతి మోక్షము- స్మృతి వికృతి- విస్మృతి ప్రకృతి-
 స్మృతి జీవనము- విస్మృతి మరణము- స్మృతి పౌరుషము- విస్మృతి
 దైవము- పౌరుషము మిథ్య- దైవము సత్యము- ద్వైతము పౌరుషము-
 అద్వైతము దైవము- దృశ్యము పౌరుషము- దృక్కు దైవము-
 జ్ఞేయము పౌరుషము- జ్ఞాత దైవము- పౌరుషము భ్రమ- దైవము
 యథార్థజ్ఞానము- ఇంద్రియగ్రాహ్యము పౌరుషము- దైవ మతీంద్రి
 యము- పౌరుషము రథము- దైవము సారథి- నామరూపములు
 పౌరుషము- నామరూపమూలము దైవము- అనిత్యము పౌరుషము-
 నిత్యము దైవము- కార్యము పౌరుషము- కారణము దైవము-
 సూది పౌరుషము- సూదంటురాయి దైవము- ప్రకృతి పౌరుషము-
 పురుషుడు దైవము- పౌరుషము మాయ- దైవ మీశ్వరుడు- సరక
 దుఃఖకారణము పౌరుషము- స్వర్గసౌఖ్యకారణము దైవము- చెడ్డకెల్లి
 పౌరుషమే కారణము- మంచికెల్లి దైవమే కారణము- బుద్ధకార
 ణము పౌరుషము- మోక్షకారణము దైవము- వికృతి పౌరుషము-
 ప్రకృతి దైవము- సంసారము పౌరుషము- సమాధి దైవము-
 దోషము పౌరుషము- గుణము దైవము- కోపము పౌరుషము- శాంతి
 దైవము- పౌరుషము ఐరాధీనము- దైవము స్వతంత్రము- జన్యము
 పౌరుషము- జనకము దైవము.

దైవలబ్ధములగు గాలి వాన మొదలగు భూతప్రకోపములచేతఁ
 బురుషప్రయత్నము లడ్డఁబడును. కాని రవంతయును బౌరుషమున
 దైవము శాసింపఁబడనేరదు. అహంకార మమకారము లుడిగి
 కష్టములు సహించి నకలలోకోపకారమునకై మాత్రమే పౌరుషము
 చూపు సజ్జనులకుమాత్రమే దైవము తోడుపడి కైవల్యానంద
 మిచ్చును. స్వార్థపరులై భూతప్రదోహమాచరించుదుర్జనులు తమ

పౌరుషమునఁ దామే వంచింపఁబడి యపారసంసారఘోరదుఃఖములఁ బాలగుచుందురు నకలభూతదయాపరులగు పజ్జనులుమాత్రమే దైవ తత్వ మెఱుంగఁజాలుదురు. మఱి యట్టిలోకోపకారపరాయణులు మాత్రమే దైవభక్తులనఁదగి తాము తరించి యొరులఁ దరింపించు చుందురు. స్వార్థపరులై భూతద్రోహమాచరించు దుర్జనులు తాము చెడి యొరుల చెఱుచుచున్నారు. స్వలాభమాసింపక పరోపకారము నకు మాత్రమే జీవించు పజ్జనులపౌరుషమే ప్రత్యక్షస్వర్గము. లోక ద్రోహమాచరించు దుర్జనులపౌరుషమే ప్రత్యక్షనరకము. దైవాధీనము పౌరుషముగాని పౌరుషాధీనము దైవము కాదు. పౌరుషము జడము. దైవము- జ్ఞానము- దేహము తెలివినిబట్టి నడుచునుగాని దేహమునబట్టి తెలివి ప్రవర్తిల్లదు.

“పిట్ట దొరకినపుడు పిల్లికి శీలమా” అనునట్లు ప్రతిజీవునకు నిద్రాహారవిహారసుఖభిలాష స్వభావముకదా? నిద్రాహారవిహార సౌఖ్యమునిచ్చుపదార్థము లభించునపు డాపదార్థము సంపాదించు కొనుటలో నితరులకు బాధయయినప్పటికి నట్టిపదార్థమును విడుచు కొని తననిద్రాహారవిహారసౌఖ్యమును వదలుకొని పరులసుఖము కొఱకై తాను గవ్వపడుట దేహధారికి స్వభావ మెంతమాత్రమును గానేరదు. పౌరుష మనఁగా నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యములకొఱకై దేహధారిచేయుప్రయత్నము. దైవమనఁగానహంకారమమకారములు లేని యతీంద్రియపదార్థము. ఇండ్లుకట్టుకొనుట మొదలగుపనులు పౌరుషశక్తి ప్రయుక్తపాంచభౌతికకృత్యములు. యెండ వాన ఋతు పులమార్పు మొదలగు కార్యములు కరోక్షదైవముయొక్క కృత్యములు పురుషేచ్ఛాను సారముగాఁ బౌరుషకృత్యములు

తఱుచుగా సిద్ధించునుగాని దైవకృత్యములు మాత్రము పురుషుల యభీష్టము చొప్పున నెంతమాత్రమును జరుగఁబోవు. పౌరుషము పురుషాధీనముగాని దైవమేమాత్రమును గాఁబోదు. సక్షత్రముల నంటుకొనుటకై చేయు పురుషప్రయత్నము వ్యర్థము - దైవమున కసాధ్యములేదు - విధి చేయరానికార్యమే లేదు - మర్త్యుల శక్తికొలఁది పౌరుషము చెల్లును - పురుషులశక్తి మిక్కిలికొంచెము - దైవశక్తి యపరిమితము - దైవముతోడుపడినఁగాని పౌరుషము వృథాయగును - పౌరుషము దైవాయత్తము - దైవమున కిసుమంతయుం పౌరుషసాహాయ్య మక్కరలేదు - దైవము మిక్కిలి స్వతంత్రము - పౌరుషమెంతయున్ దైవాయత్తమే - కావున పౌరుషమునకు దైవ మెల్లవిధముల బీజముని చెప్పకతిఱదు - పౌరుషమును దైవమే ప్రేరేపించును - అహంకారమమకార ప్రయుక్తకార్యము పౌరుషము - అతీంద్రియపదార్థశక్తి జనితకార్యమంతయును దైవకృత్యము - లోకోపకారపరాయణులగు సజ్జనులబ్రతుకంతయును స్వర్గహేతువగు దైవ సంకల్పమే - జీవహింసకులబ్రతుకంతయును పరకహేతువగు పౌరుష కృత్యమే. కాఁబట్టి దైవానుగ్రహమునకుఁ బాత్రులయినసజ్జనులు జననమరణప్రవాహమాప సంసారకర్మములకు లక్ష్యపెట్టక స్వార్థత్యాగులై విరాగులై లోకోపకారపరాయణులై సర్వభూతసములై దైవముతో నేకీభవించి శాశ్వతానందపదవిని జూఱకొనుచున్నారు - సకలజగత్సృష్టిస్థితిసంహారకారణమగుదైవము నిజభక్తసంరక్షకమై సచ్చిదానందస్వరూపము కలదని దృఢముగ విశ్వసించి లోకోపకారముకై తాఁజేయు పురుషప్రయత్నమును సఫలముకావించుటకై యాదైవమును సర్వకాలము వేఁడుకొనుచు “సర్వేజనాః సుఖినో భవన్తు” అని జపించుచుంటకన్న మనుష్యు లాచరింపఁదగిన కార్య

మెద్దియును గాదని ప్రాజ్ఞులు సదాచారసంపన్నులై తాము తరించి
 తమతోడిపాటివారలఁ దరింపఁజేయుటయే యవశ్యక ర్తవ్యము. ధర్మము
 నుండి తా జాతీ దుష్కార్య మాచరించి వరుల కపకార మొనర్చి
 నపుడు తనబుద్ధి తక్కువయనియును తనపౌరుషలోపమనియును
 తాహాటముగా నొప్పుకొనుచు తనప్రవర్తన మితరులకు మిక్కిలి
 నేమముచేసినపు డందుకు దై వసంకల్పము కారణముగాని నిక్కముగఁ
 దనపౌరుషశక్తి కాదనియును సజ్జనులు వెల్లిడించుచుందురు. మాయా
 మాత్ర మిదం ద్వైత మద్వైతం పరమార్థతః” “పౌరుషస్వరూపక
 వంచేద్రియదృష్టమైన జగమంతయును మాయామాత్ర మనఁగాయథా
 ర్థముకాదు. ఇంద్రియాతీతమగుదైవ మొక్కటియే వాస్తవము” అను
 నాప్రవాక్యమునుబట్టి దైవమే పౌరుషము. పురుషప్రయత్నమునకు
 మూలము దైవమే. దైవముకాని పౌరుషమేలేదు. మఱియును పురుష
 ప్రయత్నమునకుమూలముమాయాస్వరూపకమగుమనోవిభ్రాంతి. సర్వ
 మును దైవమే యనునిశ్చయజ్ఞానముఁగలవా రొక్కొంతయును ఫలాపే
 క్షతోఁబురుషప్రయత్నము చేయఁబోరు. మఱియునుదమకులభించినకష్ట
 సుఖముల నొక్కతీరుగా నుపేక్షించి యేకాగ్రచిత్తముతో సమస్త
 జగత్కార్యములు కల్గలనిగాని కేవలదైవకృతములనిగాని నిరూఢ
 ముగా భావించుచు మంటి నంటియునంటని కుమ్మరిపురువు చండమున
 నిర్లిప్తులై నిత్యానందమున నుందురు. అహంకారమమకారములఁ
 ద్యవించుటచే “యోగరతోవా భోగరతోవా సంగరతోవా సంగ
 విహీనః, యస్య బ్రహ్మణి రమతే చిత్తం నందతి నందతి నంద
 త్యేవ” అనునట్లు పాపకార్యములందును బుణ్యకార్యములందును
 కష్టములందును సుఖములందునుగూడ నొక్కపోల్కిగా నాకాశము
 వలె నంటియంటక భూతభావికాలముల స్పృహ యొకింతయు లేక

శేవలవర్తమానకార్యజ్ఞానమాత్రానుభవరూపకమగు శాశ్వతస్వర్గా
నందసౌఖ్యమున నోలలాడుచుందురు. అట్టి శాశ్వతస్వర్గానందపదవి
స్వార్థత్యాగియైన సర్వభూతదయాపరుడై లోకోపకారపరాయణుడైన
వానికిఁ గ్రమక్రమముగా నహంకారము మకారములు దొలంగుటచేత
మాత్రము లభించును. దైవముపై భారమువేసి స్వకులవిహితా
చారము ననుసరించి సర్వలోకోపకారముగాఁ బ్రవర్తించు పురుష
ప్రయత్నము మనుష్యులకందఱి కవశ్యకర్తవ్యము. పురుషప్రయత్న
మంతయు సర్వలోకోపకారములగు విద్యలను తెస్సగ నేర్చి యొనర్ప
వలయును. చతుర్విధాభినయాత్మకములయి సర్వజగదుపకారములగు
సకలవిద్యలు కడు నెన్నిదిమహావిద్యలు మఱి యటువదినాల్గు కళల
యందు సంతర్భూతములై యున్నవి

ఇది శ్రీమదజ్ఞా దాదిభట్ట నారాయణదాస విరచితమగు
జగజ్జ్యోతియందు దైవపౌరుష నిర్వచనము

జగజ్జ్యోతి

రెండవ ప్రకాశము

దైవ పౌరుషనిర్ణయము

గీ॥ సకలఋణములఁ దీర్చిన సంయమింద్ర
జగతిఁ బుంభావవాణివై తగు యతీంద్ర
ఎవ్వఁడైనను నీ కీడ యీడనాడ
వర సభోధాను యోధరద్వాజనామ॥

అహంకారమును కారాత్మక పౌరుషముచేత మనుష్యులు పంచేం
ద్రియసాహాయ్యముచే సహజమగుద్వైతజ్ఞానముచేత సతీంద్రియదైవ
మును సకల జగత్కార్యప్రవర్తక మూలకారణముగా భావించు
చున్నారా చతుర్విధాభిసయములకును జగత్సృష్టిస్థితిలయతత్త్వము
నిర్దేశించుటకు మఱియు సతీంద్రియమగు దైవముయొక్కయున్ని
స్థిరపర్చుటకును బురుషబ్రహ్మయన్నరూపకమగు పౌరుషమే కారణము.
పంచేంద్రియ వ్యాపారమును మఱి యట్టివ్యాపారముచే సాధింకఁబడిన
సమస్తవిద్యలును పౌరుషస్వరూపములే. అతీంద్రియపదార్థమగు
దైవముకూడఁ బౌరుషముచేతనే యెఱుంగఁబడుటచేతను “పురుష
ఏవేదగ్ం సర్వమ్ యద్భూతం యచ్ఛభవ్యమ్ అసంగోహ్యాయం
పురుషః” భూతభవిష్యద్వర్తమానకాలములయందలి వస్తువులన్ని
యును బురుషుడే. పురుషుఁడు తప్ప జగమునం దితరపదార్థమే
లేదు. పురుషుఁడు కేవలఁ డెద్దానినంటకుండును. అనుటచేత పంచే
ంద్రియజన్యమగు పౌరుషమునకు మఱియు నాపౌరుషముచేత నిర్దేశింపఁ
బడిన యతీంద్రియదైవమునకును భేద మొక్కింతులయును లేదు. పౌరు

పమే దైవము మఱియును దైవమే పౌరుషము. పౌరుషము శరీరము
 వంటిది. దైవ మాత్మవంటిది పౌరుషము దైవము లొకదానివిడిచి
 యొకటి ప్రకృతిపురుషులవలె నుండనేరవు. స్మృతిచే దైవ మెఱుంగఁ
 బడును. దైవముచే స్మృతికిఁ బ్రవృత్తికలుగును. కాఁబట్టి స్మృతిరూపక
 మగు తెలివితే పౌరుషమును దైవమును మఱియుఁ బ్రకృతిపురుషు
 లను కనిపెట్టుటచేత నిక్కముగా జ్ఞానముకన్న వేతే మఱి యేవస్తు
 వైనను లేదు. సుషుప్తిరూపకమగు విస్మృతియందు శూన్యముతప్ప
 మఱెద్దియు ననుభూతముకాకుంటచేతను మనఃప్రవృత్తిరూపకమగు
 స్మృతిచే జాగ్రత్స్వప్నదశాభేదముచే జగత్కార్యములన్నియు నెఱుం
 గఁబడుటచేతను వస్తువులయున్ని లేములు స్మృతిచేమాత్రమే తెలియుఁ
 బడుటచేతను స్మృతిరూపకజ్ఞానముతప్ప మఱియేపదార్థమును లేదని
 యును-“ప్రజ్ఞానంబ్రహ్మ” జ్ఞానముమాత్రమే సత్యపరార్థము. తక్కిన
 వస్తువులన్నియు నున్నట్టు తోచుచున్నవి కాని వాస్తవముగా లేవు
 “బ్రహ్మ సత్యం జగ నిర్మథ్యా” ప్రజ్ఞానమే వాస్తవము మఱి జగ
 మంతయును స్వక్షణమువలె మనోభ్రాంతికృతముగాని వాస్తవము
 కాద”ను నాప్తవాక్యానుసారముగా నిశ్చయముగాఁ జిత్తవికారముచే
 జాగ్రత్స్వప్నములును ప్రశాంతచిత్తముచే సుషుప్తియును స్మృతిచే
 నెఱుంగఁబడుచున్నవి. సుషుప్తియందలి విస్మృతి ప్రకృతి - మఱి
 స్వప్నజాగరములయందలి స్మృతి వికృతి. లౌకికసుఖదుఃఖములు
 రెండును లేకున్న సుషుప్తిరూపక విస్మృతి ప్రకృతియును ముక్తి
 యును బరమార్థమును, మఱియు సుఖదుఃఖోభయాత్మకజాగ్రత్స్వప్న
 రూపకస్మృతివికృతియును బాధమాను మిధ్యయునగును. ఎడ తెగని
 యాత్మధ్యానముచేత సకలజగత్కార్యములయెడఁ గలుగుసుఖదుఃఖ
 యులు రెండింటిని బొత్తుగా మఱచి వంచేదియవ్యాపారజ్ఞప్తి

యొక్కింతఁగా లేక విస్మృతిచెందినదనుఁడు మనోవాక్కాయకర్మము
 లాచరించుచున్నట్లు పైవారలకుమాత్రమే తోచునుగాని వాస్తవ
 ముగా సుఖదుఃఖములు రవంతయు నంటక జీవన్ముక్తుడై బ్రహ్మ
 భూతుఁడగుచున్నాఁడు. భూతభవిష్యద్వర్తమానకార్యము మఱిచి
 పోవుటయే నిశ్చయముగాఁబరమపురుషార్థము. గాఢవిస్మృతిరూపకమగు
 సనాధిని గొనుటకై చేయుపౌరుషమునకును దైవమునకును రవంత
 యును భేదము లేదు. అట్టి కై వల్యానందకరమగు గాఢవిస్మృతిరూపక
 బ్రహ్మసమాధియనుతుది మెట్టిక్రించుటకు సర్వలోకోపకారకప్రవర్త
 నముకన్న నితర సాధనము లేదు లోకోపకారకప్రవర్తనసాధనము
 నిక్కముగా సకలవిద్యలను దెలిసికొనుటతప్ప నితరము కానేరదు.
 కాబట్టి స్మృతిరూపకపౌరుషము విస్మృతిరూపకకై వల్యానందపదవి
 చేకూరును సకలజగమును సమస్తవస్తువివేకమును సర్వవిద్యలును పౌరు
 షాత్మక స్మృతిమూలకములే. అగ్ని కజ్జలచేఁ బ్రద్యలించి యాకజ్జలతో
 పాటు బుగ్గియై నశించినవీరుగా నీపౌరుషాత్మకస్మృతి సకలజగత్కార్య
 జ్ఞానముచే విస్తరించి జగముతోపాటు విస్మృతిరూపముగా యాపు
 మాయును. సకలలోకోపకారక చక్షుర్విధాభినయాత్మకవిద్య తెవ్వి
 యనఁగా ఋగ్యజుస్సామాధర్వములను నాల్గువేదములు. ఆయుర్వేద
 ధనుర్వేద. గాంధర్వవేదశిల్ప వేదములను నాల్గుపవేదములు. శిక్షా
 వ్యాకరణచ్ఛందోజ్యోతిషనిరుక్తకల్పములాఱువేదాంగములు. పురాణ
 న్యాయమిమాంసాధర్మశాస్త్రములుకలిసి యష్టాదశ విద్యలు,
 ఇందు వేదములుమాత్రము పౌరుషేయములు కావు. అనఁగా
 మనుష్యకల్పితములు కావు. వేదములు స్వయంవ్యక్తము లనఁగా
 వాని కొక కర్త యెవ్వఁడును ఘటమునకుఁ గుమ్మరివలె లేడు.
 వేదములు వ్యక్తసముద్రఘోషవలె సనాధిగా నున్నవనియును

మఱి యట్టిశబ్దబ్రహ్మమునకుఁ బ్రకృతిప్రత్యయము లేర్పర్చి వర్ణనద
 వాక్యరూపముఁ గావించి యింద్రుఁడనువివిధార్థబోధకములుగానొనర్చె
 నని వేదభాష్యము చెప్పుచున్నది. శబ్దము వర్ణాత్మకముగాను మఱి
 యుచ్చసీచాత్మక కేవలస్వరరూపకముగాను గన్పట్టుచున్నది. కృత
 కత్వ హేతువుచేత శబ్ద మనిత్యముగాన వేదములు నిత్యములును
 స్వతసిద్ధములు నపొగుషేయములును గావని తార్కికు లనుచున్నారు.
 కృతక మనఁగా ఘటమువలె నింద్రియదృష్టమను జారుషేయమును.
 ఇంద్రియ గోచరమైనదెల్ల కృతకము పొరుషేయ మన నిత్యమున
 నుత్పత్తిస్థితినాశముగలకార్యమయినశబ్దముఁగూడఁని గరణవ్యాపార
 విషయత్వముచేత ననిత్యమని యనుమానించు తార్కికులు ద్రవ్య
 గుణకర్మ సామాన్యవిశేషసమవాయా భావాత్మక సప్తకదార్థములుఁ
 గూడ నింద్రియవిషయము లగుటచేఁ కృతకము లని యేల చెప్ప
 కున్నారు? ఇంద్రియాతీతములగు పరమాణ్వకాశాత్మలయొక్క
 యున్ని నెట్లీంద్రియవ్యాపారముచే నంగీకరించుచున్నారో చెప్పఁ
 గలరా? వేయేల “అహమస్మి” నే నున్నాను - అనితమ కరణ
 వ్యాపారముచేఁగదా తెలిసికొనుచున్నారు. కనుక నింద్రియగ్రాహ్య
 ములగు తమయాత్మలుకూడఁ గృతకములని యొప్పుకొనదరా?
 ప్రత్యక్ష ప్రమాణాంతరూపతములే లిక్కిన యుకమాదిప్రమాణము
 లన్నియును గనుకను గరణవ్యాపారవిషయముకాని తమయాత్మస్థితి
 తమ కప్రత్యక్షముగనుక తమయన్ని నిజమా లేకబద్ధమా? ద్రవ్య
 మింద్రియదృష్టమగుటచేతఁ గుఱురచే నిర్మింపఁబడినకుండవలెఁ బృథి
 వ్యప్రేజోవాయాకాశకాలాదిగాత్రమనస్సులనునవద్రవ్యములుకృత
 కములేయని చెప్పెదరా? ప్రత్యక్షానుమానోపమానశబ్దప్రమాణము
 లలో వేదము లాప్తవాక్యాత్మక శబ్దప్రమాణ మొక్కటియే యుక్తి
 కగోచరమై నిల్చును. అన్నిటికిని నమ్మకమే ముఖ్యము. స్వప్నము

వలెను బిచ్చివలెను మదవికారమువలెను తర్కమున కొక ముక్కు
మొన గాని యాధారము గాని యంతయు గాని నిర్ణయింప శక్యము
కాదు. తార్కికులకును బిచ్చివానికి నొకరినొకఁడును భేదము లేదు.
ఎన్నఱికిని తార్కికుఁడు సంతుష్టుఁడు కానేరఁడు. తనయుక్తిచేత
నిదమిద్దమని నిర్ణయించిన తార్కికులకుఁగూడఁదుద కాప్రవాళ్యా
త్మకవిశ్వాసమే శరణము. పుణ్యవశమున మొదటనుంజియు నాప్ర
వాళ్యాత్మక వేదనిత్యత్వమును విశ్వసించి సంతుష్టుఁడగు శ్రద్ధావ
దా సీకవైదికుఁడు ద్రావిడప్రాణాయామమువలె దొంగతిరుగుదువ్యర్థ
తర్కశ్రమచే బద్ధార్థతత్వజ్ఞాని ననుకొన్న పాపండతార్కికునివలె
నుభయభ్రష్టు కాఁబోఁడు. సమ్మకముచేఁగాని సంతుష్టికలుగ నేరదు.
తర్కము సమ్మకమును బాదుచేయును. కాఁబట్టి ఆప్రవాళ్యప్రమా
ణైకశరణ్యులుగాక శ్రుత్యక్షానమానోపమాసములచేతమాత్రమే
పద్ధానిరూపణముచేయు పాపండులమత మెంతమాత్రమును సమం
జసముకాదు. శబ్దాత్మకమగు వేదము నిశ్చయముగా సత్యము
నిత్యము నని శ్రద్ధావంతుఁడయి యాప్రవాళ్యైకప్రమాణముచే
నిక్కమగు విద్వాంసుఁడు తెలిసికొని తా నుభించి పరోపకారము
చేయఁగలిగి యుభయలోకములం దరించుచున్నాఁడు. ఎన్నితత్తులలో
యన్ని మట్టులన్న ట్లేతర్కవాదముల కంతమున్నదా? తర్కము
చిత్తక్షోభహేతువుగాని సంతుష్టికారణ మొక్కెంతయు న్నానేరదు.
యుక్తి కేయుక్తి లేదుగనుక యుక్తియనునది శశవిషాణమువలె
కృత్రిమము. కాఁబట్టి యావులగు పెద్దలమాట నమ్ముకొని తమ
యుక్తికిఁగిట్టనిదంతయు స్సరికాదని యేకగించక సకలలోకోపకారక
మును సకలజనసమ్మతమగు శ్రద్ధనువహించి వైదికమతమును విశ్వ
సించి సమ్మకముచేతమాత్రమే తరించవలెను. కృతక మనఁగాఁ గరణ
వ్యాపారవిషయత్వముకదా? అనఁగా నింద్రియగోచరము నింద్రియ

కల్పితము నిండ్రదియవ్యాపారసాధ్యము నగుకార్యము కృతక మని తార్కికు లర్థము చెప్పుచు శబ్దము కృతకమగుటచే నిత్యముకావగు చున్నారు. వేదములు శబ్దాత్మకములు గనుక వేదము లనిత్యము లనియుం పౌరుషేయములనియుం దలంచుచున్నారు. కంఠకాల్వాది జనితములగు నాద్యచ్ఛలును కాదివాల్లులును మఱి యావర్ణసందర్భ ములగు పదములు వాక్యములును నిత్యములుకావు. ముఖనాసి కాదీం ద్రియవ్యాపారవిషయములగు వర్ణములును పదములును మాత్రమే శబ్ద మనుకొని యట్టి శబ్దమయములు వేదములని భ్రమకడి శబ్ద మనిత్యమనియును గృతకమనియును వేదములు పౌరుషేయములు ననిత్యము లనియు సవివేకముగఁ దలంచుచున్నారు. శ్రవణేంద్రియ మాత్రగ్రాహ్యము శబ్దమనియును శబ్దగుణక మాకాశమనియును సర్వసమ్మతమేకదా? శబ్ద మనఁగా జెవిచేతమాత్రమే గ్రహింపఁ దగినకదార్థము. ఆశబ్దము మంద్రమధ్యతారస్థాయిభేదములచేఁ ద్రి విధము లయి మఱి యచాంతరస్థాయిభేదములచే ననంతవిధములయి విసంబదుచున్నది. శబ్దము ధ్వని మోత చప్పుడు ఇవన్నియును నమా నార్థకములు. శ్రవణేంద్రియ మాత్రగ్రాహ్యమగు నాకాశగుణము శబ్దము. నక్షుద్రజలమునకు మఱి యానముద్రతరంగజలమునకు వస్తు భేదములేనట్లు ముద్దబంగారమునకు కడియముచేయఁబడిన బంగారున కును వస్తుభేదము రవంతయునులేనివిధమున శబ్దవిశేషములన్నియును గేవల శ్రవణేంద్రియమాత్రగ్రాహ్యములగుట యందు వస్తుభేదము పొందనేరవు. కాలమునకు క్షణము గడియ జాము పగలు రాత్రి దినము వారము పక్షము నెల రోజు మొదలగువిభాగములు మన స్సుచే గల్పించుకొన్నట్లు శబ్దమున కచ్చులు వాల్లులు పదములు వాక్యము లుదాత్తానుదాత్తములు మనఃకల్పితములు కాని వాస్తవములు కావు. ఆకాశమునకు ఘటాకాశపటాకాశభేదములు మనః కల్పితములయినట్లు శబ్దమునకు వర్ణములుకూడ మనఃకల్పితములే.

కరణవ్యాపారవిషయము కృతక మనిత్యము పొరుషము నైనయెడలఁ గరణములుఁగూడ సనిత్యములగుటచేఁ గృతకముఁనకతీతదుకదా? “ప్రమితివిషయాః కదార్థాః” అనుటచే బుద్ధిచే గ్రహింపఁబడిన వన్నియుఁ బదార్థములన్నియు నవి ద్రవ్యాదిసఃప్రపదార్థములనియుఁ బ్రమాణాదిపోడశపదార్థములనియును విభజించుచున్నారు. బుద్ధికి సాధనము లింద్రియములు మఱి యింద్రియవ్యాపారవిషయములు శబ్దస్పర్శరూపరసగంధమాలనుపృథివ్యప్తేజోవాయ్వాకాశగుణములు. కరణవ్యాపారవిషయత్వమున ముఖనాసికాది కరణవ్యాపారవిషయములగు వర్ణములు కృతకము లనిత్యములుం జారుషేయము లయిన తీరున ఘటాకాశ ఘటాకాశాక్షర విశేష నీలవీతాదివర్ణవిశేషమధురామ్లాదిరసవిశేషగంధవిశేషములన్నియును గరణవ్యాపారవిషయత్వ హేతువుచేతఁ గృతకములు సనిత్యములుం జారుషేయములును గాకతీరవుకదా? ఫలితార్థము బుద్ధి యింద్రియములద్వారమున కనిపెట్టినపదార్థములన్నియును గృతకములు సనిత్యములుం జారుషేయము లని చెప్పకతీతదు ఈశ్వరబుద్ధి నిత్యమనియును మర్త్యబుద్ధి యనిత్యమనియును నిర్ణయించిన యుక్తివాదులు నిత్యానిత్యపదార్థములు రెండింటికిని నిత్యానిత్యత్వములయందుమాత్రము తేజస్తిమిరములవలెఁ బరస్పరభేద మొప్పుకొనుచున్నారుగదా? తేజస్తిమిరము లన్యోన్యగ్రాహకములుకానట్లు నిత్యానిత్యవస్తువు లన్యోన్యగ్రాహకము కానేరవుగదా? అనిత్యమర్త్యబుద్ధి నిత్యేశ్వరబుద్ధి నెట్లు గ్రహింపఁగలదో తార్కికులు చెప్పఁగలరా? కంటిచే వినరానిపోల్కి మఱి చెవిచేఁ గనరానివిధమున సజ్జననిచే మృతస్థితియును మృతునిచే జీవితమును దెలియఁబడనితీతున నింద్రియములచే ననీంద్రియము గ్రహింపఁబడునా? పదార్థము లేడింటిలో గుణ మొక పదార్థమని యును మఱి యాత్మయొక్కగుణము బుద్ధియనియు జీవాత్మపర

మాతృభేదముచే నాత్మ రెండు తెఱఁగులనియు జీవాత్మపరమాత్మలు రెండును నిత్యము లేగాని తద్గుణమగుబుద్ధిజీవాత్మయొడలననిత్యము పరమాత్మయొడల నిత్యముగా నున్నదనియును, జీవాత్మలగు తార్కికులు నిశ్చయించి తాఁబట్టినకుందేటికి మూఁడేకా శ్లనుచున్నారు. మనుష్యప్రాణము పశుప్రాణము శిశుప్రాణము పక్షిప్రాణము కీటప్రాణము ఆర్యప్రాణము మేఘచ్ఛప్రాణ మని ప్రాణభేదము గణించు బుద్ధిహీనులవలె నాత్మభేదమును మరి యాత్మగుణవిభేదమును నిర్దేశించు తార్కిక ఒక వాదమునకు నున్న త్రుప్రలాపమునకును భేదము కాన్పించదు. మొట్టమొదట బాలదశయం దీ తార్కికునకు హితాహితవస్తు యథార్థజ్ఞానము కేవలము తలిదండ్రులు మొదలగు నావులచేఁ గదా కలిగెను? కాఁబట్టి యాత్మవాక్యమే తక్కిన ప్రమాణము లన్నిటికి నాటవట్టు. అట్టి యాత్మవాక్యరూపకమగు వేద మిదమిథ మ్మని తనయూహకు వచ్చినట్లు తార్కికుఁడు నిశ్చయింపఁబూనినచో గ్రుడ్డు పిల్లను వెక్కిరించుటేకదా? పురుషునిచేఁ దెలియఁబడినదెల్ల పౌరుషమే. అపౌరుషేయమగు పదార్థమేలేదు. పురుషుఁ డనఁగా స్వప్నజాగ్రత్సుషుప్తవస్థలను గనిపెట్టి యుండు సాక్షితత్వము. ఆత్మకుంబురుషునకుఁ భేద ముక్కింతయును లేదు. పురుషాత్మశబ్దములు గగనాకాశశబ్దములవలెఁ బర్యాయపదములు. ఆత్మకు స్వప్నజాగ్రత్సుషుప్తవస్థలను గనిపెట్టుట సహజగుణము. సర్వరజస్త మోగుణత్రితయాత్మకజాగ్రత్స్వప్నసుషుప్తవస్థలను గనిపెట్టుతెలివియే పురుషుఁ డనియు నాత్మయనియును గణింపఁబడును. “సాక్షీచేతాః కేవలో నిర్గుణశ్చ” అను నాత్మవాక్యప్రమాణము సవలఁద్రోసి యెందెముకను గొఱుకుచుఁ దననోట గారెడునెత్తు రాయెముక దని పీల్చుకుక్కవలెఁ బ్రాంతుఁడై తన సహజగుణకల్పితమగు స్వప్నజాగ్రత్సుషుప్తవస్థాత్మకమాయా ప్రపంచమును నెండమావు లను జల

ప్రభాంతిచే వ్యవహరించుమృగమువలె నవరూ తార్కికుఁ డెంత వృథాశ్రమమునకుఁబాలె నంతుష్టిఁగనని పిచ్చివాఁడు. ప్రమితి-ప్రమాణము. ప్రమేయము నను మూఁడు సన్యోన్యాశ్రమములును జరస్పరజనకములును గాక తీరవు.

ప్రమాణముచేఁగాని యథార్థజ్ఞానయాపకమగు ప్రమితి కలుగ నేరదు. ప్రమేయమున్నఁగాని ప్రమాణమునకుఁ బ్రవృత్తి కలుగ నేరదు. తార్కికయుక్తులన్నియుం బీరకాయ పీఠువలె నొకదాని కొకటి పొందక తలపులిమినట్లు తనకే తానరిపడక “పాత్రాధీనం ఘృతంవా ఘృతాధీనం పాత్రంవా” యని తర్కించి నేయి పోఁగొట్టు కొన్నయవివేకి చందమున దార్కికుఁడు తనతర్కవరంపర కంతము గానక యొప్పటికెల్లెన స్సమాధానపడనేరక మిక్కిలియసంతుష్టుఁడై వెలితిచూపున దేవులాడుచుండును. “సంశయాత్మా వినశ్యతి”యను నట్లు గ్రాహకమును గ్రహించుటకు జ్ఞాత శబ్దగుటకు తనతలమీఁద దాఁగూర్చుండుటకు ఆకాశమును బ్రద్ధరచేయుటకుఁ బూనుకొని యాప్తవాక్యైకప్రమాణశరణుఁడై యాస్తికుఁడై శ్రద్ధాభక్తులన్గొనడు. జగదుపకారమగు వైరాగ్యమువలంబించని కుక్షింభరులకుమాత్రము తిర్కములు మెండు. భక్తిజ్ఞానవైరాగ్యములచే సర్వలోకహితముగా వైదికులుమాత్రమే సుచరింపఁగలరు. వైదికులన వేదము ననుసరించు వారు. వేదమాప్తవాక్యము. ఆత్మలు సర్వలోకోపకారపరాయణులు. సర్వలోకోపకారకమగు సభినయవిశేషము వేదము. ఆప్తవాక్యమే వేదము. వేదమే యాప్తవాక్యము. చతుర్విధాభినయవిశేషములచే సర్వలోకోపకారముగాఁ జేసినయుపదేశమే యాప్తవాక్యము. శబ్ద ప్రమాణ మనఁగాఁ జతుర్విధాభినయవిశేషములచేఁ జేయఁబడిన హిలోపదేశము. కాఁబట్టి శబ్దప్రమాణార్థకాప్తవాక్యము సకలేంద్రియవ్యాపార విషయముగాని కేవలశ్రవణేంద్రియగ్రాహ్యమే కాదు.

శబ్దప్రమాణము కగాద్యక్షరాత్మకమనియును ముఖనాసికాద్యవయవ సంజనితాక్షరస్వరూపమనియును దార్శికులు విపరీతముగా భావించుచు శబ్దము కృతకముగనుకఁ బౌరుషేయమనియు సనిత్యమనియును తప్పనాదుచు వేదశబ్దార్థమెఱుంగక వేదములు పౌరుషేయములనియుఁ గృతకములగుటచే సనిత్యమనియును బల్కుచున్నారు. నీటిలోఁ దిన్నగానున్నకట్టి వాకగావగపడునట్లు ప్రతికృతధ్వని సహజశబ్దముకన్న విపరీతస్థాయితో మోవడుతీరున కూరపుకొండనున్నగానున్నతీరునఁ బంచేంద్రియస్థితివిశేషములచేతను మా కావస్థావిశేషముచేతను సహజమాలగు శబ్దాదిపంచగుణవిశేషములు సత్త్వరజస్తమోగుణస్థితివిశేషములంబట్టివిపరీతముగాఁ దెలియుఁబడును గాని యున్నదున్నట్లు యథార్థస్థితులన్దోపనేరవు. జీవులయింద్రియము అకుఁ బాంచభౌతికగుణము లెంతమాత్రమును యదార్థసహజస్థితి నొడగట్టవు. నిత్యములగు భౌతికగుణము లనిత్యములును విభాంతి హతములు నగుపేహధారుల యింద్రియములచే నెట్లు యదార్థస్థితి ప్రసూపించును ?

పరాపశ్యంతినిధ్యమావైఖరీరూపములతోఁ బరమాత్మ జీవాత్మలన్నిండొకొనియున్నట్లు నాదబ్రహ్మము చతుర్విధాభినయ విశేషస్వరూపమై సకలదగన్నిదాసమై నిత్యమైయున్నది నాదము యొక్కవివర్తరూపమే యీనమస్తదగము. “అతో నాదాత్మకం జగత్ ” అనిశాబ్దికులు వక్కాణించుచున్నారు. శబ్దతత్త్వము శాబ్దికులెఱుఁగుదురుగాని తార్కికుల కేమెఱుక ? “నాగస్వరముపాట నాగుపా మెఱుఁగుఁగాని తుంగదుబ్బలోఁ దిరుగుతుట్టే మెఱుఁగుజ్జాని యెఱుఁగు సుజ్జాని మఱుఁగు అజ్జాని యేమెఱుఁగు హరిదాసులెఱుఁగు” “నహి వంధ్యా విజానాతి గుర్వీం ప్రసవవేదనామ్” అన్నట్లు లేనిపోనితర్కములతోఁ కంటాలుపడుచు మనస్సునఁ బాలు

ద్రాగునవయవహీనులగు తార్కికులకు ఇంద్రియవ్యాపారవిషయ బ్రహ్మనందకరమగు శబ్దతత్త్వ మెట్లెఱుంగఁబడును ? “నాదబ్రహ్మ ముపాస్మహే” అనునట్లు నాదోపాసనపరులగు వైయాకరుణులు శబ్దికులుమాత్రమే శబ్దబ్రహ్మస్వరూపమగు వేదముల నిత్యా నిత్యములు నిరూపించుటకర్హులు. కావున తార్కికులకు శబ్దబ్రహ్మ స్వరూపములగు వేదములు చెవిటివానిచెంగటి శంఖధ్వని- తన యుక్తిచే నింకొకని యుక్తిని ఖండింపవచ్చునుగాని తన నమ్మకముచే నింకొకనినమ్మకమును జెఱవలేకుంట యెల్లరికి విశదమేకదా ! ప్రత్యక్షానుమానోపమాన ప్రమాణములు బాల్యదశయం దెవ్వరికైన సక్కరకావు. ఆప్తవాక్య మన్నిదశలందును బనికీవచ్చును.

ఉభయతారకముగా సకలలోకోపకారమగుతెన్నునఁ దన కావులగు తల్లిదండ్రులు మొదలగు పెద్దలు తనకొనర్చునుపదేశ మాప్తవాక్యము- శ్రుతిస్మృతి పురాణేతిహాసముల ననుసరించి లోకా పచారమున కనుకూలముగాఁ దనహితముఁ గోరి లోకోపకారపరాయణులగు గుఱ్ఱులు తనకువదేశించినవిధ మాప్తవాక్యము- ప్రత్యక్షానుమానోపమానప్రమాణము లొకప్పుడుపనికిరాకపోవచ్చునుగాని యాప్తవాక్యమును నమ్ముకొన్నవారి కెన్నఁడును గీడు వాటిల్లదు. “నమ్మి చెడినవారు లేరు నమ్మక చెడిపోతే పోయేరు” అన్నట్లు ఆప్తవాక్యముపై భక్తివిశ్వాసములుకలవారు సకలలోకోపకార పరాయణులై యుభయలోకములఁ దరించి నిత్యసంతుష్టిస్వరూపమగు కైవల్యానంద మందెదరు. గౌతమవ్యాసులు పరమావులు “వదార్థ తత్త్వజ్ఞానాన్ని శ్రేయసావాప్తిః” యని యావినై యాయుకుఁడు సర్వ లోకమునకుం బరమావుఁడును గౌతమమహర్షి మతమగు తర్క మతము, “జ్ఞానేనై నమోక్షావాప్తిః” యను రెండవ యావుఁడైన వ్యాసమతము, “శక్తిః జ్ఞానాయకల్పతే” యను భగవద్వాక్యము

“త్యాగేనై కేనామృతత్వమేతి” యను వచనమును నిక్కముగా సమానార్థకములేయని తెలిసికొని యాప్తవాక్య స్వరూపములగు శ్రుతిస్మృతిపురాణేతిహాసయథార్థతత్వమును సకలభూతదయాకరులు సర్వభూతసములు సర్వలోకోపకారపరాయణులు సకలశాస్త్రవేత్తలగు సత్పురుషులయుపదేశమున గ్రహించి యెల్లరునుదరింపవలయును.

మంత్రత్రాహ్మణాత్మకములగు వేదము లనాదులు. అపౌరుషేయ మనఁగా నాకాశవాణి యని యర్థము. మేఘగర్జిత మపౌరుషేయము. అవ్యక్తానాదిశబ్దమున కింద్రుడను నాదిపురుషుడు ప్రకృతిపత్రస్యము లేర్పరచి లోకోపకారముగా నాదాభివ్యక్తి నొనర్చెనని చెప్పటచే వర్ణములు పదములు వాక్యములు తదర్థములు మాత్రము పౌరుషేయము లనకతీతము. నానావిధములుగా సవ్యక్త శబ్దబ్రహ్మమును వెల్లిడించిరి. కాబట్టి శబ్దబ్రహ్మముమాత్ర మపౌరుషేయము నిత్యమునుగాని యక్షరసమామ్నాయ మనిత్యమున బౌరుషేయ మని గౌతమమహర్షి యభిప్రాయమని తెలియవలయును. పురుషులచే నుచ్చరింపఁబడుశబ్దము పౌరుషేయము సనిత్యమును కాబట్టియే వేదములు వ్యావహారికసత్యములుగాని పారమార్థిక సత్యములుకావని లోకులకు మంచినమ్మక మభివృద్ధిచేయుటకై వేదములు అణాదివ్యాకరణసూత్రములు దేవాలయములు తీర్థములును బ్రహ్మాదిదైవనిర్మితములుగాని పౌరుషేయములు కావని మునులు మొదలగు పెద్దలు లోకోపకారార్థమై యర్థవాదమొనర్చిరి. పురుషకృతముపురుషదృష్టమునగు పురుషేంద్రియగ్రాహ్యమగునదెల్లపౌరుషేయమే. శబ్దాదిగుణముల పౌరుషేయములు నిత్యములును గాని యాశబ్దాదిగుణముల వివిధ విశేషకథనముమాత్రము పౌరుషేయము సనిత్యము. శ్రవణేంద్రియమున కవ్యక్తముగా వినఁబడు నాకాశగుణ మగుశబ్దమ పౌరుషేయము నిత్యముగాని యాధ్వనియొక్క యుదా

తానుదాత్తవర్ణపదవాక్యార్థములు కృతకములు పాదపేయము లనిత్యము లనకతీరదు. కాబట్టి “అగ్నిమిత్రే” యను మొదలు వేదాక్షరసమామ్నాయమునుం వేదాంగములును మానవులు వెల్లడించు సఖిల విద్యలును గర్భములును బోధలును పదేశములును సకలేంద్రియ దృష్టములై సకలవిధముల వెల్లడింపఁబడిన మనో వాక్కాయ కర్మములన్నియును వ్యావహారిక సత్యములుగాని పరమార్థసత్యము లెంతమాత్రమును గావు. సత్య మపారుషేయ మవ్యక్త మాత్రైక వేద్యము గాని యింద్రియములచే నెఱుంగఁబడ నసాధ్యము. మఱియు వెల్లడింపఁబడ నసాధ్యము. “యత్ర నాస్య తృశ్యతి నాస్యచ్ఛ్రణోతి నాస్యద్విజానాతి సభూమా” యనుటచే నింద్రియదృష్టము నింద్రియ కృతము నగు జగమంతయు సవిషయకమగు మనఃకల్పితముగాని నిత్యము న్వాస్తవ మెంతమాత్రము న్నాదను జగద్గురుబోధను విశ్వసించిన వారు కై వల్యావందమును జూఱకొనుచున్నారు వ్యావహారికసత్యము ననుసరించి ప్రవర్తించినఁగాని పరమార్థము న్గనరాదు గనుక వ్యావ హారికసత్యములగు దేహేంద్రియదృష్టి వేదవిద్యల నెఱుంగవలయును.

ధర్మమును బ్రహ్మమును గూర్చి వెల్లడించు నపారుషేయ ప్రమాణవాక్యము వేద మనఁబడును. మంత్రరూపముగాను బ్రాహ్మణ రూపముగాను వేదము ద్వివిధము. మంత్రప్రబ్రాహ్మణములకు రెండింటి కిని వేద మని పేరు. అనుష్ఠానమును జేయించు భూతద్రవ్యదేవతల న్వెల్లడించునవి మంత్రములు. ఋగ్వజాస్సామము లని మంత్రములు మూఁడువిధములు. “అగ్నిమిత్రే” ఇత్యాది గణపాదచ్ఛందోబద్ధ ములు ఋక్కులు. అవియే సప్తస్వరాత్మకముగాఁ బాడఁబడునవి సామములు. ఋక్సామవిలక్షణములగునవి యజుస్సులు “అగ్ని దగ్ని నిహార” యను సంబోధనరూపములగు మంత్రములు నిగదములనం

జడి యజ్ఞస్థులలోఁ జేరినవి. బ్రాహ్మణముచూడ విధిరూప మర్థవాద
 తూపమును విధ్యర్థవాదరూప విలక్షణరూప మనియును మూఁడు
 విధములు. అందు శబ్దభావన విధియని భాట్టులు- నియోగము విధియని
 ప్రాశాకరులు- ఇష్టసాధనత విధియని తార్కికులును దలంచు
 చున్నారు. విధులన్నియునుత్పత్త్యధికారవినియోగప్రయోగభేదముల
 నాల్గువిధములు. అందు “అగ్నేయేష్టాకపాలోభవతి” అనునది దేవతా
 కర్మ స్వరూపమాత్రబోధకము నది యుత్పత్తివిధి. “వర్షపూర్ణమా
 సాభ్యాం స్వర్గకామాయజేత” అని యిట్లు చేయవలసిన యజ్ఞఫల
 మును బోధించిన దధికారవిధి. “ప్రహీభిర్యజేత” అని మొదలంగనం
 బంధమునుజెప్పనది వినియోగవిధి. సాంగప్రధానాదికర్మప్రయో
 గైక్యమును బోధించుచు మొదటిమూఁడువిధులు కలిసియున్నది
 ప్రయోగవిధి. ఆప్రయోగవిధి శ్రౌత మని కొందఱు కల్ప మని మఱి
 కొందఱును బల్కుచున్నారు కర్మస్వరూపము గుణకర్మ మర్థకర్మమని
 ద్వివిధము. అందు క్రతుకారకముల నాశ్రయించి చెప్పఁబడినది గుణ
 కర్మము. ఈగుణకర్మ ముత్పత్త్యాప్తి వికృతసంస్కృతిభేదముల
 నాల్గువిధములు. అందు “వసంతే బ్రాహ్మణోఽగ్నినాదధీత-యావం
 తక్షతి” ఈరీతిగా నాదాసతక్షణాదులచే సంస్కారవిశిష్టాగ్నియావా
 దులచే నగునది యుత్పత్తి. “స్వాభ్యాయోఽధ్యేతవ్యః-గాఃపయో
 దోగ్ధి” అని యధ్యయసదోహసములఁజెప్పచున్నది ప్రాప్తి. “సోమ
 మభి ఘణోతి-ప్రహీనవహన్తి-ఆద్యంవిలాపయతి” అని సోమ
 ప్రవ్యాజ్ఞ ములయభిషవాభిఘాత విలాపములఁజెప్పనదివికారము.
 “ప్రహీన్సోక్షతిప్రత్యవేక్షతే” అని ప్రవ్యాదిద్రవ్యప్రోక్షణాక్షణము
 లెఱింగించునదినంస్కారము. ఈనాల్గు సంగమే- సతీయునుగ్రతుకార
 కములనాశ్రయించిచేయఁబడునర్థకర్మముఁగూడనంగ మనియు బ్రధాన
 మనియును రెండువిధములు. అన్యార్థమైన సంగముగ అనన్యార్థము.

ప్రధానము- సన్నివత్యోపకారకమ్మారాదుపకారకమనియు సంగముఁ
గూడ రెండువిధములు. అవహననప్రోక్షణ ఫలోపకారియగుచు
ప్రధానస్వరూపనిర్వాహకము మొదటిది- ప్రయాజాదికము రెండవది-
ఇట్లు సంపూర్ణాంగసంయుక్తవిధి ప్రకృతి యనంబడును. వికలాంగ
ప్రయుక్తవిధి, వికృతి యనంబడును. ఈప్రకృతివికృతులకు విలక్షణ
మైనది దర్శిహామము తక్కువదికూడ నిట్లే యూహింపవలయును.

విధిశేషభూతమై ప్రాశస్త్యనిండలం జెప్పవార్య మర్థవాదము- ఈ
యర్థవాదము మూఁడువిధములు- గుణవాద మనువాదము భూతార్థ
వాదమునై, ఈమూఁడింటిలో “అదిత్యోయాపః” అను మొదలుగ
బ్రహ్మాణాంతరవిరుద్ధార్థబోధకము గుణవాదము- “అగ్నిర్హిమస్య
భేషజమ్” అను మొదలుగఁ బ్రమాణాంతరప్రాప్త్యార్థబోధకమను
వాదము- “ఇంద్రోవృతాయవబ్రుముకయచ్ఛత్” అను మొదలుగఁ
బ్రమాణాంతరవిరోధితప్రాప్తిరహితార్థబోధకము భూతార్థవాదము-
విరోధమందు గుణవాదము- అవధారణము దనువాదము- ఆరెంటి
హానియందు భూతార్థవాదములగును. సర్థవాదములు మూఁడువిధములని
వార్తిక కాకుఁడు నిర్దేశించెను, అందు విధిస్తుతులవిషయమై మూఁ
డర్థవాదములు సరిగ్గాఁ జెల్లినప్పటికిని భూతార్థవాదములకు స్వార్థము
నందుఁ బ్రామాణ్యము కలదు- దేవతాధికరణన్యాయమునుండి
యిలాధితాజ్ఞాతార్థజ్ఞాపకత్వము ప్రామాణ్య మనఁబడును. గుణ
వాదానువాదముల కట్టిప్రామాణ్యము లేదు. భూతార్థవాదమునకు
మాత్రము విశేషముగాఁ బ్రామాణ్య మున్నది. విధ్యర్థవాదోభయ
విలక్షణమగునది వేదాంతవాక్యము, అజ్ఞాతజ్ఞాపకత్వమున్నప్పటి కను
ష్ఠానమును జెప్పుకుంటచే నద్ది విధి కాదు- స్వతఃపురుషార్థ పర
మానందజ్ఞానార్మికబ్రహ్మమందు స్వార్థమున నుపకమోపగంహారాది
షడ్విధతాత్పర్యలింగము కలిగియుండుటచేస్వతఃప్రమాణభూతములైన

సర్వవిధుల సంతఃకరణశుద్ధిభావారా స్వశేషత నాపాదించుచు శేష
త్వాభావముచేత సర్థవాదమును కాకున్నది. కాబట్టి విధ్యర్థవాదము
లకు రెండింటికిని వేదాంతవాక్యము విలక్షణమైనదే కాని యద్ది
యజ్ఞాతజ్ఞాపకత్వమాత్రము నొక్కేడ విధియని చెప్పబడుచున్నది.
మఱియును విధిపదరహితప్రమాణ వాక్యత్వముచేత నొక్కేడ
భూతార్థవాదచునియుం బల్కబడుచున్నది. కాబట్టి వేదాంత
వాక్యము విధియన్నను లే కర్థవాదమన్నను దోషములేదు. ఈరీతిగా
బ్రాహ్మణము మూఁడువిధములుగా నిరూపింపబడెను. కాబట్టి కర్మ
కాండబ్రహ్మకాండాత్మవేదము ధర్మార్థకామమోక్షపాతువై వెల
యుచున్నది.

యజ్ఞనిర్వాహార్థమై ప్రయోగత్రయము చేత నీవేదము ఋగ్వ
జఃసామభేదములచే వేఱు వేఱుగ నున్నది. ఋగ్వేదముచే హస్తాత్ర
ప్రయోగముయజుర్వేదముచేనాధ్వర్యవప్రయోగము సామవేదముచే
నాద్ధాత్రప్రయోగము నగుచున్నవి. ఈమూఁడుప్రయోగములందే
బ్రాహ్మయాజమానప్రయోగము లంతర్భూతములు. యజ్ఞానువ
యుక్తశాన్తికపాష్టికాభిచారికాదికర్మప్రతిపాదకత్వముచేత సధర్వ
వేదము ఋగ్వజసామవేదములకత్వతవిలక్షణమైనదే. ఇట్లుప్రవచన
భేదముచే బ్రతివేదమును దేనికదివేతే వేదశాఖలు పెక్కులు. మఱియుం
గర్మకాండమునందు వ్యాపారభేదమున్నప్పటికిని వేదశాఖలయన్నిం
టికిని బ్రహ్మకాండమం దొక్కటియే రూపము. తమప్రయత్నము
కొనసాగనపుడు నమస్తకార్యములను నడుపు దేవుఁడో దయ్యమో
యొక్కవస్తువుకలదనుకొనుటయు నాదయ్యమో దేవుఁడో యీయీ
విధములనుండుననియు మఱియాదయ్యమునో దేవునినో యీయీ
విధములవశేపర్చుకొనవచ్చుననియును మఱి యట్టి యతీంద్రియపదార్థ
మగు దేవతయొక్క యనుగ్రహముచే తమకసాధ్యములగు కదవులు

నందఁగలమనియును మనుష్యులూహించి మనోవాక్కాయకర్మములఁ
 బ్రవర్తిల్లుట యనాదికాలమునుండి వత్తులకెగురుటవలెఁ జేవలు జఱ
 మందు సంచరించుటవలె స్వభావముకనుక మనుష్యసృష్టికలిగిననాఁట
 నుండియు నతీంద్రియపదార్థములభావించి సంస్కృతభాష మొదలగు
 నానావిధభాషలతో నానావిధదేశములందు దేవతల స్థల్పించుకొని
 నానావిధకర్మములు దేవతాప్రీతికై యొనర్చుచు మనుష్యులందఱు
 నసాధ్యకార్యములు సాధింపనుద్యమించుచున్నారు. తమ కలవికాని
 యీతిభాధలను యజ్ఞయాగాదిక్రియలచేతఁ దప్పించుకొనుటకును
 వేయేల తమకోరినయెల్ల సౌఖ్యములును వివిధమంత్రతంత్రయంత్ర
 యోగములచే నతీంద్రియదైవమునుభావించియావేశమెత్తినట్లాడలు
 మఱచి పిచ్చిపిచ్చిచేష్టలొకరింజూచి యొకరు దైవమంత్రత్యక్షముగాఁ
 దచుకుఁ జెప్పినాఁడనియును మునిమతమనియు ననాదివేదచోదిత
 మనియును యజ్ఞములను యాగములను బలిప్రదానములను నానా
 విధపూజలను నానాభాషాకల్పితమంత్రజపములను నానాతీర్థక్షేత్ర
 ప్రతవిధానములను నానాదేవాలయనిరాకారసాకార దైవివిగ్రహ
 భావనా సేవనస్తోత్రపరిచర్యలనునకలసౌఖ్యములనాసించి బతుకునందు
 వలె నాత్మమరణముపిదఁ గూడనుండునని దృఢముగ నమ్ముకొని
 లోకమర్యాద నతిక్రమింపనేరక మూఢవిశ్వాసముతోఁ గొందఱును
 వివేకులమని కొందఱు యోగులమని కొందఱు శిష్టాచారపరులమని
 కొందఱు చెంగటి మంచినీళ్ళకుండను బోఁగొట్టుకున్న నూపుగింజ
 బ్రాహ్మణుని సామెతగా లేనిపోనియూహలతోఁదమతోడిపాటి జఱతు
 లుల యాహారాదిసౌఖ్యములకుఁ దోడై నకలభూతదయతో సర్వ
 లోకోపకారముగఁ బాటుపడుటమాని యాకసమునకుఁ గన్నము
 చేయఁబూనిన యవివేకులవలె భ్రాంతులై మనోవాక్కాయకర్మ
 ములం దమబ్రతుకున లోకోపకారమొనర్చుచు నొరుల నుఖపెట్టి

తాము సుఖపడక దేవానాంప్రియులయిగతించుట మనుష్యుల సహజ గుణము. తనయెదుట “నన్నమో వస్తుమో దాహమో రోగమో దుష్టులు బాధించుచున్నాగు. తక్షించుఁడో కనికరించుఁడో కాపాడుఁడో” యను తమతోడిపాటిజీవుల మొఱ్ఱనురవంతయు స్లక్ష్యపెట్టక ప్రతాగినవారివలె నున్నతులవలె భ్రాంతులవలె సవివేకులు నీటిలోను నిప్పులోను బుగ్గిలోను వ్యర్థముగా నాహారపదార్థములఁ బాడు చేయుచు రాతిబొమ్మపైఁ బాలు దిమ్మరించుచు కాశ్యపిలుచుకొని కొందఱు చెట్లకుఁ దలక్రిందుగ ప్రవేలాడుచు నుపవాసములనెందుచుఁ గొందఱు నీళ్ళలో మునిగి కొందఱు నగ్గిలోమాడి కొందఱు దేశదేశములం బిశాచములమాడ్కి దిమ్మదిరుగుచుం గొందఱు ఆయో మానవుల వెఱ్ఱి మతభ్రాంతచేష్ట లేమనవచ్చును? “పరోపకారః పుణ్యాయ పాపాయ పరపీడనమ్. అహింసా పరమోధర్మః. అవశ్య మనుభోక్తవ్యం కృతంకర్మ శుభాశుభ”మను అనుభవవాక్యము లనుసరింపక లోకోపకారకవ్రతమును దృఢముగా మనస్సున ధారణము చేయక పిచ్చిపిచ్చిచేష్టలతోఁ గర్మపరులమని పశులం జంపి యగ్నిలో మంచి తినుబడిపదార్థములను వ్యర్థపుచ్చుచున్నారను జాడ చార్వాకమతములును ప్రౌఢమనుష్యస్వభావము కొంతయును గలిసి మూఢప్రౌఢమతస్వభావములతో మనుష్యులనాదిగాఁ గర్మజ్ఞుల కాండలనొప్పు వేదము ననుసరించియున్నారు. పుట్టినతోనే యేడ్చుపిల్లలుఁ బాల్గుడిపినంత సుఖముండుట పొడగాంచి నిద్రాహారములకు వలయు సదుపాయములు తల్లులు చేయుచుఁట సకలజంతువులకును స్వభావము. దేహధారణమునకుఁ గావలసిన యన్నపానములు సుఖనిద్రకై తగినసదుపాయములు గాలి యెండ వానల బారినుండి తప్పకొనుటకై యిండ్లు వాకిళ్లు కావలసినయాహారపదార్థములు సమకూర్చుకొనుటకై పొలములు పాడికై పసులు. వ్యవసాయమునకై తగినపనిముట్లు. సంభోగసౌఖ్యమునకై తమతమయెన్నుకొనిన (స్త్రీ)

పురుషావయవవిశేషములు. ఆరోగ్యముతో శాశ్వతముగా తానును
దనకిష్టమైనవాగును బ్రతుకునుపాయములు విదేశీయులకన్నను వమ
ప్రతికక్షులకన్నను దమయిరుగుపొరుగులకన్నను సకలవిధముల తానుం
దనవారు సధికభోగభాగ్యములఁ దుఁదూఁగు కోరికలును. మనుష్య
జాతికి స్వభావముగనుక, జగమునందలి సమస్త పదార్థతత్త్వజ్ఞానము
సంపాదించుకొనుటకును సకలభూతములను వశపర్చుకొనుటకు యథే
ష్టము సంచరించుటకును ముల్లోకముల నడ్డులేక కామగమనము
సల్పుటకును పంచభూతములను మఱి సమస్తజగమును యథేష్టముగా
సృష్టిస్థితిలయములుచేయుటకు నణిమాద్యష్టైశ్వర్యములతో విష్టవీగు
టకును సహజముగా వయసుముదిరినకొలఁది లోకానుభవముకలిగిన
కొలఁది పంచభూతవిశేషస్థితులుకనిపెట్టినకొలఁది మనుష్యులతలంపులు
కొనసాగుచుంట్ల సహజము కనుకను, అనాదిగాఁ బారంపర్యముగా
వచ్చుచున్న శ్రుతిస్మృతిపురాణేతిహాసాదిసకలవిద్యలతీంద్రియములగు
స్వర్గనరకములను భూతధవిష్యజ్జన్మములను సుఖదుఃఖహేతుకర్మము
లను బోధించుచు మనుష్యులందు చతుర్విధాభినయ రూపముల
వెలయుచుంట్లచేతను నిద్రాహారసంభోగములం గడువఁగా మిగిలిన
కాలమును నిద్రాహారసంభోగసౌఖ్యమును సమకూర్చుకొనుటకై
ప్రయత్నముచేయఁగా ఆమూఁడింటియుందు తృప్తిపడి మఱి యా
మూఁడింట ననుభవించుటకు శక్తి లేనికాలమును మనుష్యులు శాశ్వతా
భీష్టసంపదలుఁ బొందునాశతో యజ్ఞయాగజపతపోధ్యానాద్యాస్తిక
కర్మపరాయణులు గతాను గతికులై శ్రౌతస్మార్తకర్మము లాచరిం
చుట నవ్వు. సకలపదార్థములం దెలిసికొనుకోర్కెవలెనే బాల్యము
గడచినమానవులకు సహవాసలభ్యమగు గుణము, పెట్టికి వేవిధా
లన్నట్లు నానావిధకార్యములు నడిపించుటకు నానావిధ దేవతలును.
నానావిధ దేవతలను వశపర్చుకొని సుఖించుటకై నానాశ్రౌతస్మార్త

కర్మములును తినుటకును నిద్రించుటకు భోగించుటకు శక్తిచాలక
 కాలమంతయును విధివిహితములనియును శాశ్వతజీవనసౌఖ్యదాయ
 కములనియును స్వార్థపరులగు వంచకు లొసర్చినయస్వార్థములను
 నమ్ముకొని, యేమో యెందుకై నను మంచిదే యుత్తరజన్మము లొక
 వేళ నున్నయెడల స్వర్గనరకములు నిక్కములగునెడల సతీంద్రియు
 లగు దేవతలయున్ని నిజమగునెడల వేత్తలమని కర్మబ్రహ్మల
 న్బోధించుచు, ధనుకేంతమాత్రము ధనభోగేచ్ఛలేదని రుద్రాక్షపిల్లుల
 వలె దంభాచారముతోఁ దా మందు నిద్రాహారవిహారభోగములు
 మాత్రమే శాస్త్రవిహితములని కొంగజనములుచేయుచు, సక్కవినయ
 ములతో దొంగనిష్ఠలతో మెట్టవేదాంతములతో శిష్టాచారపరులమని
 యోగులమని సన్న్యాసులమని యాహికాగుణులమని బ్రాహ్మణులమని
 దైవభక్తులమనియుం జాటుకొనుచు వేషమాత్రముచే మూఢులను
 వంచించుచు, నిగూఢముగా సకలభోగము లనుభవించుచుండియుం
 జైకిమాత్రము మడికట్టుకొన్నట్టు లగడదుచు నెంతవృద్ధులయినప్పటికి
 నిద్రాహారసంభోగసౌఖ్యము లితరులకన్న సుధికముగాఁ దాము
 మాత్రమే పొందుకోరిక మఱుఁగుపర్చి పరులకు మాత్రము వైరాగ్య
 మును నీతులును ధర్మములును వేదాంతమును బోధించుచు, కాయ
 కష్టమండక పోమరులై మఠములు సత్రములు దేవాలయములు
 క్రతువులమివచేతఁగొందఱు, ఉపనయనములు వివాహములు బ్రహ్మ
 ప్రతిష్ఠలు వైదికములు మతాభివృద్ధిసంఘసంరక్షణములని కొందఱును;
 మొత్తము నందఱును స్వార్థపరులే యందఱును గుక్కింభరులే
 యందఱును మోసగాండ్ల కూటికొఱకుఁ గోటివేషముతో వైదికుల
 మని యాస్తికులమని యాచకులై పరువుమాలి పిశాచములవలె
 నజ్ఞుల న్బోధించుచు, శ్రుతిస్మృతిపురాణేతిహాసనమ్మతాస్తికశిరో
 మణులమని చెప్పకొనుచుఁ బుచ్చినగొట్టె మందనంతయుం జెడువు

నట్లు తాము చెడి యొరులఁ జెటుచుచున్నారు. శాస్త్రము లబద్ధ
 ములుకావుగాని యాశాస్త్రములు సరిగాఁ దెలిసికొని తాము
 శాస్త్రానుసారముగా నడిచి యొరులను నడిపించఁగల యనుష్యులొక
 రిద్దఱై నఁగలరో లేరో- అన్నిరోగముల నుపశాంతిచేయుమందులను
 శాస్త్ర మెఱిగి సంపాదించుకొని తన బతుకును యధేచ్ఛముగాఁ
 బొడిగించుకొని యిదిగో యిదే శాస్త్రానుసారమైనమండు చూడుఁ
 డీరోగమింతలోఁగుదిర్చెద నని తనరోగముఁగాని తనవారిరోగములు
 గాని కుదుర్చుకొని యిదీరోగము దీని కీమందు శాస్త్రమునఁ జెప్పిన
 యోషధియిదేయిరోగియిన్నా భృజీవింతునీరోగ మిన్నా శృకుకుదురు
 ననివెల్లిడిగాఁజాటిజెప్పి తనయిచ్చవచ్చినన్నాభృతాబ్రతికి యితరుల
 బ్రతికించినవై ద్యులులోకమలోనిక్కముగనున్నారా? వైద్యముజ్యోతి
 షము- పోరోహిత్య మాధ్వర్యవమాభిచారికకర్మ మాస్తీకన్యమతధర్మ
 బోధలు మంత్రోపదేశములు వేయేల సకలజ్ఞాతవస్తుజ్ఞానకకర్మగురు
 పాదతీర్థనీవావిధు లివన్నియును స్వార్థపరులగు కుక్షింధరులు పంచ
 కులు నగుసంసారుల కెంతమాత్రముం బనికిరావు. అహంకారమమ
 కారదూషితులగువారికి శాస్త్రములర్థముకావు మఱియు మునుల
 మాఖ్యాభిప్రాయము బొత్తిగాఁ దెలియదు. స్వార్థత్యాగులై సకల
 భూతదయాపరులై సర్వలోకోపకారపరాయణులై ననజ్జనులకెల్ల శ్రుతి
 స్మృతులుయదార్థముగాబోధపడునుగానియట్టివిద్వాంసులబోధనతీవ్ర
 నము కులటకు రుచించనట్టులహంకారమమకారాభిమానదూషితులగు
 సంసారులకురవంతయునంటదు. సకలజగత్కార్యముల నడిపించునధిదేవ
 తలు సకలదేవతల యనుగ్రహమును సంపాదించుకొనఁగల మంత్రకర్మ
 ములు నతీంద్రియస్వర్గసరకములు నానావిధదేవతలు వివిధౌషధములు
 శ్రుతిస్మృతివురాణేతిహాసకథితములై నయిహపరసంతరణోపాయములు
 వాస్తవములుగానున్నవృత్తికింగేవలలోకోపకారపరాయణులుసంసారు

లలో మెలఁగుట మిక్కిలి యరుదుగాన సకలశాస్త్రము లపార్థముగా స్వార్థపరులగువంచకులచేఁ బ్రకటింపఁబడుటచే నద్దములోని ధనము మూటవలెనే శ్రుతిస్మృతిప్రయోజనము వృథాప్రయాసకరమును నిష్ఫలమునై కేవలముదరపోషణార్థమై సంసారరోగాభివర్ధకమై యసర్థమగుట మనుష్యులకు నపాదమగు దురదృష్టము. తనతోడిసాటి జీవులుహాయిగానుంటకై తనకష్టములు మఱచియైన సంతోషించుచు “నర్వేదనాః సుఖినోభవన్తు” లోకులందఱు హాయిగానుంటకై కోకుటయే మనుష్యుఁ డాచరింపవలసినవిధి యని సర్వశ్రుతిస్మృతి పురాణేతిహాసములతాత్పర్యమని స్వార్థత్యాగియైనలోకోపకారపరాయణుఁడగుసజ్జనునకుబోధపడకమానదు అట్టిసర్వభూతదయాపరుఁడై లోకోపకారపరాయణుఁడైన సజ్జనుఁడుమాత్రమే యజమానుఁ డాస్తి కుఁడు వైదికుఁ డనూచానుఁడును బారమార్థికుఁ డనఁడగును.

“యతో వాచో నివర్తన్తే అప్రాప్య మనసాసహ” చతుర్విధాభినయవిశేషములు మనస్సుతోఁగూడ నేతత్త్వము నెఱుఁగఁజాలక యాసత్యపదార్థము నెప్పటికైనఁ దెలిసికొనఁజాలమని బొత్తిగా నాస వదలుకొని మర్చించున్నవో యనుశ్రుత్యనసారముగా రెక్కపట్టుకొని బలిమింబట్టినఁ బగలురానిదానికిఁ దనవెంటరమ్మని కారు మబ్బుగ్రమ్మిన యామానసడిరేయి న్దనునన్న చేసినచందమానఁ బ్రత్యక్షముగా గురువు లావులు బోధించినను దెలియనితత్త్వము, మూఁగ సంజ్ఞలగు నక్షరముచేతను మఱి యనాదిగాఁ బరంపరాగతము లగుటచే సామర్థ్యము జీర్ణించి యుచ్ఛారణసామర్థ్యము బొత్తిగా నశించి సంసారపాపపంకిలహృదయులగు సొట్టమూఁతిపండితమ్మన్యులచే నవస్వరముగా కూటియాసతో మొఱఁగావింపఁబడిన తాత్పర్యార్థములచేతను వెండియు నహంకారవిమూఢులగు కుక్షింభరులచేతఁ బక్షపాతముగా నపార్థముగా వ్యాఖ్యాన మొనర్పఁబడుటచేతనువ్యవస్థ

లేని నానార్థములతో బ్రతిశబ్దమును సంస్కృతభాష నానావర్ణములఁ దోచు స్ఫటికమువలె విభ్రాంతిజనకమగుటచేతను వేదశాస్త్రముల యందలి మునిప్రోక్తభాష యెంతో మఱి యావేదశాస్త్రములయందు స్వమతాభిమానులగు వంచకులు మార్చి దూర్చినమాటలెన్నో యల్పజీవులగు మర్త్యులు కనిపెట్టఁ దరముకాదు.

“మద్దో-ల్పచలః” ముద్గశబ్దమునకు స్పృచలశబ్దమునకు వైద్యశాస్త్రమున సర్థమేమి? ముద్గ మనఁ బెస లనియు సల్పచల మనఁగా విశేషవారమునుబుట్టించక త్వరగా జీర్ణమగుననియు సర్థములు చెప్పచున్నారు. ముద్గ యనుశబ్ద మనాదియగు సంస్కృత భాషకదా? ముద్గ మనుశబ్దమున కనాదిగ నాంధ్రుల కర్థముచెప్పుటకుఁ బెస లనుశబ్దముఁగూడ సంస్కృతముతోపాటున్నదనవీలా? పిడలుగాఁ బరిణమించినబీజమం దొడ లెదుగుచున్నకొలఁది బయలగు రోమరాజువలె ననాదిగా మాతృభాష ప్రవర్తించినకొలఁది నాంధ్రము మొదలగుదేశభాషలకూడఁ బ్రవర్తిలుచుంటుకేసఁదియము? మాతృభాషయన నొడలికి బీజము చెట్టునకు పిత్తువలె సఖిలభాషలకు మూలమగుధ్వనివిశేషము సంస్కృతప్రాకృతాద్యఖిలభాషలకు, నానావర్ణములు పెక్కురకముల కొలఁతలు పలువిధముల యందములు గల శరీరస్థితుల కాదికారణము మనుష్యులకు జరాశయమగు విధమున సవ్యాకృతాకాశ గుణమగు నిత్యావ్యక్తశబ్దమే మూలమనకలీతిదు. ముద్గమనఁగాఁ బెస లనియుఁ బెసరగింజ- పెసర మొక్క-పెసరాకు-పెసరపిందె-పెసరకాయ-ముదిరికుండిన పెసరచేను-పెసలలో నెన్నిరకములున్నవో- పచ్చపెసర- నల్లపెసర- పిల్లిపెసర మొదలుగా పెసరచే లెన్నివిధములో- యేపెస లేగుణమునిచ్చునో- యేరోగము శాంతించుట కేపెస లెట్లు వాడవలయునో- పచ్చిదా లే కుడికించినదా? పప్ప లేక పిండియా? యేవయనువారి కెట్టి

రోగమున కెంతమాత్ర మేవేళలం దెట్లునవింపవలయునో ప్రాజ్ఞులగు
గురువులు బుద్ధిమంతులగు శిష్యులకుఁ జత్యక్షముగా బోధించి
నప్పటికిఁ బ్రమాదముచేనప్పుడప్పు డప్రకయోగమూలమున నొషధ
సేవ నిష్ఫలమగుచుండఁగా నేనాఁడో పుట్టిన సర్వ కయను సంస్కృత
మునకు మొన్న మొన్నఁ బుట్టిన కొండభావవంటి తెలుఁగులోనావా
లని యర్థ మెవరో యెన్నఁడో చింకితాటాకులలోఁ బక్కిరినారని
డబ్బాసతోఁ జిన్నావాలో పెద్దవాలో వర్ణావాలో సరసావాలో
నేదేశపావాలో యెట్టియావాలోనిబమ్మైనయావాలో లే కావాలవంటి
యింకొకగింజలో యెవ్వయో నూటి కంటికిఁ బెట్టి నది తుంటి
కంటించి రొక్కమును భేషజమున లంకించుకొనుచు దుంటరులు
తామే శాస్త్రపండితులమనియును వసువైద్యమే శాస్త్రీయమని
యును గుదిరినప్పుడు తమప్రయోజకత్వమనియు లేనిచో దైవ
మనియును స్వలాభముకై తోచినట్లెల్ల మందులు చేయుచు తనది
కానిచో గోదావరివటకు దేశరచున్నట్లు పైవారికి మాత్రాప్రయో
గముకావించి ముందుగా మందుకొఱకని డబ్బులంకించుకొని తమ
యప్రయోగముచేఁ గొత్తరోగములంబుట్టించు నకస్మత్స్యవృత్తుఁ
గారణము లోకద్రోహమాచరించువిధమునఁ యాచకులమనియు
సనుచానులమనియును శ్రోత్రీయులమనియును దంధ వేషములతో
మూఢులను వంచించి యకార్యకరణములు స్థలములు జాగుప్సిత
ములు బీభత్సములునగు మంత్రతంత్రప్రయోగముచేయుట వ్యర్థము
మంచి మంచి యాహారపదార్థములగ్నిపాలుగావించియానాధ జంతులగు
మేకలం బెక్కున్నిక్కిలి కూళితనమున మెడలంబిసికించివేదార్థములు
తాము స్వయముగాఁ జూదివచ్చిన ట్లభియించుచు యజ్ఞదేవతలు
తమ కౌగడచున్నట్లు కన్నులుమిటకరించుచు బొంతకాకులవలె శ్రుతి
మతియును లేక యహ్వరముగ నార్చుచు నుద్ధాతలు హోత లాగ్ని

ధులమని పొట్టలుబ్బ తేగతిని క్రొవ్వి క్రతుశాలలం బర్విడుచుఁ
బొండరీకము బహిరంగపుపందిలికూటము ? పోమాసితలవిప్పించు నెగ
తాళినవ్వులు దక్షిణలు కాక కట్నములు కానుక లందుటకై చేయు
టక్కులు తామే ద్విజులమనియు బ్రాహ్మణులనియు శ్రోత్రియుల
మనియుం దనుకు స్వర్గము బెత్తెడెడముగాఁ జేతులకందివచ్చుచున్న
దనియు, పావనులమరియు నితరులందఱును గర్మబాహ్యులు మ్రేచ్చులు
నస్పృశ్యులనియును స్వార్థపరాయణులై పండితమృన్ములై యహం
కారమున మతిమాలి యున్మత్తులవలె దొంగలవలె దుర్మార్గులు
జెక్కండ్రుకుటగా గుమిగూడి ప్రాణిహింస కావించుచులోకద్రోహ
మాచరించు చున్నారని కరుణాసముద్రుఁ డగు గౌతమబుద్ధుఁడు
చేసినబోధ యెంతయు స్పష్టమగునకతీతము.

ఏదీ జగహోమమంత్రములచే దేవతల స్వాధీనముచేసి
కొన్నట్లు దంభముజూపు నిక్కటికయాదకులు తమరోగముల మాన్పు
కొనఁగలిగిరా ? యథేచ్ఛముగా బ్రతుకగలిగిరా ? తమపారిం బాగు
పర్చగలిగిరా ? వేదము లేవియో పురాణమునులు శ్రుతులెట్లు
పలకిరో యావేదవాక్యములకు మునులొనర్చిన వ్యాఖ్యానముల
తాత్పర్యమేమో కల్పమెట్లుండవలయునో- కూటికై వృత్తికల్పించు
కొని పోమరులై కర్మచెడిపోవునని శతవృద్ధులయ్యుఁ బెక్కుసారులు
కనికరములేక ఎలదవ్వనులకేవగాఁ బెండ్లాడుచు బ్రహ్మలోకమునుండి
తాముమాత్రమే యూడిపడ్డట్లు పిచ్చిపిచ్చివేషములతో నగ్గిమైల బుగ్గి
మైల నీరు మైల నింగి మైల యని యసందర్భపలాపము లొన
ర్చుచు లోకోపకారముగా మనోవాక్కాయకర్మములఁ గష్ట
పడి నిష్కాపట్యముగా సత్యముగా న్న్యాయముగా సర్వప్రాణుల
కుపకారముగా సర్వభూతసములై దయతో సంచరింపక “పశు
మాలభేత” యను వాక్యమునకు చేతికిఁ జిక్కిన పేదకట్టి

మేఁకలం బల్మింజంపి యావపనగ్గిలో వేల్చువలయునిది వేదవ్యాఖ్యాతల
తాత్పర్యమని గతానుగతికముగా శిష్టనంబ్రదాయమని ముసలమ్మ
దయ్యపుముచ్చటలనమ్ముమూఢులచందమున భూతద్రోహులు, లోక
వంచకులు, కేవలస్వార్థపరులు, దయావిహీనులు, ప్రాణిహింసకులు
అయినవారు వైదికులట. పాడుబన్నెగట్టులకు తెలివా-తేటా? శబ్ద
జ్ఞానమా? స్వరజ్ఞానమా? సకలజగద్రంజక సహజపాండిత్యమా?
సర్వతంత్ర స్వతంత్ర శక్తియా? దయయా? దాక్షిణ్యమా? సిగ్గా?
లజ్జా? ధైర్యమా? పౌరుషమా? పరశ్రేయస్సహనమా? పోనీకూటికై
యెన్ని పోకిళ్ళుపోనీ మతెన్ని వేషములు వేయనీ వీరి కేమి చేటుగాల
మన్యాయముగా వ్యర్థముగా బ్రాణిహింస క్రతుమిష న్నావించు
చున్నారే? ఈ శబ్దమున కీయర్థమనియు నీధ్వని కీదిమూలమనియును
నిర్దేశింప నెవ్వరిశక్యమా?

వివిధదేశములందు వివిధజాతులలో వివిధసంఘములయందలి
వివిధకుటుంబములలో వివిధవయస్సులు సహవాసములంబట్టి వివిధసమ
యంబుల వివిధప్రసంగములకతమున నొక్కశబ్దమే యొక్క ధ్వనియే
వివిధతాత్పర్యంబులుగఁ బరిగణింపఁబడునని తెలియక “పశుమాల
భేద”యనువిధికి దేవతాప్రీతికై కొన్నిరకములజంతువులఁ జంపవలయు
నని మాంసాశనులై కూశలై హింసాపరులై తమప్రాణంబులు
తమకెంతతీపియో యితరుల కట్లుండునని యెంచక తమయాస్తి
భద్రముగాఁ దాఁచుకొని యితరులద్రవ్యము వెచ్చబెట్టించు ధూర్తుల
వలె తాముప్రొద్దుల మెక్కి యితరుల కేకాదశిం జాటు తుంటరి
వలె తనయాలికి ముసుఁగిడి యెరునాలి నెగాదిగఁజూచుపోకిరివలె
వ్యవహరించువైదికమ్మన్యుల నేమనవలయు? జీవత్పశువునకుఁ బ్రతిని
ధిగాఁ బిష్టపశువునువేయు వైష్ణవమతమును జగద్గురు వంగీకరించిన
తాత్పర్య మెఱిఁగియు నెఱుఁగ . కింకను జీవత్పశుహింసనొనర్చు
మూర్ఖులనేమనవచ్చును? “సహింస్యాత్సర్వభూతాని” అను శ్రుత్యర్థ

మెఱుంగఁజాలని మూర్ఖులు పిల్లకాయ లీగల జంపునట్లు వైదికమ్మ
న్యులు క్రతువులం బశువులఁ జంపుచున్నారు.

సంస్కృతము ఛందస్సనియును భాషయనియును రెండువిధ
ములు. ఛందస్సనగా సపారుషేయవాక్యగూవేదము భాషయనఁగాఁ
బ్రాకృతులగు లోకు లన్యోస్యముం దమయభిసాయములు తెల్పు
కొనుటకై యుపయోగించుకొను సంజ్ఞావిశేషమగుధ్వని. నిత్యా
పారుషేయావ్యాకృతావ్యక్తా పరిచ్ఛేద్యాఖండశబ్దము వేదము. అది
సముద్రఘోషవలె ననాదిగా సహజమై యనిర్వచనీయమై నిత్యమై
యమానుషవేద్యమైన యాకాశగుణము. ఆశబ్దమును లోకోపకార
పరాయణు లతీంద్రియద్రవ్యగుచునులు బాలబోధకై దేవతలకుఁ
గనుముక్కులతో శిలాదారుమయములుగా విగ్రహములఁగల్పించినట్లు
దైవధ్యానము కల్గి జనులు తరించుటకొఱకును సకలపదార్థజ్ఞానము
కలుగుటకొఱకును బ్రకృతి పత్యయము లేర్పర్చి దైవస్తుతికై ఋగ్వేదము
గాను దైవధ్యానపుపనియండలి యాయాసము తెలియనీకుండు
టకై ధాన్యపుమఱలం బనిచేయువారలకుఁ బడవలన్నాగువారికిన్
రంజనము పుట్టించుటకుఁ బాటవంటి సామవేదము న్నూటికై యజుర్వేద
కల్పవిధానము నృన్నిరి. శిలాదారువిగ్రహమున నవయవములకు
ప్రమొక్కుట యావిగ్రహములం బూజించుట సాలగ్రామములఁ గడు
గుట. దేవతార్చన మొనర్చుట యను సకలయజ్ఞముల దేవతాప్రీతికై
ధ్వనిగ్రాహియంత్రములవలె నొకరినొక రనాదికాలమునుండి జగ
దనుగ్రహబుద్ధిచేపురుహాతుఁడు మొదలు వేదవ్యాఖ్యాతలుయుగాను
సారముగా ననేకవిధములుగా వివిధలోకాభిరుచికేదగునట్లు మొత్తము
పైని చిత్తము ధ్యానాయత్తము కావించి జనులను దరింపఁజేయుట
కనేక మార్గములుగా “అధశబ్దానుశాసనమ్” అని వతంజలిమున్యాది
ఘహాభాష్యకారులు శబ్దార్థముల నుపన్యసించి, “ద్వేషీశ్చే” అను

మంత్రమునకు శబ్దకరముగా వైయాకరుణులు నగ్నిపరముగాఁ
 బూర్వమీమాంసకులు సర్థముచేయుటచే “పశుమాలభేత” పశు
 వసఁగాఁ జిత్తము- అలభేత యనఁగా దైవాయత్తముచేయుట
 యనఁగా మొత్తముపై “పశుమాలభేత” యను వాక్యమునకు
 మనఃస్వరూపులు తపోచిత్తమును దైవాయత్తము కావించవలయునని
 మంత్రార్థము అనవచ్చును. మఱి యందుఁ గల్పము సర్వలోకోపకార
 మగునడువడి- యానడువడి తీరు న్యాయముగాఁ గవ్వపడి వ్యవసాయము
 చేయుట పండించుట తనతోడిపాటిదంతువుల కాపాడికంటలు కుడిపి
 సుఖపెట్టి తాఁ గుడిచి సుఖించుట- సర్వభూతవయాపదుఁడగుటచే
 దనుఁడు చిత్తైకాగ్రతనబొంది సంతోషమాతో హాయిగా బ్రతికి
 యేకోర్కయులేక దేహయాత్రనడుపుట- ఇది సర్వవేదముల
 ఫలితార్థము. “క్షజాః తిరాత్మనో వసామునఖ్నిః” బ్రహ్మయగ్నిలో
 హోమముచేయుటకై తనకడుపులోని నక్షయనెడిప్రేగు పెట్టివైచె
 ననఁగాఁ బ్రజాపతియొక్క శరీరము రక్తాస్థిచర్మమయ మనియు
 నిక్కముగాఁ దనప్రేగు తనకడుపుచించుకొని హోమమునకై పెఱుకు
 కొన్నాడని చెప్పవచ్చునా? ప్రజాపతి దేహమాఁగూడ మనుష్య
 దేహమువలె బాంశభౌతికమని చెప్పవచ్చునా? యజ్ఞమహిమనుగొని
 యాడుటకై యర్థవాదముగా నాశ్రుతి ప్రవర్తించుచున్నదిగాననా
 శ్రుతులకుశబ్దార్థమూర్చిచెప్పవలసిగు న్నది. కాన “పశుమాలభేత”
 యను వాక్యమునకు మేకలంబంపి బలియిచ్చుటగాని యర్థము
 చెప్పరాదు. మాంసాశనులగు క్రూరమనుష్యులు యజ్ఞముమిషవెట్టి
 వేసచోదితమని యనేకార్థమలిచ్చుశబ్దమునకుఁడ గుంజుష్టానుసారముగా
 సర్థముచెప్పి వేదాంగముని శౌతవిధులను దమగుష్టానుసారముగా
 శిష్టనంప్రదాయమని ప్రకటించుచు గ్రామదేవతజాతరకు మ్రొక్కు
 కొన్న మాంసభక్షకులవలె (వైదికులయనియు బ్రాహ్మణులయనియు)

సంధపరంపరానుశ్రుతముగానున్న శబ్దవిశేషములను వేత్తలమనుకొని విజ్ఞప్తిగా యుద్ధోషించుచు పామరరంజకముగా బొమ్మలాటలు నాటక ప్రదర్శనములవిధమున వివిధక్రతుక్రియాకలాపములను విధిచోదితములని మూఢులం బెదరించుచు దంభవేషములు దొంగనిష్ఠలు కొంటె చేష్టలతోఁ బాకమెఱుంగని సాధుజంతువుల నుదరపోషణవృత్తిగా యాజకులమనియు పట్కర్మనిరతులమనియు దంభముగాఁ జాటుకొనుచుఁ గేవలపరమార్థమునకుమాత్రమే యర్పించుచున్నట్లగ కడుచుఁ గడువృద్ధులయ్యుఁ గర్మచెడిపోవునని మిషవెట్టి నూనూఁగు ప్రాయపుచేడియల కేవలగాఁ బలువరుం బెండ్లాడి యైహికభోగంబుల సంతృప్తిఁగొనక సోమరులైన ముష్టిబాళండు “పశుమాలభేత” యను శబ్దమునకు దేవతలపేరుచెప్పి మేఁకలంజంపి తిశవచ్చుననుచున్నారు. “సహింస్యా త్సర్వభూతాని” యజ్ఞార్థముతప్ప భూతహింసచేయఁ గూడదని ప్రక్షిప్తార్థము చెప్పినారు. ఏజంతువునైనను జంపఁగూడదని విధించుచున్న శ్రుతికి “వైధేయహింసాంవినా” క్రతువునందు తప్ప ననుప్రక్షిప్తార్థ మేలచెప్పవలెను? జగద్గురువు లీమాత్రమైనఁ బూర్వ చారకల్పమున కనుజ్ఞయిచ్చినఁగాని యజ్ఞవిధానములు నిస్సారములై పామరులకు రుచింపక మొదలే దేవతాచింతనముమానుకొని యధేష్టముగా జంతుల నిర్మిమిఱిచింపెదరని యర్థాంగీకారముగాఁ దలలోని పేలు మంచమందలి నెల్లులును జంపఁబడుట కొప్పుకొన్నట్లు “యజ్ఞదీక్ష నెందఱువహింపఁగలరు? మనుష్యులలో లక్ష కొకఁడుగదా యట్లు కేవల శ్రోత్రియుడైనవాఁడు. తిండికై కాక కేవలహోమార్థమై మిక్కిలిదుర్లభమగు లక్షణములుగలపశువును హింసింపవచ్చునని” శ్రౌతమతస్థాపనమున కొడఁబడిరి. శాస్త్రముకంటె నాచారము బలీయము. పారంపర్యముగావచ్చునాచారము మంచిదైనను జెడ్డదైనను మానుకొననేరదు. మఱియును మానుకొనుటకుఁ జేసినయుపదేశ

ముచే మంచికిబదులుకీడగును. పూర్వాచార మెందుకుఁబట్టెనో యాయాచార మెంతవరకవలంబింపవలయునో యెంతపఱకుఁ బ్రకృత కాలానుసారముగా మార్పుకొనవలెనో యెప్పు డెట్టి సడత ప్రజోపకారమగునో బాగుగ నాలోచింపక “శతాంధాః కూపం ప్రవిశంతి” యనునట్లుకవుస్తకమునకుఁ బ్రతివ్రాయుచు నావుస్తకవ్రతమునఁ జచ్చినయీఁగయుంటఁ జూచి తా వ్రాయుబ్రతిలో నీఁగనుదంపితెచ్చి యంటించిన మూర్ఖునివలెఁ గాలవశముచేత శిష్టాచారముల ధూర్తుల గాని యవివేకులుగాని యొవర్చినమూర్ఖులుగూడ నాశిష్టాచారము లోనివేయని గతానుగతికులై యుక్తాయుక్త వివేకహినులై వేదవేత్త లయ్యును ముగులఁబడితులయ్యును స్వార్థపరులై కొందఱును మంచీఁబోయినఁ జెడ్డవచ్చునేమోయని కొందఱును సర్వము విష్ణు మయమనియు వైతాగ్యమున నుపేక్షించి కొందఱును శిష్టాచార ముగా నవలంబింపఁబడినదురాచారము లడంపనేరకున్నారు అన్ని దురాచారములలోను మఱి యన్నిపాపములలోను మిక్కిలిఘోర మైనది చంపుటకన్న మఱెద్దియునుగానని స్వభావముగాఁ దమబ్రతుకు నందలి దీపిఁగలదనుల కంఠటికిం బ్రత్యక్షానుభవమేకదా? మనుష్య బలియిచ్చునాచార మేలమాన్పించిరో యాహేతువునే బాగుగఁ దలపోసి మనుష్యేతరపశుబలికూడ మాన్పింపరేల? మనుష్యులకు దమబ్రతుకువలె జంతువులకుఁ దమబ్రతుకుఁదీపియని తలంపనికూళల తగవునీర్ప యముఁడు లేడా? అకాలమృత్యువు న్యాయస్థానము కాగా?

“ఎందు కట్లు ఘోషించెడు, ప్రాణహింసచేయఁగూడదుకూడ దని” భూతహింసవలనఁగాని భూతములు బ్రతుకనేరవు. అహమన్న మహమన్న మహమన్న మహమన్నాదోఁన్నాదోఁన్నాదోఁన్నాదో”యన్న మును నేనే యన్నమును భక్షించువాఁడును నేనే యని శ్రుతి

యుద్ధోషించుట కనిపెట్టవా? అనేకకోట్ల కీటకములతో జీవాణువులతో నిండిన గాలి నీవిశ్వాసవాయువుతో దిగవీల్చక జీవింపగలవా? లెక్కలేక మిలమిలలాడుచు బ్రతుకుచున్న పురువులతో నిండిన జలమును ద్రాగక జీవింపగలవా? వేయేల నీబ్రతుకంతయు నితరజీవహింస వల్లనే గదా కొనసాగుచున్నది? జీవికి జీవియే యాధారము. మాంస భక్షణమే తప్ప నెవరు. వేదనిందయును వైదికనిందయును గావించి క్రతువులం బశుహింస నేలకూడదనెవని" యడిగిన నిదిగో సమాధానము. ధర్మార్థకామమోక్షములను నాల్గు పురుషార్థములను సంపాదించుకొనుట మనుష్యజీవితమునకుఁ బ్రయోజనకరముకదా? "పరోపకారార్థమిదం శరీరమ్" కనుక బ్రతికిన సార్థక్యము లోకోపకారముగానడుచుట. లోక మనఁగా సహంకారముమకారములతో స్వదేహాభిమానమున జీవితేచ్ఛతో సుఖంపఁగోరి కరచరణావ్యవయవములతో మృతోవాక్కాయకర్మములచే ద్రవ్యగుణకర్మసామాన్య విశేషననువాయాభావాత్మకసప్తకదార్ధతత్త్వముం బ్రకటించుచువీరు మనుష్యు లివి పశువు లివి జడములు. మహావనుమాద్వివేకములతోఁ గన్పము న్దప్పించుకొనుటకును సుఖమును బొందుటకును యత్నించు నేడూపులు తనకుఁ గాన్పించునో యట్టిదంతునమూహము జంగమ జీవలోకము. తక్కినది స్థావరజీవలోకము. తనకుఁ దెలియఁబడిన దెల్లలోకమే. లోకము కాని దెద్దియును లేదు. మఱియుం జైతన్యము కాని పదార్థమెద్దియును లేదంతయుం ప్రాణమయమే. జీవమయమే "హరిసుముకానివస్తువు కరమాణువు లేదు" అన్నట్లు జీవికాని లోకమేలేదు. అయినచు ధనవలె భగమోదములగపర్చు జంతువులు తనజాతివారు తనబంధువులు తనహితులం దాఁద్రేమించుచున్నట్లు ప్రేమించువాఁడు భూతదయాకరుడై లోకోపకారిమనఁబడి బ్రతుకు సార్థక్యముగా నొరులసుఖఘట్టుటచేఁదా సుఖముగ బ్రతుకఁగలఁడని

యెల్ల రెఱిగినసంగతియే. చావునకుఁ దెగింపక లంకణముచేయరా
డన్నట్లు సచ్చిదానందలక్ష్మణుఁడగుపరమాత్మలో లయమంది కైవల్య
మందుటయే పరమ పురుషార్థముగను, కైవల్య మనఁగా శాశ్వ
తముగా సకల భూత దయతోనొప్పట కనుకను బాహ్య
శుచినందినందప్ప సంతశ్శుచి కలుగదుగనుకను మనోవాక్కాయ
కర్మములతో సకల ప్రాణులం బ్రేమించుటచే సంపూర్ణతృప్తిపూపక
మగు కైవల్య మబ్బునుగనుకను ద్వేషముచేత మనస్సంతుష్టిబొత్తిగా
చెడిపోవును గనుక, తిండికై నను జంతువులం జంతుట కలవడనొల్లని
మనుష్యుఁడు తనతోడిపాటిమనుష్యులనుజంతుజాల కుంటచేతను జంతు
హింసకుం దగిన సరక పతన హేతుక కార్యముగాని క్రూరసాధన
ములుగాని బొత్తిగా వినర్జించుట కలవాటుపడిననాఁడు పౌరవాటున
నై సతనసంఘములోని వారికెవ్వరికై న నెన్నఁడును ప్రాణిహింసచేయఁ
గలశక్తి బొత్తుగా నుండదుగనుకజంతువుల నొట్టుటకుఁగాని చూపు
టకుఁగాని బొత్తుగా నలవాటుపడనివారు తమతోడిపాటిమనుష్యులం
బ్రమాదముననై హింసించుసాధనములు దాల్చుకుంటచేతను సకల
భూతపయఁగలమనుష్యులు మాంసాశనముమాని యొరుల ప్రాణములు
గాచి సుఖముగా తాము బ్రతికెదగుగనుకనే “అహింసా పరమో
ధర్మః” అనువచనము “నహింసా త్సర్వభూతాని” యను శ్రుతి
శిరోవిధివాక్యము ననాదిగా నప్రతిహతములుగానఖిలలోకసమ్మతము
లుగా యుక్తియుక్తములై తన రాసుచుంటచే నహింసావ్రత మిట్లు
తోడిపాటిజనులకు మాటిమాటికి స్వభావముగాబోధింపవలసివచ్చెను.
భావనావశమున మనస్సు రాగద్వేషములంది కృత్రిమముగానాటకము
నందువలె వికారపడునుగాని శరీరమున కితరులచేఁగలిగిననొప్పివలన
నిక్కముగా క్షోభించును. దూషణభూషణతిరస్కారములు పిల్ల కాయ
తిట్టినతిట్ట మనస్సును నొగిలింపలేదు. పిల్ల కాయ నటికిననఱకు శరీర

మును గాయపర్చి బాధింపకమానదు. శరీర వేదనము నిక్కము-
 మనో వేదనము కృత్రిమమును సంకల్పవశమునుగలవలె మృషయును.
 తిట్టుట. వెక్కిరించుట. యెగతాళిచేయుట తెలిసీ తెలియనివారి
 నొకప్పుడు దుఃఖిట్టునేమోగాని కొట్టుట దేహధారులనందఱిని తప్పక
 దుఃఖిపెట్టకమానదు. తిట్లకుం గొట్లకై న నొప్పుకొనునుగాని చంపఁ
 బడుట కొప్పుకొనుట ప్రాణిస్వభావముకాదు. కాబట్టి చంపఁబూనుట
 కన్న గౌర్యమును జంపుటకన్నఁ బాపమును మఱి యితర మెద్దియు
 న్నాదు. తమకుఁగాని యితరజంతువులకుఁగాని నిద్రాహారవిహార
 సౌఖ్యముల వృంగముకలుగఁజేయుబోని నెనకుగలమనుష్యులు
 నాస్తికులుగానీ యాస్తికులుగానీ యేజాతివారుగానీ స్త్రీలుగానీ
 పురుషులుగానీ మఱి యేసదువడినుండనీ సజ్జనులే యవుదురు. కాని
 దుర్జనులెంతమాత్రమున్నానేరరు. భార్యలుభర్తలు ఆర్యులనార్యులు
 నాస్తికులాస్తికులుసగోత్రులసమాసగోత్రులు పాత్రులపాత్రులనికొని
 మిథ్యాచారములను దాంభికులు వంచకులు స్వార్థపరాయణులు
 కల్పించినపన్నికలు. వైపరీత్యములు. లేపిపోనివన్నెలు వేషములు
 రచనావిశేషములు వ్యాసహారికములుగాని యదార్థముగా బ్రతుకున
 కవశ్యకర్తవ్యములుం బారమార్థికము లెంతమాత్రము న్నావు

“మరణా ప్రకృతి శ్శరీరీణాం వికృతి ర్ద్వీ వితముచ్యతే బుద్ధైః,
 క్షణమస్యవతిష్ఠతే శ్వసన్యదిజంతుర్ననులాభావానసా” మరణము
 ప్రకృతి-జీవసము వికృతి- శరీరము బోడగాఁబుట్టుట ప్రకృతి- వస్త్రా
 ద్యలంకారములతోఁ బిదపఁగప్పట్టుట వికృతి- ప్రకృతియగు మరణా
 వస్థయందు జీవసలాభవస్థములురెండునులేవు. వికృతియగు దేహ
 ధారణావస్థయెడ జీవసలాభము కలదు కాబట్టి యొక్క-క్షణమాత్ర
 మూపిరితీయుచున్నప్పటికి జంతువు జీవన లాభముకలదే యగును.
 కాబట్టి ప్రతేజంతువును ప్రాణలాభకరమగుబ్రదుకునే కోరఁదగినది.

“బ్రతికియుండిన సుఖములు వడయవచ్చు” అనునట్లు స్వభావముగా నెన్ని కష్టములు సహించియోనను సకలజంతువులు బ్రతుకుటకై కోరుచుంట యెల్లర కనుభవమయినసంగతియేకదా! కాబట్టి యట్టి యును రూడ్చి జంతువుల నేమివచేసినైన జంతువుకై దయయే మూర్తిగాఁగల సర్వేశ్వరుడు వేదశాస్త్రముఖముల నెప్పటికిని శాసింపఁడని భగవంతుని దయాతత్వ మెఱిగినవేత్తలు “పశుమాల భేత” యను శ్రుతికి జంతువులను దేవతాప్రీతికై చంపవలసినదను సర్థము రవంతయోనను జెప్పనొల్లరు.

ప్రత్యేకమనేకార్థములతో వ్యవహరింపఁబడు సంజ్ఞారూపము లగు సకారాదివర్ణము లుదాత్తాదిస్వరములు మొదలగునానారూపక చతుర్విధాభినయవిశేషముఁ న్నియును సర్వలోకోపకారముగా విని యోగింపవలసినదనియే సకలవేదశాస్త్రముల ముఖ్యాభిప్రాయమని నిఖిలాదిమునులు వెల్లడించుచు నానావిధజనాభిరుచుల ననుసరించి నానావిధసంజ్ఞార్థబోధకశబ్దజాలమున సమస్తవేదశాస్త్రముల నిర్వంచి చుట తెలియక మాంసాశనవ్యసనాధీనులగు క్రూరమనుష్యులు వేద శాస్త్రముల కపార్థములుచేసి శౌతస్మార్తతంత్రములు నడిపించుట మిక్కిలి హేయమును శోచనీయమును “అగ్నిమీరే పురోహితమ్” శరీరమును బోషించుజతరాగ్నినిఁ గోరుచున్నాను అనినేను హాయిగా దిన్నయన్నమును జీర్ణముచేయఁగల జతరాగ్నిశక్తి నాసించుచున్న ననుసర్థమునఁ దనయాఁకలిఁదా నెఱిగినతోడనే ప్రప్రథమమునఁ గోరుట యన్నివేదములకు మొదటిదగు ఋగ్వేదముయొక్క మొట్ట మొదటిమంత్రము తెలుపుచున్నది. పద్యరూపకమైనఋగ్వేదమే సప్తస్వరాత్మకముగాను లయవిశేషముగా శ్రావ్యముగాఁ బాడఁబడి కేవలవాచికాభినయస్వరూపమై సామవేదమనబడుచున్నది. “ఇషే త్వోరేత్వా”యని మొదలిడఁగ యజుర్వేదమునకు “ఇషమేవోర్ధం

యజమానాయనధాతి" అన్న మే బ్రతుకఁ గోరినజంతువునకుఁ బుష్టి నిచ్చుచున్నదని బ్రాహ్మణ మర్థమునుపేర్చెడి కేవలవాచికాభినయ విశేషమైయున్నది. "ఇషేత్వోర్జ్జ్వలేత్వేతి పలాశశాఖాంఛినత్తి" అని యజమానుఁడు మోదుగుచెట్టుకొమ్మను నలుకుచున్నాఁడని చతుర్విధాభినయవిశేషము. చేఁ దనదేహముతో సంబంధింపక వేటుగా నున్న జంగమస్థావరపదార్థముల నుపయోగించుకొనువిధమును శిక్షా వ్యాకరణచ్ఛందోజ్యోతిషకల్పము లెఱిగించుచున్నవి. ముత్తముపై నను స్రవేద శాస్త్రములవలన ననుజాఁడు పొందఁగలఫలము నిత్యసంతుష్ట జీవనము, వడంగముల ప్రయోజనము వేదములననుసరించి శాశ్వత సుఖజీవనమును సంపాదించికొనగలనడువడి, ఉసులులకు శరీరము నకుఁ గలసంబంధమువంటిది వేదములకును వేదాంగములకును మానసికములు వేదములు వేదాంగములు దైహికములు. అలీంధ్రియంబులు దివ్యస్వరూపవిశేషములు వేదములు. బుద్ధిప్రపత్తకేంద్రియాభినయ విశేషబోధకములు వేదాంగములు. వాస్తవముగా వేదము లనంత విధములు. వేదములును వెల్లిడించు వేదాంగములుకూడ ననంతవిధములు "పలాశ శాఖాం ఛినత్తి" అనుకల్ప వాక్యమునందలి పలాశ యనుపదమునకును శాఖాయనుపదమునకును ఛినత్తి యనుపదమునకు నర్థము లనంతవిధములు. ఎందఱుజీవులో అన్నిరకములబుద్ధులన్ని రకముల చతుర్విధాభినయవిశేషాత్మకేంద్రియవ్యాపారములును. ఏ జాతిజంతువునా జాతిగుణములుచేష్టలు మిక్కిలియింపుగావా? "విద్య తేనేన విత్తమితి వేదః" విత్తమనఁ గోరినవస్తువు. తాఁ గోరిన కోర్కె యేసాధనముచే లభ్యమగునో యదంతయును వేదమే. ధర్మార్థకామమోక్షసాధకోపాయమంతయును వేదమే. హరిహరీ యే మిఘోరము. శిష్టాచారమని యుభయలోకభ్రష్టులు గతానుగతికలయి సిగ్గులేనిమొండిబండలై వినుటకుఁ జూచుటకుమిక్కిలియసహ్య

కరములగు కలుకులతో బీభత్సములగు పనుల చేయుచు నెనరుమాలి నోరులేని సాధుజతువులను ఘోరముగా ముక్కు చెవు లోర్చు మూసి చంపి కడుపుజీల్చి ప్రేవులులాగియోహూ సోమాసుల సొంపు లద్వర్షులు కూటివేసము లక్కటా పిల్లికిఁ జెలగాట మెలు కకుఁ బ్రాణమపొవుట “పశుమాలభేత” అనుమగ్రతమునకుఁ దన వారు పశువులుకారాదా? యామగ్రత మట్లు విధించదని చచ్చిన యీగ వంటిచు వీరపూర్వాచారమే తార్కాణమా? పూర్వుల యాచారానుసారముగా నొక్క పశుహింసఁదప్ప మఱెద్దియైన నద్వి ధానముఁ దాఁ జేయఁగలిగెనా? “పశుమాలభేత” యని కామ్య కర్మము నుద్దేశించిన విధి శ్రుతికిఁ బిష్టపశువును దేవతాప్రీతి వేయు బ్రాహ్మణులు కర్మబాహ్యులు పాపండు లని యనఁదగునా? పామర బోధకై - వివాహమునఁ బుస్తెముడి - గోత్రస్మరణమునఁ బిండవిధి - నీతిబోధయే నాట్యము బొమ్మలాట - పూర్వవృత్తాంశూత్రమునఁ గావ్యములు పదములుం బాటలును వీరవిఖ్యాతికి గుర్తుగా దేవా లయము మఠము సత్రము దివ్యక్షేత్రము - జాతరసంబరము నందడి చూపులు - అహింసావ్రతదీక్షకై శయనై కాదశీనిష్ఠ మొదలుగా జగదుపకారములగు నడత లాచారములు వ్రతములు నీతులు నిష్ఠలు ముద్దులు ముచ్చటలు విలాసములు వేడుకలు విహారములు గోటులు నీటు లొయ్యారములు డాబుదర్పములు సమయోచితములుగా సాధు జనోపకారములుగా సకలభూతదయాపరములుగాఁగానిచో కేవల పూర్వాచారములై న హేతువుచే నజ్ఞనాదరణీయము లెంతమాత్రము న్నానేరవు.

ప్రస్తుతకాలానుసారముగా సర్వజనులకును బ్రతుకును బొడి గించి సుఖమానగలిగింపఁదగిననడువడి ననుసరించుట మేలు - పూర్వా ఛారము ననుసరించఁదలసినదే - శిష్టులయినపూర్వుల యాచారమున

కర్థమేమి ? శిష్టాచార సుసంగ సర్వలోకోపకారకమైన యహింసా వ్రతమున్న నితరమెద్దియు న్నాదని మనుష్యుడై నవానికెల్లఁ దెలియక తీరదు. భూతదయలేనివాఁడు రాక్షసుఁడుగాని నానిసి యనిపించు కొననేరఁడు. ఏనుగుపాదము లో నితరజంతుపాదములన్నియు నిముడు నట్లు ధర్మములన్నియు సహింసావ్రతములో నిమిడియున్నవి మిగిలిన బుద్ధిమంతుఁడు నోటినిండ దీసిపాటవైచి చెఱువులోని చేతులు చెల్లెగఁగ్రాకిపోయినవన్నట్లు మనుష్యులకుఁదప్ప నితరజంతువుల కాత్మలేదనియు సమస్తలోకమును మనుష్యజీవనోపయోగమునకై యుద్దిష్టమై దేవునిచే నృజంకుఁబడె ననుపామగుల మూఢవిశ్వాస మేనునవలయును ? పోనిం దలయును దేవవశమే సుష్టుప్తియందలి యూర్పువలెఁ బురుషప్రయత్నములేని దేహమునందలిధాతువులు నానావిధములుగా స్వభావముగా సుత్పత్తిస్థితిలయవిధానము లందు చున్నట్లుదేహమునకు వెలుపల పంచభూతసంయోగవియోగవిశేషము లచే నానావిధజంగమస్థావరస్పృష్టిస్థితిలయక్రియలు జరుగునట్లు కేవల దైవవశముచేతమాత్రమే మనస్సంగల్పవికల్పమూలములగు ప్రాణి సంరక్షణమును ప్రాణిహింసయును గామక్రోధలోభమోహ మద మత్సరములతోఁగూడి నకలజంతువు లన్యోన్యహింస కావించుకొనుటయు సహంకారముమకారములతో వ్యవహరించుటయును గలుగనీ, కానిసుఖముగా బ్రతుకఁగోరుటయును యధేచ్ఛముగాఁ దిరుగనెంచుట యును సర్వజంతువులకు నెన్నిటికిని మఱినిసహజప్రయత్నముక దా? స్థావరప్రాణులసుఖదుఃఖవిధానములు మనుష్యులు రవంతయును గని పెట్టలేరుగనుక స్థావరప్రాణులను భక్షించి తమయోగిని తీర్చుకొనక తీరదు కాని కొంతవఱకుకైనఁ దమవలెఁ గష్టసుఖములను వెల్లడించు జంతువులను దమశరీరాలోగ్యముచెడుటఁబ్రకటించి వృథావృథానపరులై దేవతలకర్పించుమిషమిషాధఁ గొందఱు భిక్షోచాఖిల్యమునఁ గొందఱు

చంపి యజ్ఞాశ్రావణధ్యమాంసములఁ దిని కొరియకాఁ మృత్యుముఖమునఁ
జొఱఁబడుచున్నారు. మాంసాశనులు-త్రాగుబోతులు-వ్యభిచారులు
దొంగలు- జీవహింసకులు- కూటసాక్షులు- కల్లబోతులు లోక
ద్రోహులు- మోసగాండ్రు- ఆతతాయులు మొదలగుదురనులు
మొత్తముపైమనుష్యులలో జగమందుఁ గొందఱుగన్నాన్యసులు-తపో
ధనులు- వృధప్రతులు కోటి కొకిరిద్దఱు తక్కుఁ దక్కినవారందఱును
తెలిసీ తెలియని స్వార్థకురులు సజ్జనలవలె దంభవేషముతో ప్రాణి
హింసనుగావించుచు తవయిష్టానుసారముగాఁ జరిగినవంతులను దమ
పౌరుషకృత్యమనియను దమకుఁ బ్రతికూలమయిన దైవవశఁనియును
జాటుచుఁ దాము చెడి యొరులఁ జెఱచుచుంటకుఁగూడ దైవమే
హేతువగునా? ఏమో యేసంగతియు నిశ్చయించి చెప్పవశము
కాదు.

ప్రతిక్షణమునానావస్తుజ్ఞానముచే సంకల్పవికల్పములమాటుచు
గతించినసంగతి పరాధానము మత్తరక్షణ మేమగునో నిశ్చయపర్చ
నేక యబీష్టలాభముకై దేవులాడుచు దిగ తరేఖవాద్దు లోచీ
లోఁచనిచందమున వస్తుతత్వజ్ఞాన మందీయందక సిద్ధాంతములు
చేసికొను జ్ఞానలవద్వద్ధగులే- పోనీ తమ ప్రేమకుదూరమైనమేకలు
మొదలగుజీవుల నేమివచేతనో చంపినఁ జంపనీగాని యన్నిజంతువుల
కన్న జ్ఞానవంతుల మనుకొన్నమనుష్యులు తమలోఁ దా మొదు
కూఱక కూటికిలే దనియా గుడ్డకు లేదనియా కాట్లాడి తన్నుకొని
యొండొరులను వ్యర్థముగాఁ జంపుకొనుచున్నారు? చెట్లుచేమలు
దుంపలు కాయలు పండ్లు నానావిధసస్యములు తమంతదాము సహ
జమగవుట్టి పెరుగుచున్నవి. మఱి పెరుపెట్టి పండించుకొన్న సవవిధ
భాస్యములు చేపలుజెల్ల లడ్డమొనగడ్డి యన్నివిధములయిన మృగ
మాంసములు యధేష్టముగాఁ దమపొట్టనింపుకొనుటకు నేళ్లు చెరువులు

నూతులు పలురకములపానకము లాననములు మద్యములు దప్పి
 తీర్చుకొనుటకై కొండగుహపొదరిండ్లు చెట్లతోటలు నానావిధగృహ
 ములు మిద్దెలు మేడలు కావలసినన్ని కట్టకపడి నిర్మించుకొన్నచోఁ
 జెట్టులకట్టలు నారచీరలు ప్రతిదట్టు రోమములతోనేసికొన్న మురక
 సన్న బట్ట కప్పకొనుట సకలయంత్రములు యానములు బండ్లు వివిధ
 జంతువాహనము లోడలు భూమియందు జలమందును సంచరించి
 యథేష్ట దేశముల సంచరించుటకై యంతకుఁడగినబొంతిలై తనివి దీఱఁ
 గామోప భోగముల నోలలాడించు నీడుజోడుకుడిరిన దినదినము
 క్రొత్తక్రొత్తచవులెఱిగించు కామినీకాముకులు ఈతిబాధలనుండి
 తప్పించుకొని బ్రతుకఁగల నానావిధజీవనోపాయములు సకలసామర్థ్య
 ములకలిగించు పలురకముల మందులు మూత్రములు కావలసిన సుఖ
 జీవనసాధనములతో నెవరినుట్టుకువారికే యేదేశమున కాదేశమందే
 మొత్తముపై “కోతి భారః సమర్థానాం కిం దూరంవ్యవసాయినామ్
 కోవిదేశః సవిద్యానాం కశ్చత్రుః ప్రియవాదినామ్” అన్నట్లు తెలివి
 తేటలతో సంచరించినచో నెంతసంఖ్యాకముల జీవనోపాయములతో
 నిండి యనంతయనఁదగు కృధివిపై నన్వేష్యన్నేహబాంధవప్రేమ
 లతోఁ బరస్పరసాహాయ్య మొనరించుకొనుచు మనుష్యులంబఱు న్దను
 జీవితమును సుఖముగాఁ గడపుకొనక వేదములఁట శాస్త్రములఁట
 పురాణేతిహాసములఁట పూర్వాచారములఁట శిష్టులఁట భ్రష్టులఁట
 యార్కులఁట మేచ్చులఁట వైదికులఁట పాపండులఁట నాస్తికు
 లఁట యాస్తికులఁట శ్రీమంతులఁట పేదలఁట బ్రాహ్మణులఁట
 యంటరానిపారఁట మడివారఁట మైవారఁట పెండ్లఁట పేరంటమఁట
 సంసారులఁట సానులఁట వావులఁట వరుసలఁట పుణ్యమఁట
 పాపమఁట స్వర్గమఁట నరకమఁట క్రిందిజన్మమఁట మీదిజన్మ
 మఁట శ్రౌతకర్మలఁట స్మారకకర్మలఁట వైదికమఁట లౌకిక

మఁట. భార్యలఁట. భర్తలఁట. తల్లిదండ్రులఁట. పిల్లలఁట.
 చెల్లెలు తమ్ముఁ డన్న యవ్వు యమ్మ పిన్నమ్మ పెద్దమ్మ
 కొడుకు కూతురు వదిన మఱిదలు తోటికోడలు క్రభువు నేవ
 కుఁడు గురువు శిష్యుఁడు దేవుడు దయ్యము న్యాయ మన్యాయము
 సదాచారము దురాచారము తనుఁగట్టుతాళ్లు తాఁ దెచ్చు
 కొన్నచందమున మనుష్యులకుఁ బండితమ్మస్వతి చదువు వ్రాఁతలు
 స్వర్గనరకములు పూర్వోత్తరజన్మములు లేనిపోనియక్కరమాలిన
 కట్టుబాట్లుజరగనిమాట యరగనితిండివలెఁ దక్కినదంతయుఁ న్నియును
 జ్ఞానహీనములనియు తామెక్కరే యానమునుజించి సూర్యునిలో
 నున్న శేశమునుగూడ లెక్కింపఁగల తెల్విగలవారమనియు నోటికి
 వచ్చినట్లు ప్రేలుచుఁ జేరికివచ్చినట్లెల్ల వ్రాయుచుఁ దమచెడ్డ రాణి
 వాసముగాఁ దనమంచి వెలయాలిన్ గావించుచు సహంకారమమ
 కారముల విట్టివీఁగుచు మాదేశము మామతము మాజాతి మాబంధు
 వులు మావారు మాయిల్లు మావాఁకిలి మాపరువు మాయాస్తి
 మాక్రమోదకత్వము మాపిల్లి మావాపనా నాకును మీకును
 తేజ స్తిమిరములకున్నంత భేదము మాకును మీకును సరిపడదు క్షణ
 మైనఁ గిట్టదు మాదేశమున మీ రడుగిడరాదు. మమ్ములను మీరు
 ముట్టుకొనరాదు మీగాలి మాకు సోఁకరాదు మీయున్ని మాకుఁ
 గిట్టదు మాకారోగ్యము మాకుధనము మీకుఋణము “అస్తిభాతి
 ప్రియమ్” ఉన్నది ప్రకాశించుచున్నది ప్రేమించుచున్నది యని
 సచ్చిదానందమూర్తియగు దేవుని ప్రతినిధుల మని చాటుకొనుచు
 నొకరితో నొకరికి సరిపడక రాజధర్మమఁట ధర్మయుద్ధమఁట వీరస్వర్గ
 మఁట ఈతిబాధలతో విధిలేకచచ్చుటయేగాక కోరి తమంత యెదిరి
 నానావిధోపాయములుఁ దర్చించుకొని నానావిధాయుధములుఁ దీర్చివచ్చి
 కొని రాచవీరుఁగు తోఁడులేక పోవ దనుసామితగాఁ దమతోడు

గుట్టము లేనులు మొదలగుమృగములన్నాడ బలత్కారముగాఁ
గూలించుచు నొకరినొక రెదుర్కొని కోట్లకొలది హాయిగాఁ దిని
కుడుచుకాలములో క్రొవ్వి యొండొరుంబొడుచుకొనిచచ్చుచున్నారే
మనుష్యులు- కటకటా యితరజంతువులకన్న నెంత తెలివిమాలిన
వారు ? సకలజగత్సృష్టిలో నిక్కముగ మనుష్యసృష్టి యొకకుళ్లు-
సొగసుగు తక్కినజంతువుల సుఖజీవనసంపత్సన్యమానకు మానవుఁ
డొక వెటబొమ్మ- నిర్మలబ్రహ్మసృష్టిలో మనుష్యుఁడొకమసిబొట్టు-
తెలిసినవారు జీవతలు- తెలివితేని జంతువులు కశువులు- మునివలె
దెలిసినను బాధలేదు- కశువువలె దెలియకున్నను బాధలేదు.

తెలిసీ తెలియక జ్ఞానలవదుగ్ని క్షగ్గుతాటచేత మనుష్యులు ; కోరి
క్రొవ్వి తమలోఁదాము కొట్లాడుకొని వేదశాస్త్రములు.. చదువు
ప్రాంతలు తెలిసికొనుటకై వదుచున్న శ్రమకుఁ బై పెచ్చు కోట్ల
కొలది మూఁకమూంకలై వందువంటిదవ్వనమున హాయిగా సన్మో
న్యానురాగముగ సుఖింపవేరక పోరాడి చచ్చుటంత యాశ్చర్య
మేమి డై వసంకల్పము ? ఆహా ఏమి పౌరుష మేమి వివేక మెఱిగి
యెఱిగియెఱుంగని పశువులకన్న హీనముగఁ బోరుచున్నారే
మనుష్యులు ? మనుజులకన్న మత్తేపాణియైన నయము రాలు
నయము అప్పులు నయము.. ఒకరినొకరు చంపుకొననేల ? గాలి
నీరు నిప్పు మన్ను నాకసమును దేవుఁడు మనుష్యులందఱు సమముగా
ననుభవించి బ్రతుకుటకై యందఱిని సమానాస్తిగ సర్వభోగములను
సృజించెను.. ఎందుకు మీలోమీరు భేదమెంచుకొని యన్యాయముగాఁ
దక్కినదంతువులకన్న తేనిపోనికవ్వములు కోరిక్రొవ్వి తెచ్చుకొని
కురస్పరవై రములను బెంచుకొని యకాలమృత్యువును జేతులారఁ
దెచ్చుకొనుచున్నారు ? తేనిపోనికవ్వము లున్నట్లులనలెఁ గల్పించు
కొని వృథాభయమెంది యెలదుఁబొందెదరు ? మీసృష్టి మీరుమాను

కొనుడు. దైవస్వప్తి తక్కిన జంతువులకువలె మీ కెంతమాత్రమును బంధించబోదు. అహంకారముమతారములు స్వార్థకరత మాను కొనుడు. అందఱును సమానభోగరాగములతో, దక్కిన జంతువుల వలె హాయిగా న్వసంత్రముగా బ్రతికి దేవునిలో జేరుడు చదువు కొన్నను జదువకున్నను గాళికి బోయినను బోకున్నను ఏదేశమందు జన్మించినను మతెల్లున్నను మనుష్యుడు మనుష్యుడే. మనుష్యులందఱును సమానులే యొకరికన్న నొకరు గొప్పకారు కొద్దికారు. జల్తారుటోపి పెట్టుకొన్నకోతి కోతుల రాజగునా? సింహాసనమున ప్రవాలినయీగ యీగలదొర యగునా? చావుపుట్టులా కలిపిపిక్కలు మనోవాక్తాయభోగవాంఛలాధివ్యాధులు తాపత్రయములు మొదలగు నెల్లతీరులసుఖదుఃఖములు వేయే. మనుష్యధర్మము మనుష్యులందఱి కొక్కపోల్కి యేక దా? ఇతర జంతువు నుమీశక్తి కొలదిమీయిచ్చకు వచ్చినట్లు చంపుడు పెంచుడు కాని మీలోమీ కన్యోన్యద్వేష మేలా? యెందుకు పరస్పరవైరము నవివేకముగఁ బెంచుకొనియకాల మృత్యువు పాలగుచున్నారు? తిన్నగ బ్రతుకలేరా? యేమీయన్యాయము? మనుష్యులకెట్లునచ్చె నీ తెలిసిన వెట్టి? కోతికన్న జాపల్యము. పాముకన్న గ్రౌర్యము. చీమకన్న ససామర్థ్యము. నల్లికన్న దొంగతనము. దోమకన్న సామూర్యము. నక్కకన్న గొంతు తనము. కాకికన్న జెడ్డతనము. గాడిదకన్న దెలివిలేమి. మతే జంతువుకన్న నోర్వలేమి. మనుష్యుల కేమివై కరీత్యము? మెట్ట వేదాంతము. మార్జాలచాంద్రాయణము. దంభవేషము. బక భ్యానము. ఏమీ స్వార్థకరత? ఏమీ నీతులుబోధించుట? న్యాయము. వద్దతికట్టుబాటు. పుణ్యము. పాపము. మడిపొత్తికంచ. జపమాల. నామములు. చదువులుసంఘాలు ప్రథములునిష్ఠలు. వరులకొంపకూల నలె. తనంబులుగిండవలె. ఒకరికి లేకపోవలెను. దనకుండవలెను. దాఁ

దినవలె నొరుఁడు మాఁడవలెను- తనకు సుఖ మొరునకుఁ గవ్వము-
తా బ్రతుకవలె నొరుఁడు చావవలెను- ఓరులు చెడవలెను దా బాగు
పడవలెను- దా నుఖముగనున్నఁజాల నితరులెట్లయినఁ దనకేమి?
తాను దనయాలుబిడ్డలు తా మున్నినది గంగ తా వలచినది రంభ
యోహో యెన్ని సుంచాంగము లెన్నిపురాణములు? పరులకుబోధించు
నపుడా కన్నులుతేలవై చుటమనిలాగుకాన్పించుట చిత్తముశివునిపై
బత్తిచెప్పలపై- ఏవస్తువైన నాఁడెముకట్టవచ్చునుగాని మానిసి
నాఁడెముకట్ట బ్రహ్మకైనఁ దరమగునా? సృష్టిలో మనుష్యుఁ డెంత
యున్నతస్థితిలోనుండెనో తిన్నగనుండకున్న సంతపాటుకడకమానఁడు.

పామరులగు ప్రాకృతజనుల కుపాసనాసౌలభ్యముకొఱకును
మఱియును మిక్కిలిసులభబోధకొఱకు నింద్రియ గ్రాహ్యముగా
సవ్యక్తమమూర్తియు సపౌరుషేయమునత్రాదియమాత్రైకవేద్యము
దివ్యమునగు వేదమునకు యుగానుసారముగా భాషార్థములను దదను
సారముగాఁ గర్మకలాపమును మునులు పన్నిరిగాని వాస్తవముగా
యోగులకుమాత్రమే యవ్యక్తమైన నాదబ్రహ్మత్యక్తమగు వేదము
నకు సుంతయు నింద్రియగ్రాహ్యమగు శబ్దస్వరూపముగానియర్థము
గాని తదనుసారముగాఁ జేయవలసినయజ్ఞక్రియాకలాపముగాని లేదు.
నిర్గుణబ్రహ్మమే వేదము- దేవునినుపాసించుసాధనములుగా విగ్రహ
ములను దేవాలయములను బూజావిధానములను బామరరంజనము
కొఱకును మఱి యాస్తిక్యబుద్ధి హెచ్చరించుటకు నేర్పర్చినట్లు
శ్రౌతస్మార్తకర్మములను తాకికదుఃఖములనుండి పామరులమనస్సు
లాస్తిక్యబుద్ధికి మఱిల్చుటకుఁ గారుణికులైనమును నేర్పర్చినసాఫల
ములు సకలయజ్ఞక్రియాకలాపములు- వేదములుకేవలము మూర్తమ
నచ్చిదానందాత్మకమగునొండ్పదైహికవ్యర్థాపవర్గములబోధించుచున్న
విగాని యైహిక తాకికకర్మములనుగానియైహికవస్తువులనుపయోగించు

క్రతువిధానములనుగాని యెంతమాత్రమును బోధింపవు. యుగాను సారముగా నాచారములు నిద్రాహారవిహారములవిధానములు మాటుచున్నట్లు వేదములశబ్దార్థములు వానిసనుసరించినకర్మములు మాటకతీరిదు.

వేద మాతృ యాత్మకు మాయాశరీర ముపాధియైనట్లు వేదమున కింద్రియ గ్రాహ్యములగు శబ్దార్థవిశేషములుసాధులు. గాథలు- నారాశంసులు- ఇతిహాసములు- ఆఖ్యాసములు- పురాణములు- కల్పములు- విద్యలు- ఉపనిషత్తులు- శ్లోకములు- సూత్రములు- వ్యాఖ్యానములు- అనువ్యాఖ్యానములు- అను సౌజ్ఞలతో వేదభాష యొప్పుచున్నది. వేదద్రవ్యలగు ఋషులు గోత్రకారులు పెక్కండ్రు “గోత్రాణాంతు సహప్రాణే పయుతావ్యర్చదానిచ, ఊనకంచాశదై తేషాం ప్రవరాఋషిదర్శనాత్” లెక్కింపశక్యముకాక గోత్రముల సంఖ్య యెంతయోకలదుకాని ఋషిదర్శనమువలన నలుబదితొమ్మిది మాత్రమే లెక్కింపఁబడినవి. “కస్తేదేవాయ హవిషావిధేమ”

ఏవేల్పునుగూర్చి వేలుదుమని ఋగ్వేదమునందలి పశ్చముచే వేద మనేక దేవతలను గూర్చియు సనేకవిధయజ్ఞముల గూర్చియుఁ బల్కుచున్నది. వేదమూర్తికి యజుర్వేదము తల- ఋగ్వేదము కుడిపక్క- సామవేద మెడమపక్క- ఉపనిషత్తు లూపిరి- అధర్వవేదము తోకయని చెప్పఁబడుటచే లోకోపకారపరాయణు లతీంద్రియద్రవ్యలగు స్వయంభువు మొదలగునేఁబదిమువ్వురుఋషులు నిర్గుణకుర్రబహ్మత్మక మగు వేదము నింద్రియగ్రాహ్యముగా నొనర్చిరి. కంచభూతమయ మగునిజ్జగముత్పత్తిస్థితినాశములందుచునానావిధివ్యభౌమవస్తువులతో ననాదిగా నెట్లువెలసినదో యాకారణము వేదమే చెప్పలేకుండెను. చైతన్యము- జడము నాత్మయును దేహమును ఈశ్వరుఁడు- జగము- దృక్కును దృశ్యము- జ్ఞాతయు జ్ఞేయము నత్వరజస్తమో

గుణాత్మకమయిన ప్రకృతియు సచ్చిదానందలక్షణుడగు భగవంతుఁ
డును వేదములచే విశదీకరింపఁబడుచున్నారు. పరలోకమునుబోధించు
చతుర్విదాభిసయములు జగమునం దాయాయి దేశములవారి
కాయాయి వేదరూపములుగా ననాదిగా వెలయుచున్నవి స్వర్గాపర్ణము
లును సంస్కృతము మొదలగు నానావిధభాషలు. దేవాయములు.
మతములు. దివ్యశీర్షములు. సజ్జనసాధుములు. నానాదేశదనులకు
నానావిధములయి కాలానుసారముగా సమయోచితచాండిత్యము ననుస
రించి ప్రాచీననవీనాచారములతోఁ బ్రవాహోదకమరీతిని దేశకాల
పాత్రానుసారముగా మాటుచుండియును మాటకున్నవి. వేదశబ్దము
నకు మంత్రత్రైవిధములును జౌరుదుబ్బును మొదలగు నానార్థముల
యొడఁ బ్రయోగింపఁబడుటచేతను వర్ణాత్మకముగా కేవలఽన్యైత్మిక
ముగా నీశబ్దము ప్రసంగవశమున సమయోచితార్థముల నైలుపఁ
బడుటచేత నర్థానుసారముగా నాచరింపఁబడు శ్రోతకర్మము సమ
యోచితముగా యధేచ్ఛముగాఁ బ్రయోగింపఁబడుచున్నవి గనుక
త్రైవిధ్యయజ్ఞకర్మలన్నియును మానసికములుగా మార్పుకొన్న
ప్పుడు కేవలపరమార్థదాయకములు వివేకాభివర్ధకములు భూతదయా
మయకరులు సర్వలోకోపకారములగుటకు సుదేహములేదు.

“చోదనా లక్షణో వేదః” ధర్మమును చెప్పునది వేదము.
ధర్మము స్థూలమనియును సూక్ష్మమనియు నెందువిధములు. ఒక
పురుషునకు బెక్కండ్రు భార్యలుండవచ్చునుగాని పెక్కండ్రుపురుషుల
కొక్కతె భార్యగానుండరాదని వేదము నుడువుచున్నది. ద్రౌపది
కేవురు భర్తలనుటచేఁ బలుపురుపురుషు లొకభార్యతోఁ గాఁపురము
చేయవచ్చునని వంచమవేదముగు భారతము నుడువుచున్నది. వేదము.
వంచమవేదము. వేమన్న చెప్పినది వేదము. సమయోచితముగా ప్రజల
సౌఖ్యమును లోకోపకారమును చేయఁదగుకర్మమును బోధించుచున్న

శబ్దార్థములన్నియును వేదములే— ఋగ్వేదము— యజుర్వేదము—
అథర్వవేదము— అంగిరసవేదము— సర్వవిద్యావేదము— రక్షోవిద్యా
వేదము— అసురవిద్యావేదము— ఇతిహాసవేదము— పురాణవేదము—
సామవేదము— కాఁబట్టి విద్యమొదలుకొని సకలవిద్యలును వేదములే
యనిపించుకొనుచున్నట్లశ్వమేధమునఁ జెప్పఁబడుచున్నది—ఈదిక్కు
మాలిన వేదములు తఱుఁగనితంపియునుక పాఁతఱ యాద్యంతములుగాన
కొక ముక్కు మొసయును లేక లెక్కకుమిక్కిలియైసకలలోకచర్యల
నెఱిఁగించుచునతీంద్రియపదార్థములబోధించుచుజగములోజరుగుచున్న
సంగతులనెల్ల పేర్కొనుచుఁ జతుర్విధాభినయాత్మకమాలై సకలజగ
త్స్వరూపములై భూతవర్తమానభవిష్యత్కాలిక సకలపదార్థతత్త్వ
బోధకములై సర్వజగద్వ్యాకృతములై వెఱుఁయుచున్నవి— వేదమే
లోకము మఱియును లోకమే వేదము— లోకములోజరుగుచున్న
సంగతుఁ యియు వేదములందును వేదములోఁజెప్పఁబడినవన్నియును
లోకములోనుగాన్పించుచున్నవి—ఏకార్థమైనను జేయవచ్చుననియు
జేయఁదలంచితలంపంతయును వేదమే— వినఁబడినశబ్దమంతయును
వేదమే— జరిగినపనియంతయును వేదమే— సమస్త జగమును వేదమే—
దేవుఁడుకానిపదార్థము దైవసంకల్పితముకాని పనియును లేదు.
దేవుఁడు—వేదము— జగత్తునిక్కముగా నీమూఁడింటికి శబ్దభేదమే గాని
రవంతయును వస్తుభేదములేదు.

జడచైతన్యములకువలెలోక వేదములకుభేదమెన్నఁబడుచున్నది.
స్మృతినిఁబట్టిలోకముస్ఫరించుచుంట యెల్లరికనుభవమేకదా? సాహిత్య
సంగీతమయలోకము—సాహిత్య—మనఁగా జ్ఞానము సంగీత— మనఁగా
నామరూపాత్మకమగుజగము—సుషుప్త్యవస్థయందువలెనేస్మృతిప్రకృతి
స్థి నముకాఁగానామరూపాత్మకమగుజగముకూడఁబ్రకృతియందులీనమై
యవ్యాకృతమై సచ్చిదానంద లక్షణమైన బ్రహ్మస్వరూపముగా

మిగులుచుండును. ఇహ పరక్రియలు నెఱవేఱుటకు పురుషప్రపయ త్ననూ దైవయత్నమా ముఖ్యకారణ మని చర్చింకఁగా బాల బోధకై యేగ్పర్చినదేవాలయములు దేవతావిగ్రహములవిధమున పానరులను బోధించుటకై పురుషప్రపయత్నము — సకలరూపకమగు పౌరుషము — కార్యసిద్ధికై దైవమువలె బుట్టిన కారణమని శాస్త్రములు పల్కచున్నవని మునులు నిర్ణయించినారు. కానినిశ్చయముగా మనులముఖ్యాభిప్రాయము సకలజగత్కార్యములకును సకలపురుష ప్రపయత్నములకు నిశ్చయముగా దైవమేకారణముకాని పౌరుష మెంతమాత్రమును గాదని సిద్ధాంతీకరింపకతీయదు.

జీవుఁడు మిక్కిలియజ్ఞానబద్ధుఁడుమాయకు వశుఁడు భ్రమోప హతుఁడు మిక్కిలి యన్నికార్యములయెడల నస్వతంత్రుఁడు కావున సకలజగత్కార్యములకును దైవమదృష్టమే కారణము — నేను నాది యను సహంకారమనుకారబద్ధుడై నజీవుఁడు మాయావశుడై స్వక్ష్మమువలె మిథ్యయగు జగమును జూచుచు సుఖదుఃఖము లందు చున్నాఁడు. “అసంగోహ్యాయపురుషః” అను శ్రుతిబోధచే నిత్య సంతుష్టుడై సర్వమునువిష్ణుమయముగా ధ్యానించుచు నిర్వికారుడై కై వల్యమందుచున్నాఁడు. పౌరుషమన్న శబ్దము కుందేటికొమ్మువలె అసంభవార్థమునెఱింగించునామమాత్రము నిశ్చయముగా ఆత్మ — పురుషుఁడు — బ్రహ్మము — దైవము — అదృష్టము మొదలగుపర్యాయ శబ్దములుగల యెద్దియోయది యతీంద్రియము మఱి యలాకికము నగుపదార్థ మెద్దియో యీపౌరుషమునకుఁ బ్రేరేపకమై సత్యమై నిర్వికారమై శాంతమై యద్వయమైన దైవస్వరూపము కలదు. కాబట్టి యంగియును దైవమేగాని పౌరుషమన్నది గగనారవిందమువలె శబ్ద మాత్రముగాని యెంతమాత్రమును దైవముకన్న వేతేపదార్థము లేనేలేదు.

మునుముగ్ధుని కవశ్యకార్థము - మును లేర్పర్చిన బ్రహ్మచర్య
 గాఢస్థ, వాఙ్మథస్థ, న్నాస్యసాశ్రమములను సరిగా నడిపించఁదగిన సత్స
 మావాసము సహర్దినిమును విడువక సకలాంతర్యామియును సకల
 జగత్స్పృష్టిసంహారమూలమును సకలకర్మసాక్షియును సకలకర్మఫల
 దాయకుఁడును సర్వశక్తియు సచింత్యమహిమాన్వితుఁడును సంగ్రహి
 రక్షాశీక్షాబద్ధకంఠుఁడును సూర్యమండలమధ్యవర్తియును స్వయం
 ప్రకాశుఁడును సకలతేజఃకారణమును సకలభూతప్రవృత్తినివృత్తి
 శాసకుఁడును జాగ్రస్స్వకృత్యమప్త్యవస్థాత్రయసాక్షియును సచ్చిదా
 నందమూర్తియును స్వరజస్తమోగుణలీలలన్ గ్రీడించుదేవుఁడు
 నారాయణుఁడు ప్రత్యక్షముగా సకలగ్రహతేజఃప్రవర్తకుఁడై త్రిమూ
 ర్తిస్వరూపుఁడై ద్వాదశాత్ముఁడై కాలస్వరూపుఁడై యహర్దివ
 ప్రవర్తకుఁడై మిట వెలుగుచున్న భాస్కరుఁడని దృఢముగా
 నమ్ముకొని, రాజభటునియెదుట నేరముచేయుటకు భయపడుదొంగ
 వలె యచుశిక్షకువెఱచి రేబవల్లు దిక్కులు భూమ్యంతరిక్షములు
 సూర్యచంద్రులు వేయేల సకలభూతములు తమతలంపులకును మఱి
 తాముచేయుసకలకార్యములకును వెల్లడిగాఁ గనిపెట్టు నిష్పక్షపాత
 సాక్షులని నమ్ముకొని, యేపనిచేసినపుడు జనులు తమ్మును దూషించి
 శిక్షించెదరో యేపనులను జేయనీక తమ్మును పెద్దలు నివారించెదరో
 మఱెట్టిపనులు చేయుటకు సంకల్పించినపుడు చేయుచున్నపుడుగాని
 చేసిపిమ్ముటనుగాని తమగుండెలకు దడపుట్టుట యితరులు తమ
 సంగతిచూచిచారేమో యని భయముకల్లుట యేమో వెల్లియును
 సిగ్గువాటును వ్యధయు నిల్లెందుకుచేసినా మని నొచ్చుకొనుటయఁ
 దప్పచేసినా రని తమ్ము నితరులు తర్జనభర్జనాదిశిక్షల శాసించుట
 యును మఱి యెన్నఁగొంటఁబడకున్నను దమకృత్యములకుఁ దామే
 యెద్దియఁదోచక మతిపోయినట్లు తమనీడకుఁ దామే వెఱచుట

తటస్థించునో యట్టి కాత్వములుచేయుట తమకు తటస్థించ నీని
సత్సహవాసమును మోఁగుట - పెద్దలేర్పర్చిన కట్టుబాటులలో
మెలంగలేక మర్యాద సత్క్రమించినపుడు మఱి జీవించి నలుగురిలో
సగుబాటుగానుంటకన్నఁ జూపు వేయిరెట్లు నీ లని స్ఫుటముగాఁ
దెలిసికొనుట - యీతిబాధలనుండియు సకలప్రమాదములనుండి గును
గాపాడుటకు దయానిధీ! భక్తపరాధీనా! సర్వేశ్వరా! భగవంతుఁడా!
దేవదేవ! నీకన్న మఱి వేరేశరణు లేదని ప్రతిక్షణమును రేబసభృ
దైవముపై భారమువేసి మంచియైనపు డది దైవకటాక్షమున ఒరిగె
ననియు చెడ్డయైనపుడు తమయవివేకమును మఱి తమక్రయత్నిలోప
మనియును నిశ్చయించుకొనుచు సన్మార్గమున ప్రవర్తించుమానవు
లిహవరలోకసుఖముల సనుభవించుటయేగాక తోడివారినిగూడ తమ
తోపాటు సన్మార్గమునకుఁ దీసికొనిపోవుమరనుట కావంతయు సందే
హము లేదు.

వర్ణాశ్రమవ్యవస్థ - గోత్రావళి

శ్రుతివలన - వస్తువివేకముకలవాఁడు బ్రాహ్మణుఁడు. భుజ
వరాక్రమముకలవాఁడుక్షత్రియుఁడు. ప్రజ్ఞోత్పాదనసామగ్రికలవాఁడు
వైశ్యుఁడు బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్యు లనుముపురను వారివారివృత్తుల
యందుఁ బ్రవర్తించఁజేయువాఁడు శూద్రుఁ డని తాత్పర్యము. ఇద
చైతన్యాత్మకమై జంగమస్థావరాత్మకమగు పాంచభౌతికప్రపంచము
సందలి వివిధవస్తుసమూహమంతయును బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్యశూద్ర
జాతులచే నుత్పత్తిస్థితినాశము లందుచున్నది. అచేతనమగు రత్న
ములు సదులు రంగులు మొదలగు నానావిధజడములందును జరాయు
జాండజోద్భిజ్జన్వేదజములందును బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్యశూద్ర జాతు
లారోపింపఁబడియున్నవి. రాగద్వేషములందక యథాలాభసంతుష్టి

కలిగి సకలలోకోపకారముగా నున్నప్రాణులకు బ్రహ్మజాతి చెల్లును, అట్టి బ్రహ్మజాతి సంరక్షణమునకై దుష్టసంహారమొనర్చు జీవులకు క్షత్రజాతి యొప్పును. బ్రహ్మక్షత్రియులకెల్ల జీవనసామాగి కూర్చు జీవులకు వైశ్యజాతి తగును. బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్యుల సౌకర్యమునకై ప్రవర్తిల్లు దేహధారులకు శూద్రజాతి యగును ఎప్పటికైన న్నమఃమజాతినయనుము మాటకున్నప్పుడు బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్య శూద్రజాతులన్నియును సమానశౌరవమర్హుడలుకలవే. ఈగల్పు నూలువలె నీనాల్గుజాతిధర్మములును నొక్కదేహధారియందే కాల వశమునఁ బొడచూపుచుంటచే మునులందుఁదప్ప బ్రాకృతులగు సంసారులలోఁ బ్రత్యేకజాతి యేదేహధారికైన నిర్ణయింప వీలు వడదు. కానుక్రోధలోభమోహమదనుత్సరాశ్మకారిషడ్వర్గపీడితు లగు సంసారులలోఁబర్చుయొక్క తారతమ్యముఁబట్టి క్రమముగా బ్రహ్మ క్షత్రియ వైశ్య శూద్రజాతు లొకదానికన్న నొకటి శౌరవమునఁ దగ్గుచున్నవి. ఓర్పుతగ్గుచున్నకొలంది బ్రహ్మజాతి క్షత్రియజాతిగాను క్షత్రియజాతి వైశ్యజాతిగాను వైశ్యజాతి శూద్రజాతిగాను శౌరవ ముఁ గొఱతపడుచున్నది. మునులందుఁ దప్పఁ బ్రాకృతదేహ ధారులందు జాతిశుద్ధి నిర్ణయింప వీలుకాదు. సత్త్వగుణాధిక్యముచే స్వార్థపరుఁడుగాక కేవలము ఉరోపకారముగాఁ జరిపించినపుడు బ్రాహ్మణుఁడు, రజఃప్రవృత్తిచే స్వపరసౌఖ్యముగా నడచినపుడు క్షత్రియ వైశ్య శూద్రజాతులు కలవాఁడును, కేవల తమోగుణ ప్రధానుడై స్వార్థపరుడై భూతదోహమాచరించువాఁడు జాతి బాహ్యుఁడనెఱుగును. బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్యశూద్రజాతులును జాతి భ్రష్టులును ముఖ్యముగా దేహధారులందు మనుష్యులలో నలువది తొమ్మింద్రు మునులగోత్రమువారు ప్రవర్తిల్లుచున్నారు. ఒక్కఁ డింద్రు ముగ్గురైదుగు రేడ్డురు ఋషులు మూలముగాఁగలగోత్రములు

మొత్తముపై సలువదితొమ్మిదిగోత్రములలోఁ జేరినవారే జగము నందలి మనుష్యులందఱును. మనువనుబ్రహ్మవలనఁ గలిగినవారుగనుక మానవులు మనుజులు మనుష్యులనియును సంకేతము జగమునందలి జనులకు విలసిల్లుచున్నది. మన్ అను ధాతువునకుఁ “దలంచుట” యని యర్థము. భూతభవిష్యద్వర్తమానకాలముల తలంపులుగల జంతువులకు మానవు లని పేరుకలిగెను. సర్వగోత్రములు ప్రవరగణాయత్రములు. గోత్రము లనంతసంఖ్యాకము లందులో ఋషిదర్శనమువలన సలు వదితొమ్మిదిమాత్రమే ముఖ్యములయినవి. ఈసలువదితొమ్మిది గోత్రములఁజేరి కర్మభూమియగు భరతవర్షచుండు బ్రహ్మక్షత్రియ వైశ్యశూద్రజా త్యభిమానముకలవా రనాదికాలము నుండియు నున్నాగు తక్కినదేశములలోనివారు తనుతమకులములకు మూల పురుషులను వివిధమతములం బరిగణించుచున్నారు. భృగ్వంగిరోత్రి విశ్వోమిత్రకశ్యపవసిష్ఠాగస్త్యు లనునప్తరులమూలమున నీసలువది తొమ్మిదిగోత్రములు ప్రవర్తిలుచున్నవి.

1 భృగుఋషిమూలమున (1) భార్గవచ్యవనాక్షవ నౌర్వ జామదగ్ని పంచార్షే యప్రవరాన్విత జామదగ్నివత్సగోత్రము(2) భార్గ వచ్యవనాక్షవనాషేయణనూపేతపంచార్షేయ ప్రవరాన్విత జామదగ్న్యము లేక జామదగ్న్యగోత్రము(3) భార్గవచ్యవనాక్షవ నౌర్వబైగపంచార్షేయప్రవరాన్వితబిదగోత్రము (4) భార్గవవైత హవ్యసావేతసత్రయార్షేయప్రవరాన్వితమగు యాస్క— బాధాల— మాశ— మాక— శార్కరాక్షి— సార్షి— సావర్ణి— శాలంకాయ— జైమిని— దేవంత్యానాదిగోత్రదశకమును (5) భార్గవవైసపార్ధత్ర యార్షేయ ప్రవరాన్వితశైత్యగోత్రమును (6) బాద్రశ్వేకార్షేయ ప్రవరాన్వితముగాని లేక భార్గవదైవోదాసబాద్ర్యశ్వత్రయార్షేయ ప్రవరాన్వితముగాని యగుమిత్రాయువగోత్రము (7) గార్త్తిమ

దైత్యార్థేయప్రవరాన్వితముగాని భార్గవశౌన మూతగార్త్యుదత్ర
యార్థేయప్రవరాన్వితముగాని యగు శునకగోత్రము.

11 అంగీరసముని మూలము గౌతమసగ్గోతాంతర్యూతములు
(8) అంగీరసాయాన్యగౌతమత్రయార్థేయప్రవరాన్వితముగు గౌతమ
గోత్రము (9) అంగీరసాతసధ్యగౌతమత్రయార్థేయ ప్రవరాన్వితముగు
నతసధ్యగోత్రము (10) అంగీరసరాహూగణ్యగౌతమత్రయార్థేయ
రాహూగణగోత్రము (11) అంగీరసామ్యరాజగౌతమత్రయార్థేయ
సోమరాజకగోత్రము (12) అంగీరసవామదేవ్యగౌతమత్రయార్థేయ
వామదేవగోత్రము (13) అంగీరసబార్హద్యుక్తగౌతమత్రయార్థేయ
బృహద్యుక్తగోత్రము (14) అంగీరసపార్షిదశ్వవైరూపత్రయార్థేయ
ప్రవరాన్వితముగాని లేక అష్టాదంష్ట్రపార్షిదశ్వవైరూపత్ర
యార్థేయ ప్రవరాన్వితముగాని యగుపార్షిదశ్వగోత్రము (15)
అంగీరసబార్హస్పత్యభారద్వాజవాంధనమాలవచన పంచార్థేయ
ప్రవరాన్వితముగాని యగుపంచార్థేయగోత్రము (16) అంగీరసాతధ్యసత్యగౌతమాశిషకాక్షి
వత్ పంచార్థేయ ప్రవరాన్వితకాక్షివంతగోత్రము (17) అంగీరసా
చిధ్యదీర్ఘతమ త్రయార్థేయప్రవరాన్వితదీర్ఘతమసగోత్రమును
మతీయు అంగీరసమూలమున భారద్వాజర్షినుండి (18) అంగీరస
బార్హస్పత్యభారద్వాజత్రయార్థేయ ప్రవరాన్వితభారద్వాజాగ్ని
వేశ్యగోత్రము (19) అంగీరస భర్మ్యశ్వమాద్ధలత్రయార్థేయ ప్రవ
రాన్వితముగాని లేక భర్మ్యభర్మ్యశ్వమాద్ధలత్రయార్థేయ ప్రవ
రాన్వితముగానియగుముద్ధలగోత్రము (20) అంగీరసపౌరుకుత్సత్రసదశ్వ
వ్రతయార్థేయప్రవరాన్వితవిష్ణువృద్ధ గోత్రము (21) అంగీరసబార్హ
స్పత్యభారద్వాజగర్గ్యశైన్యపంచార్థేయప్రవరాన్వితముగానిలేక
అంగీరసశైన్యగర్గ్యత్రయార్థేయప్రవరాన్వితముగాని యగు గర్గ
గోత్రము (22) అంగీరసాంబరీషయావనాశ్వత్రయార్థేయప్రవరా

న్వితములుగాని యయిన హరిత- కుత్స- పింగ-శంఖ- దర్భ- భైమగ
వము లనునాఱుగోత్రములు (23) ఆంగీరసగారి వీతసాంస్కృత్యత్ర
యార్షేయప్రవరాన్వితములుగానితేక శాక్త్యగారివీత సాంస్కృత్యత్ర
యార్షేయప్రవరాన్వితములుగానియగు సంకృతి- పూరిమావ-
తండి- శంభు- శైవగములను నైదుగోత్రములును (24) ఆంగీరసాజా
మిహ్యకాణ్యత్రయార్షేయ ప్రవరాన్వితముగానియగు కణ్వగో
త్రము(25) ఆంగీరసామహేయవోరుక్షవస త్రయార్షేయప్రవరాన్వి
తకబగోత్రము (26) ఆంగీరసబార్హస్పత్య భారద్వాజశౌంకర్కీల
పంచార్షేయ ప్రవరాన్విత శౌంకశైశిరగోత్రము.

III అతిఋషిమూలమున (27) ఆత్రేయార్చనానశ్యావాస్య
త్రయార్షేయప్రవరాన్వితమగు ఆత్రేయగోత్రము (28) ఆత్రేయ
శావిష్ఠరపౌర్వాతిథత్రయార్షేయప్రవరాన్వితమగుగవిష్ఠి-గోత్రము

IV విశ్వమిత్రర్షి మూలమున (29) విశ్వమిత్రదేవరాతౌరల
త్రయార్షేయప్రవరాన్వితములగుచికిల- గాలవ- కాల- బవ- మను
తంతు- కుశికము లనునైదుగోత్రములు (30) విశ్వమిత్రదేవశ్రవన
దైవతరస త్రయార్షేయ ప్రవరాన్వితమగు శ్రౌమతి కామకాయన
గోత్రము (31) వైశ్వమిత్రమాధుచ్ఛందనధానాజయ్యత్రయార్షే
యప్రవరాన్వితమగుధనంజయగోత్రము (32) వైశ్వమిత్రమాధుచ్ఛం
దసాద్య త్రయార్షేయప్రవరాన్విత మగు అదగోత్రము(33) వైశ్వ
మిత్రమాధుచ్ఛందనశౌహిణత్రయార్షేయ ప్రవరాన్వితశౌహిణగో
త్రము(34) వైశ్వమిత్రమాధుచ్ఛందసాష్టక త్రియార్షేయప్రవరాన్వి
తమగు అష్టకగోత్రము(35) వైశ్వమిత్రదేవరాతపౌరణత్రయార్షే
యప్రవరాన్వితపౌరణవారిధావయన్తాగోత్రము(36) వైశ్వమిత్రకా
త్యాక్షీల త్రియార్షేయప్రవరాన్వితగోత్రము (37) వైశ్వమిత్రా
ఘమర్షణకాశికత్రియార్షేయప్రవరాన్వితమగు అఘమర్షణగోత్రము
(38) వైశ్వమిత్రగౌధిన రైవణత్రియార్షేయ ప్రవరాన్వితరేణవగో

త్రిము(39)వై శ్వామిత్రగాభిషవైణవత్రయాక్షేయ ప్రవరాన్వితవేణవ
గోత్రము(40)వై శ్వామిత్రశాలంకాయనకాశిక త్రయాక్షేయప్రవరా
న్వితములగుశాలంకాయన- శాలాక్ష- లోహితాక్ష- లోహితజహ్ను
వములనునాల్గు గోత్రములు.

V కాశ్యపర్షి మూలమున (41) కాశ్యపావత్సరాసిత త్ర
యార్షేయప్రవరాన్విత కాశ్యపనగోత్రము(42)కాశ్యపావత్సరనై
ర్ధువత్రయార్షేయప్రవరాన్వితనిర్ధువగోత్రము (43) కాశ్యపావ
త్సరనైర్ధ్యత్రయార్షేయప్రవరాన్వితరేభ్యగోత్రము (44) శాండి
లాసితదైవల త్రయార్షేయప్రవరాన్వితముగాని లేక కాశ్యపాసిత
దైవల త్రయార్షేయప్రవరాన్వితముగాని యగుశాండిల్యగోత్రము.

VI వశిష్ఠ మూలమున (45) వశిష్ఠకార్షేయప్రవరాన్విత
వశిష్ఠగోత్రము (46) వశిష్ఠాభరద్వస్వింద్రప్రమదత్రయాక్షేయప్రవరా
న్విత మగు ఉపమన్యవగోత్రము (47) వశిష్ఠశక్త్యపారాశర్య
త్రయార్షేయప్రవరాన్విత పరాశరగోత్రము (48) వశిష్ఠమైత్రా
వరుణ శాండిన్యత్రయార్షేయప్రవరాన్విత కుండినగోత్రము.

VII అగస్త్యుషిమూలమున (49) అగస్త్యద్యాయతేఽస్మి
వాహతయార్షేయ ప్రవరాన్వితముగాని లేక అగస్త్యద్యాయత
సోమవాహతయాక్షేయప్రవరాన్వితముగానియగుఅగస్త్యగోత్రమును.
ఇంతేగాక లెక్కకుమిక్కిలియగు గోత్రసంఖ్య కలదు. అందు భృగు
వర్ణగోత్రములం బ్రత్యేకము డెబ్బదిమూడుపేర్లుకలవి. అందులో
శౌనకగోత్రము లెనిమిది పైలగోత్రములు పదమూడు. పింగళాయన
గోత్రములు పదునాల్గు పాణిగోత్రము లిరువదితొమ్మిది. వాల్మీకీయ
ములు ముప్పది విధగోత్రములు పదమూడు. ఆప్తిషేణము లెన్నిది
యాస్కము లిరువది. మైత్రేయములు పదునొకండు. వైస్యములు

మూఁడు శౌనకములు తొమ్మిది. ఈతరున గోత్రములవిశేషముల గణితములు శిష్టాచారసంప్రదాయానుసారముగా నాచరింపఁబడు యజ్ఞవిధానములఁబట్టియు వివాహవిధానములఁబట్టియును ప్రాచీన బ్రాహ్మణగోత్రవిశేషభేదము లాహ్వాములు.

దేవతలకు హవ్యమునం దిచ్చు నగ్నిహోత్రుని ప్రార్థించు విధానము ప్రవర యనఁబడును. అగ్ని శాన్ షేయమనిపేరు. ఆత్ షేయ మనఁగా ఋషిసంతానము. ఋషులు మొట్టమొదట యజ్ఞమునకై యగ్నిని బుట్టించినారుగనుక. దేవతలలో నగ్ని హోత్రయు సధ్వర్యుఁ డునుగా నున్నాఁడు. హోత్రధ్వర్యులవలె దేవతల కగ్ని యుపచ రించుచున్నాఁడు. బ్రాహ్మణుఁ డగ్నిహోత్రముచేయునపుడు తనవంశ మూలపురుషులను స్మరించవలసివది. అగ్నిహోత్ర ప్రార్థనమందు తనవంశకర్తపేరు ప్రవర యనఁబడును. ఇందు కుదాహరణముగా మాండుకేయగోత్రమునఁ జేరినబ్రాహ్మణులు మాండుకేయులు వత్సగోత్రములోనివారనియు నావత్సలు భృగుసంతతివారనియును జెలిసిగొని యాబ్రాహ్మణులు తక్కినవత్సగోత్రమువారివలెనే భార్గవ చ్యవనాత్మవనార్యజామదగ్నవంచార్షేయప్రవరాన్వితవత్సనగోత్రుఁడ నని యగ్నిహోత్రముచేయవలయును. మానవశౌతసూత్రములందు యజ్ఞదీక్షితుఁడు తనపేరు తనగోత్రము పేరు తనతండ్రిపేరు తనపితా మహునిపేరును తనప్రపితామహునిపేరును జెప్పవలసివది. ఈతరుగా బ్రాహ్మణుఁ డనాదికాలముగాఁ బ్రవర్తిల్లుచున్న తనగోత్రమును దనవంశమూలపురుషులను మూఁడుతరముల తాతతండ్రులఁ జెలిసి కొనుటచే శౌతస్తార్కర్యములందుఁ దనకులగోత్రములను వెల్లడించు కొని తనవంశావళిచరిత్రను బ్రచురించుకొని ధర్మశాస్త్రముసారముగా వివాహాదిసంస్కారములచే గృహస్థయి వర్ణాశ్రమధర్మములఁ గాపాడు కొనుచు నిహవరములఁ దరించుచున్నాఁడు. బ్రాహ్మణులందఱును

భృగు- అంగిరసుడు- విశ్వమిత్రుడు- వశిష్ఠుడు కశ్యపుడు-
అత్రి- అగస్త్యుడు- ఈ యేడుగురు ఋషులను బట్టి కలిగిరి- జమదగ్ని-
గాతమ- భరద్వాజ- విశ్వమిత్ర- వశిష్ఠ- కాశ్యప- అత్రి- అగస్త్య
లను- నీ యేనమందు) నిక్కముగా సంపాదిత బ్రాహ్మణులకు వంశ
కర్తలు- ఈయెనిమిదిగోత్రములనుండి పై వివరించిన నలువదితో మ్మిది
గోత్రములను గలిగను.

మొదట గర్భమునుండి జన్మించుచున్న శిరస్సు పిదప
బాహువులు తరువాతఁ దొడలు తుట్టకుదకుఁ బాదములు వెలు
వడుట తఱచుకదా? కాబట్టి విరాట్పురుషుని శిరఃప్రదేశమగు
ముఖము బ్రాహ్మణరూపమనియు బాహువులు క్షత్రియవర్ణమనియు
నూరువులు వైశ్యజాతియనియు పాదములు శూద్రవర్ణమనియుం
జెప్పఁబడెను. మొత్తముపై నీడగమంతయును విరాట్పురుషుని
శరీరముగనుక సంతరిక్షము బ్రాహ్మణస్వరూపము నాయతంతరిక్షము
నడుమ నగపదుగ్రహములు సక్షత్రములు మేఘములు మెఱుపులు
మొదలగునవి క్షత్రియరూపము- భూమి వైశ్యరూపము- పాతాళము
శూద్రరూపము. భూగర్భములోని పదార్థములు తెలియఁబడవుగాన
ద్విజనంస్కారములేక శూద్రజాతివలె ససంస్కృతమై యున్నది.
భూమిపై భాగము గ్రహసక్షత్రగతులు సంతరిక్షము కొంతవఱ
కింద్రియగోచరముగనుక తత్తత్కార్యములయొడఁ బ్రవృత్తినివృత్తుల
నుదహరించుటచేత నవి సంస్కృతములై బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్యలవలె
ద్విజత్వము గాంచిన ట్లూహింపఁబడు చున్నవి. వాస్తవముగా
మొత్తముపై నాల్గుజాతులం బరఁగు ముఖబాహుపాదావయవ
విశిష్టమగు మూర్తియంతకును దేహ మనియే పేరుగదా? కాబట్టి
భూమియందు ద్విజాలు ద్విజేతరులు ననిపించుకొన్న బ్రహ్మక్షత్రియ
వైశ్యశూద్రులందఱును మనుష్యులే- భృగాదిన పక్షులు సప్తార్థ

లోకములు - సప్తవాయువులు - సప్తకిరణాత్ములు - సప్తాక్షులు -
 సప్తసాగరములు - సప్తపాతాలములు నేడేట్లుకలుపఁగా నలువది
 తొమ్మిదిగోత్రములుగాని కులములుగాని జాతులుగాని భిన్నవస్తు
 సమూహములుగాని తేలుచున్నది - కాబట్టియే ద్రివ్యగుణకర్మ
 సామాన్యవిశేషసమవాయా భావములు సప్తపదార్థములని లెక్కింపఁ
 బడెను. బ్రతుకున ముఖ్యముగాఁ బెండ్లి సఖ్యము - సప్తపదులు
 త్రొక్కుట సాప్తపదీనము సఖ్యము - మృతక శేబరమనకు సప్తకట్టు -
 సప్తదశాక్షరము యజ్ఞము - సప్తసప్తాంగలక్షణము - అనాదిగా వేద
 ప్రమాణముచేతం ఆగమాః ఖలు దుర్లభా యను పల్కు
 పాటించక వేదభావకు యథేష్టార్థములు పన్ని గొప్పకొద్దులు
 తమలోఁదాము మనుష్యులహంకారమమకారములతో స్వార్థపరులై
 మునులయభిప్రాయ మెఱుంగనేరక సర్వభూతదయయును సర్వలోకోప
 కారవర్తనమును యథాలాభసంతుష్టియును నకలవేదములు బోధించు
 చున్నవని సర్వశనసమ్మతముగా నొరులసుఖపెట్టి కాము సుఖకడ
 నేరక తెలిసీతెలియని జ్ఞానలవదుర్విదగ్ధులగు మనుష్యులు తనుకట్టు
 త్రొక్కు తాఁదెచ్చుకొన్నట్లు కోరి తిర్యగ్దంతువులకన్నఁ గట్టములఁ
 బడుచుంటకుఁగారణము నిక్కముగా స్వాభిమానమే.

త త్వ ని ర్ణ య ము

నానావిధ పాంచదాతికోపాధుల నాశ్రయించి స్వకర్మఫల
 మనుభవించు వివిధజీవులు ననాదిగా సహంకారమమకారములతోఁ
 బ్రవర్తిల్లుట స్వభావము - దహనశక్తి యిగ్నికి నిత్యమును సహజ
 మునుగాని యాయగ్నియొక్క జ్వాలాకారములు మఱి యది వెల్లి
 డించు నానావిధములగురంగులు నితరభూతసంయోగోపాధివిశేషజన్య
 ములు సనిత్యము లాగంతకుకములుగాని సహజము లెట్లుకావో యటు

లనే పృథివ్యాది సవ ద్రవ్య కదార్థములకు గుణకర్మసామాన్య విశేష
సమవాయాభావములను నితరపదార్థవిశేషవ్యక్తికరణ మనిత్యము
నాగంతుకము గాని వాస్తవముగా స్వతస్సిద్ధము కాదు. పాంచభౌతిక
స్థూలౌషాధి యుక్త తిస్థితినాశములందుటచేత వనిత్యమును స్వత్త్వము
వలె గల్పితమును మిథ్యయును గాని నిర్విషయమగు మనోద్రవ్యము
వలె నిత్యమును సత్యమును గాదు. ఘటకపాలాదినామయావము
లుక్త తిస్థితినాశవంతములగుటచేత మృత్తునందు. స్వత్త్వ జగమువలెను
మదవికారమువలెను గల్పితములుగాని వాస్తవము లెట్లుకావో
యటులనే పంచభూతాత్మికస్థూలేంద్రియదృష్టములగు సహంకార
మమకారద్రవ్య కళబద్ధస్పర్శరూపరసగంధాదిగుణవిశేషములన్నియును
మిథ్యలుగాని కరమార్థములెంతమాత్రమునుగావు. సత్త్వరజస్తమో
గుణసామ్యమగు ద్రవ్యకృతియే యీనర్వజగద్వికారములకు మూలము.
నిర్లిప్తుఁడు ససంగుఁడు సగు పురుషుని సంపర్కమహిమముచేత
సూదంటురాతిసంపర్కమున నినుము భ్రమించున ట్టిద్రవ్యకృతి నర్వ
జగద్వికారము లందుంచుట కార్యవశమున జాగత్స్వప్ననిద్రలం
బరఁగు మనస్సే తార్కాణము.

పురుషసంపర్కమహిమముచేత సీతగుణసామ్యమగు ద్రవ్యకృతి
ద్రవ్యకృతి నివృత్తులందుచున్నదికాని నిర్గుణుఁడగు సప్తరమపురుషున
కీప్రకృతిన్మూర్చి తలంపేలేనికారణముచేతను ద్విగుణసామ్యమగు
ప్రకృతిపురుషునివలె నిర్వికారమగుటచేతనుపురుషునకును మతీయుం
బ్రకృతికిని వ్యభావముగాలేనిజగద్వికారములన్నియును నున్నమునకుఁ
గాని కనుపునకుఁగాని సహజముగాలేని యెటు పారెండింటి సంపర్క
విశేషమున నాగంతుకముగా నుద్భవస్థితినాశము లందుచున్నట్లు
కన్పట్టుచున్నవి. ప్రకృతికిఁబురుషుఁడుగాని పురుషునకుఁ బ్రకృతిగాని
యన్యోన్య మున్న ట్లెంతమాత్రము న్ధిలియదు. నిర్విషయమగు మన

స్సువలెఁ ద్రిగుణసామ్యముగు ప్రకృతియును దామరాకునంటని నీటి
బిందువువలెఁ బ్రకృతినంటని పురుషుఁడు సన్మోన్యాభావవిశేషముచే
నుభయు లెవరిమట్టుకువారే నిత్యులును సత్యులు నిర్వికారులను
మఱియుం గేవలులును. బ్రహ్మక్షత్రయ వైశ్య శూద్రాదిజాతులు
నానావిధదేహాద్యుపాధివిశేషములునుత్పత్తిస్థితినాశవంతముఁగు సకల
జగద్వికారములును స్వత్సవికారములవలె మిథ్యలుగాని వాస్తవ
ములుకావు.

కులమున కెందు కిట్లన్యాయముగా గుర్తిద్దులాడెదరు? రెండును
మట్టిబొమ్మలే. మొక్కుటమొక్కించుకొనుటయు నొక్కయవివేక
మునఁ గలిగినచేష్టలే. వెనుకటి మొట్ట యెందుకు? వేదములు శాస్త్ర
ములు. గరించినవానిసంగతి నీకేల? ప్రస్తుతము నీయెదుటనున్న
నీతోడిపాటివారినెమ్మి సంపాదించుకొని వారినిసుఖపెట్టి నీవుసుఖ
పడుము. నీవు బ్రాహ్మణుఁడవు కావు మఱి యబ్రాహ్మణుఁడవును
గావు సుఖముగాబ్రతుకుటకై దేవులాడుజంతువులలోనొకజంతువవు
నీతోడిపాటిజంతువులకప్పేష్టములు కనిపెట్టి యొరులసుఖపెట్టి నీయూ
పిరియున్నంతవఱకు నీవు సుఖపడుము. ఈ సంగతియేవేదములు
శాస్త్రములు మునులు పెద్దలు ప్రాచీనులు నవీను లావులు పిన్న
పెద్దలందఱును బోధించుసహజధర్మము. నీతల్లిదండ్రులు నీయవ్వ
తాతలువలె నీవున్నావా? వారిశరీరము వారిమనస్సులు వారిచేష్టలు
వారికష్టసుఖములు వారిమతములు వారికర్మములువారిగతులువేఱు.
నీస్థితి వేఱు. కాలమానుబట్టి జగమునంపలివస్తువులు ప్రతిక్షణ
మొక్కొక్కవిధముగా వికారములందుచుండును. నీబ్రతుకు సుఖ
మెట్లునమకూరునో యటుల నీతోడిపాటివారలతో నీవు వర్తించు
నేర్పు నీలో నున్నది. మఱి యట్టినేర్పు నీకొదవుట కాలరూపియైన
దైవముచేరిలో నున్నది. హాయిగాబ్రతుకు. నీకోర్కెనీపారుషమా.

మఱి యాసుఖము నీకుఁజేకూరుట నీయదృష్టమగుదై వమా-నీబ్రతుకు
 సుఖము కోరెదవేని “సర్వేజనాః- సుఖినో భవన్తు” అని యహర్నిశ
 మును జపించుచుండుము- వేదములు శాస్త్రములు పురాణములు
 మునలమ్మ పిట్టకథలు వెనుకటిమాచ్చటలు గలెదలసేతుబంధములు
 నీకేల? జగదుపకారముగానడచి యెరులసుఖపెట్టి తాసుఖకడువాఁడు
 గొప్పజాతివాఁడు. పరులనుబాధించి బాబధపడువాఁడు తుద్ర
 జాతివాఁడు. దేశ మెవరేలిననేమి యెవరుక్రభువు లైననేమి
 వారివారి చిత్తానుసారముగానడచి వారివారియనుగ్రహమునకుఁ
 బ్రాతుడవై వారి కుపచరించి సుఖముగా బ్రతుకు మయ్యో!
 యవివేకి! యీదేశ మీభూమి యీయల్లీశ్రీ యీధన మీదేహ
 మీయాపి రీబ్రతుకు నీయధీన మనుకొనకు. నీ వెంతమాత్రమును
 స్వతంత్రుఁడవు కావు. కాలవశమున మఱియు సదృష్టవశమున నీ
 కీబ్రతుకునందలిస్థితిగతులు లటస్థించుచున్నవి. వాస్తవము నీయహం
 కారమనుకారములు నీచిత్తవికారములు నీస్థితిగతులు స్వక్షువికార
 ములవలె మదవికారములమాడ్కి భ్రాంతిదశ్యములుగాని వాస్తవ
 ములు కావు- నీ కీలోధ దురవగాహమయ్యేనేని చూడు మాఁకలి
 కేయన్నమైనది నకున్నావా? డప్పి కేనీరై నద్రాగకున్నావా? కాబట్టి
 సుఖముగాఁ బ్రతుకఁ గోరితివేని నిన్నునీవు ప్రేమించునట్లు నీతోడి
 పాటిపారలం ప్రేమించి వారిమాన్మత్యసంపద నీకున్నట్లు మనస్సు
 మాధానముచేసికొని యేయెండ కాగొడుగు వట్టి సుఖించుము- నాది
 భారతవర్షము- నేను బ్రాహ్మణుఁడను నాయిల్లు నావాకిలి
 నాధనము నాజాతి నాపెద్దలంతంతవారు వారలకువలె నాకు జరుగ
 వలయును- జాతితక్కువవానికి నేను లోబడను నాకుఁగాని
 నాజాతివారికిఁగాని దేశవాసులకుఁగాని నన్నుండి యెట్టికష్టములు
 వచ్చినను రానీ జాతినిపోగొట్టుకొనెదనా? వేదములు శాస్త్ర

ములు పురాణములు ప్రాచీనులు పెద్దలు బోధించిన నాజాతి నామర్యాద నాకులము పోగొట్టుకొందునా? యని కాబుచ్చిన గొట్టె మందనంతను జెరిచిన స్త్రీల నీవు చెడుటయేగాక నీతోడిపాటి వారిని జెరిచెదవు? ఆడుకాతి పోతుకాతి యీరెండు జాతులుతప్ప మఱి జాతి లేదు. అన్యాయముగాఁ జెడిపోకు. మనుష్యులందఱి దొక్కటే జాతి. జాతిధర్మము కాపాడఁదలంచుకొందువేని నీతోడి మనుష్యులందఱితోఁ బొత్తుకొని వారియిష్టానుసారముగా నడుచుకొని సుఖించు. ఆయాకాలములకుఁ దగునట్లు వేదములు శాస్త్రములు పురాణములు మునివచనము లర్థముచేసికొని కాలోచితవర్తనము ననుయోచితవాక్యముఁ బ్రకటించుచు సుఖముగా బ్రతుకఁడనియే వేదశాస్త్రములన్నింటి తార్పర్యము కాకతీయదు. పుస్తకట్టినమాత్రమున వీనిపెండ్లానుగునా? కవగూడినమాత్రమున వీనినంతాననుగునా? యేమీవెట్టి? బదరీబాదరాయణసంబంధ మీసంతసంసారము చుట్టరికము. వావివరుసలు కులములు జాతులును అనువస్తువులకఁబెట్టె నీబ్రతుకు. నీబ్రతుకుపెట్టె తాళముమాత్రము దైవముచేత నున్నదికాని నీచేతిలో లేదెందుకు? జాతి హెచ్చుతగ్గులెంచుకొని కులమునకై గ్రుద్దులాడెదవు. నీది మనుష్యజాతి నీవెంతపోగొట్టుకొన్నను మఱి యితరు లెంత జెరిచినను మనుష్యజాతికిఁ బోతుకాతికి వలెఁ దోచులు వచ్చునా? తెక్క లబ్బునా? వెనుకటిపంచాంగములు నీకేల? నీకాత యెంతవాఁడైన నేమి యెట్లున్న నేమి? మునులనంగతి ప్రాచీనవర్ణవిశేషవిభేదము నీకేల? అప్పటి కావేదములు మఱి యాకాలమున కాజాతిమర్యాదలు చెల్లినవి. “ఎప్పటి కెయ్యది ప్రస్తుత మప్పటి కామాట లాడి” అను న్యాయ మనుసరించి సుఖించుము. నీ కేజాతియును లేదు. నిక్కముగాఁ దక్కినజంతువులవలె నీ వొకజంతువవు. కాబట్టి దుష్టజంతువులను నేర్పునఁ దవ్వకొని

నిన్ను సుఖపెట్టుసాధుజంతువులఁ గనిపెట్టుకొని యుండు-ప్రస్తుతము
వేదము శాస్త్రముల కిద్దియే-తాత్పర్యమని ముమ్మాటికి నమ్ముకొ
నుము.

వేదేల త్రిగుణసామ్యమయిన ప్రకృతికే నిర్విషయిక మన
స్సని రెండవపేరు. సత్త్వరజస్తమోగుణత్రయ ప్రకోపమువలన
వాతపైత్యశ్లేష్మత్రదోషసామ్య మారోగ్యము మఱి యారోగ్య
లక్షణము కోర్కలేమి. త్రిగుణసామ్యముప్రకృతి. ప్రకృతిలక్షణము
జగముతోఁచని ప్రళయార్థకమగు సమాధ్యవస్థ. ఈజగమంతయును
స్వప్నజగమువలె మనోభ్రాంతిమూలమునగాని వాస్తవము కాదు.
వాస్తవమైనచో మత్స్యత్థితినిశాశవత్తుకనుక నేయనిత్యమును గార్యము
నగునీజగమేకారణము కానేరదుకదా? కారణములేని కార్య
మెట్లు కలుగును? మఱియు జగస్సృష్టిస్థితిలయములకుఁ ద్రిగుణ
సామ్యమగు కృతి యొక్క గుణప్రకోపమే కారణమనక తీరదు.
మఱి యాగుప్రకోపమునకు హేతువు ప్రకృతిపురుషసంపర్కమై
యుండును. సూదంటురాలు సూదులసంస్కరముచే వలె ననుమాన
ప్రమాణమునఁ బ్రకృతిపురుషసంపర్కమును సాధించి సూచీపరి
భ్రమణకార్యనదృశముగా జగత్కార్యమును సాధింపవచ్చును.
ప్రకృతిపురుషపరస్పరసంపర్కవశమునఁ బ్రకృతిపురుషతత్త్వమెద్దియు
న్గాని జగమనుమిథ్యాకార్యము విచిత్రమగునీడవలెఁ బొడముచున్న
దనకతీరదు. నిర్గుణుడగు పురుషునకుఁ బ్రతిబింబముపొడమనేరదు
కదా? త్రిగుణాత్మకమగు ప్రకృతిప్రతిబింబమిదగత్తు. జాగ్రదవస్థా
వస్తుప్రతిబింబము స్వప్నవస్తువై నట్లు కలుగుచున్నదనియనుమానించ
వచ్చును. స్వప్నజగము నిక్కముగాఁ బుట్టలేదు. పెరుగలేదు
మఱియు నశింపలేదుకదా? పుట్టినట్లు నిలిచినట్లు నశించినట్లున్న
నీడవంటి మిథ్యాస్వప్నభ్రాంతి సదృశకార్య మిదగము. కానిచో

నిత్యవస్తువులగు ప్రకృతిపురుషు లీయనిత్యమిథ్యాజగత్కార్యమన
 శేవిధమైనకారణము న్నానేరరు. మఱియునిజ్జగము త్రిగుణసామ్యమగు
 ప్రకృతియొక్క ప్రతిబింబముగాఁగాని నిర్గుణుడగు పురుషునిప్రతి
 బింబముగాఁగానియుండనేరదు. ప్రకృతిపురుషసంపర్కభ్రాంతికారణ
 ముచే స్వప్నావస్థచే మిథ్యాప్రపంచముతోఁచున ట్లీమిథ్యాజగము
 తోఁచుచున్నది. త్రిగుణసామ్యమగు ప్రకృతికి స్సంకల్పములేదు.
 నిర్గుణుడగు పురుషునకు స్సంకల్పమున్నదనరాదు. కాబట్టి ప్రకృతి
 పురుషసంపర్కజన్యమగు నెద్దియో యనిర్వచనీయవదార్థ మీదగ
 త్కారణమని నిర్ణయింపక తీరదు. సుషుప్త్యవస్థావిశేషము నివరించి
 జెప్పనలవికానిచందమున నీదగద్భవస్థితివినాశకారణము నిర్ణయింప
 నలవికాదు. తెలియశక్యముకాని కారణమే దైవము.
 మఱి యాదైవమే ప్రకృతి పురుషసంపర్క మహిమాత్మకమై
 యహంకారమమకార జనకమగు స్మృతియాకమై యున్నది. మఱి
 యాస్మృతియే సకలసంసార హేతువు. సుషుప్త్యవస్థాస్మృకమగు
 విస్మృతియే త్రిగుణసామ్యమగుప్రకృతి. స్వక్షణాగ్రతుష్ణమై స్వప్నా
 సాక్షియై నిర్లిప్తుడై నిర్గుణుడయిన పరమాత్ముడు పురుషుడు.
 వేదములు పరమార్థమును జెప్పుచున్నవిగాని యొక్కొంటయును లోక
 వ్యవహారములనుగూర్చి చెప్పువు. జగదుపకారులయిన యతీంద్రియ
 ద్రవ్యలగు మునులు పామరబోధకొఱకు మఱి యుపాసనకొఱకు
 సతాకికవదార్థములగు వేదములచే తాకికవదార్థభినయమొనర్చిరిగాని
 నిక్కముగా బ్రాహ్మణ క్షత్రియ వైశ్య శూద్రులది తాకిక
 జాతుల న్నేవల పరమార్థబోధకములగు వేదములెట్లు వాకొనును?
 అగ్ని తన్నుఁ దా దహించుకొనఁజాలనట్లు ప్రజ్ఞాన పురుషా
 త్మకమగు వేదము తన్నుఁ దాఁ దెలిసికొనఁజాలదు. గుణాత్మకమగు
 తెలివి నిర్గుణుడగు వేదపురుషు నెట్లు తెలియఁగలదు? వాస్తవ

ముగా వేదపురుషుఁ డీలాకికాకారాద్యక్షరమూర్తి యని చెప్పట సామానము. శాఖాగ్రచంద్రవత్తుగాఁ బామరబోధకై మునులు వేదముల నక్షరమయముగా నౌపచారికముగాఁ జెప్పి శ్రద్ధ నుద్బోధించుటకై “అగ్నిమిశే పురోహితమ్” అను మొదలగువాఙ్మయము నుచ్చరించిరి. “వృషోదరా దీని యథోపదివృమ్” అను వ్యాకరణ మూత్రానుసారముగాఁ గేవలజగదుపకారకులయిప శిష్టులుచ్చరించిన వివిధవేదములు లాకికములయినప్పటికిం బ్రమాణములుగా నంగీకరించుటయే మిక్కిలి శ్రేయము.

వేదార్థము

వేదములయర్థమును వేదములభాషయును బ్రతియుగమున మాటుచుండును. పుతాణవచనానుసారముగా “ఇషేత్వోద్దేశ్యా” అని ప్రారంభించు యజుర్వేదభాషయును మఱి తదర్థమును దదీయ కల్పవిధానములును బ్రతియుగమును మాటుటచే వేదభాషయు ద్దర్థమును మఱియుఁదత్కల్పవిధానములు నైహలాకికములేయనియు సనిత్యకార్యములని యంగీకరింపకతీరదు. మఱియును వేదములన్నియును వైఖరీరూపకమనుష్యకంతోద్భవములు గనుక మానుషాదిదేహముల వలె సనిత్యములని నిర్ణయింపకతీరదు. వేదములందు సమ్యక్మధికముగాఁ బామరులకుఁ గలిగించి తరింపఁజేయుటకై శాశీవిశ్వనాథుని లింగమును గాశియును బ్రళయాంతమందుఁ గూడ సశింకుక శాశ్వతములుగానుండునను వ్యాసవచనములవలెనే జైమినివ్యాసచూర్షులు వేదములు నిత్యములు మఱి యసౌరుషేయములని వేదములను స్తుతించుచుఁ దన్నిత్యత్వము నౌపచారికముగాను గాణముగాను సిద్ధాంతకరించి రని ప్రాజ్ఞు లెఱుఁగవలయును. “యద్భుశ్యం తన్నశ్యమ్” అను

నట్లు మానుషేంద్రియములును మఱి తద్దృష్టపాంచభౌతికగుణ
విశేషములన్నియు శనిత్యములును స్వప్నజగమావలె మిథ్యలనియును
బ్రకటించు సుఖనివశ్మతమే మిక్కలి యుక్తియుక్తమునుఁ గడు
సమంజసమును. స్త్రీముందా పురుషుఁడు ముందా? స్త్రీపురుష
సంయోగము సంతానమునకుఁ గారణ మని చెప్పరీతిదుగదా?
స్త్రీపురుషమిధునమున కాదికారణము స్త్రీపురుషమిధునమే యని
చెప్పనపు డనవస్థాచక్రకదోషము లనివార్యములు. చెట్టుముందా
విత్తుముందా యనునపుడు చెట్టే విత్తు విత్తే చెట్టు. స్థూలసూక్ష్మా
కారభేదమున్నప్పటికి వస్తుభేదములేదనియును “వాచారంభణం
వికారోనామధేయమ్” అను శ్రుతిశ్రుతకారము మృద్ధుటముల కభేదము
“మృదేవసత్యమ్” అనునట్లు నామరూపములు స్వకవస్తువువలె
మిథ్యలుం బ్రాతిభాసికములని యంగీకరించినయెడల నిజజగమంతయును
వ్యావహారికసత్యముగాని నిక్కముగాఁ బారమార్థికసత్యముకాదని
నిశ్చయింపకరీతిదు.

స్మృత్యర్థము

స్మృతియే యహంకారమమకారాకృతమై సకలజంగమస్థావ
రాత్మక జగత్సృష్టిస్థితిలయములకుఁ గారణ మగుచున్నది. విస్మృతి
దశయెడల నీసకలజగమును లయమగుచున్నది. కాబట్టి సగుణమగు
స్మృతియే శ్రుత్యుక్తిశ్రుతానమాయావిద్యా నిర్వచనీయనామమని
మఱి విస్మృతియే సమాధిశ్రుత్యబ్రహ్మతురీయనచ్చిదానందలక్షణ
కై వల్య మని సిద్ధాంతీకరింపకరీతిదు. “తేనుఁ గెఱుంగని సంస్కృతంబు
తె న్నే మెఱుంగున్” అనున బ్రహ్మలౌకికధర్మమునే తిన్నగాఁ దెలిసి
కొని నడువశక్తులుకాని మనుష్యులకుఁ బారలౌకికశ్రుతిబోధనైక
శ్రవయోజనములగు వేదచింతలు ఏసెడుబరు వెత్తజాలక గిజగిజ
గింజకొనువాఁడు హిమవత్పర్వత మెత్తనుంకించిన ట్లుండును. అతీం

ద్రియద్రవ్యము గారునికు లగుపెద్దలు జగదుపకారధర్మకార్యము
లందుఁ బామరులకు విశ్వాసము బలపర్చుటకై పరలోకమునల్పించి
శాశ్వతస్వర్గసౌఖ్యము కలుగునని యాసపెట్టి బెల్లముగఁబర్చి చేదు
మేపి పిల్లలం బాగుచేయుతల్లివలె న్నార్థపరతమాని “శరీరమాద్యం
ఖలుధర్మసాధనమ్- అహింసా పరమోధర్మః- కరోమకారార్థ మిదం
శరీరమ్” అని చేదువలె నారోగ్యకరమును కష్టాచుభవకరమగు
పరోపకారధర్మమును వేదవేదాంగములంబన్ని నాట్యముచేఁ బామ
రులధనమును హరించునట్లు పామరులస్వలాభసౌఖ్యధనమునుహరించి
“యస్యానుగ్రహ మిచ్ఛామి తస్య విత్తం హరామ్యహమ్” అను
న్యాయముగా సంసారభోగసౌఖ్యమును దొలంగించి జగదుపకారక
ధర్మాచరణక్షేత్రమునఁ బ్రవర్తించుకేసిరి. బ్రతుకునకు సంతృప్తి
మానసమే ఫలముగఁగను స్వాలాభప్రవృత్తియెడఁ గోర్కె తిరిగి
వెల్లి మనస్సున కధికమగుచుండుటచేతను పరోపకారప్రవర్తనము
చేత స్వసౌఖ్యవిముఖతకలుగుకారణముచేత సంతృప్తిమయినమనస్సు
నిర్విషయమాటచే మనుష్యుఁడు సంసారదుఃఖ విముక్తుఁడగునని
మునులు కేవలజగదుపకారధర్మమును ముఖ్యగౌణవిధులచే, వేద
శాస్త్రకావ్యరచనావిశేషములచే, లౌకికవ్యవహారధర్మముల ననాది
కాలమునుండియును బోధింపఁడఁకొనరి.

అహం మమ ప్రత్యయము

అహంకార మమకార జాత్యాభిమాన స్వపరవిభేద దన్యరాగ
ద్వేషములచే నన్యోన్యముఁ దన్నుకొని నీరస్వర్గలాభ మనియును
ధర్మమనియును యుద్ధమాలాడి తెలిసీ తెలియని జ్ఞానలపదద్వంద్యులు
“క్షణమన్యకతిష్ఠతే శ్వసన్ యది జంశుర్ననలాభవానసా” బ్రతికి
యుండిన సుఖములు కడయవచ్చు ననునీతి నవలఁద్రోసి తినికొన్ని

యెరులఁ జంపి రాము జావనేల ? “శతం దీర్ఘమాయుః” అను శ్లోతిం బాటించకవశ్యక ర్తవ్యములగు సామదానము లవలఁద్రోసి స్వపరహానికరములగు భేదనందోపాయము లనునరించుకూరులు బ్రతుకు తెరువెఱుఁగని వెఱ్ఱులుకాఁ? దేహము మొదలకొనియేవస్తువును నిక్కముగాఁ దనదికా దని ప్రతిక్షణానుభవమునఁ దెలిసి కొనుచుండియు నాయాలు నాబిడ్డలు నాయిల్లు నాశరీరము నాధనము నాభూమి నాదేశము.. నాజాతి.. నాస్థితి యని దురభిమానము నహంకారముకారములమగు సంసారమందు మమత విడఁజాలక కేవల పరోపకారమునకే తనబ్రతుకు ప్రయోజన మని పట్టు వేదశాస్త్రపురాణర్షి వాక్యతాత్పర్యము గణింప కూరకొరుల హింసించి రాము హింసపడుచు బ్రాహ్మణులమనియు క్షత్రియులమనియుం బ్రభువులమనియుం బరిపాలకులమనియు దేశజాత్యాభిమానములతోనహంకార మమకారముచే నొందొరుం బొడుచుకొని చచ్చువారు మానుషాకారములనున్న రాక్షసులం బశువులుగాని నిక్కముగా నకలప్రాణ్యులకారైకధర్మస్వభావలక్షణులగు మానవులెల్లెదురు? పెక్కుమాట లేల మనుష్యులందఱు నొకరినొకరునొప్పించక హింసించక సుఖముగా బ్రతుకుమార్గమంతయును నకలవేదశాస్త్రసమ్మతమే. రాచటికము.. జాతి.. జాతినీతులు.. వివాహవిధానములును.. సంఘశాసనములు.. కరిపాలనపద్ధతులు.. లోకములోని మనుజు లొందొరులను బాధించక న్యోన్యానురాగమున నందఱును బ్రతుకుటకై దారులేర్పఱచిన మునియభిప్రాయము సర్వలోకరక్షము కదా? నేను నాదియను నహంకారముకారములఁ దొఱఁగి మనుష్యులందఱు న్గిలసిమెలసి నమాన నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యములతో బ్రతుకుటయేసమస్తవేదశాస్త్రములు ఘంటాపథముగాబోధించుచున్నవి. అఁడు దేముందువుట్టనోమగవాఁడే ముందు వుట్టనో లేకుదయలోక్కసారియేవుట్టిరో “ఇచ్ఛామాత్రం

ప్రభో! స్మష్టిః” అనునట్లు దైవసంకల్ప మాత్రముచేతనే కొండలు
 వృద్ధులు కొండలుపడుచువారు కొండలుకనివారు మొదలుగా నానా
 వర్ణములతో నానాదేశములందు నానాచారవ్యవహారములతో నానా
 జాతివయోరూపముల వమాన సౌఖ్యాకులగు మానవులు కలి
 గిరో స్వర్గమర్త్యపాతాళములు తత్త్వస్తువులతో నానా వన
 తులతోడి జడచైతన్యైత్యక జంగమస్థావర వస్తువు లెప్పటినుండి
 మొదలుకొని యెట్లప్పటివఱకు మాటుచున్నవో యింక
 ముం దేస్మష్టి యేమగునో నానావేదశాస్త్రమతానుసారము
 నానాప్రకారములుగా నూహించుచుచున్నవిగా? నాస్థి మతమున
 లన్యోన్యయుక్తి ఖండితములౌటచేతను వేదశాస్త్రములు బహుముఖ
 ములై బహుమతములం బోధించుచుంటచేతను నిశ్చయము నిదమిత్థ
 మ్మని నిర్ణయించుట కేప్రమాణము నిర్ణయకుంటచేతను మఱి
 యీలోకమందలిబద్ధార్థతత్త్వమెద్దియోన నిది యిట్లని వాస్తవముగా
 నెఱుంగ వీలుపడకుంటచేతను బ్రతిక్షణము వృద్ధక్షణతల మాటు
 చున్న క్షణికేంద్రియములచేత క్షణికములగుప్రత్యక్షవస్తుతత్త్వమును
 నిర్ణయించుటలో ననాదిచరితానుసారముగా నిప్పటివరకు స్సంశ
 యమే మిగిలియుంటచేతను “పద్ధార్థతత్త్వజ్ఞానాన్నిశ్చేయసావాప్తిః”
 యను న్యాయము పెండ్లియయినఁగాని వెఱ్ఱికుదురదు వెఱ్ఱికుదిరినఁ
 గాని పెండ్లికాదన్నట్లున్నది- కాబట్టి స్వర్గనరకములజోలి మనకేల?
 మనకవశములగు పాంచభౌతిక కార్యచింత మనకేల? మనయిష్టాను
 సారము సూర్యుఁడుదయించునా? ఋతువులు మాటునా? కాబట్టి
 “అశ్వస్తుతం వాసవగర్జ్విణంచ స్త్రీణాంచ చిత్తం పురుషస్య భగ్యమ్
 అవర్షణం చాప్యతివర్షణంచ దేవో నజానాతి కుతోమనుష్యః”
 అనుటచేతఁ బద్ధార్థతత్త్వ మెఱిగినామనుకొనుట కుండేటికొమ్మ
 చూచినామనుకొనుటకదా? నిదాహరవిహరసౌఖ్యమాసించునీబ్రతు

కునఁ గొంతవఱకుఁ దోడిపాటిజనుల యనుగ్రహము సంపాదించు కొన్నప్పుడు ధర్మము లభించుచుంట ప్రత్యక్షధర్మార్థకామమోక్షముల నాల్గింటికిఁ బాదా ధర్మము. కనుకనే చాతుర్వర్ణమునకు ధర్మమే మొదటఁ జెప్పబడెను.

ధర్మమునఁగా లోకోపకారకమగు విర్తనము. లోకోపకారక చింతగలవఁని కిల్లు నెల్లాలు మొదలగు సర్థసుఖము కలుగును. ధర్మముగా సంపాదించఁబడిన యర్థమున నాహారసౌఖ్యము నాయాహార సౌఖ్యముంబట్టి లోకసమ్మతవిహారరూపమగు కామసౌఖ్యమును మఱి యట్టిజనరంజకవిహారమున నొదవు సుఖనిద్రానిశాంతిరూపకమగు మోక్షానందమును లభించును. అభిలషి తాహారవిహారనిద్రాత్మకము లగు సర్థకామమోక్షముల కాలవాలము సర్వలోకోపకారకచింతాస్వరూపమగు ధర్మమేకదా? కాబట్టి నేను నాది యను జ్ఞప్తి యున్నంతవఱకు దేహధారి సంచరించుతిత్తదుఃకుక గగనారవింద సవృశుగు కులలోక్కపంగముతో లేనిపోని యజ్ఞములు యాగములు క్రతువులు మఱి- తదులు స్నాన- సంధ్యలు జప- తపములు జాతి- భేదములు శౌత- స్మార్తకర్మములు మిట్టవేదాంతములు సన్న్యాసములు ఘోరవ్రతములు వివాహకర్దత్తులు స్వవరమతభేదములు మతములు వీరములు పూజలు సమాధులు భజనమందిరములు దైవప్రార్థనము లాకాశపంచాంగములు సకలభూతవశ్యగుం తాభిచార హోమములు వామాచారములు భూతభావిజన్మచింతలతో వృథాకాలాయాపనముచేయుక తమతోడిపాటిజనులను సుఖపెట్టి తానుసుఖపడు బ్రతుకు తెరువున నడుచువారే మనుష్యు లనఁదగినవారు. నాయాలునాపిల్ల నాయిల్లు నాభూమి నాధనము నాసొత్తు ననునవి యహంకారమనుకారకల్పితమైన మద్యవికారజన్యములగు బొమ్మలవలె మిథ్యలుగాని వాస్తవములుకావు. అహంకారమనుకారములను

దగ్గించుకొన్న పరోపకారపారీణులగు ధర్మాత్ములకు మాత్రము లోక సమ్మతముగా లభించిన నిద్రాహారవిహారాత్మకములగు సర్థకామ మోక్షములతో హాయియగుటకు లభించును.

మానవోన్నతి

ఎవ్వరికైనను బ్రతికియున్నవఱకు నిద్రాహారవిహార సౌఖ్య చింత తప్పదుకదా? తాను శూరుడని. ఐండితుడని. గొప్పకుల మునఁ బుట్టితినిని యితరులకన్న నెక్కువగాఁ నెవ్వఁడైన సభిక్తముగా భోగింప నర్హుఁడు కాఁడు. దేహధారులకుఁ గావలసిన తత్తద్దేశోచిత నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యము దైవదత్తమేయున్నది. మనుష్యులలో నొకఁడొకనికంటె గొప్పయుం గాఁడు కొద్దియుం గాఁడు జ్ఞానియుం గాఁడు. మఱి యజ్ఞానియుం గాఁడు శుద్ధుఁడు న్నాఁ డశుద్ధుఁడు న్నాఁడు పుట్టినవాఁడందఱు నూపిరితీసికొనుటకు నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యమునుభవించుటకు స్వమానస్వతంత్ర్యముకలవారే యొకనికంటె నొకఁడు శిష్టుం గాఁడు భ్రష్టు న్నాఁడు ధనికుఁడు న్నాఁడు పరిధుఁడు న్నాఁడు. లోకోపకారధర్మపరాయణుఁడు యథాలాభసంతుష్టుఁడు గాన సకలజనులను దనవలెఁ బ్రేమించును. “అస్తి-భాతి ప్రపిబుం సచ్చిదా సందలక్షణం బ్రహ్మ”యనునచే జగదుపకారపరాయణుడై నిత్య సంతుష్టుడై ధర్మాత్ముఁడు బాహ్యంతశ్చక్షుబాధ సటక మరణ చింతలేక నిర్భయుడై “అమృతమధయమాత్మా” అనునట్లు లహంకారముమకారశూన్యుఁ డౌటచే “అశరీరమాత్మా” యనునట్లు జగదుపకారధర్మస్వరూపుడై జీవన్ముక్తుడై శాశ్వతబ్రహ్మసందమందును. ఊపిరితీసుకొనుటవలెనే నిద్రాహారవిహార ఖాభిలాషము-నల్ల వారుకానీ తెల్లవారుకానీ యేవర్ణులవారుకానీ యేజాతివారుకానీ యేదేశమువారుకానీ పిన్నుకానీ పెద్దకానీ సుఖజేబేచ్చ మనుష్యులం

దటికిని నమానమేకదా? డండకారణ్యమునఁ దపోధనులగు మునులు
 తమ్ము రాక్షసులు భక్షింపఁగా భయపడరేమి ప్రతిఘటించరేమి?
 ఆచటన్వేగుబెబ్బలికిఁ గోరి బుద్ధుఁ డేల తనయొడలినాహారముగా
 నొసంగెను? దేవతల కేల దధీచిఱుని తనయొముకలను సమర్పించెను?
 శిబిచక్రవర్తి యేల తనయొడలిమూంసమునడేగ యాఁకలి తీర్చిగువ్వను
 గాపాడెను? “పరోపకారార్థమిదంశరీరమ్”, “అహింసాపరిమోధర్మః”
 అని తెలిసిన జగదుపకారధర్మమూర్తులు కాఁబట్టి యట్లు పరులకై
 తమప్రాణము లొసంగిరి. శరీరస్మృతియున్నంతవఱకు మనుష్యుఁడు
 పరోపకారముగాఁ బ్రవర్తింపక త్రికరణశుద్ధిగాఁ దనతోడిపాటివారల
 కుపకరించక నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యదాయకద్రవ్యముల సందతితో
 సమానముగావంతుపంచుకొనక దంభుఁడై యితరులకన్నఁదనకెద్దియో
 యాధిక్యమున్నదనుకొని విట్టివీఁగుచు ధర్మయుద్ధమని న్యాయదండన
 మనియును బరుల నేమిషచేతనైన బాధించిచంపుట రాక్షసకృత్యము
 పశుకర్మమునుగాని మనుష్యధర్మ మెంతమాత్రము న్నానేరదు. కుల
 గోత్రములు పూర్వాచారములు జాతినీతులు శ్రౌతస్మార్తవిహితపద్ధ
 తులు వేదశాస్త్రపురాణేతిహాసచోదితములని పంచకులు స్వార్థపరు
 లును మునులయభిప్రాయ మరయక వేదశాస్త్రపురాణేతిహాసకావ్య
 ముల కపార్థములు ప్రచురించి రాక్షసకృత్యములగు భేదదండోపాయ
 ములనుమాత్రమే యవలంబించి కేవలమనుష్యధర్మములగు సామ
 దానముల నుపేక్షింపరాదు. ఆహారనిద్రావిహారములాసించి బ్రతుకు
 పశుపక్షి కీటములవలె మనుష్యులుఁగూడ నొకవిధమైన జంతుసమూ
 హములోఁ జేరినప్రాణులే కదా?

బ్రహ్మసృష్టిలో మనుష్యుఁ డెందు కుత్రముఁ దనవలెను?
 ఏజంతువులనైన హింసింపక ధాన్యములు కూరగాయలు పాలుమొద
 లగుసాత్త్వికాహారముచేమాత్రముబ్రతుకఁగలిగిజననమరణప్రవాహ

మావకమగు సంసారతాపత్రయమునుండి తప్పించుకొను మోక్షోపా
 యము నెఱుంగు తెల్వితేటలు సహజముగాఁ గలిగియుండుటచేతఁ
 గదా? లోకమండలి మనుష్యులు స్త్రీబాలవృద్ధులందఱును బరస్ప
 రానురాగముతో శక్తికొలఁదిఁ గను తెల్వితేటల నుపయోగపర్చి
 కష్టపడి భూమిని ఫలవంతముగా మువ్వేళలను నేద్యముచేసికొని
 కేవల శాకాహారులై తత్తద్దేశఫలితములగు ధాన్యముల న్నూర
 గాయ పండులను బూచుకొని జేశకాలపాత్రోచితపథ్యాశనపానం
 బుల స్సంతుష్టులై యధేష్టకేళీవిహారశయనసౌఖ్యంబులం బ్రతుక
 వలయుననియే వేదశాస్త్ర పురాణేతిహాసకావ్యముల యన్నింటి
 ముఖ్యాభిప్రాయ మని సిద్ధాంతీకరింపకతీతదు- కరోపకారబుద్ధి
 యొక్కటి దప్ప తిక్కి-నజాతికద్యతులు-గోత్రములు-వివాహకద్యతులు
 ధనికదర్శితారతయ్యులు- స్వర్గనిరకవిభేదములు శ్రౌతస్మార్త
 కర్మనిధానములు- స్వీయపరికీర్తుదన్యకల్పసమాలు- వావినిరుసలు-
 కులవృద్ధసంప్రదాయములు- పుత్రప్రాప్తిపంశచారంపర్యానుసారగత
 స్వాస్థ్యవైభవానుభవన్యాయములు మొదలగునాచారములనన్నియును
 స్వార్థపరతచేధూర్తచూనుషాకారము నున్న రాక్షసులుకన్నిసకన్నఁ
 గడగాని సహజసర్వభూతవయాసుయలగు మానవధర్మము లెంత
 మాత్రమున్నానేరవు. తాముచెడి యెరులనుజెఱచుదుర్మార్గులు మను
 ష్యాకారములనున్న రాక్షసులుకారా? “సర్వేజనాఃసఖినోభవన్తు” అని
 యహర్నిశముం జింతించుటకన్న మనుష్యధర్మము వేఱెద్దియన్నాదు.

దర్శనపరామర్శ

ఎవఁడో పండితుఁడు నాయెదుటపడి నేఁ జెప్పింది కాదని
 నహేతుకముగా శాస్త్రార్థముచేసి వాదము నెఱ్ఱగలడా? కానీ. ఇది
 వాకు నల్లగా నగపడుచున్నది యథార్థముగానే చెప్పుచున్నాను.

వితండముకాదు-సల్పుకాదు తెల్పనినాకెట్లుబోధించెదవు? మఱియు
 సన్నెట్లుప్పించెదవు? నాదృష్టి వేటు మఱియు నీదృష్టి వేటు మఱి
 మనముభయులచుతమునకు "తత్తుసమస్వయాత్" అనునట్లు సమస్వయ
 మెట్లుకుదురును? మనముభయుల మొక్కఁడై నపుడుకదా యొక్క
 తెల్పే లే కొక్క సల్పే తెల్లమగును? మనోవాక్కాయకర్మల
 నీకు నాకును సల్పుతెల్పులకువలె భేదముకలదుకదా? నీసత్యము
 నా కబద్ధము నీతెల్పు నాకు సల్పు నీవు నీవు నేను నేను నీకును
 నాకును సామాన్యాధికరణ మొందెన స్సంభవించినపుడుగదా నీ
 యూహ నాయూహతో సమస్వయించును. నీవు లేనేలేవు. నా
 స్మృతికొలందినదా నీసంగతి నాకగపడును? నా వయోవిశేషములఁ
 బట్టి నాస్మృతియొక్కవ్యక్తావ్యక్తదశలుండును. కాబట్టి నాస్మృతి
 శక్తివిశేషమే నీవుగాని నిక్కముగా నీచనేపదార్థమేలేదు. ఇంతేకాక
 స్మృతియొక్క యవస్థావిశేషముచేత నేనున్నాను. నాస్మృతి
 సుషుప్తియందువలె బ్రకృతియై త్రిగుణసామ్యమును బొందునపుడు
 నీవునులేవు నేనునులేను. మన మభయుల మున్నామా లేమా
 కల గాంచుచున్నామా? యిద్ది జాగ్రదవస్థయని యెట్లు నిశ్చయింపఁ
 గల మిట్లని నాపూర్వగుక్షమా నై యాయకమృత్యుఁడా సమా
 ధానము చెప్పి కాణాదుఁడా యేదీ నీపదార్థతత్వ జ్ఞానవైభ
 వము? ప్రమాణప్రమేయాది షోడశపదార్థములనుగాని ద్రవ్య
 గుణాదిసప్తపదార్థములనుగాని ప్రతిపాదించు నీస్మృతి యాయా
 పదార్థాంతరూపమా? లేక తత్త్వపదార్థముల నిరూపించు వేటు
 పదార్థమా? నీస్మృతి నీకంటె భిన్నమా యభిన్నమా? నేను
 నాస్మృతి యనుచున్నావే నీస్మృతి మిట్టమైన నీమూర్ఖావస్థయందు
 నీకు స్మృతిలేనట్లు చెప్పుచున్నావే? నీసుషుప్తియెడనీకు స్మృతి
 లేనిచో నీజాగ్రదావస్థలో నీమూర్ఖావస్థానుభవ మెట్లువెల్లడింపఁ

గలిగితివి ? స్మృత్యవచ్చేదకావచ్చినను నీమర్త్యబుద్ధి యనిత్య
 గుణవిశేషముగా నిర్ణయించిన నీవు సర్వగ్రాహకమయినగుణమునే
 ముందుంచక ద్రవ్యమును గణింపనేల ? స్మృతినిగడింకక విస్మృతిని
 గణించునట్లు విస్మృతిని మఱియు స్మృతిన భావాభావమును గణించు
 టకు స్మృతియే కారణమనునవుడు స్మృతికన్న వేలుపదార్థమే
 లేదనియేల నిర్దేశింపరాదు ? ప్రమితి యిట్టిదనికాని ప్రమాణ
 మిట్టిదనికాని ప్రమేయ మిట్టిదనికాని నిర్ణయించుటకై “ప్రమితి
 విషయాః పదార్థాః” అనుచుంటివా ? ప్రమితికూడ పదార్థమే
 కదా ? పదార్థవిషయాః పదార్థాః అని యనునవుడు “విషయ
 విషయిణోరభేదః” యని నీ వంగీకరింపకతప్పదుకదా ? “గుణగుణిణో
 రభేదః-విషయవిషయిణోరభేదః” అనునట్లు “గ్రాహ్య-గ్రాహకియో
 రభేదః, దృగ్దృశ్యయోరభేదః జడచైతన్యయోరభేదః” అని నీ
 వొప్పుకొనకతీరినపు డీపిష్టపేషణబహుసంఖ్యాకపదార్థకథన మేల ?
 వెట్టికివేయివిధాలన్నట్లు నీయిష్టమువచ్చినట్లు నీవుపదార్థతత్త్వమునిర్దే
 శించునవుడు నాయిష్టమువచ్చినట్లు నిన్ను నే నోయి ! వేదముల
 యపౌరుషేయతను నమ్మని కుతార్తికశిరోసుణీ ! నిన్నుఁగూర్చి నీవు
 నిర్దేశించి చెప్పగలవా ? పృథివ్యాది నవద్రవ్యములలో నీ వేద్రవ్య
 మువోపృథివ్యప్రేజోవాయుపరమాణువులెన్నన్ని యెట్లెట్లుచేరినవో
 మఱి యవి యాకాశకాలదిగాత్మచానస్సులతో నెట్లుకూడినవో
 యింతేల జననమరణస్థితులయందలి నీయనుభవమేమో యనుమాన
 ప్రమాణమున సాధించి నిర్దేశింపగలవో-నీవు తల్లిగర్భములో
 నున్నప్పుడు నీవు సస్మృతుడవా లేక విస్మృతుడవా- సస్మృతుడ
 వైనచో నీతల్లిగర్భమున బోరిగలనుంటివా లేక వెల్లికిలనుంటివా ?
 చెప్పము. చెప్పలేక విస్మృతుడవంటివా శరీరము నీతల్లిగర్భమున
 మొలచినట్లు నీ వెట్లు చెప్పగలవు ? యెద్దియో నీకుఁదోచిన

ఔల్లఁ బదార్థగణనముచేసి న్యాయవైశేషిక సూత్రభాష్యముల
తాత్పర్య మిద్దీయని నీవు గ్రహించినట్లె యాదేవభావ కర్థమను
కొని, గౌతమకణాదమునుల తాత్పర్యమిదియేయని పామరుల
యొద్దఁ బండితుఁడ సనిపించుకొని డాబుకొట్టెడు “పశ్యన్నపిచ
సపశ్యతి మూఢః ఉదరనిమిత్తం బహుకృతవేషః” అన్నట్లు కేవల
లోకోపకారకకర్మాచరణమునే బోధించు గౌతమకణాదమునిమతము
లకు బ్రహ్మనుబోధించుటకు వేదభాషవలె శ్రీ వేంకటేశునిబోధించుటకు
రాతిబొమ్మవలె గల్పింకఁబడిన సూత్రములకుం దదాభిప్రాయములకుం
దెలిసీతెలియని సంసారాంధకార నిమగ్నులై జీవనసుఖేచ్ఛచేతఁ
గూటికి దేవులాడు పండితమ్మన్యు విజ్ఞానలవకషాయితాగుందర్భ
ప్రలాపకర్ణనమున విజ్ఞానులమనుకొని క్రొత్తవింతసాధ్యతావచ్చేదకా
వచ్చిన్నపదార్థతత్త్వతాత్త్వతాత్త్వతత్త్వతాపార్థకాక్షర్థ వ్యర్థాడంబర
మేలచేయవలె? విభజింపఁబడనిపరమాణు తీంద్రియమని యింద్రియ
సాహాయ్యమున వచించునీతెలివితేట లటుండనీ?

నీవు రావోయీ వైయాకరణసుఖగూచీ- వాక్కుముందా
లే కర్థముముందా? నీలోనితలంపు ననుసరించి పల్కు ననుచున్నవా?
లేక నోటికివచ్చినట్లెల్ల వాగుచున్నావా- ఇద్ది సాధు విద్ది యసాధు
వని శబ్దముయొక్క సాధుత్వాసాధుత్వకల్పనాక్షేపము వ్యర్థముగా
నెందుక ట్లద్దమునఁ దననీడ చూచుకొన్నపిచ్చుకవలెఁ బొందెదవు?
“అథశబ్దానుశాసనమ్” అపౌరుషేయ వేదశబ్దములనుగూర్చియా
నీయనుశాసనము లేక తాకికమర్త్యవైఖరిన్ఘోషియా? మనుష్యుల
కంతముఁ నుండి వెలువడినవై ఖరి యనుశబ్దవిశేష మతాకికాపౌరుషేయ
వేదశబ్దమంతమాత్రమా న్నానేరదుకదా? మఱియును శ్రవణమాత్ర
గ్రాహ్యమగు శబ్దవిశేషము చక్షుర్గ్రాహ్యమగునా? అ-ఇ-ఉన్వా
ద్యక్షరసంజ్ఞారూపమగు వ్రాఁబట్టి యెట్లు నిర్దేశింపఁగలవు?

“అత్మావినక్షమాణోయం మనః ప్రేరయతే వునః మనఃకాయాగ్ని
సంయోగాత్సంప్రేరయతి మారుతమ్” చైతన్యం సర్వభూతానాం
నిర్వృత్తిర్జగదాత్మనాం నాదబ్రహ్మముపాస్మహే” అని నిర్గుణము
శబ్దబ్రహ్మమనుచు మఱి యాత్మకుం బరావశ్యస్తీమధ్యమావైఖరీ
తూపములఁ బరమాత్మయొక్క పలుకు నిచ్చు పాంచభౌతికోపాధి
పలన శ్రవణగ్రాహ్యమయినదని చెప్పెదవే? నిర్గుణమగు అత్మ
కెందుకూరక వివక్షాకల్పనము కుండేటికొమ్మువలెఁ జేసెదవు?
నాదమే బ్రహ్మమనుచు రజ్జువునందలి సర్పమువలె నాదబ్రహ్మమం
దీజగమంతయు సద్యస్థమారోపితవివర్తమని యొప్పుకొను నీమతమున
నాదవివర్తము వివృతస్వరూపము రజ్జు వివృతసర్పమువలె భ్రాంతి
కల్పితమిథ్యాభూతావాస్తవమగు సకాద్యాత్మకవాగర్థసాధుతాత్వని
యాపణమేల? మనస్సులోఁ బాఁత్రతాగినట్లు-అ పొరుషేయ మతీంద్రి
యముకదా? యనిత్యతాకికశ్రవణమున కగ్రాహ్యముకదా? యావేద
శబ్దము నీ వెట్లు వినఁగల్గితివి? నీకంటికిమాత్రమే గోచరమగు సచ్చుల
యొక్కయు హల్లులయొక్కయు నాకృతివిశేషములగు ప్రాకృతజన
కల్పితసంజ్ఞామయాక్షరపద వాక్యసమూహములే యాయతీంద్రియ
తాకికాపొరుషేయనిత్యవేదశబ్దములని నీవు చెప్పుట పెట్టనిబచ్చలి
లేనిగేదె పోట్లాటవలె హాస్యాస్పదముకదా? కాబట్టి నీవు వేదశబ్ద
ముల సాధుతాసాధుతలనుగూర్చి యుద్దేశించిన శబ్దానుశాసనప్రక
టనము విచ్చిపని- మనుష్యవాక్కు లెట్లుండవలయునో తెలుప
నీశబ్దానుశాసనము పనికివచ్చునేమోయని యనుకొంటివేని- నానాల్క
నాపల్వకున మొదలగు సవయవశక్తి ననుసరించియు నాకంతనాశ
కటిమననుసరించియును నాతక్కినశరీరావయవస్థితి విశేషములననుస
రించియును నాతలంపులను వాచికాద్యభిసయవిశేషము లుండును-
మధ్యనో లక్ష్మీపతియొప్పుడన్నట్లు నీశబ్దానుశాసనమొదకు? మొండి

చేతివాని కంగులివిన్యాసవిశేష మెఱిగించినట్లు ! తమతమయవయవ
 శక్తికొలది జంగమస్థావరాత్మకప్రాణివిశేషములన్నియుం దమకష్ట
 సుఖములఁగూర్చి నామరూపాత్మకముగా నహజము వెల్లడించుకొను
 చున్నవి. మఱియును గ్రహణపామర్థ్యముననుసరించి యావాచికాం
 గికాహార్యసాత్త్వికాభినయవిశేషాత్మకనామరూపభేదముల నాయా
 జంగమస్థావరజీవులు తెలుసుకొనుచున్నవి. నాయూహ యెట్లభినయిం
 చినపుడెట్టి జీవులెట్లు తెలిసికొనగలరో యట్టియభినయప్రయత్నము నా
 కెఱుకగాని నడుమ నీశబ్దానుశాసనమెందుకు? నాయూపిరిదీసికొనుట
 నీవు మప్పవలెనా? నీకూపిరితీసిగొనుట యెవరు మప్పినారోయి
 మధ్యముఁడా? ఏమి నీయచ్చులు హల్లులు నీసంజ్ఞలు నీగ్రంథములు
 నీగడబిడలు నీశబ్దానుశాసనము నీయింట్లోనివారికా? నీయిరుగుపొరు
 గులకా? లేక దేశమందలి జనులకా? ఒక్కసంస్కృతసంజ్ఞక
 భాషకా? లేక లోకములోని యన్నిభాషలకా? తలంపులును మఱి
 యాతలంపులఁ దెలుఁనుంకించు చతుర్విధాభినయములును జిహ్వా
 దొక రుచి పుట్టేదొక గుణ మన్న ట్లెందఱు మనుష్యులున్నారో
 యన్నివిధములు అభినయవిశేషములు సహజజన్యములు కానిశిక్షా
 కృతము లెంతమాత్రము న్నానేరవు. మఱియును దత్తత్సమయాను
 కూలముగాఁ బ్రసంగముననుసరించి యభినయవిశేషము లుపయో
 గించుచుండును. కాఁబట్టి నీశబ్దానుశాసనభస్మహోమ మరణ్యరోదన
 మోయూ శాబ్దికమృన్మయఁడా-యేదీ నీతెల్విరమధాతువుకంటె ఘృణో
 ప్రత్యయముచేసినప్పుడు రామయనియైనదా దానికిసుచేర్చిన రామసు
 అనిపల్కి పిదప రుత్వమువచ్చి రామరయి యారు విసర్గగా మాఱి
 "రామః" యని ప్రథమైకవచనరూపకమైనదా?నరేకాని రము అను
 రెండక్షరములుగలశబ్దమే ప్రాతిపదికమా? లేకయారాకు మాకుఁ
 గూడ బ్రత్యేకప్రాతిపదికము లున్నవా? అర్థవదధాతురప్రత్యయః

ప్రాతిపదికమ్ యథాగ్విరీత్యక్షరరూపమ్” అట్టిప్రాతిపదికప్రకటనము
వలన వక్తకు శ్రోతకునుఁగూడఁ బొడమువ్రయోజన మర్థ మనఁ
బడును. అట్టిప్రాతిపదికము స్వయంభువు న్నాఁడణముకావలెను గాని
కార్యరూపముగనుండకుంటయ ధాతువనుటకుఁ బ్రయోజనము.
మఱియు నాప్రాతిపదికము పుష్టిజప్రత్యయములలోఁ జేరఁగూ
డదు. కాబట్టి యట్టిప్రాతిపదికరూపమే యోఖనూచీ వీవెట్టియూ
హచేఁ గల్పింపఁబడవలసినదేకాని . యుస్మత్తమనో వికారమువలె
శబ్దముకారణము స్వయంవ్యక్తమని చెప్పనీ తెల్పితేటలు చాలు నీ
ప్రకృతిప్రత్యయకల్పన మదొక వెట్టి - లోకములో నానావిధవక్తలు
తమయొక్క నానావిధోహలను నానాప్రకారాభినయములతోఁ
దెప్పి నుంకించుచున్నారు. మఱియును శ్రోతలు తమతమ
శక్తికొలది గ్రహించుచున్నారు. “చత్వారి శృంగాస్త్రయో
అస్యపాదాద్వేశీరే సప్తపాస్తాసో అస్య త్రిధాబద్ధో వృషభోరో
రవీతి మహాదేవోఽుర్ర్యా ఆవివేశ” సహజశబ్దబ్రహ్మమునకుగగనసౌధ
మునకువలె వన్నలు చిన్న లేర్పర్చు నీపిచ్చి కట్టిపెట్టుము. ఆత్మ
ప్రాణ మనార్యప్రాణమను భేదముగడించునట్లు శబ్దమునకు
సాధుత్వాసాధుత్వము లేర్పర్చు నీతెల్పి చాలును. ప్రతిజంతువునకు
నైనయూహ లెట్లు వెల్లడించవలెనో యట్లినేర్చు సహజసిద్ధమే? నడుమ
నీశబ్దానుశాసన మొదుకుఁ బిలువనిపేరంటకము చెప్పని విందువలెను?
నీకష్టచుఖములు నీవు వెల్లడించుకొనువిధ మే శబ్దానుశాసన ముఁగి
చేయుచున్నావో? అకారాదిస్వరములెవ్వయో కకారాదివ్యంజనము
లెవ్వయో యేస్వరవ్యంజనములకూడిక న్దొల్లి సకలజనవిదితముగా
నీ వేర్పర్చుకొన్నవద్దతి ననుసరించి నీయాకస్మికకష్టచుఖదశఁబ్రకృ
గలవో యట్లినామరూపము లేర్పర్చఁగలవా? “అథశబ్దానుశాసనమ్”
అనుటలో “అథ” యను శబ్దమునకు వేదమానకు శబ్దానుశాసన

మొనర్చెద ననియా? లేక తాకిక భావ కనియా? అపారపీయము నిత్యమునై బ్రహ్మమువలె సత్యిందియపదార్థమగు వేదమునకు నీశబ్దానుశాసనశాస్త్రముప్రపవర్తిల్ల నేరదుకదా? మాయవలె జగత్తువలె సమంతవిధముయి క్షణికమై స్వభావముగాఁ బ్రవర్తిలుచున్న తాకికశబ్దమునకు నీశబ్దానుశాసనము గ్రుడ్డికి కాటుకవలె హాస్యాస్పదమగును. అవశబ్దము సుశబ్దమును సంస్కృత మపభ్రంశమనియును నీయూహలో నున్నవిగాని వాస్తవముగా లోకములోలేనేలేవు-నీయవశబ్దమునాసుశబ్దము-నీరుంస్కృతము నాయపభ్రంశము- సహజము నవ్యాకృతశబ్ద బ్రహ్మము నానావిధముగా నానావిధదేశజనులందు వ్యాకృతమై తిత్తదేశమున గ్రహ్యమై యనాదిగా నున్నయదియే కాబట్టి నీ “అథ” శబ్దమును నీ శబ్దానుశాసనమును స్వప్నపులకితములు భ్రాంతిమూలములు- జనులందఱు తమయూహల న్దెలుపుకొనునామరూపము లన్నియు సంస్కృతములును వ్యాకృతములే. సంస్కృతమును వ్యాకృతమును మొదటఁగాకున్నచో నామరూపవ్రకటనమేకానేరదు- ఇంతికును నామరూపములయర్థమును భావమును రసమును జనుల కందఱి కాత్మైకవేద్యముగాని యిదమిద్దమ్ముని తెలుప నశక్యము- పంచవార యనువస్తువుయొక్కగుణ మిట్టిదని యనుభవైకవేద్యమే కాని యథార్థముగాఁ దెల్ప నశక్యము- నీయాఁకలియెంతో నీడప్పి యెట్టిదో నీకష్టసుఖములెట్టివో నీకే న్నుటముగాఁదెలియనవుదు బరుల కెట్లు తెలుకఁగలవు? ఆకాశ మిట్టిదని బ్రాహ్మ యిట్టిదని గాని నిన్ను నీవు చూపించుట గాని యెట్లసాధ్యమో శబ్దతత్త్వము తెల్పనీశబ్దానుశాసనప్రయత్న ఫలమిట్లసాధ్యమును మఱియు ససంభవమును.

వీవు రావోయీ మీమాంసకదుర్దుహాధుఁడా- కణాదగౌతమ మనులయభిప్రాయము ద్రవ్యప్రమాణాదిపదార్థతత్త్వమునుగ్రహించి

జగదుపకారకమగు ధర్మప్రపత్తనమున బ్రతుకు గడువుకొన్న యెడలఁ
గై వల్యస్వరూపమగు మనస్సంతుష్టి కలుగుననియును “రక్షోహగమ
లభ్యు సందేహః ప్రయోజనమ్” అని సకల జంతుప్రాణసంరక్షణబుద్ధి
ప్రయుక్తమై విస్పష్టమైన మితవాక్కు వలుకవలయునని పతంజలిముని
యొక్క ముఖ్యతాత్పర్యమనియును న్యాయవై శేషికమతావలంబులను
శాబ్దికు నొప్పించి పంపినాడ నీవు రమ్మ “చోదనాలక్షణధర్మోవేదః”
అనునపుడు ధర్మస్వరూపమగు వేదము చోదనాలక్షణము- చోదన
మనఁగా సమూహఫలమునిచ్చునగ్నిష్టోమాదిక్రతు విధానమువశువపా
హోమాదికమని యర్థము చెప్పెనవా? ప్రాణిహింసను శిప్పున దెంత
మాత్రమును బ్రమాణము న్నానేరదు. మఱి యలౌకిక మపౌరుషేయ
మగు మంత్రబ్రాహ్మణాత్మకమగువేద మెంతమాత్రమును లౌకిక
కార్యకర్మపరముకాదని తలంపవేల? పురుష వేద్యముగాని పురుష
ప్రయత్నసాధ్యము గాని యనిత్యమర్వైహలౌకికమగు పౌరుషమే
యగునుగాని యపౌరుషము బాలౌకిక మెట్లగును? కాఁబట్టి వేదము
తప్పక పౌరుషేయమే యని యనకతీతము- మఱియును ధర్మసముల
వలె మునిదృష్టమాను గృతముని తప్ప కెఱుంగవలయును, కాఁబట్టి
సకలభూతదయావరులును సకలభూతసములు సత్సంధియద్రవ్యలగు
మునులు కేవల పారలౌకికపదార్థవిజ్ఞానదాయకమగు శబ్దజాలమునే
చోదనాలక్షణధర్మమగు వేద మని ప్రతిపాదించిరికాని పదార్థములను
నాటకమునందువలె శృంగారవీరకరుణహాస్యభీభత్సభయానకరాద్రా
ద్యుతము లనునెన్నిదిరసములచే జనులకు వేధపుట్టించుటకుగాదు. కేవ
లాధ్యయమునకుమాత్రమే మంత్రబ్రాహ్మణశబ్దజాల ప్రయోజనము-
వేదపఠన మలౌకికమగు చిత్తశాంతిని గలిగించి పారలౌకికమగు
శాంతరసమునుగలిగించి కై వల్యప్రాయమగు నిత్యమనఃసంతుష్టిం గలి
గించును- అన్నమునకు రుచికలిగించు మధురామృతి క్తలవణకటుకషాయ

రసములవలె శిక్షా వ్యాకరణచ్ఛందోజ్యోతిషకల్పనిరుక్తములు గౌణము
 లుగాఁగల్గింపఁబడెను. కాని యీ యాఱు వేదాంగములు వేదాధ్యయ
 నమువలె పారలౌకికధర్మముగు చిత్తశాంతికి ముఖ్యములుకావు. షడంగ
 ములచే వేదమున కపార్థములుకల్పించి వేదశబ్దములు క్రతువిధాన
 పరములని లేనిపోనియూహలతోఁ జిత్తశాంతి న్నాడుచేయు పశుపా
 హామాదితాకికక్రియాకలాపములఁ బన్ను నీవైదికమృత్యుత నేమన
 వలయును? బుద్ధిజాడ్యదనితోన్నాడుఁడా శ్రోత్రియుఁడా. నీముఖ్య
 ప్రమాణము శబ్దమేకదా? శబ్ద మపఁగా నాప్తవాక్యముకదా?
 ముఖ్యప్రవాక్యైకమగు వేదము సకలప్రాణితోషకముగాని ప్రాణి
 హింసకమగునా? యీరహస్య మేల గుర్తెఱుఁగక వేంకటేశ్వరుఁడు
 మనుష్యరూపముననన్నాడని నమ్ము మనుష్యునిపోల్కి రాతివిగ్రహ
 మునుజేసి యామొగమునకు నానుములుపెట్టి మ్రొక్కి దేవునివాస్తవ
 తత్త్వమెఱుంగని పామరులవలె, దేవతలన నెట్టివారో సవిగ్రహులలో
 లేక అవిగ్రహులలో తర్కింపక నీవలె వాఁకలినిద్రలును గామత్రోధ
 లోధ మోహ మదమత్సరములను వారికిఁ గల్పించి గ్రామదేవతకుండుగు
 నడువుజానకదులవలె నేమేమో తెలిసీతెలియని మంత్రము లుచ్చ
 రించు సద్వర్యసప్తదశకసహాయమునఁ దక్కినమనుష్యులకన్న నీ
 పవిత్రత సగపర్చు దంభకర్మముల విఱ్ఱివీగుచు మేఁకలు మొదలుగు
 నిరపరాధజంతువులను గటికవలె నేల చంపెదవు? ఏదీ నీశ్రోత్రియ
 కర్మచుహిమము. మృతకళేబరము నొకదానినైన స సచేతనముగా నొన
 ర్చగలవా? క్షణములోఁ బ్రాణముతీయవచ్చునుగాని ప్రాణముపోయుట
 నీయబ్బకై నఁ దరమా? నీషడంగ విధానములన్నియును గేవలము
 స్వలాభపరులచేఁ గల్పింపఁబడిన దంభక్రియలని తెలిసికొమ్ము.
 సకల జంతుప్రాణసంరక్షకములు. కాని కర్మములన్నిటికిని స్వార్థ
 పరతయును గేవలస్వోదరపోషణదురాసక్తియు. కారణమని తలంపవేల

నోకూళసోమాసి? నీ బ్రతుకును వీడారవు! తులబ్రతుకు నీకెంతదీపియో
కనికర మామేకలబ్రతుకు వాని కంత దీపి యని తలంపవేల నోబుద్ధి
హీనుఁడా చాలుచాలు నోశ్రోత్రయాతతాయీ! నిన్ను దన్నిదగిలి
వేయవలయు నిద్దియే నీశుఁ దగినమర్యాద- చీచీ జీవఘాతకుఁడా!
సహసము స్ఫూతదయయును మఖ్యత్రాహ్మణధర్మములు- నీయధ్వర్య
సప్తదశకధూర్తలక్షణమెఱుఁగలేని పామరుఁడవు నిస్సరుణింపకతీతదు.
సముద్రఘోషవలె మేఘగర్జితమువలె సన్యోన్యాకృష్టవ్యభిగోళసరస్వర
సంమర్షణధ్వని సతీంద్రియద్రవ్యలగు మునులు లోకోపకారముసకై
సుప్తిజంతములు గావ్యాకృతములు నొసర్చి పతనమాత్రమునఁ జిత్త
శాంతిస్థలిగించి సంసారక్లేశమును మఱపించు మహిమముఁగల మంత్ర
త్రాహ్మణరూపముగాఁ గావించిరని తెలియుము. వేదములు పతన
మాత్రప్రయోజనములు చిత్తశాంతికరమహిమాస్పృశములుగాని కర్మ
పరములుకావని తెలిసికొనుము- జైమినియభిప్రాయ మిద్దియేయని
గ్రహించుము. శివనామయణాది నామోచ్చారణ మెట్లుకై వల్య
దాయకమని పురాణమతమో యట్లే మంత్రత్రాహ్మణాత్మక వేదా
ధ్యయనము సంసారక్లేశహరకమని జైమిని యభిప్రాయము.

వాదించెదవా చెప్పుము- “ఇషే త్వోర్జ్యేష్ఠేత్వత్వాహ ఇఖ
మేవోర్జ్యం యజమానాయ దదాతి” ఇషేత్వేతి పలాశశాఖాంఛింతి”
పలాశశాఖకు మోదుగుకొమ్మ యని యెట్లాఱిగితివి? గాతమవ్యాస
మును లిరువురు మాత్రమే యావు లనఁదగినవారుకదా దక్షిణకై
నీ కుపదేశించు నీప్రకృతులు చెప్పినయర్థము పలాశ మన మోదుగు
చెట్టని మాత్ర మెట్లు నమ్మెదవు? “పలాశశాఖాంఛింతి” అనఁగా
నాఁకలిగొన్న తోడిపాటివారియాఁకలిఁ దీర్చుటకై పలాశమన
నన్నముతో నిండినకుండ- శాఖ మనఁగా కుండలోని యన్నమందలి
యొక పెద్దకబళ మని నే కర్థము చెప్పుచున్నాను. “ధాతూనా

మనేకార్థత్వాదవ్యయానామనేకార్థత్వాన్నిపాతానామనేకార్థత్వా
 నుపసర్థాణామనేకార్థత్వాత్ప్రసంగవశాత్సర్వశబ్దానామవ్యభిచారి
 త్వాత్" అనుటచే శబ్దమున కర్థము సచయోచితముగాఁ దీసికొనుట
 సార్వత్రికమేకదా? కేవల ధ్వన్యాత్మకమగు శబ్దమును వర్ణాత్మక
 ముగా వ్యవహారమునకై క్షణములు గడియలు మాసములు సంవత్స
 రములు శతాబ్దములవలెను దిక్కునుగూర్చి క్రిందుమీఁదు ప్రక్క
 తూర్పు పడమర దక్షిణోత్తరములు వంక తిన్నదనముల మూలలు
 చేరువు-దూరములు క్రోసులు యోజనములవలెను గుఱియొకటిరెండు
 మొదలగుసంఖ్యలు కొలతలు తూనికలు పొడవు పొట్టి మొదలగు పరి
 మాణవిశేషములు - ప్రాహ్మణాదివర్ణములు - నామభేదములవలెను
 కల్పితములుగాని వాస్తవములు కావు మరియును గటకాద్యలంకారా
 కృతివిశేషములు కృత్రిమములనిత్యకార్యములుగాని బంగరుమాత్రమే
 వాస్తవమైనట్లు స్వరములు వ్యంజనము లచ్చు లల్లులు పదములు
 వాక్యములు ఉదాత్తానుదాత్తాద్యాత్మక సప్తస్వరవిశేషము లివన్ని
 యును వ్యావహారికసత్యములుగాని నిక్కముగాఁ బారమార్థికసత్య
 ములు కావు. ఈశబ్దమున కీయర్థమని వియమములేదు. యుగాను
 సారముగా వేదములు వేదార్థములు మాఱుచున్న వనువురాణవచ
 నము పాటించక తీరిదు. అనాదిగా పఠనపాఠనగుప్రదాయక్రమ
 మున లన్నియక్షరము లిన్నిపదము లనిప్రత్యేకవేదమునకు నియమిత
 ములైయున్నవి కాని- వేదముల కర్థయిను వివరించు నిరుక్తమను
 వేదాంగనమునకుఁగాని-విద్యారణ్యభాష్యమునకుఁగానియాధునికము
 లగుటచేత వట్లు గ్రంథసంఖ్య నియమింపఁబడియుండలేదు. మరియును
 దేహములవలెనే వేదాంగములు ప్రాచీనములు కావు. కావుననే
 వ్యాకరణమున వేదమునకు చ్ఛందస్సనియును వేదాంగపురాణాదుల
 కర్థములనియును తక్కినకావ్యములకు భాషయనియును బ్రతిపాదింపఁ

బడెను. మఱియును మతభేదములని “అశ్వాలంభం గవాలభం
 సన్యాసంకలపై తృకమ్ దేవరేణసుతోత్పత్తిః కతాపంచనివర్జయేత్,
 సంస్యనేత్సర్వకర్మాణి వేదమేకం సంస్యనేత్” అనియును కొండలు
 శ్రౌతకర్మములందు పిష్టపశువును మానుధర్మశాస్త్రమున శ్రౌతస్మార్త
 కర్మలం దేవానియందైనను బశుహింస సేయఁగూడదని యుగాను
 సారముగా శ్రౌతస్మార్తకర్మములు మార్పుకొనవలయుననియును
 బశుహింసచేయుకర్మము కామ్యకర్మము సనిర్లభమును గౌణముఁగాని
 ముఖ్యముకాదనియును వక్కాణింపఁబడెను. కాఁబట్టి యిన్నింటిఁబట్టి
 చూడఁగా వేదమువి కర్థము-వేదముల కేమి-మతేశబ్దమునకై నను వమ
 యానుసారముగా యథేష్టముగాఁ జెప్పవచ్చునని తేలికఫలితార్థము-
 “ఏకఃశబ్దః సమ్యక్ సంప్రదయక్తః” అనుటచే లౌకికశబ్దము యథేష్ట
 ముగా ప్రయోగింపవచ్చునుగాని వేదశబ్దముమాత్రము తన్నియత
 స్వరముననే యుచ్చరింపవలయునని యునుము. మేఘగర్జితమవలె
 సముద్రభూవవలె మంత్రబ్రాహ్మణాత్మికమగు వేద ముకయును
 కరణశబ్దముగాని యొకయర్థమునుగాని కర్మమునుగాని యుద్దేశింపదు.
 అనాదిగా బరసపాతనసంప్రదాయక్రమమున పయతసంఖ్యాకగ్రంథ
 మగుటచే వేదము శివనారాయణాదిశబ్దయిలవలె నుచ్చరించినమాత్ర
 మున బ్రహ్మసంధదాయకమని పిద్ధాంతీకరింపఁబడెను. అర్థవివక్షచేసి
 వచో నశ్వమేధమున “సమాంయభికివృష” అను మొదలగు
 మంత్రములకువలె నర్థముచెప్పుటయెఁ యశ్లీల మెంతజగుస్సాకరము?
 వేదములు కేవలముం బరసపాతన ప్రయోజనములేగాని కర్మకరము
 లెంతమాత్రమును గావని యెఱుఁగు మోమోటుశ్రోతియఁడా!
 నీవలెఁ గరచరగాద్యవయవముల దేవతలు తిండికై దేవులాడుచుఁ
 దమకు నగ్నిమౌఖమున హవ్యమున లంచమిచ్చునారికి రంభాభోగాది
 స్వర్గసౌఖ్యము న్నలిగింతురనుకొంట వట్టిభాంతి. పరోపకారముగా నీవు

ప్రవర్తించినయెడల నీబ్రతుకు హాయిగా జరుగును. లోకులయెడల నీవెట్లు నడిచెదవో తలుచు లోకులుకూడ నీయెడల నట్లే నడిచెదరు. కాబట్టి సకలజనరంజకమయిన నీపలుకే సుశబ్దము జనుల కసహ్యమగు నీపలుకే యవశబ్దము. జనరంజకముగా నీ వుచ్చరించినశబ్దమే వేదము - జనరంజకమగు నీ ప్రవర్తనమే యజ్ఞము- తిలకాష్టమహిమబంధప్రాయమగు వేదముజోలి నీకేల? ప్రతిదినమును నీతో వ్యవహించు నీతోడిపాటిజనుల యనురాగమును సంపాదించుకొని నిబ్రతుకు సుఖముగాఁ గడముట్టించుకొనుము. సకలభూతదయావరుండవైన నీకు దైవకృతములన్నియు సుపకారములుగాఁ దోచకమానవు.

ఋగ్వేదమునందలి పదములు ఉత్తానుదాతస్వరితాక్షరములు ప్రత్యేకము “సతోబంధుమసతి నిరవిదన్ హృద్విప్రతీవ్యకవయోమనీషా” అను ఋగ్వేదశ్రుతికి సత్యమగుబ్రహ్మపదార్థమున కసత్యమగు జగత్తునకును సంబంధమును మునులు తమహృదయమందు తమయోగమహిమముచేఁ గనిపెట్టి రని కదా యర్థము? వేదశబ్దములు లౌకికభాషాశబ్దములవలెఁ జూపట్టినట్లు మునులచేఁ బ్రకృతిప్రత్యయ భాగవిశేషములవలనఁ దోచుచున్నవికాని వాస్తవముగా మేఁకకుఁ బొదుఁగుననున్న స్తవమునకు మెడనున్న స్తనమునకు వలె లేడిమూతికెగువనున్న కందోయికి మఱి యామీఁదనున్న కందోయికివలె నాకృతిమాత్ర పోలికఁగలదుగాని యర్థముప కెంత మాత్రమును బోల్కి లేదు. మఱియును వేదము జ్ఞానపరముగాని కర్మపర ముకింతయును గాదు. వేదము కేవలమును బరసపాఠనములఁగూర్చియే యుద్దేశింపఁబడెను. పరమాత్మను మునులు తమ హృదయములందు కనిపెట్టి కైవల్యానందమును బొందిరికాని శ్రౌత స్మార్తదంభక్రియాకలాపము చేతఁ గాదు. గ్రహగతులుమార్పుటకుఁ

గాని ఋతువులను దాత్మాతో నర్చుటకు గాని పంచభూతములను యథే
ష్టానుసారముగా నడిపించుటకుఁ గాని వేయేల కోరినట్లు కలలుగాంచు
టకుఁ గాని మతేతాకిక్రియ లభిస్తానుసారముగాఁ జేయుటకుఁ గాని
యీశైతస్మార్తకర్మములు పనికిరాకున్నవి సర్వక్రియలు విధివశ
ములుగాని పౌరుషప్రయత్నసాధ్యములుకాకుంట రూఢికదా ? భూత
భవిష్యజ్ఞస్మములఁ గూర్చియు నకుశములగు కాలగతులను గూర్చియును
నతీంద్రియములగు స్వర్గపాతాళవస్తువులఁ గూర్చియును గతజలసేతు
బంధనమువలెఁ జింతింపనేల ? ప్రకృతమనునరామః పాయసం
భక్షయానుః” అన్నట్లు మనతోడిపాటిపాణులను మచ్చికచేసికొని
తదనుగ్రహమును సామదానోపాయములచేతనుమాత్రమే సంపాదించు
కొని సర్వజనసమ్మతముగా నడుచుకొని యొరుల సుఖపెట్టితానుసుఖ
పడుచు దనజీవితమును గడపుకొనుటకన్న నవశ్యకరవ్య మర్హ
కర్మ మింకెద్దియుం గాదని ఘంటాపథముగాఁ జూడదనోయీ పూర్వ
మీమాంసకమృన్యదా !

“అథాతోధర్మజ్ఞానా” అని ప్రారంభించినావుకదా “బోధనా
లక్షణోధర్మః” అనుచున్నావు వేదచోదితకర్మాచరణము ధర్మమను
చున్నావు కాని వేదశబ్దమునకు అర్థమేమి చెప్పెదవు? “విద్యతేనన
విత్తమిది వేదః” అని విద్యారణ్యభాష్య మొప్పుకొనెగదా ? లేక
వేద మనఁగా నొకవిధమైనయజ్ఞమునకుఁ జేరినకనిమట్టున కర్థము
చెప్పెదవా ? లేక “విద్జ్ఞానే” అనుటచేతఁ దెలివి కర్థము
చెప్పెదవా ? యెట్లైన నిర్వచించుము వేదశబ్దార్థ మెట్లున్నను నిక్క
ముగా ధర్మప్రతిపాదకమగుశబ్దము కాకతీయకదా ? ధర్మ మైహ
తాకికము పారతాకిక మని రెండువిధములుగా విభజించి యైహతాకిక
ముగాఁ బ్రాకృతులును పారతాకికముగా మునులును ప్రాకృతులగు
మానవులకు పరోపకారవర్తనము ధర్మ మనియును మునుల కార్థ

జ్ఞానైకప్రయోజనముగు సాధనచతుష్టయ సంపత్తిసంపాదనమే ధర్మ
 మనియును ననాదిగా వ్యవహరించుట తెల్లముగదా? శ్రౌత
 కర్మమే ధర్మమనియును శ్రౌతకర్మము వేదచోదితమనియును కాబట్టి
 పశుహింసాకరములగు క్రతువిధానమే ధర్మమనియు నుద్ఘోషించుచుఁ
 బేదసాదలన్నము లేక మలమలమాడుచుండఁగా వారికి సాయపడక
 నిష్ప్రయోజనభస్మహోమ మేలచేసెదవు? పాలు నేయి ధాన్యములు
 వ్యర్థముగా సగ్గిపా లేల చేసెదవు? ప్రాణభీతిచే మొఱివెట్టువసుల
 నేల చంపెదవు? ఆకాశమువలె శబ్దమాత్రగుణముగల వేదపురుషుఁడు
 ప్రత్యక్షముగాఁ గ్రతువులొనర్చు మని నిన్ను బలిమిచేయలేదే?
 తమ్ము హింసించుమని పసులు నిన్ను బలిమాలినవా? బోకులను
 బీడించి యర్థములను దండి వారికి లేపొని గగనారవిందోపన్యాసము
 లిచ్చి దక్షిణ నార్జించి పొట్టపోషించుకొను ధూర్తుల సద్వర్త్యులం
 గావించుకొని పగటివేషగానివలె నేమి నీపాండిత్య మోహో యేమి
 నీవేషముల మార్చార యేమి నీవివ్వమ్మవ్యతఃచాలుచాలునీచిదులు
 నీపరవళ్ళు నీలేడితోళ్ళు నీగడ్డి మొలనూళ్ళు నీచప్పిళ్ళు నీపెడబొబ్బలు
 నీకన్నుమిటకరింపులు బొమ్మలాటవానివలె, నటునివిధమునఁ బామరు
 లను మోసపుచ్చెదవా? నటులు నీకంటె మంచివారు. తమవిద్యా
 వైభవమునుచూతమగవర్చి సకల పాణులను రంజింపఁజేసి తమపొట్ట
 పోషించుకొనుచున్నారు. నీలోనీకేకాదు నీయబ్బకుఁగూడ స్వత్తు
 మందైనఁ బొడగట్టని మిత్రావరుణులనియు సగ్గీహోములనియు
 నేమేమో దిక్కుమాలిన లేనిపోనిపేర్లతోఁ బిశాచగ్రస్తునివలె
 నున్నత్తునిమాడ్కిఁ బ్రలపించుచుఁ బైపెచ్చు నిరపరాధిజంతువుల
 నేల హింసించెదవు? ముచుల్ శ్రౌతస్మార్తకర్మములు విధించిరని
 సమ్మదవు కాబోలును. కోళ్ళు గొట్టెలు బట్టెలను బసువుబొట్లతో
 గుడిలోనున్న గ్రామదేవతకు బలియిచ్చు మాంసాశనులగు క్రూర

పామరజానపదులకంటె నీవు క్రూరుడవు మఱియు న్మాధుడవును. సర్వలోకోపకారపరులును సకలభూతదయామయులును గేవల సమాధి నిష్ఠులు నటించియ్యదవ్వలగు మునులపేరు పెట్టుకొన్న ధూర్తులు క్రూరులు కేవలకుక్షింభరులగు జ్ఞానలవకుర్విదగు లనాదిగాఁ గ్రతు క్రియాకలాపములను రాక్షసకృత్యములను స్వార్థపరులై పామరుల లోఁగొనుచు నిట్టిజ్ఞానార్థకశైతస్మాత్ క్రియాకలాపములం బ్రకటించు చున్నారగానివాస్తవము గామునువ్యధర్మము సర్వప్రాణ్యుపకారకము లగు సత్యదయలఁ బ్రవర్తించుటతప్ప నితరక్రూరకర్మమెద్దియును ముమ్మాటికి న్నాదు.

“కోదధర్మక్షయమం జాయమానమస్థస్వంతంయదసస్థాబిధర్మి-
భూమ్యాఅసరస్యగాత్మా క్వస్వితో విద్వాంసముపగాత్ ప్రప్యమ్
తత్” అను ఋగ్వేదానుసారమునా నాత్మ నెవ్వరికి నేవద్యముకాదు.
పరమార్థసత్య మెవ్వరికి నైలియఁబడదు. కాఁబట్టి శైతకర్మములచేత
నీవు గగనసాధనిర్మాణ మొనర్చుట దుర్మార్గముగువెట్టి అగ్నిహోములు
గాని మిత్రావరుణులుగాని నీ కగపడలేదు. నీహవ్యము మఁటఁగల
యుటయుం బనులు నీచేఁ జంపఁబడుటయును దప్పనీకు అలౌకికపదార్థ
మెద్దియును బ్రత్యక్షానుభూతముకాలేదని నీ వొప్పుకొనకతీరదుకదా?
పూర్వు లీక్రతువు లాచరించిరి కాఁబట్టి నీవుఁగూడ చేయక తీరదని
యందువా? పూర్వులకును నీకును సంబంధ మెద్దియును లేదు. గత
వత్సరమున కిప్పటివత్సరమున కెంతభేదమో నిన్నటియెండకు నేటి
యెండ కెంతవ్యత్యాసమో నీకును నీపూర్వులకు సంబంధము. వారు
క్రతువు లెట్లాచరించిరో యాశ్చోతకల్ప మెట్లుండెనో యావేద
మంత్రోచ్ఛారణ మెట్లుండెనో యప్పటి యుద్దిష్ట మెయ్యదియో నీ
వెఱుఁగుటెట్లు? నీకుఁ బ్రత్యక్షముగా సంబంధించి నీకుటుంబములోని
జనులకందటికి న్నామరూపములందు మఱి యన్ని విధములచేతను

బరస్పరభేదమున్నదికదా? కంఠస్వరము రూపము వ్రాత యుద్దేశము నడువడి తలంపు మనోవాక్యాయకర్మముల నొకరింబోలి మఱొకరు వేరొకరివలె నొక రాచరింజుజాల రొకరు తెలిసికొన్న విధము నింకొకరు తెనియనేర రొకరిమత మింకొకరిమతముకా దొకరియిష్ట మింకొకరిదికా దొకరిగతి యింకొకరిదికా దొకరికర్మ మింకొకరిదికా దొకరియదృష్ట మింకొకరికిరాకుంట నీప్రత్యక్షానుభవమేకదా? వేదము లిట్లు శాసించుచున్నవనియుం బూర్వు లిట్లు నడిచిరనియు నీకన్నఁబెద్దలు నీయాపులు చెప్పుచున్నారనికదా నా కులమిది నా వర్ణ మిది నా తల్లి యీమె నా తండ్రి యితఁడు నా సోదరాదిబంధువులు వీరు మఱి యీశబ్దమున కిది యర్థము నేనొవర్చవలసిన శ్రౌతిస్మార్తకర్మములివ్వియని కేవల శబ్దప్రమాణమాత్రము చేతనేకదా ప్రవర్తిల్లుచున్నావు; నీబ్రతుకుసుఖ మాసించికదా యిన్ని పోకిళ్లు పోవుచున్నావు? నీవలె గష్టసుఖము లితరుల కుండునని తలంచవా? నీతోడిపాటివారియెడల నీ వెట్లు నడిచెదవో నీయెడల వారెట్లు చేసెదరని నీప్రత్యక్షానుభవము నో యవివేకివై దికజడుఁడా నమ్మవేల?

“అజోసుమ్యక్షవరుణభియ సంమత్సమాల్ప తావోఽనుమా గృభాయదామేవవత్సాద్విముమగ్ధ్యంహోసహిత్యదారేనివిషశ్చనేశ” మెడకిరికినత్రాడును దప్పించి లేగను గాపాడునట్లు లోకరుణదేవుఁడా నాపాపములనుండి నన్ను దప్పించుము. నీవునుగ్రహించిన వైద్య నీసాయములేక కనురెప్పలాడించుకొనుటకై నను నేను సమర్థుఁడను కానను ఋక్కు సుపేక్షించెనవా? కన్నులువు మెడనిరికికొని పోవుటచే గిజగిజగింజుకొని కాధపడుచున్న లేగ నాయురి తప్పించి సుఖపేట్టు దయాశాలికదా మానవుఁ డని యర్థమిచ్చు శ్రుతి పశు హింసను విధించునా? నీపూర్వులు పశుహింసలోనర్చి క్రతురూప

కామ్యానిత్యకర్మములొనర్చి రని స్వార్థపరులగు ప్రాకృతసంసారుల
 పల్కులు నమ్మకుము. వేదముల కేయర్థము న్నేనేలే దొకవేళ
 వేదము లర్థశరములైనచోఁ గేవల దేవతాప్రార్థనచోదకములుగాని
 క్రత్వాదికామ్యకర్మచోదకములు కానేకావు. “అహరహః సంధ్యా
 ముపాసీత” అను నిత్యకర్మమునకు వేదముచో దకమని చెప్పకతీరుదు.
 సంఖ్యోపాసన మనఁగా సర్వజగదుపకారముగాఁ దన్ను నడిపించు
 మనియును మత్ప్రాణికై నఁ దననండి బాధరాసీకుమనియును
 “ధియోయోనః ప్రచోదయాత్” పరమార్థజ్ఞానముం దనకుఁ
 గలిగించుమనియును మనుష్యుఁడు దైవమును వేఁడుకొనుటయును
 సర్వలోకోపకారముగాఁ బ్రవర్తించుటయును. నీపూర్వులవలె నీవు
 నడువనేరవు నీపూర్వు లెట్లునడిచిరో యిప్పటిసీయుపదేష్టలుగాని
 గురువులుగాని యిప్పటిగ్రంథములుగానినీవుగాని నిర్దేశింపనసాధ్యము.
 నీ విప్పుడొనర్చు క్రతువు కూరకర్మమును వ్యర్థము న్గాని నీపూర్వు
 లొనర్చినయజ్ఞమువలెనే సత్కర్మము కాదు. నీపూర్వులు వేఱు
 నీవు వేఱు వారిదొక జాతి నీదొక దిక్కుమాలినజాతి వారిదొక
 కులము నీదొక కులము వారి పుట్టుక వేఱు నీపుట్టుక వేఱు నీతల్లెవతో
 నీతండ్రియెవడో నీవు నిశ్చయముగాఁ జెప్పలేవుకదా నీపూర్వు
 లొనర్చిన శ్రౌతస్మార్తక్రియావిధానము లిట్టివని తెలియ నీకుఁ గాదు
 నీయబ్బకై న శక్యమా ? యూరకపశుహింసకావించి నీకంటఁ
 దక్కినవా రధమజాతివా రని నిరసించి నీవు నిలచినకొమ్మ నీవే
 నటకుకొని కోరియేల ముప్పు తెచ్చుకొనదవో శ్రోత్రియమ్మన్యఁడా !
 యోకటికయాజీ !

“ప్రవృత్తి రేషాభూతానాం నివృత్తిస్తుమహాఫలా” యను
 మనువచనానుసారముగా నితరులసౌఖ్య మరయక తనయిచ్చ
 కొలంది నిదాహారవిహారములం ప్రవర్తించుట నకలజీవుఁకు స్వభావ

మేగాని తర్వాత దయినప్పటికిం బరోపకారమునకై తనభోగములను మానుకొన్నందువలన నిత్యమనస్సంతుష్టి తప్పక కలుగును. ఒకవేళ వేదము స్వర్ణాద్యపూర్వభోగఫలక కామ్యకర్మచోదకములయినప్పటికిం గేవల స్వార్థకరులకే యావేదచోదన ముపకారమగునుగాన “నాద్వైతజ్ఞానవతః కర్మాణివిధీయన్తే” అనునట్లుసర్వభూతనములైన కేవలపరోపకారపరాయణుల కట్టికామ్యకర్మము వేదచోదనానాక్షణమగు ధర్మమెట్లగును?

“చత్వారిశృంగాస్త్రయోలస్యపాదాద్వేశీర్షేన ప్రహస్తాపాలస్య త్రిధాబద్ధో వృషభోరోరపీతి మహాదేవో మర్త్యాః ఆవివేశ” నామాఖ్యాతోపసర్గవిపాతములను నాల్గువిధముల పంచజాతులను కొమ్ములు భూతభవిష్యద్వర్తమానకాలములను మూడువిధముల పాదములు నిత్యానిత్యములు వ్యంగవ్యంజకములను రెండువిధముల శిరస్సులు ప్రథమా ద్వితీయా తృతీయా చతురీ పంచమీ షష్ఠీ సప్తములను నేడు విధక్తులు క్రియాకారభావముచే నభీష్ట ఫలప్రదమై జగదాత్మకమై జగత్కారణమై నిత్యమై నిరవయవమైస్ఫోటాఖ్యమైన శబ్దబ్రహ్మము మర్త్యుల నావేశించి యత్యంతము స్థనిచేయుచున్నదని పఠంబలిమునియును శిక్షావ్యాకరణచ్ఛందోజ్యోతిషకల్ప నిరుక్తములు మంత్రత్రాహ్మణములవలె వేదములును గావు మఱియు ననాది మునికృతములు గావు గాని మశకబౌద్ధాయనావస్తంబాశ్వలాయనకాత్యాయనాదినామమాలుగల ప్రాకృతిపండితులచేత రచింపబడినవి. “మశకబౌద్ధాయ నావస్తంబాది ద్రవ్యోప దేశ ఇతి సతేభ్యః ప్రకృతి భూతేభ్యోనాది గంధవిషయసమాఖ్యా వ్యుత్పాదన సభవః” అనికుమారిలభట్టు వక్కాణించెను. మఱియును “తత్ర యావద్ధర్మమోక్షసంబంధి తద్వేదప్రథవమ్- యత్స్వర్థకామ మయంతల్లోకవ్యవహారపూర్వక నితి వివేకవ్యం—

ఇత్యాది వచనములచే ధర్మమోక్షసంబంధి విషయములనే
 పురాణ వేదములు బోధించుచున్నవి. ఇతరములగు శ్రౌతస్మార్త
 చూపములగు లోకవ్యవహారసంబంధముల కర్మములఁ గూర్చి రవం
 తయు నుద్దేశింపవు. ప్రాకృతాధునికపండితులయిన మశకబోధాయ
 నాదిపండితులు లోకవ్యవహారమునమయానుకూలముగా నడుచుటకై
 శిక్షావ్యాకరణచ్ఛందోజ్యోతిషకల్పనిరుక్తములను సకలధర్మశాస్త్రీతి
 హాసపురాణ న్యాయవిస్తర మీమాంసలను దమతమ యిష్టాను
 సారముగా ధర్మసత్రములు మతములు కోవెలలు మొదలగుప్రజోప
 కారకములగు శిల్పములను వివరించిరి. కాబట్టి మంత్రబ్రాహ్మ
 ణాత్మకమగు వేద మంతమాత్రమున్నిత్యనిర్గుణా ద్వైతస్వరూపమగు
 శేవలబ్రహ్మమునుగూర్చి తప్ప నీజగత్సృష్టిస్థితిలయములగూర్చి
 కాని శ్రౌతస్మార్తక్రియలంగూర్చికాని బోధింపదు. ప్రాకృతులు
 మర్త్యులు నాధునికు లగుమశకాద్యాభియలుగల మనుష్యులచేఁ గల్పిత
 ములగు వేదాంగపురాణేతిహాస ధర్మశాస్త్ర న్యాయవిస్తర మీమాం
 సాది గ్రంథములన్నియును సమయానుకూలములుగా సకలప్రజోప
 కారములుగా మార్పుకొనవచ్చును. వీని కొక నియమము లేదు.
 ఏదేదేశమున కెట్లు రంజకములగునో యట్లు చతుర్విధాభినయ
 మొనర్చుట దేశీసంగీత మగును. ఏనియమమును లేనప్పటికి నెట్లు
 ప్రజారంజకమై చతుర్విధాభినయము సకలనాదరణీయమో యట్లే
 యధేచ్ఛముగాను సకలప్రదానకారకముగాను సమయానుకూలము
 గాను శిక్షాదివేదవడంగములను పురాణేతిహాసధర్మశాస్త్రన్యాయ
 విస్తరమీమాంసలను దోచినట్లెల్ల జనరంజకముగా సకలభూతదయ
 వాకింతయు నివిడ కప్పటికప్పుడు కల్పించుకొనవచ్చును.

శబ్దానుశాసనమందు పఠంజలిముని “చత్వారిశృంగాః” అను
 శ్రుతికి వర్ణాత్మకశబ్దబ్రహ్మపరమున సర్థము చెప్పినాఁడుగదా మఱి
 యును సూత యధ్వర్యుఁ డుద్ధాత బ్రహ్మ యీనల్గురును నాల్గు

కొమ్ములు ప్రాతఃసవనము మాంధ్యందినసవనము సాయంసవన మను
మూడుపాదములు. పల్ని యజమాను లకురెండు శిరస్సులు. గాయ
త్రత్యాదిసప్తచ్ఛందస్సులు నేడుచేతులు. ఋగ్యజుస్సామవేదములచే
మూడువిధములను బంధింపఁబడి యభీష్ఠారములను వర్షించుచు
స్తోత్రశస్త్రాదిశబ్దములను మాటిమాటికి ఘోషించుచు నిట్లు యజ్ఞ
రూపమైన మహాతేజస్సు మర్త్యుల నావేశించియున్నదని జైమిని
మునియును గౌణముగా “చక్రవాళస్తనీ హంసదంతావళికాశవస్త్రా
శైవలకేశినీ” అని నదులను పండిత కవులు వర్ణించునట్లు వరాత్మక
శబ్దబ్రహ్మము నొకఁడు యజ్ఞము నొకఁడు వర్ణించిరి.

మఱి యిప్పుడు స్వరము పదము లయ. చేతోవధానము నను
నాల్గుకొమ్ములుకలిగి గీత వాద్య నృత్యము లనుమూడుపాదములు
గలిగి. మార్గదేశి యను రెండుశిరస్సులుకలిగి. మంద్రమధ్యతార
స్థాయిలను మూడు తెఱంగుల బంధింపఁబడి సరిగమపదని యనుసప్త
స్వరములచేతఁ నోరినట్లు ధర్మార్థకామమోక్షసంపదలను వర్షించుచు
రాగరూపకాలపులను మాటిమాటికి మొరయుచు నిట్లు కేవల
నాదబ్రహ్మము చేతనడంగమస్థావరాత్మక మర్త్యలోకము నావేశించి
ప్రమోఁగుచున్నదనికాని, బ్రహ్మచర్యగార్హస్థ్యవాసక్రస్థసన్న్యాసము
లనునాల్గుకొమ్ములుగలిగి జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్తు లను మూడుపాదము
లతో స్త్రీపురుషు లనురెండుశిరస్సులతో రక్తము మాంసము మజ్జ
వస శుక్రము మేదస్సు నెమ్ము లనునేడుచేతులతో యభీష్ఠారములను
వర్షించుచు బాల్య యౌవన వార్ధ్యకములచే బంధింపఁబడి బ్రతు
కనుమహాతేజస్సు మర్త్యజీవుల నావేశించి ఘోషించుచున్నదని
కాని. సామదానభేదదండోపాయములను నాల్గుకొమ్ములతో
యుద్ధము. కృషి. నేవ లనుమూడుపాదములతో చేతనాచేతనరూపము

లను రెండు శిరస్సులతో సప్తవ్యసనము లను నేడు చేతులతో సభీష్టారము
లను వర్షించు చుత్తమమధ్యమాధమస్థిత్రయమున బంధింపబడి
మర్త్యుల నావేశించి ధనమును మహాదేవుడు ధ్వనిచేయుచున్నాడని
శాని యర్థము చెప్పవచ్చును.

కాబట్టి శ్రౌతస్మార్తకర్మములన్నియును నిద్రాహారవిహార
మునకై వినియోగింపఁగా మిగిలినకాలమును లోకోపకారముగాఁ
గడుపుటకై కాలక్షేపార్థమై పండితులచేఁ గల్పింపబడిన యాటలు
వేడుక లుపాయములు గాని యవశ్య కర్తవ్యము లెంతమాత్రమును
గావు, “చోధనాలక్షణోధర్మః” అని వేదవిహితకర్మముగ నగ్నిష్టో
మాదికర్మము ధర్మమును నో మీమాంసకుఁడా! ఋగ్వజుస్సామా
ధర్వములను నాల్గువేదములును బరసపాఠసమాత్రఫలకములై
యధ్యయనమాత్రముచేతనే మతీయును వినూటమాత్రముచేతనే
యాప్తవాక్యప్రమాణమునఁ జిత్తశాంతికర్మమై జననమరణప్రవాహ
రూపముగ సంసారతాపత్రయమునుపశబ్దమిల్లిజేయునని నమ్మకొన్న
వారికి జగదుపకారకముగ మనస్సంతుష్టిని సంగీతముపలె నొకప్పుడు
కలిగింపవచ్చును. కేవల ధ్వన్యాత్మకములగు రాగరూపకాలపులకును
సంహితాపద్యకమజటఘనాదుల నుచ్చరింపఁబడు వేదశబ్దములకును
సముద్రతరంగములకువలెమృద్యాండములకునువలెస్వర్ణగుండలములకు
వలె వస్తుభేద ముకింతయునులేదు. వేదములో వేదచోదితములో యని
మేల పిచ్చిపానివలెఁ బ్రలపించెదవు. నీకు లోకులవలనఁ బ్రయోజన
మున్నదికనుక లోకోపకారమునకై నీబ్రతుకును వినియోగించి
యేరులను సుఖపెట్టి నీవు సుఖపడుము. సముద్రఘోషవంటి వేదధ్వని
వినూటవల్ల స్వన్నవికారములవంటి శ్రౌతస్మార్తకర్మములను నాచరిం
చుటచేతను నిక్కముగా నీవు గ్రహింపఁదగిన పరమార్థముగాని
నీనీద్రాహారవిహారసౌఖ్యలాభముగాని జగదుపకారమునకు మతే

ప్రయోజనముగాని రవంతయును లేదు. కేవలవృథాకాలక్షేపమాత్ర ప్రయోజనమయి పిచ్చివానిపలుకులవలె నగుదర్శములై నకలజన దురవగాహములయిన వేదములు వినుచుస్వార్థపరధూర్త వండితకల్పిత శ్రోతస్మార్తకర్మములాచరించుచు సోమరివై చెడక నీజీవితమం దవశ్య కర్తవ్యమగు పరోకారకకర్మమును ద్రికరణశుద్ధిగా నాచరించి నీవు తరించి పరులం దరింపఁజేయుము.

“ధృతవ్రతా ఆదిత్యాఇషిరాలరేమత్కర్త రహసూరివాగః”
 ధృతవ్రతులగు నోయాదిత్యులారా రహస్యముగాఁగన్న బిడ్డను వారిని వలె ద్వారగా నాపాపమును బైటఁబాటవేయుఁడు. ఇద్దియే శ్రుత్యర్థ మని వెల్లడించువాఁ డెంతబుద్ధిహీనుఁడు? స్త్రీలపరువులేని బ్రహ్మ క్షత్రియవైశ్యశూద్రకులగౌరవముంబోనూడ్చి ప్రజలకు దుర్నితమప్పి యశ్లీలముగా వేదము పల్కునా? చాలుచాలు. “ఆపాణినీయః సూత్రేషుపాఠ ఇత్యాహ” పాణిని ప్రోక్తములుగాని సూత్రములు కొన్ని కాపింజలహస్తపాదాదిత్యస్యాపాణినీయత్వాత్” మొదలగు నవి పాణిని పేరుతో నుంట కై యటుఁడు కనిపెట్టినవిధముగా నెన్ని శ్రుతు లాధునికకల్పితములై శ్రుతులపేరఁ బరఁగుచున్నవో- నకల జనోపకారమగు కర్మలులేవ్వు మనుష్యుల కవశ్యకర్తవ్య మింకెద్దియు న్నాదు “వేదప్రేమం శ్రూయతే ఏకస్య బహ్వ్యజాయాభవంతి నైక స్యావవబహవః పతయస్సంతి ధర్మా ధ్వవిధః స్థూలః సూక్ష్మశ్చ మందమతిభిరపి సుఖేన బుధ్యమానః ససాచాచమన సంధ్యావంద నాదిః స్థూలః ధర్మః శాస్త్రపారంగతైః వండితై రేవ బోద్ధం యోగ్య ఇతరేషామధర్మభ్రాంతివిషయోద్రావదీవివాహాదిః సూక్ష్మ ధర్మః” ఒకపురుషునకుఁ బెక్కండ్రుభార్యలు కలరుగాని యొకస్త్రీకి బలుపురుషర్తలు లేరని వేదమందునిట్లు చెప్పఁబడియెను. స్థూలమ నియు సూక్ష్మమనియును ధర్మము రెండు విధములు-పామరజనులకు

మిక్కిలి సులభముగాఁ దెలియఁదగిన శౌచాచమన సంధ్యావందనాది కర్మము స్థూలధర్మము శాస్త్రపారంగతులయిన పండితులచేత మాత్రమే తెలియఁదగిన బ్రహ్మపదీవివాహాదికర్మము సూక్ష్మధర్మము- అని సామాన్యచార్యుఁడు స్థూలధర్మమును వక్కాణించుటచేతఁ బామరజనులకు మిక్కిలిసులభముగా బోధపడుటకై యేర్పడిన శ్రౌతస్మార్తకర్మము విగ్రహారాధనముపలె స్థూలధర్మముగాని సర్వ జగదుపకారకమగు సహింసావ్రతము గేవల పండితైకవేద్యమగు సూక్ష్మధర్మము “సహింస్యా త్సర్వభూతాని, అహింసా పరమోధర్మః” అని సర్వప్రాణ్యుపకారకమగు సహింసావ్రతముకన్న మనుష్యులొక రింపవలసిన వేదచోదితధర్మ మింకెద్దియు న్లేదు. సర్వభూతదయాపక మును సకలజనసంతోషకరముగాని తక్కినకర్మములన్నియు శ్రౌత కర్మములుగానీ లేక స్మార్తకర్మములు మతేకర్మములయిన న్నానీ మిక్కిలి హేయములుగాని యాదేయము లెంతమాత్రము న్నావు నా పంచేదియచేష్టలతప్పొక్కలు నేనే కనిపెట్టుచు భేదమోదము లందుచు నాలోనిరహస్యము నేనేదాఁచుకొనలెనివిధమున నాయుంతఁ సాక్షియెద్దియో నేను వివరింపశక్యముకానికారణ మున్నదని నే నెఱుంగుచుంట యత్యాశ్చర్యకరము “సతాంహి సం దేహ సదేషు సస్తుషు ప్రమాణ మంతఃకరణప్రవృత్తయః” జీవులు తమయింద్రియ గోచరమగు వస్తుయథార్థతత్వము నిశ్చయింపఁజాలక సంశయపడు నపుడు వారివారియంతఃసాక్షియెద్దియో వారివారికి సంశయముతీర్చి వస్తుయథార్థమును దెలుపును అని కాలిదాసన్నట్లు మనుష్యులస్వలా భమాసించి చేయుకర్మములెవ్వియో మఱియుఁ గేవల లోకోపకారక ముగాఁ జేయుకర్మములెవ్వియో వారివారియంతఃసాక్షియేవారికిఁ దెల్పు కమానడు. స్మార్తపరులుగాక లోకోపకారమునకై జను లేకర్మములు చేసినప్పటి కవన్నియును వేదచోదితధర్మములే. వేదశాస్త్రములు

జగత్తుపకెల్ల మిత్రులవలె సర్వప్రాణ్యుపకారకములై యహితముల నుండి జనులను మల్పించుటకును మఱి హితములందుఁ బ్రవర్తింపఁ జేయుటకుమాత్రమే యభిప్రాయపడుచున్నవని ప్రాజ్ఞుల తీర్పు.

“అథారసశాయీ” అథ శబ్దస్య సవర్ణదీర్ఘశ్చాందసోఽప హోవా, అగ్లాస్తు-తత్రానుస్వారపాఠశ్చాందసః అపహోవా” అని సూత్రములనుగూర్చి భాష్యకారు లనుటచేతసూత్రభాషనుసవరించినట్లే సూత్రార్థములుకూడ సవరింపఁబడి జగదుపకారక భూతదయాదరము లుగా నేలసవరింపఁబడరాదో? శాద్ధులు ఋగ్యజుస్సామవేదములు బ్రహ్మముఖమున సకలప్రాణ్యుపకారములుగా వెలువడినసంగతి సత్యమేకాని క్రూతకర్ములగు కొందఱు బ్రాహ్మణజాత్యాభిమాన ముతో మఱి శ్రోత్రియమృత్యుగర్వముతోను బండితమన్యతతోను మిక్కిలి స్వార్థపరులయి ప్రాణిహింస కర్మకరములుగాఁ గొన్నిశ్రుతు లను దాము వన్ని యావేదత్రయమున దోఁపి రనియును గాఁబట్టి పుచ్చినగొఱియ మందనెల్లఁ జెడిపెనన్నట్లు వేదములన్నియుం తమకు ప్రమాణములు కావనియును ధమ గ్రంథములందు వెల్లడించిరి. విదేహరాజగు జనకుఁడు బ్రాహ్మణాధ్వర్యసాహాయ్య మక్కఱి లేకయే తనయిష్టానుసారముగా నగ్నిష్టోమాది యజ్ఞ కర్మములను స్వతంత్రముగా నిర్వర్తించుకొన్నాఁడని ఛాందోగ్యమువల్ల వెల్లడి యగుచున్నది. దర్శపూర్ణమాసాదిశౌతకర్మములు కేవలమును శ్రుతివిహితములనియు ఆ కర్మములన్నియును గార్హపత్యాగ్నిస్థాపన మయినపిమ్మటఁ జేయబడవలయుననియును, స్మార్తకర్మములు ప్రబ్లిన్నవేదశాఖాభేదరహస్యమిదులై న ఋషులచేతఁ జెప్పబడినవి గాన- బుగ్యాహవాచ నాదికర్మములన్నియును స్మార్తకర్మములని యును జెప్పఁబడుచున్నవి.

“శ్రుతిరపి స్మృతీనాం వైదమూల త్వమాహాయ ద్వైకించ
మనురవద తద్భేషజమితి భేషజం యథాహితమేనం మనువచనమపి
ప్రమాణత్వేనహితమిత్యర్థః” మనువుచెప్పినది మం దని శ్రుతికూడఁ
బలికె ననుటచేత శ్రుతి పేర్కొన్న వశిష్టాత్రిపరాశరవ్యాసయాజ్ఞ
పల్క్యాదిమహర్షులచేఁ గావింపఁబడిన స్మృతులన్నియును బ్రమా
ణములేయనియును వాచననేయశాఖలో వేదద్రవ్యలగు పరాశరాది
మునులు వక్కాణింపఁబడుటచేతను గాఁబట్టి శ్రౌతకర్మములవలె
స్మార్తకర్మములుఁగూడ వైదవిహితములగుట నొక్కింతయైన నుల్లం
ఘింపఁబడరాదనియును వేదద్రవ్యలగు మునులే స్మృతుల నొనర్చిరి.
కావున శ్రౌతమువలె స్మార్తముఁగూడ వేదచోదితమే యనియు
నొప్పుకొనకలిగినపుడును, సంగీతవిద్వాంసుఁ డొక్కఁడే మోక్షమంమ
నని యాజ్ఞవల్క్యుఁడును, “సర్వధర్మా న్పరిత్యజ్య మామేవ శరణం
ప్రద” శ్రౌతస్మార్తకర్మములన్నియును విడిచి నన్నే భజించుమని
భగవద్గీతను జెప్పినవ్యాసుఁడును, స్వార్థత్యాగముగా కేశవనామ
సంకీర్తనముగాని భగవత్సంస్మరణముగాని కలియుగమునఁ దక్కిన
శ్రౌతస్మార్తకర్మములన్నింటికన్న ముఖ్యమని పరాశరుఁడును, పాయ
సము పువ్వులచేత మాత్రమే విష్ణువు నారాధింపక క్రూరులై క్రతువు
లందు పశుహింసకావించువారికి సరకముతప్ప దనుమనువువాక్యమును
నిరసించి యౌపూర్వకమృత్యుఁడా క్రతువులందు పశువుల నేల
హింసించుచున్నావో ?

“సూత్రేషు స్మృతిత్వం స్మృత్యధికరణేస్థితం- తత్సూత్ర
కారేణైవోక్తం న్యాయవిత్సమయ ఇతి మీమాంసాసిద్ధాంత స్వీకార
దర్శనేన” హిరణ్య కేశిసూత్రవ్యాఖ్యాతయగు మహాదేవుఁడను
పండితుఁడు సూత్రరూపములగు వేదషడంగాదుదెల్ల స్మృతులనియే
పేర్కొనియెనుగాఁబట్టి శిక్ష- వ్యాకరణ- చంద్- జ్యోతిష-

కల్ప- నిరుక్తములగు వేదాంగము లాఱును న్యాయ- వైశేషిక-
సాంఖ్య- యోగ- పూర్వమిమాంసా తగమిమాంస లనువద్దర్శ
సములును వెయ్యేల సూత్రరూపములతోనున్న గ్రంథములన్నియుం
గొన్ని యనుష్ఠుచ్ఛందోదాహరణములును స్మృతులనియే న్యాయ
విత్సమయములని మిమాంసా సిద్ధాంతస్వీకార దర్శనముచే
బరిగణింపఁబడెను. “శ్రుతేరివార్థం స్మృతిరన్వగచ్ఛత్” శ్రుతుల
యుద్దేశమునే స్మృతులు వక్కాణించుచున్నవని కాళిదా సన్నట్లు
శ్రుతులకును స్మృతులకును రచనాభేదముతప్ప సర్థభేద మొకింతయు
లేదని స్వీకరింపకతప్పనవుడు సకల శ్రుతిస్మృతులను సమన్వయము
చేసినప్పుడు సచ్చిదానందలక్షణమగు బ్రహ్మపదార్థ మొక్కటియే
సిద్ధించునప్పుడును “అస్తిభాతిప్రియమ్” అనుటచేతఁ బ్రేమయే
స్వప్రకాశుఁడైయున్న దేవుని తత్త్వ మని చెప్పకతీరినవుడును
ప్రాణిహింసను విధించుకల్పవిధాన మెంతమాత్ర మాదేయముకాదు
గదా!

“తత్ర యాపద్దర్శమోక్షసంబంధి తద్వేద, ప్రథవమ్-యత్త్వర్థ
సుఖవిషయం తల్లోకవ్యవహారపూర్వకమితి వివేకవ్యమ్-ఏషైవేతి
హాసపురాణయోరవ్యవదేశవాక్యానాం గతిః” అని తంత్రవార్తిక
మంది కుమారిభట్టు వేదవదంగమును ఋరాజేతిహాసములును
సాంఖ్యాది వద్దర్శనములును ఋగ్వేదాస్సమమంత్రములుతప్పఁ దగిన
గ్రంథములన్నియుం గృతిమములనియును లోకవ్యవహారముం దత్త
త్సమయానుకూలముగ దేశకాలపాత్రానుసారముగ నాయాలోకుల
శలవడివ నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యానుకూలముగా మనుష్యులు కల్పిం
చినగ్రంథములే యని స్పష్టపర్చె నోశోతియమ్మనఁగదా! యీసాటి
నీఘోరపశుమారణకృత్యమునట్టిపెట్టుము.నీశౌతస్మార్తకర్మము వేద
త్రయివలె నిత్యములు కావు. గ్రామదేవతజాతరలవలె బొమ్మలాట

కలె నాటకములతీరున కగటివేషములమాడ్కిఁ బ్రాకృతజనకల్పితములుం బామరొత్సాహజనకములగుట విస్పష్టము- నీవరువు బయలయ్యె నిఁక నోర్చుకొని పొమ్ము. శివనారాయణాదిదేవతల పేర్లం బిలువఁబడు మానవులు శివనారాయణాదిదేవత తాదురా? యట్లే వేదద్రష్టలగు మునులపేర్లు పెట్టుకొన్న వేదాంగపురాణేతిహాసాది గ్రంథకర్తలగు ప్రాకృతమనుష్యులు మును లవుదురా? స్వార్థపరుఁడుఁగాక ఫలవృక్షమువలెఁ బరోపకారమునకు మాత్రమే బ్రతుకుచుపోవుఁడు ముని-స్వలాభ మాశించి దక్షిణచేఁ బొట్ట పోషించుకొంచు సహంకారమమకారముల సంపరించు మనుష్యకల్పితములయిన పశుహింసాకర శ్రౌతస్మార్తకర్మములు చోదనాలక్షణములగు ధర్మము లని ప్రలపించక పొమ్ము- అగ్నిష్టోమాద్య శ్వేమేధాంతముగు శ్రౌతకర్మమును నిషేధాదిశ్మశానాంతస్మార్తకర్మమును దత్తదేశకాలపాతానుసారముగా నానాజనాభిరుతానుకూలముగా నిద్రాహారసంభోగములకు వినియోగింపఁగా మిగిలిన కాలమం దుబుసుపోగొట్టుకొనుటకై ప్రాకృతాధునికమర్త్యవిద్వారములుపన్నినపన్నుగడలుగాని సహజసిద్ధములు గావు- తక్కినజంతువులకన్న సుమన్యులు కేవల లోకోపకారమునకై పాటుకడుటమాత్రము స్మార్తకమైన పౌరుషకర్మము. లోకోపకారముగా సంపరించుటమాత్రమే మనుష్యులకుఁ దగినమర్యాద. స్వార్థపరతయును లోకోపద్రవముగా బ్రతుకుటయును రాక్షసులకును గ్రూరజాతువులకును సహజధర్మములుగాని విక్లమముగా మానుషధర్మ మెంతమాత్రము న్నాదు.

యజ్ఞము - పశుహింస

హరదత్తుఁ డః పండితుఁ డాపస్తంబప్రోక్త సామయాచారిక సూత్రములకు వ్యాఖ్యానముచేయుచు “అథాతః సామయాచారిక

స్థర్మా స్వ్యాఖ్యాస్యామః” అను మొదటిశూత్రమునకు శ్రౌతస్మృతి గృహ్యవిధులు చెప్పఁబడినవి కనుక నావిధులకుముందుగా దంతధావనాది శౌచకర్మములు విధింపఁబడుచున్నవి. శ్రౌతస్మార్త కర్మములు చేయఁబూనినవాఁడు మున్నుండు దంతధావనాదిశుద్ధులు కావించుకొని పవిత్రదర్భను ధరించి యజ్ఞోపవీతధారియైనవాఁడెల్ల సామయాచారిక విధుల నాచరింపవలయును. త్రికాల సంధ్యావందన మాచరింపనివాఁడే శ్రౌతస్మార్త కర్మము చేయుటకుం బనికిరాఁడు అని చెప్పెను. విధినియమప్రతి పేధములని సామయాచారికకర్మములు మువ్విధములు. “శాఖానాం విక్రకీర్ణత్వా త్పురుషాణాం ప్రమాదతః, నానాప్రకరణ స్థత్వాత్స్మృతేర్మూలం నదృశ్యతే” స్మృతిచుట్టినమూలమగు వేదశాఖ యగపడకుంటచేతను మరి యావేదశాఖలు చెదరియుండుటచేతను అధ్యయనము మఱువఁబడుటచేతను నానాధికారములుగా నానాంశముల నిర్మూలించుచు నానాస్మృతు లొకదానికొకటి భిన్నముగా నుండుటచేతను స్మృతికి వేదమూలము నిర్మూలంపశక్యముకాదని కుమారిలభట్టు గోడమీఁదిపిల్లివలె స్మృతులు శ్రుతిమూలము లని బొద్దుల భయముచే చెప్పలేకున్నాఁడు.

“అనుమాన శ్శిష్టాచారః తేనహిభూతం శ్రుతిస్మృతిలక్షణం ప్రమాణమనుమీయతే” స్మృతి యనఁగా మన్వాదికృత ధర్మ శాస్త్రము. కుమారిలప్వామి మానవకల్ప సూత్రమలఁ గూర్చి చేసినభాష్యగ్రంథ సం. 2200 లు. 32 అక్షరముల సంఖ్యకు గ్రంథమని పేరు. యజుర్వేదతైత్తిరీయసంహిత ననుసరించి మీమాంసిం చిన మానవకల్పసూత్రభాష్యము కుమారిలుం డొనర్చెను. యాజమానమగ్న్యధాన-మగ్నిష్టోమము- చాతుర్మాస్య మని నాల్గు విధములఁ బెక్క-ధ్యాయముల నీసూత్రగ్రంథము వెలయుచున్నది

హోమవిధులు కర్మవేదములు

“అంశు అగ్నిచయన- అగ్నిహరిస్తరణ అగ్నిప్రస్తరణ- అగ్ని
మంథన- అగ్నియజ్- అగ్నిప్రేమ- అగ్నిసంస్కార- అగ్నిహోత్ర
(దశహోత్రాగ్నిహోత్ర ప్రథమాగ్నిహోత్ర) అగ్నిహోమ- అగ్ని
ధాన- అగ్నిధేయ (అగ్నిధేయిక) అగ్నిధేయేష్టి- అగ్నిపాక-
అగ్నిరాత్ర- అగ్నియజ్- అగ్నిశ్రవణ- అనుతాపన- అనుమంత్రణ- అను
యాజ- అన్వాధాన- అన్వరంభణీయా- అభిఘాత- అభిధారణ-
అభినిర్వాహ- అభిమర్శన- అభ్యంజన- అభ్యక్షణ- అభ్యుహన-
ఆగ్నేయయాగ- ఆగ్నేయేష్టి- ఆగ్నిధేయిక- ఆగ్నియణ- ఆద్య
హోమ- ఆజ్యాహుతి- ఆధాన- ఆమంత్రణ- ఆరంభణీయా- ఆవసన-
ఆవసద్య- ఆస్తరణ- ఆహుతి (యాగ)- ఆహ్వాన- ఇష్టి (ఇష్టిక)-
ఉత్పవన- ఉద్ధాన- ఉద్ధావ- ఉద్ధాన- ఉద్ధాన- ఉద్ధాన- ఉద్ధాన (ఉద్ధా
హిక) ఉన్నయన- ఉపక్షప్తి- ఉపచార- ఉపయమన- ఉపయామ-
ఉపవపన- ఉపవసద- ఉపసజ్- ఇష్టిక- కాకిహోమ- కామ్యేష్టి-
కృష్ణలిపాక- గోదాహ గోదాహన) చిష్టిష్టి- చాతుర్మాస్య- చాంద్రా
యణ- జప- తుషవిమోక- శుషానాప- దర్శిదర్శిపౌర్ణిమాన- దశ
హోత్రాగ్నిహోత్ర దీక్షా- దేనయజన (దేవయజన)- దోహ (గోదోహ)
ద్వాదశాహిక- నారాశంసి- నిత్యహోమ- నిమితిభోజన- నిర్మంథ
నిర్వహణ- నిర్వాహ- నిష్పవన- నిష్పాపన- కల్పిసంయాజ- కరియార్జన-
కరివాహణ- కరిషేక- కరిస్తరణ- కరిహారణ- కరిగ్నికరణ- కర్మ
క్షణ- కశుబద్ధ- కశుశ్రవణ- పాక- పాకయజ్- పాణిగ్రహణపిండధాన
పిండపితృయజ్- పితృకార్య- పితృమేధ- పితృయజ్- పిష్ట పేషణ- పిష్ట లేప
పూర్ణాహుతి- పూర్ణమాన- ప్రణయన- (ప్రణయనాగ్ని)- ప్రథమాగ్ని
హోత్ర- ప్రాయశ్చిత్త- ప్రేమ- ప్రోక్షణ- ప్రోహణ- ఫలీకరణ-
బహిఃప్రహారణ- బహిఃస్తరణ- బలిహారణ- బ్రహ్మవిరణ-
భక్తదాన- మన్తస్తోమ- మంత్రావృత్తి- యజ్ (యజ్ఞయ)-

యాగ - యూపవేష్టన - యూపసంమార్జన - యూపాహుతి -
రాజసూయ - రాష్ట్రభృత్ - వపన - వరణ (బహ్మవరణ) వ్రత
విమోక - వ్రతోపాయన - శునాసీర్య - శ్మశ్రువక్షన - శ్రవణ-
సంస్కార - సంస్కర్ష - సుత్ర - సంసహన - సంవివక్షన - సాకమేధ - సాక
మేధిక - సాస్త్రపన (సాంతపనీయ) - సోమపాన - సోమాధాన - సోమేష్టి -
స్తరణ - స్వాహాకార - స్విష్టకృత్ - హోమ -" అను శబ్దములు హోమ
మునుగూర్చియును హోమవిధులనుగురించియును, మఱియును "అగ్ని
(ఆహవనీయాగ్ని) ఆహితాగ్ని - ఉద్యతాగ్ని - గార్హపత్యాగ్ని - దక్షి
ణాగ్ని - శాలాగ్ని - అగ్నివృతాగ్ని హోత్రవణీ - అజలశ్వలశ్వద్ధ - అష్టా
శకాల ఆద్య - ఆకదుహ - ఆమిత్రా ఆహవనీయాగ్ని - ఆహితాగ్ని ఇడా
- ఇర్ధ - ఇర్ధాబర్హిష - ఇష్టిపశు - ఉత్తరవేది (జాత్తరవేది) - ఉద్య
తాగ్ని - ఉపభృత్ (ఔపభృత్) - ఉపల - ఉలూఖల - ఉర్జా - ఏక
శకాల - ఓవన - ఓషధి - కసాల - (అష్టాశకాల - ఏకశకాల - దశశకాల - నవ
శకాల - పంచశకాల - షట్కశాల - (సప్తశకాల) కర్షూ - కాంస్య -
కృష్ణ - కుండల - కుంభి - కృష్ణాజిన తామ - ఖనిత్ర ఖాదిర - ఖలేచాతి -
గార్హపత్యాగ్ని - గుగ్గులు - గోక్షీర - గోమయ - గ్రావన్ ఘృత -
చమూ - చరు - చరుస్థాలీ - చర్మన్ - చాత్వాల - చపనుత్ర - చరద్ధవ
(జాహవా) (జౌహవ) తందుల - తిల - తుషి - దక్షిణా - దక్షిణాగాన - దక్షిణాగ్ని
దక్షిణాపాత్ర - దండ - దధి - దర్భ - దర్భపింజాల - దర్భరజ్జు - దర్వి - దశశకాల
దిత్యవాహ (దిత్యోహీ) - దృవద్ - ద్రపస్ - థాన్య - ధిష్ణ్య - ద్రువా (ధౌవ) -
నవశకాల - నవనీతపంచశకాల - పరధి - పర్ణశాఖా - పవిత్ర - పశు - పశువు
రోదాశ - పాత్ర (పాత్రీ) - పింజాల - దర్భపింజాల) పిండ - పూతీక -
పుష్కగావన్ - ప్రిణీతా - ప్రస్తర - ప్రాచీనావీత - బర్హిన్ -
బలి - (బ్రహ్మశ్మశన - (బ్రహ్మశ్మదనిక) - భక్త - భద్రసుక్ -
భస్మన్ - మధుపర్క - మస్త్రీమహాహవిన్ - మూంస - మావ -
ముద్గ - ముద్గర - ముసలమూల - మృగ - మృదంగ - మేషి -
మూంజ - యజ్ఞా యజ్ఞయ - యజ్ఞోపవీత (యజ్ఞోపవీతన్) - యవ -

యవాగూ-యాజ్ఞానువాక్య- యూప- యోక్త- రజ్జ- రథ-లేఖ-
 లేద-లోమన్- పత్న-వస్త్ర- వామదేవ్య- వీరవస్త్రీయ- వేది (ఉత్తర
 వేది-వేదికోణి)- వేచాత్-ప్రేహి- శకట-శతమాన-శతాయుధ-శమీ
 (శమీశాఖ)-శక-శ-ప-శాఖాశాలా-శాలాగ్ని-శుల్క-శూర్ప-
 శ్మశు-శ్యామా-శేనీ-షక్కపాల-సప్తకపాల-సవిష్టయజుస్-
 సుభార-సాంనాయు-సోమస్తంబ-సుజుస్-సుచ(ప్రసాచే)-సువ-స్ఫ్య-
 హవిర్ధాన-హవిస్-హవిస్-అనెడుహోమద్రవ్యములుపనిముట్లుప్రార్థ
 నములును దక్కినహో-సంబంధవస్తువులును, మఱియును హోమకర్మ
 ములగూర్చినమయ ప్రదేశములు:- అనుమతీఅమావాస్యాఉపనత్యాల-
 కృత్తికా-చైత్ర-శక్రణాకాల-ద్యావాపృథివీ-పునర్వసు-ప్రాతర్-
 ఫాల్గునీ-భువనే-భూ-మాధ్యందిన-మార్గశీర్ష-మృగశిరసీ-రాత్రి-
 వర్షాః (వార్షిక)-రే-తీ-రోహిణీ-వసంత-వైశాఖ-వృషభ-శరద్-
 శిశిర-శునాసీర-సంశ్శర-నవ్యఃకాల-సాయమ్-సూర్యోదయ-స్వర్-
 స్వర్ద హేమంతములును. మఱియును అధ్వర్యులగూర్చి, అధ్వర్యు (అధ్వ
 ర్యువ) అగ్నిధ్ర-ఆపానర్విజ్-ఉద్ధా-ఋత్విజ్-చమసాధ్వర్యు-
 కత్తి-పురోహిత-ప్రతిప్రస్థాత్-బ్రహ్మన్ (బ్రహ్మత్వ)-యజమాన
 (యాజమాన)-యజ్ఞపతి-యవ్య-హోతృ (హవాత్ర) శబ్దములును-
 ముఱియున్దేవతలనుసంస్కృతములనుదెల్పుటకై అగ్ని-అగ్నిజోమీయ-
 ఆగ్నింద్ర(ఇంద్రాగ్ని)ఆదితి ఆపానప్తృ-ఆపానప్తృ(ఆపానప్రీయ)-
 ఆగ్నేంద్ర-ఆగ్నేయ-ఆదిత్య-ఆశ్విన-ఇంద్ర-ఇంద్రాణి-ఐంద్ర-
 ఐంద్రాగ్ని-గంధర్వ-తనూనపాద్-త్ర్యంబక-దేవ-దేవతా-
 పూషన్-బలదేవ-బహుదేవత-బృహస్పతి-మరుత్ (మారుత)-
 మహేంద్ర-మైత్రావరుణ-మైత్రాయణ-రక్షన్-రద్ర-
 వరుణ (వారుణ) వాయు-వైశ్వదేవాః (విశ్వదేవ)-విష్ణు-
 వైశ్వానర-సూర్య (సూర్య)-సోమ-సోమపౌష్ణ-సూర్యవారుణ-

హిరణ్యగర్భశబ్దములును మానవసూత్రములం దున్నవి. పూర్వ
మీమాంసాశాస్త్రమగు మానవధర్మసూత్రములకు వ్యాఖ్యాత కుమా
రిలభట్టు. కుమారిలభట్టునకుముందు శబరస్వామి జైమినికృతపూర్వ
మీమాంససూత్రములకు భాష్య మొనర్చెను. పూర్వమీమాంసా
సూత్రములకు భాష్యముచేసినవారిలో మాధవాచార్యుఁడు కడపటి
వాఁడు. “లోకవ్యవహార పూర్వకాశ్చ కేచిదృత్విగాది వ్యవహారాః
సుకార్థహేతుత్వేనాశ్రితాః” అనుటచేత శ్రౌతస్మార్తకర్మవిధాన
ములు కొన్ని నానాజనాభిరుచి పనుసరించి కల్పింపఁబడుట నిక్క
మని కుమారిలభట్టు వ్రాసెను. నాలోనూఁడు నేనులున్నా సనుసంగతి పతి
జనుఁడు తెలిసికొనునప్పుడు సన్ను గూర్చి నేను విచారించుకొని తెలిసికొన
నొచ్చుకొనుట సన్ను మెచ్చుకొనుట దూషించుకొనుట నాపాప
పుణ్యములునాగుణదోషములు నామంచిచెడ్డలునా హేయాదేయములు
నేను బరికించుచుంట నా మొగము నేఁ జూచుకొనుట నాలో నే
నానందించుటయు నొచ్చుకొనుటయు నోహో నే నెన్ని నేనులో
యొకప్పుడు జగమంతయును నేనే యొకప్పుడు నేను నేనుకాను
మొకప్పుడు నేను లేను. నిక్కము నిట్టులాత్మతత్త్వము నెఱిగి “ఇద
మిథ్యమ్” అని నిర్ణయించి యేదోయొక పద్ధతి న్నడువశక్యము
కానపుడు శిష్టాచారముచొప్పున నడువఁబూనుకొని ప్రకృతోప
యోగకరమగు వర్తమానోచితముఖ్యకర్మాత్మకోధయలోకసంతారక
పరోపకారకవర్తనము న్మానుకొని ప్రస్తుతమునకుఁ బనికిరానిపూర్వా
చారముల నవలంబించి లోకోపద్రవకరములు ప్రాణిహింసకములు
నగు పశుబలి హేతువులగు క్రతువులఁ దలపెట్టి జైమిన్యాదిమునుల
మత మని నిర్ణీతనంజ్ఞారూపకశ్రౌతస్మార్తకల్ప గ్రంథములకుఁ దెలిశీ
తెలియని ప్రాకృతులొనర్చిన వాఖ్యానముల కపార్థము లొనరించి
శ్రోత్రియమృత్యులునకల్ప ప్రాణినంతృప్తిగావింపకవ్యర్థముగాఁ దవ్యము

✧ సగ్గిలోను బుగ్గిలోను నీటిలోను గల్పుచున్నా రనువివేకుల న్నావండు లని నిందించుటాక దుర్విధికదా ?

స్వత్న సుమప్తిదశలయందలి పనులు జాగ్రద్దశ కెట్లు కొఱగావో యట్లే భూతభవిష్యదాచారములు వర్తమానమున కాచరణీయములు కానేరవు. తన బాల్య యౌనన వార్ధక దశలలోని కృత్యము లొకదానికొకటి విరుద్ధములగుట సర్వజనానుభవసిద్ధమే కదా ? “వేదాదృశేఽపి కుర్వంతి కలైః కర్మాణీయాజ్ఞాకాః సతు కలైర్విదానేచిస్మంత్ర బ్రాహ్మణమాత్రకాతే ” అని కుమారిలభట్టు నిర్దేశించినట్లు శ్రౌతస్మార్తకర్మములన్నియు నిదివఱకు “గతాను గతికో లోకో నలోకః పారమార్థికః” అన్నట్లు వివేకహీనులై ప క్రూరమానవు లనంతప్రవచనమూలములగు ననంతసంఖ్యాకవేద శాఖల స్సమన్వయ మొనర్చి “అహింసా పరమోధర్మః” అను నిత్య శ్రేష్ఠధర్మము ననుసరింపక తాముచెడి యొరులను జెఱచుచుంట దుర్దైవముపాటిట్టియాభిచారికహింసాకృత్యములు జరుగనికాలమే కదా సకలజనశ్లాఘనీయచుగు కృతయుగ మనిపించుకొనుచున్నది. ప్రాణిహింస నడ్డజాలనుగాని యోకూళ యాజకమ్మన్యూడా ప్రాణి హింస నేవేదమైనఁబ్రతిపాదించలేదు. నీవు నీక్రూరస్వభావముచేతను నీమాంసాశనవ్యసనాతిశయదోషముచేతను మఱి నీజాత్యభిమానము చేతను నీవండితమ్మన్యతచేతను నీస్వార్థపరతచేతను నీదురహంకార మనుకారములచేతను తనదికానిచో గోదావరివఱకును దేకుచున్నట్లు నీవు నీయాలు నీపిల్లలునీబంధువులు నీమిత్రులు సుఖించుటకై స్వర్గము లభించునని మిమపెట్టి కేవల కుక్షింభరుడవై సాధుల న్మోసపుచ్చి క్రతునాటకములాడి పశువులం బంపి తిని క్రొవ్వుచున్నావా?

మా న వ థ ర్థ ము

ఏదీ “పశుమాలభేత” అను వాక్యమునందలి పశుమ్-అలభేత
 యనుపదముల కర్థమేమో నీవే ప్రమాణముచేఁ దెలిసికొంటివి ?
 నీయంతట నీవు తెలిసికొంటివేని నీయజనమున నీవు కూర్చుంటివహట
 నీకు నందర్భముగాఁ దోచునా ? లోకులు చెప్పినారుగనుక నా
 రెండుపదముల కర్థ మెఱిగితి ననెదవా ? నీ కావదార్థతత్వ మెఱి
 గించినలోకులు గతానుగతికులుగాని పారమార్థికులు కారను లోకుల
 మాట పాటించవేల ? నీప్రాణము నీకు బెల్లవా ? ఇల్లుకట్టు
 కొన్నట్టుల మూర్తమగు స్వర్ణమును నీతక్కినిబిక్కి రిపిచ్చిత్రైతకల్ప
 ముచే రచించుకొందువా ? చాలుచాలు నీగతజలసేతుబంధన
 ప్రయత్నము నీతిలకావ్యచుహివబంధనగ్రంథపాండిత్యదంభము.
 పూర్వులయాచారము పూర్వులకుమాత్రమే తగును. నవీనుల కె
 ట్లుపచరించునురా దుర్మతి ! మునులమతము మనల కెఱుకగాని నీ
 కెట్లు తెలియగగురా జ్ఞానలవదుర్విదగ్ధా ! నీసుఖము నీవుకోరిన ట్లితర
 ప్రాణులు తమతమసుఖము లభిషించుట సహజధర్మమని తెలియని
 నిన్నుంచుటగాని నిన్సూర్చి యరణ్యరోదన మిట్లు నాచే చేయించుట
 గాని నిక్కముగ దైవముపొరపాటు. “బ్రహ్మణే బ్రాహ్మణ
 మాలభతే” అను శ్రుతి కెట్లర్థముచేసెదవో ? “అలభేత” అనుక్రియ
 కొకప్పుడు చంపుటయు మఱొకప్పుడు స్పృశించుటచూత్రమే యని
 యర్థము చెప్పుచు నీవాడైనచో ముట్టుకొనెదవుగాని యితరజంతు
 వైనయెడ జంపెదవా ? “ఆత్మవత్సర్వభూతాని యఃపశ్యతి
 సపశ్యతి” అనుచందమున నోకామ్యకర్మాచరణమోహంధుఁడా !
 నీకుఁ జూడు శబ్దార్థమెఱుంగుట చూడు మోజై మినిన్మన్యుఁడా !
 శబ్దబ్రహ్మతత్వమెఱుంగఁ బ్రాకృతజనుల శక్యమా ? “పశుః” అను
 భకార శకారోకార విసర్గములకుఁ బ్రత్యేకము “ప- అ, శ-ఉః”.

అనెడు వ్రాతకుఁగాని లేక ధ్వనికిఁగాని కర్ణాకర్ణిగాను మఱియు
 దృష్టిదృష్టిగా నీవెఱుంగుట తప్ప మతేయాధారము నీ కున్నది ?
 ప్రత్యక్షానుమానోపమానశబ్దప్రమాణములు నాల్గును నిక్కమగా
 సన్మోన్మాన్మంతర్భూతములు మఱియుం బరస్పరకారణములని తెలియ
 నీన్యాయ మొకమూలనుంచువారు చెప్పినారు-వీరు చెప్పినారు గనుక
 నీశబ్దమున కిది యర్థమనుచున్నావుగాని నీవు స్వయముగా “పశు
 మాలభేత” అను శ్రుతి కర్థముచేసికొనఁగల్గితివా ? పూర్వులు
 చెప్పినయర్థము నీవు చెప్పనేల ? పూర్వులువేఱు నీవు వేఱు. నిన్న
 నేడగునా ? యోపూర్వాచారపరాయణమ్మన్నదా ? పూర్వుల
 సంగతి నీకెందుకు ? నీజీవితమందలియనుభవమెంచుకొను మప్రస్తు
 తాధికప్రసంగము నీకేల ? నిన్నటి నీసంగతియొక్క యధార్థస్థితి నీకే
 కూలంకషముగాఁ దెలియనశక్యమని నీవొప్పుకొనకతీరి దుగదా?
 నీపూర్వులు పూర్వాచారములు నీవేదములునీశిష్టాచారసంక్రదాయ
 ములు నీకుఁ దెలియునని దంభుఁడవై చాటుకొను నోకూశఛాం
 దసుఁడా ! చాలుచాలు నికనైన సహింసాకృత్యములను భస్మ
 హోనుగులమ మాని సకలభూతదయతోఁ బరోపకారమొనర్చి
 పరుల సుఖపెట్టి నీవు సుఖించుము- వేదములశాఖలును సంహితులును
 బ్రాహ్మణములు నశించిపోయెనుగాని యాధునికముగాఁ దమతమ
 సుతములకుఁ బనికివచ్చినచరణములను శాఖలును బ్రాహ్మణములను
 మాత్రము కొందఱాచార్యులుసంగహించుకొన్నారు- చరణవ్యూహ
 మనుగ్రంథమునందు ఋగ్వేదమున శాకల-బాష్కల- ఆశ్వలాయన-
 సాంఖ్యాయన-మాండూక్యాయనము లను నైదుచరణములును యజు
 ర్వేదమున చరకములు మొదలెనుబదిశాఖలు పేర్కొనబడినవి కాని
 వానిసగముసంఖ్యయైన గ్రంథమునఁ గానరాకుండెను. సామవేదము
 నకు వేయిశాఖలు కలవు కాని వానిలో ధాణాయనీయ-సాత్యముగ్ర-

కాలాప-మహాకాలాప-లాంగలాయన-శార్దూల-కాధుమశాఖ లేడు
మాత్రమే పేర్కొనబడెను. మఱియును కాధుమశాఖ లేడు భేదములు
కలవి. అధర్వవేదమున పైవృత్త-దాంత-ప్రదాంత-స్నాత-బ్రహ్మ
దావల-శౌనకీ-తేవదగృతీనామముల నేడు మాత్రమే లెక్కింపఁ
బడెను. మఱియును పైవృత్త-శౌనక-దామోద-తొత్తాయన-
జయాల-బ్రహ్మకలాశ-కౌసభ-దేవదర్శిని-చారణవిద్య లను
తొమ్మిది పేర్కొనబడెను ఈ వేదశాఖలన్నింటిలో ఆశ్వలాయన-
హిరణ్యకేశి-భారద్వాజ-ఆపస్తంబ-బౌధాయన పారాశర్యాది
శాఖలు సూత్రరూపములు కావున నవీనములనక తీరిదు-ప్రచీనులు
కొందఱు తమపేర్లు శాశ్వతముగా నిల్పుకొనుటకై కొన్ని శాఖలం
బన్ని యనాదిగ్రంథములందు దోచి రసవచ్చును. గణింపనశక్య
మగు పురాతన కాలమందు మంత్రబ్రాహ్మణములును చిమ్మట నాఱు
వేదాంగములును కలిసి సకలావ్యవిద్యలు పౌరుషేయములు
కృత్రిమములుగాని పంచభూతప్రకృతులవలె సహజసిద్ధము లెంత
మాత్రము న్నావు. మనుష్యకల్పితము లీయష్టాదశవిద్యలు కావున
వీనిలోఁ బ్రకృతమున సకలభూతదయాపరములును సకలప్రాణ్యుల
కారములు నగువిద్యనుమాత్రమే యనునరించి తత్తద్దేశజను
లన్యోవ్యసుఖంకరముగా బ్రతుకుట మిక్కిలి శ్రేష్ఠమానవధర్మము.
కాశికయందును సిద్ధాంతకాముదియందు మాత్రమేకొన్ని వార్తికము
లున్నవికాని భాష్యమునఁగా నరాకుండుటచే నావార్తికములుమిక్కిలి
యాధునికకల్పితములైనట్లు శౌతస్మార్తకర్మములు స్వార్థపరాధునిక
మనుష్యకల్పితములు-సందియ మొకింతయును లేదు- ఏకాలము
నకుఁడగునట్లాకాలమున నుభయతారకములుగా జీవనోపాయ
కర్మములు బుద్ధిమంతులు కల్పించిరిగాని వానకురిసినట్లు తేలవట్లు
తోచిన ట్లీవిద్యాస్థానగ్రంథములు కల్పితములుగాని సహజసిద్ధము

తెంతమాత్రమును గావు. అనాదికాలమునుండియు నొకదానితో
 నొకటి కలిసి మొత్తమై సముద్రరూపముగా నిల్చినయుదకబిందువు.
 వలె సగతీత ప్రాచీనకాలమునుండియుం ద తదేశమానవులయూహలు
 వివిధభావల న్మొత్తముగా సంగ్రహింపఁబడి గ్రంథరూపముగా
 వెలయుచున్నవి. కావుననే వ్యావహారికదశయందుమాత్రమే వేదము
 అన్నవికాని నిక్కముగఁ బారమార్థికదశలో వేదములు లేవని
 శంకరాచార్యుని భాష్యకర్తలు సిద్ధాంతీకరించిరి. పరమార్థము
 వాఙ్మనసగోచరము. పాంచభౌతికమాయోపాధివిశిష్టులగు జీవులచేఁ
 బాలమార్థికసత్య మెఱుఁగఁబడరాదు. మఱియును దెలుపఁబడ
 శక్యముకాదు. వ్యవహారదశయందు శాఖాచంద్రన్యాయముగా
 సవ్యక్తమగు సత్యపదార్థసిద్ధికై స్థూలరూపముగా సప్తాదశవిద్యా
 విశేషములచే లోక్లోపకారపరాయణులు పరమకారిణికులునటించిరియ
 దర్శనక్రితీభాలంకృతులు సహజపాండిత్యవిశారదులగు మునులు
 పామరులకుఁ బరమార్థప్రాప్తిమార్గము సగవర్చిరి. కోవెలలందలి
 పాంచభౌతికవిగ్రహములు దేవతలకుమాత్రుగా నెట్లు భావింపఁబడుచు
 నుపాసనాసౌలభ్యమున కెట్లు నాధనములగుచున్నవో యట్లే యీ
 శ్రుతిస్మృత్యాదివిద్యాప్రాసములన్నియు సపారుషములనియు దివ్యము
 లనియుం భావింపఁబడి పరమార్థప్రాప్తిపాఠాయము లగుచున్నవి
 సదుపాదక్షిణత యొప్పఁడన్నట్లు నీబోధలు నీవ్రాత లేఁగి జగమునఁ
 గాలానుసారముగా జరుగువనులను నీయిష్టానుసారముగా మార్పుట
 నీ తరమా? కొన్నిజంతువులు కేవలమంసాహారముచేతను గొన్ని
 కేవలశాకాహారముచేతను మఱికొన్ని యుభయాహారములచేతను
 దత్తత్సమయోచిత దైవనిర్ణీతములై బ్రతుకుచున్నవి. యెవరిజ్ఞానము
 వారిది మఱి యెవరియిష్టము వారిది. శిష్టాచారసంప్రదాయులు
 కొందఱు. కొందఱు యథేచ్ఛసంచారులు. మొత్తముపై నూపిగిలిన
 కొనుమెలకువ బ్రతుకుచున్నవారికెల్ల సహజసిద్ధమైన టెల్లపాణులకు.

వారివారికిఁగావలసినసుఖములనందు ప్రయత్నమునుమఱివారిదుఃఖకర
 కార్యములఁదప్పించుకొను నుపాయమును వెదకుకొనక మానరు
 తమతమకోరికసుఖముల నందాటకై ప్రయత్నించుట యెల్ల జీవుఁకు
 సహజముగాని తాము కష్టపడియైన లోకోపకారముచేయఁజేయఁజేయఁ
 చుట స్వభావముకాదు. తనదేహమును దాఁ గన్నపిల్లల యెడ
 శ్శను సహవాసబలమున మచ్చికపడి తనకూర్చి కాలవాలముగు
 ప్రాణులశరీరములను దనకు శరీరస్మృతియున్నంతవఱకుఁ గాపాడు
 చుంటకూడ దేహధారులకు సహజధర్మము. “అహమన్న మహమ
 న్నాదః” అను శ్రుతిచొప్పునఁ బాంచభౌతికోపాధి యన్నస్వరూపము
 కావుననే యన్నము భక్ష్యమగుచున్నది. సమానధర్మములగు పదార్థ
 ములు పరస్పరముఁ గలియుచున్నవి. నీటిలో నీరు. నిప్పులో నిప్పు.
 గాలిలో గాలి. మట్టిలో మట్టి. యాకసము దాకసము
 మఱి పాంచభౌతికపదార్థము పాంచభౌతికపదార్థమందును గలియఁ
 దగినరీతి న్గలియుట సహజప్రకృతులక్షణము. వ్యక్తావ్యక్తిశూన్యబట్టి
 పాలు నిరు కలిసిన విధముగా జడచైతన్యములురెండు న్గలిసియే
 యున్నవి. పాంచభౌతికోపాధియును జైతన్యము నొందొంటికి వేత్ర
 యుండ నేరవు. కాబట్టిజీవులుయధేష్టాహారనిద్రావిహారభోగములందత్త
 త్కాలస్వభావచోదితులై యనుభవించుచున్నారోప్రాజ్ఞమృన్మయఁడా
 నీతత్త్వోపదేశములు నీనీతులు నీజ్ఞానబోధలు నీవ్రాతలు నీగొడవ
 లె దుక నెదరా? పశుఘాతుకులగు నోశోత్రియమృన్మయలారా?మీరు
 న న్నొప్పించలేకట్లు మిమ్ము నే నొప్పించఁజాలనుగాని మీరు వ్యర్థ
 ముగాఁ బ్రాణిహింసకావించుచు మీకంటెనితరులు నాస్తికులనియు
 సప్రాహ్మణులనియును మ్లేచ్ఛులనియును గర్మబాహ్యులనియు సరక
 గాములనియును బరమపాతకులనియును మీరే యార్యావర్తవాసు
 లనియు నితర దేశవాసులందఱు సనాత్యులనియునుమీరు చంపితినుపశు

పులు మాత్రమే స్వర్గ మేగుననియునోబుద్ధిజాడ్యజనితోన్మాదులారా! మీరు గాక తక్కిన మనుష్యులందఱున బ్రాహ్మణులు నీతి బాహ్యులు బహిష్కృతు లపాక్షేయుల స్పృశ్యునియును మీరు నిరసించుటకు మీ కెంత స్వాతంత్ర్యమో-లోకద్రోహులు ప్రాణిహింసకులు కశుమారకులు సంగీతసాహిత్యకుతాపములు కఠోరహృదయులు పరమమూర్ఖులగు మీకు మీఁదిస్థితి బోధించినట్లు గ్రంథ మొనర్చుట మాదృశమహాకవికండితులకు సహజస్వతంత్ర మేలకాదో? ఏమిషనైనఁ బశుహింసచేయు శ్రౌతియమ్మనన్య లెట్లు తమ యాచరణము వేదశాస్త్రసమ్మతమా నిష్పాచారసంప్రదాయసిద్ధ మని సాధించుచున్నారో యట్లే సర్వప్రాణ్యుపకారముగా సకలభూతదయాకరముగా నెట్టి నపముచే నైన నేదంతువును జంపరాదని “నహింసా తస్య భూతాని” యను సుపనిషత్సంప్రదాయానుసారుల కిట్లే గ్రంథములు వెల్లడింపరాదో? అష్టాదశవిద్య లెంతమాత్రమును బశుహింసం బ్రతిపాదించలేదు. సకలవిద్యలును లోకోపకారకమును నడవడితోఁ దనతోడిపాటిజీవులను సుఖపెట్టి తా సుఖంపవలయుననియే మర్త్యులకు నిశ్చయముగా బోధించుచున్నవి. నీ వితరులద యెఱుఁగరాదు. వై నఁగాని నీకోరిన సుఖము నీకు రాదు.

మ త స మీ క ర ణ ము

ఓరీ దంభుడా! వట్టెడునామములు పైకిఁ బెట్టచున్నావు గాని శివుఁ డెఱుఁగని గొండులా, యందఱును శ్రీ వైష్ణవులయినచో గంపెడుపరిగె లెట్లు మాయమయ్యె నన్నట్లు నీసుఖముకొఱకుఁగదా నీరంభాసంభోగముగూర్చికదా నీయాలుబిడ్డల సేమముకైకదా నానా జంతువులను దేవతాసచుర్పణమిషను జంపి తినుచున్నావు. మఱియు నీవలెఁ గూరకర్మముల కొప్పు కేమిషనైనఁ బశుహింసచేయక

కేవలజంతురక్షణమునకై మాత్రమే సాత్త్వికాన్న పానములను వినియోగించు భూతదయాపరులం బామఁడులు కర్మబాహుళ్యలని మోసకాఁడవు స్వార్థపరుడవై ఏల నిందించెదవు? స్వార్థపరులుగాక కేవలలోకోపకారపరులైన పూర్వులసాటి యోకుక్ష్మింభరుఁడా యిత్రుడు నీకెందుకు? పూర్వము క్రతువులెట్లు జరిగెనో యాక్రతువులందలి పశువు లెట్లుండునో నీకెఱుకా? తిరువతిగుడిలోని బొమ్మశ్రీ వేంకటేశుఁడగునా? నారాయణుఁడనుపేరు వహించిన మర్త్యుఁడు నారాయణుఁడగునా? క్రతువులం బశుహింసచేయుకూరు లురిపీయఁబడుదురని ప్రభుశాసనమైనచో నీక్రతునిష్ఠలేమిగునో? నీశిష్టాచారసంగ్రహ యానుసరణవ్రత మేగంగలోఁ గలియునో నీవెఱుంగవా? ఒకశబ్దమున కొక యర్థమును వియము మెక్కడిది? ప్రసంగవశమునఁ బ్రతిశబ్దమున కర్థము మూఱుచున్నది. “యయాకయాచవిధయా బహ్వాన్నం ప్రాపుయాత్” అని నీ బ్రతుకు నుఖముకొఱకై నీశిష్టాచారము నవలఁద్రోసి రాజ్యపాలక శాసనవద్ధతులకులోబడి పొట్టపోషించుకొనుచున్న యోవైదికమ్మన్యుడా? నిత్యధర్మగు నహింసావ్రత మవలంబించి నీతోడి సాటి ప్రాణుల బ్రతుకు పొడిగించు నీ బ్రతుకు వృద్ధిచేసికొనుము “అహింసా పరమోధర్మః” అని మాత్రమే వేదశాస్త్రములన్నియు న్దాత్పర్య”వడుచున్నవి. మఱియును మునులందఱును సర్వలోకోపకారకముగు నహింసావ్రతమును మాత్రమే బోధించిరి. ‘మూఢః పరప్రత్యయనేమః బుద్ధిః’ అన్నట్లు నీవు మూఢుడవోకూళసోమాసీ! నీపూర్వుల క్రతువిధాన మెట్లు జరిగెనో నీవెఱుంగవు- పశుమారణకర్మమును బోధించి నీచేత శ్రౌతక్రియాదీక్షను జేయించు నాధునికాధ్వర్వులో “యథాంధైర్నియమానా ఇవాంధాః” అనునట్లు- నీవు కేవల స్వార్థపరమూఢుఁడవుగాని- స్వార్థపరులును వంచకులును కూళలును బరమమూర్ఖులనియు నెఱుంగవేల? సర్వ

భూదదయాపరులగు మును లెంతమాత్రమును జీవహింసను భోధించలేదు.

“పశుమాలభేత” అనుచోఁ గన్పయైనఁ బట్టుకొనుట-శామైన విడిచిపెట్టుటవలెనే-బట్టి దవ్వములుగు సింహాదిసత్వములను యజ్ఞశాల యందు బొయలుగా నుంచి సాధుజంతువులగు మేకలం జంతు నీకూరశౌతకల్పనాచాతురిఁ గట్టిపెట్టుము. యుగానుసారముగా సకలధర్మములును సకలశౌతస్సార్థకగ్రామములును మారుచున్నట్లు ప్రమాణమున్నదిగాని నీయొక్కదిక్కుమాలినక్రతువిధానమున ససార్థముగఁ గ్రూరాధ్వర్యులచేఁ దప్ప సహింసావ్రతధర్మము మఱెందైన నెన్నుండైన మాటిసట్లు ప్రమాణ మగపర్చుఁగలవా ? ఎందు కీదొంక తిరుగుదు ? మునుల యందఱియొక్క ముఖ్యతార్పిర్య మన్ని విద్యల యందును- సర్వజగదుపకారకమగు దయను వహించి తనతోడి ప్రాణుల స్సఖముగ బ్రతుకనిచ్చి మనుష్యుడైనవాఁడు తానుఖముగ బ్రతుకవలెననియే- పశుశబ్దమున కర్థము మనుష్యహృదయము- ఆలభేత యనుశబ్దమునకు భూతదయాపరముకావించుట యని తాత్పర్యము- మొత్తముపై “పశుమాలభేత” యనుశ్రుతి కితరజీవులు నీయొడల నెట్లు వర్తింపఁగోరుదుందువో నితరజీవులయొడ నీ వట్లు ప్రవర్తించుమని యష్టాదశవిద్యలయొక్క ముఖ్యఫలితార్థము- శిష్టాచారమనియునుగులధర్మమనియునువిధిచోదితమనియు నోక్తూరుఁడా ! యేమిషనైన జంతువులం జంపించుటయును జంపుటయు నీస్వభావమైనచో నీ కిది తగదని చెప్పుచు లోకములో జరుగుచున్న జంతు హింసకై యిట్లే ప్రతిక్షణ మషీదుఃఖబాష్పరచనావిచిత్రప్రబంధ గ్రంథరచనవ్యసనినొట నాస్వభావము.

“బ్రాహ్మణేన వడంగవేదోఽధ్యేతవ్యః” అని శ్రుతిని నిరాకరించి జ్యోతికారులగు మునులలో యవనునిఁగూడఁ జేర్చి యా

యవనుఁ డొనర్చిన పారసీకభాష నెట్లీ బ్రాహ్మణులుచదివికొనితాజిక
శాస్త్రమును వేదాంగముగా గ్రహించిరో! “బాలాఙ్గి సుభాషితమ్”
అనున ట్లాసికఁడనో నాస్తికుఁడనో జీవహింసచేయుకుఁ డో మొరటు
కూళమానిసులారా! మీతోడి పటిజంతువుల సుఖపెట్టి మీరు సుఖ
పడుఁడు. శాకాహారమునమాత్రమే జీవించుఁడు. మాంసాశనము
మానుకొనుడు. యగ్రతములచే మీకార్యముల నెఱవేర్చుకొనుఁడు.
మీకార్యములకై జంతువు ను బాధించకుఁడు. మీజాతినీత్యభిమాన
ములన్నయుం గట్టిపెట్టి యోమనుష్యులారా! మీలోమీరు పొత్తు
గొని హాయిగా సన్యోగ్యసాహాయ్యమున మనుండుఁ డనియే యష్టా
దశవిద్యారహస్యతాత్పర్య సిద్ధాంతము.

జ గ న్నిర్ణయము

అనాదికాలమానుండియును వివిధదేశములందలి బుద్ధిమంతులు
ప్రత్యక్షాద్విప్రమాణములచేతఁ దమతమయూహలంబట్టి జగత్సృష్టిసిద్ధి
లయకారణములఁగూర్చి చేసివసిద్ధాంతవాక్యములన్నియును సందర్భా
నుసారముగఁ దత్తద్దేశభావలందును మఱియు సకలజనసామాన్య
వేద్యములుగాఁ గల్పించిన సంస్కృతాదిగ్రాంథికభాషల న్వేలిడింపఁ
బడుచు సనాదిసంప్రదాయసిద్ధములై పఠనపాఠనక్రమముగాఁ బ్రచు
రింపఁబడుచు వ్రాతలమూలమునఁ గొన్నియుం గేవల శ్రవణమాత్ర
ములై కొన్నియుం గేవల చక్షుర్గోచరములై కొన్నియు స్మృతియు
నామరూపోభయాత్మకములై కొన్నియుం బ్రచురింపఁబడుచుఁ గొన్ని
వ్యవహారము ల్కంటే కొన్ని పరమార్థమునుబోధించుచుఁ దత్తద్దేశ
ములం దత్తద్భాషా వస్తాదశవిద్యలయి వెలయుచున్నవి.

ఐహళాకీకపదార్థములం బోధించువిద్యలలోని గుణదోషము
లనుభవముచే నెఱుంగవచ్చును. కాని పఠలోకముఁగూర్చిన గ్రంథ

ములమందలి గుణదోషములు కేవలవిశ్వాసమూలములు. వారివారి
యభిరుచులం బురస్కరించుకొని దేవతాపతిపాదకములగు ఋగ్వేద
స్సామాధర్వాత్మక వేదచోదితకర్మములు దేవతాప్రార్థనముదేవతా
పూజయును దైవసంకీర్తనమును మఱియాభిచారికకర్మములుం గామ్య
నిత్య నైమిత్తికయాచముల నానాదేశములం బరగుచున్నవి. ఇంద్రియ
ప్రగాహ్యములగు సకలజగత్కార్యముల కతీంద్రియకారణస్వరూపు
లగుదేవాసురులంగల్పించుకొని సుఖదాయకులగు దేవతలయనుగ్రహ
కరములగు ప్రార్థనాదికర్మములను దుఃఖదాయకులగురాక్షసులం
బాఱఁదలుమట్లకై కొన్ని మంత్రతంత్రవిధానముల స్థరిగించుటయును
బాల్యముగడచి వయసుమించినకొలది స్మనుష్యులకు మీసములు
మొదలగుకొత్తయవయవవిశేషములవలె బొడచూపుట సహజ
గుణము. మనుష్యులు పెండ్లి. హాస్యము. సిగ్గు. వ్రాత. యలంకార
ధారణము. వంట మొదలగు నాహారనిద్రావిహారోపయోగకరక్రియ
లకు న్నించిన కొన్ని పనులందుఁ దక్కినజంతువులకన్నఁ బెచ్చుగఁ
జేయు స్వభావముకలవారు. లోకమునందు సకలజంతుసామాన్య
మును నశన శయన విహరణ జరారుజా మరణక్రియలకు మించి
పెచ్చు మనుష్యులం దగపడు హాస్య లజ్జా లేఖన పఠనాలంకరణ
యజన పచనాది క్రియ లన్నియును వారలకు సహజముగా సుఖా
భాసములు దుఃఖప్రాయము లయి శూన్యవాసబలమున యబ్బిన యంటు
తెవుల్లు, సకలభూతదయయును సర్వలోకోపకారపరాయణతయునుఁ
గల మనుష్యులు మాత్రమే నిరోగు లనదగును. ప్రత్యక్షముగా
నున్న వర్తమానకన్తుతత్వ నిర్ధారణమొనర్చుటయేసంపూర్ణముగా
శక్యముకానవుడు భూతభవిష్యజ్జగత్కార్యయథార్థసితి న్నడించుట
మిక్కిలి శంకాస్పదము. స్పష్టియెట్లు జగుగుచున్నదో స్పష్టికి లోబ
డినవారు నిర్ణయింపఁ దరముకాకుంట యొకబ్బరముకాదు కానిస్పష్టి
కధ్యక్షుఁడగు పరమాత్మునకే మీజగత్స్పష్టి యొట్లగుచున్నదో

యాసంగతి యాదేవునకై పఁ దెలియునో, లేదో యని “సోఁగ వేదయదివాసవేద” అని శ్రుతి పల్కుచున్నది. కావున నానా వయోగుఁ డేవ భాషాచారములతో నున్న నానావిధజంగమస్థావర ప్రాణుల యుత్పత్తిస్థితిలయములకునిత్యకారణమైన నానావిధసంఖ్యాక దేవతలనాభివించి తమతమసుఖజీవనాభివృద్ధికై కొల్చుచుంట మనుష్య స్వభావము.

ఆర్యులు సనార్యులు నానాదేశములందు మొట్టమొదట (స్త్రీ)పురుషద్వందము లసంతసంఖ్యాకులై పిల్లలనుగాంచి యిట్లు మానవులను సృజించువా రెట్లున్నారో - వలయురేఖాది మధ్యాంత ములు లేన ట్లేదగమునకు సృష్టిస్థితిలయకాలమును గణించశక్యము కాదు. ఆదిదంపతుల నిర్ణయింప వీలులేదు. తలిదండ్రులు లేక పిల్లలు పుట్టుట యసంభవము. పాంచభౌతికవికారములకుఁ బాంచ భౌతికసంయోగవియోగములే కారణములు. వేయేల యీదగము నకు దుద, మొదళ్ళు లేనేలేవు. మొదట నెట్లనో యీప్రపంచము మఱి దీని తుదిమాటునూ పెద్దియో. నానావిధపరమాణువుల సంయోగవియోగముల కాధారమగు నాకాశ మొకటి యుండక తీరుదుగా ? ఆయాకాశముగందే యీ జగత్సృష్టి లయములగు చున్నవి. మఱియును శరీరస్మృతియున్నంతవరకుగదా యీదగ త్కార్యచింత దలుగుచున్నది. విస్మృతిరూపమగు సుషుప్తి యెట్టిదో యట్టిదే యకాశ స్థితి యని స్వక్షణజాగ్రత్సుషుప్తుల స్థితిఁ గనిపెట్టిన మనుష్యులందఱికి సనుభవసిద్ధమేకదా ? కాబట్టి సర్వేంద్రియము లుపశమించి యున్నప్పటిసుషుప్తి యందఱియనుభవమందొక్కరూపే యెనెట్లు లాకాశ మొక్కవిధముగానే నిత్యమై యున్నది. నిర్వికార మగు సుషుప్తివలెనే నిరాకారమగు నిర్గుణమగు నాత్మ యీభౌతి కాకాశమునకు మఱి యీస్వక్షణజాగ్రత్సుషుప్తుల న్గనిపెట్టు తెల్వి

✱ మూలాధారమై నిత్యమై యుండకతీరిదు. మఱి యాయాత్మయే
 యాకాశమునకును మఱి తక్కిన భౌతికవికారముల యదభవస్థితి నాశ
 ములకు స్థూలకారణమై విస్మృతిస్మృతిరూపములతో నకలదేహధారుల
 యనుభవమునఁ బ్రత్యక్షమయి యున్నది. ఈ స్మృతివిస్మృతులనే
 తెల్పిచేఁ గనిపెట్టుచున్నామో యాజ్ఞానమే యీ సకలజగదుదభవస్థితి
 నాశమౌలే జ్ఞానము కవిపెట్టుచున్నదో యట్టిజ్ఞానమే యాత్మ కావుననే
 “ప్రజ్ఞానంబ్రహ్మ” అనుశ్రుతికలిగెను. సరియే యీ జగమున కాది
 ముధ్యాంతములు నిర్ణయింపఁ దరముకాదు. మఱియును పంచేం
 ద్రియములు పనిచేయుకున్న సుషుప్త్యవస్థకూడ స్వీదనసామా
 న్యానుభవము.

కాఁబట్టి విస్మృతిరూపమగు సుషుప్తి ప్రకృతి యనియును
 స్మృతిరూపకములగు స్వప్నజాగరములు వికృతులనియును జెప్పక
 తీరిదు. బీజము ప్రకృతి-వృక్షము వికృతి-ఆత్మ ప్రకృతి-జగము
 వికృతి-విస్మృతి ప్రకృతి-స్మృతి వికృతి-స్మృతి-యెట్లు విస్మృతియగు
 చున్నదో మఱియు విస్మృతి స్మృతి యెట్లుగుచున్నదో స్వప్నజాగర
 ములు సుషుప్తిలో నెట్లుపశమిల్లుచున్నవో మఱియును సుషుప్తిస్థితి
 నుండి స్వప్నజాగరము లెట్లు వుట్టి పెరుగుచున్నవో చెప్పశక్యము
 కాన ట్టిజగమున కాదిమధ్యాంతము లున్నవని మాత్రము నిర్ణయింప
 వచ్చునుగాని మొదలెద్దియో నడుమెద్దియో తుదయెద్దియో జగద్బీజ
 మెట్లుండునో వృక్షబీజములొకదానికొకటి వస్తుతత్త్వమనకువేలు కాన
 ట్టిజగదాత్మలకు వస్తుభేదము నిర్ణయింపరాదు. మూలప్రకృతియగు
 నాత్మ సుషుప్తిదశవలె నవ్యక్తము న్మఱియు ననిర్దేశ్యమును గాఁబట్టి
 యీ జగదుదభవస్థితులకు నీజాగ్రత్స్వప్నదశలకు న్నారణము న్నిరూ
 పింప శక్యముకాదు. వస్తుతత్త్వము న్నిరూఢిగనెఱిగికదా యావస్తువు
 నైవద్య లుపయోగించవలయును. తనదనసమరణస్థితు లననుభ

వించినపిమ్మటఁగదా తనజననమరణస్థితు లిట్టి పని యెవ్వఁడైన
యథార్థముగా వక్కాణింపఁగలఁడు “సహి వంధ్యా విజాసాతి గుర్వీం
ప్రసవవేదనామ్” అన్నట్లు తినక రుచియుం జొరక లోఁతు నెఱుఁగ
రానిచందమున “అవ్యక్తాదీనిభూతాని వ్యక్తమధ్యాని భారత,
అవ్యక్తనిధనా న్యేవ కాతత్ర కరివేదనా” అను భగవద్వాక్యముంబట్టి
సృష్టికి మొదలుం దుదయును నిర్దేశింప నెవ్వరికిం దరముకాదుగాని
స్థూలరూపముగా వ్యక్తమందు వ్యవహారము సాగించుటకై ద్విగేశ
కాలవిభాగ మేర్పర్చితఱనందున నీసకలభూతసృష్టి స్థితిలయములకుఁ
గారణముగానృష్టిస్థితులకుం బ్రేమమూలమగుభూతదయాస్వరూపులు
సర్వజగదుపకారకులగు దేవతలను మఱియును సంహారమునకుఁ
శ్రౌర్యస్వభావముఁగల ప్రాణిహింసకులగు నసురులను వేదములు
వర్ణించుచు రాక్షసనిగ్రహమునకును దేవతానుగ్రహమునకు దగిన
శ్రౌతస్మార్తకల్పమును విధించుచున్నవి.

సృష్టిస్థితులు సత్త్వరజోగుణమూలములు, నాశము తమ
గుణమూలము కాఁబట్టి లోకోపకారకములయినరజస్సత్త్వగుణముల
నచలంబించి భూతదయాపరులయిన సజ్జనులు శ్రౌతస్మార్తవిధానము
లన్నియును సకలజంతుప్రాణసంరక్షణముకై మాత్రమే వినియో
గించుచుఁ బశుహింసాది క్రూరకర్మములను నిషేధించుచున్నారు.
నీబ్రతుకు సుఖము నీవు కోరుట నహదము కదా? కరుల సుఖము
నీవు కనిపెట్టనియెడల బరులు నిన్ను సుఖపెట్టరు, కాఁబట్టి యెరులను
సుఖపెట్టి నీవు సుఖించుమనియే సకలవేదముల అభిప్రాయము. సకల
భూతదయాపరుఁడవై ప్రవర్తిల్లుచున్న నీనడతయంతయు వేదచోదిత
ధర్మమని యోమిమాంసకుఁడా నీవు తెలిసికొనుము. జై మిన్యాది
మిమాంసకులు సకలభూతదయాపరులు కావుననే మునులు నాఁ
బరగి రోకుక్కింభరుఁడా! అమ్మని శాస్త్రముల విపరీతార్థము

లోనర్చి యామిషాశనుడవై నీవ్యసనమునకుఁ వగునట్లు జంతుహింస వేదచోదిత మని యపార్థ మొనర్చును మోక్షాశాస్త్రమనీ“ పాపాయ వరపీడనమే పరోపకారార్థమిదం శరీరమ్, అహింసా పరమోధర్మః” అను పరమధర్మరహస్యము లెఱిగి యితర జంతువుల సుఖపెట్టి నీవు సుఖపడుము. కల్పమునకు నీవు చేసినదే యర్థముగాని నేఁ జెప్పిన దర్థముకాదా ? స్వార్థపరుండవుకానిచో నీయర్థమును గ్రహింప నగును. నీసుఖముకొఱకై యొరుల హింసించి కామ్యకర్మములగు క్రతువులందు నీచేతికి లొంగిన నీపేదజంతువుల న్ముక్కునెవులుమూసి చంపుచున్నావు నీకేమి చేటుకాలము ? నీతత్వాకాదు. నిన్నీకూర కర్మమునకుం బ్రేరేపించిన కూళదయ్యము నిన్నూడ నూపిరాడనీక తెగటార్చునప్పుడు నీతత్వ నీకు జ్ఞప్తికిరాకమానదునుమీ ? వరుల సుఖపెట్టి నీవు సుఖపడుము. పరులఁ జెఱచి నీవు చెడకుము. అష్టాదశ విద్యలయిభిప్రాయమునకలప్రాణిసంరక్షణ మొనర్చుటకన్న రవంతయు నే్వలుకాదు.

నీకు బుద్ధిలేదో పశుమారణదారుణజై మినికడియరుఁడా ? వదార్థత త్వజ్ఞానము నీకునున్న. “పశుమాలభేత” అనుశ్రుతియందుఁ బశుశబ్దమునకు దేహధారియని యర్థము. ఆలభేత యనుపదమునకుఁ బ్రేమించుట యర్థము. కాబట్టి స్వార్థపరులగు మాంశాసనకూర కర్మలొనర్చిన యపార్థముల ననుసరించక స్వార్థత్యాగులగు సర్వ భూతదయాపరులగు మహాత్ముల యుపదేశము నంగీకరించుము. నీజాతి నీనీతి నీవావి నీవర్తనము నీబ్రతుకంతయు నితరప్రాణుల సుఖపెట్టుటకై వినియోగపడినప్పుడు వేదచోదితకర్మానుసారములని ముమ్మాటికి పమ్మకొనుము. సచ్చిదానందలక్షణుడగు దేవునకుదూరుండవై కూరముగాఁ బ్రాణిహింసచేసి వరకమున నేలకూలెదవు ? ఋషిభి రతీంద్రియప్రకాశకైఃమంత్రైః” అని ఋషిశబ్ద మతీంద్రియప్రకా

మగు మంత్రపర్యాయుని సాయనాచార్యుఁడు చెప్పటచేత ముమ్మాటికి స్వేదమంత్రము లింద్రియవృద్ధిమగు జగము నెంత మాత్రమును జెప్పవు. కాబట్టి శ్రౌతకర్మములం దై హతాకికపదార్థము లగు నగ్ని యజ్ఞాయుధములు అధ్వర్యసప్తదశకము వశువులు మొదలగు యజ్ఞద్రవ్యములు ఆస్తిక్యము న్నలిగించుటకై మఱియును దమజీవనోపాయముగా వంచకులై న ఛాందసులు శీతకర్మవిధానములఁ బన్నిరి. మఱియును ధూర్తులు స్వార్థపరులై స్మార్తకర్మముల న్నల్పించిరి కాని వాస్తవముగా వేదము లిహము న్నూర్చి యెంతమాత్రమును బోధించకుంట రూఢి. ఆహారనిద్రావిహారసౌఖ్యము న్దనతోడిసాటి జంతువుల కభివృద్ధి కావించుకర్మములు మాత్రమే యవశ్య కర్తవ్యములు.

కర్మమనఁగా శరీరావయవాలన మని “ద్రవ్యగుణకర సామాన్యవిశేష సమవాయాభావాః సప్తపదార్థాః” యనునపుడు కర్మమను పదార్థమున కవయవవిక్షేపణాకుంచనాది సంచలనార్థము జెప్పఁబడెను. శ్రౌతస్మార్తకర్మములు చెప్పఁబడలేదు. సకలజగ దుపకారక కర్మమే యవశ్యకర్తవ్యముగాని ప్రాణిహింసాకతమగు క్రూరకర్మము ధూర్తులు స్వార్థపరులు సయినశ్రోత్రియమ్మున్ములు చేసిన కుట్ర వన్నికలు. కాబట్టి ప్రాణిహింసాకరములు బూటక నాటకములు హోమములు వృథాప్రయత్నములగు శ్రౌతస్మార్త కర్మములు పంచకల్పితములని ముమ్మాటికి నిర్ణయించి సర్వజను లకు నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యకరములగు కర్మములు మాత్రమేయవశ్య కర్తవ్యములని తెలిసికొనవలయును.

జ న తా కృ తి

అ ఇ ఉ ణ్ మొదలగు పదునాల్గువ్యాకరణసూత్రముల నాదు లనియును మహేశ్వరుడో లేక వేదపురుషుడో యాపదు

నాల్గుసూత్రములకు స్వర్తయనియును దక్కిన వ్యాకరణసూత్రములను పాణిని యను నొక వండితుఁ డొనర్చె నని నాగోజీభట్లు వక్కాణించెను. అచ్చడీణ్ మొదలగు సనాదివ్యాకరణ సూత్రము లెట్టివో యనాద్యవ్యక్తధ్వనిని వర్ణాత్మకము కావించి ఋగ్వజసామాధర్వరూపములుగా నిండఁ దొనర్చిన మూత్రత్రాహ్మణాత్మకవేదమట్టిదే. మహేశ్వరసూత్రముల ననుసరించి పాణిని చేసినవ్యాకరణసూత్రముల వలె వేదములంబట్టి శిక్షావ్యాకరణచ్చందోజ్యోతిషకల్పనిరుక్తములను నానావండితులు రచించిరి. స్వరములు వ్యంజనములు వడములు వాక్యములుండదర్థములుం గల్పితవికారములుగాని వాస్తవములుకావు మఱియు నష్టాదశవిద్యలయొక్క ముఖ్యప్రయోజనము మనుష్యుల కహంకారమమకారము లుడిగించి స్వార్థపరత మాన్పించి తమతోడి పాటిప్రాణుల స్సఖపెట్టి తన్నులమున సుఖపడి నిత్యసంతోషులై తమజీవనము గడుపుకొనునట్లొనర్చుట. జగమునందలి దేహధారులలో నొకొక్కని కొకొక్క యూహ కావున నొందొరుల శక్తిభేదమున న్నామరూపములం బ్రతిక్షణము మాటుచుందురు. నామరూపములు వ్యావహారికములు, అనిత్యములు మఱి యాపాధికము లాగంతుకములు సవశములు నగు పాంచభౌతిక గుణవికారములగు నామరూపములకు నిక్కముగా నొకవ్యవస్థ యెద్దియును లేదుగాని లోకోపకారములగు శబ్దాదిగుణములు మాత్రమే సర్వజనాదరణీయములు. తమవర్తమానస్థితి లోకోపకారముగా గావించుకొనిజనులు నిత్యసంతోషమున బ్రకుతుట యవశ్యకర్తవ్యము. కాని భూత భవిష్యజ్జన్మములఁగూర్చిగానిమీన మేషాద్యాకాశవంచాజ్ఞములఁ గూర్చిగాని యతీంద్రియస్వార్థపరకాదికల్పవలంగూర్చిగాని యసాధ్య యోగ ప్రాప్తిగూర్చిగాని యశరీవాణిశ్రవణాసక్తి చేతఁగాని యసంభవ బ్రహ్మసాక్షాత్కారజిజ్ఞాసచేఁగాని లోకోపకారకప్రవర్తనము మానుకొని

వ్యర్థముగా ఖరలోమసంఖ్యాగణనము మాడ్కి కాలక్షేపము చేయు వార లిహవరదూరులై యుభయప్రభవ్యులైయొరులను సుఖపెట్ట నేరక తాము సుఖపడఁజాలక రిత్తగా నజాగ్రత్తనములవలెఁ గాలక్షేపము చేయుచుందురు.

“పరోపకారాయ సతాంవిభూతయః” తమతోడిపాటివారి స్సంతోషపెట్టుటకుమాత్రమే సత్పురుషుల యాయస్సంపద వినియోగించును. పరోపకారముగా జనుఁడు పాటుపడి నిద్రాహారవిహార సౌఖ్యములను సంపాదించుకొనుటకై గడుపుచిక్కని పూదుషాయువును జపమువిడిచి లొట్టలకుదిగునట్లు నిద్రాహార విహారసౌఖ్యముం జెఱచు శ్రౌతస్మార్తకర్మల వెఱ్ఱిచే వ్యర్థముగా దుర్విధిహతులై శ్రోత్రియమ్మన్యులు యొరులజెఱచి తాము చెడుచున్నారు. తనతోటిపాటివారి నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యములకై పాటుపడి తనబ్రతుకు హాయిగా గడపుకొనక దెలిసీదెలియక దంభులై స్వోదరపూరణపరాయణులై యాపాధభూతులై యహంకార మమకారాభిమానదూషితులై కూటి కల్లాడుచు మొండికూటివేషములు వేయుచు ననుభవించక తీరిని కాంతాకనకాశలందేవులాడుచు నాధూమి నాసాత్తు నాయిల్లు నాస్త్రీ నాజాతి నాకులాచారము నానివాసము నాయూరు నాపేరని వ్యర్థాహంభావమున గింజుకొనుచుఁ బేక్కండ్రు పెక్కుతెఱఁగుల సోమకులై పిచ్చివారై వృథానటనతత్పరులై లోకోపకారమునకుం బనికిరాకుంట మిక్కిలి కుటిలకాలవై పరీత్యము. మనుష్యులందఱి న్యోగ్యనుకూలవిహితప్రవర్తనముచేఁ బరస్పరోపకారులై సమకూర్చుకొనుట విధిలేని నిద్రాహారవిహారములన్ సర్వభూతదయావరులై కాలుకష్టమున సంపాదించుకొని హాయిగా బ్రతుకుటకన్నఁ జేయఁదగిన యవశ్యకర్తవ్య మింకెద్దియును గాదు. శ్రవణసుఖముగాఁ బల్కుట నయనాదంధకరముగా నగపడుట మఱియు సర్వలోకోప

కారముగా నడిచి యెరుల సుఖపెట్టి తా సుఖపడుట కన్న మర్త్య జీవితమున నాచరింపఁదగినకృత్య మింకెద్దియు న్ముమ్మాటికి న్నాదు. శ్రవణసుఖమగు కలుకే వేదము. పరోపకారప్రవర్తనమే శిష్టాచారము. ఒరులను సుఖపెట్టి తా సుఖపడుటయే వేదచోదితస్వర్గ యజ్ఞీయశ్రౌతస్మార్తకర్మధర్మము. “సర్వేజనాః సుఖినోభవంతు” అని సంతతముం గోరుచుంటయే బ్రహ్మసందానుభవము. వాయ్వాది మహాభూతప్రకోపోపద్రవములకులోఁబడకతీరిదు. మరణమునందప్పించు కొనఁ దరముకాదు. నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యములకై దేవులాడక వీలుకాదు. తప్పనిదైవకృత్యములగు మహాభూతప్రకోపోపద్రవ జరామరణవ్యాధు లుపశమిల్లుటకై దైవముమీఁదే భారమువేసి పురుషవ్రతయత్నముచే జనులందఱునోవ్యకాయక్లేశముచేసుఖనిద్రాహారవిహార స్థానసామగ్రి స్సంపాదించుకొని పరస్పరవిహితోపచారంబుల బ్రతుకవలయునని బోధింపని దెద్దియును వేదచోదిత ధర్మము కానేకాదు.

ప్ర గ తి

కృతయుగమున రెండువేల సూర్యగ్రహణములు రెండువేల చంద్రగ్రహణములు-త్రేతాయందు గ్రహణసంఖ్యనాల్గురెట్లు. ద్వాపరమున నేఁబదిరెట్లు కలియుగమున గ్రహచారనియమములేదు గ్రహణము లమితసంఖ్యాకములు. కాలనియతి కానరాదు కావునఁ గలికాలమందు శ్రౌతస్మార్తవిధానములు పనికిరావు-చుఱియునుప్రపాచీనాచారములు శిష్టసంప్రదాయములుజాతిస్థితులుచతుర్వర్ణనియమ వర్ణాశ్రమధర్మములు స్వర్గసరకచింతలు జపతపములు మొదలగుదేశాస్త్రోపదేశములు నిరర్థకములు- కాఁబట్టి దేశ కాలప్రాతానసారముగానొరుల సుఖపెట్టి తానుఖపడఁదగిననిద్రాహార విహారమాత్రోపయోగకరము

అగు సాధనసామగ్రి స్సనుకూర్చుకొనుటయే పరమపురుషార్థమని ముమ్మాటికి స్థలికాలనూనపు లెఱుంగవలయును. వేసనికిఁ బనికి వచ్చిన విరునకట్టలు మాదురుశీతకాలమున నమ్మజూపు నవివేకివలెనే కృతతేతద్వాపరయుగార్థములగు తపోజ్ఞానయజ్ఞాచరణము స్థలికాలమునుపజేశించు ఛాందసుఁడు మిక్కిలి హేయఁడుకాఁడా? "నేవయాధీయతే కలా" కలికాలమున జనులు పరస్పరనేవచేతఁగాని సుఖముగ బ్రతుకనేరరు. కాఁబట్టి శ్రౌతస్మార్తకర్మములు కలికాలమున కరణ్యరోదనములు, పరస్పరోపచారముల నన్యోన్యవిహితాచరణములం గలిజనులు కలసిమెలసి బ్రతుకుటయే పరమనీతి.

వేదాంగకర్తలనేకులు ప్రాచీనులు పేర్కొనఁబడిరి. వ్యాకరణమున పాణిని ఆపిశలి. కాశ్యప- గార్గ్య- గాలవ- చాక్ష-రక్కణ- భారద్వాజ- శాకిటాయన- శాకల్య- నేనక- ..... మరియుం బ్రాచీనోదీచీనాచార్యులను మఱియు "నొకవైయాకరణుఁడుపల్కెను. ఇట్టితనవైయాకరుణులు. కొందఱువైయాకరణులు. మఱొకవైయాకరణుఁడని" భాష్యకారుఁడును వాక్కొనుటచేతలెక్కకు మిక్కిలిగాననాది భూతకాలమునందలి వైయాకరణులు పేర్కొనఁబడిరి - కావున వేదములందలి శబ్దములును సంస్కృతభాషయందలి శబ్దములును బలువిధములం బెక్కఁడు వైయాకరణులచే కాలానుసారముగా వాడుకంబట్టి పరిష్కరింపఁబడుచు వచ్చినవి. ప్రతియుగమునకు వేదములును వేదార్థములు నింద్రులు మనువు లాచారములు వర్ణాశ్రమధర్మములు జంతువులును సకలోపాధులు సకలసృష్టివిధానములు మాఱుచున్న వని పురాణములు పల్కుచున్నవి. కాఁబట్టి పరిక్షణమును బ్రపంచస్థితి మాఱుచుంట నహజము- కాని- సకలజంతువులకు నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యాభిలాషమనాదికాలమునండియు నాకాశమువలె నొకరీతిగా నిత్యమై మాఱుకున్నది. "శ్రుతిశ్చ భిన్నా స్మృత

యశ్చభిన్నా మహాముషీణాం మతయశ్చ భిన్నాః అనంతావై వేదాః”
అనుటచేతఁ దత్తద్దేశగాలపాత్రానుసారముగా సర్వలోకోపకారక
ముగా నెప్పుడైన వేదాధారులు తమతమజీవయాత్ర గడపుకొనక
తీరదు.

అ మొదలగుస్వరములతో క మొదలను బృంజనములతోడను
దమతమయ్యుద్దేశములను వెల్లడించుకొనుటకై సకలదేహధారు
లన్యోన్యబోధకై యెలుగెత్తుటయును కరచరణాద్యవయవచాలనీకాభి
సయవిశేషము లగవర్చుటయును జత్సర్వాప్రహ్యముగాను అభిష్టార్
బోధకముగా మఱియును సకలేంద్రియగ్రాహ్యవస్తునివేదనము లోన
ర్చుటయు సనాదిగా సనాదికాలమునుండియును సహజముగా నలవాటు
పడియుంటచేత వాచికాంగికాహార్య సాత్త్వికాభిసయ విశేషములు
నానాజాతుకోటికి స్వభావములు. చతుర్విధాభినియమాలుద్దేశమునుబట్టి
జాతువులలో మనుష్యాదిజాతువులకుఁ గొన్నిటికి త్రికాలజ్ఞప్రియును
వస్తుసంగ్రహమును నూత్నకల్పనాచాతుర్యమును స్వభావములు
కావునఁ దా మొకధ్వనినిగాని మఱిసంజ్ఞనుగాని దమయ్యుద్దేశమెద్ది
యేసఁ బరులకుఁ దెల్పనూహించిచేసినపు డాయుద్దేశము నట్టిసంజ్ఞచే
నితరులు గ్రహించినతీరు తమకుఁ దిరిగి సంజ్ఞాపూర్వముగా బదులు
నల్పినపు డీయుద్దేశ మీసంజ్ఞఁ దెల్పునను నిశ్చయముతో నట్టిసంజ్ఞఁ
లను సంపర్కానుసారముగా సంగ్రహించి జ్ఞప్తిరూపమునఁగాని గ్రంథ
రూపముగాఁగాని యుంచుకొనుచు సమయోచితముగాఁ దత్తత్సంజ్ఞల
నుపయోగించుచున్నవి స్వభావముగాఁగొన్నిక్రియలు సహవాసమునఁ
గొన్నిపనులు నలవాటుపడుచున్నవి. మనుష్యుల చతుర్విధాభిసయ
విశేషములు స్వభావముచేతఁగన్న సహవాసబహుచేతనే మూఁడు
పాళ్ళు వెల్లడింపఁబడుచున్నవి. ధ్వనియందు సవయవములందు వణ
కుట మొదలగుకొన్నియభిసయవిశేష లుద్దేశము లేకయే మఱి సహ

వాసమక్కరలేకయే శీతకాలము మొదలు కొన్నిసమయవిశేషములఁ బట్టి స్వభావముగా వెలువడుచున్నవి. తమతమయభిప్రాయమును ఫలింపఁజేసిన తమతమయభినయవిశేషములను జ్ఞప్తియుంచుకొని యింద్రియగ్రాహ్యములగు వ్రాత మొదలగు సంజ్ఞారూపకమఁగా కొందఱు గ్రంథరూపముగాను గొందఱు విగ్రహరూపముగాఁ గొందఱు మఱియు నానారూపముల న్గొందఱున్నర్థ మానభావిజనోపయోగముగా ననాదికాలమునుండియును లోకోపకారముగా సంగ్రహించుచు వచ్చిరి. దేశకాలపాత్రలంబట్టియుం బ్రసంగానుసారముగా నీచతుర్విధాభినయము లర్థమిచ్చుచున్నవి. చీమలుకూర్చిన యిసుక లేశములు కాలక్రమమున గొప్పపుట్టలై వివిధాకారములతో నృప్తిస్థితి నాశములందునట్లు మఱియును వర్షబిందువు లొకదానికొకటి చేరి కల్లములందు గొప్పగొప్ప జలాశయములై యుద్భవస్థితిలయవిశేషములందున ట్లనాదికాలముకొలంది న్నామరూపాత్మకమగు వస్తువు లన్నియుం గొన్ని స్వభావవశతంబట్టియుం గొన్ని కృత్రిమరచనా విశేషముచేతను బ్రతిక్షణము న్మాటుచు స్థూలసూక్ష్మగతు లందు చున్నవి కాబట్టి యనాజ్ఞానసగోచరమగు నాత్మపదార్థముతత్ప్రబాంచభౌతికాత్మకములగు నామరూపాత్మకసంజ్ఞలుగాని తదర్థములు గాని యనిత్యకార్యములని సిద్ధాంతీకరింపవలయును. అకారాది స్వరాత్మకధ్వనులకుం గకారాదివ్యంజనాత్మకధ్వనులకు మఱియుం దమభయాత్మకేతరలిఖితాదిసంజ్ఞలకును సమయోచితముగాదేశకాల పాత్రముల ననుసరించి యుచ్చారణమందును శేఖనాదీతర సంజ్ఞల యందు మఱి వానివానియర్థములందును మాటుదల ప్రతిక్షణమును గలుగుచుండుటయే స్వభావము.

“అగ్నిమిశే పురోహితమ్” అను ఋగ్వేదమంత్రాక్షరములు పూర్వయుగమాన నెల్లున్నచో మఱి యవుడున్న యక్షర

సమామ్నాయమున కర్థమేమో మఱి యాశ్రుతి కెన్నియంగములో
 యాయంగములకు వినియోగ మెట్లుండెనో పిచ్చివమ్మకముకలవాడు
 తప్ప వివేకులు నిర్ధారణము చేయగలరా? ఇవ్వడుమాత్రమకార
 గకారేకార సకార సమాహమగు సన్నిశబ్దమందు అకారమున
 కర్థమేమో. ఇకారమునకు గకారమునకు సకారమునకుఁ బ్రత్యే
 కార్థము లెవ్వియో మఱి అ- ఇ యను సచ్చులను గ- న అను
 హల్లులను వ్యక్తీకరింపఁజేసిన మూలప్రకృతిధ్వనులెవ్వియో మఱి
 యట్టి ధ్వనులకు జనకములగు నాకాకాశవిశేషమెట్టిదో మఱి
 యానాడి కాకాశమౌలుతము నెట్టి యతీంద్రియపదార్థము ప్రేరే
 పించెనో నిక్కముగా నీ పాంచభౌతికసృష్టికి మూలకారణమగు నాత్మ
 పదార్థ మిదమిత్థ మ్మని కూలంకషముగా మునులుగూడ సహేతుక
 ముగా భోధింపఁజాల కాత్మపదార్థ మెఱుఁగుసాధనములనుమాత్రమే
 లోకానగ్రహింపరులై బోధించిరి. ధ్వనిగాహయంత్రములవలె నాది
 కవులయిన మునులు సహజములగు పాంచభౌతికగుణములగు శబ్ద
 స్పర్శరసగంధములను దత్తదేశకాలపాత్రానుకూలములుగా లోక
 వ్యవహారమునాగుటకై విభజించివాచికాంగికాహార్యసాత్త్వికాభిసయ
 మూలముగా సంగ్రహించి పంశపారంఛర్యముగా సమయోచిత
 సంస్కారార్థములుగా వెల్లడించిరి. ఇంద్రుఁడను ముని మొట్ట
 మొదట నావబ్రహ్మమును “అగ్నిమిత్రే పురోహితమ్” ఈ మొద
 లగు ఋగ్వేదశబ్దములను “ఇషేత్వోర్జేత్వా” అను యజుశ్శబ్దములు
 గాను మఱి నానావిధానంతసంఖ్యాక సామాధర్వవేదశబ్దములుగాను
 ‘ఇవమేవోర్జం యజమానాయదధాతి’ అని మంత్రార్థమును వెల్లి
 డించు బ్రాహ్మణవాఙ్మయముగాను బ్రకృతిప్రత్యయనిర్ణయమున
 సవ్యాకృత శబ్దబ్రహ్మమును వ్యాకృత మునర్చెను. అనఁగాజగమున
 నానాదేశములందు వేదసంజ్ఞల నలరు శబ్దములన్నియు నింద్రునివంటి

తూదికవులు ధ్వనిగాహయంత్రములవలె సంగ్రహించిన శబ్దములే. ఆయింద్రులాకవులు మఱాధ్వనిగాహయంత్రములనందగునతీంద్రియ దర్శనసామర్థ్యముగల సుహృత్తులప్రాచీనార్వాచీనసామర్థ్యవిశేషములచే “అగ్నిమిత్రే వురోహితమ్” అని యిప్పటికి సంగ్రహింపఁబడి వారంపర్యముగా వచ్చుచున్న వాఙ్మయమీముం దె టుచ్చారణమున నక్షరముల మఱియు సర్థములందెట్లు మాఱునో యెవ్వరూహింపఁగలరు ? పాంచభౌతికపదార్థ స్థూలసూక్ష్మక్రమము నానా రూపవిశేషము స్థూలవశమున మఱుచుంట సర్వజనానుభూతమే కదా ! “యాదృశీభావనాయత్ర సిద్ధిర్భవతితాదృశీ” అన్నట్టిశబ్దమునకీయంథమనునియములు లే దెల్లెంచినవారి కట్లర్థము ప్రతిశబ్దాది గుణసంజ్ఞాశలిగించును గావున నకలాష్టాదశవిద్యలుం గేవలలోకోపకారకభూతదయనుమాత్రమే బోధించుచు జంతుహింసను నిషేధించుచున్నవను మానవపరాశరిస్మృతులు మాత్రమే ప్రస్తుతగ్రాహ్యములనుకొన వోయీ పూర్వమీమాంసకదుర్దురూఢుఁడా ! చాలుచాలు నీయకాల క్రూరవైదిక హింసాచరణము.

సమయోచితముగా జగముతోనే వేదములు న్వేదాంగవిధానములు సంప్రదాయములారాచారములు ఋతువులమాడ్కినకలై హింస గతులుం దాఱ్ఱాఱు కాకతీయదు. వేదాధ్యయన మలవాటులేక క్రొత్తగా నధ్యయనవేత్త యనిపించుకొన నాశించిన ద్విజత్మున్యఁడొకఁడు “ఆయతనవాన్ భవతి” అని యుచ్చరించుటకు బదులుగా “ఆయోడదవా బవది” అని యుచ్చరింపఁగా నతనిం బెద్దగా గణించుకొన్న పిన్న లాయుచ్చారణమే సమంజసమనుకొని తమకులక్రమాగతము నాపాతమే సాధువుగా గ్రహింపకుందురా ? కాబట్టి అనాదిగావచ్చుచున్న యాకాశగుణమగుశబ్దము జగమునం దేది మానవులు తమతమ శ్రవణేంద్రియసామర్థ్యానుసారముగాఁ దత్త

తనమయోచితార్థానుకూలము విధివశమున నెట్లు గ్రహింపఁగల్గిరో మ తెల్లెట్లాశబ్దమును బ్రకృతిప్రత్యయము లేర్పర్చి యేయే తాత్పర్యముల నిర్దేశించి యెట్లు వల్కి మఱి యేయే గుఱుతులను సంగ్రహించి తను యర్వాచీనులకు నేర్పిరో మఱి శిష్యులం దా వా గర్థము లెట్లు మాఱుడుకచ్చెరో యింకముం దీశబ్ధార్థముల కెట్టి మాఱుకల కలుగునో వివరింప నెవరి శక్యము? కావున “పశుమాల భేత” అను వాక్యముచే క్రూరుడవై స్వార్థపరుడవై యో తెలిసీ తెలియని యహంకారవిమూఢచ్ఛాందసుఁడా! క్రతుహర్షస్యము న్మాను నీశ్రుతుకునందు నీ కెంత తీపియో తక్కినజంతువులకుఁ గూడ నట్లే యని విశ్వసించుము. నీ వింక పశుహింస మానుకొనవేని యితకన్న వేయిరెట్లు నీకు సరిగా బుద్ధిచెప్పి పశువునోకు నీవు మూయించినట్లు నీనోరు మూయించుభూతదయావరులు వేసవేలు చెలరేగెదరుచుమా? పూర్వులవలె గాక నీవు కేవల స్వార్థ పరుడవు పరమార్థ మొక్కింతయు నెఱుఁగఁజాలనివాడవు గనుక నిక్కాలము నీకుఁ గ్రతువొనరించుట కెంతమాత్రము న్దగదు తగదు.

మొదటఁ దల్లిగర్భమునుండి శిశువు వెలువడినతోడనే వంచేంద్రియశక్తి సుషుప్తియందువలెనే సూక్ష్మస్థితిఁగలిగియుంటనే యాశిశు పూపిరితీసికొనుట ప్రారంభించుటకు సమకాలికముగా నా శిశువుయొక్క స్పర్శేంద్రియము వనిచేయుటకై ప్రారంభించును. స్పర్శేంద్రియము మేలుకొన్న గుర్తుగా నాశిశువు కంత నాభాకాశగుణమగు ధ్వని వెలువడును. మఱియు నాశిశువునకు గ్రుక్కమ్రొగెడుశక్తి సహజముగాఁ గలుగును. పిదప నాశిశువు క్రమక్రమము వినుటకు న్ననుట కాక్రమాగించుటకుం జవి నెఱుంగుట కలవాటుపడును. మఱియు నాశిశువునకు దానిచుట్టుపట్లనున్న వస్తు

గుణములను దనకుంచేంద్రియపాటవముకొలంది. న్నలుతుపట్టుజ్ఞానము
 కొనసాగినకొలంది న్దనతల్లిదండ్రుల పిలుపు నాకారములు నెఱుంగుచుఁ
 క్రమక్రమముగాఁ దనకు హేయాదేయవస్తువులను దనతల్లిదండ్రుల
 మప్పుబడిచే నెఱుంగఁజాలును. మొదటఁ దనయ్యదేశము నాంగి
 సార్త్వికాభినయములచేతమాత్రమే వెల్లడింపఁగల్గి బాల్యముగడిచిన
 కొలంది న్వాచికాహార్యాభినయములకు మప్పుబడి లోకకవ్యవ
 హారానుసారముగా దొరకొనును. శిశువునందు మొట్టమొదట
 వెలువడినశబ్ద మొకయ్యాకందసూచకమగు అ-ఇ-మొదలగు కేవల
 ధ్వనిమాత్ర హెచ్చుతగ్గుసాయివిశేషములుమాత్రమే సహజముగాఁ
 దొరతెంచును. క్రమక్రమముగా నాశిశువుచ్చరించు క మొదలగు
 వ్యంజనములన్నియు నాశిశువునకుఁ దలిదండ్రులు మొదలగుజనులు
 నేర్పినయవియే. మఱి యెట్టిభాషయు మఱి యెట్లాభాషనుచ్చరించిన
 నేరీరుగా నాంగికాభినయమొనర్చనయినో యాపద్ధతులన్నియు నా
 శిశువు లోకవ్యవహారానుసారముగా నట్టి వాచికాంగికాభినయము
 లనుకరించును. ఆశిశువు తొలుదొల్త నేయభిప్రాయము లేకయే
 ధ్వనిచేయును మఱి శరీరావయవచాలనముచేయును. కాని క్రమ
 క్రమముగ ముదిరినకొలంది లోకవ్యవహారానుసారముగాఁ జతు
 ర్విధాభినయము లొనర్చుటకుఁ దలకొనును. మొదటినుండియును
 దమకు లోకజ్ఞానము ప్రారంభించిననాటనుండియును దమతమ
 నిద్రాహారవిహారమనోరథములు దెల్పుటకై సాజముగాఁ దమ కల్పిత
 శేవలధ్వనిమాత్ర మొనర్చు శ్రమచే గలిగినయవయవచాలన
 విశేషములుతప్పఁ బదార్థవివేకముగానొనర్పఁదగిన కుంచేంద్రియ
 వ్యాపారమంతయును మప్పుబడినవేకాని సహజము లెంతమాత్రము
 న్నావని బాల్యముఁ గడపినదనులందఱికిం బ్రత్యక్షానుభవసిద్ధమేకదా ?
 కాలోచితములైన వివిధలోకవ్యవహారసిద్ధములగు వాచికాంగి

కావ్యసాత్త్వికాభినయవిశేషములు దేహధారుల కాగంతుకములు
 సహవాసజన్యములై పాంచభౌతికోపాధులరీతి సనిత్యకార్యములై
 వివిధగతుల నుద్భవస్థితినాశము లందుచుండును. కాబట్టి యనాది
 సంప్రదాయములోకమందలి ముదిరిన మానవులు వాడుచున్న చతు
 ర్విధాభినయవిశేషములన్నియును వ్యావహారికములును గృతిమములుఁ
 గాని న్వభావసిద్ధములు కాకుంటచే నీ యష్టాదశవిద్యలన్ని గృతి
 మములు కల్పితము లని సిద్ధాంతీకరింపకలెదదు. శౌతస్మార్తకర్మము
 లన్నియును గృతిమములలోఁ గృతిమములు. దగదుపకాంక్షమై
 సర్వభూతదయాపరమైన పుణ్యాచరణకర్మమే స్వర్గము. ప్రాణిహింసా
 కరమగు రౌద్రబీభత్సభయానకరసము లగపర్చు పాపకృత్వమే
 నరకము. ఈ లోకమునకు మించి వేఱుగా స్వర్గనరకములు లేనేలేవు.
 ఈ లోకమును మానవులు సకలభూతదయాకుదులై పరస్పరాను
 రాగముతోనన్యోన్యదేహసంరక్షణప్రీతితోఁ గలసిమెలసి బ్రతుకుట
 కొఱకై భూతభవిష్యజ్ఞస్మకర్మఫలములు పుణ్యపాపఫలప్రాపక స్వర్గ
 నరకాద్యార్థ్యలోకములు సకలలోకపాలురు స్వర్గపాతాళాద్యప్ర
 త్యక్షలోకములు నిఖిలదేవాసురకోట్లు సకలభువనసృష్టిస్థితినాశకర్త
 లగు బ్రహ్మవిష్ణుశివులు మంత్రబ్రాహ్మణాత్మక వేదములుం బురాణేతి
 హాసకావ్యాద్విగంధములుండేవతాలయములుయందలిదేవతావిగ్రహ
 ములవలెఁ గల్పింపఁబడెను. కాని పాంచభౌతిక పదార్థమయమగు
 నీలోకమువలె సహజములు వాస్తవములున్నావు. మఱితభక్తి
 శ్రద్ధలు కలుగుటకొఱకై యీ లోక సుఖదుఃఖములం దుపేక్ష న్గలి
 గింప యీ సంసారతాపత్రయము న్మఱపించిపరధ్యానవశమున నిత్య
 సంతుష్టాంతరంగుల న్నావించుటకై పురాతనవిరచితములగు దేవాలయ
 ములు దేవతానిర్మాణములనియు దేవతావిగ్రహములు బ్రహ్మప్రతి
 స్థితములనియు న్నాశీపట్టణము బ్రహ్మప్రళయమందుఁగూడ నశింపక

నిత్యమై యుండుననియు సతిశయోక్త్యలంకారవిశేషములం బ్రతిపాదింపఁబడియె న్నాని వాస్తవముగా “సర్వం క్షణికం క్షణికం దుఃఖం దుఃఖా స్వలక్షణం శూన్యమ్” అను శ్రుతి ప్రకారము “అత్మసత్యం జగ నిర్మిథ్యా, యద్భృశ్యం తన్నశ్యమ్” అనురీతిని సకలజగత్కారణమై సచ్చిదానందమూర్తియగు దేవుఁ డొక్కఁడే సత్యముతక్కిన యీ జగమంతయు సనిర్వచనీయ మాయాకల్పితమైస్వత్కప్రపంచమువలె మిథ్యయని నిత్యసంశుప్తికారణగాఢవైరాగ్యమున్ స్థిరపర్చుట కొఱకై మనఃసమాధిజనక హేతువుగా నాదిఋషులు నానావిధముల లోకోద్ధరణముకై పన్నిన పన్నికలు మఱియును తమతోడిపాటిదేహధారులకు శ్రవణసుఖముగాఁ బలికినవలుకే వేదము - తమయభిప్రాయమున్మూలంకషము దెలుపఁగలభాషయంతయును సంస్కృతమే పరలోకప్రతిపాదకమగు వాక్కు చ్ఛందస్సు - విహితవ్యవహారమునకు పనికివచ్చినశబ్దములన్నియును భాషలు - జనుల కొండొరులయభిప్రాయము సంపూర్ణముగా నెట్లు తెలియునో యట్టి చతుర్విధాభినయ పద్ధతియే వ్యాకరణశాస్త్రము - అన్యోస్యము దేహధారులు తమ యూహ నెట్లు తెలుపుకొన్నం దెల్పుకొననిమ్ము - నడుమ నీవైయాకరణులేల - ఇట్లూపిరితీసికొనవలయునని తెలిసియే దేహధారులూపిరితీసికొనుచున్నారా? సహజముగాఁ జతుర్విధాభినయముతో జనులు పరస్పరము న్దమశక్తికొలఁదిఁ దమయూహల న్దెల్పుకొనుచునే యున్నారు. పరస్పరరంజకముగా జగదుపకారపరులైన యుత్తములు చతుర్విధాభినయములన్నినియోగించుకొనుచునేయున్నారు లోకోత్తరముగా నాదివ్యాధులనుండికా నాడుటకై యావధవిశేషములెఱిగించునట్లు జగదుపకారకములు సర్వప్రాణిరంజకములగు చతుర్విధాభినయవిశేషములు ధర్మార్థకామమోక్షకారణములుగా సహజప్రతిభా లంకృతులగు నాధికపుల్కు విరచించిన యష్టాదశవిద్యలందు సప్తవ్యసన

దుష్టచిత్తులగు కొందఱు మాంసాశసక్తకూరహృదయులు ధూర్తులై
 స్వార్థకరులై కుశుమారణాదికూరకర్మముల కుపచరించునట్లు
 దశవిద్యల న్లేనిపోని తఱుకల్పనంబుల న్జనువుచుఁ దమకక్షము న్నాపా
 దుటకై యస్త్రములు శస్త్రములు వధోపాయములు హాసనసాధనా
 యుధములు భేదదండోపాయవిశేషములు జాతులు కరువు లధికార
 ములు శ్రౌతస్వార్థకర్మములు వేయిమాటలేల సకలజనచిత్తరంజ
 కములును భూతదయాకరములుగాని దుష్టకృత్యములనెల్ల ననాది
 శాసనములుగాఁ బాసకములోనివుడుకలవలెఁ గుహకమతోఁ బన్ని
 యున్నారు. నీతోడిపాటివారి నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యదాయకమగు
 కల్కు కల్కుము నీనిద్రాహారవిహారసౌఖ్యమునకుఁ గొరగాని వ్యర్థా
 లాపములగు “ఇషేత్యా” యని వెట్టిపానివలె నఱచెదవు. నీతోడి
 పాడిజనులకుం గూడుగుడ్డలు సమకూర్చి నీకాయకష్టమున ధాన్యాది
 సాత్త్వికాహారద్రవ్యములం బండించి యొరుల స్సఖి పెట్టి సీవు సుఖపడు
 నడువడి శేర్చుకొనుము. జీవహింస లేని యన్నపానములను సంపా
 దించి నీతోడిపాటిజనులకు నీతో సమానవంతు కంచిపెట్టి నీ వనుభ
 వించుము. నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యము సరిగా సకలజను లనుభవించ
 వలసి నదే. మనుష్యులు తమతోఁదా మొకరికంటెనొకరు గొప్పవారుం
 గారు. కొద్దివారుం గారు శ్రీమంతులు న్నారు. పేదలు న్నారు. కండి
 తులుం గారు. పామరులు న్నారు. పుణ్యాత్ములుం గారు. పాతకులుం
 గారు. స్త్రీలందఱు న్భార్యలే. పురుషులందఱున్ భర్తలే. స్త్రీలందఱు
 ప్తలులే. పురుషులందఱు వ్రండులే. స్త్రీలందఱు అక్క సెల్లెండ్రే. పురు
 షులందఱు అన్నదమ్ములే. స్త్రీలందఱు న్గొమార్తేలే. పురుషులందఱు
 న్గొడుకులే. జనులకుఁ బరస్పరానురాగము న్దొలఁగించి ద్వేషము
 వ్రల్పించి ప్రాణహింసనుగావించి యొందొరులు తన్నుకొని బాధపడి
 చచ్చువిధమునకు హేతువులయిన దేశ కుల జాతి మతాభిమానము

లహంకారమునుకారములు స్వార్థపరత యొరులసుఖముచూచి
 యోర్వకుండుట లోకులం బీడించు చుల్లాసకడుట. యాత్మస్తుతి. పర
 నింద. కామక్రోధలోభమోహమదమత్సరములు కుట్ర మోసము
 దంభవేషము. మాంసాశసము న్మోదలగుదు శ్చేష్టల్పిక్రమగారాక్షస
 క్రూరకృత్యములుగాని మనుష్యధర్మము లెంతమాత్రము న్నాపు-
 థర్మార్థకామమోక్షములను పురుషార్థములను సంపాదించుకొనుట
 మనుష్యులందఱుం బాత్రులు. మనుష్యులు తా మొనర్చుకర్మములకు
 ఫలము తమజీవితకాలమందే “అవశ్య మనుభోక్తవ్యం కృతంకర్మ
 శుభాశుభమ్” అనునట్లునుభవించకతీరదు. భూతభవిష్యద్భగ్నములు
 ధర్మబోధకములయిన కల్పనములుగాని యథార్థములుకానేకావు. వెను
 కటిచన్మమునులేదు. భవిష్యద్భగ్నమునులేదు. స్వర్గము న్లేదు. పరకము
 న్లేదు. నీనిద్రాహారవిహారసౌఖ్యసాధనము సంపాదించుకొనుటకన్న నీ
 జీవితమున మఱి నీకుఁ గర్తవ్యమెద్దియును లేదు. లోకోపకారముగా
 నీనడువడియుండినన్గాని నీతోడిపాటిజనుల యనురాగమును నీవు
 సంపాదించుకొన్నన్గాని నీకు బ్రతుకుసుఖముండదు కావున నీతోడి
 పాటిజనులను సుఖపెట్టి పొయిగా నీనిద్రాహారవిహారసౌఖ్య మనుభ
 వించుకొమ్మోవిద్యస్మన్యుఁడా! నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యసంపాదకము
 కానదెద్దియు నిద్యకాదని తెలిసికొను మూర కేల విచ్చివానివలె
 మనమత్తునివలెన ప్రస్తుతప్రశంసలగు శ్రౌతస్మార్తపోడదశకర్మలంబుల
 పించెదవు? ఒరులసుఖపెట్టి నీవు సుఖపడు మిద్దియే సకలమునిసమ్మతి
 వచనము. నీతోడిపాటిజనుల దేహములన్నియును నీదేహమే
 షటియు న్వారియందట్రాణము నీప్రాణములేయని తికరణశుద్ధిగా
 నీవు సంతతము న్భావించకుంటివేని నీకు నిద్రావిహారసౌఖ్యము చేకూ
 రదు. సుఖానుభవప్రయోజనమగు నీబ్రతు కెందు కన్యాయముగా
 లహంకారమునుకారములన్ బశువువలె దుఃఖపెట్టుకొనెదవు? సుఖ.

దుఃఖములకు నీవే కర్తవు. నీవు లోకోపకారవరుడవై సర్వజగము నీశరీరముగాను సర్వభూతజీవనము నీజీవనముగాను సర్వభూతదయా మయుడవై నన్నుడే నీబ్రతుకున నీకు పౌఖ్య ములరును. నీవు నిక్కముగా మానవులలో లెక్కింపబడెదవు

వైద్యజ్యోతిషావశ్యకత

ప్రాచీనగ్రంథములలో వైద్యము జ్యోతిషము తప్ప దక్కిత శాస్త్రములెవ్వియును వర్తమానకాలమునకు మతేగ్రంథములు. నీవు తెలిసికొనవలసినదిలేదు. ఆయుర్వేదమును జ్యోతిష మనువేదాంగమును లోకములో నానాభావలస్థల వివిధగ్రంథ పరిశోధనము చేసికొని ప్రత్యహమును గ్రహగతులం బరిశీలించుచు ఋతువులమూఱుపు కనిపెట్టి జగదుపకారముగాఁ బ్రతిక్రియలొనర్చుచు సరిగానోవధులను గనిపెట్టి నానావిధచికిత్స లుచితముగాఁ జేయుచు శిల్పశాస్త్రమును భూమినిబండించునేర్పును నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యాభివృద్ధి కావించుచు న్ననతోడిపాటిజనుల కుపకారముచేయువారు నిక్కముగా మనుష్యులందగుదురు. లోకోపకారముకై తనబ్రతుకు ధారపోయు సజ్జనునకు దైవసాహాయ్యము తప్పక కలుగకమానదు. మఱి యట్టి లోకోపకార పరాయణుని నిత్యసంతుష్టి కొనసాగుచుండును. ఈబ్రతుకున సంపూర్ణ మనస్సంతుష్టిపొందుటకన్నఁ గోరఁదగినసంపద యింకెదియు న్నాదు. నిద్రాహారవిహారసౌఖ్య మన్యోన్యనురాగముకోరి జగమునందలి మనుష్యులందఱు తమ దేహరోగ్యానుకూలముగా సకలభూతదయా వరులై బాలవృద్ధాతురుల నెల్లవిధములఁబోషించునమానస్వాతంత్ర్యమున నొప్పారుచుండు సప్పటికాలమే కృతయుగముం బుణ్యకాలమనియుం గొనియాడబడుచుండును. జాతిమతాచారము లెవ్వి యెట్లున్నను బరస్పరమైత్రితో నన్యోన్య నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యము

లరయును నర్వభూతదయాపరులై మానవులందఱున్ సంతతమురి
 ప్రవర్తించుటయే నిశ్చయముగా ముమ్మాటికిన్ సకలపేదకాశ్రు
 సమ్మోత మనుష్యధర్మము. అనాదికాలమున నష్టాదశవిద్య లెల్లయుం
 బ్రవర్తిల్లుచుంటుండేతఁ బ్రాచీనఋషుల న్మఱి యాచార్యుల నిర్ణయింప
 వీలులేదు. గణించుటకు శక్యతముకాని యవ్యక్తకాలముం బరమాణువుల
 లను లోకోపకారముకొఱకై స్థూలదశ లాకాలపరమాణువు
 శేర్పర్చి ప్రాచీనమహర్షులు ప్రాకృతజనులఁగూర్చి లోకవ్యవహార
 ముకై సకలజగదుపకారార్థమై వ్యవస్థగల్పించిరి. కాని దైవవశమున
 నానాఁటి కావిద్యలు దత్తన్నియ తాచారములుం బాంచభౌతికపదార్థ
 మును ఋతుధర్మములు మానుషజీవితకర్తవ్యకార్యము లొక నియమ
 మెద్దియు నేక యెట్టి నిత్యనియతవద్ధతియు ననుసరింపక మాలుచు
 వచ్చుచున్నయది. కాని నిక్కముగా ప్రాణికోట్లయందు సుఖించు
 టకై ప్రవర్తించుటయును కష్టమునుండి తప్పించుకొనుటకై ప్రయ
 త్నించుచుంటయును నిత్యములై మాఱనిగుణము లనకలేదు.
 కారణబీజము నిత్య మవ్యక్త మొకప్పుడు కార్యరూపముగా వ్యక్తీక
 రించి యుద్భవస్థితులం బరిణమించి తిరిగి బీజరూపముగా లయము
 చెందును. శిశువునందలి శబ్దస్వర్పరూపరసగంధజ్ఞాన మవ్యక్తకారణ
 బీజరూపముననుండి బాహ్యేంద్రియోపాధిస్థితిని శేషములఁబట్టి కలు
 విధముల ననిత్యకార్యరూపములం బ్రవర్తిల్లి నిత్యావ్యక్తకారణ
 బీజముగా నిర్వర్తించును. త్రిగుణసామ్యముగు ప్రకృతిపురుషునకుఁ
 గదలిక వుట్టించి స్వభావముగా బుధ్యహంకారాదులం బరిణమించుచుఁ
 దనకుదాఁ భోగ్యభోగభోక్తృరూపములన్ జ్ఞానజ్ఞేయజ్ఞాత్మరూపముల
 నిర్వికారములం బ్రకృతిమించుచుం బరమపురుషాచింత్యశక్తిమహి
 మముచే నద్దముచూచుకొనుపిచ్చుకవలె నానావికారములందుచు
 వృష్టిస్థితి నాశాత్మకమగు జగద్రూప మగుచున్నది.

శతందీర్ఘమాయుః

త్రిగుణమాయమును సకలజగద్రూపకమగు ప్రకృతియును నిర్గుణుడగు పరమపురుషుడు నీరెండు తత్త్వములును వాస్తవములే కాని వ్యక్తావ్యక్త కార్యాకారణ స్థూలసూక్ష్మ పంచభూత తన్మాత్రాత్మక పరిణామసుఖదుఃఖానుభవఫలము లందుచున్న జీవతత్త్వమీ ప్రకృతి. ప్రకృతికి వేటుపదార్థమే “సాక్షిచేతాః కేవల నిర్గుణశ్చ” అని వేదాంతములచే బ్రతిపాదించబడిన యాపరమపురుషుడు. కారణములేక కార్యము కలుగదు గనుక నీ ప్రకృతి నివృత్తిరూపక జగదుద్భవస్థితి నాశ హేతువుగాఁ బరమపురుషుని శక్తి మహిమ ముపనివత్తు కల్పించెనేమో- త్రిగుణమాయమగు నీ ప్రకృతియే యొకపుడు జగదుద్భవస్థితి నాశముల న్నార్యరూపమగుచు మఱొకవేళ సుషుప్తియందలి మనస్సువలె త్రిగుణసామ్యమై యవ్యక్తకారణ రూపమగుచుంట ప్రతిమనుష్యప్రత్యక్షానుభవము. కాఁబట్టి యొక మహిమచే నిద్రాహారవిహారముల స్థితముగా నియమించుకొని పౌరుషముతప్ప మఱి వేతేపదార్థమే లేవని నిశ్చయించుకొని వృధా దైవకల్పనమును బిచ్చివానివలెఁ జేసికొనక కామక్రోధలోభమోహ మదమత్సరములకు సుందీని కేవల కరోపకారకప్రవర్తనము న్నాన్విర్థ పరత మాని యహంకారమనుకారములం దొఱంగి సర్వభూతదయా కరుడైన మనుష్యుడు కపిలచుహమునివలె తాపత్రయము నొక్కిం తయునంటక నిత్యసంతుష్టుడై గుణప్రకోపనవికృత్యనిత్యకార్యాత్మక సంసారదుఃఖ మొక్కిఁతయున్నేక త్రిగుణసామ్యకారణాత్మక ప్రకృతి నిత్యకై వల్యానందపదవి నోలలాడుచుండును “మనవీవ మనుష్యాణాం కారణం బన్ధమాక్షయోః” లోకోపకారక సర్వభూతదయాకరుడై నియమితాహారనిద్రావిహారుడై యున్న మనుష్యునకుఁ దప్పక మనః

సంతుష్టి సమకూరును. యథాలాభసంతుష్టుడై కోర్కె లేకున్న
 యమనస్కుడొగియే జీవన్ముక్తుడై శ్రుతిస్మృతిప్రసిద్ధులగు వామ
 దేవ శుక కపిలాది మహామునులవలెఁ ద్రిగుణసామ్యాత్మకమగు
 చిచ్ఛక్తి ప్రకృతి నిత్యానందమయు లయ్యెదరు. వేయేల సర్వ
 భూతదయాపరుడవై యహింసావ్రతము సవలంబించుకొను మేనుంగు
 పాదమునఁ దక్కినయదుగులన్నియు నిముడునట్లు అహింసా పరమో
 ధర్మః" అను నార్యోక్తి సనుసరించి నీయొక్క సకలశ్రేయస్సుకును
 మతియు నీకోరిన నీమనస్సంతుష్టికి నాచరింపవలసిన సర్వవేదశాస్త్ర
 విహితధర్మములన్నియు నాచరించినవాడవే యగుదువు. "సర్వే
 జనాః సుఖినోభవంతు" అను వాక్యముకన్న నీవు జపించవలసినది
 మతి నీవితరుల కుపదేశించవలసిన మంత్రముకన్న శ్రేష్ఠమంత్ర
 మింకేదియు న్నాదు. లోకోపకారముగాఁ బ్రవర్తించుమనియును
 సర్వభూతదయాపరుడవు కమ్మనియును మాత్రమే యష్టాదశవిద్యలు
 నీకుపదేశించుచున్న వని సర్వజ్ఞుడగు కవి యిట్లు వ్రాయుచున్నాఁ
 డని ముమ్మాటికి సమ్మకొను మోకూశసోమాసీ! యింకనైన
 బుద్ధిఁగొని కశుహింస మాను మోశ్రోత్రయమ్మన్యుడా!
 యోకటికయాజులూ! స్వార్థపరులగు ధూర్తకల్పితకూరకల్పము
 సవలంబించకు. వేదవేదాంగములకు భాషానియమము లేదు.
 ఆత్మకు శరీరములేనట్లు విద్యకు భాషయను నుపాధి కల్పితముగాని
 వాస్తవము కాదు.

ఇది శ్రీమదజ్ఞా దాదిభట్ట నారాయణదాస విరచితమగు

జగజ్ఞోతియందు దైవపౌరుష నిర్ణయ నిర్వచనము.

జ గ జ్ఞో తి

మూ(డ వ ప్ర కా శ ము

ని ష్కృ ప్త ప్ర త్య భి జ్ఞా న ము

“ఫలనిర్వృతిశ్చ” అను పూర్వమిమాంసాసూత్రముంబట్టి ఇంద్రశబ్దముయొక్క యర్థమును మహేంద్రశబ్దముయొక్క యర్థమును వేరు కనుక “అథశబ్దానుశాసనమ్” అను కఠంజలిభాష్యానుసారముగా సత్యభామా యనుకదమునందు సత్యా యనుకదమును భామా యనుకదమును సమానార్థములనుటచేత మహత్ - ఇంద్ర-మహేంద్ర యను మూడుకదములు సమానార్థము లగును. కఠంజలి వైదిక శబ్దములకును మఱి తాకికశబ్దములకుఁగూడ ననుశాసన మొనర్చెనుగదా. ఇందుఁబట్టిచూడఁగా శబ్దార్థములకు సంబంధముండీ లేనట్లుగవడుచున్నది. ఏశబ్దమున కేది యర్థమో నిర్దేశింప నలవి కాదు. తలంపును వెల్లడించుసంజ్ఞ శ్రోత్రగాహ్యమగుశబ్దము. అర్థరూపమగు తలంపుముందును మఱియీతలంపు న్వెల్లడించుశ్రోత్రచక్షుర్గాహ్యములగు నామరూపాదిసంజ్ఞలయుత్పత్తి వెనుకనుగలుగుచున్నవి. ఈతలంపుల నీనామరూపములు వెల్లడించునను నియమ మెద్దియును లేదు. ఒకనామమే మఱియొకరూపమే దేశకాలపాత్రముల ననుసరించి గణింపనలవికాని యర్థములను వెల్లడించుచుంట యెల్లరికిం బ్రత్యక్షానుభవసిద్ధమే. నామరూపములయుత్పత్తి కారణము తలంపు. మఱి తలంపుపుట్టుటకు గారణము శరీరమందలి చైతన్యము. “చైతన్యంసర్వభూతానాం నిర్వృతి ర్జగదాత్మానామ్...నాదబ్రహ్మ

ముపాస్మహే" అనుటచేత చైతన్యమే నాదబ్రహ్మము తనకుఁ దాఁ
 గారణము. "శాస్త్రాద్రూఢిర్భవీయసీ" అనుటచేతఁ దెలియనశక్యమగు
 కారణరూపకమగు శాస్త్రము నైలిసికొనుటకై వృథాప్రయత్నమును
 మానుకొని నిక్కముగా బుద్ధిమంతు లింద్రియదృష్టములగు నామ
 రూపకార్యములను దమతోడిపాటిజనులసుఖమునకై యుపయోగ
 పర్చుచుఁ దాముకూడ సుఖపడుచుందురు. వేదశాస్త్రములన్నియు
 ననంతవిధములుగాఁ గడిచినసంగతుల గుఱించిన కవిలకట్టు. మఱియు
 స్థతదలనేతుబంధనములు. అందునుగూర్చిన పాఠపంచాంగములతోఁ
 బ్రయోజనమేమి? ప్రతిక్షణము జగత్కార్యములన్నియును మాఱక
 లీటదుకదా? భూతకాలమున ననంతవిధములుగామాఱినజగత్కార్య
 ములు వర్తమానభవిష్యత్కాలములందుఁగూడ నన్నివిధములమాఱ
 నున్నవో యెవరు నిర్దేశింపఁగలరు? "సోఽంగవేదయదివాసవేద" అని
 శ్రుతియే యీజగత్సృష్టిన్సూర్చియైదీయు నిర్దేశింపలేక సంశయ
 మునదేవులాడుచున్నది. వాస్తవముగా సత్యాసన్నకాలభూతకార్య
 ములు మాత్రమే తెలియశక్యమగునుగానిభవిష్యత్కార్యములురూఢి
 చేయుఁ దరనుకాదుకదా? అనుభవములో నందఱకుసత్యాసన్నభూత
 కాలకార్యములేయుంటచేత వాస్తవముగావర్తమానభవిష్యత్కాల
 కార్యము లూహ్యములుగాని ప్రత్యక్షములు కానేకావు. కాఁబట్టి
 భూతకాలము మాత్రమే వాస్తవముగాని వర్తమానభవిష్యత్కాల
 ములు రెండును మిథ్యలే-కల్లలే-మఱియులేనేలేవు. గడచిన సంగతి
 కయ్యో యింత పొట్టిగాఁ బుట్టినానేమి యని వగచెడువెట్టివానివలె
 నిఁకముందెట్లయ్యెదనో యీలాగై ననాకు మేలనుకోరికలనువ్విష్టారు
 జనుఁడంతకన్న బుద్ధిహినుఁడుగదా? 'సాక్షిచేతాః కేవలోనిర్గుణశ్చ'
 అనుతీరుగా నిద్రి యీలాగున జరిగె నిట్లగుచున్నది మఱియు కాఁగల
 దింతకేదియెట్లయినఁగనిపెట్టుటకన్న నీజగత్కార్యములతో నాకేజోక్య

మునులేదు. కేవలము నేను సాక్షిమాత్రుఁ డను దటస్థుఁడ ననుకొను
వాఁడేనిక్కముగాజీవన్ముక్తుఁడును మిక్కిలిస్వతంత్రుఁడును. మత్తెదియు
ననుకొనక మఱి మనోవృత్తియునులేక స్వయంప్రకాశమగు తత్త్వమే
వాసుదేవుండను శాస్త్రమే మిక్కిలియుక్తియుక్తమని నా నమ్మకము.
ఇంతకును నెద్దిసత్యమోయట్టితత్త్వము యుక్తిగోచరముకాదు మఱి
యనుభవమునకు రాదు. కాబట్టి యనుకొన్న దెద్దియున్నాదుగాని నిక్క-
ముగాఁదనయున్నితనకుఁబ్రత్యక్షము కాకమానదుకదా? “సత్యంజ్ఞాన
మనంత్రబ్రహ్మ” అనుటచేత నాయున్నిమాత్రమేనాకుఁ బ్రత్యక్షము
గాని నాయున్ని గుణ మెట్టిదో యది వాస్తవముగాఁ దెయఁజాలను
మఱి తెలుపలేనుగనుక “అథాతో బ్రహ్మజిజ్ఞాసా” అనుశాస్త్రము
చేత నేను నాది యనుకొనుటకుఁ గారణముండక తీరదుగాననట్టికార-
ణయు నైలిసికొన్నయెడల నేను నాదియనుకొనుటవలనగలిగిన దుఃఖము
శాతించునని పరమకారుఁడుఁడైనగుగు పుత్రరమీమాంసాశాస్త్ర-
మపదేశించెను. ఇంతకును బ్రతుకకవిధిలేదు. బ్రతికిన సార్థకములేదు.
మరెద్దియుంబాలుపోదుగానియీబ్రతుకుసందెల్ల యనుభవము “యద్భు-
త్వం తన్నశ్యమ్” అనుతీరుగాఁబ్రతికార్యమునుగడిచిపోవుటమాత్రమే
యందుచేత నే ననఁగా సత్యాసన్నభూతకాలజ్ఞానస్వరూపుఁడ నని
తేలినఫలితార్థము “అథాతో బ్రహ్మజిజ్ఞాసా తత్తు సమన్వయాత్”
అనుసకలబ్రహ్మసూత్రముల సారభూతములగునీరెండుసూత్రములచేత
“సాక్షిచేతాః కేవలోనిర్గుణశ్చ” శ్రుతి స్ఫూర్తి యుటచేత సచ్చిదా-
నందలక్షణమగు బ్రహ్మమే నేను-“శివః కేవలోఽహమ్” కేవలము
నేను నిర్గుణుఁడ ననఁగా సత్త్వరజస్తమోగుణములనుండి విముక్తుఁడ
నైతిని. ఇదివఱకు నన్నంటిస సుఖదుఃఖభోగరూపసంసారమంతయును
గతించిపోయెను. ఇప్పుడు నేనుకేవలముఘృతుఁడను. వెనుకటివితలంఘ-
కొని వెక్కివెక్కియేడ్చెడు వెట్టివానివలె “తత్త్వజ్ఞానాదేవనిశ్చేయ

సావాప్తిః” అనున్యాయానుసారముగాఁ గదచిపోయిన యవస్థలఁ దలచుకొని వృథా కుండ కుబ్బక నన్నంటిన దెల్ల గదచియేపోవును మఱి యెద్దియు నంట కెప్పటి నేనే మిగిలియున్న వాఁడను. మఱి త్రిగుణాత్మక మయిన సంసారమంతయు నన్నంటియంట కున్నది. కనుక క్షణికమగు సంసారవిషయచింత వృథాగా నేఁ జేయనేల యని ప్రతి క్షణము న్దనకుగలిగినమనోవృత్తి నలక్ష్యముచేయుచు “విస్మృతిః ఖలు ముక్తిః” అను గురూపదేశమునుంబట్టి యేతలంపు లెట్లున్నను భేద మోదములు లేకున్న వాఁడు కపిలమహామునివలె నిత్యశుద్ధబుద్ధముక్త స్వరూపుఁ డగుచున్నాఁడు. ఇదుగో లోకులందఱి కభయమిచ్చుచున్న భగవాతుఁడు గోవిందుఁడు “తత్త్వమసి శ్వేత కేతో” ఓయీ నీబ్రతు కంతయున్ గల గాని వాస్తవము కాదు కాదు “మాయామాత్ర మిదం విశ్వ మద్వైదం పరమార్థతః ఆత్మైవేదగ్ం సర్వం యద్భూతం యచ్ఛభవ్యమ్” అని ప్రతిస్మృతిపురాణేతిహాసాద్యష్టాదశవిద్యాత్మక జగజ్యోతియై ప్రతిజీవునకుఁ బ్రత్యక్షముగా సూర్యభగవానుఁడై యగ కడుచుండఁగా నొడిలో బిడ్డని బెట్టుకొని యూరెల్ల వెదకు విభ్రాంతుని వలె నేల దేవులాడెదరు? “ఆత్మావైశ్రోతవ్యో మస్తవ్యోజ్ఞాసితవ్యో నిదిధ్యాసితవ్యః” అనుతీరుగా నేను నాది యనుకొనుటచేఁ గలిగినసుఖ దుఃఖాత్మకజగత్కార్యములన్నియును స్వప్న కార్యములవలె మిథ్యలు ‘ఈశ్వరః సత్యమ్ జగన్మిథ్యా’ యనుకొనుటచేత మాయామాత్రము లయిన కార్యములన్నియునశింపఁగా సత్యమైన కారణమే నారాయణుఁ డొక్కఁడేనచ్చిదానందలక్షణుఁడై మిగులుమిగులు మిగులును. దేహ ధారులలోఁ గోర్కెలేకుంట, యేకపిలమునికో చెల్లునుగాని సర్వ సామాన్యమనస్సును నిర్విషయ మొసర్చుకొనుట దేవతలకైన నసాధ్య మైనప్పుడు సంసారపాశబద్ధులగు మానవులన నేపాటి? “బ్రహ్మ సత్యమ్ జగన్మిథ్యా” యనుట యుక్తియుక్తమే. మఱియును శాస్త్రీ

యమేశానీగానీ యక్కరకురానిచుట్టనువలె తనకెన్నఁదైన నంద
నలవిగాకున్న సవనిధులకన్న చేతఁజిక్కిన దమ్మిడియైన నెంతయో
మేలు కాదా ? మా కెందు కీవెట్టి ముట్టి వేదాంతతత్వము
మా కోర్కెలు తీర్చి మా బ్రతుకుసంతుష్టిగా నడుపఁగలయుపాయము
మాచేతనైనది చెప్పము- “బ్రహ్మ సత్యమ్ జగన్నిథ్యా” అను
నీగీర్వాణము మఱకు దెలియదు. తెలిసికొనుటకు మాతల చాలదు.
మహాప్రభూ కృష్ణా ! నీవుబోధించిన భగవద్గీతలు తెలిసికొనుటకు
నిద్రాశనాదిలోలురము మే మొకింతయు సధికారులము కాము.
కాబట్టి నీవు వయోపముద్రుడవు కనుక మాకవ్వములబాపినూమంచి
కోర్కెలు కొనసాగనిమ్మని మంచినడువడి నొరులకు మేల్చేయఁచు,
బొరపాటున దారితప్పినవుడు పెద్దలబోధను విశ్వసించి తెలివి తెచ్చు
కొని తప్పులు దిద్దుకొని సకలజనసమ్మతముగా నడుచుకొనుచుండుము
క్రమక్రమముగా నీయంతటనీవే నీకోరినమనస్సంతుష్టి నందగలవను
న్యాయశాస్త్రము చేతఁజిక్కి యక్కరకువచ్చినపండు భాగవతము.

సంస్కార సంగ్రహదశ

అద్వైతము నీటిలోని గేదె బేరమువలె గొనఁగల
గేదెకుఁగల బెట్టఁగల బచ్చలివలె నద్వైతములోనిముళ్ళేవలె సంసారులకు
మొగముదుడువుమాటవలె సంతగాఁ బనికిరాదు పనికిరాదు. పడుచు
దంపతులకు వైరాగ్యబోధ పనికిరాదు. “అహంబ్రహ్మస్మి” అను
మహావాక్యమును దెలిసికొనుటకధికారి కదునాల్గుభువనములలో స్థానం
డగువరి మిశ్రువుఁడుతక్కఁగొకఁడుమరి లేడు లేడు. ఊసుపోనిమంగలి
పిల్లితల గొలుగునట్లే తనతోడిపాటివారి కూడుగుడ్డలకై తోడ్పడక
పోమరిపోతులై యొరులకవ్వమున బ్రతుకు నాలిముచ్చటకర్మరులును
భ్రాంతనునస్కులు తప్పుఁ గాయక్లేశమున న్యాయార్జితమునఁ దాము

సుఖపడి యెరుల సుఖపెట్టు మంచివారికి భగవద్గీతలు నామాలు
 తావళాలు మంత్రాలగొణుగుటలేలా? త్రికరణశుద్ధిగానొరులమేలు
 పకై పాటుపడి నీతోడిపాటివారి యనుగ్రహమునకుఁ బాత్రుఁడ
 వగుటయే నీవు పుట్టిన సార్థక్యము. బ్రతికున్నంతవఱకు నేను నాది
 యనునభిమాన మేజీవునకై నను దప్పదు తప్పదు. కనుకఁ దననిద్రా
 హారవిహారసుఖము సంపాదించుకొనుటకై క్రతిజనుఁడును బ్రయ
 త్నముచేయుటలోఁ దనకోరికల కడ్డుఁ దగులునవి జడములుగానీ లేక
 చేతనములుగానీ యట్టివానినన్నింటిని నిర్మూలముచేసికొనక తీరి
 కుండుటచేత దేహధారులన్యోస్యకలహమాడుకొని యాకలహమునం
 దోడినవారు కష్టములను, గెల్చినవారు సుఖములను సహజముగా
 జగముపుట్టినదిమొదలుకొని యనుభవించుచున్నారు. కాబట్టి మను
 ష్యాది సకలదేహధారులలోఁ బరస్పర శత్రుత్వము సహజముగాఁగల
 రెండు తెగలేర్పడినవి. జంతువులమాట యటుండఁగా మనుష్యులలో
 మనుష్యులు- రాక్షసులని రెండు తెగలున్నవి. ఏమివచేతనై నప్పటికి
 బ్రాణిహింసకొప్పనిదయార్ద్ర)-హృదయులు మనుష్యులు- అట్టిదయార్ద్ర)
 హృదయులైన మనుష్యులు వాయుభక్షు లబ్భక్షులు పర్ణబక్షులుం
 గేవలశాఖాహారులు మాత్రమే. అట్టి మహాత్ములయొద్ద మూఁడు
 పూటలకుమాత్రమే యుపయోగించు శాశాహారముమాత్రమేనిల్వ
 యుండును. వారియునికివట్లు కొండగుహలు వృక్షమూలములు
 మాత్రమేయై యుండును. వారు కట్టుకొనుటకుం గప్పకొనుటకుం
 జెట్టుపట్టు మాత్రమే యుపయోగించుకొనెదరు- వారి కిళ్ళుగాని
 పగలుగాని నాణెములుగాని పశువులుగాని వస్త్రములుగానితూయాధ
 ములుగాని మతేపనిముట్లుగాని మతేవిధమయన యాస్త్రీగాని పుస్తక
 ములుగాని తావళములుగాని నామములుగాని జన్నిదములుగాని
 పుస్త్రెలుగాని పూసలుగాని పెండ్లిండ్లుగాని మతెట్టిగార్హస్థ్యపదతులు

గాని ఊడశకర్మములుగాని మఱెట్టిసంస్కారములుగానిలేనేలేవు. ఈదు
జోడుకుదిరి యన్యోన్యప్రేమానురాగముగల స్త్రీ పురుషులిరువురు
మాత్రమే నిర్జనకదేశమున వసింతురు. సంతానముకలిగినయెడల
నాపిల్లలకుఁ బన్నెండేడ్ల యీడువచ్చువఱకుఁ బెంది విడిచిపెట్టి
తామిద్దఱుమాత్రమే యెడతెగక కలిసియుందురు. పురుషుఁడు
మృతిపొందిన భార్య మఱి బ్రతుకడు. భార్యమృతిపొందినఁ బురుషుఁ
డామెకై యేడువక కేవల మేకాకియై యెవ్వరికిం గంటఁబడక
యావజ్జీవ మెచ్చటనో కాలక్షేపముచేసికొనును. అట్టిమనుష్యులకు
యథార్థవస్తుజ్ఞానముకలిగి శాశ్వత కై వల్యానందానుభవదాయక
మగును. సకలభూతముల కభయమిచ్చువారు కనుక నామనుష్యులు
తమ యెముకలున్నంతవఱ కనఁగా స్త్రీ పురుషులు సంభోగార్హములగు
పై తొడుగుశరీరములఁ దొఱఁగినప్పటికైనప్పటికి నైడనిసూక్ష్మదేహము
లతోఁబరస్పరప్రేమానురాగసౌఖ్యమున శాశ్వతకై వల్యానంద మనుభ
వించుచుందురు. అట్టి యుత్తమమనుష్యమిధునము లెన్నియుగములకు
ముందో స్థూలదేహములతో నుండెను. అట్టి నిక్కపుమనుష్యు లెన్ని
యుగములక్రిందఁటినుండియో మఱి పృథివిలోఁ గలుగనేకలుగ లేదు.
బంగారునకు ముచ్చిబంగారువలె నాపుణ్యదంపతుల తరువాత
నానిక్కపుమనుష్యుల ప్రతిఫలములయిన కల్లమనుష్యులు కలిగిరి.
ఏదురంగులతో సూర్యకిరణము వ్యక్తీకరించును. గుణముకలది
గుణమునను రెండువస్తువులుచేరి యొక్కటిగాఁ దోచును. గుణి
పురుషుఁడు గుణము స్త్రీయనుఁ గాఁబట్టి ప్రతివ్యక్తియును స్త్రీ పుం
మిధునమే. కనుక సూర్యకిరణము లేదుగుణములతోడను మఱి
యేదుగుణులతోడను గలిసియున్న దాయేదుగుణులను పురుషవ్యక్తు
లేదుగుణములను స్త్రీవ్యక్తులును పశిష్టారుంధతులు మొదలగు సప్తర్షి
నుండలములు మొట్టమొదట వ్యక్తీకరించెను. ఆసప్తర్షిగోత్రము

లోకొక్కటి యేడింట రెట్టింకఁబడి నలువదితొమ్మిది మూలగోతము లయ్యెను- మనములనఁగివా రాసప్తదింకతులు- ఆదంపతు లొక్కొక్కశిశువు న్నని యాశిశువును బాల్యముగడచువఱకుం బెంచి పిమ్మట నాపిల్ల యధేష్టముగా బ్రతుకు తెరువుచూపి తాము మఱి కరస్పరసంభోగమును మానుకొనియును జంటఁబాయ కింద్రియముల న్నాస్వధీనకర్చుకొని దంపనీధర్మమును శిశురక్షణోపాయమును గూర్చిన తమయనభవమును దమయొద్దకువచ్చి తెలిసికొననిచ్చగించిన కస్యక లకు స్వఘటలకు నోబ్బిండుచు విజవస్థలు న్నమబ్రతుకు గడవు కొందురు.

“ఋషిభ్యచ్చ పితృభ్యశ్చ మహాయోగిభ్య ఏవచ” అను తీరుగా జగమునందలి భూతభవిష్యద్వర్తమానకాలములందలిమానవు లందఱు ఆసప్తది గోత్రముఁ జేరినవారే- మొట్టమొదటిఋషి ద్వంద్వము లేడు. మఱి యేడుజంటలసంతానమే తక్కిన మనుష్యు లందఱును, కాబట్టి మనుష్యులకు మూలకారణ మిధునములగుటచేతఁ బితరులనియు సతీంద్రియద్రవ్యగుటచేత ఋషులనియును స్వాధీనేం ద్రియులుగనుక మహాయోగులనియు మూలపురుషులై ప్రత్యేకము లందుఁ బేర్కొనఁబడుచున్నారు- సూర్యకిరణము మందమైనపుడు రాత్రియు తీవ్రమయినపుడు సంధ్యయును దీప్తవశరమైనపుడు పగలును బొడముచుండును- కాబట్టి యీమూఁడుకాలవ్యవస్థలంబట్టి మను ష్యాదిజంతువులన్నియు పుంస్త్రీసపుంవ్యక్తులఁదాల్చిన త్వగజస్తమో గుణవిశేషములచేత నుత్తమమధ్యమాధమస్థితుల . మనుగడ న్నడవు కొనుచుండును. రాత్రియందుస్త్రీవ్యక్తి సంధ్యయందు సపుంవ్యక్తి పగటియందు పుంవ్యక్తియుం బొడమాను. గుణోపచయమానఁ బులింగమును గుణాపచయమాన స్త్రీలింగమును గుణాంతరాభావస్థయందు సపులింగమును వ్యక్తీకరించును. మొట్టలోమొట్ట నా మొండిచేయి

చూపించురా యన్నట్లు నాతోడివా రేమో వారికిఁ దోచినట్లు
 వల్కుచున్నారు గనుక నేఁగూడ నేమోచదువరివలె నిట్లు
 ప్రాముచున్నానుగాని నాకు మాత్రము తెలిసియేడుచునా? తొల్లింటి
 పెద్దల కేమి తెలిసెనో వారొసర్చినమాత్రములనియును వారుకతి
 జాదించినగ్రంథములనియు నిప్పుడు ప్రచురింపఁబడినపుస్తకములను
 బట్టి చూడఁగాఁ దొల్లింటి పెద్దలు నిస్సందేహముగా నెఱిగినవారే
 కావచ్చునుగాని వారుచేసినగ్రంథముమాత్రమిప్పటికాలమునఁ బ్రచు
 రింపఁబడిన వేదశాస్త్రములెవ్వియును గావు కావు- కారణ మేమన
 ప్రాతలు తలంపులఛాయనుమాత్రము తెలుపఁగలవుగానినిక్క-మగు
 తలంపుల ప్రాణసుగురసము స్థాంతయైనవెల్లడింపనేరవు ఉసురెడలిన
 లొందియొక్క చిత్రపటము స్వస్థునిదేహసౌఖ్యముగాని విద్వాంసుని
 యంతరంగముగానిఁ బొత్తిగాఁదెలుపనేరవు- ధ్వనిగ్రాహి యావ
 గ్రాహియంత్రములంబట్టికొంతవఱకుస్వస్థుడై నవిద్వాంసునివాగ్రూప
 ములు స్థూలదృష్టి కందినప్పటికిని సూర్యుఁ డగ్ని యనియును భూమి
 కిన్ని యోజనములమేఱ నున్నాఁడనియును మింటిపాలదారిలోని ప్రతి
 నక్షత్రమును సూర్యునికంటఁ బరిమాణమున లక్షంతలు పెద్దయను
 నంచనా టప్పాలు కట్టవలసినదేగాని ఇదమితమ్మని నిస్సంశయముగా
 స్థూలసూక్ష్మదశలన్నియుం బరీక్షించి చెప్పనలవియగునా? మఱి
 యును పెద్దలుకదేశించిన వేదశాస్త్రములివియని వర్తమానమునఁ
 బ్రచురింపఁబడినప్రాతలంబట్టి యమ్మునులయభిప్రాయములను యథా
 ర్థముగాఁ దెలియ నవరితరమగును? నన్ను నేనే తెలుపలేకున్నప్పు
 డొరులసంగతి తెలిసి తెల్పఁగలవండితుఁడ నని చెప్పుకొనుట
 దంభము మోసము స్వార్థపరత కూటివేషచుగు న్నాని యథార్థ
 మగునా? “విజ్ఞాతారమరేకోవిజ్ఞానీయాత్” అని డప్పవేసి శ్రుతి
 ఛాటుచున్నదికదా? యథార్థవస్తుతత్వ మెవ్వరికి నెలియఁజడదు,

మరొకవేళ సతీంద్రియద్రవ్యయగు కపిలునివంటిముని తెలిసికొన్నప్పు టికిం బరమార్థ మింద్రియగ్రాహ్యముకాదుగనుక “మానం వాఖ్యా సమ్” అనుచందముగా యథార్థవస్తుజ్ఞానలక్షణము కేవలబ్రహ్మ సమాధిస్థితి కాకతీయదు. కావున లోకకవ్యవహారమగు నీకలములు సిరాబుడ్లు కాగితములు వ్రాతలు పుస్తకములు లేనిపోని వ్యయ ప్రయాసములన్నియును కేవల ముదరపోషణార్థమైన దంభములుగాని యథార్థజ్ఞానబోధకము తెంతమాత్రము న్నావు కావు కావుగాని యేదోయొకవృత్తి యవలంబించి పొట్టపోషించుకొనకతీయదుకనుకఁ బలువృత్తులన్ని నడువని లోకమందఱొకేవృత్తిగొనునపుడు వివిధ గతులఁగడపుకొనకతీయిరబ్రతుకు జనసమ్మతముగా నడువదుకనుక యజనయాజనాధ్యయనాధ్యాపనదానప్రతిగ్రహణములబ్రతుకువారు బ్రాహ్మణులనియుం బ్రతిగ్రహణము యాజనాధ్యాపనలుశూత్రము విడచినవారు క్షత్రియులనియు దానప్రతిగ్రహణములకుమాత్రమే యధికారులు వైశ్యులనియును బ్రతిగ్రహణమునకొక్కదానికే యధికారులు శూద్రులనియును నియును మగపడుచున్నది. “చూలే లేడ్డ న్నవ్వుడు కొడుకుసోమలింగ” మన్నట్టిలోకవ్యవహారమునఁ బర మార్థమేలేనప్పుడు కేవలపరమార్థప్రయోజకములగు యజనయాజనాధ్యయనాధ్యాపనములు నాల్గును దంభములుకాని యథార్థములు కానేకావు.

దానప్రతిగ్రహణములు రెండునుమాత్ర మీలోకవ్యవహార మున నుండకతీయదుకనుక నారెండే సత్యములని యెల్ల రెఱిగినదే. దాన మనగాఁ బనికిఁదగినకూలి. ప్రతిగ్రహణమనఁగాఁ గష్టార్జిత మును గుడుచుట. తనకుఁ గావలసినపని స్ఫురిగాఁజేసినవారి కేవలసిగ్గ ప్రతిఫలము దానము. తనకవ్యమునకుఁ దగిన ద్రవ్యమునుమాత్రము పుచ్చుకొనుట ప్రతిగ్రహణము. ఈదానప్రతిగ్రహణము లనఁగా

నిచ్చివుచ్చుకొనుటలు. పనిచేయుచుకొనువారును బనిచేయువారు
 నన్నొక్కరికి వాళ్ళము జకువుకొన్నపు డీతోకవ్యవహారమంతయును
 సరిగావడుచును కావలసినపని చేయుచుకొనునేర్పును పనిచేయు
 నేర్పును మఱెంతవని కెంతప్రతిఫల మీవచ్చునో యేవని కెంతప్రతి
 ఫల మడుగునో యాచొప్పున జగముతోనే పెద్దలు పిన్నలకుఁ
 దాము చేసి చూపించుచున్నాగు. పనిచేసి పెద్దలు చూపించినపుడే
 సరిగా గ్రహించగలపిన్నలు కోటికోకలై నలేనపుడు “పట్టపగలు
 చేయిపట్టుకొని లాగినపుడేరాని దమావాస్యనాఁటి చిమ్మచీకటిలో
 నామడదూరమునుండి కన్నుగీతిన వచ్చునా” యన్న ట్లివుస్తకము
 లక్షరములు వ్యాకరణములు తర్కములు కవితలకట్టలు పంచాంగ
 ములు తిలకాష్టమహిమబంధనములవల్ల యధార్థజ్ఞాన మెన్నియుగము
 లై ననొక్కరికైనను ముమ్మాటికి స్తబ్ధించదు లభించదు. ధర్మమున
 న్దానడిచి పిన్నల కగపర్చినవాడే యాచార్యుఁడు బెద్ద యగుఁగాని
 వుస్తకములు జన్నిదములు నామములు స్థరించినమాత్రమునఁ దా
 ధర్మవేత్తఁడనుకొను నఁడు బొత్తిగా నెట్టివాఁడో లేక తెలిసితెలియని
 దురహంకారవంతుఁడో లేక కేవలము మోసకాఁడో యెయుండక
 తీరదు. పిల్లికిఁ జాంద్రదాయణవ్రతమునలె నక్క కేకాదశిపారణము
 పోతఁ గేవల నిద్రాశనిధివనవరులగు సంసారులకు యజనయా
 జనాధ్యయనాధ్యాపనములుగాని మఱి యట్టిపరమార్థజ్ఞానకచిహ్నము
 లగు జన్నిదములు నామములు జవతావళములు మడిమైతలు జాతి
 వదతులు పోడశసంస్కారము లివన్నియును గేవల దంధకృత్యములే.
 వికల్పముగా సాధనచశుష్టయనంపన్నులగు ముముక్షువులకుమాత్రమే
 యజనయాజనాధ్యయనాధ్యాపనము లుద్దేశింపఁబడినవి కాని స్వార్థ
 వరులు కుక్షింధరు లగు సంసారుల కెంతమాత్రము న్నానేకాదు.
 ఆకస్మికముగా విజనప్రదేశమున నడవిలో నొండొరున్గలిసికొని

తరస్పరప్రేమానురాగము లగవర్చిస నవవయోవంతులగు స్త్రీపురుషు
 లొకసంతానము స్తన్నవతికుమాత్రము సంభోగసౌఖ్యమున నోలలాడి
 తక్కిన తమజీవనము గడుపుకొనుటకొఱకై మాత్రమే యీయజన
 యాజనాధ్యయనాధ్యాపన ముద్దిష్టములై నవిగాని సంఘములుగాఁజేరి
 గ్రామములందు నిరంతరవిషయభోగతత్పరులై నివసించుమనుష్యులకుఁ
 గానేకాదు. గ్రామవాసులగు మనుష్యులందఱికిని గేనలము దానత్రతి
 గ్రహములురెండుమాత్రమే చెప్పఁబడినవి. దాన మనఁగాఁ దోడి
 పాటివారి కుపకార మొనర్చుట-ప్రతిగ్రహ మనఁగాఁ బ్రత్యుపకారము
 నందుట- తోడిపాటివారికొఱకై వండించి యిళ్ళు వాకిళ్ళు కట్టి వండి
 వడ్డించి బ్రతుకు హాయిగాఁ గొనసాగించుటకై తగిన యన్నివిధముల
 పరిచర్యలు చక్కఁగా నెఱవేర్చుట దానము- తా నెల్లవిధముల
 నొరులమేలునకై త్రికరణశుద్ధిగాఁ గవ్వకడుచు నొరులచేతఁ దగిన
 ప్రత్యుపకారమందుచుంట ప్రతిగ్రహము. ఈదానప్రతిగ్రహమును
 సరిగా నడుపఁగలవారే సాధనచతుష్టయసంపత్తి బొందఁజాలి
 ముముక్షువులు కాఁదగి యజనయాజనాధ్యయనాధ్యాపనముల న్వాన
 ప్రస్థాశ్రమమునఁ జరించి “బ్రహ్మవిద్య”ప్రైవ భవతి” అను
 తీరుగాఁ జరమార్థవేత్తలు కాఁగలరు కావున మునులు, గ్రామవాసు
 లకుగూడ క్రమక్రమముగా దానప్రతిగ్రహముల స్మరకృత్యులైన
 వానికిమాత్రమే యజనయాజనాధ్యయనాధ్యాపనములు- మీరు
 ముముక్షువులై వానప్రస్థాశ్రమనియమములను వహించ యడవిలో
 నాచరింపవలసి యుండుననిమాత్ర మాచార్యముఖమున బెల్లిడిం
 చిరి. కన్నున్నట్లు పైవారనుకొన్నఁజాలునని గ్రుడ్డివాఁడుగాజాకన్నులు
 పెట్టుకొన్నట్లే గ్రామవాసులయిన సంసారులు యజనయాజనాధ్యయ
 నాధ్యాపనము వెల్లడించుచున్నారు. పైకిపటారము లోపల లోటార
 మన్నట్లున్న వీదంభుల షోడశసంస్కారములు. వేయేల యీవు స్తకము

లీలంఛాంగము లీవేదశాస్త్రము లీచాతుర్వర్ణ్య పద్ధతు లీయజనయా
జనాధ్యయనాధ్యాపనము షోడశసంస్కారము లీసంస్కృతగ్రంథము
లీగడబిడలన్నియును గేవలదంభకృత్యములే.

“స్ఫ్యే స్ఫ్యే నే స్ఫ్యే నాని హేమ త్స్ఫ్యేన” బహూ! యేమిసంస్కృ
తభాష? ముశ్యకంచెమీఁదనడిచిన జ్ఞెంతసుఖము! నోటికినిక్కముగా
బ్రతుకంతట నక్కరయగు మెత్తని తీయని యచ్చతేటతెనుఁగు
నాటుమా టాడనేర్చినవారు తెలియనివారా? “హేమత్స్ఫ్యేన” అని
యెంతో వీండ్రుకొన్న సంస్కృతమా “నా తెడ్డా” యనే కదా?
ఈ సంస్కృత మీషర్ణ్యపద్ధతు లీయజనయాజనాధ్యయనాధ్యాపనము
లీషోడశసంస్కారములును లొత్తిగా మచ్చమాసివన్నాని • యిచ్చి
పుచ్చుకొనుటలు సరిగా నడువనేరవు మఱి యిచ్చిపుచ్చుకొనుటలు
తిన్నగా జరుగనంతవఱకు నెవ్వరు న్నడతేటనేరరు నేరరు. ఏమియును
జడువనిగొల్లి డెప్పుడు వానగురియునో తనగొఱ్ఱలనడువడింబట్టియు,
నెప్పు డెంత ప్రొద్దో పిట్టయాలుపులంబట్టియు నేతెవుళ్ళ కేమందో
తనతలిదండ్రులమాటలంబట్టియు నాన్నదున్న జ్ఞాతీగి వట్కర్మ
నిరతులకన్న వేయిరెట్లు హాయిగా బ్రతుకుచుంట కనిపెట్టియును
పోమరితనమునకలవడి కనిచేయనోడి పోకిరిమాటలం బోకిరిమాటలిన
ప్రవారలం బ్రొద్దుపుచ్చు టాటోటుచక్కరితంటా మ్రుచ్చులకన్న
పసులు నయము, చెట్లు నయము, రాలు నయ మెంతమోస మెంత
బూటక మెంతనగునా తీవట్కర్మషోడశసంస్కారవృధాయానము?
తమ పిన్ననాఁటి తీయనితెనుఁగుమాటల యలవాటుతప్పి ముంచిసిరు
మూవి వెట్టినీళ్ళకలవడిన చెడుగులవలె తెక్కలెలుపుగొన్నమాట
కాకులవలె నంటించుకొన్న వేల్పులనచదువు బడాయించూపుతెలిసీ
తెలియనివారికొఱకై తత్సమమువ్రాసుక తీటదుగనుక కేవల
లోలోపకారపరాయణు లతీంద్రియద్రవ్యలు పరమకారుణికులు సర్వ

లోకావులగు గౌతమవ్యాసాదిమునులేర్పర్చినధర్మపద్ధతులు స్వాధ్యైక
పరులకుఁ గోఁతి చేత కొబ్బరికాయవంటిదేకదా ?

ఊరికి జోగి వెఱ్ఱి, జోగి కూరు వెఱ్ఱి అన్నట్లు సంసారికాని
జోగి యూరికి రానేరాఁడు మఱియు సంసారము లోనున్నవాఁడుజోగి
కానేకాఁడు. కాఁబట్టి విరాగులమని జోగులమని సన్న్యాసులమని
పరమహంసలమని యవధూతలమని వేదాంతులమని మతగురువుల
మని పీఠాధిపతులమని గురువులమని యుపదేవులమని శ్రోత్రియుల
మని యజ్ఞులమని బ్రాహ్మణులమని మడికట్టుకొన్నవారమని తప
శ్శాలురమని యెక్కువజాతివారమని శ్రేష్ఠులమనియుం బామరుల
మోసపుచ్చుచు మూకరిసోమరిపోతునాలిముచ్చులు తప్ప నొరుల
కష్టపరితమగు సొమ్ము గుడుచుచు నూళ్ళ సంచరించనే సంచరించరు.
నిక్కచుగు విరాగులు గ్రామములకు రానేరాక విదనప్రదేశములగు
శేవలారణ్యములందే యదృచ్ఛాలాభసంతుష్టు లయ్యెదరు. ముంతేరి
కంకణమునకద్దమేలా ? కాషాయవస్త్రములు కాపీనములు జడలు
గడ్డములు వికృతపిశాచరూపములు చేత గుండచిప్ప కఱులు
పావకోళ్లు దమ్ముపిడతలు వెఱ్ఱి మొఱ్ఱి కేకలతోఁ దా మాత్మజ్ఞాన
పంతులమనియుం బరమార్థవేత్తలమనియు సనశసవతులమనియు
నూళ్ళం జొరఁబడు కనికిమాలిన సోమర్తిపేలుడుగఱులుం దెవులుల
నువ్వజంతువులను బాటదరుమున ట్లింట నడుగుపెట్టనీక బుద్ధిమంతు
లగు సంసారు లడవికిఁ దన్నితగిలివేయవలెను ఇల్లువాకిలి భార్యవెళ్ల
యిరుగుపొరుగు నాజ్ఞయడ్డు మర్యాద పెద్దపిన్న మంచినడువడి
పొలమువ్యవసాయము కాయకేశము కష్టపరితమునబతుకుట తోడి
పాటివారికిఁదోడుపడుట యొరులను సుఖపెట్టిజనసమ్మతముగా బతుకు
పౌఖ్యమునొందుచు సంచరించుట మొదలగు కట్టుబాట్లు గలగృహస్థ
ధర్మమాచరించుటకన్న మనుష్యు లిహపరములందరించుట కిగ్గొక

యుపాయము ముమ్మాటికి న్నేదు లేదు లేదు. ఇంద్రియకర్మము లయినసంగతులు లోడిపాటిజనులు పెద్దలో నూటికి డెబ్బదియైదుగు రొప్పుకొని యాయాయించోట్ల జగమునఁ దమపిన్నలకు నిక్క ముగాఁ దాము రూఢిగాఁ దెలిసినసంగతులని భోధించిన యతీంద్రియ వస్తువులు తప్పఁ దక్కిన యతీంద్రియములను గూర్చి యూహించి పెద్దలు చెప్పనిసంగతుల న్నూర్చి తెలిసి కొనుటకై స్వస్వవిహిత సంసారకృత్యములు మానుకొని యెవ్వఁడో యొక వట్టివాఁడుగాని మోసగాఁడుగాని తనకుఁ బ్రత్యక్ష మయ్యెనని యొక లేనిపోనిదయ్యుమునుగూర్చి చెప్పిన దంతయును నిజ మనినమ్మరా దొకవేళ యట్లుండవచ్చునని యుక్తిచేత నమ్ముకొనినను దనలోడిపాటివారి కుపకారకమగు సాంసారికధర్మమును విడుచుకొనుట స్వర్గచ్ఛింతవలెఁ గావలసింపని చేటునకుఁగాని మఱెందుకుం గొఱ కాదు. అతీంద్రియకారణము అతీంద్రియకార్యక్రమము నూహించుట కధికారు లడవిలో దపసుచేసికొనుమునులే. ఏది సంసారమున జరుగ వలసినదో మఱియును మర్త్యజీవనమున కెంతయవసరమో యీజగ మున నెప్పు డెట్లేది జరుగకతీతదో యట్లే యగుచుండును. మనుష్యులు తమలోఁదామందఱు న్నలనీమెలసి పొందిపోనఁగి యన్యోన్యప్రేమాను రాగముల సంచరించుటమాత్రమే సంసారమున నవశ్యకర్తవ్యమగు విధి. కాబట్టి బుద్ధిమంతులగు మనుష్యులు లేనిపోని గగనారవిందవర్ణ నములకుఁబూనుకొనివనికిమాలినమాటలు వ్రాతలుపు సకములన్నియు నట్టిపెట్టి కూడుగుడ్డలు కష్టారితముగా సంపాదించుకొని గృహకృత్యము లన్నియును స్త్రీపురుషులందఱును నెఱవేర్చుకొనునేర్పు సంపాదించు కొని సకలజనసమ్మతముగా నడుచుకొను నన్యోన్యమైత్రిం బరఁగుచు నాకస్మికములు దైవికములగు నీతిబాధలనుండి కాపాడుమని లోక భాంధవుఁడునుబ్రత్యహప్రత్యక్షుఁడగుసూర్యభగవానులకు నిష్ఠలేచిన

వెంటనే మ్రొక్కి హాయిగా బ్రతుకుటమిక్కిలి దొడ్డబుద్ధి. జనులందఱి కన్యోన్యమైతిం జెఱచి పరస్పర ద్వేషమును స్వార్థపరతను హెచ్చించు మతగ్రంథములను బూర్వాచారములను వేషభావలయందలి కట్టుబాట్ల నన్నింటి నాయాయీదేశములనుండి బుద్ధిమంతు లేకీధవించి యహింసా వ్రతానుసారులై బహిష్కరించకలీఱదు. దయానుయుడగు భగవంతుడు వేషశాస్త్రములన్నియుం బ్రజలు పరస్పరప్రేమానురాగములతో సర్వజనసామాన్యభోగభాగ్యము లనుభవించి యిహపరములఁ దరించుటకొర కేర్పర్చునుగాని యెండొరులు కలహించి బ్రతుకు సౌఖ్యము చెఱచుకొని నిరయభాజనులగుట కెంతమాత్రము న్నానే కాదు. తెలిసీ తెలియని మొట్ట నీ కెందు కీయవస్థ? దై వసంకల్పముచొప్పున నే కాలమున కెట్లుండవలయునో యాతీరుగానే జనుల వేషభావలు మఱి సకలాచారపద్ధతు లుండకలీఱదు నీయిష్టానుసారముగా గాలివానలును గ్రహగతులును ఋతువులును దేహధారుల యుత్పత్తిస్థితి నాశములును మొదలగు సహజపకృతిపద్ధతుల న్మానవప్రయత్నము సుంతయు న్మార్చలేవుకదా! ఎప్పు డెట్లు జరుగవలయునో యట్లే జరుగుచున్నది. నదుమ నీనీతువుపిట్టరాయబార మెందుకు! నీమనసు నీయిష్టానుసారము నీవే దిద్దుకొన నొక్కింతయును నమర్థుడవు కావుకదా! కాలగతులు తప్పింప నీతరమా? యెందుకు నీపిచ్చివ్రాతలు కాగితములు కలము లంజనములు చేటు- వ్యర్థవ్యయ ప్రయాసములు నీకేల “సాక్షిచేతాః కేవలోనిర్గుణశ్చ” అను తీరుగా యెట్లేదిజరుగుచున్నదో కనిపెట్టుటనొదప్పు నీకర్తృత్వము మఱెందుకు నే దని తెలిసియుండెలియనట్లు వృథాభ్రాంతి నెందు కల్లాడెదవనెడవా యోయీ! కుతికక్షీ! చూడుయీదుముదిరినమనఃస్వరూపుడు సహజముగా నత్వగుణప్రధానుడయ్యేనీ వగచినలాభములేకని రూఢిగాఁ దెలిసికొన్నప్పటికిం ప్రాణిహింసకొప్పుడు- మఱితనతోడి పాటివాఱందఱు

నూడఁ దనవలె సత్త్వగుణప్రధానులై పరస్పరప్రేమానురాగముల
 హాయిగా బ్రతుకుచుంటకై సంతతమన్తోరుచుండును. మఱియుం
 బరస్పరప్రేమానురాగములతో స్వార్థపరతమాని తనతోడిపాటివారం
 దఱును సమానభోగభాగ్యముల హాయిగాఁ గలసిమెలసి సుఖముగా
 నెట్లు జీవించగలరో యట్టియుపదేశము నొరులు వినిపను వినకున్నను
 వట్కులన్ ప్రవాతల నిట్లు వెల్లడించుచుండును. స్వార్థపరుడవై నీవు
 నీ తోడిపాటివారికన్న ధనము విద్య కులము బలములందు శ్రేష్ఠుడని
 పించుకొనుటకు తంటాలుపడుచుంట నీకెట్టిస్వభావమో నీవంతశ్శత్రు
 వుల జయించి సత్త్వగుణప్రధానుడవై నన్ను నీతో సమానునిగా
 ననుగ్రహమునఁ జూచెదవేమో యిట్లు ప్రవాతల నీమనసుగఁగించు
 టకై కలమునఁ గన్నీటిసముద్రముల న్గల్పించుట శాస్త్రభావము-
 జనులందఱునోయ్యస్యప్రేమానురాగములతోఁ గలసిమెలసి దేశకాల
 పాత్రానుసారముగా బ్రతుకుటకై పెద్ద తేనాడో వన్నినవాక్యములే
 వేదములు కావునఁ బౌరుషేయములుం గృతిమములేగానిపంచభూత
 ములవలె నహజములు కావు. కాబట్టి వేదములు వేదాంగములు
 మొదలష్టాదశవిద్యలన్నియును ధర్మసంగ్రహార్థమై బుద్ధిమంతులున్
 సర్వలోకహితైషణులగు ప్రాచీనులు వన్నినపన్నాగములే. కాబట్టి
 దేశకాలపాత్రానుసారముగా వర్తమానకాలమం దష్టాదశవిద్యల
 న్గల్పించుకొనవచ్చును.

బ్రతుకుతెరువు

సకలజనసమ్మతమైన వర్తకలక్షారి కొఱకు మాత్రమే శ్రౌత
 స్మార్తకర్మములు విధింపఁబడెనుగాని ఒరులకష్టమున బ్రతుకునాలి
 ముచ్చుపోమరిపోతు బూకరిగాండకొఱ కెంతమాత్రము న్గానేకాదు.

బ్రతుకున కవశ్యమగు కృషి వాణిజ్యము పశుపాలనము- దుష్ట
 శత్రుమర్దనచాతుర్యము- గృహవస్త్రాద్యవశ్యజీవనసదుపాయవిరచనా
 చాతుర్యము- సకలశిల్పకళాకాశలముతోఁ దనతోడిపాటివారి స్సఖ
 పెట్టి తానుసుఖపడనేరనివాఁడు- గేవలపరమార్థబోధకములగు వేద
 శాస్త్రాభ్యాసమునకును శ్రౌతస్మార్తవిధానములు జరుపుట కెంతయు
 స్పృహగలిగిరాఁడు పనికిరాఁడు- తెనుఁగెఱుఁగని సంస్కృతంబు తెన్నెఱుఁ
 గున్- నేర్చుకొని నెఱవేర్చుకొనకతీరని సంసారికృత్వములే చేతఁ
 గానివారికిఁ గేవల పరమార్థసాధకములగు శ్రౌతస్మార్తకర్మము
 లాచరించు నేర్పెన్నటికి న్దురురనే కుదురదు- ఉట్టికెగరలేనమ్మ స్వర్గ
 మున కెట్లగుదును? వంచకులుటక్క-రులుతుంటరులుదుర్వ్యసనాసక్తులు
 కేవలస్వార్థపరులుకర్తవ్యాకర్తవ్యవివేకము లేనిలెలినీ తెలియనిజ్ఞానలప
 దుర్విదగులుతప్ప- జపములువిడిచిలొట్టలకుదిగునట్లు దనతోడిపాటివా
 రునుదానును సుఖముగా పరస్పరప్రేమానురాగములతోఁ బ్రశంకు నెఱ
 వేర్చుకొనఁదగిన సుఖజీవనోపాయములను సంపాదించుకొనుటమాని
 గగనారవిందవర్ణనమగు కేవలపారతాకికప్రయోజనము- గు శ్రౌత
 స్మార్తకర్మాచరణమేలా? తనతోడిపాటివారి న్మోసపుచ్చివ్వపెట్టక
 తనకష్టాఠియమునఁ దనకుటుంబమును సంతోషపెట్టి జూనుఖించినఁ
 జాలును- కేవల ముముక్షువులకుమాత్రమే యుద్దిష్టమగు పరమార్థ
 విచారణము మాలయూల్లో మంగళాష్టకములవలెఁ గేవలనిద్రాహార
 విహారసౌఖ్యసంపాదన ప్రయోజనమగుసంసారముననిష్ఠలమాలగుట
 యేగాక సగుణాటుకూడగాదా? కాఁబట్టి వేదవేదాంగవేత్తలమనియు
 శ్రౌతస్మార్తకర్మనిష్ఠాపరులమనియు స్వర్గమునకుఁ దమకున్బెత్తెడ
 యెడమనియు తమ భావ సంస్కృతమనియు నితరులభావయప్రభంశ
 మును మేల్చితమనియుఁ దమ్మును తత్పుణ్యమునకే కూడుగుడ్డలిచ్చి

యందఱి కన్నముందుగా నాదరింపనివారందఱును నా స్తికులుంగులబాహువులవియును వారుడవరనిమి త్తబహుకృత వేషమున్నట్లు జవివేకులు పామరులుం బిచ్చివారును మఱియుం దమ్మును కీముపిట్టగావించుకొని లోకులను బెదరించి బ్రతుకనొచ్చిన మోసకాండ్రు.

అట్టివారి మాటలిట్లుండును :- ఓహో! సెట్టిగారు! నే నేమని మనవిచేసెదను. నేను బోమయాజులనుగదా, యబద్ధమాడను చిత్త గించితిరా నాపిలుక, నానామములు, నాదేతితడియంగవస్త్రము, చిన్న రాగిజారీయును. ఒక్కపూఁటే నా భోజనము. రాత్రి వాసెనపోతె, దానిలో నంచుకొనుటకుఁ బప్పు పచ్చ పూరుగాయలు, ఫలాహార మైనపిమ్మట దొరికినన్ని పాలు. నాసోమిదేవికిఁ బదాజేండ్ల వయసు, నాకిప్పుడు డెబ్బవయసు. నేను బెండ్లాలపులినిదినట కైదుగురునీ మాట దక్కించుకున్నాను. ఇప్పుడు ముసిలిబోసిపులిని యీపెను మీవంటి ధర్మాదుఁ బోషణము చేతఁ బెండ్లాడి పిల్లల స్థనుచున్నాను. కావున ముగ్గు నే బొత్తిగాఁ బనికిరా నై నప్పటికిఁ గర్మచెడిపోదా? కాబట్టి మాశ్రోత్రియులలో “నూపిరివిడుచుచున్నప్పటికిఁ బెండ్లాడు” మాదిక్కుమాలిన చావు చావక తీరినిగూనివంపు మరియాద - అని అందురు. సరే యావల సన్నిహితమువేళ యగుచున్నది చిత్త గిందుడి, మహానుభావుని. పురమండలి శ్రోత్రియులు వట్టాప్త్రు కండితు లందఱును మీతరణోపాయమునకై తెచ్చినాము చూడండి యీమహాత్ముఁడు వేదవండు. రాజసూయాంత్రశౌతకర్మములు, పితృ కుఠాంత స్మార్తకర్మములు చేయించుటలో నింతవాఁడదివఱకు లేఁ డింక ముందు పుట్టఁడు. వ్యాకరణమా పఠంబలే. ధర్మమా గౌర ముఁడే. బుద్ధికి బృహస్పతిం బంపి పుట్టినాఁడు. వేయేల స్వతంత్ర స్వతంత్రుఁడు దర్శనములన్నియును ముమ్మాటికి సకలవేదశాస్త్రము లన్నియు నిమ్మహానీయునిసొమ్ములే. “పుంభావ సకస్యః. ఖనుభర్షు

తథాపి ప్రాముఖ్యాఖ్యాన ప్రఖ్యాక్షర తుభిత తుణ్ణావ చేచ్చద్యా
 వచ్చేదకావచ్చిన్నఖఫయ్ - వససన్ - మత్స్సేన పరిష్కృత
 ప్రకృతిపురుషచతుర్వింశతి తత్త్వాకాశపంచాంగానాహత మణిపూర
 స్వాధిష్ఠాన బ్రహ్మప్రళయ సమాధ్యుచ్చిష్ట ప్రమాణ ప్రమేయ
 సంశయ సంశయద్రవ్యగుణ విక్షేపణావక్షేపణాది కర్మాభావ
 సమనాయకారణచక్రకదోషా సవస్థావస్థానుస్సర్గదురారాధ దౌష్ఠ్యే
 షేత్వేత్యాహ పలాశఖాంఛినత్వా దర్శి హోమ పురోడాశ స్విష్టకృ
 త్భక్షణమదమత్తాంజాంబాలికేన కశ్చిన్నాంయథ్యత్యశ్వకంవినాశాలా
 ప్రవేశావభృథస్నాన యజ్ఞోపవీతసూత్ర నీష్వీడనోదకంఠ్రిఃపరిషిచ్య
 'భూర్భువస్వః' మంత్రీప్రాణాంత షోడశ వైదికస్మార్తవధ్యహం
 బ్రహ్మస్మి'యేమిచెప్పుదుసెట్టిగానూ! యిమ్మహాత్ముడవతారపురుషుఁ
 డాలాగుకాదు సాష్టాంగపడవలసినదే చూచితిరా యీయూరి వేద
 వేదాజ్ఞవేత్తలము మేమందఱము. మాతోనే యిప్పటికిఁ గొంత
 బ్రాహ్మణ్యము నిలిచియున్నది. చిత్తగించండి బ్రాహ్మరథశ్రోత్రియ
 శిరోమణి మహామహామహామహాపాధ్యాయ పండితసార్వభౌముని
 గ్రిందడుగు పెట్టనీ మాపేండరీకయాజులుగారి కిప్పుడు డెబ్బదేడ్లు
 దాటినవి గాని యింకను చేయవలసిన మహావ్రత మొక్కటియే
 తరువాయి. ఇంతలో గ్రహచార మకత్తికుఁ డయ్యెను- సకత్తికుఁడు
 కాని యజ్ఞము చేయనర్హుఁడు కాఁ డోహో మీతాతతండ్రులు-
 కుబేరునకైనఁ గొఱతకలదుగాని మీరు సర్వసంవత్సమృద్ధిమంతులు-
 "అగ్ని మేవవరూధంకృత్వా" అని యన్నాఁడు- మీవంటిధర్మాత్ము
 లీమహావ్రతకర్మ సకలజన బాహుముగాసలిపించకతీరదు-మీ భారము
 చూచినారా ! లక్షరూపాయలు సగదున్న దొకవైదికునకైన
 మీపొరు గిచ్చినాఁడా "వేనవిదే ఖలు దత్తం దత్తమ్" అన్నాఁడు

పదనాల్గేండ్ల కన్యక లోసాలుకీడుచున్నది. వున్న ముడివేయుట తరువాయి. రెండువేలరూపాయలునగలకు నాల్గువేలరూపాయలు తిని వేయుటకు కావలె నింతపండితుఁ డవత్నికుఁడై శతవృద్ధిదనప్పటి కుంటకు బ్రాహ్మణ్య మిష్టపడ దీపుణ్యము మీరు దక్కించుకొన వేమయ్యా కుబేరుడఁచు నీకొకపూటతాంబూలముపాటి నెలవు లే దీయాలువేలరూపాయలను” - అని

వి శ్వ హి త కాంక్ష

అటువదిలక్షలసంవత్సరముల కొకమాటు క్రమక్రమముగా సూర్యునకు మర్త్యలోకమంతయును దగ్గరయై యొక్క క్షణములో భస్మమై యాకసంబున సంతర్హితమగును. పిదప నాసూర్యగోళము కూడ వాయుగ్నిజలపృథ్వీతత్త్వము లన్యోన్యము కలిసి ఘనీభవించి సముద్రములు పర్వతములు నదులు వనము లాకాశమునఁ గల భూమండలముగా నేర్పడుచున్నకొలంది నెనుబడినాల్గుకోట్లజీనరాసులు నానావిధోద్భిజ్జస్వేదజాండజదరాయుజదేహులు “థాతా యథా పూర్వమకల్పయత్” అను శ్రుతిచొప్పునఁ బ్రత్యేకముగా స్త్రీపుం వ్యక్తులేర్పడి ఋతుధర్మముననుసరించి యుద్భిజ్జములందు స్వేదజము లందు సండజములందును జరాయుజములందుం బొడము. కీటసరీసృప పక్షి మృగమనుష్యజాతిదేహములందు సమానాకారములనున్న స్త్రీ పుంవ్యక్తులు ఋతుధర్మానుసారముగా మిథునములు గట్టుకొని తమ తమపోల్కి స్త్రీపుంరూపసంతానము న్నన మొదలిడును. సహజముగాఁ బుట్టిన కీట సరీసృప పక్షి మృగ నరులు దేవయోను లనఁబడిరి. మొట్టమొదట స్త్రీపుంవ్యక్తుల పరస్పరసంభోగమువలనఁ గలిగిన

దేహధారులు ద్విజస్వేదజాండజజరాయుజప్రాణులు మర్త్యు లనం
బడిరియామర్త్యజీవులు సృష్టిమొదలు ముప్పదిరెండులక్షలయేండ్ల
వఱకున్నకాలము కృతయుగము- తరువాతకలిగిన దేహధారులు
పదాఱులక్షలయేండ్లవఱకు న్వలసినకాలము త్రేతయుగము. విధవ
నన్నిదిలక్షలవత్సరములవఱకుఁగల సకలజంతుసృష్టికాలము ద్వాపర
యుగము. కొట్టకొనకు నాల్గులక్షలవర్షములవఱ కున్న కాలము
కలియుగము. పిమ్మట నఱువదిలక్షలవఱ కెట్టిసృష్టియును లేకున్న
కాలము ప్రళయకాలము. ఇట్లు తుద మొద ల్లేఱుఁగఁ దరము కాని
యఱువదిలక్షలసంవత్సరముల గడువు లెన్నిగడచినవోలోకఖాంధవుఁ
డును కర్మసాక్షియు జగచ్చక్షువునగు సూర్యునకే యెఱుక. కృత
యుగమున మర్త్యధర్మము మార కొక్కతీరుగా నుండును. త్రేతా
యుగమున నొకవంతు మాఱజొచ్చును- ద్వాపరము ధర్మమున
నగ మొడిదొడుకగుచు మాఱుచుండు- కలియుగమున ధర్మమంత
యున్న సగము న్నిలుకడ నెట్లుమాఱునో యామాఱుడలఁగూడఁ
బోల్చినలవికాక ప్రతిక్షణము మాఱుచు యొక్కింతయును వ్యవస్థల
లేక రానురాను సన్నగిలి తుదకు నిశ్శేషముగా మర్త్యలోకముతోఁ
బ్రళయాగ్నిపాలై నశించును- చెట్టుచచ్చెడుకాలమునకుఁ గుక్క
ముఱికిపిందెలన్నట్లు “కతా పంచసహస్రాణి జాయతే వర్ణసంకరః”
అనుతీరుగా నిపుడు వర్ణసాంకర్యము పొడచూపెను. శిష్టాచారము
లడుగంటెను- దుస్సౌతంత్ర్యము దురభిమానము కుతర్కము
వివరీతభావనయును జెరుఁగఁ దక్కినజంతువుల సంగతియేమోకాని
మానుష్యులందు మర్యాద తాఱుమాఱగుచుండెను- ఇపుడాదేయ
మిద్దో పేయమిద్దియో యెవఁడేజాతివాఁడో కర్తవ్యమిద్దియో
తెలియరాక గడచినయైదువేలసంవత్సరములక్రిందటఁగూడ ప్రాచీనుఁ

యందు నివృత్తివారీయం దచ్చటచట ముదిగిన యభావచేష్ట లున్నవని
 నిశ్చయించునంతదుస్థితిలో ధర్మమన్ బరిగించున్నది - దగ్ధకట
 న్యాయముగాఁ జాతుర్వర్ణ్యమును శిష్టాచారమును నామమాత్రా
 వశేషములయినవి. ఓయీ! యెవ్వుటిధర్మ మవ్వుటి దెవ్వుటికుల
 మర్యాద లవ్వుట్టివి. నీ కెందు కీయరణ్యరోదనమనినచో - “నీటికి
 వంకలున్నవిగాని నీటికి వంకలున్నవా” అనునట్లు కృతత్రేతాద్వాపర
 కలియుగములం దెన్నఁదైన ‘సోఽయం దేవదర్తః’ అను న్యాయముగా
 నెచ్చటనున్న వ్వుటికి దేవదత్తుఁడు మాఱఁడుగా? జనులందఱు స్థలసి
 యన్యోన్య ప్రేమానురాగముల నున్నపుడు ఆరోగ్యమయినశరీరము
 నకు మందవనరములేన ట్లీవ్రాత యవసరమేలేదు - నోయ్యూసి
 కొనుమోయ్యావతికక్షీ! యారోగ్యముదప్పినపుడు నీ వెన్నిచింక
 ములు పెంకితనములు కట్టిపెట్టుకొని మొట్టో మందోమందో యనవా?
 ఇవ్వుటిజనమాలేమియుఁ బోల్చివీలుకాని జన్నియ నున్నారు - నిక్కమే
 నారోగమే నే గుదుర్చుకొననేరనుగాని నాయరుగుపొరుగులు హాయి
 నుంట నావారుసుఖముంట చూచుట నాస్వభావముగాన నిట్లీవ్రాత
 యొకమందై యివ్వులు నాతోడిపాటిమంచివారలు సుఖపడుదురు
 దొడ్డబుద్ధిసలరుదురుగాక యని కోరుచుంటిని. ఇంతకును దేహస్మృతి
 యున్నదనుక నహంకార మమకారయుతుఁడై తన్ను న్దనకంటె
 వేఱుగా విశ్వము న్బరికించకతీరుదుకనుకఁ బరోపకారమున కడ్డుఁ
 దగులు నాచారమును ద్యజించి పరోపకారకృపవర్తనముం జేకొని
 తనపూన్ని నెఱవేర్చుమని సర్వశక్తియు సర్వకర్తయు నిర్మలాంత
 రంగప్రకాశకుఁడగు వాసుదేవు నహర్నిశము స్వేదించు జీవయాత్రను
 గడపుచు బుద్ధిమంతుఁడు లోకులందఱిచేత మంచివాఁ డనిపించు
 కొనును. యావజ్జీవము “సర్వేజనాః సుఖినోభవంతు” అను

మంత్రముకన్న దగు మనుష్యుడు బపించఁదగినమంత్ర మింకెద్దియును లేదు. తాఁబుట్టకముం దున్న తనస్థితివలెఁ దేహత్యాగము పిదపఁ గలుగు తనస్థితి యేమగునో దైవమునకే యెఱుక. కావున ఫలాపేక్ష యెద్దియు న్నాని కేవల లోకోపకారమునకై తన జనులను వినియోగ పర్చుకొను నుపాయమునే మును లష్టాదశవిద్యల నుపదేశించి రని ముమ్మాటికి నమ్ముకొనవలయును. ఇది నా సమ్మతము మఱి యీనా మతముతో నెవ్వరై న నేకీభవించినయెడ నుపకారము పొందుదు రేమో యని యిట్లు నిద్రాహారసౌఖ్యమునైన నుపేక్షించి యీ గ్రంథమును రచించుచున్నాఁడను. సర్వాంతర్యామియగు భగవంతుఁ డీకృతి న్నొన సాగించుగాక.

మా న వ జీ వ న ర హ స్య ము

మొట్టమొదట స్వతంత్రముగాఁ బుట్టిన స్త్రీపురుషు లీడునకు వచ్చి యన్యోన్యముం బ్రేమించి కవగూడి తమకుఁ గలిగినశిశువును జన్మండేండ్ల వఱకుఁ బెంచి యింక నీయిచ్చవచ్చినట్లు బ్రతుకు మని విడిచిపెట్టి మఱి దాము కవగూడక తమపుట్టుటకును దమయన్యోన్య ప్రేమానురాగములకును దమకుఁ గలిగినసంతానమునకును మఱియురే దమవలె సృజింపఁజడిన యితరదేహధారులకును దమకుఁ బ్రత్యక్ష ముగాఁ దోచు బగత్కార్యములన్నింటికినిఁ గారణమెద్దియో కనుఁ గొనుటకై తమ మిగిలినజీవితమును వినియోగించుచు ఋషిదంపతు లఁనాఁ బరఁగిరి. ఆఋషిదంపతులకుఁ బుట్టిన స్త్రీలు పురుషు లన్యోన్యముం బ్రేమించి యీడునకువచ్చి పూర్వులవలె నొకసంతానము మాత్రమునఁ దృప్తిపడయఁజాలక ఋశువున్నంతవఱకుఁ దా ముదటఁ బ్రేమించిన పురుషునే స్త్రీ నేవించుచు నడవిలో వల్కల

ములుకట్టుకొనుటయును బదిపడేనుగురువలకుఁ గుటుంబములుచేరి
యొక్కచోఁ గుటీరములు నిర్మించుకొని కాఁపురములు చేయుచుఁ
గంధమూలఫలమూలచేతమాత్రము జీవించుచు ఋషిసంతతివారమని
తమతమమూలపురుషులను బ్రత్యహము స్మరించుకొని వారియయో
నిజత్వహహత్త్వమును మఱి యొక్క సంతానముతోమాత్రమే యా
పుణ్యదంపతులు సంభోగవాంఛ న్గట్టిపెట్టుకొని పరమార్థవిచారణచేత
మాత్రమే తమజీవయాత్రఁ గడపుకొనఁగలిగినవ్రతమును గొనియాడు
కొనుచుం బరస్పరోపకార మొనరించుకొనుచు నడవిలోనున్న మేఁకల
నావు, స్మచ్చిక కావించుకొని పాల్బితుకుకొనుటయు దుంపలుడుకఁ
బెట్టుకొనుటయు నివ్వరినంచుకొనుటయును గావలసినయాహారఁదార్థ
ములను భూమినిబాగుచేసికొని పండించుకొనుటయును దమపాఁడిపఁట
లకుఁ దోడుకమ్మని సూర్యచంద్రులను జాక్కలను గాలి వాన యగ్ని
నీరు భూమి చెట్లు పర్వతములు నదులు మొదలగుజగమునందలియన్ని
వస్తువులం దొకశక్తి యెద్దియో యున్నట్లు భావించి యట్టివేల్పును
దమబ్రతుకుసౌఖ్యము సభివృద్ధికావించ వేఁడుకొనుచుఁ దాము తిను
పదార్థములను నావేల్పునకు మొట్టమొదట నివేదించి పిదపఁ దా
మనుభవించుచుం దమపుట్టుకకుం బెరుఁగుటకును మఱియు మృతికి న్నార
ణముగాఁ నెద్దియో దైవ మాన్నదనియుఁ దా మంద అన్యోన్యోపకా
రము గావించుకొను చాదైవమును వేఁడుకొనుచుండినయెడలఁ
దాముకోరినట్లు తమబ్రతుకు హాయిగాఁ గడచునని దృఢముగా
నమ్ముకొనుచుఁ దమతమమూలపురుషుల క్కతిగౌతమవశిష్టకశ్యప
భృగ్వంగిరభరద్వాజాది సప్తర్షినామంబులిడి తద్గోత్రభవుఁము తా
మని నలువదితోమ్మిదిగోత్రములవారై మఱిలెక్కకు మిక్కిలియైన
యవాంతరగోత్రంబులం దామరతఁపర జగమునందుఁ జిన్నచిన్న
కొండపల్లెలందుఁ బెక్కుతావు, నివసించుదొడఁగిరి. జనసమూహ

మధికమయినకొలది శాశాహారము దొరకనిచోట్లంగూడ నివసించి
 చేపలు మృగమాంసముగూడఁ దినక విధిలేనిచోట్లగూడఁ గొందఱు
 నివసింపఁదొడఁగిరి. త్రామములు మొదలగునీతికాధలం దాఁకటివెట్టిచే
 జేతఁజిక్కినశాకమునుగాని యేజంతువునైనఁగాని తువకుఁ దమతోడి
 చాటివారినిగాని భక్షించి బ్రతుకు నిల్పుకొన నాసించిరి. ఈవిధముగా
 మనుష్యసంఘము పెరిగినకొలంది జగమం దన్నిచోట్లకును వ్యాపించి
 కేవలము మంచుదిబ్బలమీఁదను మఱి మంచుచున్న యెడారుల
 యందును బర్వతములందును నదులందును నరులచేతను సముద్రము
 చేతను జాట్టబడిన చిన్నచిన్నద్వీపములందు ఘోరారణ్యములందును
 నివసించి శాశాహారమునకును మాంసాశనమునకుఁగూడ నలవాటు
 పడిరి. నభోగవంశసము మానుకొనలేక ఋతురజన్సు బొత్తిగాఁ
 గట్టబడినవఱకు స్త్రీలు పురుషసంయోగసౌఖ్యమున నోలలాడుచుఁ
 దమబ్రతుకులు బొడిగించుకొనుటకై యాహారపదార్థములను సంపా
 దించుకొనుటకై తమపిల్లలనుగూడ నమ్ముకొనఁజొచ్చిరి. భూమిని
 బండించుకొనుటకై మఱి పాలకొఱకును మాంసముతినుటకొఱకై
 వివిధజంతువులను మనుష్యులనుగూడఁ గ్రయమిచ్చిగాని బలాత్కార
 ముగాఁగాని దొంగతనము మోసముచేతఁగాని స్వాధీనపర్చుకొను
 చుండిరి. శరీరబలము మఱి బుద్ధియుపాయముల సామర్థ్యముగల స్త్రీ
 గాని పురుషుఁడుగాని బలహీనులను జేతకానిమనుష్యులను జంతువు
 లను దనవశములోనుంచుకొని యథేష్టసుఖము లనుభవించుచుండును.
 జగమందుఁబెక్కుచోట్ల లెక్కింపవలసినవికానిగుంపుగుంపులుగామను
 ష్యులుగూడి యొండొరులం దమవశముకావించుకొని యథేష్టభోగము
 లనుభవింప నాసించి పరస్పరకలహముంగొని జయాపజయంబులసుఖ
 దుఃఖంబు లనుభవింపఁజొచ్చిరి. కేవలము స్వార్థపరులై కుక్షింభరులై
 భక్త్యాభక్త్యవివేకములేక తమసౌఖ్యముకై తనుకంటె వేఱగునే ప్రాణి

నేన హింసించుస్వభావముకలవారు మనుష్యులలో రాక్షసులు
 క్రవ్యాదు లనురులుం బూర్వదేవత లనంబడిరి- దేహముమాత్రము
 భక్షింతుఁజదునుగాని స్వక్షజాగ్రత్తువువు- బరికించుసాక్షియగు
 చైతన్యము దేహతిరిక్తము నిత్యమని తెలిసి తమదేహము నుపే
 క్షించు స్వభావముకల మనుష్యులు సురలు దేవతలు మునులు
 బ్రాహ్మణు లనంబరఁగిరి- తోడిపాటివారికి రాక్షసులు భీకరులు
 మఱి బ్రాహ్మణు లనుకూలురు- మొత్తముపై మనుష్యులలోఁ గేవల
 శాకాహారులై యేమివచ్చెనైన జంతువులను జంపనొల్లక తమ
 తోడిపాటివారికి సంతోషకారులై నవారుదేవతలు. మఱి మాంసాశను
 లై లోకకంటకులైజీవహింసాపరులై నవారు రాక్షసులు- సుఖదుఃఖము
 లను రెండు నుపేక్షించి స్వార్థపరతలేక కేవల లోకోపకారపరాయణు
 లగువారు మనుష్యులలో దేవతలు భూసురు లనంబడుచు నిత్యమన
 స్సంతుష్టికిఁ బాత్రులై జనపమరణప్రవాహరూపకసంసారమునకు
 సాక్షిమాత్రులై యుదాసీనులై యరిషడ్వర్గమునకు లోబడక జీవ
 న్ముక్తులగుచున్నారు- స్వార్థకరులై పరస్పర కలహముల నెడతెగ
 కరిషడ్వర్గమునకుఁ జిక్కి సకలవిషయభోగవ్యసనమగునై తమ
 సౌఖ్యముకై తమతోడిపాటివారి నెల్లవిధముల బాధించుచు బుద్ధి
 మాంద్యమును హెచ్చించు మద్యమాంసాశనములకులొనై సక్ష్పందన
 వనితాదిలంకటమును పదలలేనికూశలు రాక్షసులు ఘాతుకు లాత
 తాయులు నృశంసు లనంబడుచు జనభీకరులై యవివేకులై తాప
 త్రయాభిదావాగ్నికి మిడుత లగుచున్నారు. తనతోడిపాటివారిదేహ
 రోగ్యాభివృద్ధికొఱును మరియును వివేకాభివృద్ధిని గుఱించియును దా
 నెట్టియిక్కట్టులు సైచియైనఁ బాటుపడు వారు మనుష్యులలోఁ
 బ్రత్యక్షదేవతలు భూసురులు మునులు మహాత్ములు బ్రాహ్మణులు
 పండితులు నాదరింపదగువారు. కేవల స్వార్థకరులై కుక్షింభరులై

తమదేహసౌఖ్యము కొఱకై లోకులం బీడించువారు రాక్షసులు
 క్రూరులు దుర్వ్యసనపరులు తుద్రులు చండాలురు మూర్ఖు లనఁ
 గర్హింపదగువారు. అల్పసంతుష్టులు శాంతులు స్మనుష్యులలో
 నుత్తములు మఱియాసపోతులు వంచకులు స్మనుష్యులలో సధములు.
 ఉత్తమాధములకు నడిమివారు మధ్యములు. సృష్టిలో మొట్టమొదట
 మనుష్యులందుఁ గేవలము త్తములున్న కాలము కృతయుగము. కృత
 యుగమునందున్న మనుష్యసంఖ్య రెట్టించినకొలందిని త్రేతద్వాప
 రములందు మనుష్యులలో మధ్యము లధములు బొడఁజూపి కలియుగ
 మునందెక్కడనో కోటి కిద్దఱు ముగ్గుఱు తప్ప నుత్తములు లేనే
 లేరు. కృతయుగమందున్న మనుష్యసంఖ్యకన్న రెండురెట్లు త్రేత
 యందును త్రేతకన్న నాల్గురెట్లు ద్వాపరమందును ద్వాపరయుగము
 కన్న నెన్నిదిరెట్లుకలియుగమునందును మనుష్యులసృష్టిస్థితి నాశము లధిక
 మగుచుండును. “పెరుగుట విఱుగుటకొఱకే ధరతగుట హెచ్చుకొఱకె
 తధ్యము సుమతీ” యనునట్లు కలియుగమునం దెంత విషయభోగ
 సృష్టి సంపాదనోపాయము హెచ్చుచుండునో స్వభావముగా నాశక
 సాధనముకూడ దానితోనే పెరుగుచుండును. ఇంతకును జగత్సృష్టి
 మొదలు కాలక్రమమున రాసురాను చితపకాలమున స్వార్థపరత
 ముదిరినకొలంది నీకలికాలమున మనుష్యులలో నుత్తములు నామ
 మాత్రావశిష్టులుకాగా సధమాధములలో కేవల స్వార్థపరులు
 మాత్రము లోకద్రోహులయి చండాలజాతిగా నేర్పడి యొక్కటియే
 కుక్కముఱికిగాఁ బెచ్చుపెరిగి యల్పాయువులై పుట్టి పరస్పరకలహ
 మునఁ గిట్టుచుందురు. తప్పనిసరి మిన్ను విఱిగి మీఁదఁబడిన నాఁకు
 నెవరితరము? కాలకృత్యమునుమాన్ప నేరిశక్యము? కటకటా!
 జగమందెక్కడనో యేమూలనో యొకరిద్దఱు నాబోంట్లు “వలదు
 వాడన్నలారా! మనలోమనకుఁ గలహ మెందుకు? కోరికోరి యకాల

మృత్యువు పాలయ్యెదరేల ? కొంచమైననుఁ దగఁబంచి గుడువ మేలు
మనుష్యులందఱు న్గలసిమెలసి పరస్పరప్రేమానురాగములతో సమాన
భోగము లనుభవించఁగలిగినపుడు ప్రతిజనున కొకవిధమయిన నిత్య
మనస్సంతుష్టి లిగి పొదలి యందఱిని జీవన్ముక్తులఁ గావించు" నని
యిట్లెంతకాలమునఁ గన్నీరు సముద్రమై యుప్పొంగ బతిమాలి
ప్రవాసినను నోటిమాటలం బోధించినను నిక్కముగా నరణ్యరోదన
ముగాఁ ఘోరకలికాలము కావించకమానదని తెలిసియునిట్లుప్రపాత
ప్రవాతలం దెల్పుచుంటకూడ సహజకృత్యమే.

సరియే- యెవ్వరిరుచి యెట్లున్నను సుఖజీవితేచ్ఛ యందఱికి
స్వమానమేకదా ? స్నాభిలషితసౌఖ్యమును సంపాదించుకొనఁదగిన
యుపాయమునే పరమకారుణికులు స్వర్వజ్ఞులయిన గౌతమప్యోసాది
మహర్షులు వేదశాస్త్రముఖములఁ బ్రాకృతులగు మనుష్యులకు
దేశకాలపాత్రోచితముగా నుపదేశించి పద్ధతులేర్పర్చిరి. ఆ పద్ధతులే
శ్రౌతస్మార్తవిధులుగా లోకమునననాదికాలమునుండియును మనుష్యు
లందఱును దేశకాలపాత్రానుసారముగా వాడుకొనుచున్నారకాని
నిక్కముగా దేశకాలపాత్రానుసారముగా మునులేర్పర్చిన మానవ
పద్ధతు లేపు డెట్లు మార్చుకొని వాడుకొనవలయునో యాసంగతి
స్వార్థపరతలేక కేవల లోకోపకారపరాయణులగు వేదశాస్త్రవేత్తలు
ప్రకృతానుసారముగాఁ జతుర్విధాభినయములముగా నిట్లు దెలుప
వలసివచ్చెను. "తినకరుచి, చొరకలోఁకు తెలియద"న్నట్లు విరితీయు
చున్నవానికి వానిబ్రతుకు కష్టేష్టములు తెలియవుగా? సర్వజగత్సృష్టి
లయకార్యములకుఁ గారణమగుకాలము నిర్దేశింప నెవ్వరికిం దరము
కాదు. సూర్యాదిసప్రగహగతుల ననుసరించి జగత్కార్యము
లన్నియుం జరుగుచుంట సర్వజనప్రత్యక్షమైనప్పటికిని గ్రహసక్షి
ములకన్నింటికి న్గారణమెద్దియో తెలియఁదరముకాదు కాబట్టి

మనుష్యాదిసర్వజంతువు లనుభవించుకష్టములకు 'ఇదమితమ్' అని మూలకారణము నిర్ణయింతుశక్యముకాదుగనుక నట్టి మూలకారణము నకు దైవమనియు నదృష్టమనియును గర్మమనియును విష్ణుమాయ యనియుం దెలియఁదరముకాని యెద్దియోతత్త్వమనియును వేదశాస్త్రములు పల్కుచున్నవని పెద్ద లనుచున్నారు. భూతభవిష్యద్వర్తమాన కాలిక కార్యములు కొంతవఱకు శక్తికొలంది కనిపెట్టుటకంటె మనుష్యుఁడు మఱొందుకై నను నమర్థుఁడుకాఁడు. ఏమనినై నను నెఱవేర్చుటకై తలపోసి ప్రయత్నము చేయుటపొరువము. మఱియున్గార్యమును ముగించుట దైవవశము. కాబట్టి లోకములో జరుగుచున్న మంచి చెడ్డలకు మనుష్యుఁ డేమాత్రము స్థైరకానేకాఁడు. "సాక్షి చేతాః కేవలోన్మిర్గుణశ్చ" అన్నట్లు మనుష్యుఁడు కేవలము సాక్షిమాత్రుఁడే కనుక నేను నాదను నహంకారమమకారములు వ్యర్థముగాఁ బొంద రాదుకాని యట్లుపొంగుచుంబొంగుచుఁ గ్రుంగుచుంటకుఁగూడ దైవమే కారణమగుట నిస్సందేహముగాన "నానుశోచంతిపండితాః" అను భగవద్వాక్యముచొప్పున సంసారముకిటుకు తెలిసికొనునదృష్ట శాలురగు పండితులకు వేదశాస్త్రములతోఁ బనిలేదుగాని యహంకారమమకారదూషితులగు పామరులకు మాత్రమే వేదశాస్త్రము లుద్దిష్టములయినవి.

శ్రౌతస్మార్తకర్మములన్నియు నాయుర్వేదాంతరూఢములై మనుష్యులు నీరోగముగాఁ బిల్లలన్గని సుఖముగా నూతేండ్లు బ్రతుకు వైద్యసాధనములనే చెప్పుచున్నవి. "దధ్నేంద్రియకామస్య జాహుయాత్" అనుటచేత దధిభక్షణముచేత వీర్యపుష్టి కలుగును. "ఘృతేనవర్ధతేబుద్ధిః" ఘృతపానముచేత బుద్ధి యభివృద్ధియగును. కొన్నికొన్నివస్తువులగ్నిలో వేల్చినపుడు కలిగినపొగ యొడలికిఁ బట్టినపుడు కొన్నికొన్నిరోగము లుకళమించి మనుష్యుల కారోగ్య

మిచ్చుటయేగాక యాపొగ యాకసమునఁగలిసి వర్షముగురియుటకుఁ గూడఁ గారణమగును. కాఁబట్టి “యజ్ఞాత్పర్జన్యః పర్జన్యాద్వృష్టిః” అని చెప్పఁబడెను. కాఁబట్టి వర్షమువలన సన్యము-సన్యముతినుటచేతఁ బశువు లభివృద్ధిపొందుచున్నవి. కనుకనే “పశుకామోష్యాతేనయ జేత” పురుషప్రయత్న మీవిధముగాఁజేసిన పశువృద్ధి యగునని చెప్పఁబడెను. “యోవృష్టికామోయో అన్నాద్వకామోయః స్వర్గ కామః ససాధరేణస్తువీర” అనుటచేత మానవులకుఁ దమబ్రతుకు నందతి యభీష్టసాఖ్యములు చేకూర్చుకొనఁ దగినసాధనములనే శ్రౌతస్మార్తవిధులన్నియు నుపదేశించుచున్నవి. ఏదోపరమార్థము స్వర్గము చేకూరునని యాసపెట్టినట్లైనా తోకులు సరిగా నొవధనేవ చేసి కాప్పినట్లు తిరుగరని మునులు శ్రౌతస్మార్తవిధులందుఁ జెప్పిన పారతాకికసాఖ్యములన్నియు నీసంసారమం దనుభవించఁదగిన సాఖ్య ములే. స్వార్థపరు లెంతమాత్రము న్నాక కేవల లోకోపకారపరా యులులే సర్వజ్ఞ లతీంద్రియద్రవ్యలగు ఋషులు వేదశాస్త్రముల నోధించినటుల నడుచుకొన్నమనుష్యు లభీష్టసంపదలందెదఱు. అభీష్టసాఖ్యములనందుటకై యందఱు స్తోరక మానరుకదా? కోర్కె నెఱవేఱుట దైవాధీనము. “దైవాధీనం జగత్సర్వం మంత్రాధీనంతు దైవతమ్, తస్మంత్రం బ్రాహ్మణాధీనం బ్రాహ్మణోమమదేవతా” జగత్తునందు జరిగెడుక్రియలన్నియు నెద్దియో మనుష్యులయూహా కందని దైవమనుపేరిటికారణముచేత జగత్తునందు నెఱవేఱుచున్నవి. జగత్తనఁగా జంతుజాలమునకుఁ గావలసినసుఖసంపద - మంత్ర మనఁగా సుఖమందుటకై చేయుపురుషప్రయత్నము. బ్రాహ్మణుఁ డనఁగా సుఖసంపద యెట్లులభించునో యాయుపాయము వెల్లడించు వేదశాస్త్రవేత్త - కాఁబట్టి వేదశాస్త్రరహస్యములెఱిగి లోకోప కారమున్గావించు పెద్దలేర్పర్చినపద్ధతులంబట్టి నడుచుకొన్నవా రిహ

వరమసౌఖ్యములం దప్పక పొందెదరు. శ్రౌతస్మార్తకర్మములన్నియు
 నేకకాలపాత్రానుసారముగా జనులందఱాచరించుకొనక తీరదు.
 తనతోడిపాటిజనులందఱికి న్నమ్మలేముగ నడుచుకొన్న బుద్ధి
 మంతుఁడు తనబ్రతుకునఁ జేయుపనులన్నియును వేదచోదితకర్మ
 ములు కాకమానవు. సత్యమును భూతదయయు న్గలవానిబ్రతు
 కంతయును సకలవేదశాస్త్రచోదిత ధర్మస్వరూపకమే. “సౌభరే
 పురుష్కృతేః నిధనం కామసంయోగః” అను సూత్రముచేత నిహ
 వరసౌఖ్యమును సంపాదించుకొనుటకై పురుష్కృతమవశ్యకర్తవ్య
 మని నిర్దేశింపఁబడెను. కాబట్టి వెట్టి మొట్టిమెట్టవేదాంతముల నట్టి
 పెట్టి సర్వము నైవాధీనమేయని మాటవాసికను పోమరిపోతుమాట
 లను లక్ష్యపెట్టక బాగుపడగోరినవారందఱును సత్యదయాభివర్థకమగు
 మంచిపడవడి న్దప్పక తనతోడిపాటివారిని సుఖపెట్టి తరింపఁజేసి
 తాము సుఖపడి తరించుచున్నారు. “వసంతే బ్రాహ్మణోఽగ్నినాద
 ధీత-గ్రీష్మే రాజన్యః శరదివైశ్యః” అను శ్రుతులకు వసంతర్తువు
 నందు సత్కర్మమాచరించినమనుష్యుఁడు బ్రాహ్మణుఁడనియు గ్రీష్మ
 ర్తువునందు లోకోపకారమునకై కష్టపడువాఁడు రాజన్యుఁడనియు
 శరదృతువునందు సత్కర్మమాచరించువాఁడు వైశ్యుఁడనియుబిరుదు
 లందెదరని యర్థము. మొత్తముపై మనుష్యులలో సత్యభూతదయల
 న్దప్పక లోకోపకారమునకై నాల్గుపాళ్ళు పూర్ణముగాఁ ద్రికరణ
 శుద్ధిగా సత్కర్మ మాచరించినవాఁడు తత్తమోత్తమఁడు బ్రాహ్మ
 ణుఁడు- ముప్పాలుసడిపినవాఁడు క్షత్రియుఁడు- సగబాలుసడిపినవాఁడు
 మధ్యముఁడు వైశ్యుఁడొక్కపాటిమాత్రమే మంచిపనికై కష్టపడువాఁ
 డధముఁడు శూద్రుఁడని యర్థము. వేయేల సమస్తవేదశాస్త్రములు
 నివ్వబెల్లన్నియున్నాడ మనుష్యు లభీష్టాయురారోగ్యైశ్వర్యము లనుభ
 వింపఁదగినయుపాయములనే బోధించుచున్నవి. ఆధివ్యాధులంటక

సుఖముగా మిక్కిలియాలోగ్యాభివృద్ధికలుగువిధమున నిద్రాహార
 విహారములందు మిక్కిలి జాగరూకతతోఁ బ్రవర్తించినమనుష్యులు
 తప్ప కిహపరలోకములరెండింటిని దరించి తమపుట్టుక న్సార్థక్యము
 చేసికొనఁగలరు ధర్మార్థకామముల స్సరిగా వ్యవహరింపక దుర్వ్యసన
 పరులైన సోమరిపోతుల కిహపరసౌఖ్యమెద్దియఁగలుగదు. కలుగదు.
 ఉభయలోకసౌఖ్యమ పొందనెంచువారు వేదశాస్త్రములను విశ్వసించి
 తమతమకులమర్యాదప్రకారమున నడుచుకొనకలెఱుదు. “వాయవ్యం
 శ్వేతమాలభేత భూతికామః” అనఁగా ఆవు సరిగాఁ బాలిచ్చుటకై
 యద్దానియెడట దానిదూడను లాలించవలయు నట్లు లాలింపఁబడిన
 దూడగల యావుపాలు త్రాగినవారికి వాతరోగ మంటదని తాత్ప
 ర్యముగాని వాయుదేవతాప్రీతికై తెల్లదూడను జంపవలయునని
 గోమాంసభక్షకులు చెప్పనర్థ మెతమాత్రము స్సరికాదు. సర్వ
 భూతదయనుబోధించుశ్చౌతస్మార్తవిధు లహింసాపరములుగాని రవంత
 యున్ బశుహింసను బోధింపవు. మాంసప్రియులు క్రూరకర్ములగు
 కుక్షింభరులు పామరుల న్వశపర్చుకొని “పశుమాలభేత” అను శ్రుతి
 పశువునుజంపుట వేదచోదితమని యపార్థమునుజెప్పచున్నారు” శ్వేత
 మాలభేత” అను శ్రుతి మొదవు సంతోషించుటకై పాలుబితుకు
 కొనువాఁడు మొదట దానిదూడను ముద్దుపెట్టుకొని లాలించవలయు
 నని ప్రతిపాదించిన యర్థమునే ముగ్ధునికి నోబోధించుచున్నది.
 “అథాతోఽగ్నిమాగ్నిష్టోమేనాను యజతి. అగ్నిం యజతి. సమిథో
 యజతి” అను శ్రుతులం దగ్నియు సమిత్తును నిక్కముగా నొకవిధ
 మయిన యజ్ఞ విశేషములపేర్లుగాని యగ్నియుం గట్టియలుం గానేకావు.
 “భావనాం వినా ద్రవ్యస్వరూపమేవ నాస్తిఖలు” అనుటచేత సకల
 భూతదయనుమాత్రమే బోధించుశ్రుతిస్మృతులు జీవహింసను బశు
 హింసను విధించుచున్నవని క్రూరులు న్మాంసాశనవ్యసనపరులగు దుర్జ్ఞ

నులు తప్ప నిక్కముగా మనుషుడై నవాడెవడు నైప్పుడుచెప్పుడు-
 “ఐంద్రమేకాదశకపాలం నిర్వపేత్సజాకామః” అనుశ్రుతి యైన్ద్రును
 నోవధిని బదునొక్కసారి పుటమిపెట్టినవించినవారు తప్పక పిల్లలస్థనఁ
 దగినశక్తి స్వహించెదరని యర్థము. శ్రుతిస్మృతులన్నియును సకలా
 ప్తాదశవిద్యలు నాధివ్యాధులు మాన్చి యాయురారోగ్యసౌఖ్యమిడు
 నుపాయములనే బోధించుచున్నవి. “స్వర్గకామోయజ్ఞేత” అనుచోట
 మిక్కిలి యారోగ్యముగా హాయిగా బ్రతుకనెంచినవారు వైద్య
 శాస్త్రానుసారముగా నిద్రాహారవిహారముల స్ఫురిగాఁబ్రవర్తించవలయు
 ననియే బోధించుచున్నవి. ఇహమందా సరిగాఁబ్రవర్తించి దేహారో
 గ్యము సంపాదించుకొననేరనివారికి స్వర్గసౌఖ్యము లేనేలేదు.
 కాబట్టి యైవ్వరికైన నిర్దేశింపశక్యముకాని దైవము స్థూర్చి చింతింపక
 కేవల పౌరుషమునే యాసరాచేసికొని వేదశాస్త్రముఖముం బెద్ద
 లుపదేశించినతెరువున దేశకాలపాత్రోచితప్రవర్తనమున్దొసి బుద్ధి
 మంతుఁ డొరులకు మేల్చేసి యొరులయనుగ్రహమును సంపాదించుకొని
 హాయిగాఁ దనబ్రతుకు గడపుకొనవలయును. పల్లముంబట్టి నీ రావు
 నట్లు పురుషప్రయత్నము న్దప్పక దైవము వెంబడింపకమానదు

“యాదృశీభావనాయత్ర సిద్ధిర్భవతితాదృశీ” అనుట చేతఁ
 బురుషప్రయత్నానుసారముగా దైవము ఫలమిచ్చునుగనుకనే దైవ
 పౌరుషములలోఁ బౌరుషమే ముఖ్యము. కానిచో వేదశాస్త్రములు
 విధినిపేధములం బ్రతిపాదించిన ప్రతిపాదించవు. దైవమే ముఖ్య
 మగునెడల లోకములో శాస్త్రప్రవృత్తియే పుట్టకుండును. శ్రౌత
 స్మార్తకర్మములయవసరమే లేకుండును. సుఖాభిలాషమున్నంతవఱకుం
 బురుషప్రయత్న మత్కంతావశ్యకము కాకతీయదు. అహంకార
 మమకారములున్నంతవఱకుం బౌరుషమే ముఖ్యము. అహంకార
 మమకారము లుడిగినవాఁడు దైవస్వరూపుడేకనుక వాని కే వేద

శాస్త్రములతో నైనఁ బని లేనేలేదు. “యావజ్జీవం దర్శపార్శ
మాసాభ్యాం యజేత” సుఖాభిలాష మమావాస్యతో మొలకెత్తి
వెన్నెలవలెఁ బున్నమతో నిండారఁబండును కనుకఁ బురుష
ప్రయత్నము న్దనయభీష్టము న్నెఱవేర్చుకొనుటకై ప్రారంభించిన
కాలము దర్శ మనంబడును. మఱి యాకోర్కె సంపూర్ణముగా
ఫలించినకాలము పార్శమి యనంబడును. కాబట్టి ప్రతిమాసపుఁడు
తన కోరిన కోర్కె న్నెఱవేర్చుకొనుటకై తాఁ జేయవలసినపురుష
ప్రయత్నము చంద్రకళ శుక్లపక్షమునఁ బ్రతిదినము రెట్టించినట్లు
రెట్టింపఁజేసికొనవలెనని యాశ్రుతియొక్క తాత్పర్యము. బ్రతుకు
నందలి పురుషప్రయత్నము వెన్నెల యమావాస్యనుండి తలచూపి
పున్నమతో సంపూర్ణమగునట్లు దేహోపసానముతో సంపూర్ణముగా
ఫలించిస్వర్గమును పండువెన్నెలగాఁబరిణమింపఁజేసికొను మనుష్యుడే
వేదశాస్త్రానుసారముగాఁ బ్రవర్తించిన బుద్ధిమంతుఁడు బుద్ధిమంతుఁడు
మఱియును బ్రతిమనుష్యుఁడు యావజ్జీవము “క్షణశః కణశశ్చైవ
విద్యార్థమర్థంచ సాధయేత్” అనునట్లు విద్య యనఁగా దనతోడిపాటి
వారి యనుగ్రహము సంపాదించుకొనుచుపాఠము మఱి యర్థ
మనఁగా సుఖజీవనము. విధేయోద్దేశ్యములగు విద్యార్థముల
రెండింటిని పౌరుషముచేత బుద్ధిమంతుఁడు సాధించుకొని తన
బ్రతుకు సార్థక మొనరించుకొనును. “యావజ్జీవ మగ్నిహోత్రం
జుహోతి” బుద్ధిమంతుఁడైనవాఁడు నిద్రాహారవిహారముల న్నియ
మముతో లోకోపకారముగానడుపుకొని యొరులనుసుఖపెట్టి తాసుఖి
పడునని శ్రుతి తాత్పర్యము. అగ్నిహోత్రమనఁ దా లోకోపకారక
పురుషప్రయత్నమని యర్థము. ఇంతకును ఫలితార్థము దైవము.
నీరు. పౌరుషము తరంగమువలె. నీటియొక్కవికారముకావున దైవ
పౌరుషములకు వస్తుభేదము లేనేలేదు. దైవము సత్యము పౌరుషము

మనఃకల్పితము- కావున సహజశబ్దతియగు దైవమే పౌరుషమునకు మూలకారణమని యొప్పుకొనక తీరదు. మఱియును వేదశాస్త్ర విధ్యుక్తముగాఁ బ్రవర్తించినవానికిఁ దప్పక దైవమే వాస్తవము మఱి పురుషవ్రతయత్నమంతయును వృథాభ్రాంతికల్పితమని బోధ పడును- శ్రౌతస్మార్తవిధ్యుక్తకర్మముల నాచరించునపుడు పురుష వ్రతయత్నమునఁ బ్రమాదమునకు దైవమే కారణము- కాఁబట్టి ప్రాయశ్చిత్తము ప్రమాదమొనర్చిన పురుషకారమున విధింపఁ బడెనుగాని దైవకారమునకుఁ బ్రాయశ్చిత్త మెంతమాత్రమును విధింపఁబడలేదు- పౌరుషమునకే పొరపాటుగాని నిక్కముగా దైవమునకుఁ బొరపాటు భ్రాంతియుం బ్రమాదముంబళ్ళాత్పాపముం బ్రాయశ్చిత్తము నాకసమునకు వికారమువలె లేనేలేదు. ఇంతకు జరిగినమంచిచెడ్డ లనుభవించుటకు మాత్రమేగాని నిక్కముగా మేల్కొలుపనర్హుటకు మనుష్యుఁ డేపాటియు స్సమర్థుఁడుకాఁడు- సూర్యునుదయింపఁజేయుటకుఁగాని యస్తమింపఁ జేయుటకుఁగాని యెట్లు మనుష్యుఁడు శక్తుఁడుకాఁడో యట్లే మంచిపనిగాని చెడ్డపని గాని చేయుటకు సమర్థుఁడుకాఁడు. మనుష్యుఁ డేపనినైనను జరుప లేఁడుగాని జరిగినమంచిచెడ్డ లనుభవించక తీరదు. పౌరుష మేపని నెఱవేర్చలేదుగాని కడచినకష్టసుఖములను మనుష్యులచేత సనుభ వింపఁజేయును. దైవము పనులన్నియు న్నెఱవేర్చునుగాని తా నెఱవేర్చుకనులవల్లఁ గలిగినకష్టసుఖములు రవంతయుసనుభవించదు- పనియొనర్చుటమాత్రమే దైవమువంతు మఱి దైవకృత్యము లనుభ వించుట పౌరుష మనఁగా జీవులవంతు- చావకతీరిని గూనివంపువలె మనుష్యాది దేహధారులు దైవకృత్యములవలనఁ దమ వచ్చు కష్టసుఖములు యావజ్జీవమనుభవించక తీరదు.

“ప్రార్థకర్మణాం భోగాదేవక్షయః” అనుచోట ప్రార్థ కర్మములనఁగా దైవకృత్యములని పిరిడితార్థము. పురుషవ్రతయత్నము

వ్యర్థము. దైవకృత్యమనుభవించకతీరదను నిశ్చయజ్ఞానము వేదశాస్త్ర
 పద్ధతులంబట్టి పెద్దలు బోధించినట్లు పురుషప్రయత్నము దృఢముగా
 నొనర్చు ప్రతపరాయణులగు మనుష్యు లెఱిగి “స్వభావోహి ప్రవ
 ర్తతే. కాతత్ర పరివేదనా. నానుశోచన్తి కుండితాః” అను రీతిగా
 దృఢమనస్కులై యోగిగొని యుదాసీనులై కైవల్యమందు
 చున్నారు. తినకరుచి చొరకలోతు తెలియదుగనుక పెద్దలు వేద
 శాస్త్రముఖములం బోధించినచొప్పున సత్కర్మాచరణమునకై దృఢ
 పురుషప్రయత్నము చేయఁగలవిద్వాంసులకుఁడప్ప “ఈశ్వర స్సత్యం
 జగన్మిథ్యా” అను సంగతి బోధనడి నిత్యస్సంతుష్టి కలుగనేరదు.
 కనుక మునులేర్పఱచిన శిష్టాచారపద్ధతులను శ్రేయస్కాములగు
 మనుష్యు లవలంబించుట యవశ్యక ర్తవ్యము కర్తవ్యము “స్వర్గ
 కామోయజేత” స్వర్గ మనఁగా నహంకారమమకారములుడిగి
 యథాలాభసంతుష్టి యట్టి నిత్యసంతోష మభిలషించినబుద్ధిమంతుఁడు
 స్వర్గకాముఁడనంబడును. స్వర్గము పొందుటకుఁడగినయసాయము
 యజ్ఞ యనంబడును. యజ్ఞ మనఁగా “యజపూజాయామ్” అనుట
 చేత భగవంతునిం బూజించుట యజ్ఞ మనఁబడును. పూజించుట
 యనఁగాఁ ద్రికరణశుద్ధిగాఁ బ్రేమించుట. భగవంతుఁడనఁగా
 నైశ్వర్యవంతుఁడుచుటి యైశ్వర్య మనఁగా సకలలోకరంజకశక్తి. ధర్మ
 మనఁగా భూతదయ. కాఁబట్టి సర్వలోకోపకారకమగునహింసాప్రతము
 కలవాఁడే స్వర్గకాముఁడైన సోమయాజి యనఁడగిన పుణ్యాత్ముఁడు.
 సరేగాని యింతకును మంచిచెడ్డలు భావనామూలములు. జగము
 నందు మంచియంతయును నిక్కమగుదైవము. మఱిచెడ్డయంతయు
 న్మనోభ్రాంతికల్పితము కుందేటికొమ్మవలె నామమాత్రమగు
 హుళిక్కి. లోకమలోఁ జెడ్డ లేనేలేదు. “హరిరేవ జగజ్జగదేవ
 హర్హిర్హరితో జగతో నహి భిన్నతనుః” అనునట్లు “బ్రహ్మసత్యం

జగన్మిత్రా" అన్న టీదైవమే వాస్తవము నుటి పౌరుషము కల్ల
 యని దేశకాలపాత్రోచితముగాఁ బెద్ద లేర్పర్చిన మర్యాదననుస
 రించి పురుషవ్రతయత్నముమానక తనబ్రతుకునఁ బ్రమాదములు
 తటస్థించినప్పటికిఁ బట్టినపట్టు విడువక పశ్చాత్తాపముపొంది ప్రాయ
 శ్చిత్తముఁగొనుచు సకలలోకోపకారధర్మమునఁ బ్రవర్తించువానికి
 మాత్రమే నిరూఢిగా సత్యము బోధపడి జీవన్ముక్తియను నిత్యమన
 స్సంతుష్టి లభించి యనర్థకములగు సహంకారమమకార ముపశ
 మించి దైవములో నైక్యమగుట సుభవించును. యావజ్జీవ మగ్ని
 హోత్రం జాహోతి- యావజ్జీవం దర్శపూర్ణమాసాభ్యాంయజేత"
 అనఁగాఁ బురుషవ్రతయత్నము దృఢముగాఁ జేసి యారోగ్యముగా
 శరీరమున్నొచుకొనుటకై "అగ్నిమూలంబలం పుంసాంరేతోమూలంచ
 జీవితమ్-తస్మాత్సర్వవ్రతయత్నేన వహ్నిం శుకంచ రక్షయేత్" అను
 న్యాయముగా జరరాగ్నిం బధ్యాశనముచేత సరిచేసికొని సప్తధాతు
 పులం బలపర్చుకొని పితృదేవతాకవయిస యమావాస్యేష్టిదూపక
 మగు శిష్టాచారకర్థతి న్నడచి నిండుపున్నమవెన్నెలవలె బుద్ధిమూల
 మగు శతాయువు సంపాదించుకొనవలయునని శ్రుతి తాత్పర్యము.
 సర్వలోకోపకారపరాయణులై చంద్రకళ చాటునవసించుపితృదేవతల
 యనుగ్రహమును సంపాదించుకొనుటకై "అన్నస్యక్షుధితం పాత్రమ్"
 అనునట్లు న్యాయార్జితద్రవ్యమును వినియోగించి భూతత్పత్తి చేయు
 వార లిహపరసౌఖ్యముం జూఱకొందురని మొత్తముపైశ్చోతస్మార్త
 విధులన్నియు న్వల్లడించుచున్నవి. పున్నమ యనఁగాసంపూర్ణ
 యశావన మమావాస్య యనఁగా శరీరబలము బొత్తిగా శగ్ధిపోయిన
 దేహావసానసమయము. "దర్శపూర్ణమాసాభ్యామ్" అనఁగాపున్నమ
 వంటి సంపదయందు సమావాస్యవంటి యావత్సమయమందు నల్గి
 లేములరెండింటియందును "యజేత" పురుషవ్రతయత్నము సరిగాఁజేసి

లోకోపకారకధర్మమునఁ బ్రవర్తించవలయునని శ్రుతి తాత్పర్యము. ఆహారనిద్రావిహారనియమ మగ్నికరిచర్య దివ్యావధముల సగ్ని స్వేల్చిన ధూమసంకర్కము మొదలగుసంపూర్ణాంగములతో విధ్యుక్తముగా భగవదారాధనచేయువారి కైహికామస్మికసంపద కరతలామలకమని శ్రౌతస్మార్తపద్ధతులం బెద్దలు వెల్లడించినారు. నుఖాభిలాషముగల సంసారులందఱు స్తప్పక పెద్ద తేర్పర్చిన కట్టుపాట్ల ననుసరించి యభీష్టసంపదలు తప్పక పొందెదరు. “ఉదితే జాహోతి. అనుదితే జాహోతి” అనుటచేత ధర్మాచరణ దేశకాలపాతానుసారము బలురకములం గన్పట్టుచున్నది. కాబట్టి యిద్ది యిట్లే చేయవలయునను నియమ మే ధర్మమనకైన న్లేదు. బ్రతికిన దూరు మానినది ము దన్నట్లు తనతోడిపాటివారి కుపకారముగావించిన నడువడి యంతయును మహమ్మదు యావజీవ మాచరించవలసిన ధర్మమయగును. లోకోపకారకమగు కర్మమంతయును విధ్యుక్తముకాక మానదు” కర్తా భోక్తా జనార్దనః” అను నట్టిజగమును జగమునడిపించువాఁడును దేవుఁడే. దేవునికన్న నిక్కముగా వేతే నుజేసస్తువును లేనేలేదు. నేను నాది నాకిది కావలె నిద్ది యక్కఱలేదను తెలియియెండమావులసీటివలె భ్రాంతిమూలముకాని వాస్తవము కానేకాదు.

శోకమోహశాజహారి. భిద్యస్తే సర్వసంశయాస్తస్మి స్తృప్తే పరావరే” అను తీరుగా సహంకారమనుకారములు వదిలినందప్ప జీవన్ముక్తి కలుగనేరదు. పెద్దలు వేదశాస్త్రముఖమున బోధించిన యహింసావ్రతపరాయణునకుఁదప్ప సహంకారమనుకారములు కేవల స్వార్థపరస్వోదరమాత్రపూరకున కెన్నఁడు స్వదలనే వదలవు. కావున సర్వలోకోపకారకప్రవర్తనమును యజ్ఞదీక్షవహించి పెద్దలు బోధించినధర్మమార్గమున నడిచిన సజ్జనునకుమాత్రమే “త్యాగేనై కే సమృతత్వ మానశుః” అనురీతిగా సహంకార ఘమకారాత్మక

స్వార్థపరత మానుకొని కేవల లోకరంజనముకై మాత్రమే తన బ్రతుకు వినియోగించుట యనంబడు త్యాగయజ్ఞాచరణముచేతఁదప్ప నమృతకై వల్య మనంబడు శ్రుతిశ్రుతిపాదితాపూర్వస్వార్థఫలము లభించనేరదు. మనోవాక్కాయకములని యజ్ఞములు మువ్విధములవి యథాపూర్వముగా నొకదానికొకటి కారణములు. “వరోపకారః పుణ్యాయ పాపాయ పరపీడనమ్” అను పెద్దలవాక్యముచొప్పున నొరుఁకు మేలుగోరుట స్వర్గదాయకమగు పుణ్యకార్యమనియు నితరుల న్దనసౌఖ్యమునకై బాధించుట పరకవేదనాకారణమగుపాపకృత్య మనియుం దెలిసికొని స్వర్గపరకస్వరూపకమగు పరలోకమున్నదని నమ్మకొని “సర్వేజనాః సుఖినోభవన్తు” అని నిరంతరమును గోరుచుఁట మూససికయజ్ఞము. సర్వజనర. జకముగాఁబలుకుటవాగ్యజ్ఞము. లోకోపకారకముగాఁ బ్రవర్తించుట కాయకయజ్ఞ మిట్లు త్రికరణ శుద్ధిగా కరోపకారమును యావజ్జీవము న్దేయువాఁడే “యావజ్జీవ మగ్నిహోత్రం జాహోతి” అనుతీరుగా నగ్నిహోత్రమనుపేరఁ బరఁగు బ్రతుకనుయజ్ఞమును యథావిధిగాఁ జేయఁగలిగిన యజ్వ యనిపించుకొని సంసారమును పరకాపదపాల్పడక నిత్యసంతుష్టియను నపూర్వ స్వర్గసంపద స్సంపాదించుకొనఁదగును.

“కర్మాణ్యపి జైమిః ఫలార్థత్వాత్ - ఫలంచ పురుషార్థత్వాత్ - పురుషశ్చ కర్మార్థత్వాత్” అను మాత్రములంబట్టి వడ్లుదంచుట బియ్యముకొఱకు, బియ్య మన్నముకొఱ, కన్న మాఁకలితీర్చు కొనుటకొఱ, కాఁకలితీర్చుకొనుటకొఱకు బ్రతుకుకోరుట జీవునకు స్వభావము. హాయిగాబ్రతుకుటయే స్వర్గమనంబడును. “స్వర్గకామో యజేత” హాయిగా బ్రతుకనెంచుమానుషదేహధారి యజ్ఞము చేయవలయును. యజ్ఞ మనగా హాయిగా బ్రతుకుటకై తగినరీతి నన్నము కూర్చుకొని యాఁకలితీర్చుకొని సంతుష్టి పొందుట, హాయిగా బ్రతు

కుట యనుయజ్ఞముయొక్క సంభారములు ప్రయాజము లనంబడును. దర్శపూర్ణ మాసయజ్ఞస్వరూపమగు మానుషజీవితమునకు సకలశ్రౌత స్మార్తవిధులన్నియును సాధనములే. దేహధారి కభీష్టజీవనమును స్వర్గమును సంపాదించుకొనుటకై - బియ్యమును వండుకొనుటకై యగ్ని నీరు వంటకట్టెలు పాత్రములు పొయ్యి పొయ్యిపెట్టుకొనుటకై వేది కాస్థలము వడ్లుదంచుకొనుటకై రోళ్లు రోకళ్ళు దంచుకొనుశ్రమను మఱపించుటకై న దంపుశృపాట వడ్లు పండించుకొనుటకై పొలము పొలము దున్నుటకు నాఁగళ్ళు నక్కులు పూజలు పలుపులు గరు గుళ్ళు బండ్లు వసరము లడుపులు కోతలు గ్రామదేవతలు జాత రలు కోళ్ళుగొట్టెలంగోయు మ్రొక్కులీవ్యవసాయమంతయున్నదుపఁ దగినపెద్దలువివిధములగుపనిముట్లువలె శిష్టాచారపద్ధతులు జ్ఞేదశాస్త్రములు శ్రౌతస్మార్తవిధానములు దేవత లాదేవ కాప్రీతివిధానము లన్నియునుసాధనములు. కాగాహాయిగామనుష్యఁడయ్యావజ్జీవము యదమానుఁడనుపేరఁబరఁగిపశుకామః-పుత్రకామః- స్వర్గకామఃఅను శ్రుతులంబట్టి యాధివ్యాధు లంటనిరీతి హాయిగాఁ బొట్టపోషించుకొ నకతీతదు- కనుకనే“యజేత” అనిసుఖజీవేచ్ఛగల దేహియన్నసంపా దకకర్మస్వరూపమగు యజ్ఞమును జేసికొనకతీతదని శ్రుతి విధించుచు న్నది- స్వభావమగు నాఁకలితీర్చి సంతృప్తిపొందించునన్నమును సంపా దించుకొనుటకేర్పడిన సాధనములే శ్రౌతస్మార్తయజ్ఞకర్మములన్ని యును. ఆఁకలితీతీనపిమ్మట సంతృప్తుడై సుఖావేశమున నొడలుమఱచి యానందించుచున్నపుడు-శ్రౌతస్మార్తకర్మములతోడీప్రయోజనము- కుడిచినపిమ్మట నెగిలివిస్తళ్ళతో నెంతప్రయోజనమో యంతే. “కామోదాతా కామః ప్రతిగ్రహీతా” అన్నట్లు కోర్కె లేకున్న వాసుదేవునకు శ్రౌతస్మార్తయజ్ఞములతో బనియేలేదు.“ఏకస్వాదు పిత్థలమత్తి - ఏకోఽనశ్చన్నభిచాకశీతి” అన్నట్లు దేహధారి

యగు జీవునకే కామస్వభావముచేత యజ్ఞ సాధకమగు జీవనసాఖ్యా
 నుభవాభిలాషమున్నదిగాని సత్వజగత్స్పృహిణినాశకారణమైనప్పటికిని
 దేవుఁ డేకోర్కెయులేనివాడు. కావున సుఖజీవనానుభవమెద్దియు
 నేకయే నిత్యతృప్తుఁడై ప్రకాశించుచున్నాఁడు. వాసుదేవుఁడుతప్పఁ
 బ్రతిజీవుఁడు శ్రౌతస్మార్తకర్మస్వరూపకయజ్ఞము నాచరింపకతీతదు
 తీతదు. “దేవా యజ్ఞమతస్వత. అసురావై యజ్ఞమతస్వత యజ్ఞో
 యజ్ఞమతస్వత. యజ్ఞేనియజ్ఞమయజస్తదేవాః” అను శ్రుతులంబట్టి
 సహజముగా సుఖజీవనేచ్ఛయనుకామముతో దేహధారియగు జీవుఁడు
 “స్వాదుపిప్పలమత్తి” అనుటచేత నెడతెగక తీర్చుకొన్నకొలది
 మఱి:త పుట్టుచున్న యాఁకలి యనుతృష్ణాపాశబద్ధుఁడగుటచేతనే
 సకాముఁడగుజీవుఁడు “యావజ్జీవ మగ్నిహోత్రం జాహోతి” అను
 శ్రుతులంబట్టి యాఁకలిలేని వాసుదేవునిలోఁ జేరునవధియగు
 యావజ్జీవ కాలముం బ్రతిదినము స్సుఖజీవనముకై “యజేత”
 అన్నఘన సంపాదించుకొనుటకు పురుషప్రయత్నము చేయక
 తీత దని శ్రుతులు విధించుచున్నవి. అహంకారమమకారము
 లున్నంతవఱకు సుఖజీవనసంపాదకప్రయత్నముచేయకతీతదు. అహం
 కారమమకారము లుడిగినజీవుఁడు నిత్యతృప్తుఁడగు వాసుదేవుఁడే.
 సముద్రమున్నేరిన నది సముద్రమేయగునట్లే చున్నాఁడు. విద్యుక్త
 యజ్ఞాచరణముచేత స్వర్గరూపుడగు వాసుదేవునిలో లయముచెందిన
 జీవునకు వేదచోదిత శ్రౌతస్మార్తయజ్ఞధర్మాచరణముతోడి ప్రయో
 జనము మఱి యుండనేరదు. మొత్తముపై లోకమున జరుగుచున్న
 ప్రతికార్యమును యజ్ఞకర్మమనియే చెప్పఁబడినది కానిచో “దేవావై
 యజ్ఞమతస్వత్స్వ. అసురావై యజ్ఞమతస్వత్స్వ - యజ్ఞో యజ్ఞమ
 తస్వత. పశవోవై యజ్ఞమతస్వత్స్వ. సమిధోవై యజ్ఞమతస్వత్స్వ.
 అను శ్రుతులం బట్టియు “విష్ణుః యోని మకల్పయత్ -

సర్వం విష్ణుమయః జగత్ ” అను రీతిగా జగ మంతయును
 యజ్ఞ కర్మస్వరూపమే- కావున జగత్స్పృష్టినాశ కార్యములన్నియును
 యజ్ఞములే యనఁగా దేవునిలోనుండి యీజగ ముత్పత్తియై తిరిగి
 దేవునియందే లయమగునపుడు జగత్కార్యప్రవృత్తివృత్తివిశేషము
 లన్నియును యజ్ఞములే యగుచున్నవి. యజ్ఞముకానిపని యేజగమున
 లేదు కాబట్టి యజ్ఞోవేదిష్ఠః” అను శ్రుతి పల్కుచున్న దనఁగా
 జగమునకును దేవునకును “సత్యవిభేదా వగ మే నాథ తపాహం నమా
 మకీన స్త్వమ్, సాముద్రోహి తరంగః క్వచన సముద్రో న తారంగః
 “హేతు హేతుమతో భేదాత్ - గుణగుణినో భేదాత్ ” అనున్వాయ
 ముంబట్టి దేవునిస్వరూపమే యజ్ఞ మాయజ్ఞమే జగదుత్పత్తినిత్య
 విశేషకార్యాత్మకమని తేలిపఫలము. మఱియును దేహధారు
 లందఱును సకలజంగమస్థావర ప్రాణికోట్లనవరసాత్మకచతుర్విధాభిసయ
 విశేషమంతయును యజ్ఞవిశేషమే- యజ్ఞమే దేవుఁడు దేవుఁడే
 యజ్ఞము- దేవుఁడే జగము- జగమే దేవుఁడు- నీరే తరంగము
 తరంగమే నీరు “అహం బ్రహ్మాస్మి” అను మహావాక్యముంబట్టి
 “హరిమయముకానివస్తువు, కరమాణువు లేదు వంశపావన వింటే”
 అను పురాణోక్తి ననుసరించి పశుభావనము వీరభావనము దివ్యభావ
 నము లనుమెట్టెక్కినజీవులు జీవన్ముక్తులై దైవస్వరూపులే యగు
 చున్నారు- అన్ని యజ్ఞములలో జ్ఞానయజ్ఞము దేవునిలోఁ జేరుటకు
 మిక్కిలి చేరువదారి- జ్ఞాన మనఁగా నహంకారమమకారము లుడిగి
 సర్వభూతసముఁడై యహింసావ్రతపరాయణుఁడగు దేహధారియొక్క
 ప్రవర్తనము- తనసుఖముకై దేవులాడుట సంసారనరకము-
 బంధము- లోలోపకారముకై మాత్రమే ప్రవర్తించుట సన్న్యాసము
 స్వర్గము మోక్షము- “యద్యత్కర్మకరోమి తత్తదఖిలం శంభో
 తవారాధనమ్” అనునట్లు సంసారి చేయుచున్న మనోవాక్కాయ

కర్మములన్నియును భగవత్పూజనమే “యజపూజాయామ్- రాధ పూజాయామ్” అనుటచేత యజనారాధనశబ్దములు రెండును పూజా శబ్దాపర్యాయములే కనుక లోకములోని సృష్టిస్థితిలయకార్యము లన్నియును యజ్ఞములే కాకతీత దైవత్వము కలగజేసిన దేహధారులందఱును జంగమస్థావరప్రాణికోట్లయినప్పటికి లోకవ్యవహారము సాగుటకై మనుష్యకశుకక్షీకీటస్థావరప్రాణిభేదము లేర్పర్చబడునట్లు యజ్ఞము లందు దేవపితృమనుష్యయజ్ఞాదివిశేషము లేర్పడినవి. కర్మములు విధినిషేధములు రెండుతెఱంగు లీరెండు నవాంతరభేదంబుల యనంత విధముల జగమునఁ జరుపబడుచున్నవి. దేశకాలపాత్రవిశేషములఁబట్టి యనాదిగా మనుష్యులం దనంతవిధనామరూపములుగా శ్రుతిస్మృతి లును శ్రోతస్మార్తకర్మములును వ్యవహరింపఁబడుచున్నవి. జగమున ననాదిగా ధర్మదేశకాలపాత్రానాసారముగా నెల్లజీవులందును ముఖ్యముగామనుష్యులందువ్యవహరింపఁబడుచున్న యాచారములన్నియును శ్రుతిస్మృతిచోదితధర్మములే కావుననే “యథాలోక స్తథావేదః- వేదాన్సామర్చ్యధాతా యథాపూర్వసుకల్పయత్” అనువాక్యము లనాదిగాఁ బ్రవర్తించుచున్నవి. “పండితాః సమదర్శినః” అనుటచేత సర్వజనసములై మాత్సర్యములేని సత్పురుషులు, లోకములోనిపల్కులన్నియును సర్వజగమును పాసుదేవుఁడే యనియును నిశ్చయించుకొని రాగద్వేషములురెండును లేక నిర్విషయమనస్కులై జీవన్ముక్తులై కైవల్యనందమున నోలలాడుచుందురు.

య జ్ఞ క ర్మ ము

మొత్తముపై మనుష్యుఁ డాచరించవలసినయజ్ఞకర్మము తన తోడివారి కుపకారముగాఁ బ్రవర్తించుట యని సకలవేదశాస్త్రము సమ్మతమయిన సిద్ధాంతమా. అశ్వమేధమునందు జంతుబడిన గుఱ్ఱము నకు గడ్డి మేపఁబోవుట- మహావ్రతమునందు పందిరికూటమి

“నమాంకశ్చనయభతే” అను బండబూతుహాస్యములు. వేయేల
యజ్ఞమివం బ్రకటించు కామ్యకర్మమంతయు గౌణమాపచారికమే
గాని ముఖ్యమెంతమాత్రము న్నానేకాదు. కవిత్వమునందు తు, హి,
చ, వై ల వలె నిష్ప్రయోజకములయ్యు ననాదిగా గతానుగతిక
ములై శిష్టాచారములనియు నలంఘ్యములనియును “శతాంధాఃకూపం
ప్రవిశన్తి” అనుతీరుగా వారుచేసినారని వీరు వీరు చేసినారని వారు
యేనుగుంబోల్చు గ్రుడ్డివానివలెననందర్భవుపనులు చేయుచు నవన్ని
యును వేదచోదితయజ్ఞధర్మములే యనుకొనుచు దంభులై లోకోప
కారమునకుబదులు తమతోడిపాటివారి కనవ్యామును ద్వేషమును
భాధను గలిగించుచున్నారు. తనతోడిపాటిదనులందఱు స్సంతో
షించునట్లు ప్రవర్తించుట తప్ప మఱి మనుష్యుఁడాచరింపవలసినయజ్ఞ
మింకెద్దియు న్ముమ్మాటికి న్లేదు లేదు. ఒరులను సుఖపెట్టినందఱు
దనకు నిక్కముగా సుఖము రానేరదు. బ్రతుకు సుఖము కోర్కె
దేహధారికిఁ దప్పని స్వభావము. ముంజేరికంకణమున కద్ద మేల ?
యెవనిమట్టుకు వానికే తెలియును. దా సుఖింపఁగోరినట్టితరులుగూడ
సుఖింపనెంచెదరని తెలిసికొనుట మానసయజ్ఞము. జనరంజకముగాఁ
బల్కుట వాగ్యజ్ఞము లోడిపాటివారుసంతోషించునట్లు సంచరించుట
కాయకయజ్ఞము. లోకోపకారముచేయనికర్మమంతయును నిషిద్ధమే
గాని యెంతమాత్రము నిష్పథి కానేకాదు. మునులు ప్రకటించిన వేద
శాస్త్రములకు కేవల కుక్షింధరులగుధూర్తులపార్థము చేసి పామరుల
వ్యశపర్చుకొని యెద్దుచాటునుండి కొంగలం జంపు లబ్ధకునివలె
శ్రౌతస్మార్తవాక్యములఁ బిక్కపెట్టి వల్లించి పశుహింస చేయుచు
లోకద్రోహ మాచరించుచున్నారు. తల్లిదండ్రులు పిల్ల న్నావనెంచు
నట్లు వేదశాస్త్రములన్నియును సకలప్రాణుల స్రక్షించునుపాయమునే
బోధించుచున్నవి. వేదశాస్త్రప్రవర్తకులగు మానులందఱు స్సర్వజన

సములే కావున నందఱికిని హితమునే యుపదేశించి ప్రాణులందఱికిఁ బరస్పరానురాగమునే బోధించిరి. “యావజ్జీవం దర్శపూర్ణమాసా భ్యాం యజేత” అను శ్రుతియందు దర్శన మనఁగా నాయుర్వేదము విధించినలంఘనము. పూర్ణమాస మనఁగా బృంహణము. కావునఁ బ్రతిజనుఁడును సరియైన యాఁకలిదప్పికలు పుట్టించుకొనుటకై తన కడుపున కిచ్చుకొన్న యవధికాలము దర్శ మనఁబడును. మఱి యాయాఁకలి దప్పికలం దీర్చుకొనుటకై యన్నపానములచేఁ దన కడుపునించుకొన్నకాలము పూర్ణమాస మనఁబడును శ్రౌతస్మార్త కర్మములన్నియు నాధివ్యాధుల నడ్డుకొని హాయిగా నొరుల సుఖంపఁ జేసి తా సుఖముగా దేహధారి బ్రతుకునుపాయమును మాత్రమే బోధించుచున్నవి. “శరీరమాంద్యం ఖలు ధర్మసాధనమ్” అనుతీరున ధర్మార్థకామమోక్షముల న్నాధించుకొనుటకు నారోగ్యమైన దేహము సరివడ్వర్ణమునంటనిమనస్సును ముఖ్యసాధనములుకదా ? కాబట్టి సకలశ్రౌతస్మార్తకర్మములన్నియు నాయుర్వేదచోదిత ధర్మములే యని బుద్ధియింతులు తెలిసికొనుచున్నారు. భవవైద్యుఁడు వాసు దేవుఁడు. మరి సంసారరోగనివారకమగు మందు సర్వలోకోపకారక ప్రవర్తన మని నిక్కపుమనుష్యుఁడు తెలిసికొను. తెలిసికొనును. తెడ్డు. మూకుడు. పొయ్యి. చేట. చర్మము. సెమ్మె. రోలు. రోఁకలి. సన్నె. గొడ్డ యీపది యజ్ఞాయుధము లివన్నియు వంటసాధనములే. యందులో చర్మముమాత్రముశీతలప్రదేశమందలి మును లేర్పర్చినట్లు పొడఁగట్టుచున్నది. ఆధ్వర్యవమనఁగా వంట యనియు సధ్వర్యుఁ డన వంటవాఁ డను ప్రతీతి యిప్పటికిం గలదు. గాన “స్వర్గ కామాయజేత” అనఁగా స్వర్గమనంబడిన బ్రతుకు పాఖ్యమునకై దేహారోగ్యకరమగు సశనమును సంపాదించుకొన వలసినదనియే శ్రుతి యభిప్రాయము. దేహధారులుకాని యశరీరులు

సర్వవ్యాపులు విభులునగు దేవతలకుఁ పీట పొయ్యి తెడ్డులతోఁ బనియేమి ? కనుక యజ్ఞవిధానమాలన్నియును మనుష్యుల బ్రతుకు కొఱకై వేదశాస్త్రముఖములం బెద్దలనాదిగా బోధించుచున్నారు.

అనాదిగా జగమునం దయ్యాయి యభినయవిశేషములతో దత్తదేశకాలపాత్రానుసారము నాయాయి భాషావిశేషములతో మనుష్యులలో ననంతభేదములుగా వేదశాస్త్రములును శ్రౌతస్మార్త కర్మములును వ్యవహృతములగుచున్నవి. స్వర్గము కొఱకై చేయఁ బడుచున్నదిగనుక యజ్ఞము స్వర్గముకంటె ముఖ్యముకాదు. యజమానుఁ డొసర్చినయజ్ఞముంబట్టి స్వర్గముం పుట్టుచున్నది కనుక యజమానునికంటె స్వర్గముముఖ్యముకాదు. కామము బట్టియజమానుఁడు స్వర్గముపేక్షించెను గనుకఁ గామముకంటె యజమానుఁడు ముఖ్యుఁడు కాఁడు కాబట్టి లోకములో నన్నిపదార్థములకంటె “కామోదాతాకామః ప్రతిగ్రహీతా” అనునట్లు సంకల్పమే ముఖ్యము. “యాదృశీభావనాయత్రసిద్ధి రభవతితాదృశీ, మనవవ మనుష్యాణాం కారణం బంధమోక్షయోః” ఇదివఱ కనుభవించిన సుఖదుఃఖము నందుగాని కోరిక పుట్టనేపుట్టదు. కాబట్టి కోరికకంటె ననుభూత సుఖంకరపదార్థము మఱి యాపదార్థముకంటె ముందుగా నద్దానిచవి నెఱింగినకర్తయుండకతీరిదు కాబట్టి జీవుఁడే జగత్కార్యముల ముందున్నాఁడు. జీవాత్మయొక్క సంకల్పముచేతనే జగత్సృష్టినాశము లగుచున్నవి. సంకల్పముకలవాఁడు జీవాత్మ-నిర్వికల్పుఁడు పరమాత్మ కావున బరమాత్ముఁడు జీవాత్మకంటె ముందున్నవాఁడని యొప్పు కొనకతీరిదు. జగము జీవునియధీనము మఱి జీవుఁడు దేవునియధీనము. అనఁగాఁ జరాచరమంతయును దైవాధీనమని సర్వశ్రుతిస్మృతి పర్యాయోచనముచేతఁ దేలినఫలితము ఫలితము. మఱియును దేవుఁడు కారణ మనియును సకలజంగమస్థావరాత్మకచరాచరప్రపంచమంత

యును గార్యమనియును సిద్ధాంతీకరింపబడెను. కారణము నిత్యము న్నార్య మనిత్య మని యెల్ల రెటింగినసంగతియేకదా ? “దాతృత్వం ప్రేయవక్తృత్వం ధీరత్వ ముచితజ్ఞతా, అభ్యాసేః సలభ్యంతే చత్వారః సహజగుణాః” అనఁగా నాహార్యాభినయమగు దాతృత్వము నాంగికాభినయమగు ధీరత్వము సాత్త్వికాభినయమగు నుచితజ్ఞత వాచికాభినయమగు ప్రేయవక్తృత్వమును స్వభావముగా లభించినపుడే లోకరంజకమగునుగాని “బలాదాకృవ్యమాణాచే త్సరసా విరసా భవేత్” అను తీరుగా శిక్షవలనఁ దిన్నఁబడనేరవు. సత్కర్మచరణగుణము స్వభావముగాఁ బుట్టినపుడే లోకోపకారము నుభయతారక మగునుగాని కేవల స్వార్థపరతగాఁ గామ్యము నపుడు ముంచికిబదులు చెడ్డ కావింపకమానదు.

“తస్మాత్పాపాప్రపివృథాగః అదశ్శోకీనః” “కాఁబట్టి పూముడనఁబడుసూర్యునకుఁ బిండిముద్ద పెట్టవలెకారణమేమనఁగా నాదేవత బొక్కివాఁడుకనుక-” ఏమీయన్యాయము దేవతలలోఁ గూడ బొక్కి-గ్రుడ్డి-సొట్ట-మూఁగ-చెవిటి మొదలగునంగ వైకల్యమున్నదా ? నిక్కముగా వెట్టివాండ్రు శ్రోత్రీయులు “బుద్ధిజాడ్య జనితోన్మాదు ల్కదా శ్రోత్రీయుల్” అనుకవివాక్య మెంత నిజము? శ్రౌతస్మార్తకర్మము లన్నియును స్వార్థపరులయిన సోమరిపోతు ధూర్తులు పామరుల న్మోసపుచ్చి దక్షిణను సంపాదించుకొనుటకై పన్నినకన్నికలు- కాఁబట్టి లోకోపకారకములుకాని యసంభవ కార్యములెల్ల వేదచోదితములను వంచకులసంగతి యిట్లు వెల్లడి కాఁబడియెను. బూముఁ డనుదేవత బొక్కివాఁ డట కాఁబట్టి యాదేవతకొఱకుఁబిండినిఁ బాలు చక్కెరలతోనుగంధద్రవ్యములతో బాగుగ నుండుకఁబెట్టినఁగానిబొక్కితుంటరియాజకుఁడుతిన నేరఁడుగా? మేఘగర్జితమునముద్రఘోషవలెఁగేవలాతీంద్రియ ద్రవ్యయగుముఖులకు

మాత్రమే యోగదృష్టిచేత గ్రహింపఁదగినవేదమునకుఁ గేవల కుక్షింభరథూర్తశోత్రియమన్యులు శ్రౌత మనుపేరుపెట్టి స్వార్థ పరులై యిత పనికిమాలిన యపార్థములు వేదమునకుఁ జెప్పి పామరుల నోసవుచ్చి సొత్తుకూర్చుకొనుట యెంతఘోరకలికల చేష్టితమో? “అవ్యక్తాదీని భూతానివ్యక్తమధ్యాని భారతఅవ్యక్త నిధనాన్యేవ కాతత్ర పరివేదనా” అను రీతిగా నీజగత్కార్యములు భూతకాలమునందు బీజరూపముగా నున్నవి భవిష్యత్తునందునుబీజ రూపమున లయమగుచున్నవి. వర్తమానకాలమునందు మాత్ర ముత్పత్తిస్థితివిశేషములం బరిణమించుచున్నవి. భూతభవిష్యత్కాల ములందు లేనికార్యము వర్తమానకాలమందుమాత్ర మెట్లు చూపిం చును? నిద్రకుముందుగాని మెలఁకువవచ్చినతరువాతగాని లేనిస్వప్న జగ మెట్లు వాస్తవముకాదో యట్లే యీజగత్కార్యము సర్వా ద్యంతభూతభవిష్యత్కారణమైన యాత్మయందు రజ్జువునందుసర్పము వలె సద్యస్తముగాని వాస్తవము కానేకాదు. కాబట్టి విధినిషేధము లతో నీకేముయుంబనిలేదని తెలిసియు నెంచుకొని వృధాదేయహేయ కర్మములన్లుార్చి శ్రమపడి వ్రాసెద పని యడిగెదవా యోపూర్వ పక్షీ విను మీవాఁలకూడఁ దుద మొనశ్శసవ్యక్తదశలోనుండి యీ పక్షును నిట్లు వ్యక్తమగుచున్న నీతర్కశాస్త్రమిటుండనీ- తర్కముల కన్నింటి కాద్యంతావ్యక్తాత్మయే మూలము. పూర్వపక్షసిద్ధాంతము లన్నియుఁ దెలిసీతెలియని మనుష్యకృత్రిమస్వప్నసదృశమిథ్యాకార్య ము లయినప్పటికి “అహ మ్మమ” అను జ్ఞప్తియున్నంతవఱకు నీకుఁ గాని నాకుఁగానివిధి నిషేధచింతలుగకఱియదు. కాబట్టియట్టివ్యర్థచింత నుపశమింపఁజేసి మనలనుద్ధరించుటకొఱకే పిన్నలకుఁ బెద్దలు వస్తుజ్ఞానము నోబ్బించుతీరున వేదశాస్త్రముఖములచే మనపూర్వులు సంత్యక్తాహంకారమమకారులయినప్పటికి మఱియు జీవన్ముక్తులయినప్పటికి

సర్వభూతదయా కరిపూర్ణులై ఘోరదుఃఖాత్మకాపారసంసారసంతర
 ణోపాయములగు విధినిషేధకర్మములం బోధించిరి. కాబట్టి వేద
 శాస్త్రములన్నిశ్వసింది విధులనాచరించి నిషేధములఁబరిత్యజించుటకై
 యహర్దివములు యాపజీవము మనము పాటుకడి “చావని పుట్టని
 త్రోవ వెదకుకొనుట దొడ్డబుద్ధి” అనుతీరునఁ గైవల్యానందమునొప్పం
 దుటకొఱకే యీ బ్రతుకు సాధనముగా నేర్పడినదని మనము తెలిసి
 కొనవలయును. వలయును. “కామి గాక మోక్షగామి కాదు”
 అన్నట్లు సత్కర్మాచరణము సద్బ్రహ్మస్థాశ్రమము నిర్వర్తించిన
 వారుగాని కేవలనిత్యకైవల్యానందపదవిం బొందలేరు పొందలేరు.
 “ఏషవాక్రథమో యజ్ఞానామ్” ఈజ్యోతిష్తోమ మనుయజ్ఞమే యన్ని
 యజ్ఞములకు నొడటిది. అనఁగా నీశరీరజ్ఞప్తియే సర్వవేదవిహిత
 ధర్మాచరణములను నానాఖ్యలం బేర్కొనఁబడిన యజ్ఞముఁన్నింటి
 కిని మొదటియజ్ఞము. సోమపాష్టంచరుంనిర్విపేతనేమపిష్టమ్” సోము
 నకు బిరుసుగాను బూషునకు ముద్దగా నొక్కసారే యొక్కపాత్ర
 లోనే యన్న ముడికించవలెనట. అశరీరులగు దేవతలలో సోము
 నకు దంతము లున్నవట పూషుఁడు బొక్కివాడట. ఇందునుబట్టి
 చూడగా నెస్వని యాకలిడప్పిక లెట్లు తీర్చవలెనో యేరోగ
 మున కేయావధమో యనుపానమో యేదిపథ్యమో యది
 బోధించు నాయుర్వేదాంతరూఢితములే ఋగ్యజుస్సామాదివేదశాస్త్ర
 ములన్నియును, మఱియును జంగమస్థావర ప్రాణ్యాంతరూఢితములే.
 “అగ్నిముఖావై దేవాః” అనుతీరున బ్రతుకును బెంచుజర రాగ్నిస్వరూ
 పులే దేవతలందఱు నని తేలినఫలము. జగమునందలి జంగమస్థావర
 జీవులకన్న వేతే దేవతలు లేనేలేరు. కాబట్టి బ్రతుకునభివృద్ధి హాయిగా
 నొనర్చుటకుఁదగినట్లు విధింపఁబడిన నిద్రాహారవిహారయోగ్య
 ప్రవర్తన విశేషములే వేదవిహితాచరణీయయజ్ఞకర్మములన్నియును.

“యుక్తాహారవిహారశ్చయ్యుక్తచేష్టశ్చ” అనుతీరుగాఁగోరినంతకాలము బ్రతుకు పొదిగించుకొనుటకై పెద్దలు బోధించిన మంచియుపాయములే శ్రౌతస్మార్తవిహితయజ్ఞవిశేషకర్మములన్నియును.

దేవతలకై యుపవీతము పితృదేవతలకై ప్రాచీనావీతము తిథులయొడ నివీతము ధరించవలయు ననఁగా- దేవతాస్వరూపమై దైవికమైన యాయుర్వృద్ధికై యుపవీతముగా నెడనుపక్కను శయనించవలయును- పితృదేవతాకమై సులభమరణముగోరి ప్రాచీనావీతముగాఁ గుడిపక్కగా శయనించవలయును- పనిపాటులుచేయుటకై సన్నద్ధముగా మనుష్యప్రీతిగా నివీతముగా వెలకిలఁ బడుకొనవలయు ననఁగా దేవతాప్రీతికై యుత్తరదిక్కున కేగి లోకోప్సకారకకర్మ మాచరించవలయును- పితృసంతృప్తికై దక్షిణదిక్కునందు సత్కర్మ మాచరించవలయును- తనతోడిపాటివారి కుపకారము తానున్న దేశముందే సత్కర్మమాచరించవలయునని యభిప్రాయము. ఉపవీత మనఁగా నుత్తరదిక్కు సన్న్యాసమున కుత్తరదేశమును వానప్రస్థమునకు దక్షిణదేశమును బ్రహ్మచర్యగార్హస్థ్యములకుఁ దనజన్మభూమి యను నివాసయోగ్యము లని ‘నివీతమితి మనుష్యధర్మః శబ్దస్యత్ర త్రృణానత్వాత్’ సూత్రమభిప్రాయపడుచున్నది. “దిగ్విభాగశ్చ తద్వత్సంబంధస్యార్థహేతుత్వాత్” అను సూత్రముంబట్టి ప్రాచీనులు దేవతలు దాక్షిణాత్యులు పితృదేవతలు పాశ్చాత్యులు మనుష్యులు మఱియూత్తరాత్యు లనురు లని తెలుపఁబడెను- అనఁగా సూర్యుడుదయించినపు డెండ న్వెనుకఁబెట్టుకొని వచ్చిమదిక్కుగా నడుచువాఁడేమినినై నఁ జేయఁగలఁడు- మనుష్యులొక్కరుమాత్రమే లోకోప్సకారముగుపని చేయఁదగిన నా రని యభిప్రాయము. దేవతలు పితృదేవతలు మఱి యనురులు జనసంఘమున కెంతమాత్రము న్భనికి థారు పనికిరారు

ప్రస్తోత-ఉద్ధాత-ప్రతిహర్త- సుబ్రహ్మణ్యః డనునల్వరుం
సామగాయకులు- పాటకులకుమాత్రమే కడువునిండఁ దిండిపెట్టవలెను
కాబట్టి లోకములోనన్ని పనులకన్నఁ బాడుటయే నిక్కముగా
మిక్కిలి శ్రమకరమగు విద్య- “శ్రుతిరంజకమగు గానమువంటి
విద్య మఱి గానము గానమెయ్యెడను” అనునట్లు వాచికాంగికాహార్య
సాత్త్వికాభినయములలో వాచికాభినయమగు స్వరమువలె జన
రంజకమయిన దింకొకవిద్య మతెద్దియును న్లేదు. శరీరాఠోగ్యకర
ములై ప్రాణిహింసను చేయక మనోరంజనములైన శ్రౌతస్మార్త
కర్మములు మాత్రమే మున్యుపదిష్టములుగాని ప్రాణిహింసాకర
ములు విద్వేషకరములు కేవలస్వోదరపూరకమగు కర్మములు
కేవలస్వార్థులగు ధూర్తజనులకల్పించినపన్నికలుగాని వేదచోదిత
కర్మము లెంతమాత్రమన్దా నేకావు. ఉద్ధాత ప్రస్తోత ప్రతిహర్తలు
మువ్వరుమాత్రము పాటపాడెడువారు. సుబ్రహ్మణ్యఁడు నీవుదంచు
నేకప్రక్కలెగర వేసెన నన్నట్లున్నవాఁడు. కనుకనే పాటకులలోఁ
జేరినప్పటికి న్దలమాత్ర మూఁచువాఁ డగుటచేత వానికి యజ్ఞవిశేష
భోజనము వంతులేదు. నిజమే సోమరిపోతుకు మేపుట దండుగు.
బ్రాహ్మణులమని డాబులుగొట్టుచు లోకోపకారకమగు పనుల న్దష్ట
పడనివారికి గ్రొన్నుగూర్చుండ మేపువారు మిక్కిలి యవివేకులు
కదా?

వరికి నివ్వరి సోమలతకుఁ బూతికయు బదులు పెట్టవచ్చును
గదా? కాబట్టి జీవత్పశువులకుమాటు కాయగూరలేలపెట్టరాదో?
శాస్త్రోక్తలక్షణములుకల జీవవత్పశువులు లోకములోలభించవుకదా?
కాబట్టి మేఁకలు మొదలగుపశువులకుమాటు పిష్టవశువులే వేయక
తీరదు. కూటికొఱకు కోటివిద్య లన్నట్లు శ్రౌతస్మార్తకర్మము
లన్నియు న్నూటికై ధూర్తులు కల్పించినవిదైలే. గార్హపత్య మాహవ

నీయ దక్షిణాగ్ను లనమూఁడగులు వాస్తవముగా వాతపైత్య శ్లేష్మము లనుత్రిదోషములు. త్రిదోషసామ్యసూరోగ్యము త్రిదోష ప్రకోపమునన్ని సాతరోగముకాఁబట్టియారోగ్యమునకై త్రిదోషసామ్య మొనర్చు సాధనమయి నిదాశనవిహారము, స్యుక్తియుక్తముగా నడుపుసాధనవిశేషమే యజ్ఞ మనఁబడును. త్రిదోషమయమగు శరీర మందు గార్హపత్యము పైత్యకోశ మాహవనీయమామకోశము దక్షిణాగ్నిమూత్రకోశము “సప్తనశకం లింగమ్” పంచభూతములు. పంచతన్మాత్రలు. పంచేంద్రియములు. మనస్సు. మఱి యాత్మయు నీపదేదుపదార్థములబ్రతుకు కల్పించఁబడె నీపదేడఁటికే పదేడ్డు రధ్వర్యు అనియు యజమానుఁ డాత్మునివలె నీపదేదుపదార్థములలో ముఖ్యుఁడు కాఁబట్టి వానికే తల గడ్డముల గొటిగించుట కాటుక పెట్టుట మొదలగుసంస్కారము లాత్మునకు సత్త్వరజస్తమోగుణ విశేషములవలె నిరూపింపఁబడుచున్నవి. “తపశ్చఫలసిద్ధిత్యాలోక వత్” యజమానుఁ డుపవాసము చేయవలయును. లోకములో జ్వరముతగిలినవానికి లంఘనము చేయఁచెదరు. లంఘనబృంహణము లాయుర్వేదమున సమయానుకూలముగా విధింపఁబడెను కాఁబట్టి యగ్నిష్టోమాది యజ్ఞకర్మములన్నియు వేయేల శ్రౌతిస్మార్తకర్మము లన్నియుం జకిత్సావిశేషములే యాయుర్వేదతంత్రములే.

అధ్వర్యులు బంగరుకంటెలుపెట్టుకొనవలయు నెఱ్ఱతలపాగాలు చుట్టుకొనవలయును. కట్టు బొట్టు జుట్టు నగలు స్నానము లుపవాసములు వేయేల బ్రాహ్మయజ్ఞకర్మవిశేషములన్నియును. “గుణ త్యాచ్చవేదేనవ్యవస్థాస్యాత్” అను సూత్రముంబట్టి గౌణములు గాని ముఖ్యము లౌతసూత్రము న్నావని యాధ్వర్యవౌద్ధాతాత్మక వాక్యాయకర్మప్రబోధకయజ్ఞాసామవేదోక్తవాచికాంగికాహార్యాభిసమము లన్నియు న్నౌణము లౌపచారికములు న్గాని ముఖ్యము

తెంతసూత్రము న్నావు కావు- హాత్రమగు ఋగ్వేదాత్మక మాససిక
యజ్ఞస్వరూపక సాత్త్వికాభినయమొక్కటియే కేవల సత్సంకల్పాత్మక
మగుటచేత నిర్వికారనిర్మలభావనాత్మకమగుటచేత ముఖ్యమనం
బడును. కావున బాహ్యతాకికకర్మములను విధించుయజుస్సామ
వేదములకన్న ఋగ్వేదమొక్కటియే మాససికమైన మంత్ర మనఁదగి
ప్రధానమగుటచేతనే “అభ్యర్చితంచ” అను సూత్రమునకుఁ
దార్కాణమై త్రయీవిద్యయందు ఋగ్యజుస్సామము లని యజు
స్సామములకంటె ముందు పల్కఁబడెను, సత్సంకల్పమే సత్కర్మము
లకు మూలము కావున సంకల్ప మతాకికాత్మవశముకావున సత్సంక
ల్పాత్మ ఋగ్వేదము. తాకికబాహ్యనాకాయకర్మోద్బోధకాధ్వర్య
వౌద్ధాత్రములకన్న శ్రేష్ఠమని చెప్పఁబడెను. “యేధర్మకర్మ నిరతా
ద్విజదేవభక్తాః- యది మనసా వచసా చ ప్రద్రుహ్యాతి స సర్వ
భూతేభ్యః” ధర్మకర్మనిరతులు ద్విజదేవభక్తులమాత్రమే గ్రహ
వత్తాయు వనుభవించఁగలరని జ్యోతిశ్శాస్త్రమును సర్వభూతదయ
కలిగియుంటమాత్రమే పథ్యాశనవ్యాయామజితేంద్రయత్నములకన్న
మిక్కిలియారోగ్యదాయకమని వైద్యశాస్త్రమును “పారదార్య
మనాయుష్యమ్” వ్యభిచార మాయువును హరించునని వేదములును
జాటుచున్నవి, ఇంతకును “సర్వేజనాః సుఖినోభవన్తు” అని సంత
తమును నిర్మలాంతఃకరణమునఁ గోరుచు సత్సదయలను తప్ప
కొరులను సుఖపెట్టి తా సుఖపడుటయే జన్మసాఫల్య మని సర్వ
వేదశాస్త్రములయొక్క ముఖ్యాభిప్రాయము.

మఱియును జితైకాగ్రత స్థలిగిరచుటకై ప్రతిమారాధనము
స్మృతులు విధించిరని తెలిసికొనలేక “ప్రతిమామందబుద్ధీనామ్” అను
పల్లు చపలచిత్తులగు మనుష్యులకుమనస్సొకపదార్థమునే ధ్యానించుట
సాధనముగా శ్రౌతస్మార్తకర్మకలాపమును విగ్రహారాధనవిధి స్మృతు

శేర్పర్చిరి. కాఁబట్టి బుద్ధిమంతులగు మనుష్యులు శ్రౌతస్మార్త
 కర్మాచరణమంతయుం జిత్రశుద్ధికారణములని తెలిసికొని గౌణము
 లగు కామ్యకర్మము లాచరించి ముఖ్యమగు చిత్రశుద్ధిని సంపాదించు
 కొనవలయును. “చిత్రశుద్ధితేని శివపూజలేలాకోవిశ్వాదాభితామవినుర
 వేను” అన్నట్లుని దాహారవిహారవిషయభోగైకతత్పరులైన స్వాత్మకర
 ధూర్తజనులు “యజపూజాయామ్” అను ధాత్వర్థమెంచి కేవల ధర్మ
 స్వరూపుఁడగు యజ్ఞపురుషుని నిర్మల మహాపుష్పమునఁ బూజింపక
 కేవల కుక్షింభరులై యధ్వర్యదంభవేషములతో తమమలినాంతః
 కరణముల న్బుద్ధిచేసికొనుటకుబడులు “ఏకాదశకపాలం నిర్వపేత్”
 అనఁగా మనస్సుతోఁగూడిన దశేంద్రియము లేకాదశపాలములు
 కావించుకొని యేకాదశరుద్రులకు సంప్రీతిగా నేకాదశేంద్రియ
 నిర్వర్తిత లోకోపకారధర్మరూపక హవిర్దాన మిచ్చి నిత్య
 సంతోషాత్మక స్వర్గము స్మనుష్యుఁడు పొందవలయునని శ్రుతి
 విధించుచున్నది. “జ్ఞాతేనవాచనం సహ్యవిద్వాన్విహితోఽప్ర
 అనఁగా “అయ్యుర్యజ్ఞేన కల్పతామ్” అను మొదలగు క్లుప్తమంత్ర
 ములు యజమానుఁడు మాత్రమే చెప్పవలెను. మంత్రము
 స్మృతార్థము నెలియనివాఁడు యజ్ఞము చేయరాదు. వేదమంత్రము
 లన్నియును పల్లించి చక్కఁగా జ్ఞప్తినుంచుకొనియేమంత్రము స్మృతు
 వక సప్తస్వరజ్ఞానముతో నుదాత్తానుదాత్తస్వరీతములం బొరపాటు
 లేక సుస్వరముగా నచ్చరింపఁగలిగి సరిగా మగ్రతార్థమంతయు
 నెఱిగిన విద్వాంసుఁడు తప్ప నితరుఁ డెవ్వఁడును యజ్ఞము చేయుట
 కైతమాత్రముం బనికిరాఁడు “ఏకశ్శబ్దః సమ్యగ్జ్ఞాతః సుష్మసగ్రహ
 యుక్తః స్వరేలోకే కామధుగ్భవతి” అనునట్లు మంత్రోచ్ఛారణము
 సరిగాఁ జేయుటకుఁగానిమగ్రతార్థమెఱుంగుటకుఁగానియజ్ఞ మొనర్చు
 టకుఁగాని కేవలము ఋషులే తగుదురు. పామరమనుష్యులై హింస

విషయభోగవ్యసనాతురులు కనుక వేదోక్తకర్మము లాచరించుట కెంతమాత్ర మధికారులు కానేరరు కానేరరు. పరాకశ్యస్తీ మధ్యమావైఖరు" లను చతుర్విధశబ్దములలో మనుష్యుడు వైఖరి స్థవ్వఁ దక్కిన మూఁటింటి నైలిసికొననేరఁడు. కనుకనే పతంజలి యనుముని తన శబ్దానుశాసనమున శబ్దచాతుర్విధ్య మెఱిగి సుస్వర ముగా నుచ్చరించినవాడే "యజ్ఞేన స్వర్గముకురతే" స్వర్గకారణ మగు వాగ్యజ్ఞ మొనరిపఁదగినవాడని సిద్ధిశించెను కనుక సతీంద్రియ ద్రవ్యలగు ఋషులకుమాత్రమే శ్రౌతస్మార్తకర్మములు విధింపఁబడు చున్నవి. కాని యింద్రియవివశులు వికరీతదృక్కులు భ్రాంతులుం బామరులగు ప్రాకృతసంసారబద్ధులగు మనుష్యుల కెంతమాత్రము నిర్విధింపఁబడలేదు. విధింపఁబడలేదు. కాబట్టి సర్వజ్ఞులగు మునులు తప్పఁగించిజ్ఞులగు మనుష్యులు యజ్ఞమాచరించుట కెంతమాత్రముం బనికిరారు పనికిరారు. శ్రౌతస్మార్తకర్మములు చిత్తశుద్ధిలేని ప్రాకృత పామరమనుష్యులకే విధింపఁబడునెడల పెట్టినారు, లింగము వదిన ర్లన్నట్లు విధింపఁబడిన శ్రౌతస్మార్తకర్మములలో నూటవవంతుకన్నం బ్రమాదమురానీ కావంతైన నాచరింపఁజాలని పామరులకు విధింపఁ బడిన ప్రాయశ్చిత్తకర్మము వేయిరెట్లుండును. ప్రాయశ్చిత్తకర్మమే సరిగా నెఱవేర్చుకొనఁజాలని సంసారులు విధ్యుక్తకర్మ మెట్లు రవం తైన న్నొనసాగింపఁగలరు? ద్విజత్వము మొట్టమొదట సిద్ధించిననాని బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్యులు కానేరరుగా? బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్యులుతప్ప ఇతరులు అగ్నిష్టోమ మాచరింపఁదగరుగా? వెట్టికుదిరనంగాని పెండ్లి కాదు. పెండ్లియైననాని వెట్టికువరదన్నట్లు ద్విజులుతప్ప అగ్నిష్టోమ మాచరింప రాదు. మఱి యగ్నిష్టోమమాచరించినందప్ప ద్విజులు కానే రరు సంస్కరింపఁబడిన మాత్రముచేత మనుష్యులు ద్విజులయినచో శూద్రు లేల ద్విజులయి యగ్నిష్టోమమాచరింపరాదో? నిక్కముగా

మంత్రమున్యథావిధి నుచ్చరించుటకుఁగాని మంత్రార్థము తెలిసికొనుటకుఁగాని “శ్రుతిస్థానే స్వరాస్వక్తుం నాలంబహ్మపి తత్త్వతః” అని నారదముని చెప్పినట్లు మనుష్యు లెంతమాత్రము న్జాలరు చాలరు. కాఁబట్టి శ్రౌతస్మార్తకర్మాచరణము విద్వాంసులతీంద్రియద్రవ్యలగు ఋషులకేగాని ప్రాకృతులగు పామరజనుల కెంతమాత్రము న్నాదు కాదు. కాఁబట్టి మనుష్యు లుచ్చరించునది త్రయీవిద్యయు న్నాదు ద్విజాలమనుకొని ఏ రాచరించుకర్మములు విధ్యుక్తశ్రౌతస్మార్తకర్మములు న్నావు. పరమార్థము న్నిత్యమైన వేదమంత్రము అనిత్యమైత్యవ్యవహారమునకు సాధ్య మెట్లగును? కనుక నిద్రాశనవిహారసౌఖ్యమునకై సాయపడని యేవో లేనిపోని యాకాశకంచాంగములు చెప్పఁజూచు దాము శ్రోత్రియులమని దంధవేషములతోఁ బశుహింస కావించుచు పెట్టికల్పములం బన్ని స్వార్థపరులై సోమరులై మంత్రము మావలె నుచ్చరించవలయుననియును శ్రుతిస్మృతుల కర్థము మేము చెప్పినదేయనియును మఱి యాధ్వర్యవమునకు మేమేతగినవిద్వాంసులమనియు ననాదిగా స్వార్థపరధూర్తుల కృత్రిమకల్పమున న్దమబ్రతుకు వృత్తిగా నేర్పర్చుకొని వ్యభిచారమును దొంగతనములకు వాత్స్యయనమాత్రముల న్నౌమారతంత్రము నిద్ధ్యుక్తములను దుర్జనులవలెఁ దాము చేయుకర్మములు శ్రుతిస్మృతినమ్మతములు న్నేడచోదితధర్మములని చాటుచుం దెలిసీతెలియని ధూర్తమానవులు తమతోడిపాటి వారలం జెఱచి క్రొవ్వునం దాముచెడుచున్నారు. తనతోడిపాటివారి బ్రతుకు సౌఖ్యమునకుఁ దగునన్న పానవస్త్రముల న్నూర్చుకొనుటకై చేయుపనికన్న మనుష్యుఁడాచరింపఁదగిన విధ్యుక్తకర్మ మింకెద్దియు న్నాదుకాదు. కూడుగుడ్డలకై పనికిరాని శ్రౌతస్మార్తకర్మములన్నియు నిస్సంశయముగా ధూర్తజనకల్పితములే దంధకృత్యములే మోసములే మోసములే. వేదము స్మనుష్యులు పరింపనేరదు. బ్రహ్మకైన

వేదార్థ మెఱుంగరాదన మంత్రార్థము నైలిసికొనుట మనుష్యులే సాటివారు? మంత్రార్థము తెలియఁజాలనిపాఠకులకు శ్రౌతస్మార్త కర్మాచరణ మిట్లు నిర్వచింపఁగలరు? ఋషులు ఋషులొనరించుట కొఱకుమాత్రమే వేదకథన మొనర్చిరి. మంత్రార్థము నెల్లడించిరి. శ్రౌతస్మార్తవిధ్యుక్తకర్మము లాచరించిరి. మనుష్యుఁడు మనుష్యుల కొఱకే వంశాయువచ్ఛడిచేయునుగాని తేళ్ళ కొఱకు కాదుగా? యత్రిందియద్రవ్యలు కామరూపులు సత్యసంకల్పులగు ఋషుల నడువడి ఋషులు తెలిసికొని యానందించుటకేగాని సంసారపాశబద్ధులగు మర్త్యుల కేంతమాత్రము న్నాదు కాదు. “శ్రుతేరివార్థం స్మృతి రస్వచ్ఛత్” అను విధముగా శ్రుతియొక్క తాత్పర్యము శ్రౌత కర్మముచేతఁ గన్న స్మార్తకర్మముచేతనే సరిగా వెల్లడింపఁబడుచున్నదను మహాకవివల్కు మిక్కిలి గణనీయుము.

అశ్వమేధమానందు చచ్చినగుఱ్ఱమునకు మేతపెట్టు శ్రౌత కర్మముకన్నఁ దప్పటదుగులిడుచు హాయిగా నాడుకొనుచున్న పిల్లని కన్నప్రాశనము కావించుస్మార్తకర్మము శ్లాఘ్యముం గన్నువండువు కదా? “శబ్దగుణక మాకాశమ్” అనుతీరుస నావేదపురుషుఁడే శబ్ద బ్రహ్మమాకాశమునఁ బ్రతిఫలించె నాక్షరిబింబముమాత్రమే శ్రవణేంద్రియగ్రాహ్యముకాని నిక్కముగా నాదబ్రహ్మముభౌతికముకాదు. కనుక శ్రవణేంద్రియముచేత యధార్థముగా గ్రహింపఁబడనేరక ప్రతిబింబితమైమాత్రమే గ్రహింపఁబడుచున్నదని బోధించిన మునుల బోధనుకూడఁ బ్రాకృతులు వివరీతదృష్టులుకావున శబ్దబ్రహ్మమగు మంత్రమునకు వివరీతార్థముచేసి శ్రౌతస్మార్తకర్మకలాపము స్వార్థ పరులై కామ్యకర్మముల న్నావించుకొని తమతమయిష్టానుసారముగా, పన్నపానముల న్నల్పించి దేవతలపేరుచెప్పి మద్యమాంసాశనులై వ్యసనకరులై సౌత్రామణిముస్మర్యపానము ఊంసాశనముంగ్రతువుల

విధ్యుక్తమని పామరుల స్వశపర్చుకొని తామొనర్చుకూరికర్మములు
బీభత్సకార్యము లశ్లేలచేప్ట లన్నియును శ్రౌతస్మార్తవిధ్యుక్తమని
చెప్పి విట్టవీగుచు భూతద్రోహముకావించుచున్నారు. బ్రతుకున
నెద్దియోపని నేయకతీరదుకదా? తనతోడిపాటివారికి సుఖమగు
తీరునఁ బ్రవర్తించియొరులనుసుఖపెట్టి తాసుఖపడునట్లుచేసినపనియంత
యును విధ్యుక్తమేయని వేదశాస్త్రోపదేశ మొనర్చిన మునుల ముఖ్య
తాత్పర్యము.

“స్యాత్ప్రకృతిలింగాద్వైరాజవత్” అను సూత్రముంబట్టి
యజమానుఁడు వేటాడి చంపినమృగమాంసముతో సవనీయమును
సప్తము చేయఁబడవలయునని ప్రతిపాదించఁబడగా సవనీయ మను
సప్తము మాంసముతోడనే చేయఁబడనక్కరలేదని సూచింపఁ
బడెను కాఁబట్టి మాంసాశనులుమాత్రమేమృగములను వేటాడెదరు
కాఁబట్టి క్రతువులు మాంసాశనులకుమాత్రమే విధింపఁబడెనుగాని
శాకాహారుల కెంతమాత్రము ని్వధింపఁబడలేదు. కాఁబట్టి మృగము
ను వేటాడి చంపి యామాంసముందిని జీవించుకూరికర్ములగు
మనుష్యులుతప్ప కేవలభూతవయాకరులై యహింసాపరాయణు
లగు సజ్జనులు వశుహింస నివ్విధించు యజుర్వేదవిధు లెంతమాత్రము
నేయఁదగదు.

జ గ ద్గు రు ప్ర శం స

“పౌరుషేయవచనానితు పురుషబుద్ధి క్రభవత్వా ద్భాత్యా
విప్రలిప్సయావా ప్రయుక్తాని మూలదోషేణ దుష్టత్వాదయథార్థా
నిభవంతి” మనుష్యులందఱును భ్రాంశులు వంచనాకరులగుటచేత
వారలాడుపల్కులుయథార్థములుకావనసర్వతస్త్రిస్వతంత్రుఁడనితెగ
బారెడుబిరుదుతోఁకంటించుకొన్న పార్థసారథి మిత్రునిపల్కులుకూడ

పౌరుషేయములగుటచేత నయథార్థములు కాకమానవుకదా? తాఁ
 జేసినశాస్త్రదీపి కపౌరుషేయము భ్రాంతిమూల మయథార్థమని
 తెలిసియుం బూర్వమిమామాంసాశాస్త్రము న్యథార్థముగా బోధచేయు
 నని వెట్టి నమ్మక మేలకొనెనో? నాకెద్దియు న్దెలియదు నేను బొత్తిగా
 భ్రాంతుఁడ ననమర్థుఁడనై నప్పటికిని శాస్త్రార్థముం జేయఁగలనని నభి
 లాఁ బండితునివలె సంభావనముగోరు ధూర్తమానవుల నేమన
 వలయును? గ్రహచారముచే నోటికివచ్చినట్లాడు పిచ్చివాఁడను
 బొట్టకూటికొఱ కిట్లు పండితునివలె నట్లించు న న్నరుణించి నాగోరిన
 యన్నపానముం దాత లీగోరెదవన్న నెంతబాగుండునో యట్లు
 తన యజ్ఞతం బాహుటము నొప్పకొనిక తా నేమో వేత్తననియుఁ
 దాఁ జెప్పి న్నదే శాస్త్రార్థమనియు విభ్రాంతి సమ్మిశ్రు లహంకార
 విమూఢాత్ములై నావలె నెంత చాటభారతము శాస్త్రదీపిక ప్రచు
 రించిరో! “శతాంధాః కూపం ప్రవిశన్తి” అను చందమునఁ “గురూవీ
 కురూవీ యేలఁ బుట్టితివే” యన సురూపుల న్నెక్కిరించుట కన్నట్లు
 సర్వభూతదయాపరు లహింసావ్రతపరాయణులు సకలజగన్నిత్రులు
 సర్వజనసములును “యదేవ శ్రేయస్సాధనయాపం యాగహోమాది
 తదేవ ధర్మశ్శుచ్యతేలోకే-నాపూర్వమన్తఃకరణప్రవృత్త్యా ది వా
 లోకప్రసిద్ధి విరహాత్ ” అని ముశులు సీయెడమచేయి తీయుము నా
 వుట్టచేయి పెట్టెదనన్నట్లు వ్రాసిరి. శ్రేయస్సాధనమగు ధర్మము
 పశుహింసాత్మక యాగహోమాది క్రూరకర్మమే యగునని సర్వ
 భూతదయాపరతంత్ర నిర్మలాంతఃకరణాది సాత్వికకర్మము కాదట-
 లోకప్రసిద్ధము క్రూరక్రతుకర్మమేగాని యహింసావ్రతము కాదట-
 యోహో మాంసాశనక్రూరాంతఃకరణలకు సర్వభూతదయావ్రత
 పరాయణలోక మెట్లు తెలియు న డటుండఁగా పౌరుషేయలోక
 వ్యవహృతములగు శ్మార్థములు పౌరుషేయము లేయగునని

✱ యపౌరుషేయము లెట్లుగును ? నా కెట్లుగా సగపడెన్ గాని నేఁ
 జూడలే దను మోసకానివలె నివి మంత్రము లని పురుషప్రయత్నము
 చేతనే వేదము లుచ్చరించు వేదము లపౌరుషేయములను ధూర్త
 ప్రలపితము లేమనవచ్చును? మిశ్రిగాదా ! దేవతాప్రీతిగారాజుగారు
 యాగముచేసెన రాక్రతువునందు మనుష్యపశువు కాదగినవారు
 మీరుగాని మీపుత్రుఁడుగాని నిశ్చయింపఁబడిరని రాజభటులు
 మెడన్పాశములు వేసిలాగుపప్పుడు మీరేమిచేయుదురు? శునశ్శేవుడు
 యజ్ఞపశువు కావింపఁబడినలోకప్రసిద్ధి నొప్పుకొనెదరో? తనదికానిచో
 గోదావరివరకు దేకుమన్నట్లున్నది వీర్నివాఁత- పురుషప్రయత్న
 కృతములుకావున మంత్రమంత్రార్థములు రెండును బౌరుషేయములే.
 ఇది పౌరుషేయమనియు నిది యపౌరుషేయమనియును నిర్ణయించు
 తెలివికూడ బౌరుషేయమే “పురికేతఱితి పురుషః” హృదయమం
 దవ్యక్తముగానుండి సకలలోకవ్యవహారకారణమగు జ్ఞానము పురుషుఁ
 డనఁబడును. “పురుషఃపద్మవత్రాంజువ నిర్లిప్తః- అసంగోహ్యాయం
 పురుషః” అని తెలుసుకొన్నవాఁడు “బ్రహ్మవిద్ర్భవైవభవతి” అన్నట్లు
 ✱ “వశర్మణా సప్రజయా త్యాగేనై కే అమృతత్వమానశః” న అనిత్య
 సంతృప్తియే స్వరూపముగాఁ గలజ్ఞానమేపురుషుఁడని తేలినఫలితము
 కదా ? “స్వర్గకామాయజేరి” అనుటచేత స్వర్గము నాసించువాఁడు
 యజ్ఞము చేయవలయునని విధ్యుక్త కర్మాచరణమునఁ జిత్తశుద్ధి
 కలుగును. విశుద్ధాంతఃకరణమునందు జ్ఞాన ముడయించును.
 “ప్రజ్ఞానంబ్రహ్మ” అనుటచేత జ్ఞానమే బ్రహ్మస్వరూపము- మతే
 కోర్కెయులేక నిత్యసంతృప్తి నిక్కమగు ధర్మ మగున్గాని వపా
 హోమాది క్రూరకామ్యకర్మము ధర్మము కాదను నితనిచెంత నాట
 ✱ పాటలఁ జాటుచున్న పరమభాగవతలోకమును ఘూకమునకు లోక
 బాంధవునివలె నీక్రూరక్రతుకర్మమున కెంత యప్రసిద్ధమయ్యెను ?

(ఎలుకకు) దొండ పాక్షి యన్న ట్టివశుహంసాపరులకు మాంసాశనవ్యసననిమగ్న కండితమ్మన్యలోకమే ప్రసిద్ధసాక్ష్యమా ? పౌరుషేయవాక్కులు దోషభూయిష్టములు. వేదవాక్కు లపౌరుషేయములు కనుక నిర్దుష్టములు కావునఁ బ్రమాణముపకు మనుష్యులెంత బుద్ధిహీనులో ? మంత్రబ్రాహ్మణాత్మక వేదవాక్యములు-“ఇషే త్వోర్జేత్వా- ఇషమేవోర్జం యజమానాయదధాతి” అనువాక్యములు మనుష్యులుచ్చరింపఁగా వేదవేత్తలు విన్నారా ? లే కావాక్యము లాకాశవాణి నలెకా ? “అధ్యేతవ్యో వేదః” అనునప్పు డధ్యాపకులనోళ్ళు పౌరుషేయములా లేక యపౌరుషేయములా? యధ్యాపకులమ్మకడువునఁ బుట్టలేదా ? అపౌరుషేయములైన వేదవాక్కులు దోషభూయిష్టములగు మర్త్యులనోళ్ళ వెలువడుటెట్లు ? “తస్మాదనాప్తవచసాం సత్యేవా ప్రామాణ్యే వక్త్రదోషాధీనత్వాద్వేదేచ తదభావాత్ప్రామాణ్యమేవ వక్తవ్యమ్” అని ప్రతిపాదించిన మిశ్రులనాదిసంప్రదాయసిద్ధమై పారంపర్యముగా నుపదేశింపఁబడుచుఁ బఠనపాఠనముల మాఱుకున్న హేతువుచేత నిషేత్వాదివాక్కులపౌరుషేయములుం బ్రామాణ్యములనుచున్నట్లే యనాదిగాఁ బఠనపాఠముల మాఱి కార్యావర్తేతరదేశముల న్వేదములని వాడుకొనఁబడుచున్న వాక్కులప్రమాణములని యెట్లు నిర్దేశింపఁగలరో? “అన్నాత్పురుషః” అనుటచేత లోకములో నందఱికన్న మిశ్రుల తాతలే ముందు పుట్టిరా ? యాగహోమాదికర్మమే ధర్మముగాని యితరకర్మమెద్దియును శ్రేయస్కరసాధనమగు ధర్మముకాదని- తన తాతల సమానకాలికులగు సాంఖ్య శాక్యార్థ త వైశేషిక మతావలంబుల వాక్యము చోదనాలక్షణము కాదా ? శ్రేయస్కరసాధన చోదనాలక్షణధర్మము కాదా ? “అనంతావై వేదాః” అనియును బ్రతియుగమును వేదములు మాఱుచుండునని మిశ్రు లెఱుఁగరా ?

శేవలముమాంసాశనవ్యసనకురులు తాము తినుటకై గ్రామదేవతకుఁ
గోడిమొక్కుకొన్నట్లు “అదః ప్రథమః పశూనామ్” అనుతీరుగా
నల్లమేఁకమాంసము దేహోగ్యకరమని రుచిమరగి “క్షశమాలభేత”
అనుననాదివాక్యమున కపార్థకల్పపక్షముం బిన్ని యాగహోమాది
కర్మమే శ్రేయస్కరసాధనధర్మ మనుచున్నారు

“మనస్తు పృథివ్యాదీనామేవాన్యతమాత్మకం. తేభ్యోఽ
వన్యద్వాసర్వథాతావదస్తి మనః, తచ్చార్థతద్గుణేష్వేవ స్వతంత్రం
ప్రవర్తతే న బాహ్యేషు సూపాదిష్విత్వాంతర ముచ్చతే, సూపాది
జ్ఞానేవ్యపితచ్చక్షురాదిసహాయం ప్రవర్తతే, ఏవమనుమానాది వ్యపి
లింగాదిసహాయమ్, అన్యమనస్కస్య సంప్రయుక్తేవ్యపి సూపాదిషు
జ్ఞానానుత్పత్తేః స్మృతావపి సంస్కారపరతంత్రం ప్రవర్తతే నస్వ
తంత్రమ్” అనిపెద్దలమాట. మనస్సుఉన్నది. ఆత్మగుణము లందదిస్వ
తంత్రము ఇతరములందుపరతంత్రము. మనస్సనుజయించినవారేద్రవ్యము
వాస్తవముగాశబ్దబ్రహ్మమగు వేదపురుషుని దెలిసికొనుట కతీంద్రియ
ద్రవ్యలగుఋషులుమాత్రమే యధికారులా ఋషీంద్రుడు తాఁ దెలిసి
కొన్నతీరుతక్కినఋషులకుఁ దెల్పగోరి యాశబ్దబ్రహ్మమున “ఇషే
త్వోజ్జేత్వా” అనురీతిగాఁబ్రకృతి ప్రత్యయములేర్పర్చి యింద్రియ
గ్రాహ్యముగావించెను. శ్రవణపథమందుతోఁచిన వేదాత్మకమగు శబ్ద
బ్రహ్మమును దనసాటిఋషులమెప్పునుగోరి జై మిని “అథాతో ధర్మ
జిజ్ఞాసా” అనుసూత్రములద్వారమునవివరించెను. “ఛన్దోవత్సూత్రాణి”
అనుటచేత నిషేత్వాదివేదశబ్దములవలె సూత్రార్థవిచారణమున కతీం
ద్రియద్రవ్యలగుకపిలవతంజలిగౌతమకణ్వజైమినివ్యాసాదులవంటి మహా
ర్షులుదక్కవివరీతబుద్ధులు ప్రకృతిబుద్ధులు ప్రాకృతులగు పామరజను
లొకవేళమిశ్రులవలెఁ బ్రతిభావిరాజితులయినప్పటికిఋష్యైకగ్రాహ్య
మగు దేవభాష భాషచేత వివరించుట నిష్ప్రయోజనము. కావుననే
యైతమమనుష్యులై న గౌతమబుద్ధ మహావీరాదులు తమతమమతము

లను దమతమదేశభావలగు పాళి మొదలగునాటపల్కులతో వెల్లడించిరి. జగద్గురుఁ డతీంద్రీయద్రవ్యయగు మహర్షి కావున బ్రహ్మసూత్రముల నేవల సాధనచతుష్టయసంపన్నులయిన ఋషితుల్యులు మాత్రమే యధికారులని దేవభావ న్దలిపెను. వేదములకు ఋషి కృతసూత్రములకు దేవభావచే భాష్యమొనరించుట జన్మసిద్ధులగు జగద్గురువుల కొక్కరికే చెల్లును. జగద్గురువులు గీర్వాణభావచేత భాష్యముచేయుట పులినిజూచి నక్క వాఁతలువేసికొనుటయే. జగద్గురువులవంటి యాజన్మసిద్ధులుం బుట్టునన్న్యాసులకుఁ దగ్గు నితరులు దేవభావయొక్క మర్యాద నొకవేళఁ దెలిసికొనుచుతిథి నొప్పారీయు దేవభావతో వ్యాఖ్యానమొనరింప నమర్దులగుట శశవిషాణమువలె మిక్కిలియసంభవము. దేవయోనిసంభవులగు కపిలాదిమహర్షులమాట యటుండఁగా మనుష్యులలో నొక్క జగద్గురువులుతప్ప ఛందస్సూత్రార్థములఁ దెలిసి గీర్వాణభావతో భాష్యమొనరింపఁగలచుతిథి మతెవ్వనికి న్ లేదులేదని ఘంటాపథముగాఁ జాటక తీఱదు తీఱదు. అమ్మకడువునవుట్లిన తక్కినవారందఱును స్వోదరపోషణార్థమైతమకుఁ గూడ దేవభావ తెలిసినట్లు దంధముతో వ్రాసిన వ్రాతలుగాని యీమిత్రశాదులభావ యాలపెయ్యగాక గేదెపెయ్యయన్గాక దేవభావయు న్నాదు దేశభావయు న్నాదు కాదు. “శ్రుతిశ్చభిన్నాస్మృతయశ్చభిన్నా మహాఋషీణాం మతయశ్చభిన్నాః” వేదార్థము న్గూర్చియు న్నూత్రార్థమున్గూర్చియు నభిప్రాయభేదమందు దేవతల యొక్కయును ఋషులయొక్కయును సందేహము న్దీర్చుటకై సాక్షాత్తుగా శివుఁడే జగద్గురుఁడుగా నుదయించి ప్రస్థానత్రయము కావించెను. కానిచో సూత్రకారులకుఁగూడ శక్యముకానియట్టి శాస్త్రీయగభీరవాగ్దశనము జగద్గురున కొక్కరికే చెల్లు పెట్టు ?

మిశ్రవాదనిరాదరణ

“బ్రహ్మణితు సహవస్థానాద విరుద్ధా విద్యా సతేనోచ్ఛేత్తుం
సాశక్యా - తతశ్చానిర్మోక్షప్రసంగః - తస్మాద్బ్రహ్మణః ప్రశం
సార్థైరస్థాయిత్యేన ప్రపంచస్యా సత్యముపచర ధ్విరౌపనిషదై
స్తదనుసారిభిశ్చేతిహాసపురాణై రాభింతానాం వాక్య తాత్పర్య
మజానానాన్యాయాభియోగశూన్యనాం ప్రలాపోయమద్వైతవాద
ఇత్యుపేక్షణీయః - తత్సిద్ధమవికల్పస్య ప్రత్యక్షస్య విశేషవిషయ
త్వమ్” ఇట్లే మీ దౌర్జన్యము! జ్ఞానలవదుర్విదగ్ధులు సంకరమిత్రులు
పెద్దకుండల కెసళ్ళు పెట్టుచున్నారు. వేదాంతేతిహాసపురాణమతాను
సాకులగు మహర్షులు భ్రాంతులై యద్వైతముగాఁ బ్రేరేక్షనిపదరు
చున్నాఁడు “స్వర్గపుత్రాదిభేదశ్చ కీదృశాత్కర్మభేదతః, ఇతియావన్న
విజ్ఞాతం తావన్నైవ ప్రవర్తతే” కాబట్టి మేకర్మముచేసి నందువల్ల
యేఫలమువచ్చునో యాకర్మము నడిపించువిధానమును దర్శించి
వమునాకర్మచేయువానికి ముందుగాఁ దెలిసియుండవలెనుగదా.
సంభోగకర్మమువలన సంతానముకల్గుచుంటప్రత్యక్షముగానియపూర్వ
మప్రత్యక్షమననుభూత మయినస్వర్గఫలమందు మనుష్యునకుఁ గోర్క
పుట్టనేపుట్ట దొకవేళదయ్యమునుగన్నస్వత్నమువలెఁ బిచ్చివా రామ
కొనుకర్మ కాబట్టి లేనిస్వర్గఫలానుభవము త్రాగినవానికిఁ బొమ్మ
లగపడినవిధమునఁ దోచినప్పటికి న్నగనారవిందము న్గోయుటకై వెట్టి
వాఁడుతప్ప నేమాత్రమైనం బుద్ధియున్నవాఁడు చెయిచాచునా?
ప్రత్యక్షముగాఁ జిత్తవిశ్రాంతికరములగు నుపనిషద్వాక్యములు
విభ్రాంతప్రలపితములఁట యీ గగనారవిందమువలె శశవిషాణమురీతి
నసంభవమగు స్వర్గఫలబోధకకామ్యకర్మవిధాయకకూరాధ్వర్య
వాక్కులు సత్యములఁట యోహో యేమీ సంకరమిత్రుల పొగరుఁ

బోతువాఁత ? తాఁబట్టిన కుండేటికి మూఁడే కాళ్ళని వాదించుచు
 నుపనివదితిహాసపురాణమతములను దూషించుచున్నాఁ డీమాతరి
 పురుషుఁ డీసంకరమిశ్రి ? యుక్తి చెప్పుచున్నాఁడా వీనితాతయుక్తులు
 చెప్పి వీని వాద ముఁడఁగ్రదొక్కు కేవలద్వైతమతవై భవ మొక్కొం
 తయు స్థలపోయనేఁడా ? వేదములు విభజించిపురాణేతిహాసములను
 సకలలోకోపకారార్థమై యుపదేశించి ముముక్షువుఁకుఁ గైవల్యపదవి
 కరతామలకమగునట్లు బ్రహ్మసూత్రములఁ గావించి యద్వైత
 మతముం బ్రవర్తింపఁజేసిన వేదవ్యాసమహర్షి కూడ వేదవాక్య
 తాత్పర్య మెఱుఁగఁడని తృణీకరించిన క్రూరక్రతుకర్మవ్యసనపర
 ధూర్తమిశ్రుల నేమనవలయును ? “అథాతో ధర్మ జిజ్ఞాసా” అని
 లోకకవస్తుధర్మ మెఱిగించి యాయుర్వేదతత్త్వ మెఱిగి యాధి
 వ్యాధుల మాన్చుకొను నుపాయము స్లోకులందఱు నైలిసికొని నిద్రా
 హారవిహారముల న్నియమించుకొని హాయిగాఁ దమబ్రతుకు గడపు
 కొనుటకై శ్రుతిచోదితకర్మముని మివ్వెట్టివ న్నాని తిన్నగా నియమ
 ముల ననుసరించి తమబ్రతు కారోగ్యముగాఁ బొడిగించుకొననేరరని
 జనులకు “పూర్వజన్మకృతంపాపం వ్యాధిరూపేణ బాధతే, తచ్ఛాంతి
 రౌషధై ర్దానైర్జపహోమాదిభి స్సదా” అనుతీరుగాఁ బూర్వ
 మీమాంసాశాస్త్రమును సర్వజ్ఞుఁడుం బరమకారుణికుఁడైనదై మి
 యుపదేశించెను. పూర్వమీమాంస యనఁగా సాధనచతుష్టయ
 సంపన్నులగు ముముక్షువు లాచరింపఁదగిన పారలౌకికకృత్యముల
 విధించుశాస్త్రము. వ్యాసముని “అథాతో బ్రహ్మజిజ్ఞాసా” అని
 యుపదేశించె నిట్లు తెలిసికొను ప్రజ్ఞలేమి స్మిత్రులు “మూఢః పర
 వ్రత్యయనేయబుద్ధిః” అనుతీరుగాఁ దనుగన్న తల్లిదండ్రు లెవ్వరో
 శ్రుతివాక్యతాత్పర్యముంబట్టి తెలిసికొననా మిత్రులు లేక తన
 యిరుగుపొరుగు పామరవాక్యతాత్పర్యముంబట్టి తెలిసికొన్నాఁడో ?

న్యాయాభియోగశూన్య లద్వైతవాదు లనుచున్నాఁడే? తా నేన్యాయముంబట్టి తనతలిదండ్రుల నెలిసికొనఁగలఁడో? ప్రత్యక్షాది ప్రమాణముల నెట్లు తన తలిదండ్రుల న్నాధింపఁగలఁడో? తనపుట్టుక సంగతియే తాను సప్రమాణముగా నిర్దేశింపఁజాలని గర్వవర్తతా రూఢమిశ్రు లుపనిష్కృతఖండన మొనరింప సాహించుట కొండ న్దగరు ధీకొనుటకదా? కోళ్ళు తోలుమన్నఁ గోటలోని సంగతులు చర్చించునట్లు పూర్వమిమామాంసాశాస్త్రముం బ్రతిపాదించు జైమిని సూత్రముల నివ్వరించుటమాని తానుగాని తనతాతలుగాని కలయైనఁ గనుఁగొనని యుపనిషత్సతము చర్చించుచుండెనా! హా! యీమిశ్రుఁ డెంతధూర్తు? బ్రహ్మముతో నొక్కటిగా సవిద్య చేరియున్నదట- కాబట్టి బ్రహ్మమునుండి యవిద్యతో సివేయఁబడశక్యముకాదట- యేమీ మిశ్రుల విపరీతపు తెల్విపొగరు? తనవీఁపే తా నెఱుఁగని మిశ్రుఁడు కేవల మలౌకిక మచుంబిత మతీంద్రియమగు బ్రహ్మము నూర్చి తా నెఱిగిన యజ్ఞాయుధములు చేట రోలు రోకలితెడ్డుల కంటఁ జుంకనఁ జేయుచున్నాఁడు.

“అల్పవిద్వాంసుడే యాక్షేపణకు పెద్ద” అనుకవివాక్య మీదేవానాంప్రియునెడ నెంత నిజమయ్యెను? బుక్కు మానసిక కర్మము యజుస్సు కాయికకర్మము సామము వాక్కర్మము కనుక మనోవాక్కాయములు మూఁడు నింద్రియవికారములు న్నార్యాత్మక ములే- యుత్పత్తిస్థితినాశవత్తులే- యనిత్యములే కావున స్వప్న కార్యములవలె మిథ్యలే- మఱియును మనోవాక్కాయకర్మసాక్షి నిత్యసత్యోపవర్గకారణకేవలనిర్గుణాద్వైతపరమాత్మయొక్క యునికి నొప్పక తీరుదుగా? “యజ్ఞేన స్వర్గమకురుతే” యజ్ఞకర్మము చేత స్వర్గముం బుట్టించినాఁడని కదా యర్థము- స్వర్గ మతీంద్రి యమా? యింద్రియగోచరమగు పదార్థమా? అవాఙ్మనసగోచరము

స్వర్గమయ్యెనినేనిఁ ద్రికరణసామ్య మెట్లగును? స్వర్గముయజ్ఞముచేత
జేయఁబడినపుడు కార్యముగాకతీరదుగదా? యజ్ఞము సాధనము.
స్వర్గము సాధ్యము. యజమానుఁడు సాధకుఁడు. కాఁబట్టి యజ
మానుఁడు యజ్ఞమును సహజసత్యవస్తువులు రెండున్నపుడుమూఁడవ
వస్తువయిన యపూర్వస్వర్గవస్తువు దంపతులవల్ల సంతానమువలెఁ
బుట్టింపఁబడుచున్నది. పాంచభౌతికోపాధితో నుండిననాని మఱియు
దేహధారియై యజమానుఁ డుండకతీరదు. సచేతనులగు యజమాన
దంపతులచేతనమగు యజ్ఞకర్మముచేత బుట్టించుసంతానయావమగు
స్వర్గముకూడ సచేతనము కాకమానదుగా? పాంచభౌతిక దేహ
ధారి కాకతీరదు. పాంచభౌతిక జగదతీతాపూర్వఫలము స్వర్గమనెడు
ద్వైతు లేమి యిట్లు పళ్ళలోఁ గాలు వేసిరి? దేహమువలన
దేహము కలుగునుగాని యశరీముచేత శరీర మెట్లు కల్పించఁ
బడును? కాఁబట్టి యశరీరస్వర్గఫలము న్ననుయజమానుఁడుకూడ
నశరీరుఁడు కాకతీరనపుడు ద్వైతవాదమునకు నీళ్ళధార విడువ
వలయును. “సతోఽసన్నజాయతేఽసతః సన్నజాయతే” (నాసతో
విద్యతే భావో నాభావో విద్యతేసతః) అను లోకజ్ఞానమించుకయైన
లేక ద్వైతు లాహా యెంత దివాంధులై లోకబాంధవులగు నుపని
షత్తేజము న్గనఁజాలకున్నారు. బ్రహ్మతో నెడతెగ కెప్పుడు నీవిద్య
యున్నది కాఁబట్టి బ్రహ్మనుఁడి యవిద్య పెఱికివేయఁబడదుగావున
మోక్షము లభించనేరదట. యేమిద్వైతులభ్రాంతి. పూర్వ
మీమాంసాసూత్రముల కిట్లు లవకతవక వ్యాఖ్యానమొనర్చిన
మిశ్రులు తనమీన దానినీడతో నెడతెగకుండుటచేత శుద్ధశరీరులు
కాకుంటచేతనే గుంకరులు మిశ్రియని పిల్వబడుట కొప్పుకున్నా రతని
శరీరమువలె నద్దానినీడకూడ వాస్తవమేయనుకొని తనశరీరమును
గూర్చి చింతించినపుడెల్ల దానినీడనుగూర్చి చింతించుచున్నాఁడు.

మఱి యానీడతోఁ దనశరీరమున కెంతమాత్రము వాస్తవసంబంధము లేదని నిశ్చయింపలే కొకప్పుడానీడ తన శరీరప్రతిబింబమా లేక తనశరీరమానీడయొక్క ప్రతిబింబమా యనికాని మఱి తన శరీర ప్రతిబింబ మొకవాస్తవమగు దయ్య మని కాని బ్రమకూడఁ బడుట చేతనేకాఁబోలు నీదేవానాంప్రియుఁడు “ఇంద్రాయానుబూహి”-అని మనుకల్పానుకృత మృషాజేవతలతోఁ బిచ్చివాఁడు దయ్యములతో వలె వ్యవహరించుచుఁ దననీడకుఁ దనశరీరమునకు న్నలసంబంధము కేవలము భ్రాంతికల్పితమని తెలియకున్నాఁడు. వాస్తవజీవాత్మకుఁ దైన దనకుఁ ఎట్లు తనశరీరమునకుఁ దచ్చాయ మిథ్యాప్రతి బింబమో, యట్లే వాస్తవమగు బ్రహ్మమునకు మిథ్యయగు జగదాకృతావిద్య ప్రతిబింబమని తెలిసికొనలే కద్దమునఁ దననీడతోఁ బోరాడు పిచ్చుక యగుచున్నాఁడేమి ద్వైతసంకరమిశ్రి ?

బ్రహ్మవి ద్భ్రష్టౌవధవతి-అహం బ్రహ్మస్మి-మాయామాత్ర మిదం విశ్వ మద్వైతం పరమార్థతః” అను నుపనిషద్వాక్యవిచారణ కథికారి సాధనచతుష్టయసంపన్నుఁడగుముముక్షువు కాని, యహంకార మమకారాత్మకసంసారబద్ధుఁడై మిథ్యావిషయ సుఖభోగతత్పరుఁడై యసంభవగగనారవిండసదృశస్వర్గఫలాపేక్షుఁడగు ‘కామ్యకర్మబద్ధుఁ డగు మిశ్రివంటి ద్వైతమతావలంబుఁ డించుకయు న్నగడు తగడు ఆహ! తననీడ యెట్లు కేవల మిథ్యయో యట్లే తనమనోవాక్కాయ కర్మప్రవృత్తి హేతువగు ప్రత్యక్షభౌతికజగమంతయును మఱియులేని పోని పిచ్చిపిచ్చి యధ్వరకర్మముల నివిధించు ఘుణాక్షరసదృశకర్మ కాండమును మఱియుం బడరానిపాట్లుపడి కేవలస్వార్థపరత నాసించు స్వర్గఫలముగూడ నట్లే శశవిషాదమువలె ఛండమావులభీరున స్వప్న వస్తువులవలె మద్యవికారమువలె వ్యర్థశబ్దస్వరూపములుంగేవలాసం భవములుం గల్గులుగాని వాస్తవము లెంతమాత్రము . న్నానని ఘోర

సంసారాంధకారనిర్మగుండగు ద్వైతి “పిల్ల కాకి కేమి తెలియునురా
 యుండవిల్లిదెబ్బ”యన్నట్లు సమాలవంటి త్రయీవిద్య కొంతనేర్చు
 కొని తెలిసీ తెలియక జ్ఞాపలవదుర్విదగుడై యుపనిషద్విద్య స్థూల
 నాడుట యొకవింతకాదు - సర్వజనసములు సర్వభూతదయాపరులు
 నిత్యసంతుష్టులగు నుపనిషద్విద్యాపారంగతులగు సద్వైతులు
 న్యాయాభియోగశూన్యులై భ్రాంతులై పేలెడరట యాహాయేమి
 సంకరబీజ ద్వైతారూఢమిశ్రుల సాహసము? దివ్యసంతు
 మిడతవలై భ్రాంతుడై వ్యర్థముగాఁగామ్యక రాగ్ని నాత్మహింసకావించు
 కొనుచున్నాఁడీ ద్వైతమతావలంబుఁ డీగృహ స్థీయజమానుఁ డీవృథా
 మిథ్యాసంసారమోహపాశబద్ధుఁ డీసంకరమిశ్రి. అన్నిపాములు
 తలలెత్తిన హాసపాముకూడఁ దల యెత్తె నన్నట్లు జగద్గురు శంకరా
 చార్యాదిపరమహంసలు గ్రంథనిర్మాణము న్నూచి, తా చేయఁగా
 శబ్దజ్ఞానమైనదిన్నఁగాలేని మిశ్రికూడ నొకగ్రంథకర్తయై యుపనిష
 త్స్వరాణేతిహాసమతములం బ్రువ్వతిట్లెనాని “యనిపించుకొనుట యత్ర
 గారా సీస్వభావమా”యన్నట్లు వడ్డితో మాఱు కుడువవలసివచ్చు
 నేమో యెఱుఁగలేడయ్యెన్లదా? కనికర ముపనిషద్వాదులు న్యాయ
 మరయఁజాలరట? “సవిద్యత ఇత్యవిద్యా - విదభావే, విద్యత ఇతి
 విద్యా”అనుటంబట్టి వాస్తవమైనదివిద్య - వాస్తవముకాని దవిద్య
 యని మిశ్రి తెలియఁదా? చీకటి నల్లగానున్నదను బాలునివాక్యము
 వంటిదే “బ్రహ్మణితుసహవస్థానాదవిరుద్ధావిద్యానతేనోచ్ఛేత్తుం
 శక్యా”అని యసందర్భముగా శబ్దజ్ఞానమైన నెఱుఁగఁజాలని మిశ్రుల
 యెడ వైయాకరణఖసూచి శబ్దము సార్థకమయ్యెను. అతీంద్రియ
 ద్రవ్యలయిన మహర్షు లేయుద్దేశముతో నేవాక్యమును బ్రయోగిం
 చిరో - వ్యాస్తాదిమహర్షి తాత్పర్య మిట్లుండునేమోయనిమాత్రము
 ప్రాకృతు లూహింపవచ్చునుగాని “ఇదమిత్యమే” అనిశ్రుతిస్మృత్యర్థ

మును సంసారాంధకాశనిర్మగులగు మిశ్రాదిప్రాకృతజనులు నిర్ణయింప నెంతమాత్రమును సమర్థులు కారు కారు. “ఇదం వుణ్యమిదం పాప మిత్యే తస్మి శ్చదన్వయే, ఆచందాలం మనుష్యాణామల్పంశాస్త్రప్రయోజనమ్” ఇది వుణ్యము మఱి యిది పాపము నని గుఱుతెఱుఁగుటకు మనుష్యులసంభటికిని సహజజ్ఞానమే చాలును. శాస్త్రముతోఁ బనిలేనేలేదు. తనుగొట్టుట తనకుబాధయని తెలిసినవానికిఁ బశువునెఱుకుట కాకశువు లొప్పుకొనవని తెలియదా? తెలిసినప్పటికి స్వాధికారత న్నూర్చులై హింసావ్యసనపరులై యెరుఱు

నొప్పించుట కలవడిన మొండిమనుష్యులు విధ్యుక్తమని చేతికిఁబొంగిన మేఁక మొదలగు పేదజంతువుల న్బలిజేసి దేవతానైవేద్యము ప్రసాదమని మాంసాశనమునఁ గ్రొవ్వించు దా మాచరించు హింస విధిచోదిగమని శ్రుతుల కపార్థము చేయరాదు. సర్వప్రాణ్యుపకారపరులగు మునులు “అహింసాకరమోక్షార్థః” అనియే శ్రుతి తాత్పర్యమును స్మృతిముఖమున వెల్లడించిరి. “అహింసాపరమోధర్మః”

అనుట నా స్తికమత మఁట “బ్రాహ్మణే బ్రాహ్మణమాలభతే” అను సున్నాలపన్నములోఁ బ్రతిపాదింకఁబడిన సింహవ్యాఘ్రాదిపశువుల న్గార్చుకొన వెఱచి పేదమేఁకలమెడలం బిసుకుధూర్తయాజుల దౌర్జన్యమి” స్సీసీ- ఎండిపోయినయెముక న్దినమంకించి కుక్క యాయెముక న్నొఱకుచుఁ దనదొడల న్గారుచున్న తననెత్తు తాయెముక నుండి వచ్చుచున్నదని భ్రమించి తననెత్తుతే తాజాఱ్ఱు చానందించు తీరున మఱియుం దనబొటమనవ్రేలు చీకుకొనునర్భకులవలెఁ దా నేర్పర్చుకొన్న తనకల్ల తెల్విప్రమాణముచేత సత్యమునైలిసికొనుచున్నాననుకొనుచు పశుహింస విధ్యుక్తమని యుక్తులన్వేషించు శ్రోత్రియమున్యునిం బశువుగాబంధించి క్రతువాటికకుఁ దెచ్చినప్పుడు గాని “అహింసాపరమోధర్మః” అనుస్మృతి కర్థము బోధకడఁగలదా?

“యస్మిన్ సురపద తద్భేదచక్రమ్” అనుశ్రుతియును “వైదికైః స్మర్ష మాణత్వాత్తత్పరిగ్రహ దార్ధ్యతః, సంభావ్య వేదమూలత్వాత్ స్మృతీ నాం వేదమూలతా” అను శిష్టవాక్యముంబట్టియు “అతఃస్మృతయః ప్రమాణ మితి సిద్ధమ్” అని “వేదాః ప్రమాణమ్” అను విధమున సంగీకరించి సిద్ధాంతముచేసిన పూర్వమీమాంసావంశీతమ్మన్యులు “కత్తైః పుష్పైః పాయసేన విష్ణుమభ్యర్చయే ద్విజః, యజ్ఞేషుయః కశూన్ హన్తి సనూనం సరకం వ్రజేత్” అను మనుస్మృతిం బాటిం చక మాంసాశనవ్యసనధూర్తశ్రోత్రియులు పశుహింస విధిచోదిత మని క్రూరచండాలకృత్య మాచరించి కోరి తాము చెడి యితరుల న్నూడఁ చెఱచి నిరయగాము లగుట యెంతఘోర కలికాల ధువ్వ చేపింపమో?

“యాపదేకం శ్రుతౌకర్మ స్మృతౌచాన్య త్ప్రతీయతే, తావత్త యోర్విరుద్ధత్వే శ్రౌతానుష్ఠాన మితవ్యతే- తేనఫలితోఽప్రపామాణ్యం శ్రుతివిరుద్ధానాం స్మృతినామితి సిద్ధమ్” అని యిట్లు తుద కేమి వైదికమ్మన్యమిశ్రి తన నైయామికయుక్తి స్తన్నమన్నాఁడు? వేదాంగములన్నియును స్మృతులేకదా? స్మృతులచేత న్నవ శ్రుతుల తాత్పర్యము నిర్ణయింప శక్యముకాదుగదా? శ్రుతిస్మృతివాక్య ములయొక్క విషమవిరుద్ధార్థములన్నూడ సాధించుటకు స్మృతులే సాధనములుకదా? ప్రమాణప్రమేయములవంటి శ్రుతిస్మృతులుకారణ కార్యములతీరున వస్తు భేద మెంతమాత్రము లేకున్నవని యెఱుఁగ డెంతభ్రాంతుఁ డీద్వైతశ్రోత్రియమ్మన్యుఁడు? కారణకార్యములు రెండును భ్రాంతిచిత్తునకు రెండుపదార్థములుగాఁ దోఁచును, దృగ్దృ శ్యములగు చూపును వెల్లిడియును నిక్కముగా భిన్నపదార్థ ములు కానేరవు- నామరూపము లారోపితములుగాని వాస్తవము లగునా? సూర్యబింబమునకును మఱి యాసూర్యకిరణముఁనగవచ్చు

- ✦ సూర్యప్రకాశమునకును మఱి యాసూర్యనింబ సూర్యకిరణములను
 రెండింటిని జూచుదృక్కునకు మఱి యాదృక్కునలద్రవ్యకు వస్తుభేద
 మున్నదను తార్కికమృన్యఁ డీమీమాంసదర్శనాధుఁ డెంత భ్రాం
 తుఁడో? కరస్పరభిన్నవస్తువులు తేజ స్తిమిరములవలె నశోష్యై గాహ
 కములగుటెట్లు? శరీరమునకును శరీరావయవములకును వస్తుభేదము
 న్నిరూపించు తార్కిక పశువులు ద్వైతశ్రోత్రియమృన్యలు వేదశరీరము
 నకు వేదశరీరావయవములగు శిక్షావ్యాకరణచ్చందోశ్చైతిషశిక్షు క
 కల్పము లనుస్మృతులకును వస్తుభేదము గణించి నోటికివచ్చినట్లు
 వాగుచుఁ జేతికివచ్చినట్లు వ్రాయుచుఁ గేవల స్వార్థవరులై కూర్చు
 క్రతుమిమం బశుహింసకావించుచు సర్వభూతదయను హెచ్చరించు
 వృద్ధమనుస్మృతిని గ్రుడ్లు పిల్లను వెక్కిరించునట్లు “నిహింన్యా తస్య
 భూతాని- అహింసా పరమోధర్మః” అను శ్రుతిస్మృతుని నిరసించు
 చున్నారు- సమృద్ధిదహోవవలె నఖండశబ్దమాత్రమగు శ్రుతికిఁ బ్రకృతి
 ప్రత్యయములేర్పర్చి సార్థకమొనర్చిన స్మృతిశ్రుతికిఁ దల్లివంటిది. మఱి
 ✦ యును స్మృతి వేదమాత ప్రతిబంబమువంటిది. ప్రతిబింబస్వరూపమగు
 స్మృతి బుద్ధివంటిది- శ్రుతి యాత్మవంటిది- బుద్ధియనుగుణముం
 బట్టియే యాత్మ ప్రతిపాదించఁబడును. స్మృతి కృత్- శ్రుతి పురు
 షుఁడు- స్మృతిశక్తి- శ్రుతి శివుఁడు “గుణగుణీనో రభేదః” అని
 నైయామికుఁ డొప్పుకొనకతీతదుకనుకనే “ద్రవ్యగుణాదిన ప్రపదార్థ
 ములను- ప్రమాణప్రమేయాది షోషశపదార్థములను బాహరబోధకై
 మొదట నుపక్రమించి “ఏకమేవా ద్వితీయం బ్రహ్మ” అని బాలు
 రుకై కర్మపరముగా శ్రుతిని వివరించి ప్రాథులకుఁ గేవలద్వైత
 బ్రహ్మపరమని నిరూపించి విరమించెను- సాంఖ్యయోగ న్యాయ
 ✦ వైశేషిక పూర్వమీమాంసాశాస్త్రము లుపాసనాసాలభ్యమునకై
 కర్మకాండచే ద్వైతమును బ్రతిపాదించెను. మఱి యుత్తర

మీమాంసాశాస్త్రము నిత్యసంతుష్టిరక్షకై జ్ఞానకాండచే నద్వైతముం బ్రతిపాదించెను.

“నాద్వైతజ్ఞానవతః కర్మాణి విధీయన్తే” అనుటచేత భూత హింసాకరములైన యాధ్వర్యవక్ర్మములు మూర్ఖజనులకు మాత్రమే యుద్దిష్టమయ్యెనుగాని ప్రజ్ఞులకు సర్వభూతదయను బోధించు శేవ లోపనిషద్వైతమునేబోధించుసర్వలోకబాంధవి మానవధర్మశాస్త్ర ప్రకాశము నధ్వర్యవైదికమృన్యదేవాంధమీమిశ్రి గణించకున్నం బర మార్థమగు నుకనినత్సూర్యకాంతి కొకలోకమా? శబ్దమయవేదశరీర మపౌరుషేయచిసీయునిత్యమనియునొప్పకొనుచున్నద్వైతివేదశరీరావ యవములగు శిక్షాదిస్మృతులు పౌరుషేయములుకనుక వేదశరీరము వలె ప్రమాణములు కావచుచున్నాడే? నామరూపభేదమాత్రమే గాని సముద్రమునకుఁ దరంగములకువలె వేదమునకు వేదాంగము లగుస్మృతులకు నస్తుభేదము లేదుగా? శరీరమునకుం ద్వర్చిత్రుశోత్ర జిహ్వశ్రూణాద్యవయవములకు నస్తుభేదము లేనలేదు. దేహాంత ర్భూతములే యింద్రియములగునట్లు శుత్యంతర్భూతములే స్మృతులు. గుణము గ్రాహకము ద్రవ్యము గ్రాహ్యము. బుద్ధిగుణము గ్రాహక మార్థ ద్రవ్యము గ్రాహ్యము “యజ్ఞేన స్వర్గమకురుత” “యజ్ఞోవై విష్ణుః” అను శ్రుతుల కర్థము వేదాంగ మనఁబడు నిరుక్తి యను స్మృతిచేతనే నిర్ణయింపఁబడెను. దృక్కుంబట్టి దృశ్యము “ప్రమితి విషయాః పదార్థాః” అనుటచేత యథార్థబుద్ధిచేత గ్రహింపఁబడునవి పదార్థములుగను స్వర్గఫలము సాధ్యము యజ్ఞకర్మము సాధనము. యజ్ఞసాధనము తాకికము సాధ్యస్వర్గఫల మపూర్వ మతాకికము. యజ్ఞసాధనము ప్రత్యక్షము. సాధ్యస్వర్గమ ప్రత్యక్ష మనుమానైక గమ్యము. చేతివెన్నముద్ద పాటవైచి చేయినాకుకొను వెంగలివలె శోరి బురదలోఁ బడి యొడలుకడుగుకొను నవివేకివలె స్వయం

ప్రకాశుడగు వేదపురుషునకు శిక్షాద్యవయవములు కల్పించి నిత్యా
 పౌరుషేయశబ్దబ్రహ్మము స్థల్పితాధ్వరక్రియాశలాపముచేత శశవిషా
 ణమువలె నామమాత్రప్రసిద్ధుడుగు తేనిపోని స్వర్గ మనుగగనారవింద
 మాఘాణింపఁదలఁచు భ్రాంతద్వైతమతావలంబనతత్పరశోత్రియ
 మ్మున్య లెంత జేవానాంప్రియలో? . తను యాఁకలిం దీర్చుకొను
 టకై మేఁకలు మొదలగుపసులం జంపి యీవైదికమ్మున్యలు తిన్న
 న్గొంతనయముగాని యేమో పిచ్చిపిచ్చికూఁతలు గూయుచు వ్యర్థ
 ముగా నెఱుకలు వస్త్రముల న్గొఱకునట్లు పాములుం దేళ్ళు బాధించు
 తీరున క్రూరప్రవర్తనముచేత జంతుహింసకావించుచుఁ దమక్రూర
 వ్యర్థధూర్తచేష్టితములు విధ్యుక్తధర్మము లనుచు సర్వభూతదయా
 పరులు సర్వప్రాణ్యుపకారపరాయణులు “సర్వం విష్ణుమయం జగత్”
 అను నిత్యసత్యజ్ఞానానందతన్మయులు నద్వైతమూర్తులగు పరమ
 భాగవతుల నలంచుచుంట యెంతఘోరకలికాలచేష్టితమో? జంతు
 వులం బోషింపఁదగిన వారు నేయి ధాన్యాదులను వ్యర్థముగా నగ్గి
 బుగ్గి పాత్రేయుచు తెలిసీతెలియ కేమేమో ప్రలపించుచుఁ జేతికి
 లొంగిన మేఁకలు మొదలగుసాధుజంతువుల నోడ్మక్కుచెవుల న్నూసి
 చంపి “ఇంద్రాయానుబూహి” యని బీకరధ్వనులొనర్చు క్రూర
 క్రతుకర్మతుల స్వార్థైకపరత్వముం బ్రోత్సహించు వైదికపిశాచములం
 బాటఁదొలఁ దగినసాధన మోర్పు తప్పుఁ బరమభాగవతుల కింకెద్ది?
 స్వభావముగా మాంసాహారమునఁగాని బ్రతుకఁజాలని జంతువులు
 చేయుహింసమాత్రమే వైధేయహింస యనంబడి హింసగా శ్రుతి
 స్మృతులచేతఁ బరిగణింపఁబడలేదు. కేవల శాఖాహారమున హాయిగా
 బ్రతుకఁగలమనుష్యు లధ్వరమిషచేఁ జేయుపశుహింస వైధేయహింస
 యని మాంసాశనవ్యసనపరులగు క్రూరమాంసపులు శ్రుతులకప్రార్థము

చేయరాదు. మనుష్యు లేమివచేతనైనప్పటికిం బశుహింస చేయ రాదనియే మన్వాదియులు చాటుచున్నారు.

“బ్రహ్మణే బ్రాహ్మణ మాలభతే” అని సున్నాలపన్నము నందుఁ జెప్పఁబడిన మనుష్యాదిపశులనన్నింటినిం దలంపుచేత మాత్రమే దేవతలకు మానిసికయజ్ఞము స్థలపెట్టుయజమానఁడు నివేదనమొసరించవలసిదనియే శ్రౌతాదిస్మృతి తాత్పర్యము. మఱియుఁ బ్రత్యక్షమైన స్వర్గమును గనుఁగొంటకై జంతుసంతృప్తి కరములగు పన్నపానములను వ్యర్థముగాఁ జర్వరములేనివాఁడు సులోచనములతోఁ జూచునట్లు యజ్ఞముచేయ నవసరములేదు. స్వర్గ మప్రత్యక్షమైనపుడు స్తుడివాఁడు సులోచనములు తగిలించుకొన్నట్లు స్వర్గము స్పృశకై యజ్ఞ మొసరింప నవసరములేదు. కాబట్టి శ్రౌత క్రియాకలాపమంతయును ఒకబంధనన్యాయమువలెఁ గేవలము మూర్ఖ పద్ధతియేగాని యెంతమాత్రము నివేకకృత్యము కానేకాదు. “అశరీర మాత్మా” అనుటచేత నిందఁడు కేవల తేజోమూర్తిగాని పాంచభౌతికమూర్తి కాకుండుటచే నే నానాదేశములం దొక ముహూర్తమున జరుపుయజ్ఞము లన్నియును కేవల మానసికము లగుటచేతనే మంచితలంపను హవిస్సును భుజింపఁగల్గెను. కాబట్టి యశరీరులగు నింద్రాదిదేవతలకై యశరీరములగు నాంతరంగిక యజ్ఞములే చేయవలయునుగాని బాహ్యయజ్ఞములు చేయఁగూడ దనియే శ్రౌతముయొక్క ముఖ్యతాత్పర్యము. మఱియును శ్రౌత స్మార్తకర్మములన్నియును బ్రతిమాన్వనమువలె నోనమాల యక్కరముల తీరున కేవల మందబుద్ధుఁగు పశుప్రాయులకై యేర్పడి నవికాని వివేకవంతులగు మనుష్యుల కెంతమాత్రము న్నాదు. దండ ధారణము పశువునుగూర్చిగాని మనుష్యునిగూర్చి కానేకాదు. ఏమాత్రమైనను వస్తువివేకముకలిగి తన పర యనుకొను తెల్విగలిగి

తన కష్టసుఖములవంటివే యితరప్రాణుల కష్టసుఖములని తెలిసికొనఁ గలవారే మనుష్యు లనందగినవారు. పరులకష్టసుఖము లాలోచించక కేవల స్వార్థపరతచేతఁ దాము వేదశాస్త్రవేత్తలమని దంభముచూపు మనుష్యులు రాక్షసులకన్నం బశువులకన్నం బిశాచములకన్న మిక్కిలి హేయులు హేయులు.

“సోమేనయజేతేతి సోమశబ్దో లతా వచః” సోమ యనఁగా యొకవిధమైన లత యని పూర్వుల యభిప్రాయమని నమ్ముకొని మిశ్ర “సోమేన యజేత” అను శ్రుతికి మదకరమైన యొకతీగెను నూటి యది దేవతానివేదనముకావించి యజమానుఁ డామద్య పానముచేత మత్తుఁడై యొడలుమఱిది యల్లాసముగాఁ ద్రుళ్ళుచుఁ దా నివేదించిన సోమలతారసపానముచేత దేవతలుకూడఁ దనవలె మత్తైక్కి యల్లాసమున యజమానునికోర్కె లిచ్చెద రని పామరుని వలె శ్రుతి కపార్థము చేయుచుఁ దనవంటిపామరులచేతఁ “గా వేద వేత్త పని విఱివీఁగునుఁ జేతికివచ్చినట్లు తనకుఁ దెలిసీతెలియని యేదోభాషను సాక్షాత్తనునకొని వ్యాఖ్యానహాసముగా నాసి నాడు “సోమేన యజేత” అను శ్రుతియందలి సోమశబ్దమునకు సోముఁ డనఁ జంద్రుఁడు “చంద్రమా మనః” అనుటచేత చంద్రుని తత్త్వము మనస్సు కాఁబట్టి యజమానుఁడు తన మనస్సును శోధించు కొని విశుద్ధాంతఃకరుణుఁడు కావలసినదనియే “సోమేన యజేత” అను శ్రుతికిఁ బాడితుఁడు చెప్పఁదగినయర్థము మఱియును “అగ్ని హోమీయం పశుమాలభేత” అను శ్రుతియందలి పశుశబ్దమునకు యజమానుఁ డని యర్థముగాని మేఁక మొదలగుజంతువు కానేకాదు. అగ్ని యనఁగాఁ గోర్కె గాని యగ్ని కానేకాదు. ఆలభేత యనఁగాఁ బ్రవర్తింపఁజేయుట యర్థము గాని చంపుట కానేకాదు. కాఁబట్టి “అగ్ని హోమీయం పశుమాలభేత” అను శ్రుతియొక్క తాత్పర్యము

యజమానుఁడు తనయంతరంగమును నిర్మలముకావించుకొని తోకోప
కారముగాఁ దనబ్రతుకును గడవుకొనవలసినదనియే... వండిత
మృన్మయఁడు క్రూరస్వభావుఁడు జ్ఞానలవదుద్విదగ్ధుఁడు మిశ్రివంటి
దుర్జనుఁడు తప్ప నిక్కముగాఁ బండితుఁ డెవ్వఁడును మద్యపానము
(సోమపానము) చేయవలసినదనికాని మేఁక మొదలగుజంతులం జంపి
దేవతలపేరు చెప్పి తిని క్రొవ్వు మనిగాని యెంతమాత్రమును
“అగ్నిషోమీయం పశుమాలభేత” అను శ్రుతికి యెల్లమృజాతర
వంటి యున్నత్రక్రూరకర్మపరమగు శాత్పర్ణముం జెప్పనేచెప్పఁడు.
శబ్దము లేనేలేదు కాబట్టి మనుష్యులు విని యుచ్చరింపఁగలశబ్దము
నిశ్చయముగా “అగ్నిషోమీయం పశుమాలభేత” అనునది యథార్థ
వేదశబ్దము కానేకాదు. అద్దమునఁ బ్రతిఫలించు వండు నందుకొనఁ
గే ల్పించు నవివేకివలె. నీలోకమునఁ బ్రతిఫలించుశబ్దబ్రహ్మమును
గ్రహింపఁగల్గితినని నోటికివచ్చినట్లు పిచ్చికూతలుగూయుచు జేతికి
వచ్చినట్లసందర్భముగా వ్రాయుచు గ్రూరకర్మలకుం బూని తాఁ
జెడి యొరులఁ జెఱచు శ్రోత్రియమృన్మయలు రాజశాసనముచేతఁగాని
తిన్నఁబడరు తిన్నఁబడరు. “ఏతానివై దశయజ్ఞాయథాని” అని చేట
తెడ్డు మొదలగుపనిచూట్లము యుద్ధసాధనములకు న్దగినపేరగు
నాయుధశబ్దము లాక్షణికముగాఁ బ్రయోగింపఁబడినపుడు “పశుః”
అను శబ్దము శాఖాహారవిశేషమని యేల లక్షణార్థము చెప్పరాదో?
“పశుమాలభేత” మేఁకను జంపవలయుననుటకుబదులుగా ఆఁకలిఁ
దీర్చి సంతృప్తియనుస్వర్గసుఖమునిచ్చుటకై యాఁకలిస్వాధకడువాఁడు
ఫలాహారముచేసికొనవలయునని “పశుమాలభేత” యను శ్రుతికి
లాక్షణికార్థమాను శ్రోత్రియమృన్మయఁ డేలచేసికొనరాదో? వేదములు
వేదాంగములును మొత్తముపై సకలజగదుపకారకములై నిద్రాహార

విహారసౌఖ్యమును సంపాదించుకొనఁగల యుపదేశమునే చేయుచున్నవి. కాని లోకాతీతగగనారవిందప్రాయస్వర్గమును సాధించుకొనుచుని యెంతమాత్రమును పిచ్చిచేష్టలను జెప్పనేచెప్పలేదు. స్వార్థకురథూర్త శోత్రియత్మన్యులు పామరులనొసపుచ్చి సుఖువుగా నై హింసభాగములం దామంకటికంటె నెక్కువగా ననుభవింకఁగా శశవిశాణగగనార్థవిందస్వర్గము మొనరించుచు వేదశాస్త్రములకు విపరీతార్థముజేయుచున్నారు. ఏనాడు తూపములకైన నెవ్వ రెట్లు భావించుకొనెదరో మఱి సమ్మతముచేత నెట్లు తలంచుకొందురో యావిధముగా స్వర్గము స్ఫురించును. “యాదృశీభావనాయత సిద్ధిర్భవతి తాదృశీ” అనుతీరుగా నామరూపములకెల్ల ముఖ్యము గౌణార్థముల నెవ్వరికిఁ దోచినట్లు వారు గ్రహించుచునహంకారమమకారదురభీమానముల చేత నేనుం గెట్లుండునో చెప్పఁగలముచు గుడ్డివారివలె ననందర్థ గ్రంథరచన కావించు వైదికమ్మన్యులు తాము చెడుటయేగాక కూళిలై సాధుజంతుహింస కావించుచున్నారు.

శాబ్దికక్రియాతత్త్వము

అష్టాదశవిద్యలు ననాదులే. జగముతోడివే యందులో నాల్గు వేదము లనఁగా జగత్కారణమగు నాదబ్రహ్మమే. ఆనాదబ్రహ్మమును శబ్దరూపాయంత్రమువలె సహజపండితుఁడు మొదటిఋషులనుకరించి యాత్మనికే బ్రహ్మత్రిపత్యము లుదాత్తానుదాత్తాది స్వరములు సదములు వాక్యములుగా విభాగించి ప్రాకృతజనులకుపదేశించి జగమునందు మనుష్యులు హయగా సభీష్టసౌఖ్యము లందఁగల యుపాయమును జగమునందలి సకలపదార్థతత్త్వమును బోధించునట్లు శ్రుతుల కర్థము బోధించిరి. వేదశబ్దవిభాగమును మఱి యాశబ్దార్థమును సహజపండిత్యమునఁ గొఱతవడినప్రాకృతజనులకు

బ్రతుకు తెరువు బోధించినటువంటి జగముతోనే సృష్టింపఁబడిరి కాని
 వా రనుకరించినవేదశబ్దములు జగత్సృష్టికిఁ గారణమై జగముకంటె
 ముందుగా ననాదిగా వెలయుచున్న నాదబ్రహ్మమే- జగము
 కార్యము- నాదబ్రహ్మము కారణము- జగము నాదబ్రహ్మము
 యొక్క వికృతస్వరూపము- నాదబ్రహ్మమొక్కటియే నిర్వసత్వ
 పదార్థము. నాదబ్రహ్మముయొక్క వికృతస్వరూపములే వేదములు
 వేదశాస్త్రములన్నియును- నాదబ్రహ్మము సూక్ష్మము- జగమును
 మఱియు ఎందలియట్టాదశవిద్యలన్నియును . నాదబ్రహ్మముయొక్క
 క్షతిబిఁబములు- “ఏకమేవ ద్వితీయం బ్రహ్మ” అను శ్రుతివాక్య
 మొక్కటియే పరమార్థములను బోధించు సకలాట్టాదశవిద్యాసార
 భూతమయిన శబ్దబ్రహ్మముంబట్టి తొంటిగాను లుచ్చరించిన మొట్ట
 మొదటి యనుకృతవాక్యము. తదనుకృతివిశేషములే తక్కిన యనం
 తములయిన యట్టాదశవిద్యాబోధకములగు శబ్దములన్నియును. మఱి
 యును వైదికశబ్దమునకుఁ గాని తాకికశబ్దమునకుఁ గాని వాస్తవ
 ముగా నర్థనిర్దేశముపట్ల ముఖ్యము గౌణముగాను గౌణముముఖ్యము
 గానురూఢి యోగముగాను యోగము రూఢిగాను దేశకాలపాత్రాను
 సారముగా విధి యర్థవాదముగా నర్థవాదము విధిగాను. భావనం
 బట్టియే యేజనము లెట్లయేశబ్దములను చారంపర్యముగా నేయే
 యర్థములందు వినియోగించుచున్నారో . కనిపెట్టి యీశబ్దమున
 కిద్దియే యర్థ మని నిర్ణయింపఁదరముగాక ననంతవిధముల యుదాత్తా
 నుదాత్త శ్రుతిస్వరభేదములతోఁ బ్రతిక్షణ ముపాధిమారుదలంబట్టి
 మాటుచుంటుచేత శబ్దార్థతత్త్వమును “ఇదమిత్థమ్” అని బ్రహ్మపదా
 ర్థమువలె తెలిసికొనుటకుఁ గాని తెలుపుటకుఁ గాని యేవారలకైన
 శక్యముకానేకాదు- ఇది వైదికశబ్దమనియు నిద్ది తాకికశబ్దమనియు
 నీశబ్దమున కిద్ది యర్థమనియు నీయర్థముంబట్టి యిక్కర్థ మూచరించ

తలసినదనియు నిది విధి యనియు నిద్ది నిషేధ మనియును నోటికివచ్చి
 నట్లు వాగుచుఁ జేరికివచ్చినట్లెల్ల వ్రాయుచుఁ దెలిసీతెలియని మను
 ఘ్యులు వెఱ్ఱికుదిరినది రోఁకలి తేరా తలకుచుట్టుకొనెననన్న ట్లాకన
 మున మిద్దెలట్లు సవివేకజంతువులు మనుష్యులు తక్కువజేదంతువులు
 న్నాశ కావు- కాబట్టి బ్రతుకుసౌఖ్యము లేనిపోనివిచ్చియాహాలు
 లేని తక్కినజంతువులవలె మానవజంతువులకు తేనేలేదు- తద్దినము
 కొని తెచ్చుకొన్నట్లు విధినిషేధ ద్వాందసకర్మమునుశ్రుతిస్మృతివిచార
 మునుడక్కినజంతువులవలెనిద్రాహారవిహారసౌఖ్యములతోహాయిగాఁ
 దనుబ్రతుకుఁ గడపుకొనఁదగినబుద్ధిసహజముగాలేని జాతాగ్ర్యజీవు
 లీమనుష్యులు-శ్రుతులనియును స్మృతులనియు విధులనియు నిషేధము
 లనియును “శతాంధాః కూటం ప్రవిశంతి” అనురీతిగా మూనాశ్శ
 ముచ్చట బ్రతుకులోఁ గోరికోరి సకలజీవుఁడు స్వమముగా భగ
 వంతుఁడు సహజముగా నేర్పర్చినజీవితసౌఖ్యము జెడఁగొట్టుకొనుచు
 నూకదంపువలెఁ గొఱిమాలినచేష్టలుచేయు చద్దముంజూచుకొని
 వికారకడు సహంకారమమకారబద్ధులవలెఁ దమవన్నిసశ్రుతిస్మృతుల
 చేతఁ దమనీడఁ దాము చూచుకొని లేనిపోని చింతలపాలైనిద్రాహార
 విహారసౌఖ్యపాయము లరసికొనక సిక్కిముగా వ్యర్థసంసారమున
 దేవులాడుచున్నారు.

అగ్నిశబ్ద మొడుగయి వేదాధ్యయనముచేయుచు నగ్నివలె
 శుచిగానుంటచేత జాలునకు వర్తించునపుడు “అగ్నిర్మాణవక్ః”
 అని యగ్నిశబ్దమునకు లాక్షణికార్థము గొణము- శుతీయు వంటకట్టి
 యు స్రుండించువేడి కగ్నిశబ్దము వాచనికార్థము ముఖ్యము- కాబట్టి
 ప్రతిశబ్దముయొక్క యర్థము భావనావశేషము- మఱి యేశాశ్రుమైనను
 వివక్షామూలమే. కనుక నెవ్వరెవరిభావనననుసరించి వారువారు తమ
 యిచ్చానుసారముగా నామరూపాత్మక జగత్కార్యములన్నింటిని

గ్రహించి తమయాహుచౌప్వన నానామరూపతత్త్వమున్నిర్ణయించుకొని కర్మము లాచరించుచున్నారు. ఏనామరూపములతత్త్వ మెట్లున్నను వేదశాస్త్రప్రపవత్తలగు మును లేతాత్పర్యముచేత నేకకర్మములు విధించినను సకలవేదశాస్త్రములు మొత్తముసర్వజగదుపకారప్రయోజకములే కావున దేశకాలపాత్రానుసారముగ మనుష్యులందఱును బరస్పరప్రేమానురాగములతో నారోగ్యముగా హాయిగాఁ జిరకాలముబ్రతుకఁదగినయుపాయములనే సర్వజ్ఞులును సకలభూతదయాపరులును నిఖిలజనసములగు మహర్షులందఱును బహువేదశాస్త్రముఖముల ననాదిగా భూతభవిష్యద్వర్తమాన సమయోచితములుగా సకలలోకోపకారమగువిధమునుమాత్రమే బోధించుచున్నారని యేమాత్రపుబుద్ధిగలమనుష్యులైనను గ్రహించి మంచినదువడి న్దాము సుఖకడి తమతోడిపాటిజనుల స్సఖపెట్టుచుందురు. స్థూలసూక్ష్మదశాభేదములు లేవ్వు నామరూపముల కెద్దానికైనను మతేవిశేషములైనను సహజముగా లేనేలేవు. వ్యక్తావ్యక్తదశాభేదములులేవ్వు నామరూపాత్మకజగమునఁ దక్కిన వర్ణభేదములన్నియును వాస్తవములు కానేకావు. మనుకల్పితస్వత్వప్రపంచమువలె మిథ్యాభాంతికల్పితములే.

“అవ్యక్తాదీని భూతాని వ్యక్తమథ్యాని భారత, అవ్యక్తనిధనాన్యేవ కాతత్ర పరివేదనా” “యద్దృశ్యం తన్నశ్యమ్” “బ్రహ్మసత్యం జగన్నిథ్యా” అను యథార్థవస్తుతత్త్వమెఱిగిన ఋషులు దత్త బ్రాకృతజనులందఱును భ్రాంతులే కావున మంత్రద్రవ్యలు కల్గరని తన్నుగన్నవా రున్నారని నమ్మకొనకతీరనిచందమున నమ్మవలసినదేగాని యామంత్రములే మనుష్యు లుచ్చరించు “ఇషేత్వోక్తేత్వా” అను మంత్రశబ్దములని నిర్దేశించుటకుఁ బ్రమాణ మెద్దియును లేనేలేదు. తనకుఁ దల్లికలదనుటకుఁ బ్రమాణమున్నది తనయునికిఁ బ్రమాణము సహజముగా నాత్మానుభవమే ప్రమాణము. కాని

తనకుఁ దల్లి కలదనుకొనుట సహజానుభవసిద్ధప్రత్యక్షప్రమాణము లేనేలేదు. కాబట్టి వెనుకటిదానిఁ దలంచుకొని వెక్కిరివెక్కిడ్యే నన్నట్లు పరోక్షచింతచేయకే నడువడిచే హాయిగాఁదనబ్రతుకుగడవు కొనవచ్చునో యట్టి సకలజనసమ్మతముగు ప్రవర్తనముకలిగి వివేకి యొరులనున్నుఖపెట్టి తా సుఖపడుచు నిత్యసంతుష్టుడై సచ్చిదానంద తత్త్వమున లీనుడై సంసారబంధమునుండి తప్పించుకొని ప్రకృతి శంటక భ్రాంతినందకసర్వసముదైకపిలాదిమునులవలెగై వల్యానంద కదవి నోలలాడుచున్నాఁడు. దైవకృతములగు గ్రహచారవిశేషకార్య ములం బురుషప్రయత్నముచేత నడ్డఁ దరముకాదుగాని పురుషకార ముం బురుషప్రయత్నముచేత స్వాధీనము కావించుకొని సుఖపడ నెంచుట సర్వజనసాధారణప్రత్యక్షానుభవమేకదా?

అత్యాసన్నభూతభవిష్యత్కాలవిచారణము వర్తమానకృత్య ముల నెఱవేర్చుకొను దారిచూపుచుగనుకనే ప్రపితామహు నాబ్దిక మున స్మరించువాఁడును బ్రపౌత్రునిమోము న్గన్నవాఁడును మిక్కిలి ధన్యు లను న్యాయ మెఱయును గణనీయము. అనఁగాఁ బ్రపితా మహునినాఁటి గతకాలమునాఁటి యాచారానుసారముగాఁ బ్రవర్తించుచుఁ బ్రపౌత్రుఁడు కలుగు భవిష్యత్కాలమువఱకు సరిపడునంత ధనసంగ్రహముకావించుకొనువాఁడు మిక్కిలిబుద్ధిమంతుడై తా సుఖపడి తనయిరుగుపొరుగుల నున్నుఖపెట్టఁగలఁడు కాబట్టి నూట యిరువదేండ్లకంటె వెనుకటివిగాని ముందిటివిగాని భూతభవిష్యత్కాలములందలి మనుష్యాచారములను వర్తమానకాలమందు చింతించుట యుబుసుపోని మంగలి పిల్లితల గొఱుగుటవలె మిక్కిలి కొఱి గానిపిచ్చిచేష్ట యని యేమాత్రము బుద్ధిగలవాఁడైనను దెలిసికొని తనతోడిపాటివారికిఁదెలుపకమానఁడుమానఁడు, మానడు. ఇష్టేత్వాది వేదములను ఇకోయణజాదిశాస్త్రములను నూటయిరువదేండ్లక్రిందగఱించిన

కవులగ్రంథములను కొనగలగేదెకు పెట్టగలబచ్చలి యు. సామె
తగా నూటయిరువదేడ్లకివపచరుగఁబోవు కార్యమును నిక్కముగా
బుద్ధిచూతుడు విచారించఁడు. జగమునందలి జనులందఱుం బరస్ప
రానురాగముతో హాయిగాఁ దనుబ్రతుకుఁ గొనసాగించుకొనుపా
యమును బట్టుదలతో వెదుకుటకన్న నిక్కముగా నవశ్యకర్తవ్య
కార్యమింకెద్దియు న్నానేకాదు. బ్రతికిన దూరు మానినది ముం దన్న
సామెతగాఁ దనజీవితసౌఖ్యమును బోక్షముగాఁగాని ప్రత్యక్షముగాఁ
గాని కావించువాఁడు తనపాలిటి దేవుఁడు తా నట్టిదేవునియెడలఁ
గృతజ్ఞతచూపుటకన్న వేతేవురువగార మింకెద్దియు న్నానేకాదు.
అట్టివురువప్రయత్నము ఫల మొరులనుసుఖపెట్టి నొరులయనుగ్రహ
ముచేఁదా నుఖపడుటయే. కాబట్టి పెట్టి మొట్టి యూహలతో లేని
పోనిచింతలపాలై తెలిసీతెలియని వేదశాస్త్రచర్చలతో నాకాశ
కుంచాంగముల బోధింపక ప్రకృతోపయోగమగు మంచిపడువడితో
నొరుల సుఖపెట్టి తా సుఖించుటయే నిక్కమగు మానుషధర్మము
ధర్మము.

“అవశ్యం కల్పవీయం హి మంత్రస్య బ్రాహ్మణస్యవా,
గౌణత్వం తచ్చ మంత్రస్య యద్యతే” అనుటచేతను మఱొ
కవ్వడు విధిలిష్ప్రయములోడర్థమందుమాత్రమే గౌణముగా
“లభేత సికతాసుతైలమపి యత్నతః పీడయన్” అనుతిరుగాఁ
బ్రయోగింపఁబడుటచేతను ముఖ్యముగా నేశబ్దమున కేది
ముఖ్యార్థమో యేది గౌణార్థమో తెలిసికొనుటకు శక్యముకాకుంట
చేతను దేశభాషాబట్టియే దేవభాష కిది యర్థ మని ప్రాకృతజనుల
బోధను గేవలము విశ్వాసముచేతమాత్రమే “సర్వ పః” అనఁగా
నావా లని ప్రత్యక్షముగా గురువులు తెల్పినపిదపఁగాని తెమఁగు
ముదలగుదేశభాషలనుమాత్రమే చమవుకొనకముం దలవడిన బాలు

రకు తెలిసికొనుట మిక్కిలి యసాధ్యమగుటచేతను వేదవేదాంగ
 శబ్దముల యర్థతత్త్వము నిర్దేశింప నెవ్వరికిం దరముకాదుకనుక మిశ్ర
 మొదలగు వైదికమృత్యులు దేవభాష తమకుఁదెలిసినట్లు ముని
 సూత్రములకుఁ దమకుఁ దోచినట్లు యేమో పిచ్చిపిచ్చి వ్యాఖ్యాన
 ములను దెలిసీతెలియనివాక్యములతోఁ బ్రచురించుట మిక్కిలి
 కొఱగానిపని. అపౌరుషేయములగు సూత్రబ్రాహ్మణాత్మక వేదముల
 కతీంద్రియవేత్తలగు జైమిన్యాది మునులు వన్నిససూత్రములకుఁదగిన
 వ్యాఖ్యానము లాజైమిన్యాదిమహామునులకు తెలియునుగానిప్రాకృతు
 లగు మిశ్ర మొదలగు మర్త్యు లెంతసూత్రమును దెలిసికొననేరరు
 నేరరు. “కోవక్తాతారతమ్యస్య తమేకం వేదసంపిన్నా-ఆగమాః
 ఖలు దుర్లభాః” అనుటచేతఁ బరపదార్థములను మునులు తప్పఁ
 బ్రాశస్తమర్త్యులు తెలిసికొంటిమనుకొనుట యచ్చదార్జన్యము
 దార్జన్యము. దేవభాష దేవతలకుమాత్రమే యుద్దిష్టమగుటచేతనే
 దేవభాషనాఁ బరఁగెను కాఁబట్టి వేదవేదాంగములు కేవల
 సతీంద్రియజ్ఞానముగల మునులకై మాత్రమే ప్రవర్తిల్లుచున్నవి.
 వేదశాస్త్రవేత్తలమని దుర్జనులుతప్ప సజ్జను లెన్నఁడును విష్టవీగి
 తనతోడిసాటిదనులను వంచించనే వంచించరు. “వచనాద్ధి సకల
 ప్రయోగోగమ్యతే తత్రావిద్యమానార్థాన్యపి పదాన్యవృష్టాయ
 ప్రయోక్షంతే తస్మా దిష్టదేవతానురోధేన వచనాదితి నిష్కర్షః”
 అని లోకోపకారమునకై దేవతల నాతాధించునపుడు సూక్త
 వాక్యమునకుఁ బర్యాయపదమైన వైదికశబ్దమునకు యధేష్ఠారమును
 జెప్పకొనవలసినదని నిష్కర్ష చేయు శ్రోత్రియమృత్యుమిశ్ర “పశు
 మాలభేత” అను శ్రుతికిఁ బ్రతిగృహస్థును సర్వజనరంజకముగాఁ
 దను బ్రవర్తింపఁజేయుమని భగవంతు సహర్షిశేమను విధిగాఁ

బ్రాధించవలసియుండునను నర్థమేల నిష్కర్మ కావించి వివిధాహార
 త్రవ్యము లగ్నిపాలుచేసి వ్యర్థముగాఁ గూళతనమున దేవతాప్రీతి
 చేయునెపమున మేఁకలంబట్టి చంపెడుకూరకర్మముల మాను
 కొనుటయే నిష్కముగా మనుష్యావశ్యకార్యమని తెలిసికొని సర్వ
 భూతదయాపరుఁడై తరింపఁజాలక యథోగతిపాలగుచున్నాఁడేమి ?
 “అగ్నా ఆయాహివీతయే” అనుశ్రుతికిస్వభావముగాఁబ్రతిదేహియును
 దనకోర్కె నీర్చుకొనుటకై ప్రయత్నపడకతీరదని యర్థము. వేద
 మనఁగా దెలివి. బ్రతుకుచున్న ప్రతిజంతువునకు నేహమున్నట్లే
 తెలివికూడ యుండుట యూహింపఁకొనుటవలె నై జగుణము-స్వభావ
 మును బ్రతిజంతువునకుఁ నెలుపు నామరూపములేసకలవేదస్వరూపము
 “యథాలోక స్తథా వేదః” అనుటచేత జగమే వేదము వేదమే
 జగము- జగత్తునకును వేదమున కగ్నికి వేడికివలె భేదము. లేనే
 లేకు. కాబట్టి బ్రతుకు లోకము వేదమును నీమూఁడుశబ్దములు
 భూమి నేల మున్నను శబ్దములవలెఁ బరస్పరపర్యాయపదములు.
 విశ్వమ్ అనునామము. మొదలుకొని సర్వప్రహరణాయుధః అను
 నామమువఱకున్న విష్ణుసహస్రనామములన్నియునొకవిష్ణుదేవునిగూర్చి
 వివరించుపర్యాయపదములే యయినట్లు “అగ్నిమీశే పురోహితమ్,
 ఇషేత్వోర్జేత్వా” అను వేదమంత్రములన్నియును సకలమర్త్యజీవిత
 మానువివరించుపర్యాయపదములే. ఈజగమంతయును గోర్కెయొక్క
 రూపమే. మఱికోర్కెనీర్చి సంతృప్తిపొందునుపాయమే దేవుఁడు.
 కోర్కెనీర్చుకొని సంతృప్తిపొందఁదగినయపాయస్వరూపుఁడగు దేవుని
 యొక్క వాస్తవతత్త్వము సకలజనసమ్మతమగు సత్ప్రపత్తనమే.
 కాబట్టి ప్రతిమనుష్యుఁడు న్దనతోడిపాటివారియనుగ్రహమును సంపా
 దించుకొని సంతృప్తుఁడగుటకన్నఁ జేయఁదగినయజ్ఞము మఱేదియును
 గానేకాదుకాదు. తనయూహి తానెట్లు తీసికొన్నఁ దనకువోయిగా
 నుండునో యాసంగతి నిశ్చయించుకొనుటకుఁ దనమట్లుకుఁ దానే

ప్రత్యక్షప్రమాణము కాఁబట్టి తక్కినయనుమానోపమానశాబ్దిక
ప్రమాణములన్నియును ముంజేరియద్దమువలె నిక్కముగా వ్యర్థములు
ననహాస్యాస్పదములు కావా? కాఁబట్టి యోవైదికస్మన్వైదా
నీవేదశాస్త్రశుష్కతర్కిము న్మానుకొని గతమేమైనసేమి యాగత
మెట్లున్న సేమి నీబ్రతుకున నొరులసుఖపెట్టి నీవుచుఱించునట్లు నడుచు
కొనుము “ప్రకృతమనుసరామః పాయసం భక్షయామః” అనితీరున
నేయెండకా గొడుగుఁబట్టి నీబ్రతుకును గాపాడుకొనుటకై నీతోడి
పాటివారియనుగ్రహమును సూపాదించుకొనుతెన్నున నడుచుకొనుము.
వేదశాస్త్రములు తెలిసినట్లు నిన్నుమోసపుచ్చి సోనురులై నీచేత
నేవచేయించుకొని సుఖపడనొచుదుర్జనుల తక్కిరివిక్కిరిమాటలు
దంభవేషము లెంతమాత్రము న్నమ్మకుము- నీబ్రతుకుకన్న మఱి
వేతే దేవుఁడు లేనేలేడు- నీవుసంతుష్టిపొంగుటకన్న స్వర్గము
మఱివేతేలేనేలేదు- మఱియు నాదేవుఁడు నాదేవునిస్వరూపమగు
స్వర్గమును జనరంజకమగు నీనడువడికన్న మతెద్దియు న్నానేకాదు-
తన వీఁపే తా దెలియఁజాలని మూఁఢమానవుఁడు దేవునిగూర్చియు
వేదశాస్త్రములనుగూర్చియు స్వర్గనరకముఁగూర్చియును దెలిసినట్లు
నటించు లెంత మోసము? తన తలిదండ్రులెవరో గూఢిచెప్పఁ
జాలని మూఁఢమానవుఁడు తనవర్తమానజీవితకాలముయొక్క పరోక్ష
భూతభవిష్యత్తులఁగూర్చి యుపస్యసించు గగనారవిందవర్ణన యథార్థ
మనుకొనిపరమార్థసాధనమగునీజీవిత మూటక పాడుచేసికొనకుము
ప్రకృత మనుసరించి నీ నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యమును సంపాదించు
కొనుట కెట్లు నీతోడిపాటివారియెడల నీవు నడుచుకొనవలసినదో
బాల్యముగడచినపిమ్మట నీమట్టకు నీకే సహజముగాఁ దెలియక
మానదు- నీయాత్మ స్వయంప్రకాశము- “ఆత్మావాలరే శ్రోతవ్యో
మస్తవ్యోనిధిధ్యాసితవ్యః” అనుశ్రుతిబోధ నీయుపిరి నీకు సహజ

ముగాఁ గాలానుసారముగా లభించినట్లు కలుగకమానదు. కాబట్టి వెఱ్ఱి మొఱ్ఱి పోకిళ్ళుమాని తలకుమించినమాట లాడక “తగినవేషంబు తనుఁదానఁ బొగడుకొనమి నొచ్చియును గీడు పలుకమి యిచ్చి వగవ కునికి, తన కె త గడవకయున్నఁ, బథము తప్పకుండుట నడువడి కొప్పుఁ జేయు” ప్రత్యక్షముగా నీతలిదండ్రులు పెద్దలుచేయుబోధను జ్ఞప్తి తెచ్చుకొని పెద్దకుండల కెసళ్ళుబెట్ట కొరులసుఖవెట్టి నీవుసుఖ పడుమనియే సర్వవేదశాస్త్రముల ముఖ్యకాల్పర్యమని తెలిసికొని యన్నివిధములచేరి స్సకలజనరంజకకుండవై సర్వభూతదయాళుడవు నీవై నన్దర్ప నీబ్రతుకు మతేప్రవర్తనముచేతనై నను విన్నపడదు తిన్నపడదు. నీతోడిపాటివారి స్సఖపెట్టినఁగాని నీబ్రతుకు నీకు సుఖము కానేరదు. నీకోర్కెనీర్పించుకొని సంతృప్తిపొందుటకన్న మఱి వేతే నీవు చేయవలసినపని లేనేలేదు.

వి శ్వ మాం గ శ్య బోధ

“ప్రజాపతిరకాసుయత ప్రజాః సృజేయేతి. సతపోఽతవ్యత స్మాతేఽపానాత్త్రితయోదేవా అసృజ్యంతాగ్నిర్యాయ రాక్షత్యస్తే తపోఽతవ్యస్త తస్మాతేవ్యావేధ్యస్త్రయోవేదా అసృజ్యంతాగ్నే ఋగ్వేదోవాయో ర్యజుర్వేద ఆదిత్యా త్సామవేదః” ప్రజాపతి యను దేవత ప్రజలను సృజించఁగోరి తపస్సుచేయఁగా యతని తినుకు నుండి యగ్నియు వాయువు నాదిత్యుఁ డను ముగ్గురు దేవతలుపుట్టిరి మఱి యామువ్యును తపస్సుచేయఁగా వారి యధఃకాయములనుండి తినుకఁగా ఋగ్యజుస్సామములను మూఁడువేదములు పుట్టినవట. యేమీ పిచ్చిపల్కులు ఆకస మవ్వా యెందు కంత దూరముగా నున్న వనఁగా మరుమఁడా నాచిన్నప్పుడు నావీపునకుఁ దగులు చుంట కోర్వక నాచీపురుతో నాయాకాసము నెగురఁగొట్టినాను కాబట్టి నాచీపురుదెబ్బల కోర్వ కాయాకాసగాఁడు బడిసి యంత

మీఁద నంటుకొన్నాఁడని యవ్వ యాపిల్లనికి సమాధానము చెప్పినట్లున్న దీయసందర్భమున తార్థము లీత్రాహ్మణవాక్యములు- కష్టపడి వ్యవసాయముచేసి పండించుకొనితనతోడిపాటివారి కన్నవస్త్ర) సౌఖ్యమునల్లిగించి తాఁ దిని సుఖపడలేని సోమరిపోతు లుబును పోఁగొట్టుకొనుటకై వాగుపిచ్చి కూఁతలు వెఱ్ఱిచేష్టలుగా కీమంత్రత్రాహ్మణము లీశ్రౌతకర్మములు వేఱుకావు- ఆఁకలిదప్పికలు తీర్చునన్నపానములే దేవతలు మఱి యాయన్నపానములను సంపాదించుకొను తెరువులే శ్రౌతకర్మములు- హాయిగా బ్రతుకుటయే స్వర్గము- ఒరులనుఖపెట్టి తాము సుఖపడుబుద్ధిచుంతులు కేవలము సోమరిపోతులుంటరులకుమాత్రము ప్రౌద్ధవుచ్చుకొనుటకుమాత్ర మేర్పడిన యసందర్భప్రలాపములు పిచ్చిచేష్టలగు మంత్రత్రాహ్మణశ్రౌతకర్మముల నెంతమాత్రము న్దలపెట్ట దగఁడు తగదు.

“యఃశబ్దస్య శ్రవణాదేన వినియోగః ప్రతీయతే సశ్రౌత ఇత్యుచ్యతే” ఏధ్వని వినినతోడనే యేదైనఁ బని చేయఁ దలంపు గలుగునో యట్టి పని శ్రౌత మనంబడును- తినుమనుపలుకు వినినతోడనే తినెనుకని శ్రౌత మనంబడును- శ్రుతి యనఁగా వినట- శ్రౌత మనఁగా వినంబడినధ్వనియొక్క యర్థముంబట్టి నడుచుకొనుట- మొత్తముపైఁ దనకు వినంబడినధ్వనింబట్టియు నగపడిన యాకారముంబట్టియు మఱియుం దననక లేంద్రియములకు న్గోచరములగు శబ్దస్పర్శరూపరసగంధముల న్దాను గ్రహించినవిధముగాఁ దన యిష్టావిష్టముల ననుసరించి తాఁ జేయుపని శ్రౌత మనంబడును- కాబట్టి యీజగమునందు సమస్తప్రాణు లొనర్చుమనోవాక్కాయ కర్మములన్నియును శ్రౌతకర్మములే- “యథాతోక స్తథా వేదః” సృష్టిస్థితిలయముల జరుగుపనులన్నియును మొత్తముపై జగత్కార్యములన్నియును వేదసహితయజ్ఞకర్మములే శ్రౌతక్రియలే- జగమే

శ్రౌతకర్మము- శ్రౌతకర్మమే జగత్తు- సమస్తజంగమస్థావరప్రాణుల
 కన్నింటికిని జైతన్య మొక్కటియే- మనుష్యునిప్రాణమునకు స్త్రీ-న
 జాతువులప్రాణమునకు స్థావరప్రాణులప్రాణమునకునువీసమైనభేదము
 లేనితీరున సర్వప్రాణుల నిద్రాహారవిహారకర్మఫలమునకు యజ్ఞకర్మ
 ఫలమునకు నేభదము లేనేలేదు- జగమంతయును యజ్ఞమే- సమస్త
 జాతువులును దమతమ నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యమునకై చేయు
 ప్రయత్నమంతయును విధిచోదితశ్రౌతకల్పమే- సమస్తజంగమస్థావర
 ప్రాణులబ్రతుకంతయును యజ్ఞమే- బుద్ధికృతములు మఱి యబుద్ధి
 కృతములని యజ్ఞకర్మములు ద్వివిధములు- జంగమప్రాణులబ్రతుకులు
 బుద్ధికృతయజ్ఞములు- స్థావరప్రాణులబ్రతుకుల బుద్ధికృతయజ్ఞములు-
 కాఁబట్టి జగమునందు జరుగుచున్న పనులన్నియును స్వర్గసాధనములగు
 విధిచోదితశ్రౌతకర్మములే- ఈజగమంతయు సాలెవురుగుకడుపులో
 నుండి నూలు పెకివచ్చి తరిగి యాసాలెవురుగుకడుపులోనికే పోవు
 నట్లు వాసుదేవునిలీలచేతఁ గలిగి యావాసుదేవునియందే లీనమగు
 చున్నది. “కర్తాభోక్తాజనార్దనః తమేవ భాంత మనుభాతి సర్వమ్
 సర్వం బ్రహ్మైవఖిలు ఈశ్వరస్సర్వభూతానాంహృద్దేశేఽర్జునతీవ్రతి”
 అను విధనమున “హరిమయముకాని వస్తువు పరమాణువులేదు వంశ
 పావన వింటే” అన్నట్లేజగమంతయును యజ్ఞమే “యజ్ఞోవైవిష్ణుః”
 “హరిరేవ జగజ్జగదేవ హర్హిర్హరితో జగతో నహి భిన్నతనుః”
 అనుటచేతను స్వర్గావర్గస్వరూపుఁడై సమస్తజగద్రూపము యజ్ఞ
 మూర్తియై సకలభూతాంతర్భూహిస్సంగతుఁడై ప్రత్యక్షస్వర్గమైనకల
 ప్రాణిజీవసర్వరూపముగానున్న శ్రీకృష్ణపరమార్థము మిథ్యాశ్రౌత
 కర్మల న్నాధింకఁబూనుట యొడిలోనున్న బిడ్డను వెదకుట యాకన
 మున మిద్దెలల్లుటవలెనే-రిక్తవ్యర్థమిథ్యానంసారకృత్యములన్నియును
 మిక్కిలియవివేక కార్యములే- యెందుకిన్ని ఛొంకతిరుగుళ్ళు వాసు-

దేవుడు తప్ప వాస్తవమింకెదియు న్నాదని తన యహంకారములు విడుచుకొనగల్గిన యద్వైతస్థితిమాత్రమే బ్రహ్మక్షస్వరూపవర్ణస్వరూపము. మిథ్యాహంకారముకారకల్పితసంసారమంతయును బ్రహ్మక్షనరకదుఃఖస్వరూపము. బెబ్బలిం దప్పించుకొనఁగోరి యవివేకముచేత బ్రహ్మంతుడై యాబెబ్బలిచెంతకే పోవుదేబెవలె చేతనున్న నెన్నముద్దన్నలపా ల్కావించుకొని యుత్తచేయి నాగుకొను వెంగలివలె, బిడ్డ నొడిలోన పెట్టుకొని యూరెల్ల వెదకుఁవెట్టివలె, దాఁ గోరినస్వర్గమే తనబ్రతుకురూపమునఁ దాఁ బ్రత్యక్షముగా ననుభవించుచుండియు వృథాప్రయాసమున రుచ్యమఁలగునన్న పానములు తనతోడిపాటివారి కిచ్చి తాఁ గుడిచి సుఖింపక స్వార్థపరుల ధూర్తప్రలాపముల నమ్ముకొని పా లెరుగు నేయి మొదలగుతినుబడిపదార్థములన్నియును బ్రహ్మంతులై యజ్ఞమునెవమున నగ్గి బుగ్గి పా ల్కావించుకొను మూర్ఖుల దురదృష్ట మెంతయును శోచనీయము. మును లుపకారమునకై యనుభవింపఁదగిన కథ్యాశనము బోధింపఁగా వారియాజ్ఞచొప్పున నడువనేరక ధాన్యమును దంచుకొని మెత్తగా వండుకొని తిన కన్నమును కుళ్ళుబెట్టి సారాయి చేసికొని త్రాగి మత్తుఁ జెడిపోవు మూర్ఖులచందమున మునులయుద్దేశముప్రకారము సర్వలోకోపకారముగా నడువనేరని మోసకాండ్రును మఱియొద్దియు న్దెలియని యవివేకులు శ్రౌతస్మార్తకర్మములన్నియును విపరీతదృష్టులై యవప్రయోగముకావించి కోరి దుఃఖము న్గొనితెచ్చుకొనుచున్నారు.

ఇది శ్రీమదజ్ఞా దాదిభట్ట నారాయణదాస విరచితమగు

జగజ్జ్యోతియందు నిష్కృష్టప్రత్యభిజ్ఞాన నిర్ణయ నిర్వచనము.

జ గ జ్యో తి

నా లు గ వ ప్ర కా శ ము

కా ల గ తి

లోకమునందలి జనుల యభిప్రాయములం దెల్పుకొను చతుర్విదాభినయవిశేషములు సకలలోకోపకారములుగా మఱియును సకల జనరంజకములుగా మఱియును సర్వజనసాధారణములుగా సకలజనులు ననాదిగాస్వభావముగానేర్పాటుచేసికొనుచున్నారు. నిద్రాహారముల న్దనివిచెంద మిగిలిన కాలమునఁ దిరిగి నిద్రాహారసౌఖ్యమునకు సహాయ మొనర్చుటకు ముఖ్యహేతువగు విహారము నుభయతారకముగాఁ గృషివాణిజ్యములం ద్రికరణశుద్ధిగా సజ్జనులు పాటుపడి యొరులను సుఖపెట్టి తాము సుఖించెదరు. సోమరిపోతుటక్కరికూళమోస కాండ్రు వేదవేదాంగగగనారవిందవర్జితములతో మూఢులంబెదరించి దంధవేషములతోఁ ద్రిపుండ్రధారణములతో మడ్డిమైలదంధవేషములతో శ్మశాంతస్మార్తవ్యర్థకర్మకలాపములతో నితరుల కన్యోన్యమత ద్వేషములు వుట్టించి యొడలువంచి కష్టపడి తమకూడుసంపాదించు కొనుటకు బద్ధకించి యన్యాయముగా మోసమున బ్రతుకనెంచి వేదములనియు శాస్త్రములనియు స్వర్గనరకములనియు జాతిమత విశేషములనియును లేనిపోని టక్కరిబూటకవుమాటలుం దిలకావ్త మహిషబాధములవలె నసందర్భగ్రంథవిశేషములను వేదవేదాంగములు దైవనిర్మితము లపౌరుషేయము లని యనాదికులసంక్రూడాదులు సారముగా ధూర్తకల్పితవర్జ సమామ్నాయమునుబరించుచు

వృథా బశుహింసాదిదంభకర్మము లాచరించుచు శ్రోత్రియులమని,
యగ్రజాతులమని, సన్న్యాసులమని, మతాధికారులమని, పూజారుల
మని, పురోహితులమని లోకుల నెట్లయిన రంజింపఁజేయనేరక కులము
నుండి వెలి చేసెదమనియును బామరులను బెనరించి క్రతుమిషలన్
జూడశకర్మాచరణములచేఁ బశుహింసకావించుచు భూతములవలె
లోకులనెట్లపెట్టి వీడించుచుపోమరిపోతులై దంభవేషములతోఁ దామే
యార్యులమనియుం దమదేశమే కర్మభూమి యార్యావర్త మనియుం
దక్కినవా రనార్యులు మ్లేచ్ఛులుం బతితులు పావండులు నరకపాత్రు
లని సారకాయలు నటకు పంచకులుకల్పించినగ్రంథములే యా
ధూర్తులు వెల్లిడించు వేదవేదాంగములు. వాస్తవముగా సకల
లోకోపకారకములు సర్వభూతదయావరములు సకలజనశంభకములు
నిద్రాహారవిహారసుఖసాధనములుగాని పలుకులుగాని కర్మములుగాని
వేదవేదాంగములుకావని అనాదివంచక రాక్షసపారంపర్యకల్పితములని
సిద్ధాంతీకరింపకతీతదు. ఈడుముదిరినకొలందిని మనుష్యులు నిద్రా
హారవిహారపాటవముఁ గోలుపోయి లోకోపకారముగాఁ గాయక్లేశము
పడుట మాని కేవల కాయకష్టసాధ్యములగు పనులను యావన
వంతుల కప్పగించి తాము సుఖముమరగి కూర్చుండి పిన్నులను దమ
యిష్టానుసారము నడిపించుచు పోమరులై లేనిపోని శాస్త్రచర్చలం
బ్రొద్దువుచ్చుచు తమరచించినగ్రంథములందుఁ దమ యిష్టానుసారము
తమముసిలితనపు గార్హస్థ్య వాసప్రస్థ సన్న్యాసాశ్రమములచేబ్రహ్మ
క్షత్రియ వైశ్యులు తమజీవనము గడపుకొనవలయుననియును
శూద్రులు మాత్ర మా ద్విజ సేవచేతను జీవనము వెళ్ళవుచ్చవలసిన
దనియును ఎన్నిదివిధములయిన వివాహములచే నీచాతుర్వర్యము
సంసారమున చేసికొనవలయుననియును తోనాల్గవర్ణములం దన్యోన్య
ప్రీతిపురుషదుష్టసాంగత్యముచేతఁ బుట్టినవారు నానావిధసంకరవరులై

చండాలాద్యధమజాతులలోఁ జేరి కులభావ్యాలు క్రిభావ్యాలు పఠితులునై సరకభాజచులగుచున్నారనియును ఆహా నిద్రావిహార సామర్థ్యముఁ దొఱఁగి చుచునట్లు పిన్నలం దిన్నగ సుఖజీవనము గడవనీ కేమేమో పిచ్చిబోధలు చేయుచు నసందర్భపుగ్రంథము లల్లుచు మనుష్యుల కన్యోన్యద్వేషములు పుట్టించుచు పుచ్చినగొఱై మందసంతయుఁ జెఱచునట్లు వృథా జాతిమతాభిమానములచేస్వార్థ పరులై యహంకారముమకారవిమూఢులై తక్కినజంతువులకన్నఁ దమమనుష్యజాతి కన్యాయముగ నకాలమరణములను లేనిపోని దుఃఖముల నాధివ్యాధులను పొచ్చించుచున్నారు. వాస్తవముగా దేహధారులగు జీవులందఱికి నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యమును సుఖజీవి తాశయును జననమరణములు నాఁకలిదప్పికలు తాపత్రయమును సమానములేకాని మనుష్యులకుఁ దక్కినజంతువులకన్నఁ దా మెక్కుడు తెలివికలవారమని వివరీతభ్రాంతదృష్టిచే దైవమునకు బ్రతికూలముగాఁ దమనియతి న్దప్పించుకొనుప్రయత్నముచేతఁదక్కిన జంతువులకన్న నెక్కుడుదుఃఖములు క్రొత్తక్రొత్తయాధివ్యాధులు కోరి తెచ్చుకొని యస్వతంత్రులయి తమజీవితసౌఖ్యమునఁ గొఱత వడుట పెచ్చునై జము. ఆహారనిద్రావిహారసౌఖ్యమును దక్కిన జంతువులవలె వోయిగాఁ దా మనుభవించి యన్యోన్యానురాగమున నుఖపడ లేనిమనుష్యులకు దుష్టకలికాలవశమునఁ బుట్టినయనన్యజంతు సామాన్యమగు క్రొత్త తెవుళ్ళష్టాదశవిద్యాప్రస్థానములు.

మనుష్యులు తక్కినజంతువులకన్న బలహీనులై యాధివ్యాధు లకు మఱింతలోనై కోరి యల్పాయువులై తాము చెడి తక్కిన ప్రాణులను బాధించుటకు నిక్కముగాఁవృథా భ్రాంతికల్పిత విద్యా ప్రస్థానములే కారణములు. సహజముగా దైవ శుశుర్చియిచ్చిన దుంపలు కాయలు పండ్లు ధాన్యములు తిని యాఁకలి తీర్చుకొని

వాన నీట నిండినయడవికొలనులు కొండకాలువలు నదులు మొద
లగుస్వభావసిద్ధములగు జలాశయములఁ దానమాది డప్పితీర్చుకొని
కొండగుహలు వృక్షమూలములు దట్టములగువెదురు మొదలగుజౌద
లలో దైవసృష్టములై యెండ గాలివానలం జొరనీని నున్ననిత్రదేశ
ములు మఱియు నొడలుదాఁచుకొనఁదగిన సహజసిద్ధములగు నాశ్రయ
ములు కీట పక్షి మృగములకువలె మనుష్యులకుఁగూడ దైవనిర్మిత
ములై యున్నవి. ఈతి బాధలనుండి మనుష్యు లెట్లు తప్పించుకొన
లేరో భూకంపాశనిపాతక్షామాదిభూతోపద్రవములనుండి తమ్ముఁ
దామెట్లు కాపాడుకొనలేరో యిట్లే తమకు నియతములైన జనన
మరణ వ్యాధి క్షుత్తిపాసాది సుఖదుఃఖములు తక్కినజంతువులకన్న
తగ్గించుకొనుటకైగాని హెచ్చించుకొనుటకుఁగాని సమర్థు లెంత
మాత్రము న్నాసేరరు. తక్కినజంతువులకన్నఁ దమదుడదృష్టముచేఁ
దమకబ్బినవివరీతబుద్ధి యనునై జముచేఁ దా మీవిద్యాపథాన
ములు కల్పించుకొని వ్యసనములమఱఁగినయవివేకులవలె దేహదార్ధ్య
మున మిక్కిలికొఱఁతవడి కోరి సహజముగాఁ దమకుదైవమిడిననిద్రా
హారవిహారాత్మకజీవితసౌఖ్యమును మఱియు నారోగ్యమును మనస్సం
తుష్టినింగూడఁ గలికాలవశమునఁ బాడుచేసికొని నశించుచున్నా
రయ్యా! యేమీ ప్రస్తుత మర్త్య దుర్దశ? కాలపక్వమయిన
యాహారపదార్థముకన్న వండుకొన్నయాహారపదార్థముల కలఁకొంట
చేత దైవదత్తములగు పర్వతగుహాదులనుండ కూర్చులో నుండుట
చేతను సహజమగు స్త్రీపురుషాన్యోన్యాయురాగముచేఁ గవగూడక
బలాత్కారవివాహపద్ధతు లేర్పర్చుకొనుటచేతను తమయాహారము
తాము కూర్చొనుశక్తి వచ్చినపిమ్మటన్లుండఁ బిల్లల నెడఁబాయ
కుంటచేతను తమకుఁబుట్టినవారు పరులకుఁబుట్టినవారు నని భ్రాం
తితో స్వీయపరకీయ విభేదమెంచుకొనుటచేతనుసహజవాచికాంగికా

హార్యసాత్త్వికాభినయములచేఁ దక్కినజంతువులవలెఁ దాత్కాలిక
ముగాఁ బరస్పర మూహతెల్పుకొనక గ్రంథమూలముగాఁ దమ
యూహలను సంగ్రహించుకొంట చేతను ఎచ్చటనున్నవా రచట నుం
డక వింతవింతరుచుల కలవడి మిక్కిలి దేశద్రుమ్మరులగుటచేతను
మఱియు ముఖ్యముగా దైవకృత్యము స్థమపారువమునఁ దప్పించు
కొనఁగలమను దుర్భ్రమచేతను విపరీతబుద్ధులై తక్కినజంతువులకన్న
మిక్కిలి దుఃఖితులగుట కభియుగమాసపుల దుర్విధి. పుణ్యదశయగు
కృతయుగమున మాసపులలోఁ దక్కినజంతువులకువలె స్త్రీపురుషు
లను రెండుజాతులు తప్ప బ్రాహ్మణాదిజాతులును వర్ణాశ్రమధర్మము
లును స్వర్గపర కాదిచింతయును భూతభవిష్యజ్ఞస్మరణాంగగణనమును
బరస్పర ద్వైషమునఁ దన్నుకొని చచ్చుటయు నున్నట్లు పురాణ నిద
ర్శనము లేదు.

“తపఃఫలం కృతయుగే...” అను వరాశర స్మృత్యనుసార
ముగా హేయాదేయవస్తుచింతయే లేకందలుమాసపులు గలసి
మెలసి హాయిగఁ దక్కినజంతువులవలె నుండుట యవ్వటి మనుష్య
స్వభావము. కుళ్ళాయిచొక్కా ముక్కుకమ్మి చెవికొనకాడల కల
వడి మనుష్యునిచే నాడింపబడిన తిమ్మనివలె మఱి దుస్తుల కలవడి
ముంగటికా లెత్తుటయు వెనుకటిది నిలుపుటయును మప్పబడిన
గంగిరెద్దుతీరున తక్కినకోతులకన్నను దక్కినయెడ్లకన్నను ముసలి
తనమున బాధపడుట తప్పించుకొననేర కాఁక యీవిద్యాత్రస్థాన
వేత్తలకు కాకిముక్కునకుఁ గట్టినగవ్వవలె మఱి కుక్కమెడ వట్టెడ
తీరున. మనుష్యుల కీవేదవేదాంగవదన మాగంతుకముగాని సహజ
సిద్ధము కాదు. అద్దముచూచుకొని వికారపదు సవివేకివలె జాతిమతా
దర్శనముచే వ్యర్థముగా బ్రభాంతులై బుద్ధివైపరీత్యమున మదమత్తుల
వలెఁ బిశాచుగస్తులకీతిని సన్నిపాతరోగాధీమలవలెను స్వేచ్ఛ బ్రభా

తులవలె వేపవేదాంగవిద్యానుదవికారముచే నన్యాయముగాఁదక్కిన
 జంతువులకిన్నఁ గలికాలదుస్పృధిసహజములగు మనుష్యులుబుద్ధిహీనులై
 దేహసౌఖ్యము న్నాపలసి చాడుచేసికొని జాతిమతభేదముల న్నల్పించు
 కొని పండితమ్మహ్యులై స్వార్థపరులై యన్యోన్యద్వేషమున నకాల
 మృత్యునిహతు లగుట కలియుగస్వభావ మెవఁ డడ్డఁగలఁడో కూళ
 సోనూసీ ! కోయుము కోయుము నీచేఁ జిక్కినన్ని మేకల నోవైదిక
 మ్మన్యుఁడా ! పంథ వేషముల నీనలె బొట్టు కట్టు జాట్టుంచుకొనని
 జను లధము లనార్యులు చండాలురు మ్లేచ్ఛు లని తిట్టి కోరి జగడ
 మాడి తిన్నులుతిను తినుమోహప్రవాచకమ్మన్యుఁడా ! నీయహంకార
 మమకారముల నీవు దొలంగినదాఁక నిట్లు పిచ్చిపిచ్చిమెట్టవేదాంత
 మతబోధిజేయుచు బ్రతిదిన కూషచక్రకాశనముచే బుద్ధిజరమాం
 ద్యములం జెడు చెడు మోయధికారపిశాచగ్రస్తుఁడా ! యసూయా
 పరులు నిన్నుఁ జిరము బ్రతుకనీరని తెలిసికొనక సాధారణప్రకృం
 దనవనితాదిభోగముల నందఱికన్న ముందు మ్రందు మ్రందు
 మోహోసకలభూతవయాఘరభాగవతుఁడా ! నిన్నిట్లు దుర్విధి దుష్ట
 కలికాలమునఁ బుట్టించినందున నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యమెఱుఁగ
 కిట్లు కలమునఁ గన్నీటివలదల న్నార్చు కార్చుము. కాలగతి న్దప్పించ
 నెవరి శక్యము ? ఇంతకు నీతప్పగాదు. నాస్మృతికన్న నీసర్వజగ
 త్కార్యములకు మఱి వేతేకారణము లేనేలేదు. “తదాసంకనో
 భవతి”అను వేదాంతవాక్యముచొప్పునం గేవల సుషుప్త్యవస్థలో
 నున్నచో నిట్టిచింతలు నీవ్రాతయు నొక్కింతయు న్నలుగఁ
 జోవుకదా?

సరియే! నాశనియేమో నేఁ జేయకతప్పదుకదా? “ఇషేత్వో
 ర్జేత్వా”అను శ్రుతియందు “త్వో” అను సంయుక్తాక్షరమున కను
 దా తస్యరము “ఉచ్చై రుదాతః నీచ్చై రనుదాతః”పొచ్చుస్థాయి

కుదాత్తమనియుం శక్తుస్థాయి కనుదాత్తస్వరూపము చెప్పబడెను. ఉదాత్తముమీఁదుగననుదాత్తముక్రిందుగనుండును. అందువల్ల యందు మూఁడుస్థాయిల ధ్వనిభేదము కలదు. లావు సన్నము, సములుగా నున్నయొక్కతీరగు నుక్కుతీరె లొక్కపొడవుగానముగాబిగింకఁ బడినపు డొకపోల్కి నాడ మిచ్చునుగాని యారెండుతీరెలలో నొక తీరెకన్న నొకటి బిగింపున సగముతగ్గినపుడు బిగింకఁబడినతీరెనుండి వుట్టిన నుదాత్తధ్వని యనియును సడలినతీరెయొక్క ధ్వని యనుదాత్తమనియు సంజ్ఞలం బరఁగును. ఆరెండుతీరెలతో నొకటియెంత బిగింకఁబడగలదో హెచ్చుస్థాయిసంజ్ఞగల యుదాత్తధ్వనిని రెండవది యెంతసడలింకఁబడగలదో యంతతక్కుస్థాయి సంజ్ఞకలది యనుదాత్తధ్వనిని వెల్లడించును. ఉదాత్తమనంతవిధములు మఱి యనుదాత్తము గూడ ననుతవిధములు. “ఇషేత్వోర్దేత్వా” అను శ్రుతి నుచ్చరించుటలో “త్వో” అనునక్షరశ్చయ మనంతభేదమునగు ననుదాత్తస్వరవిశేషములు. దేయనాదాత్తస్వరమే శ్రుతిజాతిగామమూర్ఛనలంబట్టి యుచ్చరించవలెనో మఱి యాయనుదాత్త స్వరమున కాకారము స్వర్ణము న్వాహన మాహారాధిదేవతావిశేషములెవ్వయో కూలంకషముగా మునులే లెప్పలేక “శ్రుతిస్థానే స్వరాస్వక్తుం నాలం బ్రహ్మపితత్వతః” అని నారదశిక్షానుసారముగాఁ బ్రాకృతులల్పాయువులు కించిజ్ఞు లల్పశక్తులు దైవోపహతులగు నీవైదికమ్మన్యులు “ఇషేత్వోర్దేత్వా” అను శ్రుతి స్వరముగా నుచ్చరించుట మిక్కిలి యసంభవము. కాబట్టి వేదశబ్దోచ్ఛారణసామర్థ్యము బ్రహ్మకైవలేదని నారదముని నిర్దేశించుటచేత నీవైదికు లుచ్చరించుశబ్దములు వేదము లెంతసూత్రము న్నావు. ఈవైదికులుమంత్రబ్రాహ్మణముని యుచ్చరించుశబ్దములను వీరు వేదచోదితములని చేయు శ్రౌతస్మార్తకర్మము లన్నియును వంచకకృత్యములు స్వార్థసంపాదనమాత్ర

ప్రయోజకములు పామరజనులను బెదరించి సోమరిపోతులయిన ధూర్జటిజమ్మన్యులు చేయుపంథములు నిష్ప్రయోజములు బూటకములు మాయలు కపటోపాయములు భూతోపద్రవకరములు, లోకోపకారకము లెంతమాత్రమును కావు. అట్లదియ మిపారుషేయము లోకాతీతమగు నాదబ్రహ్మాత్మకవేద మీద్విజమ్మన్యులనోటఁ బొరుషేయమై యుచ్చరింపఁబడుట యాకాశముబద్దలగుటవలె నుత్తమాలక్షి. వేదములే లోకాతీతములయినపుడు వేరచోదనాలక్షణమగు శ్లోతస్మాత్తథర్మములుం జాతుర్వ్యన్యనియములును గగనారవిందకింజల్కములవలె శశవిషాణములవలె ధూర్తకల్పితాసంభవపదార్థములు కాకున్నే ?

ఉ ప ని ష థ్స ధా థ

ముఖ్యములగు నుపనిషత్తులు పరాపరములను జెప్ప రెండు విద్యలలోఁ బరవిద్యను జెప్పచున్నవి. వేదము కర్మకాండ బ్రహ్మకాండము లను రెండుకాండములుగా విభజింపఁబడినయది. కర్మకాండ మపరవిద్యను బ్రహ్మకాండము పరవిద్యను జెప్పచున్నవి. బ్రహ్మకాండాత్మకమగు నుపనిషత్తు లనేకము లందులో బృహదారణ్యక. ఐతిరేయ. ఛాందోగ్య. తైత్తిరీయ. ఈశ. కేన. కఠ. ప్రశ్న. ముండక. మాండూక్యము లనుపదియును ముఖ్యములు. ఈపదియునుగాక మిఱి తొంబదెన్నిది యుపనిషత్తులుగూడఁబేర్కొనఁబడినవి. ఉపనిషత్తులకు బ్రాహ్మణాత్మకములగు నారణ్యకములు మూలములు. “తస్యవా ఏతస్య యజుషోరస ఏవోపనిషత్” యజుర్వేదముయొక్క సారమే యుపనిషత్తు. కాఁబట్టి “నహింస్యా త్సర్వభూతాని” అనునుపనిషత్తు “పశుమాలభేత్” అను మంత్రముకన్న ముఖ్యముగా నెన్నఁదగినది. సాంఖ్యయోగన్యాయవై శేషికోధయ

మీమాంస లనుత త్వమును జెప్పవద్దర్శనములును పనివన్నూలములే. ఉపనిషత్తులలోఁగూడఁ గొందఱు ధూర్తులు తమతమ మతములను వెల్లడింకఁగోరి లేనిపోని క్రొత్తకల్పనముల నుపనిషత్తు లని ప్రాచీనోపనిషత్తులదొంగతనమునఁజేర్చిరి-సగుణాత్మస్వరూపుఁడగు నీశ్వరుఁడు లేనేలేడనియును చైతన్యమక్షణభంగురమనియును దెలివి మద్య వికారమనియుఁబల్కు-బౌద్ధమతఖండనముకై శివసంకల్పేశోపనిషత్తులు 31-40 అధ్యాయములుగానువాచన సేయసంహితయేయని యుపనిషత్తులకు మంత్రబ్రాహ్మణాత్మకాపారుషేయానాదిత్వమునల్పించిరి. ఉపనిషచ్ఛబ్దమునకు రహస్యమనియు నుపదేశముపొందుటకై గురుసమీపమునఁ గూర్చుండుటయనియు మొదలగుసర్థములు చెప్పఁబడుచున్నవి. “యదేకవిద్యయాకరోతి శ్రద్ధయోపనిషదా తదేవ వీర్యవత్తరమ్” అను ఛాందోగ్యోపనిషత్తుప్రకారముః-జాగరూకతతో గురుసమీపమున నభ్యసించిన యోగము సిద్ధించుననుటచే నుపనిషత్తనఁగా గురువునొద్ద సంతత ముండుటయనియే ముఖ్యార్థము. “గురువులేని విద్య కూడదు కూడదు విశ్వదాభిరామ వినరవేమ” కాఁబట్టి యహర్దివము గురుసమక్షమున నుండియోగాభ్యాసముచేయవలయు. అట్లు గురుసమక్షమున యోగ మభ్యసించుటకై కూర్చుండుట యుపనిషత్తనఁబడును. “ఉపాసితో గురుం భవాన్-ఉపాసితో గురు ర్భవతా” అను భాష్యోక్తులంబట్టి గురువుజెంతఁ గూర్చుండి గురుముఖము నుండి విద్య నభ్యసించవలయును. శ్వేతాశ్వతరోపనిషత్తుప్రకారంభములో “కిం కారణం బ్రహ్మకుతఃస్మజాతాజీవామికేన క్వచ సంప్రతిష్ఠితాః-అధిష్ఠితాః కేనసుఖేత రేషు, వర్తామహేబ్రహ్మవిదో వ్యవస్థామ్-కాలఃస్వభావో నియతిర్యదృచ్ఛా భూతానియోనిః పురుష ఇతి చింత్యా సంయోగవషానత్వాత్మభావా దాత్మావ్యసీశః సుఖదుఃఖ హేతోః-మాయాంతు ప్రకృతిం విద్యాన్మాయినంతు మహేశ్వరమ్

తస్యావయవభూతైస్తువ్యాప్తం సర్వమిదంజగత్ - సనుశ్చేతాశ్చత
రోషనిషది మాయాయాః ప్రకృతిత్వం పరమాత్మనస్తన్నియం
త్వత్వం శూయతేమాయాన్వితినాయందోషః మాయాయాః పర
మాత్మశక్తిత్యేన శక్తిమతోఽప్యాత్మనః ప్రకృతిత్వావశంభావాత్ -
దహనశక్తియుక్తేఽగ్నాదాహకత్యే వ్యవహారపర్శనాత్ - ఆత్మ
శక్తిత్వంచమామాయాస్తస్యామేవోపనిషది శ్రుతంతేధ్యానయోగాను
గతాలవశ్యనేవాత్మశక్తింస్వగుణైర్నిగూఢమ్"

బ్రహ్మకారణమా- మన మెందుండి వుట్టినాము- మనము
దేనిచే బ్రతుకుచున్నాము- మన మెటకుఁ బోవుచున్నాము- పద్ధతి
ప్రకారము మన మెవనియాజ్ఞంబట్టి సుఖదుఃఖముల న్నడుచు
చున్నాము- కాలమా స్వభావమా విధియూ లేక భూతములా కార
ణము- మనుష్యుఁ డిందంతకును జన్మస్థానమా- లే కివన్నియుం గలిసి
యున్న స్థితియా- ఇం దెద్దియుఁ బ్రత్యేకముగాఁగాని యన్నియు
స్థలసికాని కారణము కానేరదు- సర్వస్వతంత్ర మాత్మయొకటి
యుండకతీరదుగనుక మఱియు నాసర్వస్వతంత్రమగు పరమాత్మకు
న్మాడ సుఖదుఃఖముల నేవస్తువుకలిగించుచున్నదో యట్టివస్తువును
శాసించునధికార మున్నట్లు తోచదు- ఇట్లుపనిషత్తును దాని
భాష్యమునుబట్టి తెలియవచ్చుచున్నది- పైనుదహరించిన ప్రశ్నము
లకు బహ్వచోపనిషత్తు "సదేవసామ్యేదమగ్రాసీత్ - ఏకమ
ద్వితీయమ్- తద్దైక్షితబహుస్యాంప్రజాయేయేతి - తేజోఽసృజత-
తితేజఃక్షిత బహుస్యాంప్రజాయేయేతితదపోఽసృజత- దద్దైక ఆహు
రసదేవేదమగ్రాసీదేకమేవాద్వితీయం తస్మాదసతస్సజ్జాయతే" మొట్ట
మొదట నిజగమంతయును సతే (నిర్గుణపదార్థమే) యాసత్పదార్థము
కన్న నింకొకవస్తువెద్దియుం బ్రవర్తింపలేదు- ఆసత్పదార్థము "నేను

జగము సృజించనీ" అని తలపోసెను మఱి యీజగములను సృజించెను.

ఇందుమూలమున సగుణమును పరమపదార్థము తనసంకల్ప మాత్రముచేత యీజగము సృజించినట్లు కనబడుచున్నదనియు- మఱి యింకొక్క యుపనిషత్తుంబట్టి నిర్గుణపదార్థమే యీజగత్సృష్టికిఁ బూర్వ ముండెను మఱి యాశూన్యమానుండి యీజగము కలిగెను. ప్రకృతియే మాయగాను మాయాశక్తిమంతుఁడు మహేశ్వరుఁ డనియును ప్రకృతీశ్వరులసంయోగమున జగము పుట్టెననియును వేడియగ్నికున్నశక్తివలె "శక్తి శక్తిమతోంభేదః" అను న్న్యాయాను సారముగా అగ్నిదహనశక్తితోఁ గూడినట్లు ప్రకృతితో మహేశ్వరుఁ డున్నాడనియును దనగుణములందుఁ దా దాఁగి యాపరమాత్ముఁ డున్నాడనియును మూలముంబట్టి భాష్యమాలంబట్టియు నుపనిషత్తులు బీరకాయపీచువలెఁ గలకాపులముగా నరసినకొలంది మఱింత సందేహమునఁ జొన్నుచున్నవి. ఇంతకు స్వక్షణజాగరరూపముగు నాస్మృతియే యీజగత్తుం బన్నుచున్నది. మఱి సుషుప్తిరూపముగు నావిస్మృతియే యీజగమును లయముచేయుచున్నదని సకలప్రౌఢ వయస్కమనుష్యుఁ డనుభవించుచున్న ప్రత్యక్షానుభవముగనుకను బ్రతిజనుఁడు దుఃఖములం దప్పించుకొని సుఖించుటకై కోరుచుంట చేతను నిక్కముగాఁ దనసుఖముకోరెడు ప్రతిమనుష్యుఁడు పరోప కారముగాఁ దా నడచినందప్పఁ దన నితరులు సుఖింపనీరుగనుకఁ దన పురుషప్రయత్నము నొరులకు హితముగా నడిచి తనహితము సంపా దించుకొనుటకు మఱి యట్టి తనప్రయత్నమును సఫలము కావించి తనకు సంపూర్ణసంతృప్తివయ్యుచేయుమని తనస్వప్నజాగ్రత్ సుషుప్త్యవ స్థలమూఁడింటికి న్నారణమగు దైవమును సంతతమునువిర్మలాంతఃకరణ మునఁ బ్రార్థించుచుంటయు నవశ్యక ర్తవ్యములని నిర్ధారణ మొనర్చు

కొనకటిటదు తీటదు- స్స తికి విస్మృతిన్మాడఁ గారణమగు
 పదార్థము నిర్గుణమునగు నాదా ? ఇట్టిపదార్థము నిక్కముగా
 నున్నదా లేదా ? ఇట్టి పదార్థముననుసరించుకొన వలయునని నీవు
 ప్రార్థింపనేలయునునచో స్స దైవమును నీసాయముగోరుటకు నీవు
 ప్రార్థించుచుండునునటయందలి శుద్ధము దృఢముగాఁ బరోపకారము
 నేమరక చేయుచుండుము నీకు బ్రతుకునఁ దప్పకనీకోరిననునసంతుష్టి
 కలుగునని దైవప్రార్థనవందలి శాఖోద్దేశము- కాఁబట్టి నీకువురువ
 ప్రయత్నకర్యాయముగు పొరువముకన్న 'వేతేపదార్థమే లేదు-
 దైవము మాట లోకోపకారమును దప్పక చేయుచు నీకోరిననునః
 సంతుష్టి నొందుటకుఁబన్నిన ప్రతిజ్ఞోధకసంజ్ఞామాత్రోపరిచారికశబ్దముగా
 భాషింపవలయును వలయును- నీకు దుఃఖమిడిన నీస్వార్థవారతకే నీవు
 తత్పరాత్మపుడవై నకొలంది నీవు నీకు సుఖమిచ్చుపరోపకారకవర్తన
 మున నడిచెదవు. నీవు నీస్వార్థవరతన్నాని సర్వభూతనముడవై
 పరోపకారముచేసినకొలంది నీకోరిననునఃసంతుష్టి చేకూరుచుంటయే
 నీవు త్రిగుణాతీతపదార్థమగు పరమాత్మునిలోఁ జేరుచుంటయే నీ
 ప్రార్థన మాలించి నీకు దైవము సాయపడుచున్నాఁ డనిభావించుము-
 భావించుము? "యాదృశీభావనాయత్ర సిద్ధిర్భవతితాదృశీ" ఇది
 తప్పదు తప్పదు- నాస్మృతివలననే యీ జగము కలుగుచున్నది మఱి
 విస్మృతిదశయం దే జగము న్దోచకున్నది కాఁబట్టి నాస్మృతియొక్క
 రూపమే నామనఃప్రవృత్తిరూపమే స్వేక్షణజగమయినతీరున నిజ్జగ
 ముగాఁ బరిణమించుచున్నదని చెప్పుట యుక్తికిఁగిట్టినదికాని లక్ష
 కోట్లు సంఖ్యాకరూప్యము లంకెలయందు సయుక్తికముగా $100000 \times$
 $10000000 = 1000000000000$ యొకంకెవేసి పదునొకండు
 సున్నలు చుట్టిన వచ్చినసంఖ్య లక్షకోట్లు యగు నన్నిరూప్య
 ములప్రోవు లెక్కలోఁ గన్పర్చవచ్చునుగాని యనుభవమునఁ

జాచుటగాని చూపించుటగాని శక్యముకానట్టిజగత్కార్యములన్నియును స్మృతి(మనుక్రకృతి)యొక్క రూపములుగాని మనఃప్రవృత్తి రూపముగు స్మృతికిమించి వఱివేతేకదార్థము లేదనియు స్మృతియును విస్మృతియు ననుమనఃప్రవృత్తులు రెండును వాస్తవముగా మాయ యనియుం బ్రకృతి యనియు సవిద్య యనియు దైవశక్తి యనియును పేర్లం బరఁగుచున్న యనిర్వాచ్యమాలాజ్ఞానమునువేదాంతతత్వము ప్రత్యక్షానుభవములో లేదు కాబట్టి యీమిట్టవేదాంతములతోఁ బనిలేదు. తనశరీరము తనయన్నియును చా నెట్లు వాస్తవములని తలంచుచుఁ దనసుఖముకొఱకై జనుఁడు పాటుపడుచున్నాఁడో తనకు వేఱుగానున్న జగమంతయును నిక్కమనియును సమస్తజగత్సుప్తిస్థితి లయకర్తయగు వాసుదేవుఁడు భక్తవృత్తులఁదై పరమభాగవతులకు సాయపడుచుండుననియుం బరసుభాగవతులధర్మము పరోపకారబుద్ధి యును సర్వభూతదయయును సంతతదైవభక్తియు నని నిశ్చయించి కొని ప్రతిజనుఁడుం చా భాగవతుఁ డౌటకు నిరతముంబయిత్తించు చుంట మనుష్యధర్మ మని తెలియవలయుం తెలియవలయును. తన జాగ్రదవస్థయందు దృష్టనుగు జగమంతయు సృష్టార్థమనియును ధర్మాత్ముఁ డీజగత్కర్తయగు నారాయణు ననుగ్రహముపకుఁ బాత్రుఁడై సంసారదుఃఖములేక నిత్యానందపడవినొందుననియును ద్వైతము జగమంతయు నశింపఁగా నిర్గుణుఁడగు వాసుదేవుఁ డొక్కఁడు మాత్రమే మిగిలియుండునను విశిష్టాద్వైతమతము. వాసు దేవః సర్వమితి. పురుషవవేదగ్ంసర్వం"అనునట్లు బ్రహ్మసత్యం జగన్నిధ్యా" జగమంతయు నెండమావులజఃమువలెభ్రాంతికల్పితము "ఏకమేవా ద్వితీయంబ్రహ్మ"నిర్గుణబ్రహ్మముతప్ప సత్యమైనవస్తువు మఱెద్దియు న్లేనేలేదను నద్వైతము నీద్వైతాద్వైతవిశిష్టాద్వైతము లోనే నానావిశేషములతో సమస్తమనుష్యమతము లిమిడియున్నవి.

వాసముచేయుటకై మనుష్యసంఘంబునుండి బహిష్కరింపఁబడ
వలయును. వేదములు శేవలము సన్న్యాసులకుమాత్రమే యుద్దిష్ట
ములుకాని నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యతత్పరులగు సంసారుల కైత
మాత్రము న్నాను కాదు. వేదాంగసూత్రములు మొదలగుసూత్ర
ములకన్నింటి కీయారణ్యకములే పుట్టిండ్లు.

అ రణ్య క ము లు

గృత్సమద- విశ్వామిత్ర- వామదేవ- అత్రి- భరద్వాజ-
వశిష్ఠ- బ్రహ్మధ- పావమానిదృష్టము లారణ్యకములనియఁ బుగ్యజా
స్సారుములు వేదములకుఁ బెట్టినపెర్లనియును నిర్దేశింపఁబడెను.
ఋగ్వేదమొదలున్న వ్యంజనములు ఘోషము లూష్మములు మోహగు
సక్షరవిశేషములు లెక్కించుటయును కొన్నిపుక్కిటిపురాణకథలను
జెప్పటయును మూఢులం బామరులను బాలురను స్త్రీలను బెదరించి
భయపెట్టుదయ్యములచర్యలు గణించుటయును నాటకబూటకములు
గారడిమాయ హుళిఁక మంత్రయంత్రతంత్రములు శేడుకమాట
లుబుసుపోవుటకు న్నాలక్షేపమునకు నీయారణ్యములు కల్పింపఁ
బడుట నిశ్చయము. మంత్రబ్రాహ్మణములు; బ్రాహ్మణములు
బ్రాహ్మణజాత్యభిమానులచే గల్పింపఁబడి కొన్నిక్రతువిధానములను
కొన్నిహోమవిధులను కొన్నిశ్రౌతస్మార్తగృహ్యకర్మములు గొన్ని
వ్యాకరణశాస్త్రశాస్త్రానై ఘంటికవిశేషములను గొన్ని యసందర్భాశ
వంచాంగములను గొన్ని మసలమ్మనయ్యాలకథలను గొన్నియసంభవ
పురాణగాథలను మఱికొన్నియతీంద్రియస్వర్గసరక భూతభవిష్యజ్ఞస్మ
కథనమునుమఱికొన్ని లేనిపోనిసోదలను వెల్లడించుచున్నవి. “భూర్భు
వస్స్వరిత్యేతావావవ్యాహృతయథమే త్రయో వేదాభూరిత్యేవ
ఋగ్వేదోభువఃత్రయజుర్వేదః స్వరితి సామవేదః” అని నిర్వ

చించుం గొన్నియు బ్రాహ్మణములన్నియు విధ్యర్థవాదములను వెల్లి
డించుచున్నవి బ్రాహ్మణములు శ్రౌతికర్మమును గొన్ని- మఱి
కొన్ని వ్యాఖ్యానరూపములనియు నాపస్తంబుఁడు చెప్పుచున్నాడు.
పూర్వము చేయఁబడనికర్మములు పూర్వము తెలియఁబడనికర్మములఁ
గూర్చియుం గొన్ని బ్రాహ్మణములు విధించుచున్నవి. దీక్షణీ
యేష్టియం దగ్నివిష్ణువుఁకుఁ బురోడాశమిచ్చుట పూర్వము లేని
క్రొత్తవిధి. మఱి "స దేవేదమగ్రతీత" అని కొన్ని బ్రాహ్మణములు
వ్యాఖ్యానరూపములు. ఇవి మంత్రముల మఱియివి బ్రాహ్మణము
లని పూర్వుల యేర్పాటునుబట్టి తప్ప యతేవిధముచేతనై నను మంత్ర
బ్రాహ్మణముల రెండిటికిని భేదము చెప్పటకు వీలులేదని సాయనుఁ
డనుపండితుఁడు నిర్ణయించెను.

వేసున్న చెప్పినది వేదముకాదన్నవాఁడు గాడిద అనునట్లు
మంత్రబ్రాహ్మణాత్మకమగు వేదమునుగూర్చియును వేదాంగములను
గూర్చియును శబ్దముకన్న వేతేత్రమాణ మెద్దియును లేదు. విధులు-
అర్ధకథనములు పరమార్థమునుపదేశించునాపనిషత్తులన్ బ్రాహ్మణ
ములు తెల్పుచున్నవి. "ఆగ్నేయమష్టాకపాలన్నిర్వపేత్ - దర్శపూర్ణ
మాసాభ్యాం స్వర్గకామాయజేత-ప్రహిభిర్యజేత" అని మువ్విధము
లుగాఁగాని యీమూఁడువిధులను గలిపిగాని చేయవచ్చునని బ్రాహ్మ
ణము లుద్దేశించుననియు "అగ్నిర్వేదేవానా మనమోవిష్ణుఃపరమః
అగ్నిర్వేదేవానా మవరాఢ్యోవిష్ణుఃపరార్ధ్యః" అని ఐతిరేయబ్రాహ్మ
ణము వైకల్పికము పుల్కుచున్నదని మధుసూదనుఁ డనుపండితుఁ
డనుచున్నాడు. ప్రౌఢబ్రాహ్మణము - పద్వింశబ్రాహ్మణము -
అమృతబ్రాహ్మణము. వెదకినకొలంది సనేకబ్రాహ్మణములు నుపని
షత్తులు బయలుకడుచు నానామతముల కాధారముగా జనులకుఁ
బ్రమాణములగుచున్నవి. అద్భుతబ్రాహ్మణము దేవాలయముఁ

గూర్చియు నాలయములో నవ్వుచు నాడుచుం బాడుచు మఱియు నానావికారములొనర్చు విగ్రహములంగూర్చి చెప్పచున్నది. యజుర్వేదముయొక్క ప్రాచీనశాఖలు చరకశాఖలను సంజ్ఞ కలవి. ఈచరకశాఖలకు నింద్యనామము ఖలము లని ముప్పదియవయధ్యాయమునఁ బురుషమేధమున “దుష్కృతేచరకాచార్యమ్” దుష్కృతికై చరకాచార్యుని బలివేయవలసిన దని యున్నది. మేఁకలను వధించి బలియిచ్చుటకన్నఁ బశుబలి నియమించు కూళమానవులం జంపి బలియిచ్చుట కొంతనయముకదా? తెత్తిరీయసంహితయందు “వాయవస్త ఉపాయవస్త” అనఁగా ఆలదూడలను మీరు గాలులవంటివా రని చెట్టుకొమ్మతోఁ గొట్టెడి కర్మము మాంధ్యందినశాఖయందు “ఉపాయవస్త” అను వాక్య మన్యశాఖయముగాన విధిగా విడిచిపెట్టవలెనని బ్రాహ్మణము నిషేధించుచున్నది. “తస్మాదాహవాయవస్తే త్యుపాయవస్తేత్యుహైకఆహురుపహిద్వితీయోధతీతదత ధానబ్రూయాత్ ఇషేత్వోర్జేత్వేతిశాఖామాచ్చిన త్తివాయవస్తోపాయవస్తేతివత్సానపాకరోతి. వాయవస్తేతిపుంసఉపాయవతిస్త్రియః” అని మంత్రబ్రాహ్మణ కల్పములు. వాచసనేయసంహితయందు దర్శపూర్ణమాసములు. సోమయజ్ఞములు. అగ్నిచయసములు అనిమూఁడు భాగములుగ నానావిధయజ్ఞకర్మములు విధింపఁబడుచున్నవి. “ఉపాజ్ఞాతే. వినోపదేశనజ్ఞాతమ్ తేనప్రోక్తం యతేనప్రోక్తంనచతేనకృతమ్” అనిపాణినికతంజలులచే నుపపాదింపఁబడుటచే నొరుల యుపదేశములేకయే స్వయముగాఁ దనకుఁదోచిన ట్లానర్చిన గ్రంథము మఱియితరులుచేసిన గ్రంథమును దా బయలుచేయుట క్రమముగా నుపజ్ఞాతమనియుం బ్రోక్తమనియుం జెప్పఁబడుటచేత మంత్రబ్రాహ్మణాత్మకములగు వేదములు వేదాంగములు మొదలగునష్టాదశవిద్య లీరెండువిధములలోనే భాగ మెద్దియో తెలియఁబడనీక గంపగోళకషాయమువలెఁ గలగా పులకములుగా

నున్నవి. కేవల స్వార్థపరతం బ్రోత్సహించుద్వైతము. పైకొకటి లోపలనొకటియుం గల్పించి కాపట్యమును హెచ్చించి “వాసుదేవః సర్వమితి” అనిపైకిమాత్రము చెప్పిచు స్వార్థపరతపదలలేక సంసరించుటచేత విశిష్టాద్వైతము “సోహమ్” అని దుఃఖము లందఱి కన్న నెలిసి యనుభవించు నద్వైతము న్మోతముపైని ద్వైతాద్వైతవిశిష్టాద్వైతమతములు మూఁడును స్వార్థపరత న్నగించి లోకోపకారకబుద్ధి నధికముకావించి సర్వభూతదయాను హెచ్చింప కున్నపుడు జనుల కాదేయములు శ్రేయము లెంతమాత్రమున్దావు. సర్వభూతదయాపరమై యహింసా వలములమై సోమరితనము న్మాన్పించి స్వకాయకష్టాఙ్గిరతము సంపాదించుకొన్న నన్నపానములు తోడిపాటిజనులకు వంతుపంచియిచ్చి “సర్వేజనాః సుఖానోభవంతు” అని జపించుపరమభాగవతమొక్కటి మనుష్యధర్మమును సర్వలోక శ్రేయస్కరమును సప్రామాణమును సహేతుకమును మఱి వివేక విలసితమని మనుష్యులందఱు పలకబించఁదగిన మతము—

పాంచభౌతికమగునిజ్జగముంతయునుయజ్ఞశాలయే. పాంచభౌతిక పదార్థములన్నియును యజ్ఞార్థములే. యజమానుఁడగు మనుష్యుఁడు తనయింద్రియదృష్టములై తానుసంపాదించఁగలిగిజడచేతఁ పదార్థము లన్నింటిని మఱియఁ దనమనోవాక్కాయకర్మములను దనయాత్మ తోఁగూడ దేవతానివేదనముచేయుచునిత్యక్తై వల్క్యానందమున నుండుటయే సకలవేదవేదాంగవిధులొనరించుటకు ఫలము. స్వార్థపరతలేక కేవలలోకోపకారమునకై మాత్రముసర్వభూతదయాఁరుఁడై ప్రయత్నించుభాగవతుఁ డీసకలశ్రౌతస్మార్తకర్మములన్నింటిని నిర్వర్తించి ప్రత్యవాయముగానక శ్రోత్రియుఁడన్న వేయిరెట్లు సులభముగాఁ ద్వరలో సుభయలోకములొ దరించును. స్వార్థపరగుల స్వజాతి కులాభిమానముతో సకలజనాన్యోన్యద్వేష కారణముగఁ బశుహింసను విధించి జాతిరవలె జనులకు లోకక విదంబమును ముచ్చటలఁ

జవిచూపు శ్రౌతస్మార్తకర్మములు ప్రమాదప్రత్యవాయప్రాయశ్చిత్త
 ముల కాలవాలమగుటచేతఁ గర్మయోగమునఁ దరించుట చంద్ర
 సూర్యబింబములనంటుటకై యాకసమున కెగరఁబూనుటవలె వృథా
 ప్రయాసకరము. హాస్యాస్పదము. భూతబాధకమగుటచేతనే కామ్య
 కర్మకాండమును “నాద్వైతజ్ఞానవతః కర్మాణి విధీయన్తే” అని పరమ
 భాగవతులకు. శ్రౌతస్మార్తకర్మము లవసరములేదని యుపనిషత్సూ
 తము. సర్వమేధ బ్రహ్మయజసములు రెండును నాటకములవలె లోక
 రంజకములగు తక్కినకర్మములకుఁ బ్రతికూలములై శేవల శాంతరస
 ప్రధానములగుటచే నారెండు శ్రౌతకర్మముల నారణ్యకములందుఁ
 జేర్చి దంభులగు సద్వర్ష్యులు పానగోష్ఠ్యులనుండి యతులనుపలెఁదక్కిన
 శ్రౌతకర్మములనుండి బహిష్కరించిరి వాజసనేయసంహితకు శతపథ
 బ్రాహ్మణము వ్యాఖ్యానమాపమైనది. “తైత్తిరీయకేసమామ్నాయే
 సమానాధ్యయనే నానాసూత్రాణి. తస్మాదపి శాఖాభేదః. తథా
 చైకస్యాం తైత్తిరీయశాఖాయాం సమానపాతా యాంసూత్రభేదా
 దనాంతరశాఖాభేదః” అనుటచే సూత్రభేదముచే శాఖాభేదములగు
 టచే శ్రౌతస్మార్తకర్మముల లగణితములు. కావున నెవ్వ రేశ్రౌత
 స్మార్తకర్మము లాచరించుటకర్హులొఁ దెలియశక్యముకాదు మఱెట్టి
 వారి కే శ్రౌతస్మార్తకర్మములు విధియఁబడెనో నిర్దేశింప నశక్యము
 “ముద్గలో గోకులో వాత్స్యః శైశిరః శిశిరస్తథా, పంచైతే శాక
 లాః శిష్యాః శాఖాభేద ప్రవర్తకాః” చరణవ్యూహ మనుగ్రంథము
 నందు ఋగ్వేదమున కయిదు చరణములు యజుర్వేదమున కెనుబది
 యాఱు చరణములు సామవేదమునకు పేయి చరణములు అధర్వ
 వేదమునకుఁ దొమ్మిది చరణములు చరణస్వరూపములగు శాఖలు
 ప్రతివేదమున కనేకవిధాగణితసంఖ్యాకములు నవ్వుములుం బరిశిష్టము
 లును. ఈవేదచరణశాఖలందు నూపుమాసిప వెన్నో ప్రాచీనము
 లెన్నో పవీనము లెన్నో సూత్రములకు బ్రాహ్మణములకు సంహితల
 కెవ్వవి యెన్నెన్ని మూలములలోఁ తెలియరాదు. మంత్రోచ్ఛారణ

విశేషము శాఖ, ఆయుచ్ఛారణ మనంతభేదమనుండుటచే ననంత సంఖ్యాకశాఖలు కలిగెను. శాఖాధ్యయనానుసారముగాఁ గుఱు భేదముం గోత్రభేదముం గలిగించినవి చరణములు కాఁబట్టి యనంత భేదము లనంతశాఖ లనంతచరణము లనంతగోత్రము లనంతకులము లసంఖ్యాకములై యున్నవి.

య జ్జ దీ క్ష

దీక్షణీయ మనుశ్శాతకర్మమున “అగ్నిర్వైదేవానమపమో విష్ణుః కరమస్తదస్తరేణసర్వాఅన్తా దేవతాః” అగ్ని మొదలువిష్ణువు తుద తక్కినదేవతలందఱు నుడుము “అగ్నావైష్ణవం పురోడాశం నిర్వహతిదీక్షణీయ మేకాదశకపాః మ్” పదముకొండుకపాలముల పురోడాశ మాగ్నావైష్ణవ మనఁబడును. అగ్నియును విష్ణువునేభిఁ దేవతలే కనుక సర్వదేవతల కీపురోడాశముచెందును “సర్వాభ్యవవై నం తద్దేవ తాభ్యోఽనంతరాయంనిర్వహంతి - అగ్నర్వైసర్వదేవతావిష్ణుః సర్వదేవతాః-వతేవై యజ్ఞస్వాంతే-న్వాయానగ్నిశ్చ విష్ణుశ్చతత్యదాగ్నావైష్ణవం పురోడాశం నిర్వహంత్యితివ తద్దేవాస్పృహంతి- తదా హుర్యదేకాదశకపాలః పురోడాశోన్వానగ్నావిష్ణూచై నయోస్తత క్షుప్తః కావిధక్తిరితి-అష్టాకపాలఅగ్నేయోఽష్టాక్షరావై గాయత్రీ గాయత్రమగ్నేశ్చంద్రస్త్రికపాలోవైష్ణవ స్త్విర్వేదంవిష్ణుర్విచక్రమతే సై నయోస్తతక్షుప్తిస్సావిధక్తిః - ఘృతేచరుంనిర్వపేతయోఽక్రతి స్త్రితోమన్యేత-అన్యాంవావసన్ప్రతితిష్ఠ-యోన్ప్రతితిష్ఠతి” అగ్నియే నమస్తదేవతలును మఱియును విష్ణునే నమస్తదేవతలును కాఁబట్టి యగ్నిని విష్ణువు నుభయుల నారాధించినవారు నమస్తదేవతల నారాధించినవారగుదురు.

ఎన్నిది కపాలముల పురోడాశ మగ్ని దేవతకుఁ జెందును- గాయత్రి యెన్నిది వ్యంజనములుగనుకను మఱియు న్గాయత్రి యగ్ని దేవతాకముగనుకను. మూఁడుకపాలముల పురోడాశము విష్ణువున

కేర్పడెను. కారణమేనున విష్ణువు త్రివిక్రముడై ముజ్జగముల నాక్ర
 మించెనుగనుకను. మతేయా స్తియును లేనివాడు తనతినే చరువుగా
 దేవతల కర్పించవచ్చును. ద్రవ్యములేనివాఁ డీలోకములో నెందుకుం
 బనికెరాడు. “తద్యద్ధృతంతత్త్రియోపయోయే తండులా నేవుంసస్త
 స్మిధునం. మిధునేనై వేనంతత్ప్రజయాపశుభిః ప్రజనయత ప్రజాత్యైప్ర
 జాయతే ప్రజయాపశుభిర్యవవంవేద - ఆరబ్ధయజ్ఞోవావవఆరబ్ధదేవ
 తోయోదర్శపూర్ణమాసాభ్యాంయజతఆమావాస్యేనవాహవిషేష్ట్యా
 పూర్ణమాసేనవాతస్మిన్నేవవావిషితస్మిన్నృగ్విరీక్షేతైషావకాదీక్షా-సప్త
 దశసామిధేనీరనుబ్రూయాత్ - సప్తసశౌవై ప్రజాపతిర్ద్వాదశమాసాః
 పంచర్తవో హేమంతశిశిరాసమాసేనతావాంత్సంవత్సరఃసంవత్సరః
 ప్రజాపతిః. ప్రజాపత్యాయతనాభిరేవామీరాభ్యోతి యవవంవేద-
 యజ్ఞోవేదేవేభ్య ఉదక్రాంతమిష్టిభిః ప్రేక్షమైచ్చన్యదిష్టిభిః ప్రేక్ష
 మైచ్చన్ సదిష్టినామిష్టిత్వంతనున్యవిదన్”చరువునందలి నేయి (స్త్రీ)
 యొక్కచనుబాలుధాన్యపుగిండలుపుగఁగనిబీజముకాబట్టి యారెండును
 మిధునమైనది కాబట్టి యీప్రకారముగా నాచరువు వాఁడభివృద్ధి
 పొందునట్లు వానివంశమును బశువును వృద్ధిచేయును. ఇట్లు తెలిసిన
 వాఁడు వంశాభివృద్ధినిొందును. అమావాస్యపూర్ణిమాహోమములు
 చేయువాఁడుయజ్ఞకర్మములకును దేవతారాధనమును మొదలిడినవాఁ
 డగును. ఇట్లు దర్శపూర్ణమాసేష్టులు జరిపినపిమ్మట యాదేవతా
 నివేదనములతో నేయా యజ్ఞవేదికయందే వాఁడు దీక్షపూసవచ్చును.
 ఇదియొక దీక్షారూపము - హోత్రపదేడు సామిధేని శ్లోకములను
 జదువవలయును. జగత్ప్రభువగు ప్రజాపతి పదేడురెట్లే యున్నాడు.
 మాసములు పన్నెండు. హేమంతశిశిరర్తు లొకటి గావించఁబడి
 నవుడు ఋతువు లైదు అదే సంవత్సరము మఱి యాసంవత్సరమే
 ప్రజాపతియై యున్నాడు. ప్రజాపతిలోని పదేడు సామిధేని శ్లోకము

లున్నవని తెలిసినవాఁ డభివృద్ధిపొందును-యజ్ఞము దేవతలనుండి
 పాఠిపోయెను-ఆయజ్ఞము నిష్టులచే దేవతలు వెడఁకగోరిరి-యజ్ఞ
 మును వెనకటకై కోరఁబడినసాధనములుగనుక నిష్టులిష్టులని చెప్పఁ
 బడినవి- (ఇవ అను ధాతువునకుఁ గోరుటయని యర్థము) ఆ దేవత
 లిష్టిమూలమునఁ దిరిగి యజ్ఞమును బట్టుకొనిరి- “అనువిత్తయజ్ఞం
 హోధోతి యవపంవేద - ఆహూతయావైనామైతాయదాహుతయ
 వతాభిర్వేదేహా న్యజమానోహ్వయతితదాహుతీ నామాహుతిత్వం-
 ఊతయోఘల్తుస్తే నానామయాభిర్దేనాయజ మానస్యహవమాయంతి
 యేవైపంథానోయాః స్మృతయస్తావాఊతయస్తడివవై తత్స్వర్గయాగా
 యదమానస్యభవంతి-తదాహుర్యదన్యో జహోత్యధయోఽనుచాహ
 యజతిచకస్మాత్తంహోతేత్వాచక్షతఞ్చి-యద్వావసత్రేయథాభాద
 నం దేవతాఆముమావహాముమావహేత్యేవాహ్వయతితదేవహోతుర్హో
 తృత్వంహోతాభవతి-హోతేత్యేనమాచక్షతేయవపంవేద - పునర్వా
 వసన్ముత్స్వజోగర్భాకుర్వంతియ దీక్షయంతి-అద్భిరభిషేచంతి- రేతో
 వాఆహుసరేతసమైవైసంతర్క్మత్వాదీక్షయంతి- నవసీత్యేనాభ్యంజంతి
 ఆభ్యంవై దేవానాంసురభిఘృతం మనుష్యాణామాయుతం పితౄణాం
 నవసీతంగర్భాణాంతద్యన్నవసీతే నాభ్యంజయతిస్వేనైవైసంతర్భాగ
 ధేయేన సమర్థయంతి ఆభ్యంతేవం” ఈవిధముగాఁ దిరిగి యజ్ఞము
 లభించెనని తెలిసినవాఁ డభివృద్ధిచెందెను-ఆహుతులచే దేవతలు
 యజమానులచేఁ బిల్వబడెదగు- కనుక నవి యాహూతినంజ
 నొందెను-అవియూతులని పిల్వబడెను- యజమానుని నాయూతుల
 వలన దేవతలుపిల్వబడిరికనుకను లే కవి మార్గములు త్రోవలయిన
 కారణములచేత నవి యూతు లయినవి- మఱి యవి యజమానుఁడు
 స్వర్గమునకేగు దామల గనా-కను-అధ్వర్యుఁడు వేల్పుచుండఁగా
 మంత్ర ముచ్చరించువాఁడు హోత్రి యెట్లయ్యెనని కొందఱు పలికిరి-

వాని నిచ్చుటకీఁ దీసికొనిరా తీసికొనిరమ్మని తమయజ్ఞవేదికకు దేవతలను రప్పించుటకుఁ గారణమైనవాఁడుగనుక హోతి యని చెప్పఁబడెను వాఁడు హోతి (ఆవహ యనుధాతువునకు దగ్గఱకుఁ దెచ్చుట యని యర్థము). ఈసంగతి యెఱింగినవాఁడు హోతి యనఁబడును

దీక్షాకర్మముచే నధ్వర్యు లెనిని సంస్కరించెదరో వాఁడు ద్విజాఁ డగుఁచున్నాఁడు. వానిని నీటిచే వా రభిషేకించెదరు. నీరు బీజము (రేతస్సు) ఈ రేత స్సీవిధముగా యజమానుఁడైఁ జల్లుటచే వాని నధ్వర్యులు సంస్కరించుచున్నారు. అప్పుడే తీసికొన్నెన్నను యజమానునకుఁ బూయఁచున్నారు. వెన్న కరుగు దేవతల కాజ్యము. మనుష్యులకు సురభిఘృతము. ఆయుతముప్పిదేవతలకు. నవనీతము చూలులకు కాబట్టి నవనీతమునఁ బూయటచే గర్భధారణము కావించుచున్నాఁడు. వానికీఁ గాటుకఁ బెట్టుచున్నారు. “తేజోవావతదక్షోర్వదా జనానతేదసమేవై సంతర్తృత్యాదీక్షయంతి ఏకవింశత్యావర్భపింజాలైః పావయంతి. శుద్ధమేవై పం తత్పూతం దీక్షయంతి. దీక్షితవిమితం క్రసాదయంతి. యూనిర్వాపమాదీక్షితస్య యదీక్షితవిమితం యూనిమేవై సంతర్వాంక్రసాదయంతి. తస్మాద్ధృవా ద్యోనేరాస్తేచ చరితచ. తస్మాద్ధృవాద్యోనేర్గర్భాధీయ తేచక్రచ జాయంతే. తస్మాదీక్షితం నాన్యత్రదీక్షితవిమితాదాదిత్యోఽభ్యుదయాద్వాభ్యస్తమియాద్వాపివాభ్యాశ్రావయేయః. వాససాప్సార్థవంతి. ఉల్బంవాపదీక్షితస్యయద్వాసఉల్బేనైవై సంత్రోర్ణవంతి. కృష్ణాజసముత్తరంభవతి. ఉత్తరంవాఉల్బాజ్జరాయ్జరాయనైవై సంత్రోర్ణవంతి. ముష్టికురుతే. ముష్టివైకృత్వాఃసోభంతః. శేతేముష్టికృత్వాకుమారోజాయతే తస్యముష్టికురుతే. జేచైవ తర్నిర్వాశ్చ దేవతాముష్టికురుతే” కాటుక పెట్టుట కన్నకుఁ దేజము కాటుకనుంచుటచేఁ దేజమొసఁగి వా రాయజమానుని దీక్షితుని

గావించెదరు. ఇగువదొక్క దర్భకట్టలతోఁ దుడిచి వానిని శుద్ధి చేసెదరు. ఇట్లు ఈ శుద్ధికావించఁబడినవానిని దీక్షితునిగాఁ జేసెదరు. వానిని శాలా పవేశము కావించెదరు. దీక్షితుని కాయజ్ఞశాల గర్భనావ టిది (ఆయజ్ఞ వేదిక ప్రాచీనవంశ మనఁబడును) కలిలరూప మగు నాయజమానుని యజ్ఞశాలాగర్భాశ మున నుంచెదరు. ఈ యథార్థమైన గర్భగోళ నుం దాయజమానుఁడు కూర్చుండి మఱి యందుండి వెలువడును. కాబట్టి బీజము యథార్థమగు గర్భాశయముననుండి యద్దానినుండి మొలచును. కాబట్టి తనయుదయాస్తమయకాంతిని సూర్యుఁ దాయజమానునిపైఁ బ్రపరింపకుండ నిమ్మ మఱియు సద్వర్షులు వానితోఁ బలుకకుండనిమ్ము. వానిని వస్త్రముతోఁ దప్పెదరు. ఈవస్త్రమే శిశువు నివసించి పెక్కివెలువడఁ దగిన జరాయువు కాబట్టి వానిని జరాయువుచే మూసెదరు. సన్ని సారగల మగలేడిచర్మము వానిపైకప్ప. ఉప్పుముమీఁదిదిజరాయువు మఱి యీవిధము నాయజమానుని జరాయువ నుంచెదరు. ఆయజ మానుఁడు నిసపిడికిఁబు మూసికొనును. మూయఁబడినపిడికళలో బీజమును శిశురూపముగాఁ జేయుగర్భాశయముండును. శిశువుపిడికిఁబు మూసికొనియేపుట్టునువాఁడువానినిపిడికిఁబు మూసికొనునుగనుక యజ్ఞమును గట్టిగాఁ దనపిడికిఁబులోఁ బట్టుకొనును. మఱి యజ్ఞదేవతలందఱాపిడికిఁబులోనిమిడియుండురు. తదాహుర్ల పూర్వదీక్షిణఃసంసవోఽస్తి కర్మగ్రహితోవా ఏతస్య యజ్ఞః సర్వగ్రహితా దేవతానై తస్యార్చి రస్త్య పరదీక్షణావీవ యథాతథేతి ఉన్ముచ్యన్మణ్ణాజన మవబృథ మభ్యవైతి తస్మాన్ముక్తాగర్భాజరాయుర్జాయంతే-సహైవవాససాభ్యవైతి తస్మాన్మహైవోల్బనకుమారోజాయతే - త్వమగ్నేసప్రథాలసి సోనుయాస్తేమయోభువభి త్యాజ్యభాగయోఃపురోనువాక్యేలనుబ్రూయాద్యఃపూర్వమనీజానఃస్యాత్తస్మై - త్వయా యజ్ఞంవితన్వతఃతీయజ్ఞ

మేవాస్మావతద్వితనోతి - అగ్నిఃప్రతేనమస్మనాప్త్యావయమితయః
 పూర్వమిజానఃస్యాత్తస్మై-ప్రతన్నమితిపూర్వంకర్తాభివచన - తత్తన్నా
 దృత్యమేఅగ్నిర్వృతాణిజంఘనత్వంసోమాసినత్వతఃకీతివాప్రిఘ్నా
 వేవకుర్యాత్ - పృథంవావవహన్తియజ్ఞాడవనమతిస్సాద్వార్త్ర
 ఘ్నా వేవకర్తవ్యావితి" మొట్టమొదట దీక్షితుడౌవాని కిగులుదీక్ష
 నందుదొమ్మిగందరగోళ మంటదు కారణమేమనవాని జాత్యువానిపిడికి
 శ్చలో గట్టిగఁ బట్టుకొనఁబడెనుగనుక మఱియు దేవతలందఱు న్వాని
 పిడికిళ్ళలో నిమిడియుండుటచేతను కాబట్టి వాని కాలస్యముగా
 దీక్షితుడౌవానికివలెనవ్వమెద్దియు న్నలుగదు. ఆదీక్షితుడు తనపై
 కప్పుతొలగించుకొని స్నానమాడదొడఁగును కాబట్టి జరాయువు
 పెడలినపిమ్మట లోపలియుచ్చతి త్రిమాత్రమే మిగులును. వానిలోఁగలి
 వస్త్రముతో వాడు స్నానముకై సీట దిగును. కాబట్టి శిశు వుచ్చ
 తి త్రితోఁ గప్పఁబడి పుట్టును. అదివఱకు యజ్ఞముచేయునివానికి
 "త్వమగ్నేసప్రథాఅసిసోమయాస్తేనుయోభువ" అనురెండు పురోఽను
 వాక్యములు హోత్రి వినిపించనిమ్ము క్రమముగా మొదటియాజ్యభాగ
 మునుగూర్చియును రెండవయాజ్యభాగమునుగూర్చియును "నీద్వార
 మున యజ్ఞమును వారు కొంపోయెదరు."

మొదటిశ్లోకమందలి మూడవపాదము చదివి హోత్రి యజ
 మానునిగూర్చి యజ్ఞమును మోసికొనిపోవును. అదివఱకు యజ్ఞము
 చేసినవానికి "అగ్నిఃప్రతేనమస్మనా - పోదగీభిష్టా వసుమ్" అని
 చదివి వినిపించనిమ్ము. ప్రతన్నశబ్దముచే దొంటియజ్ఞము గూర్చి
 తెల్పును. అదివఱకు యజ్ఞముచేసినవానికిం జేయనివానికిం గొన్ని
 శ్లోకములు హోత్రి వినిపించవలయునను నీరెండువిధు లాచరింపఁ
 దగదు. అగ్నిర్వృతాణిజంఘన - త్వంసోమాసినత్వతిః" ఆహోత్రి
 పృథుని ధ్వంసము. కావించుటకై ముఖ్యముగా నీరెండుమంత్రము

లుచ్చరించనిమ్ము- కారణమేమన యజ్ఞ మెవనిని నమిపించునో
వాఁడు వృత్తుని సశింపఁజేయును. కాబట్టివృత్తునిధ్వంసముకావించు
శ్లోకములే యుపయోగించవలయును“అగ్నిర్ముఖంబ్రథమోదేవతానా
మగ్నిశ్చ విష్ణోతపఉత్తమం మహాభక్త్యాద్వావైష్ణవస్యహవిజోయా
జ్ఞానువాక్యేభవతః, ఆగ్నావైష్ణవ్యాయాపసమృద్ధేవతద్వైయజ్ఞస్యస
మృద్ధంయద్రూప మృద్ధంయత్కర్మక్రియమాణమృదభివక్షతి అగ్నిశ్చ
హవై విష్ణుశ్చ దేవానాం దీక్షపాతాతేదీక్షయా ఈశాతేతద్యదాగ్నా
వైష్ణవంహవిర్భవతియాదీక్షయాఈశాతేతాప్రీతాదీక్షాంప్రయచ్ఛతాం
యాదీక్షయితఃరాతేదీక్షయేతామితి-తిష్ఠభాభవతఃసన్నియత్వాయ
గాయత్ర్యోస్విష్టకృతః సంయాజ్యేకుర్వీతతేజస్కామోబ్రహ్మవర్చస
కానుః- తేజోవైబ్రహ్మవర్చసంగాయత్రీ- తేజస్విబ్రహ్మవర్చసీభవతి
యవవంవిద్వాన్ గాయత్రేకురుతే-ఉష్ణిహవాయుఃకామఃకుర్వీత-ఆయు
ర్వాఉష్ణిక్-సర్వమాయురేతియవవంవిద్వానుష్ణిహాకురుతే”“అగ్నిర్ము
ఖంబ్రథమోదేవతానామ్”అనునదిపురోఽనువాక్యము“అగ్నిశ్చవిష్ణో
తపఉత్తమంహవః” అను మొదలగునది యాజ్యశ్లోకము-అగ్నివిష్ణు
పులఁగూర్చిన యీరెండుశ్లోకములు సరిగానున్నవి-యజ్ఞముమొక్క
శుద్ధి నిరుపాకృతింబట్టి యుండును. ఈయంశములో సందర్భించినశ్లోక
ములు కర్మమనుగూర్చి విశదపర్చును- దేవతలలో సగ్గియు విష్ణు
వును దీక్షారక్షకులు. వా రుభయులు దీక్షాప్రభువులు కనుక అగ్నికి
విష్ణువునకు హోమములు జరుగును. దీక్షాప్రభువులయినవా రిద్దరును
సంప్రీతులై దీక్షను గొనసాగించి యీహోమకర్మము నాచరించు
దీక్షితులు కాఁదగినదని పల్కెదరు. శరీరబలమిచ్చుటకై వారుతిష్ఠ
భు లని చెప్పఁబడెదరు- సౌందర్యమును బుద్ధి నాసించువారు స్విష్ట
కృతులైన గాయత్రీశ్లోకముల రెండింటి నుపయోగించుగాక-
గాయత్రీ సౌందర్యమును బుద్ధి నై యున్నదిః ఇట్లెఱింగి యీరెండు

గాయత్రీశ్లోకముల నుపయోగించువాఁడు సాంవర్త్యము బుద్ధియుం
గలవాఁ డగును. దీర్ఘాక్షుర్ధాయువును గోరినవాఁ డుష్ణిగోశ్లోక
ములు వాడనిమ్ము. ఉష్ణిహస్నే యాయువు - ఈసంగతి తెలిసి
యారెం డుష్ణిహములుపయోగించినవాఁ డభీష్టాయువు పొందును.
“అనుష్టుభాస్వర్గ కామఃకుర్వీత-ద్వయో ర్వా అనుష్టుభాశ్శ తుష్ణష్టిగక్ష
రాణి తయిత్తగుణార్ధావకవింశాలో కావకవింశ త్యేకవింశత్యై వేమాం
లో కాన్త్రోనాతిస్వర్గవవలో కేచతుష్టి మేవక్షతిశిష్టతి- ప్రతితిష్ఠతియ
వవంవిద్యాననుష్టుభాకురుతే-బృహత్యో శ్రీ కామాయశస్తామఃకుర్వీత
శ్రీర్వైయశశ్చందసాంబృహతి - శ్రియ పేవయశఆశ్మన్తతేయవవం
విద్యాన్ బృహత్యోకురుతే-పంక్తి యజ్ఞ కామఃకుత - సాంకోవైయజ్ఞః
ఉపైసంయజ్ఞోన మతియవవంపిద్యాస్వంక్తి కురుతే - తిష్టుభావీర్య
కామఃకురుతే-ఓజో వాఙ్మదియంవీర్య శిష్టవ్-ఓజస్వీ మదియవాన్
వీర్యవాస్థవతియవవంవిద్యాన్త్రైష్టుభా కురుతే-జగత్యో కక్ష కామః
కుర్వీత-జగ తావై పశవః- పశునూస్థవతియవవంవిద్యాన్ జగత్యోకురు
తే-విరాజావన్నాద్య కామఃకుర్వీత- అన్న వైవిరాట్- తస్మాశ్శస్త్రి
వేహభూయిష్ఠమన్నంభవతి సవనభూయిష్ఠలోకేవిరాజతి తద్విరాజో
విరాట్త్వమ్”

స్వర్గమునుగోరువాఁడు రెం డనుష్టుభుల నుపయోగించనీ-
రెండనుష్టుభులలో నఱువది నాల్గక్షరములు కలవు. మఱి యొక్కొక్కటి
యిరువదొక భాగములుగల మూఁడఁబోయియున్నవి ప్రతియిరువదొక
క్షరములు భాగముతో నాయద ంనుఁ డీమూఁడు లోకముల
ననుభవించును. మఱిమిగిలిన యఱువది నాల్గవయక్షరముతో నతఁడు
స్వర్గమందు శాశ్వతముగా నత్తుకొనియుండును. ఇట్లేరెండనుష్టుభుల
యపయోగ మెఱుంగువాఁడు స్వర్గమున స్థిరముగా నుండును.
సిరియున్గీర్తియు న్గోరినవాఁడు రెండుబృహతుల నుపయోగించనీ-
బృహతీచ్ఛదమే లక్షయును గీర్తియును. ఇట్లు రెండుబృహతుల

యుపయోగ మెఱిగినవాఁడు శ్రీయస్సుల రెండింటిం బొందును.
 యజ్ఞము ప్రేమించువాఁడు రెండుముక్తిచ్చందములను పయోగించనీ-
 యజ్ఞము పంక్తిచ్చందమువంటిది. రెండు పంక్తిచ్చందముల నుప-
 యోగ మెఱిగినవానికియజ్ఞము సిద్ధించును. శరీరదార్థ్యముకోరిన
 వాఁడు మూఁడు రెండు త్రిష్టుభుల నుపయోగించనీ. శరీరబలము
 తేజము మఱి యింద్రియపుష్టి త్రిష్టుభై యున్నది. ఇట్లు త్రిష్టుభుల
 సంగతి యెఱిగినవాఁడు బలముం దేజ మింద్రియపుష్టిం బ్రాపించును
 పశుసంపద స్తోరువాఁడు రెండు జగతీచ్చందము లుపయోగించనీ.
 పశువులు జగతీచ్చందము వంటివి. ఇట్లు రెండు జగతీచ్చందముల
 యుపయోగ మెఱిగినవాఁడు పశువుల సమృద్ధికలవాఁడగును.
 అన్నముంగోరువాఁడు రెండువిరాట్ ఛందముల నుపయోగించనిమ్ము-
 విరాజమే యన్నము - (రాజృధాతువునకుఁ బ్రకాశ మర్థము)
 అన్న సమృద్ధికలవాఁడిలోకములో మిక్కిలిప్రకాశించును. కాబట్టియే
 యన్నము విరాట్ప్రయ్యెను. ఈ సంగతి నెఱిగినవాఁడు తనతోడి
 పాటివారిలోమిక్కిలిప్రకాశించును. మఱి యట్టివాఁడే తనమిత్రులకు
 మిక్కిలియుపకారము చేయఁగలడు. సర్వేషాంఛందసాంపీర్య
 మవరున్ధేసర్వేషాంఛందసాంపీర్యమన్ను తే సర్వేషాంఛందసాంయుజ్యం
 సరూపతాంసలోకతామన్ను తేఽన్నాదోఽన్న పతిర్భవత్కన్న తేప్రజ
 యాన్నాద్యఁయవవంద్యాన్ విరాజౌకురుతే" ఇట్లెఱిగి యీవిరాజ
 శ్లోకముల నుపయోగించువాఁడు సకలచ్చందములశక్తిని సంపాదించు
 కొనును మఱి సకలచ్చందశక్తిని దనయందు నిల్పుకొనును.
 మఱి సకలచ్చందములతో నేకీభవించును సకలచ్చంద స్వరూ
 పుఁడగును. కావలసినట్లు కుడుచును. మఱియధేవుముగాననుభవించఁ
 దగినంతయన్నమును నిచ్చుచేసికొనును. తనకును దనకుటుంబము
 నకును సమృద్ధిగా బ్రతికినవ్వాళ్ళు వాయిగా ననుభవించఁదగినంత

యన్నమును సంపాదించుకొని నిర్వచేసికొనను. “తస్మాద్విరాజా
 వేవక ర్తవ్యా ప్రేద్ధో అగ్న ఇమో అగ్న ఇత్యేతే” ప్రేద్ధో అగ్న ఇమో
 అగ్న యని మొదలిడు నీరెందువిరాజమాలు తప్పక ముఖ్యముగా
 నుపయోగింపకలేదు. “ఋతం వావదీక్షా సత్యం దీక్షా తస్మాద్దీక్షి తేన
 సత్యమేవ వదితవ్యం అధో భిల్వాశుః కోఽర్హతి మనుష్యః సర్వం సత్యం
 వదితుం సత్యసంహితా వై దేవా అమృతా సంహితా మనుష్యా ఇతి- విచ
 క్షణ్యతీవాచం వదేత్-చక్షుర్వై విచక్షణం ది హ్యే నేన పశ్యతీతి (చక్షుర్వై
 విచక్షణం చక్షుషా హి విపశ్యతి)- ఏతద్ధవై మనుష్యేషు సత్యం నిహితం
 యచ్ఛక్నుః-తస్మాదాచక్షాణమాచారద్రాగితి-యద్యదర్శమిత్యాహ
 థాస్య శ్రద్ధధతియద్యువై స్వయం పశ్యతీన బహూనాంచనా న్యేషాంతి శ్ర
 ద్ధధాతి-తస్మాద్విచక్షణతతీమేవ వాచం వదేత్సతోఽర్హతై రాహై వావాస్య
 గుతితాభవతిభవతి” దీక్షయే సరి. దీక్షయే సత్యము. కాబట్టి దీక్షసల్పు
 వాఁడు సత్యము పల్క-వలయును (ఋత మనఁగాఁ దిన్ననితెన్ను
 సత్య మనఁగా నిజమాడుటఋతము తలంపునుబట్టి సత్యము మాటను
 బట్టి యుండును)- అంతయు స్మృత్యమునే పల్కఁదగుమనుష్యుఁ డెవఁ
 డని యనుచున్నారు- సత్సంపూర్ణులు దేవతలు- మఱి మనుష్యు
 లస్మతభూయిష్ఠులు- మాటాడునపుడెల్ల విచక్షణనామమును వాఁ
 డుచ్చరించనిమ్ము- కన్ను విచక్షణ మగును. కంటితోనే వాఁడు
 స్పష్టముగాఁ జూచును గనుక (విచక్షణాతువునకుఁ జూచుట యర్థము)
 మనుష్యులలోఁ జూపే సత్యముగా నేర్పర్చఁబడెను. కాబట్టియే
 యెద్దియైనసంగతి నెఱిఁగించువానితో నీవు కన్నారఁ జూచితివాయని
 జను లడిగెదరు- నేఁ జూచితినిని వాఁ డన్నప్పు డాసంగతిని జనులు
 విశ్వసించుచున్నారు. ఎద్దియైన దా నొక్కఁడు మాత్రమే చూచిన
 వాఁ డితరులం గొందఱిన్నాని యందఱిన్నాఁ నమ్మించలేడు కాబట్టి
 క్రతిమనుష్యుఁడు న్దా నో ర్త్రినపుడెల్ల విచక్షవిచక్షణ యని యుచ్చ

రించుచుండవలయును. అట్లు విచక్షణశబ్దముం దా నాడు ప్రతి
పాశ్యమునకుఁ దోడుగాఁ బల్కుచుండువానియొక్క పుష్కంతయును
సత్యమే యగును.

ఈ బ్రాహ్మణము లుచ్చరించునపు డొక స్వరనియమము
లేదు. యథేచ్ఛముగా నుదాత్తానుదాతములు వల్కవచ్చును-
మంత్రోచ్ఛారణస్వరమన కలవడినఛాందసులు స్మార్తకర్మములం
దుపయోగించు పడములను మఱియుం బురాణేతిహాసకావ్యశ్లోకము
లనేగా గృహకృత్యముఁడలి యేమాటలకైన హాస్యాస్పదముగా
మంత్రస్వరముతోనే యుచ్చరించుచుం దచువల్కులు మిక్కిలి
సంస్కృతమలనియును శుద్ధములనియు సభ్యములనియును శాస్త్రీ
యములనియు శ్రోత్రీయములనియుఁ దక్కుజాతులవారివల్కులను
గర్హించుచున్నారు. మఱియును దాము దీక్షవహించకున్నప్పటి
కీనామబ్రాహ్మణులు దీక్షితవేషముతో దంధముం జూపుచుఁ దమ
జాతిశ్రేష్ఠతం జాటుకొనుచు స్వార్థపరులై మనసులో నొకటి
పైకొకటిగా వ్యవహరించుచు లోకమును మోసపుచ్చుచున్నారు.
“శ్రుతిస్థానే స్వరాస్వక్తుం నాలం బ్రవశ్యపితత్వతః” అని దేవర్షియా
నారదుఁడు శిక్షావిధి నిర్దిశించుటచే వేదమును నియతస్వరముగా
నీకుక్షింధరులు వైదికమృచ్యులు పామరులు ప్రాకృతులగు మర్ద్యు
లెంతమాత్రముం బఠింపనేరరు. అద్దమున నెవనిమట్టుకువాఁడు
చూచుకొని సంతోషించున స్లేదేశమువా రాదేశమందలి వేదపాఠము
నకు సంతోషించుచుఁ దమపాఠమే తక్కిన వేదపాఠముఁ కన్న సరియైన
దని పొగడుకొనుచున్నారు. గ్రుడ్డికి గ్రుడ్డి త్రోవచూపుచందముగా
గురువులు శిష్యులకు వేదమంత్రములు చెప్పుచున్నారు. అవ్యక్త
మగు వేదనాదబ్రహ్మము నారాయణుఁడు వేంకటగిరియందు శిలా
భూపమున నవతరించినాఁ డన్నట్లు “ఇషేత్వా” మొదలగుశబ్ద

రూపముగా నెట్లున్నదని నమ్మచున్నారో మనుష్యు లట్లే తా
 ముచ్చరించు మంత్రముల యుదాత్తానుదాత్తాద్విరము లట్లు శాస్త్రీ
 యము లని పామరుల న్నమ్మించి స్వార్థకురులై తాము పఠించునవి
 వేదము లనియును దాము శ్రోత్రీయుల మనియును దక్కినజాతులవా
 రందఱుం ద మూరకే మేపుచుం బూజించుచుఁ తమమాటచొప్పున
 నడువవలయునని దంభవేషములూని తాము చెడి యిరులం జెఱచు
 టకు ముఖ్యహేతువు దుష్టకలికాలముతప్ప నింకొకటి కాదు- బ్రహ్మ
 యజ్ఞమునందు వేదములందు మంత్రబ్రాహ్మణములేగాక యితిహాస
 పురాణకల్పగాథానారాశంసులు కూడఁ గలవని చెప్పఁబడుటచే
 మొత్తము యనాదిగా వేదమునందు మంత్రనాజ్ఞకలది మంత్రము-
 బ్రాహ్మణసంజ్ఞ కలది బ్రాహ్మణము- ఇంతకన్న మంత్రబ్రాహ్మణ
 ముల నేర్పాటుచేయుట కింకొకదారి లేదు- “బ్రాహ్మణేనామిత్ర
 మంత్రాత్మకంశుక్లంయజః అధ్వ్యవంక్వచిద్ధాత్రం క్వచిదిత్వవ్యవ
 స్థయా బుద్ధిమాలిన్యహేతుత్వాత్ కృష్ణంయజః” బ్రాహ్మణములోఁ
 గలియుక శేవల మంత్రాత్మకమైనదగుటచే శుక్లమనియును అధ్వర్య
 మాత్రములలోఁ గలకాపులకమై బుద్ధిమాలిన్యమునకు హేతు
 వగుటచేఁ గృష్ణ యజుస్సనియును యజుర్వేదము రెండు విధములు.
 “అదిత్యాసీమః శుక్లాని యజాంపివాజననేయేన యాజ్ఞవల్క్యే
 నాఖ్యాయంతే” ఈశుక్లయజుర్వేదము వాజననేయుడగు యాజ్ఞ
 వల్క్యునిచే కూర్చునివలనఁ బొందఁబడెను. నూరిధ్యాయములు
 కలదిగనుక శతకథబ్రాహ్మణ మయ్యెను శతకథబ్రాహ్మణము
 శుక్లయజుస్సునకు వ్యాఖ్యానము. వాజననేయసంహిత శుక్లయజు
 ర్వేదము లైత్తిరీయసంహిత కృష్ణయజుర్వేదము. కృష్ణయజుర్వేదము
 నకుఁ దైత్తిరీయబ్రాహ్మణము శుక్లయజుర్వేదమునకు, శతకథ
 బ్రాహ్మణమును వ్యాఖ్యానరూపములయినప్పటి కొండ్లొంటిలో

నారెండు బ్రాహ్మణములు కలిసియే యున్నవి. దీక్షితుఁడు తనపేరు
తనగోత్రముపేరు తనతండ్రిపేరు తనకాతపేరు తనముత్రాతపేరు
చెప్పవలసినది ఐతిరేయబ్రాహ్మణమందలి దీక్షణీయమును బైత్రకార
మాంధ్రీకరింపఁబడెను. మఱియును యజ్ఞమునందు సదస్యుఁ డదివఱకు
జరిగినతత్వం దెలియపర్చవలయును. మతేయధ్వర్యులయినను
గడచినతత్వకట్టి తెలుకవచ్చును. ఈచేసినదోషము మీ కెట్లు
వదలు నని యడుగఁగా నధ్వర్యు లూరకుందురు. వారిబహ్మ
యాళికయుఁ డతడు వాచస్పతినంతరివాఁ డాశ్రశ్శమున కయ్యో
నాకుఁ దెలియదు పెద్దజాతూకర్ణ్యుఁడను మనతండ్రిల గురువు నడుగు
దము. అప్పుడు జాతూకర్ణ్యుఁ డాశ్రశ్శమును విని తిరిగి యావేద
వాక్యమును జదువుఁ డనెను. ఆళికయుఁ డందుకు శాస్త్రమునువచనము
నిగదము యాజ్ఞము నుత్తేదియైన మొదటనుండి తుదివఱకుఁ జదువ
వలయుననఁగా శ్లోకముగాని శ్లోకార్థముగాని శ్లోకపాదముగాని
యందలియొకపదముగాని యక్షరముగాని యెంతవఱకుందప్పి
యంతవఱకుం జదువవలసియున్నదనెను.

అప్పుడు కాషీరకి యనువాఁ డాగ్రంథము తిరిగి పఠింపఁబడ
నవసరములేదు హోతలు ప్రమాదమున యజ్ఞమునందు చేయు
తత్వము దివ్యహోతయగు నగ్నిదేవుఁడు దిద్ది యజ్ఞమంతయుం బవిత్ర
మొనర్చునని ఋగ్మంత్రము చెప్పుచున్నదని కలెను. ఇట్లు నైమిష
ఋషులు చేయుచున్నక్రతుకాలకు వెళ్ళి ప్రశ్నించినదివోదాసపుత్రుఁ
డగు ప్రవర్థనభూపతిచేసిన ప్రశ్నమునకు సమాధానము చెప్పఁబడెను
బ్రాహ్మణములవలనఁ జొల్లి మనుష్యులం గ్రతువులందు బలియిచ్చు
నాచారము కల దందుకై బ్రాహ్మణులు తమపుత్రుల నమ్ముకొనువా
రని యైతిరేయబ్రాహ్మణము సాంఖ్యాయపసూత్రములను శుభస్సేవుని
కథంబట్టి తెల్లకింఁజ్ఞుఁడగుచున్నది. మేఁకలు మొదలగునోరులేని

జంతువులను గ్రతువులందుఁ జంపుటకన్న మానిసులం జంపుట కొంత
యంగీకరింపవచ్చును. సర్వజంతువునాశకుఁడు లోకదోహమొనర్చు
నుసాయ మన్ని జంతువులకన్న లెక్కువగాఁ దెలిసినవాఁడును సర్వ
భక్షకుఁడు స్వార్థపరాగ్రేష్వరుఁడు విద్వన్మానియు గర్వపర్వతశిఖరా
రూఢుఁడగు నొకమానిసిం జంపినప్పటికిం గొంత సాధుజనోపకారమే
కదా ? ఇట్లే బ్రాహ్మణము లడ్డదిడ్డకూరకర్మములను వ్యర్థమయిన
ద్రవ్యవినియోగమును వృధోద్యమములను సోమరిపోతుననుల నుబున్న
పోనికథలను బుక్కిటిపురాణములను పోదెలను దంభవేషములను
బామరరంజకములగుపిట్టకథలను ముచ్చటలను వాలకములను మొద
లగుబుద్ధిలేనినునోవాక్కాయకర్మములను బోధించుటకు మును లెంత
మాత్రము ద్వేషింపలేదు. క్రమక్రమముగా వివేకులు . పంచశులు
స్వార్థపరు ల్రిశౌతవిధానములం గల్పించి రని సిద్ధాంతికరింపక
తీరదు జీవహింసయును వ్యర్థకాలక్షేమమును జనుల కన్యోన్యవిశ్వ
షముం బరమకారుణికులను సర్వజ్ఞులగుమునులు నేడవేదాంగ
ముఖమున నెంతమాత్రము నోభింపరు బోధింపరు.

యు గ స్వ రూ ప ము

మనుష్యుఁడు పడుకొన్న సమయమే కలియుగము. మేలుకొన్న
వేళ ద్వాపరము. నిలువఁబడినతఱి త్రేత. మఱి నడుచుచున్న కాలమే
కృతయుగ మని బ్రాహ్మణము చెప్పటచే నడుచుచున్న సమయ
మనఁగా లోకోపకారముకై కాయక్షేతముతో కృషి మొదలగు పాటు
పడుట. భూమినిదున్నుకొని పండించుకొనుట మొదలగు పాటుపడి
తనతోడి సాటివారలకు దోడ్పడక సోమరితనమున నిద్దురించుచు
గూర్చుండి పోదెచెప్పుచు సన్యాసులమని మెట్టవేదాంతములు
పల్కుచుండు సోమరిపోతులే కలిజనులు. తమయొక్క సుఖముకొఱకు

లోకోపకారార్థమై దున్నట యిండ్లుకట్టుట బట్టలునేయుట మొదలగు
 కాయక్లేశమువ్యాయామ మొనర్చువున్వ్యాత్ములేకృతయుగపురుషులు,
 వ్యాయామముతోఁ జరీరఃష్టమున నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యసాధన
 సామగ్రి సంపాదించక సోమరియై గ్రంథకాలక్షేపమును స్వర్గనరకము
 లనుగూర్చి తెలిసీ తెలియని యుపన్యాసములను మెట్టవేదాంతబోధ
 లను జనమంత్రోపదేశములను మతచర్చలను కేవలస్వార్థపరుడై
 ధూర్తుడై కూర్చుండి తనమరగినతుంటరిమాత్రమే కవటవండిత
 వేషముతోఁ దనకుఁ దో డితరులకుఁగూడ నాధివ్యాధులు హెచ్చించి
 భూభారమునకుమాత్రమే జీవించు దిక్కుమాలినగ్రంథకల్పనముల
 వ్రాతలచేఁదాఁ దరింపలే కితరుల దరింపనీక సంశయమున ముంచి
 లోకులఁ జెఱచి తాఁ జెడకమానఁడు. మిరెకకాయకార మిట్లుండు
 నని తినక చచ్చిచొరక లోఁతుఁ దెలియదనుసామెతగా మిరెకకాయ
 చవిచూడనివాని కాకారమునుగూర్చి యెంత యుపన్యసించినను
 మతెంతగ్రంథమువ్రాసి చదివించినను తెలియునా? నిద్రాహారవిహార
 సౌఖ్యసంపాదకసాధనములగు వ్యవసాయముమొదలగుపనులు తాఁ
 జేయుచు నితరులకుఁమప్పువలెను. వేదశాస్త్రములు బ్రతుకు సుఖ
 ముగ నడుపుకొనుత్రోవను సూచించునుగాని తా మశరీరము
 లగుటచే నట్టిజీవితసౌఖ్యరమగు త్రోవను దాము నడచి జనులకు
 నడత చూపించనేరవు. లోకములోని పురుగులు పక్షులు
 మృగములు తమనిద్రాహారవిహారసౌఖ్యమునకై యెట్లు పాటుపడు
 చున్నవో మనుష్యులుకూడ నట్లే పడుటమాని వేదమునియును
 శాస్త్రమునియును స్వర్గనరకమునియు జాతిమతవర్ణాచారశిష్టసంప్ర
 దాయమునియు సహజముగాఁ ననుభవించు లేనిపోనివికారములను
 అద్దముచూచుకొన్నవిధమునఁ గల్లుతాగిఁచందమునఁ బిశాచ

గ్రస్తునివదువున నన్ని పాతరోగపీడితునివలెఁ గోరిగోరి సోమరిపోతుతె
యాధివ్యాధులకు లోనగుచుంట దుష్టకలికాల చేష్టితముకాదా?
నిష్కలట హృదయములతో నిద్రాహారవిహారములోనర్చు కాల్య
వశయే నాల్గుపాదముల ధర్మముతో నడుచు కృతయుగము. నూర్న
యావసము ధర్మము మూడుకాళ్ళ నడుచు శ్రేతఁ ప్రాథవయస్సు
రెండుపాదముల ధర్మము నడుచు ద్వారము. క్రమముగా నొకపాద
ధర్మముతోనైన నడువనేరక పాదములశక్తి రవంతయులేక నడువ
నేరక మూలబడి స్వకరసౌఖ్యకరమగు కాయక్షేత్రకపాధ్యమగు
వ్యాయామము నొకింతయును జేయలేక వేదములనియు శాస్త్రము
లనియు స్వర్ణసరకములనియు జాతులనియు మతములనియుం బూర్వా
చారములనియు సారకాయలు నటకు వార్ధకదశయే నాల్గుపాదముల
శక్తి సమూలముగ నశించిన ధర్మశూన్యమగు కలికాలము. అట్టి
నిరర్థకవార్ధకదశయందు కాయక్షేత్రముననిద్రాహారవిహారసౌఖ్యము సం
పాదించుకొననేర కితిరులంగవ్వపెట్టి తమవ్యర్థజీవనములొడిగించుకొనఁ
గోరిన ధూర్తబకధ్యానపరులగు ముసలిముద్దలు వన్నిస కృత్రిమ
కల్పనములే యీవేదశాస్త్రములు మతగ్రంథములు పుక్కిటిపురాణ
ములు. ఈవృద్ధులు పాటువడి తమనిద్రాహారవిహారసౌఖ్యసాధనములు
తాము సంపాదించుకొనుటకుం బనికిరాక పరుల ద్దనుకొఱకై కష్ట
పడుట కొప్పించునుపాయములే యీశ్రుతిస్మృతులు శ్రౌతస్మార్త
కర్మములం బోధించు సకలగ్రంథములు. వేదేల, పెద్దలు తమ
నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యమున కెట్లు కాయక్షేత్రమందుచున్నారో చారి
నడువడిచూసి పిన్నలు సహజముగాఁ దాముగూడ నానడువడినే
యవలంబించుట సర్వజంతువులందు సమానసహజపద్ధతియే కదా?
సహజపద్ధతినిబట్టి కడుచుట సహజగుణమే. వదికివచ్చుమగాని మనుష్య
కల్పితకృత్రిమపద్ధతు లనవసరములు పృథ్వియు, తేనిపోషిక్రమము

హేతువులు—చలిబాధ తగుకు. గలిగినపుడు తనకంటఁ బెద్దవారు బట్టలుకప్పుకొని సుఖముందుట సహజముగాఁ బిన్న కనిపెట్టి తాఁగూడ బట్టకప్పుకొనఁదా? పెద్దవాఁ డెట్లు బట్టను సమకూర్చు కొనునో యట్లే తాను బట్టను సమకూర్చుకొనునుపాయము సహజముగా నెదకుకొనఁదా?

ఊపిరితీసికొనుటకు వినుటకుఁ జూచుటకుఁ జవిగొంటుకు వాగున గొంటుకు స్పర్శమనుభవించుటకు నిద్రించుటకునవయవములుకదలించుటకు నడచుటకుఁ బరువిడుటకు నిద్రించుటకుమేల్కొనుటకాకలిడప్పి కలబాధదీర్చుకొనుటకు స్వభావముగాఁ బ్రతిజంతువును బ్రవర్తిల్లుచుండును. వేదశాస్త్రఘోషతో మఱియును గ్రంథములతోఁ బనియేమి? కంచభూతాత్మకములగునానావిధశరీరములకు నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యమాసించుజీవితమునఁ బాంచభౌతికపదార్థములకన్న సశరీరములగు వేదశాస్త్రములతోను స్వర్గసరకములతోను ఆత్మభేదములతోనుమెట్టి వేదాంతములతోను లోకాతీతపదార్థవర్ణనములతోను మఱి యిందియాకాశకంచాంగములగుభూతభవిష్యజ్జన్మకథనములతోనుపరస్పర విద్వేషకారణ కులజాతిమతాచారవిశేషచింతితోను రవంతయుంబనిలేదు. కోటి రూప్యములిచ్చిన నను మాటకన్న నొక్క డమ్మిడి నొక్కమిచ్చుట కోటింతలు నయము కదా? వేదములు శాస్త్రములు పురాణములుపరమ్యసించుట వ్రాతలనగదర్శుటకన్న నాకలిగొన్నవానికిఁ బట్టడుకూడిడుట కోటింతలు మేలుకదా? నిద్రాహారవిహారాత్మకమగు నీబ్రతుకున నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యసంపాదకసాధనమగు త్రోవ నన్నిజంతువులకు సహజముగాఁ బిన్న పెద్దవరుసంబట్టి నడుచుకొన్న నడుచుకొన్నున్నవి మోచేతికంకణమున కద్దమువలె నీవేదశాస్త్రము లీసోమరిపోతువాసలిపాతపంచాంగములు మిక్కిలియనవసరములు. ఒకరికన్ననొకరు గొప్పవారమను స్వార్థపరులై యాస్తి

కూడ బెట్టుకొనట కులజాతినుతాచారవైషమ్యములతోలేనిపోనితర్కములతోకొఱగానివేదశాస్త్రచర్చలతో నన్యోన్యద్వేషములతోఁగోరితక్కిన జంతువులకన్నజావునకు ముందుగాఁజచ్చుట కలియుగమునందలి మనుష్యులస్వభావము — జనులకన్యోన్యానురాగముం జెఱచి పరస్పర ద్వేషముకల్పించువేదశాస్త్రశిష్ట సంప్రదాయకులమతాచారప్రవక్తలు లోకమునకు సహజముగఁ దప్పని యీతిబాధలు. ఈవేదశాస్త్రము లీమతాచారబేధము లీయన్యోన్య కలహము లీయగుండర్భజాతినీశులు మఱి యీ స్వార్థపరములు పంచకములునగుసోమరిపోతు చేష్టితములన్నియు నెపు డడుగంటి సమూలముగ నశించునో నకలమానవు లన్యోన్యానురాగములతో సమాన స్వతంత్రభోగభాగ్యములతో నుందురో యట్టివేళ సహజానందకర బాల్వదశవంటిపుణ్యయుగమగును. మిగులడప్పిగొని మేఘోదయమెపుడగునో యెపుడు వానచిన్ములుకడునో యను చాకములచందమున నిక్కలికాలమందలి భూతిహింసాపిపాసకోర్వని భాగవతులు దయాస్వరూపుడగు భగవంతునకిట్లు చతుర్విధాభిసయవిశేషముల మొఱపెట్టుచున్నారు. అన్నమే సమయానుకూలమున నాకలిం బోగొట్టఁటకునుచుఁజేయుం బుట్టించుటకును మూలమైన ట్టివేదశాస్త్రానుసార కుల మతాచారములన్నియును జనుల కన్యోన్యద్వేషము న్నల్పింపకుంటకును మఱియుంబరస్పరప్రేమానురాగము లొదవించుటకును గాఢణములుగుట నిశ్చయమేకాని యిపు డీలోకమునకు శని రాజు. పాపసహవాసముచే బావుడయిన బుధుడు క్షీణచంద్రుఁడు రవికుజు లిక్కలిస్వరూపుడగు శనికిఁబరివారము. గురున కస్తమితదోషముచు శుక్రునకుశతృగృహస్థితియును కేంద్రాధిపత్యము లభించి మారకసంబంధము లభించెను. మఱియు శనికి మారకసంబంధము గురుశుక్రులకన్న నెక్కుడయ్యెను. కావున ధర్మాత్మజీవితము కొనసాగుటకు బొత్తిగా కలికాల మవకాశ మిధ

కుండెను. “పానీ చిరాయః సుకృతీ గతాయః” అను కలికాల కృత్యము తార్కాణమయ్యెను. కాబట్టి కృతయుగమున నాల్గుపాదములతోఁ దేతఁజూచు మూఁడుపాదములతో ద్వాపరమున రెండు పాదములతో జరించుచున్న ధర్మధేనువు కలియుగమున నొంటి కాలితో నడువఁజాలక కూలఁబడి శనిరాజనువులి వాతంబడి భక్షింపఁ బడెను. ధర్మధేనువుయొక్క దుమ్ములవలె నచ్చటచ్చట నగవదుభాగ వతులన్నాడ దుమ్ములగొందుల మెట్టవేదాంతములన్వేల్చి డించుచు నీస డింపునవ్వులతో స్త్రీబ్రాహ్మణపరీవ్రాజకవణ్మలస్థాపకమతాధికారిమ్మ న్యులుగూడఁ దలచూపనీకాపోక్తి సుములందు పావులతోనున్నయాగ్రహములవలెఁ బెచ్చురేఁగుచుఁ గలికాలమునుమఱింత ముదఱఁబెట్టుచు దుర్దాహముంబుట్టించు పానీయమువలె దాపరించుట మిక్కిలి శోచనీయము. మనుష్యపశువుగాఁ జంపఁబడుటకై యొప్పగించబడిన శునశ్శేవుఁడు నోరున్న మనుష్యుఁడుగానఁ దన మొట్టచేనందఱిసీబతిమాలి తనబ్రతుకును గాపాడుకొనినట్లు లైతరేయబ్రాహ్మణమునఁ జెప్పఁబడెనుగాని నోరులేనిమేక కనికర మెట్లు తనబ్రతుకుం గాపాడుకొని క్రూరయాపబంధనముల న్దప్పించుకొనఁగలుగును? మొత్తముపై మాకాయువు మాకారోగ్యము మాకుధనము మీకుఋణమునుసామెతగాదిక్కుమాలినక్రూరులీశ్రోత్రియమ్మన్యులు బోధించుచున్నారు.

తనపొట్టకై అజీగర్తుఁ డను బ్రాహ్మణుఁడునూతావునుబుచ్చుకొని తన కొడుకును యజ్ఞపశువుగా నమ్ముకొన్నాఁడు. తనయాఁకలిం దీర్చుకొనుటకై తాఁగన్నకొడుకులం గూడ క్రతుపశువులుగాఁ జంపఁబడుట కొత్తకొనిరి. తొంటికాలమున బ్రాహ్మణులు తమపుత్రులను యజ్ఞపశువుల న్నావించి వందలకొలఁది గోవులను గ్రయధనముక్రిందఁ బుచ్చుకొని యాకొడుకుల నమ్ముకొనుట యాచారము కలదు. కాబట్టియే “దుహితాదుఃఖం పుత్రస్తేజః” అనుశ్లోతి ప్రవర్తిలుటకు

హేతు వయినది. కొమార్తెలు యజ్ఞపశువులగుటకుఁ బనికిరానికారణముచేత నాయాదుపిల్లలం బెంచి తగినవరులకు జతపర్చుటయందు మిక్కిలి క్లేశమగుటచేతను దండ్రుడికిఁ బుత్రికకన్నఁ బుత్రుఁడే జీవనలాభకార్యమై తా యజ్ఞపశువుగా నమ్మఁబడి తనతండ్రికి సుఖజీవన హేతువగు ధనాగమమునకుఁ దగినసాధనమగుటచేతను “అపుత్రస్య గతిర్నాస్తి” అనుధర్మశాస్త్రమును గలిగెను. పుత్రులవలనఁ దండ్రుడి ధనలాభము కలుగుటచేతను బుత్రికవలనఁ గొన్ని బాధలుతప్ప ధనలాభ మొక్కింతయులేనికారణముచేతను బుత్రిక తనజీవనదుఃఖ హేతువనియును బుత్రుఁడు తనజీవనసుఖమూలమనియును కొడుకు పుట్టిన తోడనే యజ్ఞపశువుగా వాని నమ్ముకొని ధనలాభమంది సుఖముగా నాధనముచేతఁ బొట్టనిండఁ గూడుతినవచ్చునని బ్రాహ్మణగృహస్థు మిన్ను ముట్టువాఁడు. మఱియుఁ బుత్రిక పుట్టినని విన్నతోడనే చెల్లనిడబ్బియాఁడుపిల్ల యజ్ఞపశువుకై పనికిరాదు దీనిని బెంచి తగినవరునకు జతగూర్చువటకునాకంతమునఁ జాట్టుకొనును నీయాఁడుపిల్లవలన నాకు సప్తమేగాని లాభమేమియు లేదని యాతండ్రి మిక్కిలిదుఃఖించువాఁడు. పూర్వకాలమున కొడుకులు తమప్రాణమైన భారపోసి తండ్రులను సుఖపెట్టువారు. పూర్వకాలమున స్వార్థపరులుగొక లోకోపకారముకై శ్రోత్రియబాలకులు తమప్రాణమైన భారపోయువారు. కనుకనే యాకాలమునకు వేదవేదాంగము లుపయోగములుగాని స్వార్థపరులై తమసుఖముకొఱకై యెట్లయిన లోకద్రోహ మొనర్చుఘోరకలికాలములో నావేదవేదాంగములు మఱి నాటి యఖిలశాస్త్రములు బొత్తిగా నిష్ప్రయోజనములు. కాబట్టి దేశకాలప్రాతానుసారముగా వేదములును వేదార్థములును మాలుచున్నవను పురాణమత మెంతయును శ్లాఘ్యము. కాబట్టి కలికాలమందు ఇషేత్వాది వేదమంత్రములు ఇషమేవార్థం యథమానాయ

దధాతీత్యాది బ్రాహ్మణములు ఇక్షేత్వేతి పలాశశాఖాం ఛినతీ
 త్యాది కల్పము వేయేల వేదములు వేదాంగములు మఱియును
 స్వర్గనరకములను భూతభవిష్యజ్జన్మములను శ్రౌతస్మార్తరకర్మములను
 జాతుర్వర్ణ్యమును ప్రాచీన శిష్టకులమతాచారములను బోధించు
 గ్రంథములన్నియును చెల్లనిడబ్బులవలె చెల్లువాయఁబడి రద్దు
 కాఁబడిన ఋణపత్రములవలె మృతునిపంచేంద్రియములవలె నిష్ప్ర
 యోజనములయి ప్రస్తుతకాలమునలోకోపకారకములెంతమాత్రము
 న్నావు. ఆవేదవేదాంగములకు మఱియుం బ్రాచీనమునిప్రోక్త నానా
 శాస్త్రములకును బ్రకృతోపయోగముగ సకలజను లన్యోన్యము
 రాగముతోఁ గలసిమెలసి హాయిగా బ్రతుకుసాధనములం బోధించు
 తెన్నున వ్యాఖ్యానములు చేయఁబడవలసియున్నది. ఇప్పుడు వాడుక
 లోనున్న యష్టాదశవిద్య లనాదికాలమునుండియును వాగర్థములం
 గాలక్రమమున మాటుచు వచ్చుచున్నవిగాని ప్రారంభకాల
 మెప్పుడో నిర్ణయింప వలనుపడదు. ఉదకబిందువు లోండొంటఁ
 గాలక్రమమున మహాసముద్రములయిన ట్లావాజ్మయమష్టాదశవిద్యా
 ప్రస్థానము లయ్యెను. కాఁబట్టి జగత్సృష్టితోనే సకలవిద్యలు నెను
 బదికోట్లజీవరాశులును మఱియును జగమునందలి పదార్థములును
 బొడచూపెను. జడచైతన్యైకమగు నీసర్వప్రపంచమును స్మృతి
 యందు పుట్టి పేరిగి విస్మృతిలో లయమగుచున్నదని స్వప్నజాగ్ర
 త్సుషుప్త్యవస్థలచే నెల్లరకుం బ్రత్యక్షానుభవమే. తుద మొదళ్ళుగాని
 యొకకారణముగాని తెలియఁబడక విష్ణుమాయామయమైన యీ
 ప్రపంచతత్త్వ మిదమిత్థమని నిశ్చయింప నశక్యము. సత్త్వరజస్తమో
 గుణమయమైన ప్రకృతి వలయరేఖవలె తుద మొదళ్ళు నిశ్చయింప
 నశక్యమై యాకాశమువలె నిరవధికమై స్వప్నమువలె నపశ్యమై
 యాగంతకుమై గారడీవలె నద్భుతమై యున్నది. ఇదివఱఁ జవాదిగా

వచ్చుచున్న శిష్టసంక్రదాయానుసారముగా నీశ్రౌతకల్ప మిట్లున్నదని
 బ్రాహ్మణములు “ఇత్యాహ” అను బరోక్షభూతక్రియను నుచ్చ
 దించుటచేత వేదములుకూడఁ దమకుఁ బరోక్షములగు వేదవేదార్థ
 ములఁ దాము వల్కుచున్నట్లు వెల్లడించుచున్నవి. వేదవేదాంగాది
 నిద్యనెప్పటినుండి శ్రవర్తిల్లుచుండిన నెట్టివాఙ్మయమైనను మఱెట్టి
 యర్థమును వెల్లడించు నేయేకర్థములను విధించుచున్నను మతేయే
 యిహపరసాధనముల బోధించుచున్నను మొత్తముపై సకలజనముల
 కన్యోన్య ప్రేమానురాగములను పరస్పరోపకారక విధానములను
 మాత్రమే బోధించుచున్నవిగాని జంతుహింసను జనులకుఁ బరస్పర
 ద్వేషము నెన్నఁదు న్బోధించలేదని వివేకులందఱును సిద్ధాంతీకరింపక
 తీరదు. •

య జ్జ ప శు వి చా ర ణ

దేవతలు మనుష్యునియజ్ఞమునందు తమకు బలి యిగోరిరి.
 ఆమనుష్యపశువును యూపమునకుబంధించి చంపుటకై యధ్వర్యుఁడు,
 సిద్ధపడినంత నామనుష్యపశువునుండి మేధ యను హోమార్హముగు
 నింద్రియశక్తి బయలయి గుఱ్ఱములోఁ బ్రవేశించెను. ఆగుఱ్ఱమును
 యజ్ఞపశువుచేయఁగా దానిలోని మేధము యెద్దులోఁ బ్రవేశించెను.
 ఆదూడను జంపుటకు సిద్ధపడఁగా దాని మేధము గొఱ్ఱలో దూతె
 నాగొఱ్ఱు యజ్ఞపశువుగా సిద్ధపర్చగా దాని మేధస్సు మేఁకలో
 దూతెనామేఁకను యజ్ఞపశువు కావించి చంపనున్నంత దానిశక్తి
 భూమిలోఁ ప్రవేశించెను. ఆభూమినుండి వరి మొలచెను. వరి దంచి
 బియ్యముచేసి యాపిండినే పురోడాశముగా వండి దేవతల కధ్వర్య
 లర్పించినారు. మనుష్యుని యజ్ఞపశువుగాఁ జంపఁ దలఁచి చంపలే
 కతనికిఁబదులుగా గుఱ్ఱమును యజ్ఞపశువుకావించి దానినిపూర్వఁ జంప

నొల్ల కాగుఱ్ఱమునకుబదు లెద్దును యూపమునఁ గట్టి దానింగూడఁ జంకునొప్ప కెద్దునకుబదులు గొట్టెను బశువుకావించి దానింగూడఁ జంకునొల్లక గొట్టెకుబదులు మేఁక న్గట్టి దానింగూడఁ జంకునొల్లక తుదకు బియ్యమునుమాత్రము వశువుగాభావించి యాపిండిని దేవతల కధ్వర్యులు సమర్పించిరి. మనుష్యుని గుఱ్ఱము నెద్దును గొట్టియను మేఁకను బశువులన్దావించి యూపములకుఁ గట్టి జేవహింస యెంత మాత్రము న్నూడవని విడిచిపెట్టి తుదకధ్వర్యులు బియ్యపుపిండి నామనుష్య హయ వృషభ మేషచ్ఛాగములను బ్రతుకనిచ్చి వడ్లు దంచినబియ్యపుపిండిని మాత్రమే యాదంతువులకు బదులు వశువుగా భావించి దేవతలకు సమర్పించిరి. మనుష్యుఁడు యజ్ఞపశువగుటకుఁ బనికిరాక గుఱ్ఱముగాను గుఱ్ఱ మెద్దుగా నెద్దు గొట్టెగా గొట్టెమేఁకగా మేఁక భూమిగా భూమి వరిగా యజ్ఞపశువగుటకు మాత్రెను కాబట్టి యజ్ఞమునందు దేవతార్థమై యెట్టి జంతువును జంకుఁగూడదు. మనుష్యుఁడును మఱియొక జంతువులునమేధ్యస్వరూపులుగనుక దేవతలకై బలి యీరారు. కేవలము భాష్యమానుండి వచ్చినబియ్యపు పిండి నొకవిధముగా రొట్టెజేసిమాత్రము సకలవిధయజ్ఞములందును దేవతలకు సమర్పించవలయును. మఱియును మనుష్యుఁడు గుఱ్ఱ మెద్దు గొట్టె మేఁక మొదలగుజంగమజీవులగు నెల్ల జంతువులు సమేధ్యములు గనుక దేవతలకై యజ్ఞములందుఁ జంపి బలి యీరారు. మరియు జంతువునైన నం జంపి తినఁగూడదు" అని స్పష్టముగా నైతరేయ బ్రాహ్మణము ఘంటావిధముగాఁ జాటిచెప్పచున్నది. కాబట్టి యజ్ఞ పశువులం జంపి దేవతలకు బలియిచ్చు క్రూరులు మాంసాశనులగు మనుష్యులు వేదచోదిత కర్మబాహ్యులగుటయేగాక దేవతాను గ్రహమున కెంతమాత్రముం బ్రాణులు కారు కారు. "పహింస్యా త్సర్వభూతాని" అను సకలభూతదయావరమగుశ్రుతికి "అన్యత్రి

వైదిక హింసాయాః" అని సంజాడు చవి మరగిన గూరమానవులు ప్రక్షిప్తమును జెప్పి శౌతకల్పమునందు పిష్టనశువునకు మాటు జీవ తృశువును బంపుచు మాంసాశనమును బ్రోత్సహించుచుం బామే శ్రోత్రియశ్రేష్ఠులమని తమస్వార్థపరతయుం గుక్కింభరిత్వమును మఱుఁగువర్షి భూతహింసాపరులై వేదముల కపార్థమొనర్చి దంభ వేషములతో గోముఖవ్యాఘ్రములట్లు కలికాలవశమునఁ జెలరేఁగు చున్నారు. పశుహింస యేవిధముగానై సంజేయఁగూడదని శ్రుతులు "యస్మిన్మరవద త్తద్భేషజమ్" అని శ్లాఘించిన మనువుకన్నఁ దెలిసిన వారు కాఁబోలు. నివృత్తి ప్రాకృతకూరదంభశ్రోత్రియమ్మౌస్యసోమ యాజులు. మాంసాహారమునకు బనులు శాశాహారమే యిహపర సౌఖ్యసంపాదకసాధనమనియైతిరేయశ్రాహ్మణముజంతువులమేధ్యము లనియు కేవలోద్భిజ్జములే మేధ్యములు కాన దేవతాసమర్పణము కావించి యజమానుఁ డారగించవలయుననిమాంసాశనమును బొత్తిగా నిషేధించి కందమూలఫలాశనమునుమాత్రమే ప్రోత్సహించిధాన్యము కూడ మనుష్యాదిజంతువులవంటిదేయని నిరూపణముకావించుటకై ధాన్యముపైనున్నపొట్టుముక జంతువులపైనున్న రోమములవంటిదని యును బియ్యపుగింజ నావరించిచుట్టుకొనియున్న పొల్లంతయును జంతువులశరీరమువంటిదనియునుధాన్యమందున్నపచ్చియే నెత్తురువంటి దనియును మఱి వండినయన్నము మాంసమువంటిదనియును ధాన్యపు కాడ లెముకలవంటిదనియును బ్రతిపాదించెను స్వర్గసాధనముగాఁ దన కీదేహము నిచ్చిన దేవతలఋణము తీర్చుకొనుటకై యజమానుఁడు మొదటఁ దాఁ బశువయి తనశరీరమును యజ్ఞమున దేవతలకుఁ గృత జ్ఞతానూచనముగా సమర్పింపఁ గోరెనుగాని తనశరీరముమిక్కిలియన హ్యము దుర్గంధపూరితమమేధ్య మని తలంచి తనదేహమునకు మాటుగ గుట్ట మెద్దుగొట్టి మేఁక మొదలగుజంతువులశరీరముల

సర్పింగఁ దలంచి యాజంతుదేహములు కూడఁ దనదేహము
వలె సమేధ్యములనినిశ్చయించి కమ్మనితావిగలిగినవిత్తములగుస్వాదు
కందమూలఫలములను యజ్ఞమునందు దేవతలకు సమర్పించి యా
ప్రసాదమయిన కేవల శాశాహారమున మాత్రమే బ్రతుకుచిహవర
ములందరింపవలయుననిమేయనాదిగా సకలశ్రుతిస్మృతులతాత్పర్యమును
బరమకారుణికులు సర్వజ్ఞులగు మన్వాదిమహర్షులు విస్పష్టముగా వెల్లి
డించుట తెలిసియుం గ్రూరశనిశాసితకలికాలవశులై స్వార్థపరులైన
జ్ఞానలవదుర్విదగులగు శ్రోత్రియమ్మన్యులు వ్యసనబద్ధులై దంభవేష
ములతో సామరదనరంజకముగా పశుబలిని మఱియు మాంసాశనముం
బ్రోత్సహించుచు వృధా జాతిమతకలహములు పన్ని జనులకన్యోన్య
ద్వేషముం బురిగొల్పుచు సోమరిపోతులై నోటిబూకరమున ధనార్జన
మొనర్చుకొను చీషణత్రయము విడనాడలేక తాజెడ్డకోరివమనంత
యుం జెఱచె నను సామెతగాఁ దాము చెడి యొరులం జెఱచు
చున్నారు.

నూతన దృక్పథము

వంశప్రాహ్మణమునందు గురువు లేబదిమువ్వురు పేర్కొన
బడిరి. తనతండ్రి తాత ముత్తాతలపేర్లవఱకువైదికములందుపేర్కొనఁ
బడినట్లు వంశముల నది పరంపరగా ననంతసంఖ్యాక వేదద్రవ్యమువి
వంశములు విస్మృతములుకాఁగాఁ బ్రకృతమున జ్ఞప్తిలోనున్నవి
యాయాకాలపకటితప్రాహ్మణానుసారముగాఁ జేర్చొనఁబడుచున్నవి.
వేదశాస్త్రములసృష్టి జగమువలె ననాదియుగపరంపరలన్ సృష్టిస్థితి
నాశము లనంతవిధములుగాఁ బొందుచున్న త్రైలోక్యమువలెవాఙ్మ
యముకూడ ననంతవిధములుగా నుద్భవస్థితి నాశములందుచు నాయా
యుగములందు వంశపారంపర్యముగా జనులచే వైదికములందుతండ్రి

తాతముత్రాతలపేర్లుమాత్రమే స్మరింపఁబడునట్లు స్మృతివిధమునఁ బ్రవ
ర్తిల్లును. బతనపాతనప్రచారముల నున్నవి. ఇలములై విస్మృతము
లయిన విద్యల సంఖ్యలో ప్రస్తుతము ప్రచారములోనున్న విద్యల
సంఖ్య యపారపారావారమునం దొక జాకణాకరమాణువువంటిది.
మఱియొకటిలోఁ బరార్థభాగమువంటిది. మాముత్రాతయొక్క
మూలవార మిద్దియనియు వేయియేండ్లక్రింద మాతాత యెక్కిన
గుఱ్ఱపుడెక్క కిరికిన నాఁ డిది యని తరతరముగాఁ గొంతకాలము
నుండి పంశపారంపర్యము దాఁచుకొని జనులు యాశ్చర్యపడుటకై
చూపించునట్లు ప్రాచీనుల వేషభాషాచారములు వెల్లడించు కొంత
కాలముక్రింద వ్యవహరింపఁబడిన వాఙ్మయము నాచారములను వేద
వేదాంగములని యిప్పటి వైదికమువ్యులు వ్యవహరించు వేదశాస్త్ర
ములు శిష్టాచారములు గూనదంతముంబట్టిఁగాను డెక్కనాఁడును
బట్టియు వేయియేండ్లక్రిందటి మనుష్యుని యథార్థాత్వమున్నిర్దేశింప
నలవికానట్లు వేదశాస్త్రాచారములంబట్టి యనాదిప్రాచీనకాలవ్యవ
హార వేదవేదాంగాచారముల యథార్థస్థితి యిట్టిదని నిర్ణయింపఁ
వరమగునా ? శునశ్శేఫాది మనుష్యనామములు బుచ్చెన్న అచ్చన్న
క్రిందనెట్లు మాతెశో యల్ల సకలవ్యవహారములు మాఱుచుంట
తలపోయక ప్రాచీనవైదికాచారానుసారముగాఁ దాము నడుచు
చున్నామని డాబుచేయు శ్రోత్రియమువ్యుల దౌర్జన్య మేమన
వచ్చును ? వేయియేండ్లక్రిందటి మనుష్యుని నానిగూనదంతముం
బట్టియు డెక్కనాఁడుంబట్టి గుఱ్ఱము సంపూర్ణాకారములను ప్రాసి
యాయుధయులచరిత్రమంతయును బ్రతిక్షణ జీవితచర్యయు నిట్లే
యుండునని తను బుద్ధిచాతుర్య మగవర్చు చిత్రలేఖక చరిత్రకారుల
వలె నెవ్వయో యనాదికాఁమునుండియును పంశపారంపర్యముగా
నతిసూక్ష్మములుగా నవంతవిధములుగా మాఱుచుం బొడచూపు

శబ్దకర్మముల న్దమతమ బుద్ధికొలంది న్నోకోపకారముగా సతీంద్రియ
 జ్ఞానము సహజముగాఁగలఋషులు కాలక్రమమునఁ దేనటీఁగలు
 పట్టుపెట్టినట్లు బంగరుపిచ్చుకలు గూడల్లుకొనువిధమున వేదశాస్త్ర
 ములను నిష్ఠించుచుండఁగాఁ గాలక్రమమున వార్షిగంధములును వారి
 వ్యవహారధర్మములును నామావశేషములై ఖిలములు కాఁగాఁ దిరిగి
 బుద్ధిమంతులు దేశకాలపాతానుసారముగా సకలవిద్యలును గర్మము
 లను వ్యవహారధర్మముల నేర్పర్చుచుండఁగా సవియుం గాలక్రమమున
 మాఱుచు సశించుచు నొకొక్కయగము నొకొక్కవిధముగానుద్భవ
 స్థితినాశములన్ ఋతువులవలె తుదమొదళ్ళు తెలియఁబడక మాఱు
 చుండును. నిన్నటివంటి దినమే నేఁ డయినప్పటికి నిన్న నేఁడు కాని
 చందమున నిజ్జగము మునుపటిదగము కా దీదడచేతసహదార్థములు
 తొంటివి కా వీవేదశాస్త్రము లీశౌతస్మార్తకర్మములు మఱిప్పటి
 సృష్టిస్థితినాశవిధానములు మునుపటివి కావు. బాల్యయావనవార్ధక
 దశలందుచుఁ బ్రతిక్షణము శరీరమనోగుణముల న్మాఱుచున్న దేహ
 ధారివలె కృతత్రేతాద్వాపరకలియుగములం బ్రతిక్షణమును నామ
 రూపాత్మకమగు దగము మాఱుచున్నది. కాఁబట్టి యిప్పటి వేద
 శాస్త్రములు శౌతస్మార్తకర్మములు మునుపుగూడ నిట్లే యున్నవని
 కాని మనవలెనే మనపూర్వులు వ్యవహరించిరనికాని యిప్పటి
 యాచారములవలెనే పూర్వాచారములున్నవనికాని నిర్ణయించి
 పూర్వాచారముగా మేము మాంసాశనులమై క్రతువులం బశుహింస
 చేయుచు కులజాతిమతాభిమానముల న్నార్వర్థపరులమై పరస్పరకలహ
 ముల న్నాట్లాడి తన్నుకొనుచుందుమనియుఁ దొంటిచాతుర్వర్ణ్యధర్మ
 ములు కామే యనుసరించుచున్నామనియుం బుక్కుకూరదఁభ
 శ్రోత్రియమృన్యులు క్రమక్రమముగాఁ బాలనాధికారుల వశులై
 వసంతర్తువు మొదలయినశిశిరఋత్యంతదశవలెఁ గృతయుగప్రారంభ

హేతువగు కలియుగాంతమునఁ దమతమ కులకాతిమతాభిమానము
లనుదమతమ శ్రౌతస్మార్తకర్మములను దమతమ దంభవేషములను
నన్నిటి నట్టిపెట్టి తమతోడిపాటి మనుష్యులందఱితో నేకీభవించి
వరస్పరప్రేమానురాగబద్ధులై యెవరిమట్టుకువారు సర్వస్వతంత్రులై
యన్యోన్యద్వేష మొక్కింతయును లేక తక్కిన జంతువులవలె పేద
సాద- కొద్దిగొప్ప- తనపర యనుభేదమెంచ కన్యోన్యసహాయమున
నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యములందుచుం గాలక్రమమునఁ గృతయుగ
జనులవలె గృతార్థులు కాకమానరు మానరు.

“కం! ఎవ్వటి కెయ్యది ప్రస్తుత, మవ్వటి కామాట లాడి
యన్యుల మనసుల్, నొప్పించుక తా నొవ్వక, తప్పించుక తిరుగు
వాఁడు ధన్యుఁడు సునతీ” అను వాక్యమసారముగాఁ జరించిన
వివేకవంతుని జీవితకాలమే కృతయుగము. అన్యోన్యద్వేషముగల
యవివేకుఁ జీవితకాలము కలికాలము. కనుటెప్పవేసినంతకాలమువల
మందులో వేయియవభాగముతత్పరము దానిసహస్రభాగకాలము
లగ్న మాలగ్నకాలముం దెలిసికొన నారాత వశిషు చాలఁడు
మఱియుం దేవగురువగు బృహస్పతియైనఁ జాలఁడని వరాశరముని
పల్కుటచేతను లగ్నవశమున సవగ్రహాత్ముఁడు ద్వాదశరాశి
స్వయావుఁడు సక్షత్రయావకకాలరూపియు సగుణనార్దనుండయిన
సూర్యుఁడు కూడ నుదయాస్తమయకాలముల వ్యత్యస్తముగా
మాఱుచుం బ్రతిక్షణము తనమాఱుదలం ద్రిగుణవినిమయహేతువై
యనంతసంఖ్యాకబ్రహ్మాండములం దనయందు సముద్రమందలి జల
బుద్బుదములవలె నాదభవస్థితిలయములోనర్చుచుం “సాక్షి చేతాః
కేవలో నిర్గుణశ్చ” అనుతీరునఁ దా ససంగుడై శాశ్వతుడై నిర్గుణ
ద్వైతబ్రహ్మమై సకలజగత్సృష్టిస్థితికృద్భవలయహేతుమూలకారణ
మయ్యు న్నచ్చిదానందమూర్తియై యున్నాఁ డనునిశ్చయజ్ఞానము

- * గల కపిలమున్యాదిమహాత్ములు సంపూర్ణమనఃసంతృప్తిస్వరూపక కైవల్యజనకమగు సర్వజననమతయును స్వార్థత్యాగమునుబరోపకార చింతయును సర్వభూతదయయు వనుసరించి కేవలమును దమనడువడి చేతమాత్రమే లోకులకు హేయాదేయమార్గములం బోధించిరి.
- త్రుతిక్షణము మాటుదల స్వభావమగుటచే సమస్తపాంచభౌతికస్థూల సూక్ష్మాకారములు వేదవేదాంగములు శ్రౌతస్మార్తకర్మములు మఱియు సఖిలలోకవ్యవహారములు మాటుచునేయుండును కాబట్టి త్రుస్తుతదేశకాలపాత్రానుసారముగా బుద్ధినుంతుడగు మనుష్యుఁ డొరుల సుఖపెట్టి తా సుఖపడుచుం బ్రతిక్షణగుంతువృత్తమనస్కుఁడై యిహపరములం దరించును. త్రుస్తుతకాలానుసారముగఁ బమ నిద్రా హారవిహారసౌఖ్యములను సంపాదించుకొనుచుండియునుస్వార్థపరులయి ధూర్తులై కకటులై పోమరిపోతులై కష్టపడకయే వలసినభోగము లందఁగోరి నోటిబూకిరింపుచేతను దంభవేషములచేరిను దాము పరించునవియే బ్రహ్మముఖమున స్వయము వెలువడిన వేదము లనియును మఱియుఁ తా మాచరించుకర్మములే విధ్యుక్తమనియును తాముమాత్రమే “వర్ణానాం బ్రాహ్మణః ప్రభుః” అన్నట్లు బ్రాహ్మణులమనియును తాముమాత్రమే యవధ్యుఁ మనియును మఱియుం భూదేవతల మనియుం గవ్వపడక సకలభోగముల వనుభవించుటకుం దమకుమాత్రమే యధికార మున్నదనియును తామే సకలజనవందితుల మనియును తాము నిర్దేశించినదే ధర్మ మనియును సారకాయలు నఱుకుచు డాబుచేయు శ్రోత్రియమ్మున్యై దుష్కాల వశమున జనుల పరస్పరకలహములకు మఱి సకలమానవుల యన్యోన్య హింసకుం దప్పక కారణమగుచున్నారు. కులజాతిమతభేదములను స్వార్థపరతయుఁ బుణ్యవశమున మనుష్యునం దెపుడు నిశ్చేషముగ
- *

సంతరించునో యపుడే సర్వజనులకుం బరస్పరప్రేమానురాగజనక
మగు పుణ్యస్వరూపక కృతయుగము తిరిగి తలచూపును

భగ్నాంగిరస్సనిగాని అథర్వాంగిరస్సనిగాని పేరం బరంగు
బ్రహ్మ వేదమునకు వ్యాఖ్యానరూపముగ గోపధ్రాహ్మణ మని
కలదు ఈగోపధ్రాహ్మణమునందే పదినెన్నిదివేలసూత్రములుగలవు.
భౌతికశాస్త్రము మొదలగుమంత్రతంత్రయంత్రములచేతఁ ద్రిభువన
వ్యవహారజ్ఞానమును నకలవిద్యారహస్యము లష్టేశ్వర్యసిద్ధిసాధన
జ్ఞానము నీగోపధ్రాహ్మణ మెఱిగించును. భూతభవిష్యద్వర్తమాన
కాలములం దిహవరముల సాధిపఁదగిన సమస్తలోకకృత్యము
నీబ్రాహ్మణమునందుఁ జెప్పఁబడినవి. కాని యీ బ్రాహ్మణముచాల
మట్టుకు ఖలమాటచేతఁ బ్రాచీను లెఱిగి వ్యవహరింపిన యనేక
విద్యారహస్యము లడుగంటినవి. యుగయుగమున కన్గ నైదేసివేల
సంవత్సరములకు సంపూర్ణముగా సమస్తభావలు సమస్తమనుష్య
వ్యవహారములు సమస్తవిద్యలు సమస్తజాతువులు నదులు పర్వత
ములు సమ్రాదములు భూపదేశములు గ్రహగతులు వేయేల చరా
చరప్రాణికోట్లతోడి త్రిభువనవస్తువులన్నియును దాత్మాటయైకొత్త
కొత్తసృష్టి కలుగుచుండును అయిదువేలసంవత్సరములక్రిందనున్న
జలాశయములెవో భూములెవ్వయో జంగమస్థావరప్రాణివిశేషములు
తదాకృతిచేష్టలెవ్వయో గ్రహస్వరూపములును మఱియుం దద్గతి
విశేషములెవ్వయో మఱి యొప్పటి జగ మెట్లుండెనో మఱి యేది
యెట్లుండెనో తెలిసి తెలుప నెవ్వరికి నృక్యముకాదు. అయిదువేల
సంవత్సరములక్రిందటి యనాద్యసంతయుగములందలి - జగత్సృష్టిస్థితి
నాశములగుఱించి చెప్పచు నిప్పుడు వ్యవహరింపఁబడుచున్న వేద
వేదాంగాద్యష్టాదశవిద్యలన్నియు నీ యైదువేల సంవత్సరములనుండి
యును సంగ్రహింపఁబడిన మనుష్యుల యూహలే. అనాదికాలము

నుండియు దేవమానముఁబట్టి యైదువేలసంవత్సరములక్రిందనున్న మనుష్యులలోఁ గొందఱింద్రియజ్ఞానవంతులు గౌతమవ్యాసాది మహర్షులుండి యుండవచ్చును. అయిదువేలసంవత్సరములలోపుగా జన్మించిన మనుష్యులలో నతీంద్రియద్రవ్యలగు మునులు లేరు కాబట్టియే మనుష్యమానముఁబట్టి యీయైదువేలసంవత్సరముల నుండియు స్థలియుగము క్రవర్తిలుచున్నది. కలియుగలక్షణము తెలిసీతెలియని మనుష్యులు తెలిసినట్లు స్వార్థపరులై యెందొరుల నోసపుచ్చుచు దంధవేషములతోఁ బరస్పరజాతిమతభేదములతోఁ బోరాడుచు నీలుట. పరస్పరప్రేమానురాగము సంపూర్ణముగా మనుష్యులందఱియెడ స్థలకాలము కృతయుగము. మూఁడుపాళ్ళున్నది త్రేత- రెండుపాళ్ళున్నది ద్వాపరము- పాదమాత్రమునఁ బ్రారంభించి తుదకుఁ బరస్పరప్రేమానురాగాత్మకమగు మానవధర్మము శూన్యమై భూతహింసయును స్వార్థపరతయుం బరస్పరబద్ధవైరముగా మారినకాలము కలియుగము. దేవమానపు దినము మనుష్యుల సంవత్సరము. కాఁబట్టి $5000 \times 360 = 1800000 \times 4 = 7200000 - 5000 = 7195000 =$ అటువదియేడులక్షలమనుష్య మానసంవత్సరములపిమ్మటఁదిరిగి కృతయుగముగానిక్కలియుగముమాటునప్పటివఱకుస్వర్త మానభవిష్యత్కాలమున రెండింటియందు నిదినప్రవర్తమానమగు జార్జన్యము న్మాన్వ నెవ్వరికి స్పృశ్యముకాదు. పన్నెండుగంటల కాలమువఱకును జరగవలసిన యమావాస్యరాత్రి లొక్కుమ్మడింబున్నమ న్నావింప నెవ్వరిశక్యమగును? స్వభావము నడ్డఁ దరము కాదు. కాలక్రమమున మాటునల కలుగకతీఱదు తీఱదు.

ప్రత్యక్షాదిప్రమాణములచేత వస్తుతత్వజ్ఞానము కలుగును. మఱియుం బ్రత్యక్షాదిప్రమాణజ్ఞానమునకు దేహస్మృతి హేతువు. దేహస్మృతి ప్రతిక్షణమునుదేశకాలపాత్రానసారముగ స్థూలసూక్ష్మ

గతుల మాలుచుండు, స్మృతియొక్క సూక్ష్మతమబీజస్థితియే సుమతీ
యనంబడి విస్మృతి యగును. స్మృతియొక్క స్థూలతమస్థితియే జాగ్ర
ద్దశాతిశయప్రమాణబోధకపండితపాండిత్యప్రకర్షాత్మకమగు వస్తు
తత్త్వవివేకమునాఁ బరఁగును. మనుష్యులయొక్క యుత్తమజాగ్రద్దశా
పరిణామాత్మకస్మృతివిశేషమగు వివేకమే బుద్ధియనంబడును. అట్టి
మనుష్యబుద్ధి క్షణిక మగుటచేతను మతీయుం బాంచభౌతికపదార్థ
ముల యుద్భవస్థితి నాశవిశేషములు క్షణికము లగుటచేతను “ఇద
మిత్థమ్” అనివపస్తుతత్త్వము నిర్ణయించుటకుగాని స్మృతిగోచరపదా
ర్థము విస్మృతిమఱపించుటచేతఁ దెలుపుటకుఁగాని-త్రివృబదుచునగ్ని
కొఱవియొక్క చక్రాకార రేఖకుఁ దుద మొదళ్ళనితూపింపనలవికాని
విధమున జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్తాత్మకస్మృతివిస్మృతిదశల తుద మొదళ్ళ
గాని మతీ యాస్మృతివిస్మృతులలో నెద్ది ముందో మఱెద్ది వెనుకయో
పాంచభౌతికపదార్థములును మతీయు వాని దెలిసికొను సాధనములగు
త్వక్చక్షుర్భ్రాణశ్రవణరససేంద్రియమయమనస్సునుమతీ యామనస్సు
యొక్క సారమగు బుద్ధియును బరస్పరాశ్రయసంబంధముచేఁ బ్రతి
క్షణమును మాలుచుంటచేరి సతీంద్రియద్రవ్యలగు ఋషులయను
గ్రహమఃచేతం బారంభర్యముగా నుపదేశింపఁబడుచుం బరస్పరకార
ణములగు సృష్టిస్థితి నాశకార్యముల స్మృతిరూపకజాగ్రద్దశ, కృతతేత
ద్వాపరకలియుగములందుఁ గ్రమక్రమముగా క్షీణించుచు స్వక్ష్మ
సుషుప్తులందు లయమగును కలియుగమానందు జాగ్రద్దశాత్మక
స్మృత్యైక్ష్మత్యవిశేషరూపకమగు బుద్ధియొక్క యుత్తమస్థితియగు
శ్రద్ధ యనఁగా విశ్వాసము క్షీణించుచుండుటచేతఋషులువేదశాస్త్ర
ముఖముల నోర్పించిన సచ్చిదానందతత్త్వస్వరూపమగుసహింసావ్రత
ముం బరస్పరప్రేమాదురాగాతిశయజ్ఞానము నానాటికి నశించుటచేరి
నిట్లు సకలభూతహింసకులు తలచూడదొడంగిరి.

వే ద వి జ్ఞా న ము

“యస్యవిశ్వసితంవేదాః - ఆత్మనఆకాశః - శబ్దగుణకమాకాశమ్.” పరమాత్మయొక్క నిట్టూర్పు వేదము - ఆత్మనుండి యాకాశము వుట్టినది - శబ్ద మాకాశముయొక్క గుణము “యోబ్రహ్మణం విదధాతిపూర్వం యోవేదాంశ్చ ప్రహీణోతితస్మై- ఈశానః సర్వవిద్యానామ్” బ్రహ్మ నెవఁడు తొల్లి సృజించెనో మఱి యాబ్రహ్మకు వేదమే దేవుఁడు తెల్పెనో-సమస్తవిద్యలునీలు దేవుఁ డెవఁడో యను వాక్యములంబట్టి వేదములకుఁ బరమాత్మునకు భేదమెద్దియును లేదు. వేడియే యగ్ని యగ్నియే వేడి కాఁబట్టి పరమాత్మునకు మఱి యా దేవుని నిట్టూర్పుగు ఋగాది వేదములకును భేదమెద్దియును లేదు. అగ్ని నుండి వేడివుట్టినదనునపుడగ్ని నుండిలగ్ని యేకలిగెననకతీతదు. అగ్నివ్యములు రెండింటికి నామభేదమేగాని వస్తుభేదము లేదుకదా? యిట్లే పరమాత్మకును వేదమునకును వస్తుభేద మొక్కొంతయును-సముద్రజలమునకును సముద్రతరంగజలమునకును భేదములేనట్లు మఱియును బీజమునకును వృక్షమునకును వస్తుభేదములేనట్లు మహాకాశమునకును ఘటాకాశమునకును వస్తుభేదములేనట్లు వ్యక్తావ్యక్తదశలచే స్థూల సూక్ష్మస్థితలచే మఱియు కార్యకారణరూపములచే వర్ణాత్మక ధ్వన్యాత్మకశబ్దములకువలెనాదబ్రహ్మమునకుఋగాది వేదశబ్దములకును భేదమెద్దియునులేకయున్నప్పటికి మిథ్యాకారములతో ఘటాకాశములుతోఁచు విధమున నాదబ్రహ్మమగు పరమాత్ముఁడు ఋగాది వేదశబ్దరూపములఁ గనుపట్టుచున్నాడు. ఘటాకారముననుసరించి ఘటాకాశాకారముతోఁచువిధమున పరుగిడుచున్నబండియొద్ద నిలిచియున్నబండికూడఁబరు విడుచున్నట్లు కన్నట్లువిధమునఁ బ్రవహించునదిలో నిలవఁబడినవాఁడు కా ముందేగుచున్నట్లు భ్రమచెందుపోలికం బరమాత్మనుండి యాకాశమువుట్టినట్లు మఱి యాయాకాశమున శబ్దముకలిగినట్లు మఱి యా

శబ్దమువర్ణాత్మకముగాదివేదములయినట్లు మనుష్యులుతమసహజవిపరీత
విక్రభాంతి మిథ్యాదృష్టి వశమున నను కొను చున్నారు “సాక్షి
చేతాః కేవలోనిర్గుణశ్చ” అను వాక్యానుసారముగా సచ్చిదానంద
లక్షణమై నిర్గుణాద్వైతనాదబ్రహ్మమగు పరమాత్మనుండి వర్ణా
త్మకములగు ఋగాదివేదములుగాని నామరూపాత్మకమగు నీజగము
గాని పుట్టినట్లు మాయాబద్ధుడై విక్రభాంతుడై సదేహి యనుకొను
చున్నాడు. కాని మహాకాశమునకును ఘటాకాశమునకును వస్తు
భేదములేనివిధమున నిజముగాఁ బరమాత్మకును మఱి యీనామరూ
పాత్మకమగు నిజ్జగమునకును వస్తుభేద మొక్కొంతయును లేదు.

“వాచారంభణం వికారోనామధేయమ్” నామరూపములు
స్వప్నవస్తువులవలె మనోవిక్రభాంతికల్పితములును మిథ్యలుగానివాస్త
వములు కావు. ఘటకపాలాదులయొక్క నామరూపములు స్వప్నము
వలె మిథ్యాభ్రాంతికల్పితములుగాని యాకుండ మూకుడులకుఁ
గారణమగు మట్టివలెఁ గుండమూకుడులవంటి “అగ్నిమితేవురో
హితమ్” అను వేదవాక్యమునందలి వర్ణములు మఱి యట్టి వర్ణోచ్ఛా
రణమందు వ్యక్తమగుశబ్దమును స్వప్నమువలెమనోవిక్రభాంతికల్పితమై
యొండమావులనీటివలె మిథ్యగాని వాస్తవ మెంతమాత్రము న్నాదు.
నిర్గుణాద్వైతపరమాత్మయగు నాదబ్రహ్మము ఘటకపాలాదులకు
మృత్తికవలె ఋగాదివేదశబ్దములకు మూలకారణము. నాదబ్రహ్మము
కారణము నామరూపాత్మకము జగమంతయును గార్యము. అగ్నికి
సగ్నిజ్వాలకు నామరూపభేదములేవ్వు వస్తుభేదములేనట్లు నాదబ్రహ్మ
మునకు నిజ్జగమునకు వస్తుభేదము లేనేలేదు. చంద్రుడు జలమునందు
ప్రతిఫలించినచందమున మనస్సు స్వప్నమునఁ బరిణమించినవిధమున
ఎండమావుల నీర్ రగపడునట్లు జలము తరంగరూపమున నున్న
ట్లాకాశము నానావిధాకారములఁ గనుపట్టినరీతిన్ నిర్గుణాద్వైతనాథ

బ్రహ్మము ఋగాదివేదశబ్దములం దోచుచున్నది. నాదబ్రహ్మము
 బీజము- ఋగాదివేదశబ్దములు వృక్షములు- నాదబ్రహ్మము కార
 ణము. ఋగాదివేదశబ్దములుకార్యములు. నిత్యమునిర్గుణనాదబ్రహ్మము
 మఱి యనిత్యములు సగుణఋగాదివేదవర్ణములు. నాదబ్రహ్మమున
 కుత్పత్తిస్థితినాశములు లేవు. ఋగాదివేదశబ్దము లుత్పత్తిస్థితినాశము
 లందుచుండును. నాదబ్రహ్మము బింబము. ఋగాదివేదశబ్దములు
 ప్రతిబింబములు. నాదబ్రహ్మము నిరుపాధికము. ఋగాదివేదశబ్దము
 లనుప్రతిబింబములు సోపాధికము. నాదబ్రహ్మము సగుణుండగు
 పురుషుడు. నాదబ్రహ్మము స్వయంప్రకాశము. ఋగాదివేదశబ్దము
 లుత్పత్తిస్థితినాశవంతములగుటచే నస్వతంత్రప్రకాశములు భ్రాంతి
 కల్పితములు బొత్తిగా నబద్ధములు కలవలె మిథ్యలు మఱి మనో
 విభ్రాంతములు, కృత్రిమపౌరుషేయములుగాని యెంతమాత్రమును
 వాస్తవములు కావు కావు. కాబట్టి తన కెన్నఁడునులేని గుఱ్ఱమును
 గూర్చి యితరుడు తనతో నోయి! నీగుఱ్ఱముహాయిగా నీసావడిలో
 నున్నదనిగాని లేక దొంగచేఁ గొంపోబడినదనిగాని విన్న వివేక
 వంతుఁడు మోదభేదములు రెండును బొందనివిధమున ఋగాదివేద
 ము లపౌరుషేయములైనను బౌరుషేయములైనను సత్యములయి
 నను కల్లలయినను జీవునకును ఋగాదివేదశబ్దజాలమునకును సంబం
 థము వివేకమునకు భ్రాంతికిన్వలె నిజమునకుఁ గల్గకువలె జాగ్రత్తు
 యువులకువలెఁ బింబప్రతిబింబములకువలె జీవితమరణదశలకువలె
 లేదు. ఋగాదివేదశబ్దజాల మిద్దెయని మర్త్య లుచ్చరించుశబ్దములు
 నాదబ్రహ్మప్రతిబింబములుగాని వాస్తవములు కావు. నీడలపోల్కి
 నబద్ధములుం బురుషభ్రాంతికములగు ఋగాదివేదశబ్దముల పతన
 పాతనములు శ్రౌతకర్మములు నిశ్చయముగావివేకవంతులగు మానవు
 లెంతమాత్ర మవలంబించ రవలంబించరు. పామరజనులకు విగ్రహ

రాధసమువలె మూఢులకు మాత్రము ఋగాదివేదాధ్యయనమును శ్రౌతకర్మాచరణముం గొంతవఱకు యథార్థజ్ఞానసాధనములును సంసారదుఃఖవిస్మృతి స్థలిగించునుపాయములగుట కేనందేహము న్లేదు. ఒకొక్కచునుమృతకు క్షణక్షణానుభవము ననుసరించిన యొకొక్క మనోనిశ్చయజ్ఞానము- పుట్టెదొకగుణముజిహ్వాదొకరుచి యెవనిసమ్మకము వానిది. ప్రత్యక్షరము ప్రతిశబ్దముం జతుర్విధాభి నయములఁ జేరినప్రతిసంజ్ఞయను దేశకాలసాతానుసారముగఁ బ్రసంగవశమున గ్రాహకశక్త్యానుసారముగ నర్థమిచ్చును. కాఁబట్టి యింద్రియగ్రాహ్యములు మఱియును బురుషప్రయత్నములకావ యవచాలనవిశేషసంభవములగు ఋగాదివేదశబ్దము లుత్పత్తిస్థితినాశ వగతములగు* సనిత్యకార్యములనియుం బౌరుషేయములనియును సిద్ధాంతీకరించినమతము మిక్కిలిసమంజసము. కాఁబట్టి ఋగాదివేద ములును వేదాంగములును సమయోచితముగా యుగయుగమునకు శబ్దార్థములరెండింటిచే మాఱునని పురాణవచనము కలదు. కావుననే యథేచ్ఛతాకికస్వరమాన ఋగాదివేదము లుచ్చరించుచువేదచోదితము లని నానావిధములుగా శ్రౌతస్మార్తకర్మము లాచరించుచు ద్వైతా ద్వైతవిశిష్టాద్వైతాది నానామతములు ప్రవర్తిల్లుచు బ్రత్యహమును వేదోచ్ఛారణమందును గర్మాచరణమందును నానావిధముల మాఱు చున్నవి.

పశుహింస నొలఁగింది జనుఁకుం బరస్పరానురాగమొదవించు శబ్ద మెద్దియైనను మఱి ట్లుచ్చరింపఁబడినను అగ్నిస్తంభ జలస్తంభ భూస్తంభాది వివిధవిద్య లాకాశాగమనవిశేషముల నైలుపువిద్యలు మఱియుంబ్రస్తుతకాలమునక సాధ్యములయినఅనేకవిద్యావిశేషములును మఱి యిప్పటి సృష్టిలోలేని నానాజంగమస్థావర ప్రాణివిశేషములును ప్రస్తుతమున వాడుకలోలేని యనేకభాషలును సముద్రనదనదీపర్ష

తారణ్యములు మఱియుం బ్రకృతకాలమున నూహింపఁబడని యనేక జగద్విశేషము లూరుంబేరు లేకయు నామమాత్రావశిష్టములయ్యుం భూతకాలమున నీటిలోనిగిటులవలెఁ బుట్టి క్రమక్రమముగావిస్తరించి తుడకు మఱి తలచూపనివిధమున నాశము చెందియుండవచ్చును. భూకంఠము లగ్నిపర్వతాది భూతప్రకోపోద్రవములు. ఈతిశాధలు యుద్ధములు మఱి యూహకందని తాకికదై వికోపద్రవములచేనున్న వస్తువులు రూపుమాయుటయు జగత్తునలేని క్రొత్తవస్తువులగవడుట యును గొన్ని వస్తువులు పెరుగుచుంటయుం గొన్నితరగుచుంట యును. పాతవి యడంగుటయును క్రొత్తవి తలచూపుటయును ప్రత్య హమును జగమున మాటుదల సకలపదార్థముల స్థస్థిట్టుటయును వివేకులకందఱికిం బ్రత్యక్షానుభవమేకదా ? అధర్వవేదమునకు వ్యాఖ్యానరూపమగు గోపధత్రాహ్మణ్యగంధసంఖ్య యెంతయోధిల మాటచే ననేక విశేషవిద్యలను వివరించు భౌతికశాస్త్ర మంతరించెను. మనుష్యులయూహకుఁ డోఁచు కార్యములన్నియును సాధ్యములు కాని యసాధ్యములుకానీ సాధ్యాసాధ్యములుకానీ పూర్వము జరిగిన సంగతులే. ముందులేనివస్తువు లిప్పుడు క్రొత్తగా నుండనేరవు. పాంచభౌతికపదార్థములన్నియును స్థూలసూక్ష్మస్థితివిశేషముల మాటు చుండునుగాని కఠినపదార్థము ద్రవముగా ద్రవ మగ్నిగా నగ్ని వాయువుగా వాయు వాకాశముగా నాకాశ మాత్మగా కేషించి యుండును.

ఉన్నవస్తువు కాలవశమున మాటుదలచెందును కానిబొత్తిగా లేకపోదు. స్థూలసూక్ష్మగతులతో వ్యక్తావ్యక్తదశలతో నానాపాంచ భౌతికపదార్థములు కాలవశమునఁ బ్రవృత్తినివృత్తులంచుచుండును. సత్త్వరజస్తమోగుణమయమగు నిజ్జగము గుణసామ్యమందినపుడు ప్రకృతిగా కేషించుచు మఱలమఱల గుణవైషమ్యముచే నృప్తిస్థితి

నాశరూపకజగద్రూపమునఁ బరిణమించుచుండును. ఇంతకు నప్రత్యక్షములగు భూతభవిష్యద్వర్తమానపదార్థము యథార్థతత్త్వమును బ్రత్యక్షతర ప్రమాణములచేఁగదా నిశ్చయింపవలసి యుండును. అప్రత్యక్షవస్తువులనుగూర్చి యెవరెవరికినమ్మకముకొలంది మఱియు బుద్ధికొలందిని “యాదృశీభావనాయత సిద్ధిర్భవతితాదృశీ” అను విధమున శబ్దప్రమాణమునందలి దృఢవిశ్వాసముకొలంది నెట్లు భావించినవారి కట్లు వస్తుయథార్థతత్త్వము పొడఁగట్టుటసహజపద్ధతిమంచిచెడ్డలు పుణ్యపాపములు క్రిందుమీదులు మఱియు సమస్తపదార్థతత్త్వజ్ఞానమునకు మూలకారణము మనోనిశ్చయమేకదా? శబ్దప్రమాణముంబట్టి నమ్మకొని నడుచుకొనువారియెడల నొరులు తప్పుపట్టుటకు వీలులేదు. వేదశాస్త్రము లెప్పటినుండి ప్రవర్తిల్లుచున్నవో యీజగత్సృష్టికిఁ గారణమేమో గ్రుడ్డివాం ద్రేనుగుంబోల్చువిధమున శబ్దప్రమాణ మనుసరించని వండితమ్మనృలు తమకుఁ దోచిన ట్లితర ప్రమాణములచేత తెలిసీతెలియక సంశయాత్ములైచెడుచున్నారు. సమస్తవేదశాస్త్రరచనకు నిక్కముగా దృఢముగ శబ్దప్రమాణభూతమగు దృఢవిశ్వాసమే మూలము.

గోపధత్రాహ్మణమునఁ గోశబ్దమునకుఁ గిరణ మర్థము. గోపధ మన సూర్యమండలము కాఁబట్టి గోపధత్రాహ్మణము సూర్యమండలతత్త్వమునుగూర్చి తెల్పుచున్నది. సూర్యునికిరణము లనంత సంఖ్యాకములై యొండొంటికి గుణముచే భిన్నములై యనంతకోటి బ్రహ్మాండముల సృష్టిస్థితి నాశము లొనర్చుచుండును. మొత్తముపై సూర్యునికిరణములెన్నో యేయేకిరణ మేయేపని యొనర్చుచుండునో యాశాస్త్రమును బోధించునది గోపధత్రాహ్మణము. కాఁబట్టి యా గోపధత్రాహ్మణశాస్త్రము కాలవశమున నామమాత్రావశిష్టమగుటచేత త్రైలోక్యకధార్థతత్త్వజ్ఞానము ప్రస్తుతజనులకు బొత్తిగా లేకుం

దెను. ఆశాస్త్రమే సమగ్రముగా దొరికినయెడల వాయుస్తాభ జల
స్తంభాద్యమానుషప్రజ్ఞలు ప్రచారమం దుండకతీతిదు.

పాంచభౌతికపదార్థములకువలె నుద్భవస్థితినాశవృద్ధిక్షయ
ములు వేదవేదాంగాది సకలవిద్యలకు న్గలవని సిద్ధాంతీకరింపకతీతిదు.
కారణ మేమనగా త్రిదశకర్మములు మర్త్య లనిత్యములని ప్రతి
మనుష్యబుద్ధి కనుభవమేకనుకను. మర్త్య లన్మృతులు కానేరదు
మఱి యనిత్యమును గార్యము సగుమనుష్యబుద్ధి నిత్యమును గారణము
సగు నీశ్వరబుద్ధితత్త్వము నెన్నఁదునుగ్రహింపఁజాలదు కాఁబట్టిన్యాయ
వైశేషికశాస్త్రములకు స్వవచనవ్యాఘాత...ము చెప్పకతీతిదు కాఁ
బట్టి శబ్దముకన్న నితరప్రమాణములు నిలువనేరవు - శ్వాపున వేదము
లపౌరుషేయములనియును శబ్దము నిత్యమనియును శబ్దమే ముఖ్య
ప్రమాణమనియును విశ్వసించినందప్ప లోకవ్యవహారమే నడువదు
నడువదు. బ్రతికియున్నవాఁడు తానుజీవించియున్న స్త్రీప్రమాణముచే
నమ్ముచున్నాఁడో యదే శబ్దప్రమాణము. వేదశాస్త్రములే శబ్ద
ప్రమాణస్వరూపములు. కాఁబట్టి వేదశాస్త్రములంబట్టికాని “ఇద
మిత్థమ్” అను పదార్థతత్త్వజ్ఞాననిశ్చయముకలిగి మనస్సంతుష్టినొద
వింపఁజాలదు. మనస్సంతుష్టిసందుటయే బ్రతుకునం దందఱు కొరు
చున్న నిత్యానందపదవి. యజుర్వేదము తల - ఋగ్వేదము కుడి
పార్శ్వము-సామవేద మెడమనక్క-అదేశనామముగల యుపనిషత్తు
లుచ్చాస్వసనిశ్వాసములు- అథర్వవేదము కొసయగువుచ్చము - సప్త
కోటిమహామంత్రములు మఱి యనంతసంఖ్యములగు త్సుద్రమంత్ర
ములు త్రిభువనములయందలి నానావిధదంగమస్థావరప్రాణులప్రవృత్తి
నివృత్తికారణములగు మనోవాక్కాయకర్మముల నెఱిఁగించు యంత్ర
ములు తంత్రములు వేయేల సకలభువనవ్యవహారముల సాధించు
నుసాయముల సథర్వవేదమే తెలుపుచున్నది. త్రయీవిద్యయనుటచేత

ఋగ్యజుస్సామ వేదములుమూడడు మాత్రమే ముఖ్యస్వర్గసాధనములై యేర్పడియున్నవి. కాబట్టి త్రయ్యావిద్య యైహాలౌకికకర్మములనైవ చున్నదనువారు కేవలమును పంచకులు- స్వార్థకులు. శ్రౌతస్మార్త కర్మము లధర్వవేదచోదితములుగాని ఋగ్యజుస్సామ వేదచోదితము లెంతమాత్రమును గావు.

స్వర్గమన గా నిత్యమనఃసంతుష్టికి మూలమగు స్వాహంకార మమకారనిర్మూలన కారణసంభూతమయిన 'వాసుదేవఃసర్వమితి' అను భావనము- మఱి యట్లు భావించువాడే పరమభాగవతుఁ డామహాత్మునిగుణములు స్వార్థత్యాగము పరోపకారవర్తనము సర్వభూత దయయును. జనులందఱును బరమభాగవతులై యున్ననమయమే గురూవదిష్టపుణ్యయుగమును గృతయుగ మని చెప్పఁబడును. జను లకుఁ బరస్పరద్వేషముకావించు కులజాతిమతాభిమానాచరణశ్రౌత స్మార్తకర్మములు ప్రవర్తిల్లుకాలమే శనిగ్రహప్రచీతమగు క్రూర ఘోరకలికాలము. గ్రహములలో గురునికన్నఁ బరమశుభకారియును శనికన్న ఘోరదుఃఖకారియును మఱి లేడు- కాబట్టి శ్రౌతస్మార్త కర్మములన్నియును శనికృత్యములేకనుక నాశ్రౌతస్మార్తకర్మాచార ములకు లోబడిని పరమభాగవతులు గురుకటాక్షముచేత నిత్యమన సంతుష్టిస్వరూపమగు కైవల్యానందనిద్రాని జననమరణ ప్రవాహరూపమగు సంసారతాపత్రయమునంటక తాము తరించి యొరులం దరింపఁజేయుచున్నారు.

అధర్వవేదము కేవలైహిలౌకికములగు శృంగారహాస్యకరుణా ద్భుతరాద్రవీరబీభత్సభయానకములను నెన్నిదిరసములనుమాత్రమే శ్రౌతస్మార్తకర్మమూలమునఁ దెల్పుచున్నది. శాంతరసము కేవల పారలౌకికమగుటచేతనే యైహాలౌకికరసములలోఁజేర్చక కొందఱులం కారికులు శాంతరసము నంగీకరింపలేదు. త్రయ్యావిద్య కేవల శాంత

రసమునుమాత్రమే బోధించుచున్నది. కనుక శిక్షావ్యాకరణచ్ఛందో
 జ్యోతిషనిరుక్తకల్పములను నాటువేదాంగము లథర్వవేదాంగములు
 గాని త్రయీవిద్యయగు ఋగ్వజస్సామవేదాంగము లెంతమాత్రము
 న్నావు. త్రయీవిద్య యెంతమాత్రమైహితాకికముకానేకాదుగనుక
 నీలోకమున వాడుకలోనున్నప్రస్తుతమునఋగ్వజస్సామవేదములును
 నిక్కముగా నైహితాకికమంత్రయంత్రతంత్రములను బోధించునథర్వ
 వేదాంతర్భూతములే. కేవలపరలోకబోధకనిత్యపరశబ్దాత్మకమగు
 త్రయీవిద్య "అగ్నిమీ భేవురోహితమ్" అను మొదలగుననిత్యమర్చ్యుల
 పౌరుషేయవైఖరీశబ్దము కాదుకాదు. కేవలపరోపకారకభూతదయా
 స్వరూపమగు త్రయీవిద్యయీలోకములోఁబరమభాగవతప్రవర్తనము
 చేతమాత్రమే వెల్లిడింపఁబడును. ఆకస్మైహితాకికములగువాయ్వగ్ని
 జలభూవిశేషపదార్థముల నంటియునాటక "యోస్యాదక్షః పరమేవో
 మన్" అనునట్లు కేవలము పారలొకపదార్థ మెట్లగుచున్నదో
 త్రయీవిద్యానుసారులగు పరమభాగవతు లీలోకమున నంచరించు
 చుండియును కేవల పారలొకతులే యగుచు నిత్యసంతుష్టాంతరంగులై
 వరజీవన్ముక్తులగుచున్నారు. కేవలపరమార్థబోధకమగు వేదవిద్య
 స్వార్థత్యాగులు లోకోపకారపరాయణులుసర్వ జనీనములుసకలభూత
 దయాపరులగు పరమభాగవతుల ధర్మవర్తనముచేత వెల్లిడింపఁబడును
 గాని "ఇషేత్వాది" అక్షరములచేతను శ్రౌతస్మార్తరూపకకామ్య
 కర్మములచేతను శిక్షావ్యాకరణచ్ఛందోజ్యోతిష్యములచేత నెంతమా
 త్రము నైలువఁబడదు తెలువఁబడదు. పరమభాగవతులకులే ఋగ్వే
 దము, వర్తనమే యజుర్వేదము. తలంపులే ఋక్కులు. వారి కలు
 కలే సామములు. మఱియమ్మహనీయుల ప్రవర్తనములేయజుస్సులు.
 నిక్కముగా నీలోకమందలి పరమభాగవతోత్తములే ప్రత్యక్షత్రయీ
 మూర్తులు.

హోత్ర యగ్ని - అధ్వర్యుడు వాయువు - ఉద్ధాతసూర్యుడు -
 బ్రహ్మచంద్రుడు - సదస్యుడు ఋష్యుడు (వాస) - చమసాధ్వర్యు
 లోవధివసస్పతులు - (వసమూలికలుం జెట్లు) - హోత్రకులు విశ్వే
 దేవులు - గోప్తలు (యజ్ఞపాలకులు) - అధర్వాంగిరస్సులు - అని
 గోపధత్రాహ్మణము యజ్ఞమును వర్ణించుటచేత నొక్కయధర్వ
 వేదముమాత్రమే యీలోకమును మఱి యిందలి జనులయొక్క
 కులమతానుచారవిద్యలన్నార్చియం జెప్పుచున్నది. కాబట్టి శిక్షాది
 వేదమడుగ మధర్వవేదము "బ్రతిపాదించుమనుష్యకల్పితశాస్త్రమని
 చెప్పకలేదు. యజ్ఞమందు నియమింపబడిన మనుష్యులు - హోత్ర
 మైత్రావరుణ - అచ్చావాక - గ్రావస్తుతులు ఋగ్వేదమునడుపుటకును
 అధ్వర్యు - క్షత్రికుస్థాతృ - నేవృ - ఉన్నేతృ - సంజ్ఞకలవారు ఋజుర్వేదము
 నడుపుటకును ఉద్ధాతృ - క్షస్తృ - సుబ్రహ్మణ్య - క్షత్రిహతృ నామముల
 బరగువారు సామవేదమునకును - బ్రహ్మత్రాహ్మణాచ్ఛంసీ - పోత్రి -
 అగ్నిధ్రనామకుల ధర్వాంగిరో వేదమునకును నియోగింపబడుదురు.
 మఱియును సదస్యుడు పత్నిదీక్షితా (యజమానురాలు) - సామిత్రి -
 గృహపతి (యజమానుడు) - అంగిరస్సును యజ్ఞమునడుపుతక్కినవారు
 "ఓమ్" అను వ్యాహృతిశబ్దమును - స్వరవేదము - విశాచవేదము -
 అసురవేదము - ఇతిహాసవేదము - పురాణవేదము - విరివృ - ఊన - యాత
 యామము లనుసంధానములు సధర్వవేదములో జేరినవేదమురియును
 బ్రహ్మతనపాదములనుండి భూమిని తనకడుపునుండి యాకసమును -
 తనకపాలమునుండి స్వర్గమును సృజించెననియు భూమికొఱ కగ్ని
 దేవతను - ఆకాశముకొఱకు వాయుదేవతను స్వర్గముకొఱకు సూర్య
 దేవతను సృజించెననియును కొట్టకొనకు వేదత్రయమును నిర్మించె
 ననియును - అగ్నినుండి ఋగ్వేదము - వాయువునుండి ఋజుర్వేదమును -
 ఆదిత్యునినుండి సామవేదమును గలిగెననియును మరియు భూ -

భువః-సువః అను మూడు వ్యాహృతులు సృష్టిలోఁ జేర్చఁబడె ననియును అని యథర్వవేదము తెల్పుచున్నది కాని తనసంగతి వెల్లడించుకొనలేదు.

గోపథబ్రాహ్మణమందలి కొట్టకొస ప్రపాతకమునందు “సప్త స్తుత్యాః సప్తచపాకయజ్ఞాహవిర్వజ్ఞాః సప్తతథైకవింశతిః సర్వేతే యజ్ఞా అంగిరసోపి యన్తి నూతనాయాస్పవయోస్పజంతి యేచ సృష్ట్యాః పురాణైః-యాంశ్చగ్రామే యాంశ్చరణ్యే జవంతి మంత్రా న్నానార్థా స్పహుధాజనాసః- సర్వేతేయజ్ఞా అంగిరసోపి యంతి నూతనాసాహిగతి ర్బ్రహ్మణో యావర్థార్థాత్రివిప్యసం త్రిదివేనాక ముత్తనుం తమే తయాత్రయ్యావిస్యయేతి- అత ఉత్తరే బ్రహ్మ లోకా మహంతోధ్వరర్యూణామంగిరసాంచసాగతిః” స్తుత్యము లేమ చాకము లేదు హవిస్సు లేదు ముత్తముపై యజ్ఞము లిరువది యొక్కటి ఈయిరువదొక్కయజ్ఞములును మఱి ఋషు లేయేయజ్ఞ ములను గల్పించిరో మఱి యేయేయజ్ఞము లనాది ప్రాచీనులు పన్నిరో యాయజ్ఞములన్ని నథర్వవేదచోదితములే- గ్రామములందు నడవులలోను నివసించినజనులందఱును చేయకర్మములును మఱియుం జపించు మంత్రములన్నియు నథర్వవేదచోదితములగు యజ్ఞవిధాన ములే. బ్రహ్మయొక్క సకలసృష్టిస్థితినాశకార్యములు ప్రాచీనములు కానీ లేకప్పటివికానీ సమస్తభూతభవిష్యద్వర్తమానజగత్కార్యము లన్నియు నథర్వవేదోక్తయజ్ఞవిధానములే. ఉత్తమమైన స్వర్గసాధ నము ఋగ్యజుస్సామములను త్రయీవిస్యయే. స్వర్గము కంటఁ బర మగు బ్రహ్మలోక ముచ్చటికిఁగూడ నథర్వవేదచోదితయజ్ఞమే చేర్చుగతి సాధనమా- అనుటచేత ఋగ్యజుస్సామవేదములు కేవల స్వర్గసాధనములు స్వర్గవర్జనమొనర్చుశబ్దములు- ఋగ్యజుస్సామవేద శబ్దనమూహము సముద్రభ్రమోషవంటి యొక్క యవ్యక్తకలనాదము,

కాబట్టి మర్త్యులనాదము ననుకరించి- నారదమహర్షి సిద్ధాంతికరించిన విధముగా-యథాశాస్త్ర శ్రుతిస్మరణయకాలనియమములతో మనుష్యులన నేపాటి? చతుర్ముఖబ్రహ్మయైన నాత్రయీవిద్యం బలకనేరఁడు నేరఁడు- కాబట్టి మనుష్యుల కెంతమాత్రముం ద్రయీవిద్యయగు ఋగ్వజుస్సామవేదములను దమతమ చతుర్విధాభినయ సామర్థ్య మెంతయుపయోగించినప్పటికి నొక్కొంతయు నైలుపదరముకాదుకాదు. శిక్షాది వేదవడంగము నై హిలాకికసామరూపముల వెల్లిడించు సథర్వ వేదమునకుమాత్రమే చెప్పఁబడినయవి. త్రిగుణాత్మకప్రాకృత సృష్టిలోఁజేరిన పాంచభౌతికజగత్కార్యములన్నియును మనోవాక్తాయకర్మములన్నియును సమస్తజంగమస్థావరవిశేషగతులన్నియు నాత్మైక వేద్యావ్యక్తనాదబ్రహ్మస్వరూపముగు ఋగ్వజుస్సామవేద త్రయీవిద్యాజ్ఞాపకమైన యథర్వాంగిరోవేదకృత్యములే-కారణము త్రయీవిద్యయగు ఋగ్వజుస్సామవేదములు- కార్య మథర్వ వేదము-త్రయీవిద్య యవ్యక్తనాదబ్రహ్మము- నాదబ్రహ్మముయొక్క వివృతరూపముగు పాంచభౌతికజగత్తంతయును నాదబ్రహ్మాత్మక ఋగ్వజుస్సామములను త్రయీవిద్యకుం బ్రతిబింబమువంటి వ్యక్తాథర్వ వేదశబ్దకార్య కలాపము- అథర్వ వేదచోదితములగు నై హిలాకిక వేదవడంగజ్ఞానము క్రమక్రమముగాఁ బరమభాగవతవర్తనజనకమై బ్రహ్మసందస్వరూపముగు నిత్యమనస్సొత్తుప్తి గలిగించుసాధనమని సిద్ధాంతికరింపవలయును. ఈలోకములో దేహధారుల కెన్నియూహలుండునో యవన్నియు సథర్వ వేదమంత్రములే. మఱియును సకలజంగమస్థావర ప్రాణికోట్ల మనోవాక్తాయకర్మములన్నియు సథర్వ వేదచోదిత యజ్ఞకర్మములే. కాబట్టి పాంచభౌతిక దేహధారులగు జీవులందఱును యజ్ఞదీక్షితులే.

దీక్షావివరణము

సకలజీవు లొనర్చుకర్మస్వరూపకయజ్ఞములు సాత్త్వికములు రాజసములు తామసములు నని మూడు విధములు. స్వార్థపరత యొక్కింతయున్నే కరిషద్వర్గమునకు లోబడక సర్వభూతదయాపరులై సర్వజనసములై కేవలలోకోపకారమునకుమాత్రమే తమజీవితము నుపయోగించుచుం దమ యుద్యమమునకుం దోడ్పడుమని సకలభువన కారణమగు వాసుదేవుని బ్రతిక్షణముం బ్రార్థించు పరమభాగవతులు సాత్త్వికయజ్ఞదీక్షితులు. వరులను సుఖపెట్టి తమతమ కోరిన యైహిక భోగము లనుభవించువారు రాజసయజ్ఞదీక్షితులు. ప్రాణిహింస కావించుటచేతనే సుఖించువారు తామసయజ్ఞదీక్షితులు. పరమ భాగవతులు మనుష్యులలో-మృగములలో మాంసాశన మెఱుంగని గోవులు మొదలయినవి. వక్షులలోఁ జిలుకలు మొదలయినవి. సరీసృపములలోఁ దేనెటీగలు మొదలయినవియును, సాత్త్వికయజ్ఞ దీక్షితులగు ప్రాణులు. మాంసాశనులుకాక స్వార్థపరులై కేవల సామదానభేదోపాయములచేతనుమాత్రమే తమ నిద్రాహారసౌఖ్య మును సంపాదించుకొను జీవులు రాజసయజ్ఞదీక్షాపరులు. మాంసా శనులై యెద్దియోనెఱుమున దంతుహింసకావించి కేవల భూతద్రోహ మున జీవించుచు సామదానభేదోపాయము లరయుక కేవల దండో పాయముననే తమతమ కార్యముల సాధించుకూరులుమనుష్యులలో- వ్యాఘ్రాదులు మృగములలో-గ్రద్ద మొదలయినవి వక్షులలో-పాము మొదలయినవి సరీసృపములలోఁ దామసయజ్ఞదీక్షాపరులు. సాత్త్విక యజ్ఞదీక్షితులకుఁదప్ప నితరజీవులకుఁ గైవల్యానందకనవి యెన్నటికి ప్రాదు రాదు. మఱియును సంసార తాపత్రయము లెప్పుడు లెప్పుడు. రాజసయజ్ఞదీక్షితులు స్వర్గమున కేగెదరు మఱి తామసయజ్ఞదీక్షితులు

సరకబాధలం బడెదరు. మఱియును వేయేల త్రిగుణాత్మకపాంచ భౌతికజంగుస్థావర ప్రాణికోట్లందఱును జననమరణప్రవాహాత్మక సంసార మనుయజ్ఞకర్మమందు దీక్షితులే. ఇంతేగాక వేదమందు బేర్కొనబడిన కర్మమయమే యీ పాంచభౌతికమగు జగము. కాబట్టి యీ జగత్కార్యములన్నియును వేదచోదితధర్మములే మఱి యీసమస్తకర్మములలో సాత్త్వికకర్మములు ఋగ్యజుస్సామాత్మక వేదత్రయము ర్తియైన సవితృమండలమధ్యవర్తియగుదయాప్రకృతి నారాయణస్వరూపక గురుచోదితములు. రాజసతామసకర్మములు సహజజడప్రకృతికక్రూరాధర్వాభిచారిక కృత్యములు. అనాదియగు జగదుద్భవస్థితివినాశకారణము త్రయీవిద్య - జగదుద్భవస్థితినాశము లధర్వవేదస్వరూపములు మనుష్యులు తమపురుషప్రయత్నమంత యును విఫలముకావించుశక్తి యెద్దియోయున్నదని తమతమకోరిన పనులు జరుపుకొనటకుఁ దమ పురుషప్రయత్నము చెల్లకున్న సమయముం దాకోరికల నాదవ్యశక్తి కొననాగించుననునాసతో నట్టి దైవశక్తి ననేకకరకారములుగా భావించుకొని తమకోర్కుల నెఱి వేర్చుమను ప్రార్థనారూపకశబ్దజాలము ఋగ్వేదము. “తత్పరిచరణా విరిశా వేదా” యజుస్సామవేదములు రెండు నాఋగ్వేదమునకుఁ బరిచరులవంటివై ఋగ్వేదప్రవృత్తిక సాహాయ్య మొనరించును. ఋగ్వేదము రాజా- యజుస్సామవేదములురెండును పరిచారకులు- ఆత్మ రవి- యగ్నిమహస్సు-చంద్రుఁడు జలము-శక్తి కుజాఁడు భూమి వాక్కు బుధుఁడు మెఠడు జ్ఞానసుఖములు గురుఁడాకాశముమదము- శుక్రుఁడు వీర్యము దుఃఖము శని వాయువు- అంధకారము రాహువు మనోభ్రాంతి- కాంతి కేతువు ద్విగ్భాంతి ధూమము- పాతము-పరిధి మాంది- ఆచ్ఛాదనము సన్నిపాతదోషములు పంచీకృతపంచేంద్రియ పంచతన్మాత్రవిశేషములు ఈపదునాల్గుగహోప్రగహములసమావేశ విశేషమాలం బదునాల్గుభువనముల సృష్టిస్థితిలయము లగుచున్నవి.

ప్ర కృ తి లీ ల

ఈసృష్టి యెట్లు జరుగుచున్నదో సృష్టి కధ్యక్షుడగు పర
మాత్మునకే తెలియదను శ్రుతియొక్క యభిప్రాయము, మఱియును
సర్వమును దెలిసికొనునాత్మును దెలిసికొనునితరవస్తువు మఱి లేదను
శ్రుత్యభిప్రాయమును వక్ష్యమాణంబుగ వివరింపవలసియుండును. నా
దేహము నామనస్సునా పంచేంద్రియములు నాకగపడులోకము నా
యెఱిగినపదార్థమున్నియును నాకుఁ బ్రత్యక్షమగుజగమంతయునిద్ది
యని నేను నాశక్తి కొలఁదిం దెలిసికొని తెలుపఁగలనుగానిమఱియును
“ప్రమితివిషయాః పదార్థాః” ప్రమితియనఁగాయథార్థజ్ఞానమీ తెలి
వికి గోచరములయినవి ద్రవ్యగుణకర్మసామ్యవిశేషనమవాయా
భావములను సప్తపదార్థములు. సత్త్వగుణమయమగు తెలివిప్రకమ.
రజస్తమోగుణమయినది భ్రమ. సమభాగములుగానీసత్త్వరజస్తమము
లున్నస్థితి యనఁగాసత్త్వరజస్తమములనెదుమూఁడుగుణమ లొకదాని
కంటె నొకటి హెచ్చుతగ్గులులేకున్నస్థితియే ప్రకృతి అట్టి ప్రకృతి
స్వరూపమే ప్రమితి యనఁబడును. వాతపితృశ్లేష్మమును త్రిదోష
ములసామ్య మారోగ్య మనంబడును. సత్త్వరజస్తమోగుణములు
సామ్యము చెడి యొకదానికంటె నొకటి హెచ్చుతగ్గె కరస్పృశ్థితి
భేద మొందినదశ ప్రవృత్తి యిహము బంధము. అహంకారాత్మకరోగ
దుఃఖము. త్రిగుణసామ్యము నివృత్తి పరము మోక్షము. సమాధి
ప్రజ్ఞానాత్మకమగు నారోగ్యానందమగును.

త్రిగుణసామ్యమనంబడు ప్రకృతినిత్యము యథార్థము. ప్రమితి
స్వరూప మారోగ్యము కైవల్యము బ్రహ్మ పరమార్థము భ్రమ
స్వరూప మనిత్యము రోగము సంసారము నేన మిథ్యాపదార్థము.
దేహస్పృశి ప్రవృత్త్యాత్మకజః త్కారణము. దేహవిస్మృతినివృత్త్యా

తృకై వల్యకారణము. ప్రకృతియే సర్వలోకజననియగు నాదిశక్తి-
 త్రిగుణసామ్యమగునాప్రకృతియును నాదిశక్తి బాలాత్రిపురసుందరియై
 దయాస్వరూపిణియై యాశ్రితవత్సలయై నిజలీలచేత గుణవైషమ్య
 మంది చతుర్దశభువననిర్మాణరక్షణవిబర్హణముల నాటాడుకొచుచున్న
 దనియే “యోఽస్యాధ్యక్షః పరమేవోమనోఽంగవేదయదివానవేద-
 యతోవాచోనివర్తనేలప్రాక్యమనసాసహ- కంకేనపశ్యేత్సర్వమా-
 త్మైవఖిలు-విజ్ఞాతారంకోవిజానీయాత్” అని మొదలగుశ్రుతులతాత్ప-
 ర్యము. కాబట్టియిప్పుడునున్న నేఁ దెలిసికొని యధార్థముగాఁ దెలుపఁ
 గలను. ప్రకృతియు నాదిశక్తియు సగుబాలాత్రిపురసుందరీదేవి నిజ
 లీలచే సృజింపఁబడిన యస్వతంత్రాంతఃకరణస్వరూపుఁడను అయిన
 అగ్నికిని వేడికినినామభేదముమాత్రమే యున్నట్లు అంతఃకరణాత్మక
 స్మృతికినినాకును నామభేదముమాత్రమే కలదు. మఱియు నాస్మృతి
 యొక్కస్థానదశ జగత్తు. మఱి యద్దానిసూక్ష్మదశత్రిగుణసామ్యమగు
 ప్రకృతి- ప్రకృతిస్వరూపమునఁ గై వల్యాత్మకకారణమును, త్రిగుణ
 వైషమ్యస్వరూపమునజగదాత్మకకార్యమును నేకేయై యున్నాఁడను.
 కాబట్టి “అహంబ్రహ్మస్మి” నేనేబ్రహ్మనై యున్నాను. కాబట్టి
 నాకన్న భిన్నపదార్థ మిద్దయును లేదు. ఈసృష్టి యెట్లు జరగు
 చున్నదో సృష్టి కధ్యక్షునకే తెలియదను శ్రుతితాత్పర్యము జ్ఞాతృ
 జ్ఞానజ్ఞేయములు- వృక్షబీజములు- అగ్నివృక్షప్రదృశ్యదృశ్యములు
 పరస్పరాశ్రయస్థితి హేతుకము లగుటచేత సన్యోవ్యభిన్నపదార్థము
 లేంతమాత్రము న్నానేరవు. కాబట్టి యీజగత్సృష్టికిని మఱియీసృష్టి
 కధ్యక్షుఁడై యనిర్దేశ్యపరమాకాశమందున్న దేవునకు నొక్కంత
 యును భేదమే లేదు “హరిరేవ జగజ్జగదేవ హర్హర్హరితో జగతో-
 నహి భిన్నతనుః ఆత్మైవేదగుంసర్వమ్” అను వాక్యములచేత నీజగత్తు
 నకును నాస్మృతికిని మఱియు నానా నాస్మృతికిని త్రిగుణసామ్యమగు

మూలప్రకృతిని నామభేదమును స్థూల సూక్ష్మదశాభేదముమాత్రమే
 కాని వస్తుభేద మెద్దియును లేదు. ఈస్పష్టి యెట్లయినదో స్పష్టిలోని
 దేవతలు మానవులు తెలియకుంటయబ్బురము కాదుగానియీస్పష్టిలోఁ
 జేరక పరమఁడై యీస్పష్టి కధ్యక్షుఁడగు దేవునకుఁగూడ నీస్పష్టి
 యెట్లగుచున్నదో యాస్పష్టి తెలియునోలేదోయని శంకించు శ్రుతి
 సకలజగత్కారణమగు పరమాత్మునివిషయమై తన కెద్దియు నెలియు
 దని యభిప్రాయమిచ్చుచున్నదని యాశ్రుతియొక్క తాత్పర్యము.
 నాస్పృతియొక్క స్థూలదశ నాకు గోచరమగు జంగమస్థావరాత్మక
 మగు నిఖిలజగము. నాస్పృతియొక్క సూక్ష్మదశయేసకలజగత్కార్య
 కారణస్వరూపిణియగు ప్రకృతి యాదిశక్తి జగదంబు బాలత్రపుర
 సుందరియే మూలప్రకృతి. ఏదినాయీస్పృతికాదికారణమోయాదేవి
 యొక్క జ్ఞానేచ్ఛాక్రియాశక్తులే నిఖిలజగత్స్పష్టిసంహారకారణములది
 లేనిది కార్యముకలుగదు. మఱి యీజగత్కారణమగు దేవత త్వము
 నెఱుంగుట వేదములే చాలవనప్రకృతిమత్త్యబుద్ధియొరమాత్రము?
 కార్యకారణములకు వస్తుభేదములేదని నిర్దేశించుటనయుక్తికము. సకల
 జీవుల తలంపులు ఋక్కులు. వాక్కులు సామములు. కాయకర్మ
 ములు యజస్సులు, కాబట్టి జంగమస్థావరాత్మకమగు జగమునందు.
 జరగుచున్నవాచికాంగికాంగహార్యసాత్త్వికాభినయవిశేషముఁ న్నియు.
 వేదమే. అదే యీలోకము మఱి యీలోకమే వేదము జగదుద్భవ.
 స్థితివినాశములు మూఁడును వేదస్వరూపములే. మఱియు నాయీ
 లోకము న్దెలిసికొనుచున్న దేహస్పృతియే వేదము నాయీస్పృతి
 యత్యర్థము మఱి యనిత్యము మత్త్యముఽభవస్థితివినాశకార్యస్వరూ
 పము. నాయీస్థూలజగదృష్టికి మూఁకారణమగు ప్రజ్ఞానాత్మకాది
 శక్తియు సచ్చిదానందస్వరూపిణి సగుబాలాత్రపురసుందరి భక్త
 పరాధీనయుఁ గరుణామూర్తియు సచింత్యవైభవయు నాకాశమువలె

వాయుగ్ని జలభూపదార్థని శేషములకన్నింటి కాధారమై యంతట నిండి యును సకలజగత్సృష్టిసీతినాశకారణమయ్యు సవాజ్ఞానసగోచరయై న్యాయంబ్రకాశముతో నిర్వికారిణియై యొప్పుచుండియును సహజ లీలచే దేహధారుల కీజాగ్రతస్వప్నసుషుప్త్యవస్థల న్గలిగించుచు స్వార్థ పరతనూని సకలభూతవయాపరులై సర్వజనసములై శేవల లోకోపకారమునకై మాత్రమే వ్యవహరించు పరమభాగవతులరూపమునఁ బ్రత్యక్షమగుచున్నదాదేవి.

హోతకుమైత్రావరుణుఁడు- అచ్ఛావాకుఁడు- గ్రావస్తుతుఁడు సహకారులు- అధ్వర్యునకు ప్రతిప్రస్థాత- నేవ్ర- ఉన్నేతయును సహకారులు- ఉద్ధాతకు ప్రస్తోత- ఆగ్నిధ్రుఁడు- పోతయును సహకారులు. బ్రహ్మకు బ్రాహ్మణాచ్చంసి- ప్రతిహర్త- సుబ్రహ్మణ్యుఁడును సహకారులు ఈపదాలుగురును యజమానుఁడు స్వామియు ననఁబడు వానిచే సధ్వరమున నెన్నుకొనఁబడిన ఋత్విజు లనఁబడుదురు. మఱియు సధ్వరమునఁ బశువును జంపువాఁడు సామిత్రియును పశువు యొక్క యవయవములం ఖండించువారు వైకర్తలు. అధ్వర్యులకుం బరిచారకులు చమసాధ్వర్యులును గలరు కాని యీసామిత్ర్యాదులు ఋత్విజులలో గణింపఁబడరు. సకలాధ్వరక్రియలు నడిపించు పదేడవ ఋత్విజుఁడు నదస్యఁడుకూడఁ గలఁడని కౌషీతకు లనుచున్నారు. కాఁబట్టి ఋత్విజులు పదేడుగురు యజమానాశ్రితులై యధ్వర్యము నడుపుచున్నారు. ఒక్కంకెవేసి పదేడుసున్నలు చుట్టఁగా వచ్చిన సంఖ్యకు (1000000000000000000) కర్తార్థమనిపేరు. సత్త్వగుణము రజోగుణము తమోగుణమును మూఁడు నొండొంటితోఁగలియకున్నపుడు జగము లేదు. శేవల ప్రకృతిస్వరూపిణియగు నాదశక్తి బాలాత్రిపుర సుందరిమాత్రమే కలదు మఱి యాదేవి స్వలీలచే ఒక్కటి పదేడు సున్నలతోఁగూడి కర్తార్థసంఖ్యయైనట్లు $(3 \times 1000000000000000000)$

త్రిపదార్థసంఖ్యచే మూడు ముమ్మాలు హెచ్చింపబడఁగా
 $3 \times 3 \times 3 = 27$ అయిన ట్లరువదేడు సక్షత్రముల స్వరూపమంది కాల
 రూపిణియై సవగ్రహస్వరూపిణి ద్వాదశరాశికాలమూర్తియై సత్త్వరజ
 సమోగుణాత్మ బ్రహ్మవిష్ణుశివత్రిమూర్త్యాత్మకయై ఋగ్యజుస్సామ
 త్రయీవిద్యారూపిణియై త్రిభువనస్వరూపిణియై “త్రిపాదస్యామృతం
 దివి” అను శ్రుతి ప్రకారము మర్త్యులబుద్ధికందక తనలీలాలేశముచేత
 సనంతకోటి బ్రహ్మాండములను దనలో మహాసముద్రజలబుద్బుదముల
 వలెఁ బుట్టి లయమొనర్చుచున్న దావిశ్వజననియగు బాలాత్రిపుర
 సుందరీకటాక్షమున నీడననమరణప్రవాహరూపక సంసారదుఃఖము
 స్థరించుటకొఱకై నానావిధముగ సకలజంగమస్థావరప్రాణులందఱును
 ఋత్విజులే- తదీయ మనోవాక్కాయకర్మములన్నియుఁ బధర్వరకర్మ
 ములే- ఈజగమంతయును యజ్ఞశాలయే- ఈజగదధ్వరమునందు
 సకలజీవులతలంపులు ఋగ్వేదము- వాక్కులు సామవేదము- కాయక
 కర్మములు యజుర్వేదమును- మఱి యీమూడువేదముల న్నడుపు
 కాల మధర్వవేదము. సత్త్వరజ సమోగుణములు ఋగ్యజుస్సామ
 వేదములు మూలప్రకృతియగు నాదిశక్తి- ఆదేవి లీలయే జగదుద్భవ
 స్థితినాశస్వరూపమగు పధర్వవేదము త్రిగుణసాంకర్యసంభూతము.
 సత్త్వరజ సమోగుణములను సహజలీలచేతఁ దనకుఁదాను వహించి
 స్వత్నజాగ్ర త్సుషుప్త్యవస్థల నందుచు జ్ఞానేచ్ఛాక్రియాశక్తుల
 న్మూఁడింట న్గ్రీడించుచు సచ్చిదానందరూపిణియై సత్రిపురసుంధరీయుం
 ద్రిభువనజననియగు నెన్నిదేండ్లవయసు నిత్యముగ నలరారు గౌరీదేవి
 యొక్క సహజలీలయే యీనాజగద్రూపమునఁ బ్రతిబింబించిన
 దేహస్మృతి- ఈనాస్మృతియే పరమార్థవస్తువుయొక్క ప్రతిబింబమా
 వస్తువే. యాయాదిశక్తియగు బాలాత్రిపురసుందరీదేవియొక్క
 సహజనిత్యగుణమయలీల- భూతాదర్శమున విపరీతముగాఁ బ్రతిఫలించు

వస్తుయథార్థమును గ్రహింపనలవికాని విధమున యీనాదేహస్మృతి
 యను భూతాదర్శమునఁ బ్రతిఫలించు జగద్రూపమునఁ బ్రతిబింబించు
 చున్న యాదిశక్తియుం ద్రిభువనజననియగు బాలాత్రిపురసుందరీదేవి
 యొక్క వాస్తవస్థితి నెఱుంగుటకుఁ దనశక్యముకాకుంటచేత శ్రుతి
 యీశ్వరీ యెట్లుగుచున్నదో యాసంగతి యాపరమాత్మకుఁగూడఁ
 దెలియునో లేదో యని శంకించుచుంటచేతఁ దనతెల్వితక్కువను
 మాత్రమే వెల్లిడించుకొనుచున్న దని తాత్పర్యముగాని పిల్ల పుట్టుక
 తల్లికిఁ జాటా యన్నట్లు త్రైలోక్యజననియగు నాదిశక్తియు శివుఁ
 డెఱుంగని గొందులు కలవా? కాబట్టి యాదిచ్ఛక్తిలీలరూపమగు
 నాయీదేహస్మృతియేనేఁ గనిపెట్టుచున్న నమస్తజగద్విశేషములకును
 గారణము మఱియును నాస్మృతికన్న యథార్థవస్తు వింకెద్దియును
 లేదు కావుననే “ప్రజ్ఞానంబ్రహ్మ” అను మహావాక్యము ప్రవర్తిల్లెను.
 “నీలంసభః-నీఁచలతీతమః” ఆకాశము నల్లగా నున్నది. చీకటి
 నల్లగాఁ జలించుచున్నది. కలలో జగ మగపడుచున్నది.
 అద్దములోఁ బర్వతము ప్రతిబింబించుచున్నది. ఇవన్నియును
 విభ్రాంతిస్వరూపములు-మఱియును వివరీతస్పృష్టిజన్యములుగానియథా
 ర్థము లేట్లు కావో బాలాత్రిపురసుందరియగు త్రైలోక్యజననియొక్క
 సహజలీలాక్రతిబింబ మీనాదేహస్మృతి మఱి యీజగమంతయు
 నాస్మృతియొక్క వివరీతక్రతిబింబము కాబట్టి యీజగదుద్భవస్థితి
 వినాశక్రియలన్నియును స్వన్నపదార్థములవలెఁ గల్గెలు మిథ్యలు
 ననుటకు “ఏకమేవాద్వితీయం బ్రహ్మ-నాస్తినానేహ కించన” అను
 మొదలు శ్రుతులే క్రమాణము.

యుక్తికిట్టించుటకును మఱియును గించిజ్జలగు మనుష్యుల
 యల్పజ్ఞానము నుద్బోధించుటకును అహంకార మమకారబద్ధులగు
 మనుష్యులకుఁ బరమార్థజ్ఞానప్రాప్తిసాధనముగా భగవదుపాసనకై

శాఖాచంద్రన్యాయముగా “తదైక్షతబహుస్యాంప్రజాయేయేతి” అను
 శ్రుతి పొడచూపెను. మరియును జంగమస్థావరాత్మకమగు జగము
 నాస్మృతిరూపకభ్రాంతికల్పితముగాని వాస్తవము కాదు. కార్య
 కారణముల రెండింటికి చక్రకదోషముచే వ్యవస్థ లేదు. మఱి
 యన్యోన్యశ్రయదోషము నివర్తింప నేరితరమగును? నానాజాతి
 దేహధారుల న్నన్న మొదటిదంపతు లెవరు? మఱి యాదంపతులకుఁ
 దలిదండ్రు లెట్లు పుట్టఁగలరు? ఆఁడు మగ జంట కలియక స్త్రీలు
 గాని పురుషులుగాని పుట్టనేరరుకదా? లోకములోని జనులకుఁ
 దలిదండ్రులయున్నియును బుట్టినసమయమును సర్వజనసాధారణ
 ప్రత్యక్షానుభవమేకకా? ఉద్భవస్థితినాశములంబొందు నీజగత్కార్య
 మునకుఁ గుండకుఁ గుమ్మరివలె మన్నువలె చక్రదండములవలె మఱి
 మొదలగు ననేక కారణము లుండకతీరుదుగా? కార్యకారణములు
 వృక్షబీజములవలె వస్తుభేదమునెడఁగి స్మృతికొలఁది వస్తుజ్ఞానము
 కలుగుచున్నది కనుక జ్ఞానముతప్ప మతేవస్తువును లేదు. జ్ఞానమే
 యీసర్వజగద్రూపమైన దనకతీరుకు. మఱియు నెన్నిమట్టులో
 యన్నితుట్టు లన్నట్లు పూర్వపక్షసిద్ధాంతములకు మేలులేదు. కనుకఁ
 దర్కము మనఃక్షేపముమాత్రము కలిగించునుగాని యెన్నఁడును శబ్ద
 ప్రమాణమందలి శ్రద్ధవలె మనస్సంతుష్టి కలిగింపనేరదు స్మృతి
 రూపకజ్ఞానముతప్ప మతేవస్తువును లేదను నద్వైతము యుక్తికే
 కిట్టించినదిగాని పురుషప్రయత్నమునుగాని యరివడ్వర్గమునుగాని
 మాన్పించఁజాలకున్నది. వేసవి యెట్లువచ్చెనో యట్లేపోవుతెఱఁగున
 స్వభావముగా నీసంసారబంధ మెట్లు కలిగెనో యట్లే తొలంగునను
 దృఢనిశ్చయమును మఱి యాదుఃఖమును ద్వరగ మాన్పించునుని
 సర్వజగత్కారణమగు భగవంతుని వేఁడుకోలురూపమగు కరోకు
 కారకధర్మాచరణావలంబనము నవశ్య మానుషకర్తవ్య మని
 వేదశాస్త్రనెపమునఁ బరమకారుణికులైన మునులు బోధించితిఁ

పరమభాగవతులు

పలుకుట మొదలగు చతుర్విధాభినయ మెట్లొనర్చిన నితరులకు బోధపడునో యట్లుచేసినపుడు సంస్కృత మగును కాబట్టి యితరులకుండనయభిప్రాయ మెఱిగించువాచికాగి కావ్యరసాత్మికాభినయ విశేషములన్నియును సంస్కృతములే. కాబట్టి లోకములోని దేహ భారులందఱు అన్యోన్యబోధకై వ్యవహరించుకొను భావలన్నియును సంస్కృతభావలే. తనయభిప్రాయ మితరులకుఁ దెలుపఁజాలనిభావ సంస్కృతభావ కాదు. అనాదియనియు సపౌరుషేయ మనియును సూర్యకాంతివలె స్వయంప్రకాశ మనియును సహజసిద్ధ మనియు నీశ్వరుని నిశ్చయితరూప మనియును శేవలాపూర్వఫలకకర్మమును స్వర్గాదిపరలోకమును ఇంద్రాదిదేవతలను గూర్చి బోధించు వాఙ్మయము ఛంద స్సనియును శ్రుతి యనియును వాడఁబడుచున్నది. లోకములో వేదసంజ్ఞ లేని యితరవాఙ్మయమునకు భావ యని సంజ్ఞ మఱి యాభావ సంస్కృతప్రకృతావభ్రంశభేదములతో నానా విధములుగా దేశకాలవాత్రానుసారముగా సంస్కరింపఁబడి వ్యవహరింపఁబడుచున్నది. కాబట్టి శిక్షావ్యాకరణచ్ఛందోజ్యోతిషనిరుక్త కల్పములు కేవల వేదములం దెల్పుటకై మాత్రమే వినియోగింపఁబడుచున్నవి. కేవల పరమార్థబోధకములగు వేదచతుష్టయముతోఁ గాని వేదాంగమట్కముతోఁగాని యీలోకమున కెంతమాత్రము సంబంధమే లేదు. మఱొకవేళ సంబంధమున్నచో రవ్యాదిసవగ్రహములతోను మఱియుం బాతాళాంతరిక్ష లోకములతోడ నీచుధ్యమలోకమగు భూలోకమున కెంతసంబంధమో యంతే వేదవేదాంగములతో నీలోకవ్యవహారమునకు నిస్సంశయముగ సంబంధలేశమని సిద్ధాంతీకరింపకతీయదు. చూపుచేతను స్పర్శేంద్రి

యముచేతను మనుష్యుఁడు సూర్యతత్త్వము నెంత తెలిసికొనుచు
 న్నాఁడో యంతకంటె కోటింతలు తక్కువగా వినికిచేతను మఱియును
 గ్రంథావలోకనముచేతను వేదవేదాంగములను దెలిసికొనుచు
 న్నాఁడు. మఱియును ఖగోళముల కీలోకమందలి ప్రాణులకుఁ గొంత
 సంబంధము ప్రత్యక్షానుభవముగాని వేదవేదాంగములతో సంబంధము
 మనుష్యులకుఁ గృత్రిమకల్పితముగాని వాస్తవము కాదు కాదు.
 కాబట్టి ఋగ్యజుస్సామాధర్వవేదచతుష్టయము వేదాంగషట్కము
 నుభయలోకములఁ దరించునుపాయములుగాను మఱియు దైవోపాస
 నము స్థిరముగా నభివృద్ధికావించి యల్పజ్ఞులగు మర్త్యులకు నిత్యమన
 స్సంతుష్టిపదవిసందింపఁగోరిలోకోపకారపరాయణులుసర్వజనసములు
 సర్వభూతదయాపరు లతీంద్రియద్రవ్యలగు నాదిమునుటు దేవుఁడు
 పాంచభౌతికసృష్టినొసర్చినవిధముననధ్యయనమాత్రముచేదివ్యపదవిం
 జేర్చు సామర్థ్యము వెలయునట్లపౌరుషేయావ్యక్తశబ్దబ్రహ్మమును
 వేదవేదాంగరూపములుకావించి యీలోకమునఁడు దేవాయముల
 నేవతావిగ్రహములఁ బ్రతిష్ఠ చేసినట్లుశౌతస్మార్తకర్మబోధకములుగా
 నొసర్చిరి. అనాదిగా నీలోకములో నివాసరలోకములను వివరించువేద
 వేదాంగస్వరూపకవాఙ్మయముదేశకాలపాత్రానుసారముగానామరూప
 విశేషములతో వెలయుచున్నది. ఇదివైదికశబ్దమనికానియిది తాకికశబ్ద
 మని కాని యేశబ్దమునకైన మనుష్యలోకమంతట నొక్కనియమమెద్ది
 యునులేదు “ఇషే” శబ్ద మొక దేశమున వైదికముగాను మఱొక దేశ
 మున వ్యావహారికభాషాపదముగాను మఱొకదేశమున నిరర్థకశబ్దము
 గాను వాడుకొనఁబడుచున్నందున దగమునం దీశబ్దమున కీ మర్థ మని
 నిర్దేశించ వీలులేదు. దేశకాలపాత్రానుసారముగా శబ్దార్థములు వ్యవ
 హరింపఁబడుచుంట సకలజనప్రత్యక్షానుభవమేకదా? కాబట్టి సకల
 జనరంజకమగు శబ్దమే వేదము. మఱియునుసర్వలోకోపకారకకర్మమే

వేదచోదితకర్మము. కాఁబట్టి సర్వభూతదయాపరుడై సకలజనరంజకముగాఁ బలుకుచుసర్వలోకోపకారముగాఁ బ్రవర్తించుటమాని సోమరులై ధూరులై కేవల స్వార్థపరులై ప్రాణిహింసకులై పామరులను బెదరించు శ్రోత్రియమ్మున్యులు నీలోకమున కంటుతెవుళ్ళని డిప్పువేసి జగమంతటను జాటిచాటి పరమభాగవతులు లోక ముద్ధరించుట మిక్కిలి యవశ్యక ర్తవ్యము కర్తవ్యము. సర్వభూతదయాకరమును సర్వలోకోపకారకమును సర్వజనాన్యోన్యప్రేమానురాగజనకమును గాని మనోవాక్కాయకర్మము లుత్తమజాతిమనుష్యధర్మము లెంత మాత్రము న్నావు కావు. సర్వవేదశాస్త్రప్రణేతలగు మునులు సర్వజనసమ్మతై సర్వలోకోపకారపరాయణులై సర్వభూతదయాపరులై మనుష్య నిహపరముల న్దరించుమార్గమునే సర్వవేదశాస్త్రముఖముల బోధించిరని మాత్రమే యుత్తమజాతిమనుష్యులు పరమభాగవతులై తాము తరించి యెరులం దరింపఁజేయుచున్నారు.

ఋత్విగాచారము

అగ్నిహోత్ర మాపాసఁజేయుట కొక ఋత్విజుఁడు నొక యధ్వర్యుఁడును మాత్రమే చాలుననియును దర్శపూర్ణమాసముల నల్వరు కావలయుననియును జాతుత్పాత్యమున కైదుగురును పశుబంధనమున కాఱుగురును జ్యోతిష్ఠోమమునకుఁ బదునాఱుగురును ఋత్విజులు కావలయునని గౌతమసూత్రము చెప్పుచున్నది. అశ్వలయనుచేతఁ బదునార్గురు ఋత్విజులహీనము (రెండు మొదలు పదకొండు దినములు సాగు యుజ్జము) నకును బదేడ్లురుసత్రములకును (పదమూఁడు మొదలు నూఱుదినములవఱకు పదుగురుయుజ్జము) నియమింపఁబడెను. హోతచేయువిధులు బహ్యచరణాహ్మణమందును (కొవతీకి-వతరేయ

బ్రాహ్మణములు) అధ్వర్యుడు చేయవలసిన కృత్యములు చరకములను
 (తైత్తిరీయక) బ్రాహ్మణములందును మఱియును శతపథ బ్రాహ్మణము
 లందును ఉద్ధాతయొక్క విధులు ఛాందోగ్య (తాండ్య) బ్రాహ్మణము
 లందును జెప్పబడెను. ఆపస్తంబుడు తన పరిభాషాసూత్రములం
 దావిధులు ఋగ్వజుస్సామవేదముల మూడింటియందుం జెప్పబడె
 ననియెను. హోత ఋగ్వేదముచేత సుద్ధాత సామవేదముచేత సధ్వ
 ర్యుడు యజుర్వేదముచేతను బ్రహ్మ ఋగ్వజుస్సామవేదములు
 మూడింటిచేతను విధులు నడుపుదురనెను. పశువును ముక్కుచెవులు
 మూసి చంపెడు సామిత్రియు పశువుయొక్క యవయవముల స్తోయు
 వైకర్తలు మఱియుం జనుసాధ్వర్యులు బ్రాహ్మణేతరులుకూడనై
 యుండవచ్చును. “అంజ్ఞోయాప మనుబ్రూహి” యూకునకుఁజమురు
 రాయుచున్నాము. మంత్రములు చదువు మీరు మావెంట
 నుండుడి” యనువాక్యము పాంశీ మనఁబడును. బిగ్గరగా ను పాంశు
 మంత్రము యజుర్వేదమున సధ్వర్యుడు తక్కినఋత్విజుల నాజ్ఞా
 పించును. పైవారలకు వినఁబడనీక చమసాధ్వర్యులు యథావిధిగాఁ
 దమలోఁదాము కంతపాఠముచేసికొన్న మంత్రమును గొణఁగుకొను
 చుందురు. యజ్ఞముం దుపయోగించుమంత్రములం దొలఁగింపఁగా
 మిగిలినమంత్రములు కేవలాధ్యయనమాత్రపయోజనములయినవి
 యజుర్వేదసంహిత యనఁబడును. ఉద్ధాత యతాకికస్వరనియమముతో
 హోమవిశేషములననుసరించి పాడెడు వాఙ్మయముసామవేదసంహిత-
 ఉద్ధాత సామవేదప్రయోగమున నుపయోగించుపాట తాకికసంగీతము
 వలె సకలజనరంజకముకాని యొకవిధమైన కంతఘోష- సామవేద
 సంహిత యనఁబరఁగును. హోత ఋగ్వేదముయొక్క పదిమండలము
 లందలి మంత్రముల సలక్షణముగా నుచ్చరింపఁగలుగుటయే గాక
 యామంత్రార్థమును జక్కఁగా నెఱింగియుండును. యజుర్వేద

మంత్రములు కొన్ని “దేవఃసవితోత్పన్నాతు” అను మొదలయినవి ఋక్కులని పిల్వఃబడుటచేతను “అక్షితనుసి- అచ్యుతమసి- ప్రాణ శంసితమసి” మొదలగు ఋగ్యజుర్మంత్రములు సామవేదమునం దుంట చేతను మఱియును “అవేరపోధ్వర్యా 3 ఉ - ఉతేమనంసముః” అధ్వర్యుఁడా నీర్భు తెచ్చుకొన్నావా- ఆహా తెచ్చుకొన్నాను” అను యజుర్మంత్రములు హోతి యువయోగించుటచేతను ఋగ్వేదశాఖ లన్నియును లోకప్రచారమునకు రాలేదనియుం గ్రొత్తగా వాలఖిల్య మంత్రములు ఋగ్వేదముయొక్క వదియవమండలమున దూర్వఃబడె ననియుం జెప్పవచ్చును- ఋగ్వేదముయొక్క యెన్నిదవయవ్యకమందు రాజపురోహితుఁడు రాజుం బంపుటకై ప్రయోగముచేసిన సుబంధు డను రాజయొక్క ప్రాతపురోహితుని దాము క్రొత్తగా మంత్రము కల్పించి యది ప్రయోగించి చంపినట్లును మఱి యాసుబాధుసోదరు లాక్రొత్తపురోహితునిం దాము క్రొత్తగా మంత్రములుకల్పించిస్తుతి చేసి యాతనిడయ వడసి తమప్రాణములు దక్కించుకొన్నట్లును జెప్పఁబడెను. “భ రామేధ్మంకృణవామహవీషి తేదితయంతఃపర్వణా పర్వణావయమ్, జీవాత వేప్రతరంసాధయాధియేఽగ్నేనభ్యేమారిష మావయంతివ” “సమిధలను దెచ్చుకొందుము. పర్వపర్వమును నిన్ను స్మరించుకొని బూజానై వేద్యముల న్నొల్పుకొందుము. మా పవిత్రకర్మములను గొనసాగించి మమ్ములఁ జిరాయువుల న్లావింపుము నీతోఁచెల్మినుంకి మమ్ములం జారిపోనీకు మోయగ్ని దేవుఁడా” “యదద్యసూర్యఉద్యతి ప్రియక్షత్రాఋతందధ- యన్ని మ్రుచిప్రబుధివిశ్వవేదసోయ ద్వామధ్యందినేదివః- యద్వాభిపిత్యేఅసు రాజతం యతచ్ఛర్ది ర్యేమవిదాశుషే- వయంతద్వోవిసవోవిశ్వవేదస ఉపస్థేయామమధ్యత- యదద్యసూరఉదితేయస్మధ్యద్దినతతుచి-వామ ధత్తమనవేవిశ్వవేదసోజహ్వానాయ్ పచేతసే- వయంతద్యః సుమాభ

ఆవృణీమ హేవుత్రోనబహుసాయ్యం—ఆశ్యామతదాదిత్యాజుహ్వతో
హవి ర్యేనవశ్యోఽనశామహే” అనునది సూర్యోదయ కాలమందు
మధ్యాహ్నసమయమందు సాయంకాలమం దిట్లుఁగటిమువ్వేళలందగ్ని
దేవునకాహుతులర్పించుచుఁ బ్రార్థించుట కేర్పడినమంత్రములుఅరణి
యనుకట్ట జంత్రము స్మధించి యం దగ్నిం బుట్టించి ప్రాహ్లాపరాహ్లా
సాయాహ్నములం బూజించి హోమములొనర్చి తమయైహికా
ముష్మికసుఖము లిమ్మని ప్రార్థింపనుపయోగించుఋక్కులు. వేదము
లందు లౌకికకావ్యములందువలె నవరసము లున్నవి.

అశ్వమేధమున “సమాంయభతిశ్చన” అను సశ్లీలములు
నీచశృంగారహాస్యరసములు— ఋగ్వేదము నేడవమండలమున వేద
పాఠకుల నుద్దేశించి “ఒకసంవత్సరము నిట వండుకొని మానవతము
పట్టి బ్రాహ్మణులవలె నీకప్పలు వానకురిసిన వెంటనేతమగొంతుకులం
దిరిగి యెత్తుచున్నవి. చెరువులో నెండు చేఁదలమీఁదవలె వాన
తమపైఁబడినపు డీకప్పలు మేళము సంగీతమునకు దొరఁకొనును.
ఈ కప్పలరొద యావులు లేగలతో నటచుపోల్కినందును ఈకప్పలు
డప్పితో వేగుచుండఁగాఁ జప్పున వాన కురిసినపుడు తండ్రికొడుకు
లొండొరుం గలిసి మాటాడుకొనునట్లు అఖిలాఅఖిలాయనియటచుచు
నొకదానిచెంత నొకటి చేరుకొనును. ఈకప్ప లొండొంటి న్వాన
కురియుచున్నపు డుల్లాసముతో నప్పుకొనును. ఎఱ్ఱకప్ప నీటిలో
బాతువలె మున్ని పైకిఁ దేలి గంతులిడుచుఁ బచ్చనికప్పతో ముచ్చట
లాడఁజొచ్చును. గురుశిష్యులపోలిక నీకప్ప లొండొంటి ననుకరించి
వల్కుచు నీటిమీఁ దంతఁదమయవయవములుబుప్పనట్లు శ్రావ్యముగా
నువన్యసించుచుండును. ఈకప్పలలో నొకటి యెద్దువలె నింకొకటి
మేఁకవలె నటచుచుండు నొకటి కొంచె మెఱ్ఱని దింకొకటి యాకు
పచ్చని దీకప్ప లొకదానిపోలి యొకటి లేకున్నప్పటి కన్నియుం గప్ప

పేరుననే బరగును. మఱికప్పులు తమ నానాస్వరముల నెల్లడించి
చిత్రవిచిత్రముగా నటించుచుండును. ఓకప్పలారా! మీరు తొలివాన
కురిసినదిసమునం జెలుపుచుట్టున త్రిరాత్రయజ్ఞమున బ్రాహ్మణులవలె
నేకదీక్షగా రొదచేయుదురుకదా” ఈవిధమున వేదఘోష కావించు
శ్రోత్రీయులు తొల్కరికప్పలవంటివారని యెగతాళిచేయుముక్కులు
కలవు.

వ ర్ణ వ్య వ స్థ

వివిధయజ్ఞకర్మములను మునులు జనులకు విధించుచుదేశము-
జనులందఱు మిక్కిలి యైకమత్యముతో యజ్ఞశాలయం దొక్కచోఁ
గలిసి ఐ న్నొండుదిసముల చయనమునందును నూలుదిసముల సత్ర
యాగమునందు సన్యోస్యసంధర్శనశల్లాపసంతోషముతోఁగలిసిమెలసి
పొత్తుగా భోజనములొనర్చుటకును మఱి సకలసౌఖ్యములం దమ
బ్రతుకులం బొడిగించుఁడని దేవతలం బ్రార్థించుటకును సకలజనుల
కాస్తిక్యము కలుగఁజేయుటకు సర్వభూతత్పత్తిగా నన్నపానములు
వినియోగింకఁబడుటకొఱకు- వండివడ్డించువారును దేవతార్చనము
చేయువారును దేవతలమహిమమునుబోధించువారును బ్రాహ్మణు
లనియును దుష్టులను శిక్షించి సాధువుల రక్షించువారు క్షత్రియు
లనియును కృషివాణిద్యువశుపాలనములచేసి జనులకువివిధాన్నపాన
సంభారములను కూర్చువారు వైశ్యు లనియును మఱి యీమూఁడు
విధముల వారల కష్టేషములకై తోడ్పడుచు సహాయభూతులై స్వార్థ
పరత యొక్కింతయునులేక కేవలపరోపకారమునకై మాత్రమే పాటు
పడు నాజన్మపరిశుద్ధులగువారు శూద్రులనియును జనులకు జాతు
లేర్పర్చి పరస్పరమైత్రితో మనుష్యులందఱు తమతమ జీవనగౌరవ
మర్యాదలం బరస్పరసహవాసమున వృద్ధికావించుకొనుటకై గణనై

వేదములను శాస్త్రములను శ్రౌతస్మార్తకర్మములను బురాణమునులు
కేవల లోకోపకారార్థమైనానాదేశకాలపాత్రానుసారముగా నేర్పర్చి
రని సిద్ధాంతకరింపకతీయదు.

“వేదవిక్రయిణశ్చైవ లేదానాం చైవ లేఖకాః, వేదానాం
దూషకాశ్చైవ, తేవైనిరయగామినఃయథైవాన్యాయవిజ్ఞాతాద్వేదా
ల్లేఖ్యాదిపూర్వకాత్, శూద్రేణాధికతాద్వాపిధర్మజ్ఞానంససన్ముతమ్”
డబ్బుకై వేదపఠనమొనర్చువారు వేదములు వ్రాయువారు వేదము
లను నిఁదించువారు సరకములోఁ గూలెవరు. అవిధిపూర్వకముగా
దెలిసికొనుటచేతను లిఖింపబడిన గ్రంథములముగా వేదముల
నెఱుఁగుటచేతను శూద్రునివలన నుపదేశింపఁబడుటచేతను గలిగిన
ధర్మజ్ఞానము సన్ముతముకాదు అనుటచేత హల్లులు మఱి యచ్చు
వ్రాతములముగాఁ బ్రచురింపఁబడిన వాఙ్మయమతయును యధార్థ
బోధక మెంతమాత్రమునుగాదు. ధనార్జనకై సతి. కబడినవి
వేదములు పరిశుద్ధములు కావు మఱియును జీవనార్థమైహికభోగముల
స్సమకూర్చుకొనుట స్వార్థపరులు ప్రకటించు శ్రౌతస్మార్తకర్మము
లన్నియును కేవల దంభకృత్యములే మఱియు జనులకుఁ బరస్పర
ద్వేషమును కలిగించు జాతులు కసింతయును పరిశుద్ధములు కావు.

ప్రకృతి పరిణామము

జనులకుఁ బరస్పరద్వేషమును భూతహింసయును గావించు
కేవల స్వార్థపరులు నిక్కముగా నొకమ్మ కబ్బకుం బుట్టని సంకర
జాతులుకాని శుద్ధజాతు లెంతమాత్రము న్నారు-మఱియును మునులు
సర్వజనోపకారకముగను సర్వజనరంజకముగను సకలజనులకుం బర
స్పరప్రేమానురాగకరమగుతెన్నుననే నానాదేశకాలపాత్రాభిరుచిం
బట్టి వివిధవేదశాస్త్రము లనాధికాలమునుండియు నానారూపముల

నుపదేశించిరి. తమతోడిపాటివారితోఁ బొత్తుగొని వారిని సుఖపెట్టి
తాము సుఖపడెడు మనుష్యులుమాత్రమే వేదశాస్త్రానుసారముగా
నడుచు శుద్ధజాతిలోనివారు. కేవలస్వార్థపరులై భూతద్రోహులై
ప్రాణిహింసాపరులై పరస్పరద్వేషములం బ్రతుకుమానవులు సంకర
జాతులును వేదబాహ్యులని డబ్బవేసి చాటకతీటదు తీటదు. దేశకాల
ప్రాతానుసారము దేశాలోగ్యమునకై సుఖనిద్రాహారవిహారసాధకో
పాయములను బోధించుటకై వివిధ శ్రౌతస్మార్తకర్మములు మఱియు
వివిధ శిష్టసంప్రదాయాచారానుసరణ విధాయకజాతినీతు లేర్పడినవి.
పరస్పరానురాగముతో సకలభూతదయతో బ్రతుకునుపాయము
లన్నియు దేశకాలప్రాతానుసారముగా మునులు కవులు వెల్లడించిన
వాఙ్మయమే వేదశాస్త్రములన్నియు నని ఫలితార్థము నిశ్చయింపక
తీటదు తీటదు. ఈజగము మఱి యీలోకములోని సచేతనాచేతన
పదార్థములు మఱి దైవకల్పితములు పురుషకల్పితములగు సకల
క్రియలు పంచేంద్రియములు మఱియుం బంచేంద్రియగ్రాహ్యములగు
పదార్థములన్నియును జంగమస్థావరప్రాణిచేష్టలన్నియును మఱియుం
బంచభూతములు పరస్పరసంయోగవియోగవిశేషజన్యములగు సకల
పదార్థములును భూతభవిష్యద్వర్తమానకాలములందు జరిగినవిజరుగు
చున్నవి మఱి జరుగఁబోవునవి యగునన్నివిధములయిన విషయములు
నిక్క మరయఁగా నీలోకమందలి సకలపదార్థముల కాదిమథ్యాంత
కాలమును నిర్ణయింప శక్యముకాదు. కాని లోకమును లోకమందలి
సకలపదార్థములు నెద్దియో మార్పుమాత్రము ప్రతిక్షణము పొందు
చున్నవని సర్వజనప్రత్యక్షానుభవచుని యొప్పుకొనకతీటదు. ప్రతి
క్షణము మాటుటయే స్వభావముగల యీలోకమందలి పదార్థము
లివి యిట్లే మాటక వచ్చుచున్నవని సిద్ధాంతీకరించుటగాని యివి
యిట్లే జరిగింపవలయునని పద్ధతులొనర్చుటగాని పిచ్చిగుణములు.

నా య్యగ్ని జలకృధివుల కాధారమగు నాకసమును దిక్కును కాలమును విభాగించుట యవశ్యమైనప్పటికి నీలోకవ్యవహారార్థమే నానా విధములుగా ఘటాకాశకటాకాశాదులుగాను క్రిందుమీఁదులుగాను ప్రాకృత్సృష్టిమాదులుగాను వసంతాదిఋతుదిసయామినీ తిథిపక్షాదులుగా నేర్పర్చుకొన్నట్లు వేదవేదాంగములయేర్పాటు పురుషులు చేసిన కృత్రిమకల్పనములుకాని యేటికి వంకగాని నీటికి వంక కలదాయన్నట్లు ప్రతిక్షణము మాఱుచున్న దేశకాలపాత్రానుసారముగా వేదవేదాంగాచారములు మాఱుచుంటచేత నీలోకమునకుఁగాని యీలోకములోనిపదార్థముఁ కుఁగాని యీవస్తుతత్వమిది 'ఇదమిత్థమ్' అని నిరూపించు బుద్ధియును క్షణభంగురమౌటచే నేసుంగతి నిర్ణయింప నెవ్వారికి నృక్యము కాదని మాత్రమే నిర్ణయింప శక్యమగును

శి క్ష

ప్రతిబ్రాహ్మణకుమారుఁడు సతని పన్నెండేండ్ల బ్రహ్మచర్య దశయందు గురుముఖమున వేదాధ్యయనము చేయవలసినది. పిమ్మట గృహస్థుగా నుండఁగోరినవాఁడు పెండ్లాడవచ్చును. నుటియు గృహస్థు కానొల్లనివాఁడు సలువదెన్నిదేండ్లవఱకు బ్రహ్మచారియై వేదములు నేర్చుకొనవలసినదని గౌతమమతము. "ఓమ్" అని ప్రారంభించి శిష్య ప్రార్థనముచేత గురువు మూఁడు శ్లోకములుగల ప్రశ్నమును జెప్పఁజొచ్చును. శిష్యబోధకై గురువు బిగ్గరగా వేదము నుచ్చరించును. కొన్నిపదములు సులభబోధకై రెండు మార్లుచ్చరించును లే కొక మాఱు చెప్పి "ఇతి" ఈలాగుననే యని చెప్పను కొన్నిశాఖల వసునరించి కొన్నిపదములు "ఇతి" అని గాని "అభి" అని గాని "అభీత్యభి" అనిగాని జోడింపఁబడును. ప్రతిదినమఱువది ప్రశ్నముల వేదపాఠము జరుగుచుండును. బ్రాహ్మణుఁడు యావజ్జీవ మాచరింప వలసినకర్మములన్నింటిని విధించిన గృహ్యసూత్రములు వ్రాఁతను

గూర్చి చెప్పలేదు కనుక వేదవేదాంగములను వ్రాసికొని చదువు
కొనుట బ్రాహ్మణునకుఁ గూడదు కూడదు. వేషమువేసికొనుట
వాలకముకట్టుట యెట్లుదంభకృత్యములో యట్లే వేదవేదాంగశబ్దము
లను వ్రాతలోఁ దెల్పుట యట్లు బ్రాహ్మణులకుఁ దగనిపని కాబట్టి
వేదవేదాంగములను వ్రాతవ్రాయ వాఁడుగాని వ్రాయఁబడినవేద
వేదాంగములు నవిలోకించి చదువువాఁడుగాని బ్రాహ్మణుఁడు కాఁడు
కాఁడు. గురూచ్చారణమును విని వేదవేదాంగముల సభ్యసింది
గురూపదేశముచేత వేదవేదాంగరహస్యము తెలింగి గురూపదిష్టము
లగు నాచారముల నొనర్చువాఁడే నిక్కపుబ్రాహ్మణుఁడు. కాబట్టి
వేదశబ్దము నిత్యము బ్రహ్మవిశ్వసిత మపౌరుష మని చెప్పఁబడెను.
వ్రాత యనిత్యము తుచ్ఛము కృత్రిమము పౌరుషేయము. కాబట్టి
వాగ్రూపిఁ గరస్వతీదేవత యని వేషములందుఁ జెప్పఁబడెను.
లిపికి దేవత యెద్దియును వేషములందు నిర్దేశింపఁబడలేదు. వ్యాకరణ
మునఁ బేర్కొనఁబడిన “వర్ణ” అనుపదము నక్షరోచ్చారణస్వరవిశేష
ముం జెప్పునుగాని వ్రాయఁబడినయక్షరము నంతమాత్రముంజెప్పుదు
మఱియును “అక్షర” అను శబ్దము నాశములేని శబ్దముం జెప్పుచు
న్నదిగాని లిఖితమునుగూర్చి యెంతమాత్రమును జెప్పుదు. ఉదాత్తా
నుదాత్తస్వరితాదిస్వరములు వ్రాసిచూపించుటయును రాగమును
వ్రాసిచూపించుటయును వీలుకడదు. “స్వరతోఽపరాధాత్” అనుట
చేత విన్ని చేతమాత్రమే తెలియఁదగిన స్వరమునుప్రాణముతోనున్న
వాగర్థములను లిపియందు తెలిసికొనఁబూనినప్రయత్నమునిర్దిష్టకతిమ
తోడి సరసమువలె వ్యర్థమేకాక పరిహాసాస్పదమగు పిచ్చిచేష్ట
కాకున్నే? యెవితోచూచుట- కంటితోవినుట- నాల్కతో వాగున
గొంటయును గేవల మసందర్భములుకదా? శబ్దమును శబ్దార్థమును
విన్ని చేతఁడప్ప పుస్తకాలోకనముచేతసరిగాఁ దెలిసికొనఁబ్రయత్నిం

చుట యాఁడువేసమువేసికొన్న మగవాఁడు మఱిమగవేసముతోనున్న
 స్త్రీయును నొండొరులను భ్రమింపఁజేసికొనుట కల్లయును మోగుము
 నగతాళియును నవ్వలాటయును బూటకమగునుగాని నరమార్థసాధక
 మెంతమాత్రమునుగానిచందమున పుస్తకములవ్రాతలనుండి శ్రవ
 జేంద్రియైకగ్రాహ్యములగు శబ్దములు యథార్థత త్వబోధకము లెంత
 మాత్రమున్నావు కావు. మఱియును సాధారణముగాఁ దనయాహును
 గూలంకషముగా నెవ్వరై ననుదమవాక్కుచేతఁగాని శరీరావయవా
 కారవ్రదర్శనవిశేషములచేతఁగాని తెలుపఁజాలకున్నపుడు చిత్రలేఖ
 నాది శిల్పవ్రదర్శనములచేత నొరుల కున్నదున్నట్లు బోధించుట కల
 లోనివార్తకాదా? ప్రతిక్షణము నానారసములమాటుచు శ్రుతిస్వర
 గ్రామతానమూర్ఛనముల వెలయుచున్నసచేతశబ్దతత్వ మిరికట్టఁబడి
 శీలలు బిగింపఁబడి చెఱునుంచఁబడిన తప్పవ్రాతలంబట్టి వేదవేదాంగ
 ముల నైలిసికొంటిని మనులభిప్రాయమిద్దియేయని తనవీఁపుఁ దా
 సరిగాఁదెలియఁజాలకుంట తానెఱింగియును స్వార్థపరుఁడై వంచకుఁడై
 జనులకన్యోన్య ద్వేషమ కల్పించుచుచందంత్రపునక్కువలె బ్రతుఁ నెంచు
 ధూర్తుగాని లేక ధౌర్భాగ్యుఁడుగాని లేక విభ్రాంతుఁడుగానిఁ గేవల
 నరమార్థబోధకమగు వేదవేదాంగస్వరూపకశబ్దబ్రహ్మమునువ్రాతల
 చేతను బుస్తకములచేతను చిత్రములచేతను మఱి యీ మొదలగు
 నై హతాకికసంజ్ఞలచేతను దెల్పనొల్లఁదొల్లఁడు. వేదవేదాంగములు
 కేవల లోకోపకారమగు నడువడిచేతఁదప్ప వేదములచేతను పుస్తక
 ములచేతను బ్రతిమలచేతఁ దెల్పఁబడుటయుం జెవులపిల్లికొమ్మలతో
 బులిం బొడిచి చంపుటవంటిదికాదా? ఉబుసుపోని మంగలి పిల్లితల
 గొఱుగునట్లనీంద్రియమగునాదబ్రహ్మకాపారుషేయ వైదికశబ్దమును
 వైఖరీరూపముతోదేవళంబులం గృత్రిమములగుదేవతావిగ్రహముల
 వలె “శతాంధాః కూసం ప్రవిశన్తి”లను న్యాయముగా ననాదిగా

సహంకారముమకారవశమున విభాంతమానసులగు ప్రాకృతజనులు
 పరస్పర మనకరించుచు వేదవేదాంగము లి వని యుచ్చరించు శబ్ద
 ములు వ్రాసినపు స్తకములు మఱియును జనులకుఁబరస్పరద్వేష మొద
 వించి ప్రాణహింసకుం బురికొల్పుచు నాచరించినకర్మములన్నియును
 ధూర్తకల్పితములుగాని యధార్థములు కావు కావు. లౌకికవ్యావ
 హారిక దుఃఖముల న్మఱపించి చిత్తశాంతికలిగించి తరింపఁజేయుముఖ్య
 సాధనముగా నవ్యక్త మతీంద్రియ మపౌరుషేయము నిత్యము పర
 మార్థస్వరూపమగు నాదబ్రహ్మమును “అగ్నిమి శేవురోహితమ్” అను
 వ్యావహారికశబ్దమూర్తి న్లావించియు సశరీరదేవతకు శరీరంబన్ని
 దేవాలయములందు విగ్రహములం బ్రతిష్ఠించియును దేవతోపాసనో
 పాయముగా నమూర్తులగు మూర్తులు కల్పించి పరమకారుణకులతీం
 ద్రియద్రవ్యలు సర్వజగదుపకారకరాయణులగు మునీశ్వరు లనాది
 కాలమునుండియును వేదవేదాంగశబ్దప్రపంచమును శ్రౌతస్మారాది
 కర్మప్రపంచమును బన్నిరి. మునీశ్వరుల ముఖ్యాభిప్రాయము సకల
 జనులును బరస్పరప్రేమానురాగముల పొత్తుగొని కలిసిమెలసి
 హాయిగా నిహపరములులేరించుటకేకదా యట్టిచో నహర్దివముం
 బ్రతిక్షణము న్మాఱుచున్న కాలమునఁ బ్రమాదముచే వేదచోదిత
 ధర్మములు నశించునేమో యని వంశపారంపర్యముగా ఋషు లుచ్చ
 రించిన వైదికశబ్దము లుచ్చారణభేదముచేతను స్వరవైకరీత్యము
 చేతను ఋషులయుద్దేశములకు భిన్నార్థములకును భిన్నకర్మములకును
 మూలమగుతీరున దత్తదేశకాలపాత్రానుసారముగాఁ బ్రవచనప్రచారి
 తాఖ్యభేదము లనంతసంఖ్యాకములగుటచేత సశరీరుడగు భగవంతున
 కుపాసనాసౌలభ్యమునకై జగదుపకార కార్యధురీణులగు ఋషులు
 కన్ని నవాఙ్మయమును శ్రౌతస్మారకర్మములను దేవతావిగ్రహము
 లను క్షేత్రములను దీర్ఘములను స్వార్థకదులై తమతమకొరిగ నైహిక

సుఖసాధనోపాయముల న్నావించి సకలజనసమ్మతి పరయ కొంటిగొట్టు
రాకాసులై తాఁ బట్టినకుందేటికి మూఁడేకాళ్ళని యహంకారముచు
కారబద్ధులైతమలోఁదా మొకరితోనొకరికి సరిపడక మతిభేదవాదము
లతోఁ గాట్లాడుకొని తన్నుకొనుచు సూర్యున కావుపాలుగాక ఖతై
పాలపాయసము నై వేద్యమొనర్చువారు సరకగాములని నిందించుచు
పరస్పరద్వేష మొదవునట్లు తెలిసీ తెలియక మునులేర్పర్చినదారితప్పి
యేదారియుం దోఁచక తుద కుభయభ్రష్టు లగుచున్నారు.

యాదృశీ భావనాయత్ర సిద్ధిర్భవతి తాదృశీ

పూర్వకాలమునకుఁ దగినవేదవేదాంగాచారకర్థతు లిప్పటి
కాలమునకు సరిపడవుకావున నిప్పటికాలమున నెట్లు సేకలజనులకుం
బరస్పరమైతి యేర్పడునో సకలభూతదయ యెట్లుకొనసాగునోయా
ప్రకారముగా వేదార్థమును శ్రౌతస్మార్తాచారములను సూర్యుకొనక
తీఱదు. కాలోచితవర్తనము సమయోదితయుక్తియును సర్వజన
సమ్మతాచారమును లేనివాఁ డొరుల సుఖపెట్టి తా సుఖపడనేరఁడు.
“వేద మ్మింద్రియగోచరమగు పాంచభౌతికపదార్థమనియు నావేదము
మనుజులందుండుట కరికించి యామనుష్యులు పరస్పర మావేదమును
గ్రహించిజ్ఞప్తినుంచుకొని ధారణముచేసికొని స్మరింపఁజేయుచు వృద్ధులు
వ్యవహరించిన శబ్దస్వరూపమే వేద మని సమ్మవలయును. మంత్రము
బ్రాహ్మణము మొదలగు వేదనామధేయములనాది కాలమునుండిచునుష్యు
లందువ్యవహరింపఁబడుటచేత వేదశబ్దమునాదులు” అనికుమారిలభట్టు
సిద్ధాంతీకరించెను. కాఁబట్టి యాచారమునకుఁగాని జగమునందలి జంగమ
స్థావరప్రాణిసృష్టికిఁగాని మఱి వేదశబ్దములకుఁగాని ప్రారంభప్రవృత్తి
కాలము నిర్ణయింప నెవరితరమును గాదు. అనాదిగా నీసర్వకపంచ
సృష్టిజరుగుచున్నది. కావున నొక్కవేదములే యనాదు లన నేల

సచేతనాచేతనపదార్థములన్నియును శబ్దస్పర్శరూపరసగంధగుణవిశేష
 ములు సకలపదార్థము లనాదిగా మాఱుచు వచ్చుచున్నవి. ఈలోక
 సృష్టికాదిమధ్యాంతకాలనిరూపణము చేయఁదరముకాదు. నూతనా
 మడమేరఁ బాఱుచున్న కృష్ణానదియొక్క నీరు ప్రత్యంగుళముమేరను
 దేశకాలపాత్రలంబట్టి మాఱుచుండియును గృష్ణానదియొక్క నీరే
 యనఁబడుచున్నట్లనాదికాలమునుండియు నానావిధముల దేశకాల
 పాత్రానుసారముగా సచేతనాచేతనవస్తువులును మఱి వానిగుణప్రవృ
 త్తులు వివిధగతుల మాఱుచున్నప్పటికానదీపర్వతాదిసంజ్ఞలుజడము
 లకును తృణగుల్మలతావృక్షాదిసంజ్ఞలు స్థావరప్రాణులకు కీటపక్షిపశు
 మనుష్యాదిసంజ్ఞలు జంగమప్రాణులకు ఛందోభాషాదిసంజ్ఞలుశబ్దంబు
 నకును మాఱుకున్నవి. బాల్యయావనవార్ధకదశలందు దేశకాల
 పాత్రానుసారముగాఁ బ్రతిక్షణమును మనోవాక్కాయచేష్టలను
 మాఱుచుండియును మనుష్యాదిదేహధారులు తమతమనిర్దిష్టజాతి
 సంజ్ఞయొడ మాఱుకుంట సర్వజనసాధారణానుభవమేకదా ? కాఁబట్టి
 వేదాంగములు శ్రౌతస్మార్తాచారములుమఱియును లోకములోని
 నానాభావలు వ్యవహారములు దేశకాలపాత్రానుసారముగా ననాది
 కాలక్రమమున మార్పుచెందుచున్నప్పటికిఁ దమతమవేదవేదాంగ
 సంజ్ఞను శ్రౌతస్మార్తశిష్టాచారసంప్రదాయాదిసంజ్ఞను సంస్కృత
 ప్రాకృతాదిభాషావిశేషసంజ్ఞను మఱి యార్కమైచ్చాదిజాతివిశేష
 సంజ్ఞను మాఱుకున్నది కాఁబట్టి ఇప్పటి వేదవేదాంగములకు నానా
 భావలకు నానావిధప్రాణులజాతులనీతులకు గుణములకు చేష్టలకు
 మఱియు నిప్పటి సకలలోకవ్యవహారములకు మాఱుదలచూకున్నవి.
 సంజ్ఞలుమాత్రమే సంజ్ఞచేతఁదప్ప మనోవాక్కాయకర్మవ్యవహార
 మంతయుం బ్రతిక్షణము మాఱుచున్నది. ఆసంజ్ఞ యహంకార
 మూలము మఱి యహంకారము శరీరస్మృతిమూలముమఱియూదేహ

స్మృతి సుమ ప్రముఖా మరణాద్యవస్థలందు సూక్ష్మబీజరూపముగాను మఱియును స్వప్నజాగ్రదవస్థలందు స్థూలస్థూలతరరూపమై యాది మధ్యాంతరహితమై త్రిగుణమయమై యచింత్యవైభవమగు బాలా త్రిపురసుందరీలీలావిలాసమై వెలయుచున్నది. ఈ స్మృతియనంతవిధ ములం బ్రవృత్తునివృత్తులం జెందుచున్నది. కాబట్టి “యాదృశీభావ నాయత్ర సిద్ధిర్భవతి కాదృశీ” అను వాక్యానుసారముగా నెవరెవరి నమ్మక మెట్లుండునో యావిధము సకలవస్తుతత్వము వారివారికగతుడు చుండునని సిద్ధాంతీకరింపక తీరదు కాబట్టి యీలోకములో జనులకుం బరస్పరద్వేషముంగలిగించి వారివారి నిద్రాహార విహారసౌఖ్యములకు భంగకరముకాకుండ నేని యాస్తిక్యముకానీ నాస్తిక్యముకానీ యార్య మతముకానీ మ్లేచ్ఛమతముకానీ వైదికముకానీ పాషండముగానీ యేదేశకాలపాత్రములననుసరించనీ మఱెట్టికులజాతిమతాచారములు గొననీ రవంతైన నిహపరములలోఁకము కానేరదు కానేరదు. ”అపి మావంమవంకృత్వా ఛందోభంగంసకారయేత్ ” బ్రతికిన దూరు, మానినది మందు, మఱియును సకలజనోపకారకమైనచో జనాచారము లెట్లున్న నేమిఁగిఁకలితీర్చినదన్నము, దప్పికతీర్చినదిపానము, తన్నుసుఖ పెట్టినవాఁడు దేవుఁడు. జనరంజకమైనపలుకు వేదము, జనానురాగకర మైనది శిష్టాచారము “సర్వేజనాఃసుఖినోభవంతు” అని యహర్దివము న్నోరినవాఁడు పురుషోత్తముఁడు.

వేదమనఁగా జ్ఞాపకము- శ్రుతి యనఁగా జెవులతోవిన్నది. స్మృతి యనఁగా బెద్దలు జ్ఞాపకముంచుకొమ్మనియుపదేశించిన సంగతి. బ్రాహ్మణులు చెప్పినపలుకులు బ్రాహ్మణములు. సంక్షిప్తముగాఁ జెప్పినపద్ధతులు సూత్రములు- వేదముల కవయవములు వేగాంగ ములు- ఉపన్యాసములు ప్రవచనములు- నేర్పఁబడునవి శాస్త్రములు- దర్శనములు సకలవస్తుతత్వజ్ఞానసిద్ధాంతములు. కాబట్టి లిఖితరూప

మున ననాదికాలమునుండియుంబై వివరించిన వేదశ్రుతిస్మృతిబ్రాహ్మణ
సూత్రవేదాంగప్రవచనశాస్త్రదర్శనాత్మకవాఙ్మయమున్నదా లేదా
యనిః తర్కింపఁగా లేని దేవుఁడు స్నేఁడు. అర్థంతాభావమునకుభూత
భవిష్యత్కాలముల మార్పులేనేలేదు. ఉన్నదిపోదు లేనిదిరాదు.
కాబట్టి జనులు పరస్పరబోధకై యనాదిగా నేర్పర్చుకొనుచున్న
నామరూపముల గుర్తులుపాథులతోనే జగమువలె క్షణక్షణము
నానావిధముల మారుచున్నవి కాబట్టి యిప్పటిలోకమునుమఱి
సకలలోకవ్యవహారములును నామరూపవిశేషభేదములతో ననాదిగా
వాస్తవములై యున్నవని సిద్ధాంతీకరింపకతీతదు. ఈనామములు
మఱిరూపములు నిదివఱకు దేశకాలపాత్రానుసారముగా నసంత
విధముల మారుచుమారుచు. ప్రస్తుతమీజగముగాఁ బ్రతిక్షణము
నైమమారువల న్దోషనీక మార్పుచెంద కిట్లేయనాదిగానున్నవిధమున
నల్పబుద్ధులు భ్రాంతులై “ఇషేత్వా” అను మొదలగు వైదికశబ్దము
లనాదులనియు నపౌరుషేయములనియును నమ్ముచున్నారు. పరమార్థ
దశయందు వేదములే లేచను జగద్గురు వాక్యము నవలంబ్రదోసిన
ఛాందసుల నేమనవలయును? “ధాతాయథాపూర్వమకల్పయత్
సోఽయందేవదత్తః” అను వాక్యములంబట్టి నామరూపములచే
మాత్రమే మారుచున్నదికాని యీలోకవస్తువులన్నియు నాది
మథ్యాంతకాలములం దున్నవే.

“నాద్వైతవతః కర్మాణి విధీయంతే” అనుశ్రుతికి స్వార్థ
పరతలేక సకలభూతదయాపరుడై లోకోపకారమునకై మాత్రమే
ప్రతికెడుపరమభాగవతున కెంతమాత్రమును విధినిషిద్ధములు. లేవు
లేవు. పరమభాగవతుని చర్యలన్నియుం జంటిపాపనిచ్ఛేద్యవలె
మనుష్యులై నవారికందఱికిని ముద్దుముచ్చటయున్గాక మానవుమానవు.
“యోగరతోవా భోగరతోవా సంగరతోవా సంగవిహీనః. యస్య

బ్రహ్మణి రమతేచిత్తం నందతి నందతి నందత్యేవ-మాళిన్ధ కుంభ
 వరిరక్షణధీర్నటీవ, బ్రహ్మవలోకసధియం నజహతియోగీ"అను
 వాక్యములకు స్వార్థపరతలేక సకలభూతదయామయుడైనవాని
 చిత్తమే బ్రహ్మభ్యాసపరవశమటగుచేత సట్టిపుణ్యాత్ముని మనో
 వాక్యాయకర్మము లెట్లుండినప్పటికిని లోకులకు మిక్కిలి సంతోష
 కరులేయగునుగాని ద్వేష హేతువులు కావనియును సంసారపు
 జిక్కులలో మెలగుచుండియును నానామతములుగల జనులతో
 వ్యవహరించుచుండియును యోగియైనవాడుతనయంతెస్సనకుఁగామ
 క్రోధలోభమోహమదమత్సరము లంటనీక కేవల లోకోపకారము
 కొఱకే తనజీవనము గడపునని తాత్పర్యము.

లోకవ్యవహారము

సకలలోకోపకారముగా నేను నాది యనునహంకారమును
 కారములను తనకన్న వేఱుగానున్న జగత్కార్యములను బరికించు
 స్మృతియున్నంతవఱకు సంసారులు తమనేరములుదై వమునై మోపక
 తమపౌరుషలోపముచేతనే స్వపరహానికృత్యము లొనర్చుచున్నా
 మనియు మఱియి పాపకృత్యములనుండి తమ్ము మఱిలించి తమ
 బ్రతుకులం బరోపకారముగాఁ గొనసాగించుమని పరమభాగవతుల
 సహవాసము విడువకుండవలసినది. సకలశ్రుతిస్మృతులను నానావిధ
 ద్వైతాద్వైతవిశిష్టాద్వైతనాస్తికాస్తికమతవివేషములను సమన్వయ
 ముగా సందర్శింపఁజేసినపుడు తేలెడుపర్యవసానఫలము "అస్తిభాతి
 ప్రియమ్-సద్బిదానందలక్షణమ్"అను బ్రహ్మజ్ఞానహేతువైన సకల
 లోకోపకారకప్రవర్తనమే. దేశకాలప్రాతానుసారము జనులందఱు
 శ్లలసిమెలసి పరస్పరప్రేమానురాగములతోనిహసౌఖ్యములుపొందుట
 కొఱకేపరమకారుణికులుసర్వసములు తపోధనులు సర్వజ్ఞులగుమునులు

మానుష దేహధారులై ధర్మాచరణప్రదీక్షితులు కామచారులు
సర్వస్వతంత్రులగు సంసారులవలె నటించుచు సకలశాస్త్రములం
జతుర్విధాభినయవిశేషములచే ననాదికాలమునుండియుం దమతోడి
పాటిమనుష్యులకు బోధించుచుం బరమభాగవతప్రసిద్ధి న్నాంచు
చున్నారు.

ఋగ్వేదమునందు సూక్తములు(మంత్రములు) అనువాకములు
(మఱలమఱి ధారణార్థమై కఠింకవలసినవాక్కులు) మండలములు
(గుంటలు) వర్గములు (తరగతులు) అధ్యాయములు (ప్రత్యేక
మొక్కయంశముంగూర్చివ యుపన్యాసములు) అష్టకములు (గ్రంథ
విభాగములు) కొన్ని సంఖ్యలయొక్క వెరసిమొత్తములు, అనియును
తైత్తిరీయకమందుఖండికలు- అనువాకములు- ప్రశ్నములు- అష్ట
కములనియును- కాతకములందు గ్రంథములు- స్థానకములనియుం-
గలవు- శతపథబ్రాహ్మణము షష్టిపథబ్రాహ్మణములు నూఱునఱు
వదియు సధ్యాయములు కలవి- మఱియును ప్రపాఠకము (నోటివల్లన
చేయవలసినగ్రంథము) ఆహ్నికము (ఒక్కదినమానఁ జెప్పవలసి
నన్నివాక్యములు) పర్వము (గ్రంథమానందలి హద్దులు) మొదలగు
నామములుకూడఁ గలవు. కాఁబట్టి కరవిన్యాసమునఁ గలుగుమూఁగ
ప్రవాఁతచేత సమగ్రముగా సభిప్రాయము తెలియఁబడదనియే ప్రాచీను
లందఱును సకలవేదశాస్త్రములు స్వయముగా స్ఫుటముగాఁ దత్త
దర్థబోధకమగునట్లుదాత్రాది స్వరవిశేషముల వాఙ్మయమొనర్చి
జనులకు విన్పించిరి. కనుకనే శ్రవణమనననిధిధ్యాసప్రచారము తొల్లి
కలిగెనుగాని యీమూఁగప్రవాఁతలు పుస్తకములు లేనేలేవు. దేవత
లను విగ్రహరూపముల దేవాలయములం దగవర్చిసట్లు- కేవల సత్సం
కల్పములకుఁ బ్రతినిధులుగా మేఁకలు మొదలయినదంతువులను యజ్ఞ
వాటములందు బలికావించినవిధమున శ్రద్ధబ్రహ్మమును శ్రావ్యము

చేయఁజాల కల్పబుద్ధులకు మూఁగ్రవాఁతవు స్రవములం బ్రచురించు చున్నారు. ఈ మూఁగ్రవాఁతలవలన నొకప్పుడు విశరీతబుద్ధులగు స్వార్థపరులు యధేష్టమతానుసారముచేసి కంటికుంచవలసినది తుంటి కుంచుచు మంచికిబదులు కీడొనర్చుచుంటయు న్నలుగుచుండును. నామ రూపములు రెండింటిలో నామము కేవల శ్రవణేంద్రియగ్రాహ్యమగు శబ్దము. రూపము కేవల సయనేంద్రియగ్రాహ్యమగు నాకారము. శ్రవణేంద్రియము తనశక్తికొలంది యథార్థమగు ధ్వనిని గ్రహించును గావి లేనిచప్పుడు నిర్వణబోదుగాని కన్న చీకటి నాకాశపునల్పు నెండమావులదలప్రవాహతరంగములను మఱి యథార్థముగాలేని దిగంతరేఖను గ్రహసక్షతామండలాద్యాకారవిశేషములను వాస్తవ ముగాఁ జూచును. కాబట్టి శ్రవణేంద్రియము గ్రహింపఁగలిగినంత యథార్థవస్తుతత్వము మతేయింద్రియమైనను గ్రహింపఁజాలదు. శ్రవణేంద్రియగ్రాహ్యపదార్థము నిశ్చయముగా రూక్షబ్రహ్మమనిగాని యాకారబ్రహ్మమనిగాని లోకక్షసిద్ధి లేదు. మఱియును వాక్కు సరస్వతీదేవి యనఁబడెనుగాని రూపము సరస్వతీదేవి యనులోకవ్యవహారము లేదు. శ్రుతి యనియును స్మృతి యనియును శ్రవణధర్మ ప్రవృత్తికిని మఱియు స్మనోధర్మప్రవృత్తికి నవకాశముకలుగుటచేత “ద్రష్టవ్యః శ్రోతవ్యో మంతవ్యో నిదిధ్యాసితవ్యః” అని శ్రుతి విధించెనుగాని “లిఖితవ్యః విలోకితవ్యః” అని చెప్పలేదు, “ద్రష్టవ్యః” అనుచో జ్ఞాననేత్రముచేతఁ బరికించుటగాని చర్మచక్షువుచేఁ జూచుట యని యర్థము కాదు. “అశరీరమాత్మా” అనుశ్రుతినిబట్టి బ్రహ్మమును జ్ఞాననేత్రముచేఁ దెలియవలెను. మఱియును శ్రోత్రేంద్రియ మశరీరమగు నాకాశమే కాబట్టి శ్రోత్రేంద్రియము తక్కిన యింద్రియములవలె సనిత్యమగు పార్థివము కాదు. కనుకనే శబ్దము నిత్య మనియు నపౌరుషేయ మనియును బ్రహ్మ మనియును జెప్పఁ

బడెను. ఈజగమున, దశరీరాకాశగుణముగు శబ్దమొక్కటియే నిత్యసత్యపదార్థము. తక్కినస్వర్ణరూపరసగంధములుమనోవిభ్రాంతి కృతము లెండమావులవలె మిథ్యలు. కాబట్టి శ్రుతియనబరగిన వైదికశబ్దము నిత్య మపౌరుషేయము బ్రహ్మమనియును సిద్ధాంతిక రింపబడెను. సకలవస్తువుల కాధారమైనిత్యశబ్దగుణముచేతమాత్రమే “శబ్దగుణకమాకాశమ్” అని తెలియబడి “ఆత్మనఽకాశఃసంభూతః” అని జనుల యాస్తిక్య మభివృద్ధిచేయుటకై ప్రతిపాదించబడి యెవ్వరికిం బట్టుబడక కేవలబుద్ధిగోచరమైన యాకాశముకన్న యీ జగమునకు మూలమెద్దియును లేదు.

నా ద బ్ర హ్మ ము

“ఆహతోఽనాహతేశ్చేతి ద్విధానాదోనిగద్యతే ఆత్మా వివక్షమాణోయంమనః ప్రేరయతేదేహస్థం వహ్నిమాహంతి సజాతః ప్రాణాన్ ప్రేరయతి మారుతమ్, పావకః ప్రేరితస్సోఽధక్రమాదూర్ధ్వ మధశ్చరన్ నాభిహృత్కంఠ మూర్ధస్సుప్తార్భవతీసద్వనిః యోగ్ని సాయోగాత్తన్నాదోఽభిధీయతే. సకారం ప్రాణనామానం దశార మనలం విదుః చైతన్యం సర్వభూతానాం నిర్వృతిః భోగదాత్మనాం నాదబ్రహ్మ తదానంద మద్వితీయ ముపాస్మహే; అనాదినిధనం బ్రహ్మశబ్దతత్త్వం యదక్షరమ్. వివర్తతేఽర్థభావేన ప్రక్రియా జగ తోయతః” సకలజగత్కారణముగు నాత్మ పలుకనిచ్చగించి మనస్సును ప్రేరేపింప మనస్సు జతరాగ్ని నాయగ్ని ప్రాణవాయువు న్నదలింప నాదముపుట్టెను సకారము ప్రాణవాయువును దశార మగ్నిని దెలు వును గనుకప్రాణాగ్నులనుండి నాదముపుట్టెను. “చత్వారిశృంగాశ్రు యోఽస్యపాదాద్వేశీరే సప్తహస్తాసోఽస్య త్రిధాబద్ధోవృషభోరో

రవీరి మహాదేవోమర్యాన్ ఆవివేశ”- నిర్గుణమగు పరబ్రహ్మకు “తదైక్షత” అనునట్లు వలుక నిచ్చయెదవఁగా నాయుచ్చాశక్తి మనస్తత్వమును ప్రేరేప నామనస్సు జతరాగ్నిం బ్రజ్వలింఁగా నాయగ్ని గాలిబుట్టింఁగా నాప్రాణవాయువు క్రమముగా నూర్ధ్వ మాఖమై నాభిహృదయకంఠమాఖములనొరసి మనుష్యులకు వైఖరి యనుధ్వనిని బుట్టించెను. ఈనాద మాహతమనియు సనాహతమనియు రెండు విధములు. యోగులు మానులు మాత్ర మనాహతనాదమగు పరాకశ్యంతీమధ్యమాఖ్యులనెసఁగు ధ్వనిం గనిపెట్టఁగలరు. ప్రాకృతు లగు మనుష్యులు కంఠనాదమునుమాత్రము కరికింపఁగలరు సమస్త భూతములకుం బ్రాణము సకలప్రాణుల కుల్లాసకరము నిత్యసత్య ముక్తబుద్ధస్వరూపమగు నీనాదబ్రహ్మమే యీసమస్తజగమును మఱియు సర్వజగత్కారణము నగుచున్నదని వరమయోగుల సిద్ధాంతము.

నామము- ఆఖ్యాతము- ఉపసర్గ- నిపాతములను నాల్గువిధము లయినపదములు నాల్గుకొమ్ముల- భూతభవిష్యద్వర్తమానకాలములు మూఁడును పాదములు- అనాహతము- ఆహతము అను రెండు విధములయిన కార్యకారణరూపములై యనిత్యములగు వజ్రాత్మక ధ్వనియును కేవల శబ్దాత్మకనిత్యధ్వనియు ననురెడతలలు- ఏడు విభక్తులను నేడుచేతులుంగలిగి- ఉరము కంఠము శిరస్సు లను మూఁడుస్థానముల న్నట్టబడి భక్తాభీష్టసంపదఁను వర్షించుచు మర్త్యుల నావేశించి స్ఫోటాఖ్యమై నిత్యమై నిరవయవమైన శబ్దబ్రహ్మము యొక్క తేజస్సు స్వయంప్రకాశమాపమై యలరుచున్నది. కాబట్టి శబ్దబ్రహ్మము కకారాదిహల్లులతోఁగాని అకారము మెదలగు నచ్చు లతోఁగాని వాఁతమూలమునగానిమఱెట్టిగురుఁగుతుఁతోఁగానిమఱెట్టి మనోవాక్కాయ కర్మములతోఁగాని వెల్లిడింప నశక్యమైనవృత్తికి

మునులు లోకోపకారమునకై యతీంద్రియశబ్దబ్రహ్మమును దేవునకు విగ్రహమునల్పించినట్లు నాదబ్రహ్మమునకు వేదమునువిగ్రహమును గల్పించిరి. శాఖాగ్రచంద్రాన్యాయముగాఁ జంద్రుఁడగవడినపిమ్మటనే శాఖనుబట్టి చంద్రుని జూచితి యాశాఖ నుటి నిష్ప్రయోజనముపేక్షణీయము సనావశ్యకము స్వర్థము మఱి యన్నకృటికి లేని నస్తువుతీరున నయిపోవునట్లు నాటి చరవునేర్పు సిద్ధించినమీఁద ఓసమాల గుణితముల నభ్యసము బొత్తిగామానుకొన్నట్లు లోకోపకారకసత్త్వవర్తనము కొనసాగినకొలందిని నాదబ్రహ్మముయొక్క బొమ్మలుగాఁజేయఁబడిన వేదవేదాంగముల యొక్క పరిమథాగవతులకు మిదైయొక్కినవారికి నాటి నిచ్చెనతోఁ బనిలేనట్లు పుక్కిటి పురాణముల వేదవేదాంగశబ్దజాలముతో నవసరములేదు.

త ర తో పా య ము

“నాలుగుకొమ్ములు మూడుకాళ్ళు రెండుతలలు ఏడుచేతులు గలిగి మూడుతెఱఁగులం గట్టఁబడిన మహాదేవుఁడని పేర్కొనఁబడిన యెద్దు మానిసుల పాలయినది” అట్టి యెద్దగ్ని యని పూర్వమీమాంసకుఁడును శబ్దమని వైయాకరణుఁడును బ్రతిపాదించిరి. శృంగపాదశీర్షవాస్తవృషభశబ్దముల యథేష్టార్థములు చెప్పుటయును జడములగు నగ్నిశబ్దములం జీవదంతువుగాఁ బ్రతిపాదించుటయును కవి గాని శ్రాంతుడుఁ గాని చేసినకల్పనముగాని వాస్తవమగునా? అశరీరాత్మకు బొమ్మకట్టి యుపాసనాసౌలభ్యముకొఱకై లోకోపకారపరాయణులు స్వభూతదయావరులై పరస్పరప్రేమానురాగములతో మనుష్యులనోన్మన్యసౌఖ్యకారులై బ్రతుకుటకై స్వర్గనరకాద్యార్థ్యలోకమును శ్రాహ్మణక్షత్రియాదిజాతులును బ్రహ్మభర్యాద్యాశ్రమధర్మములను వివరించు వేదవేదాంగచోదితకర్మా

చారనిష్టసూక్ష్మదాయవిశేషముల గల్పించినారని బాహుళ్యముగాఁ జూటిచెప్పక తీరదుకదా ? కాఁబట్టి స్వాధ్యపరతమాని కేవల లోకోప-
 కారముకొఱకై మాత్రమే బ్రతీకెడుసజ్జనులకులుకులే వేదములు మఱి
 వారలనడువడియే వేదచోదితధర్మమని సిద్ధాంతీకరింపక తీరదు.
 తాననుభవించినశబ్దస్వరూపరసగంధమాలాత్మక వేద్యములే గాని
 చతుర్విధాభినయములచేత నెల్లెయిననువాస్తవముగానున్నతీరునఁదా
 విన్నధర్మని తాఁ గన్నరూపము తనకుఁ దాఁకినగాలి తాఁ దిన్నచవి
 తా మూర్ఖునిసతావం బరులకుఁ దెల్పు నెవరికిం దరముగాక
 పోయినను శాఖాగ్రచంద్రవత్తుగాఁ బ్రత్యక్షాద్వి పమాణములచేవస్తు-
 తత్త్వము న్గొంతవఱకు సూచింపవచ్చునని తెలిసినసర్వజ్ఞులగుమునులు
 పామరబోధకై వేదశాస్త్రములఁబన్ని వానివలన దనులకుఁ గ్రమ్మకము
 ముగా నోసమూఁ గుణింత మభ్యసింపఁజేసి బాలురకు వాచకము
 పట్టించు బడిపంతుళ్ళవలె ననాదికాలమునుండియును మనవిబుష్టా-
 చారపండిత నామములతో బాలురకు నస్తుతత్వజ్ఞానాభివృద్ధికై దేశ
 కాలపాత్రతాపనారముగాఁ జతుర్విధాభినయవిశేషములం బ్రకటించు
 చున్నారు. ఆభినయములే వేదవేదాంగాద్వి గంధరూపకవాఙ్మయ
 మును దేవాలయాదిదివ్యక్షేత్రములు వివిధయజ్ఞములు సమస్తశౌతి
 స్మార్తకర్మములు సకలచేష్టలును నానాజాతిమతాచారములు వివిధ-
 శిష్టములు మంత్రతంత్రయంత్రములు మఱియు జగమందలి మనుష్యు-
 లందున్న నానురూపవిశేషములన్నియును. అన్నియును ఈలోకము
 లోని నానాపదార్థములుబడములు చేతనములుజంగమస్థావరప్రాణులు
 నానావిధకులములు జాతులు కర్మము లాచారములు చేష్టలు వేయేల
 మనోవాక్కాయకర్మములు సశరీరాశరీరపదార్థములన్నియు ననాదిగా
 స్థూలసూక్ష్మస్వక్ష్మావ్యక్తదశలతో నానావిధములసృష్టిసితినాశములుం
 బ్రతిక్షణము మాలుచున్నవి. దనులనోయ్యద్యేషములతోఁ బర-

స్వరముహానిచేసికొనుట యధికముగా వెల్లిడించు కాలముకలికాలముం జనులు పరస్పరానురాగముతో సంతృప్తాంతరంగులుగానున్న సమయము కృతయుగము. స్వభావముగా ఋతువులు మాటుచున్న విధమున నొక్కొక్కసమయమునందు జనుల యాచారవ్యవహారము లొక్కొక్కటిగా నుండును. కృతయుగము సకలజనాన్యోన్యప్రేమానురాగసంతోషములకుం బంటకాలము. కలియుగము జనులకుం బరస్పర ద్వేషమునొదవించు గొడ్డుకాలము. సామదానోపాయములకంటె నిహకరతరణోపాయములు మఱి లేవు. మునుపులేనివస్తువుకొత్తగా నిపుడు కలుగుట కుండేటికొమ్మువలెనసంభవము. అత్యంతాభావపదార్థముకాలత్రయమందునత్యంతాభావమే. వాస్తవమగుప్రతివస్తువునొక సహజపద్ధతి ననుసరించి యనుక్షణము నానారూపముల మాటుచుండును. చెవిచేతమాత్రము గ్రహింపవగినధ్వని ప్రతిక్షణ మెట్లు మాటుచున్నను నయనేంద్రియగ్రాహ్య మెన్నఁడు గాకుంట సహజ వాస్తవపద్ధతి.

కా ల్ప ని క జ గ త్తు

సహజపద్ధతికి వ్యతిరేకముగా నెట్టివిద్వాంసుఁడునడువనేరఁడు. చెవితో యాపమును మఱియుం గంటితో శబ్దమును బరికింప నెవరికిం దరముకానట్లు పంచేంద్రియబద్ధులైన ప్రాకృతమానవు లతీంద్రియ ద్రవ్యలు భగవంతులగు శాతమవ్యాసాదిమహర్షులులోకోపకారార్థమై శాఖాచంద్రన్యాయముగా బోధించిన వేదశాస్త్రములయభిప్రాయమును వ్రాతవుస్తకముల మూఁగనండ్లలచేతను మఱియును స్వార్థపరులై యింద్రియవివశులై యుజ్జలై తామున్నస్థితి మఱుఁగువెట్టి కూటికొఱకుదంభ వేషములతో “భూసురులము శ్రోత్రియులముదేవుఁడు మా కగపడుచున్నాఁడు మేము చదివినవియే వేదములు మేము

బోధించినవే శాస్త్రములివిగో యీవు సకము లీవాతలీగంధములు
 బ్రహ్మవిరచితములు బ్రహ్మము ఖమునుండి మేముమాత్ర మూడిపడి
 నాము. మేము వేదశాస్త్రపు సకములుతిరుగవైచుచు మ క్కుమూసి
 కొని యేమేమో మంత్రతంత్రములం బనిగొనియందుము. మేము
 నీటం బ్రత్యహము న్మహ్మాటు మునిగెద మితరుల స్పృశించము.
 మాదిమడినీరు మాదిమడియగ్ని మాదిమడిగాలిమేముమిక్కిలిపవిత్రు
 లము. మామంత్రమహిమచే లోకము త్రొక్కిందు చేయఁగలము.
 మీకాఁకలిబాధ లేకుండఁ జేసెనము. మీయింటిలోని తినుబడిపదా
 ర్థము మాయంట నుంచివేయుఁడు. మేము వీరాధికారులము మేము
 యతులము మిమ్ములను మేము దీనింతుము. మాయాశీర్వాదమున
 కభీష్టసిద్ధియగును మేము పుణ్యాత్ములము శ్రోత్రీయలము శిష్టాచార
 వరులము. మాకులము పవిత్రము మాశరీరము పవిత్రముమాదన్యము
 పవిత్రముమావంట పవిత్రము మాకుండ పవిత్రము మాయూపిరి పవి
 త్రము మే మాడుమాట మే మొనర్చుకర్మము మా నడువడి యంత
 యును వేదచోదితధర్మమే" యని కనులు మిటకరిచుచు నానావికా
 రములుగా జాట్లు బొట్లు కట్లు చాల్చి యాగములమిషతో నామా
 చారమునకమున మద్యమాంసాశనులై వశువులం జంపుచుం బామ
 రుల బెడరించి ప్రయోగవేత్తలమనియుభూతవైద్యులమనియుతామొ
 నర్చు సకలకర్మములు వేదప్రోక్తములని సారకాయలునటకుచు పంచ
 కులైదంభవేషములతో నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యమాసించిన్వకుంటంబ
 పోషణముకై తంటాలవడు దుర్జనులతో నిండినకాఁముకలియుగము.
 తామసల్పినమంచి నేడు పెట్టెలలోఁ బెట్టి యెవ్వరికై న నెఱుఁగనట్లు
 తాళముబిగించి మఱియును దురుచేసినచెడుగునేరములకై బహిరంగ
 ముగా నేడ్చుచు తమయపరాధము లందఱియెదుట నొప్పుకొనుచు
 స్వార్థపరతలేక సామదానములను రెండుపాయములచేతమాత్రమే

పరుల కువకారమొనర్చి యొరులనుఖపెట్టి తాము సుఖపడుచున్నట్టిక
మణివలె స్వచ్ఛమైన తనుయంతరంగమును సర్వజనులకు న్వేల్లిడి
యొనర్చుచు “మూఢుల మింద్రియవివశులము కించిజ్ఞులము మావలన
నగుచున్న లోకోపకారకములగు మంచికనులకు జగత్కారణమై
సర్వశక్తియై భక్తవత్సలుడైన దేవుడే మూలము మాచేయుచెడ్డ
పనులకు మాదుష్టదిత్తమే కారణమని” చాటుచు నిష్కవటులై సర్వ
భూతదయాపరులైన పరమభాగవతులు లోకమున మెందుకొన్న
కాలమే కృతయుగము. కృతయుగమున లోకోపకారకవేదచోదిత
ధర్మము కేవలము జనులనడువడియందుమాత్రమే కలదుగాని వాఁతల
లోను బుస్తకములోను వాఙ్మయములో నెంతమాత్రమును లేదు
లేదు. కలియుగమునందు లోకోపకారమగు వేదచోదితధర్మము
పుస్తకములలోను వ్రాఁతలలోను వాఙ్మయమందును మాత్రమేకలదు
గాని జహ్నువువర్తనమం దెంతమాత్రము న్లేదు లేదు. కాబట్టి జను
లకు భూతదియను స్వార్థత్యాగమును బరస్పరప్రేమానురాగములను
బుట్టింపనేరక లోకవంచనోపాయకముగామాత్రమే యున్నపుస్తక
ములు వ్రాఁతలు యథార్థముగా మునిదృష్టములు మునిప్రోక్తము
లయిన వేదశాస్త్రము లెంతమాత్రము న్లావు కావు- స్వార్థపరతను
మోసమును జనులకుం బరస్పరద్వేషకారణమతములను భూతహిం
సను బ్రతిపాదించుశబ్దములను వెల్లడించుగ్రంథములు వ్రాఁతలుపుస్తక
ములు హింసాకరములు హత్యకేర్పడినయాయుధవిశేషములు గేవల
దుర్జనకల్పితమాలని సిద్ధాంతికరింపకతీతిదు తీతిదు

“బ్రతుకు ప్రియంబగుఁ బ్రతిమనుష్యునకు బ్రతుకుకంటె
ప్రియంబు పరువు శూరునకు” శూరుఁ డనగాఁ దనశరీరకవ్వము
లెట్లున్నప్పటికి సకలలోకోపకారకమగు మర్యాదనొక్కింతయునతిక్ర
మించకున్నసజ్జనుఁడు. తా నొనర్చుచున్న సకలలోకోపకారకమూ

సద్ధర్మవర్తనస్వరూపమైన మర్యాదకు భంగమొదవినపుడును తీరతుక
 నొల్లని దృఢవ్రతుడే శూరుడనందగువాడు. అనాదిగా గృత
 యుగమునుండి కలియుగము ముదిరినకాలమునకుఁ గ్రమక్రమముగా
 మందబుద్ధులనోళ్ళ బొత్తిగా నవస్వరమై “స్వరతోఽపరాధాత్” అను
 నట్లు వికరీతార్థకప్రాకృతాపరిశుద్ధశ్రోత్రియమృన్ముల సీసకంఠముల
 వెలువడి మేచ్చితములై భవ్యమైన వేదశబ్దములు కృత్రిమములవలె
 సతీంద్రియద్రవ్యలగు ఋషులు పడదేశించిన యపారపేయనిత్యవేదశబ్ద
 ములు కానేరవని ముమ్మాటికి నొక్కొక్కక్కాఁడొకవచ్చును ఉదా
 త్తాదిస్వరరూపకవడ్డతిస్వరజ్ఞానసీనులు “శ్రుతిర్మాతాః పితా”
 అనునట్లు తలిదండ్రులు శుద్ధిలేని యరసికులు పశుమార్గదారుణ
 కర్ములు స్వార్థైకతత్పరులగు ధూర్తులల్కులనైనాని వ్రాతలనైనాని య
 పారపేయనిత్యశ్రుతివాఙ్మయము వెలువడు నేనివిధ్య-ప్లవేత్సాగరే
 (నీటగుండ్లు ముణుంగు బెండ్లు తేలును). కాబట్టియిపుడు కఠింకబడు
 నవిగాని వ్రాయబడినవిగాని చేయబడినవిగాని వైదికశబ్దములును
 గావు వేదాక్షరములు న్గావు మఱియు న్నవదచోదితకర్మములు న్గావు
 కావు ఇప్పటిశ్రోత్రియమృన్ములు ప్రచురించు వేదవేదాంగము లతీం
 ద్రియద్రవ్యలగు మును లుపదేశించిన యపారపేయనిత్యవాఙ్మయము
 కానేకాదు. మఱొకవేళ ఋగ్యజుస్సామాధర్వవేదవేదాంగముల
 పోలికగా నందమాపులనీటివలె భ్రాంతమతికల్పితములయినప్పటికీ
 వేదవేదాంగముల కీలోకవ్యవహారముసంబంధమెంతమాత్రములేదు.
 వేదవేదాంగములు కేవల పరమార్థబోధకములుగా “ఏకః శబ్దః సుష్ఠు
 విజ్ఞాతః సాధుసంప్రయుక్తః స్వర్గేలోకే కామధుక్ భవతి” అనుట
 చేతను శ్రుతిప్రకారము స్వరోచ్ఛారణమొనర్చుట బ్రహ్మకై నఁ
 దరముకాదనుటచేతను సుంతయు నీనూయవేదవేదాంగములతో
 నిప్పటిజనుల కవసరములేదు లేదు. “తక్రకామ్” అనుచోఁ బుతస్వర

మఁట కాకికూఁతతోఁ బ్లుతస్వరము సరిపోలునట. ఒక్కమాత్ర
యచ్చరించుకాలమెంతో రెండుమాత్ర లుచ్చరించుకాలమెంతో మఱి
యా రెండుమాత్రలఁ యుచ్చారణావకాశము విరామరూపమగు లయ
యెట్టిదో మూఁడుమాత్రల బ్లుతస్వర మెట్లుండునో గ కానుగతికులై
తమలోఁదాము మేల్బులీ యనుకొనుచుండమ శ్రవచనమే సరియైనదని
యొందోరు న్మెచ్చుకొను “సంగీతమునకు నేను సాందర్యమానకు
మాయప్ప లొట్టియ” యని విజ్ఞప్తిఁగు గార్దభమువలెఁ లోకులలోఁ
దమజాతిశ్రేష్ఠత ల్మెచ్చుకొనుచుఁ దమతో సరిపడనిమనుష్యులు బహి
ష్కృతులు పాపండులు మ్లేచ్చులు సంకరులు జాతిభ్రష్టులను తుంటరి
శ్రోత్రియమృత్యుల నేమనెలయును? ఆ కాశమునకు ముక్కోణములు
శబ్దమునకు వ్రాలు వాస్తవముఁ గునా? పరమార్థమును మనుష్యులు
సంపాదించుకొనుటకై తగినసాధనములగు వేదవేదాంగముల కనాదిగా
నతీంద్రియద్రవ్యలగు ఋషులు ధ్వని-వ్రాత మొదలగుసంజ్ఞలు మనో
వాక్కాయకర్మములచే సంసారము వర్ధించుటకై నానావిధశబ్దవిశేష
ములులివులు మఱియుం బంచేంద్రియగ్రాహ్యములగు నానావిధసంజ్ఞా
రూపములను సకలజనోపకారపరాయణులై దేశకాలపాత్రాను
సారము వివిధపద్ధతుల నేర్పర్చిరి. వేదవేదాంగములను లోకవ్యవహార
మునకు సాధ్యమయినంతమట్టు కుపయోగించురీతిం గేవల ధ్వన్యాత్మక
మగు శ్రుతిస్వరజాతిగ్రామమూర్ఛనావిశేషములను కఠించుటకొఱకును
కకారాదిహల్లుల సకారాద్యచ్చులను గలకదవాక్యములను నానావిధ
లిపివిశేషములను శరీరావయవచాలనాభినయకర్మవిశేషములను నానా
విధకార్యసాధకయంత్రతంత్రవిశేషములను దేశకాలపాత్రానుసార
ముగాఁ జతుర్విధాభినయము లుపదేశించిరి

ఆప్తవాక్యప్రమాణస్థితి

కొందఱుచునుమ్యు లన్యోన్యముం దమయాహఁ దెల్పుకొను
 ధ్వనులుగాని శరీరావయవచాలనసంజ్ఞావిశేషములుగాని మతేచేష్ట
 లయినఁగాని శబ్దమూలముగాఁగాని వ్రాతమూలముగాఁగాని మతే
 సంజ్ఞలచేతనైనఁగాని మునీశ్వరులుకూడ సర్వజనవేద్యములుగాఁ
 గావింప నసాధ్యములయి యున్నవి. పరాకశ్యస్తీరుధ్యమము లను
 నాదశబ్ద విశేషములు యోగిమాత్రైక వేద్యములు, మనుష్యులు
 తమలోఁదా మన్యోన్యహలం దెల్పుకొనుటకై తమకంతస్వరూపక
 వైఖరీనామశబ్దముమాత్రమే తఱుచుగా మఱియు హస్తాద్యవయవ
 సంతాదనాదిశబ్ద ముచుగాను స్వరవ్యంజన లిపివిశేషములతోఁ
 దఱుచుగాను మఱి యాంగికాహర్షసాత్త్వికాభినయములచేసరుదుగా
 దేశకాలపాత్రానుసారముగానుపయోగించుకొనుచున్నారు. కేవలపర
 మార్థసంపాదనైకసాధనములగు వేదవేదాంగములుమాత్రమే యుప
 యోగించునపుడు మన్యుపదిష్టపద్ధతు లుపయోగించుకొనకతీఱదు.
 కాని యీలోకవ్యవహారమునకు జనులన్యోన్యము తెలిసికొనఁదగిన
 శబ్దము లిపి మొదలగుచతుర్విధాభినయవిశేషములు దేశకాలపాత్రో
 చితముగా సకలజనరంజకము యధేష్టముగా నుపయోగించుకొనక
 తీఱదు. వేదవేదాంగములు కేవలపరమార్థసంపాదనైక సాధనములు
 గనుక జనులు మును లేర్పర్చిన పద్ధతుల ప్రకారము వేదములు
 పఠించుటయందును మఱియును వేదచోదితశ్రౌతస్మార్తకర్మము
 లాచరించుటయందు నడువకతీఱదు. సర్వభూతదయాపరుఁడును స్వార్థ
 త్యాగియు సర్వలోకోపకారప్రదీక్షితుఁడు నగుపరమభాగవతుఁడు
 మాత్రమే వేదములు పఠించుటకుఁగాని శ్రౌతకర్మములాచరించుటకుఁ
 గాని యధికారి కాఁగలఁడు. పునాది దిట్టములేక గోడ నిలువనట్లు

స్వార్థపరతమాని కేవల లోకోపకారకముగాఁ బ్రవర్తింపఁజాలని కామక్రోధలోభమోహమదమత్సరగ్రస్తుండగు ధూర్తుచేయు వేద పాఠము శ్రౌతకర్మ కూలిధ్వంసములగుటకు దోడులోకహానిగూడఁ జేయకమానవుమానవు. అనాదికాలమునుండియు నిదివఱకు మూఁడు లోకములలో గడించిచూడఁగా నాప్తవాక్య ప్రమాణముచేత మాత్రమే పేర్కొనఁదగిన కరమభాగవతులు పదునాల్గురు తేలిరి. అనఁగా దేహధారులలో స్వార్థపరతలేక కేవలలోకోపకారముకొఱకు మాత్రమే బ్రతుకుజీవులసంఖ్య కర్తార్థసంఖ్యలోఁ బరార్థన ఖ్యాతాంశ మని యూహించకతీరదు. సద్బోధ చేయఁగాఁజేయఁగాఁ గొందఱైనం దరించరా యని పరమకారుణికులైన మునులు వేదవేదాంగము లనాదిగా ఘ్నాలసూక్ష్మకారణదేహధారుల కనాదికాలమునుండి దేశ కాలపాత్రానుసారము బోధింపుచు రాఁగా నిప్పటికివామదేవాదులు బ్రహ్మాణులలో జనకాదులు క్షత్రియులలో విదురాదులు వైశ్య శూద్రులలో ధర్మవ్యాధాదులు స్త్రీచ్ఛులలో హనుమదాదులు మృగములలో శుకోలూకాదులు పక్షులలోనబగరాదులుసరీసృపము లలో మిక్కిలి పరిమితసంఖ్యాకు లాప్తవాక్యప్రమాణైకవేద్యు లయిరి. అశరీరులు మునులు బోధైకస్వరూపులు సూర్యాదిగ్రహ ములు నక్షత్రాదిఖగోళములు సముద్రవర్షతనానా జడచేతనాత్మక మగు భూగోళము మఱి యింద్రియ్యగావ్యమగు సమస్తజగమును గ్రమక్రమముగాఁ బ్రళయకాలమాన నాకాశమునఁ బరమాణురూప ముగా లయముచెందుచు భగవత్సృకల్పమున మొదటవాయురూపము గాను బిడవ నగ్నిరూపముగా నవల జలస్వరూపముగాను దుట్టతుదకు భూమిగాను బొడచూపుచుండును శబ్దబ్రహ్మ మాకాశమును నుపాధితో సద్బిదానందలక్షణమై శాశ్వతమై యున్నది. ఆకాశము నకుఁగాని యాయాకాశోపాధితోనున్న చైతన్యస్వరూపకమగు నాథ

బ్రహ్మమునకుఁగాని యుత్పత్తిస్థితినాశము లేన్నఁడును లేవు చైతన్య త్మకమగునాదబ్రహ్మమేయీసర్వజగత్కర్త ములః స్మూలకారణము నాదబ్రహ్మమేయీజగద్రూపముగా నాకాశోపాధ్యుం దద్దమందు కొండవలెఁ బ్రతిబింబించుచున్నది.

వ్య క్తా వ్య క్త జ గ త్సృ ష్టి

అద్దము కొండయొక్క వాస్తవస్థితి సగకర్చలేకున్నప్పటి కాకొండ యనువస్తువొకటి యున్నట్లు సూచనచేయఁగలిగినట్లు మనోరూపకమగు నాకాశము లేనయందు జగద్రూపముగాఁ బ్రతి బింబించుచున్న చైతన్యత్మకమగు నాదబ్రహ్మ మన్తువస్తువొకటి సచ్చిదానందలక్షణమై యున్న దని మాత్రము సూచించుచున్నది. ఆనాదబ్రహ్మమే చైతన్యరూపమై పంచభూతములందు నెట్టిగఁ గాలించినయినపగుండునం దగ్నివలె నంతటనాకాశము నందుకూర్చు వ్యక్తనిత్యకారణరూపముగాను మఱియును వాయుగ్నిజల పృథ్వు లందు స్థూలవ్యక్తనిత్యకార్యరూపముగాను వ్యాపించి యున్నది. “అతతివ్యాప్నోతీత్యాత్మా” అంతటను వ్యాపించుటచేత నాత్మయని సంజ్ఞతో నున్నది. వాయుగ్నిజలపృథివీ పరమాణువుల పరస్పర సంయోగవిశేషముచేతనీజగత్సృష్టిస్థితులను మఱియాపరమాణువుల పరస్పరవియోగవిశేషముచేత నాకాశమందు నానావిధప్రళయ స్వరూపకనాశమును బొందుచున్నది. వాయు వగ్నిగా నగ్నిజలముగా జలము భూమిగా నేర్పడుచున్నకొలఁది చైతన్యత్మకనాదబ్రహ్మము సత్త్వరజస్తమములను మూఁడుగుణములచే నానావిధముగా మాఱు చున్న వాయుగ్నిజలపృథివ్యాత్మకశరీరములందుఁ గదలాడుచున్న జలమందలి సూర్యబింబమువలెఁ జలించుచున్న ట్లగపడుచున్నది వాయు వగ్నిగా నగ్ని జలముగా జలము పృథివిగా మాఱుచున్న

కొలది చైతన్యము త్రిగుణాత్మకభూతోపాధుల పుంస్త్రీనపుంలింగ విశేషాకారములతో మాయోపాధియనబడిన పంచభూత పరస్పర సంయోగవియోగవిశేషములందుఁ బ్రతిబింబించుచున్నది. చైతన్యాత్మకమగు నాదబ్రహ్మమే శివుఁడు త్రిగుణాత్మకమగు మాయాస్వరూపకాకాశమే శక్తి. కాబట్టియే “శివశక్త్యాత్మకం జగత్” అని ప్రతిపాదింపబడెను. సూర్యకిరణముచేతఁ దత్తమగుచున్న నీటిబొట్టునందును మఱి యింటికొప్పుదొలకనుండి నట్టిటఁజొచ్చిన సూర్యకిరణ మందు పనేకాణువులు చలిచురీతిని పంచభూతాత్మక మగుభూమి జలమునుండి పొడచూపినతోడనే త్రిగుణమయపాంచ భౌతికశరీరములతో పుంసపుంస్త్రీలింగవిశేషాకారములతో మిగుల సూక్ష్మములయినక్రియ లొదవి నానారూపముల జననస్థితినాశము లందుచూడును. శివశక్తులిరువురుత్పత్తిస్థితినాశములులేని జగత్కారణములు శివశక్తిసంజ్ఞ కాత్మాకాశాన్యోన్యసంపర్కము ననీకుంచ భూతాత్మకజగత్సృష్టిస్థితినాశము లగుచుండును. జలము భూమిగా మారుచున్నకొలదిం బంచభూతాత్మకశరీరోపాధివిశేషములన్నియును నానావిధజంగమస్థావరాత్మక జంతుజాలముగా నుద్భవస్థితినాశము లందుచున్నవి. త్రిగుణాత్మకపాంచభౌతికశరీరములన్నియును పుట్టుటకుం బెగుఁగుటకును మఱియుం దనయందే లీనమగుటకు చైతన్యాత్మకశివశక్తులే మూలకారణము. ఆత్మాకాశమలస్వరూపులగు శివ శక్తులకు నిక్కముగా నగ్నికి న్నేడికి వస్తుభేదములేనట్లు “గుణ గుణినోః శక్తిశక్తిమతోరభేదాత్” అనునట్లు భేద మెంతమాత్రమును లేనేలేదు. ఉపాసనాసౌలభ్యమునకై యీజగత్తునకు నారాయణుఁడు భిన్నుఁడనిమాత్రమే చెప్పబడెనుగాని “ఆత్మైవేదగ్ంసర్వమ్” అను తీరున శివశక్త్యాత్మకమగు నాదబ్రహ్మమే యీసమస్తజగత్తును సిద్ధాంతమే సర్వమునిసమ్మతము. జలము భూమిగా మారుచున్న కొలదిం బాంచభౌతికత్రిగుణమయోపాధులతో పుంసపుంస్త్రీ

విశేషాకారములతో నెనుబదినాల్గులక్షలజీవరాసులు భూతత్వమును బట్టి స్వకర్మానుసారముగా కీటకపక్షిమృగమనుష్యాదినానాజంతువులై భూగోళమునందు కొన్నిచోట్ల స్త్రీపుంసపుంరూపములతోఁ బెరిగిన కొలందిం బరస్పరసంవర్కసంయోగవిశేషముచేత మట్టిచెట్టునుండి దిగినయూడలు చెట్లుగాఁ బరిణమించుచు శతయోజనపరిమితమగు నడవియంతయును పటవృక్షమయము కావించునట్లు మొట్టమొదట నెవరియట్టుకువారు స్వతంత్రము సహజముగా వేటువేటుగాఁ గ్రిమి రూపములనుండి మనుష్యాకారములఁ బరిణమించిన స్త్రీలు పురుషులుం బరస్పరసంయోగముచేత మట్టిచెట్టుడిచినయూడలు మట్టిచెట్లయి తాము తిరిగి చెట్లుగాఁ బరిణమించఁదగిన యూడలం బెట్టుచందమున శివశక్తులు వేటువేటుగానుండియు పరస్పరసంవర్క మహిమముచే జగమునుబన్నరీతిని మొట్టమొదట వేటువేటుగ భూమిపై స్త్రీపుండేహవిశేషములతో యావనమునకుఁ బెరిగిన స్త్రీలుం బురుషు లన్యోన్యసంయోగముచేతఁ దనుతమజాతుల నిన్వస్తరింపించుచుండిరి శివశక్తు లభయు లనాదులయినవిధముగా స్త్రీపురుషాకృతుఁ నొప్పారు నెనుబదినాల్గులక్షలజంతుకోట్లనాదులే జంగమస్థావరాత్మకజీవులలో సగముసంఖ్య స్థావరజీవజాతులు తక్కిన సంఖ్య కీటకపక్షిపశుమనుష్యజీవజాతులును జలము భూమిగా మొట్ట మొదట నెపుడు పరిణమించెనో యపుడే యీయెనుబదినాల్గులక్షలజీవ రాసులును భూమిలో సూర్యకిరణమందు త్రసరేణువులవలె మిలమిల నాడుచుం గ్రిమిరూపముల స్త్రీపురుషవిశేషాకారములతోఁ బాంచ భాసికోపాధినాశ్రయించి త్రిగుణవిశిష్టములై స్వభావముగాఁబుట్టి బాల్యమునఁ గ్రీడించుచు యావనమునం బరస్పరసంయోగవిశేష ముచేఁ బిల్లలం గని పెంచుచుం బరస్పరప్రేమానురాగవిశేషములతోఁ గాలముం బుచ్చుచుంట సహజము. కాఁబట్టి ఉపాసనాసౌలభ్యమునకై

యాత్మాకాశశివశక్తులకు భేదముచెప్పఁబడినట్లు బీజవృక్షములకును మణిచెట్టు మణియూడలకు భేదము చూపింపఁబడినతీరుగా స్త్రీపుంసపుంవిశేషాత్మశరీరభేదము లగపర్చఁబడినవి.

ఆఁదు పాణమునకు మగపాణమునకు భేదములేని తెఱగున స్త్రీవ్యక్తికిం బురుషవ్యక్తికి భేదముమణిచెట్టునకు మణియూడకువలెఁ జెప్పఁబడెను. దేహస్మృతియే యీనానాత్మకజగద్వస్తువిశేషభేదజ్ఞానమునకు మూలము. మణియు దేహవిస్మృతియే యద్వైతజ్ఞానమునకుం గారణము. సముద్రతరంగప్రవృత్తినివృత్తిలవలె నీదేహస్మృతి విస్మృతులవంశమున జగత్సృష్టిస్థితిలయాద్యంతములు కర్మానుసారముగా జీవికోట్లచే ననుభవింపఁబడుచున్నవి. సృష్టిస్థితినాశములన్యోన్యకారణములుం బరస్పరస్వరూపభేదములు కావునస్మృతిచేతదుఃఖమయ్య సంసారమును విస్మృతిచేత నానందమయమోక్షమును జీవుఁ డనుభవించుచున్నాఁడు. ఈస్మృతివిస్మృతులు రాత్రిందివములవలెనన్యోన్యశ్రేయము లాదిచుధ్వాంతరహితములై సంసారచక్రమున జీవునిం బరిభ్రమింపఁజేయుచుండును. కాఁబట్టి జీవునకు స్మృతిరూపకబంధముగాని విస్మృతిరూపకమోక్షముగాని నిత్యములు కావు— శివశక్తులుభయులు తప్ప శివశక్తి పరస్పరసంపర్కవశమునఁ గలిగినస్మృతి విస్మృత్యాత్మకత్రిగుణమయలగుజీవులకు సుఖదుఃఖాత్మకానిత్యస్మృతి విస్మృతిరూపకబంధమోక్షాత్మక సంసారానుభవము క్లేశమవలె నాశివశక్తుల కటాక్షముచేఁగాని తప్పదు తప్పదు— “ఇతిమతిరుపకల్పితావిత్పష్టాధగవతిసాత్వతపుంగవేవిభూమ్ని” ఇట్లు సచ్చిదానందలక్షణశివశక్త్యాత్మకపరబ్రహ్మమునం దుద్భవస్థితినాశకారణ త్రిగుణాత్మకబుద్ధిలీల కల్పించఁబడెను— అను భాగవతోక్తి చొప్పునఁ బాంచభౌతిక పదార్థమయజగదుద్భవస్థితినాశస్వరూపప్రవృత్తి వివృత్తులు భగవత్సాకల్పమాత్రమూలముని సిద్ధాంతికిరింపఁబడెను. సూదంటు

రాయి సూదులవలె స్త్రీవ్యక్తి పురుషవ్యక్తులు కరస్పరసమాకర్షణములొసర్చుకొనుట సహజగుణము. మఱియును యౌవనముననున్న స్త్రీపురుషుల యన్యోన్యసంసర్గమున స్త్రీవ్యక్తి గర్భముధరించి శుక్లాధిక్యమునఁబురుషునిశోణితముయొక్క యాధిక్యమునస్త్రీశిశువును నియతము నేజాతీజంతు వాజాతీశరీరమును మఱిపిఁజ మఱిమొక్కను వలె స్వభావముగ మొలపించును. బీజము సూక్ష్మదశ చెట్టు స్థూలదశ యయినట్లు శుక్లశోణితాత్మకబీజము సూక్ష్మశరీరము వంచభూత సమ్మేళనవిశేషదోహదము చేస్థూలశరీరముగాఁబెఁగిపెఁగి క్రమక్రమముగా వార్ధకదశను బాటవమాతగ్గిఁగిఁచి వంచభూతములలో లయమగును. చెతన్యాత్మకమై కేవలాకాశోపాధికమగు జీవాత్మ కుటుసములువిడుచుచుండుపామువలె నానాశరీరములెడయుచు స్వకర్మానుసారముగఁ దిర్యగ్మనుష్యదేవతాశరీరోపాధులందాల్పుచు స్వర్గనరకాది నానాలోకసుఖదుఃఖములెడ లేకనుభవించుచుండును “ఈశ్వరానుగ్రహదేవపుంసామద్వైతవాసనా” అనునట్లు భగవదనుగ్రహము సంపాదించుకొన్నజీవుఁడు శివశక్త్యాత్మకమగు పరబ్రహ్మమందైక్యమై సంసారబంధమునఁ దగులక ముక్తిఁ జెందును. ఈశ్వరానుగ్రహము కేవలముపురుషప్రయత్నముచేత నేసమకూరును స్వార్థత్యాగియై కేవలలోకోపకారముకొఱకుమాత్రమే బ్రతుకుచుసర్వభూతదయాపరుడై సర్వజనసముఁడైన పరమభాగవతుఁడుమాత్రమే దైవానుగ్రహముంచొంది భగవంతునిలో లయముచెందిసంసారబంధము నుండివిముక్తుడై సచ్చిదానందలక్షణుడై పరమపదముం బ్రాప్తించును. జలము సూర్యకిరణములచేత నింకినకొలఁదిని జలమునందు గలిసిన పృథ్వి వరమాణువు లొండొంటఁ జేరుకొని కాలక్రమమున నామన్నెండి దిబ్బదిబ్బలుగా నేర్పడుచున్న కొలందిని వంచభూతముల కరస్పర సంయోగవిశేషముల నిరూపించు నానావిధశరీరోపాధులందు శివశక్త్యా

త్మకమగు చేతనశక్తి వ్యాపించినకొలంది సచేతనములైన నానావిధా
 నంతసంఖ్యాకసూక్ష్మోపాధులం దాయుపాధులకుఁ దగునట్లనాది
 స్వకర్మబద్ధుడై శివశక్తులకరస్వగాకర్షణమూలమున భ్రాంతబుద్ధితో
 నిత్యుడైన జీవాత్ముఁడు చేతనోపాధి నాశ్రయించి యాపాంచభౌతిక
 బీజరూపకసూక్ష్మజడక్రకృతదేహమున మెలంగుచు స్వకర్మఫలమను
 భవించుచు సనాద్యంతసంసారచక్రముఁ బరిభ్రమించుచుండును.
 అనంతసంఖ్యాకములై స్త్రీపుంసపుంలింగవిశేషభిన్నాకారములతోఁ
 సూక్ష్మపాంచభౌతిక నానావిధదేహముల నుద్భవస్థితినాశములంబట్టి
 నిర్లిప్తుఁడయ్యును జీవాత్ముఁడు స్వకర్మదృఢవాసనావశముననుగుణని
 వలె సుఖదుఃఖాత్మకసంసారమునఁ బరిభ్రమించుచుండును. వాస్తవ
 ముగా చైతన్యస్వరూపుఁడగు జీవుఁడు శివశక్తుల ప్రతిబింబమేకనక
 నీళ్ళ నంటక నీటఁ బ్రతిబింబించుసూర్యునివలె నిర్లిప్తుఁడయ్యును
 శివశక్తులసంపర్కవశమున శివశక్తులప్రతిబింబస్వరూపుఁడగుటచేత
 నీజీవుఁడు త్రిగుణమయుడై భ్రాంతినివలె వివరీతదృష్టిచేతఁ దనకు
 వాస్తవముగలేని జననమరణాదివికారాత్మకసంసార మనుభవించు
 చున్నాఁడు. జడచేతనాత్మకములమిక్కిలి సూక్ష్మాణువులుగాసూర్య
 కిరణమండలి త్రసరేణువులవలె పృథివియందంతట మిలమిలలాడు
 చున్నక్రిములు కాలక్రమమున స్థూలములై వ్యక్తావయవములతో
 వయసునకువచ్చి పరిస్పరసమావేశకరిచయసహవాసముతోనొండొరు
 లతో నీస్త్రీపుంవ్యక్తులు కలసిమెలసి యున్నకొలంది నాయాజాతి
 సంతానము లాయానామరూపవిశేషము లాయాచతుర్విధాభినయము
 లనాదిగా నాయాసంసారజీవనప్రవృత్తినివృత్తుల ననుసరించి సృష్టిస్థితి
 నాశము లందుచున్నవి. కాబట్టి జడచేతనాత్మకమును జంగమస్థావ
 రాత్మకమగు నీజగత్సృష్టి నాశములకుఁ గారణము శివశక్తిసంపర్క
 ముహిమమున శివశక్తిప్రతిబింబరూపమై త్రిగుణాత్మకమైవ్యక్తావ్యక్త

దశల పొడచూపు చడంగుచున్న శరీరస్ఫుటయే. కాబట్టి యీవ్యక్తా
 వ్యక్తజగత్స్పృష్టినాశ విశేషములన్నియు శివశక్తి సంపర్కము నందు
 శివశక్తి ప్రతిబింబస్వరూపమైన స్మృతియందు స్మృతియొక్క విపరీత
 ప్రతిబింబాకారములైన వ్యవహారిక సత్యములేగాని నిక్కముగాఁ
 బరమార్థసత్యము లెంతమాత్రమును కావని యూహగల ప్రతి
 మనుష్యుఁడను దన జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్తులంబట్టి ప్రత్యక్షానుభవము
 కలిగియుంట సర్వజనవిదితమేకదా? సరియే యీస్వానుభవమిట్లుండనీ.
 నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యసమృద్ధికై దేవులాడుచు నహంకారమనుకార
 బద్ధుఁడై యనంతవిశేషజగత్తునందు వ్యవహరించుచున్న మనుష్యుఁడు
 తనమనస్సంశుప్తికై కదా తంటాలు పడుచున్నాఁడు? ఒకప్పు డాకలి
 బాధపొంది యాయాకలిని శాంతింపజేయు నన్ను మనుభవించి
 సంతుష్టిచెందినవాఁడు తిరిగి యాకలిబాధపొందినపు డన్నమును
 సంపాదించుకొని తనయాకలిని శాంతింపజేసికొని సంతుష్టిసంపద
 ననుభవించుటకై ప్రయత్నించుచుండును. మఱియు నిట్టిజాగ్రత్స్వప్న
 సుషుప్త్యవస్థలకు నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యవాంఛకుఁగాని ప్రవృత్తినివృ
 త్తులు క్షణభంగురము లనిత్యములు మఱి చక్రసంఖ్యాగుణసముపలే
 నాదిమథ్యాంతశూన్యమగుటచేత నీదేహస్మృతివిస్మృతుల ప్రవృత్తి
 నివృత్తిరూపకమగు జననమరణాత్మకసంసారమున కొక మొదలుగాని
 తుదగాని నిర్ణయింపవీలుకాకుంటచే “మధ్యేతివృత్తిమాధవః” అనున
 ట్లీమనుష్యులు మధ్యమలోకమగు భూమియందు బుట్టి తుద మొదట్కు
 తెలియరాని సంసారదశామధ్యమున మధ్యమబుద్ధులయియుంటచేత
 రాగద్వేషములకు మధ్య వ్యవహరించుచున్నారు. ఈచైతన్యము
 శివశక్తి పరస్పరసంపర్కమహిమమున నొదవినశివశక్తులప్రతిబింబము
 గాని వాస్తవము కాదు, మఱి యీజగమ చైతన్యార్థకత్రిగుణమయ
 స్వప్నకాగరసుషుప్త్యవస్థావిశేషమునొదవినచైతన్యప్రతిబింబముగాని

వాస్తవము కాదు. ఇంతకు గౌతమవ్యాసాద్యాత్మవచనప్రమాణమునఁ జేరిన ఫలితము శివశక్త్యాత్మకనిర్గుణబ్రహ్మముకన్న వాస్తవపదార్థమింకెద్దియు న్నాదని తేలిిన ఫలితము. కాబట్టి “వాసుదేవః సర్వమితి సమహిత్యా సుదుర్లభః” అను భగవద్వాక్యానుసారముగాఁ బరమభాగవతుఁ డహంకారమమకారములఁదొలంగి స్వార్థత్యాగియై సర్వభూతదయామయుడై సర్వలోకోపకారముగా సంచరించుచు స్వక్షుప్తవచమువలె జాగ్రత్ప్రపంచముగూడ మిథ్యయని నిరూఢజ్ఞానముతో నిత్యసంతుష్టుడై నిర్గుణవాసుదేవ పరబ్రహ్మసారూప్యముక్తిస్వరూపక నిత్యానందపదవిం జూఱకొనుచున్నాఁడు. లోకవ్యవహారజ్ఞానసంపాదన సౌకర్యసౌలభ్యములకై ప్రాగాదిదిగ్విభాగములు దినమాసాదికాలవిభాగములు ధ్వనివర్ణాదిశబ్దవిభాగములు మొదలగు దవ్యగుణకర్మసామాన్యవిశేషసమవాయాభావాత్మక సప్తపదార్థవస్తుబోధకన్యాయవై శేషికాదర్శనముల సతీంద్రయ్యదవ్యలగు మహామనులు కేవల లోకోపకారపరాయణులై కల్పించి యాశాశ్రుజ్ఞానమునఁ బరమార్థజ్ఞానము సంపాదించుకొం డని ప్రాకృతులు వికరీతబుద్ధులు భ్రాంతిచిత్తులు ప్రకృతివిమూఢులగుమనుష్యులకనాదికాఁ మునుండియుం బతుర్విధాభినయవిశేషములం బోధించుచు నక్షత్రస్వరూపులై మింటం బ్రత్యక్షముగఁ గన్పట్టుచున్నారట.

స త్య వా క్స ం య మ ము

జాగ్రద్దశయందు విశ్వసంజ్ఞయు స్వప్నదశయందు దైవసంజ్ఞయును సుషిప్తిదశయందుఁ ప్రాజ్ఞసంజ్ఞయుఁగల యవిద్యోపాధిం బరఁగుజీవుఁడు స్వప్నజాగరములందనేకనామరూపాత్మకముగాను మఱి సుషిప్తియొడఁ గేవల శూన్యముగాను నీజగముం బరికించుచుండును. మనఃసంకల్పముకన్న నీజగదుద్భవస్థితినాశములకు వేతేకారణ మెద్దియును లేదనుబ్రహ్మసూత్రములకు జగద్గురుని శారీరకభాష్యముకన్న

నితరసిద్ధాంతములెవ్వియును యుక్తియుక్తములు కావు కావు. కాబట్టి
 సృష్టిస్థితినాశములం దోచు నీజగత్కార్యములన్నియును అవ్యక్త
 సూక్ష్మకారణశక్తియుండవురసుందరియుం ద్రుభువనజననియుశ్రీరాజ
 రాజేశ్వరీ బాలా లీలావిశేషము లని సిద్ధాంతీకరించి యాజగజ్జనని
 దయాస్వరూపిణి గనుక వరమభాగవతుడు సర్వభూతదయావరు
 డగుచుం దనయహింసావ్రతము నొనసాగించుమని నిరంతర మాబాలా
 త్రిపురసుందరీ కనకదుర్గాపదాంబుజ భక్తిధ్యానామృతపాన వివశు
 డగుచు సంసారాంబుధి నొక్కడుగున దాటుచున్నాడు. పృథివితోనే
 పృథివియుం దుగ్భవస్థితినాశములందునానావిధప్రాణులలోస్త్రీపురుష
 మిభునము లనోన్మయబోధకై నానాట నలవాటున నేర్పర్చుకొను
 చున్న చతుర్విధాభినయవిధానములు దేశకాలపాత్రానుసారముగా
 ననేకరూపముల మూలుచు వ్యవహరింపఁబడుచుండును. నానాజనుల
 కంతనాశవైచిత్రింబట్టి యొక్క సూర్యకిరణమే దేశకాలపాత్రాను
 సారము నానావిధ తీవ్ర మందతత్త్వవిశేషములం బరఁగునట్లొక
 ధ్వనియే నానావిధ స్వరవ్యంజనపడవాక్యార్థవిశేషముల వెలయుచుం
 డును. ఆయనుస్వర మొకపుడు విశృంభణగను మతొకపుడు సంవృత
 ముగమతొక్కెడవివృతసంవృతవిభిన్నముగనుచ్చరింపఁబడును. వేదము
 శాఖాగ్రచంద్రన్యాయముగా వేదయథార్థస్థితిని సూచించును చంద్ర
 ప్రతినిధి కావించఁబడి శాఖాగ్రము చంద్రుడుకానట్లుశబ్దబ్రహ్మమును
 సూచించుటకై యేర్పఱ్ఱిన శబ్దబ్రహ్మప్రతి నిధిగాని యపౌరుషేయ
 నిత్యశబ్దబ్రహ్మ మొతమాత్రము న్నాదు కాదు. దేవతోపాసనా
 సౌలభ్యమునకై దేవతావిగ్రహము ప్రాకృతమనుష్యశిల్పికల్పితము
 లయినవిధమున “అగ్నిమిశేపురోహితమ్” అను వేదశబ్దము గుర
 మార్థబోధకమగు కవి కల్పించిన వ్యాహారికవాక్య మనకతీతదు.
 శబ్దమువలె శబ్దమున కేర్పర్చివగులుతు వ్రాఁత యశఁగా “రమ్మా”

యను నర్థబోధకమైన శబ్దము విన్నపుడు రమ్మా యను నర్థవా సరస
 ముగా విని-చేత బోధితమైన చందమునరమ్మాయనుశబ్దముయొక్క
 యర్థమును దెల్పుటకై వ్రాసిన ర-మ్మా యను రెండక్షరముల
 వ్రాతను గంటిచూపునఁ దెలిసికొనునప్పుడు బోధితము కానేరదు.
 ఏరసముద్దేశించి రమ్మా యను శబ్ద ముచ్చరింపఁబడెనో యాసార
 న్యము శ్రవణేంద్రియైక్రగాప్యమే యెట్టినిరం గని వినినప్పుడు కన్న
 నారంగు కంటఁజూచినపుడు మిక్కిలిసరసముగా బోధకదునుగదా ?
 కాబట్టి శిక్షావ్యాకరణచ్ఛందోనిరుక్తములు శబ్దలక్షణ మెఱింగించు
 టకై శబ్దస్వరూపముగా నుపదేశింపఁబడి విని గ్రహించినపుడే వేద
 వేదాంగశబ్దముల యర్థము సరసముగా బోధపడునుగాని కృత్రిమలిపి
 చేత స్వరవ్యంజనములగ్రంథములపుస్తకములఁ కంటితోఁజూచి యివే
 మానులుచ్చరించిన వేదవేదాంగశబ్దములని వ్రాతగుఱుతువుస్తక
 ములం బఠించుచు మునులుచ్చరించినట్లే తాముగూడ వేదవేదాంగ
 శబ్దములం దత్తదుచితరసాత్మకముగా నుచ్చరించుచున్నా మనువైదిక
 మృన్మయలగు తెలిసీతెలియని మనుష్యులయవివేకము నైవముచేతఁదప్ప
 మఁతెట్లయిననుమాన్వశక్యముకాదు. ఎండెముకను నమలుకుక్క తన
 దాడల స్వచ్ఛ నత్తుతా నెమ్మనుండి వచ్చుచున్నదని యాస్వాదించు
 నట్లు గ్రంథముల లిఖితరూపముగ నున్న వేదవేదాంగ వాఙ్మయము
 కేవల పౌరుషేయము కృత్రిమ మనిత్యము నిరర్థకమని తెలియనివైదిక
 జదులు తాము వృథాశ్రమపడి యెడి యొరులన్నాడఁ జెఱచుచు చచ్చి
 చావిట్లుండునని చెప్పుచున్నా నామాటసమ్మకొండను భ్రాంతుని
 వలె నతీంద్రియద్రవ్యలగు మునులుయోగులకుమాత్రమే వేద్యమగున
 ట్లుచ్చరించిన వేదవేదాంగవాఙ్మయమును తాము స్వయముగా విన్న
 కన్న నెక్కువదార్ఢ్యముగా నమ్మకొని యడ్డదిడ్డముగా బీఱవీచువలె
 చిక్కుగా లిఖింపఁబడిన గ్రంథగుండర్భముతోఁ గూర్చబడిన తిలకావృ

మహిషబంధనామకపుస్తకముల నవలోకించుచు నేనేమో యకస్వరో
చ్చారణముల శ్రుతికటువుగాఁ బల్కుచుఁ దాము పఠించునవి వేద
వేదాంగములనియుం దమవలెం బఠించినవారు నాస్తికులు మూర్ఖ
లనియును గతానుగతికముగా నవివేకులు వ్రాఁతలన్నిల్పుచున్న
ప్రతులం దాటాకులు మొదలగు పత్రములందు శబ్దము గంటితోఁ
జూడఁగల్గితి న్మఱి చెవితో నెఱ్ఱనిరంగును విన్నా నను నవివేకివలెఁ
బిచ్చికట్టుదలతో విఱ్ఱవీఁగుచు శ్రోత్రియమృత్యులు పండితమానులు
కలివశమునఁ జెలరేఁగి జనులకుంబరస్పరద్యేవ మొదవించి స్వార్థ
పరులై వంచకులై యీతిబాధలవలె లోకమాను బాధించుచుంట
దుష్కల చేష్టితమూలమని వెల్లడింపక తీరకు.

“భుసత్తాయామ్ భవతి ఉన్నాఁడు లేక ఉన్నది- భూ
అనునది ధాతువు-భూధాతువుకంటె తివ్- అను తిజ్ ప్రత్యయమురా
భూ అను ప్రాతిపదికాక్షరము భవ్ అనురూపముచెంది తి అనుప్రత్య
యము కూడునపుడు భవయును రెండక్షరములుగా మాఱి మొత్తము
“భవతి” అనురూపమై “భవతి” అనియుచ్చరింపఁబడిన ధ్వనికి గుర్తుగా
“భవతి” అను మూడక్షరములుభ-వ-తి అనిక్రమముగానుచ్చరింపఁబడి
“ఉండుట” అను సర్థమును జెప్ప ధాతువుచుండి “సుప్తిజంతమ్
పదమ్” కనుక “భవతి” అను తిజంతపద మైనది. “ఆయతనవాన్
భవతి” అను వేదవాక్యమందు “భవతి” అను శబ్దమున కొనర్చిన
రూపనిష్పత్తి యెండెముకను గొఱకు కుక్కకోటినెత్తు తాయెముక
సంబంధముకానట్లు స్వకపోలకల్పితముగాఁ బ్రాకృతమనుష్యులుచేసిన
కల్పనముగాని నిక్కముగ నతీంద్రియ మన్యుకదిష్ట వాస్తవశబ్దము
కాదు. శ్వేతవీర్యాదివర్ణము చెడికిఁ గ్రాహ్యముకానట్లు మును
లుచ్చరించిన వేదశబ్దము కంటికి గ్రాహ్యమగుటెట్లు ? కాఁబట్టి

యీలోకమందు వ్యవహరింపఁబడు నామరూపాత్మకవేదవేదాంగము
 లన్నియును ఎఁడెముకనుండి నెత్తురుబుకుచున్న దనుభ్రమతోఁ దన
 దొడల న్నారునెత్తులు నాస్వాదించి కడుపునింపుకొననెంచు సవివేక
 శునకమువలె గతానుగతికము వంశపారంపర్యముగా శబ్దరూపము
 గాను వ్రాతమూలముగాను వచ్చుచున్న పుక్కిటిపురాణములయి
 “ఇషేత్వా” ఈ మొదలగు నానార్థస్ఫూర్తిగా నానాసంజ్ఞలతో
 వచ్చుచున్నధ్వనులు వ్రాతలును విభ్రాంతమనుష్యకల్పితములేగాని
 యతీంద్రియద్రవ్యలగు మును లన్యోన్యముం బోధించుకొన్న వేద
 వేదాంగవాఙ్మయ మెంతమాత్రము న్నాదు కాదు. స్వార్థపరులు
 ధూర్తులు కష్టపడక తేరగా నోటిబూకరితనమునమాత్రమే బ్రతుక
 నెంచి కేవల పురమార్థమాత్ర బోధకము ఋష్యైకవేద్యము నగు
 నిత్యశబ్దహగు వేదము తమకంపునోళ్ళ నిమిడియున్నట్లు సఠించుచు
 “హ్రం హ్రీం హ్రూం హ్రేం హ్రౌం హ్రోం హ్రామ్” గుడ్డెట్టచేసి
 భీకరవేషములతో పశుహింస లొనర్చుచు మొండికూటిచేష్ట
 లొనర్చుచు జాగుప్పితాచారములతోఁ బామరులం బెదరించు
 చున్నారు. కేవలశబ్దముచేతఁదప్ప నాకాశమయొక్క నిజము
 మఱెట్లైనఁ దెలియుటకు వీలుపడనట్లు కేవలాతీంద్రియమునిమాత్రైక
 గ్రాహ్యులగు పురమార్థబోధక వేదనాదబ్రహ్మము నల్పజ్ఞులు
 ప్రాకృతులు భ్రాంతచిత్తులువిపరీతదృష్టులునింద్రియవివశులు సంసార
 రోగపీడితులగు మర్త్యులకు వేద్యమగుననుట నాకసముబద్ధలయినదనుట
 వలె సర్థవాదముగాని యధార్థము కాదు కాదు. సకలభూతదయయును
 సకలజీవులం దన్యోన్యప్రేమానురాగములను నిత్యమనస్సంతుష్టియు
 న్నావించుచు వ్యవహరింపఁబడిన మనోవాక్కాయకర్మములన్నియును
 వేదనాదబ్రహ్మను వ్యక్తీకరించు ప్రతినిధులుగా మానవులం దరింపఁ
 జేయుటకై యవతరించిన దేవతలవలె మానవులలోఁ బరమభాగ

వతులు ప్రతియుగమం దరుదుగాఁబట్టి తమనడువడిచే బోధించు చున్నారు సర్వభూతదయయును సకలజనాన్యోన్య ప్రేమాను రాగమును బోధించనికార్యము తెవ్వియును వేదచోదిక ధర్మములు కావు కావు. జాతిమతవైషమ్యముచేత జనులకుం బరస్పరవిద్వేషము న్గలిగించు శబ్దముగాని నడువడిగాని మూర్ఖచేష్టిత మనకతీతదు. కాఁబట్టి తా మార్కులనుని యాస్తికులమని శిష్టాచారపరాయణుల మని యితరు లస్పృశ్యులపాక్షేయలసంభాష్యులపాత్రులుకతితులు మేచ్చు లనిద్వేషించు వైదికమ్మన్యులు తాఁజెడ్డకోతి వనమంతయుం జెఱచునట్లు తాము చెడిలోకులం జెఱచు. దుష్టులని సిద్ధాంతీకరింపక తీతదు. మఱి బ్రతికించుట యసాధ్యముకనుకనే జంతువు నైనం జంపరాదు. పగులు తనకుఁ దోడ్పడనెంచుగావునఁ బరులకుఁ దాఁ దోడ్పడకతీతదు. తనతోడిపాటివారియెడఁ ప్రేమానురాగముఁతోఁ బొందుగా బ్రతికినవానికి మనస్సంతుష్టి కలుగకమానదు. మన స్సంతుష్టికలవాడే సచ్చిదానందలక్షణుడగు ప్రత్యక్షదేవుడు, దేవుడు కృపానిధి, కృపానిధి బాలాత్రిపురసుందరి, జనని, జననికన్న తల్లియుం దండ్రీయును, కాఁబట్టి పరమభాగవతధర్మ మనుసరించి బ్రతుకవలయును బ్రతుకవలయును పరమభాగవతుని ప్రవర్తనములే శాస్త్రములు సకలజనసంవేద్యములు స్మృతి యాచరణీయములు.

స్వ ర వ ల్ల రి

“భవతి” అను పదయావనిష్పత్తికై ప్రదావిడప్రాణాయామము వలె అన్నిసూత్రములు మఱి యన్ని పుక్ మొదలగునలౌకికాసర్థ నంజ్ఞ లేల చెప్పవలెను? భవతి యను మూడక్షరములు ప్రత్యక్షరమొక యర్థము కలదై వెలయుచున్నవనియు మఱియును భవతి- ఫతిభ- తిభవ- తిభవ- వభతి- తివభ

యను నాఱురూపములయి దేశకాలపాత్రాను సారముగా నానా
 ర్థము లిచ్చును. మఱియును భభాభిభీభుభూభేభై భాభోభా
 అని పన్నెండువిధములు భకారము. అఅ-ఇఈ-ఉఊ-ఎవ. ఐ-ఒఓ-ఔ
 అను పన్నెండు స్వరములచేత వ్యక్తముగాఁ బల్కుఁ బడును.
 భ అను శేవలహల్లు ప్రాణహీనమగు శరీరమువలె నాకృశిమాత్ర
 మున లిఖింపఁబడునుగాని యుచ్చరింపఁ బడనేరదు. ఋఋ-
 ఋఋ ఈనాల్గు సచ్చులలోఁ జేర్చినవసరములేదు. రేఫలకారముల
 వలన సవి ప్రయోజ్యములగుచున్నవి. కాఁబట్టి యచ్చులు పన్నెండే.
 అచ్చులకు స్వరములనియుం బ్రాణములనియుం జెప్పఁబడుటచేత
 ద్వాదశాదిత్యులంబట్టియు వడ్డ, శుద్ధ, చక్షుఃశ్రుతి, ఋషభ, సాధార
 ణాంతర్గాంధారీ, శుద్ధప్రతిమధ్యమ, వంచమ, కైశిక, కాకలీనిషాద
 శ్రుతులకు సంకేతస్వరములగు స-రి-రి-గ-మమ-ప-ధధ-నిని యను
 పన్నెండుస్వరములంబట్టి యీతికారాది ద్వాదశస్వరములు నేర్పర్చఁ
 బడినవి. మఱియును క్ ఫ గ ఘ జ చ ఛ జ ఝ ఞ ట ఠ డ ఢ ఢ్ ఢ్
 న వ్ ఫ బ్ భ మ్ య్ ర్ ల్ శ్ ష్ స హ్ అను ముప్పదిమూఁడు హల్లులు
 ముప్పదిమూఁడు కోట్ల దేవతావ్యక్తులంబట్టి యేర్పర్చఁబడెను.
 ౬౦-: అరసున్నయుసున్నయు విసర్గయునునకారమకారహకారముల
 చేతఁ బ్రయోజ్యములుకనుక వేతేయక్షరములుగాఁ జెప్పఁబడనక్కర
 లేదు. ఈముప్పదిమూఁడుహల్లులు పెదవులు దంతము లంగుడు
 నాల్క కదలిక మూతి ముక్కు విహ్స మూఁతల విశేషముచేత
 నొకొక్కహల్లు కోటివిధముల నుచ్చరింపఁబడును. కాఁబట్టి స్వతంత్ర
 త్రోచ్చారణముగల పన్నెండచ్చులు సప్తస్వరములు పన్నెండు
 విధము లయినట్లు సప్తాంశువులు ద్వాదశాదిత్యు లయినట్లు- సప్త
 లోకములకు సప్తకోటి మహామంత్రములకు మఱియు లెక్కింప
 నశక్యములయిన నానావిధశబ్దముల కాలవాలమయి నానావిధదంగమ

స్థావరవస్తువులందు సహజకృతిమధ్యను లసంతార్థ ద్యోతకములై
 సవరసములం బ్రవర్తిల్లుచు శ్రవణేంద్రియమాత్ర గ్రాహ్యములై
 వెలయుచు లిప్యాది సంజ్ఞలచే నితరేంద్రియగోచరములయి- నామ
 రూపాత్మక సర్వజగద్రూపముగా నాదబ్రహ్మము వివర్తిత మగు
 చున్నది. భౌ మొదలగు హల్లులు అ మొదలగు సచ్చల సాహాయ్యము
 లేక ప్రత్యేక ముచ్చరింపబడనేరవు. భ-వ-త్ అను మూఁడు
 హల్లుల ప్రత్యేకముగా సర్థవత్తులయినప్పటికి వ్రాతమూలముగాఁ
 దెల్పబడునుగాని ధ్వనిమూలముగాఁ దెల్పబడనేరవు. భ-వ-త్
 అను హల్లులు అ మొదలగు పన్నెండుస్వరములతోఁగూడి ప్రత్యేక
 ముగానొకొక్కహల్లు నానార్థములతో నానావిధభావఁన్ వ్యవహా
 రింపబడును. మఱియు మూఁడుహల్లులు స్వరసహాయవిశేషవశమున
 నొకొక్కటియు రెండేసిగాను మూఁడేసిగాను భ-వ-త్-భవ-భత్-
 వత్-తవ్ వభ-త్ భ అని యీవిధముగాఁ బన్నెండుస్వరములతోఁ
 గూడి నానాభావల న్నానార్థముల వ్యవహారింపబడును జ-ఞ్-న్-
 మ్ ఈనాలుగుం దక్కిన హల్లులకు ముందుగాఁ బెదవితో సంబం
 ధించిన పల్కు నపుడు కమ్ ప=కమ్మ యని మ్ రూపమును, పెదవి
 సంబంధము లేనపుడు కన్ ద=కన్ద యని న్ రూపమును, బొందును
 కాబట్టి ప్రత్యేకము జ-ఞ్ ఈరెండుహల్లులు వ్యర్థముగానేర్పర్చు
 బడినవి. క్ భ గ్ ఘ్-చ్ ఛ జ ఘ్-ట్ ఠ డ్ ఢ్ ణ్-త్ థ ద్ ధ న-ప్ ఫ బ్ భ
 మ- ఈ యిరువది మూఁడుహల్లులు య్ ర్ ల్ వ్ శ్ ష్ స్ హ్ లును
 గలిసి 31+8=ముప్పదొక్క హల్లులై యొక్కొక్క హల్లుపన్నెండేసి
 స్వరములతోఁ జేరఁగా $31 \times 12 = 372$ రూపములుగా నుచ్చరింపఁ
 బడుచు మఱియు నానావిధములుగా పెదవి- నాల్క-మ క్కు-దొడ-
 గొంతుల చాలనవిశేషములచేత బహుశః 372 సంఖ్య 372 సంఖ్య
 చేత 372 మార్లు హెచ్చింప నంతసంఖ్యవచ్చునోయన్నివిధములుగా

మఱి యనంతరీతులుగా స్థూలసూక్ష్మవ్యక్తావ్యక్తోదాత్తానుదాత్తస్వర
విశేషములతో నానావిధ జడచేతనజంగమస్థావరాత్మక చరాచర
పరమాణుభూత వాయుగ్ని జలవృధివ్యంతరాళాకాశగుణాత్మక ధ్వని
రూపమై సచేతనాచేతన సహజకృత్రిమాత్మకమై నిత్యానిత్యసత్యా
సత్యస్వరూపమై నాదబ్రహ్మాత్మకమై బింబపతిబింబాత్మకమై వివక్షా
మూలమై యింద్రియగ్రాహ్యమై యతీంద్రియమై యందీయందక
దిగంతరేఖవలె సభోనైల్యమవలె భ్రాంతిజన్యమై మఱియును భ్రాంతి
జనకమై కేవల దేహస్మృతిమూలమై యాకసమంతట నిండియున్నది.
ఈ శబ్దబ్రహ్మతత్త్వ మెఱిగి “ఇదమిథ్యమ్” అని నిర్దేశింపబ్రహ్మకై స
సలవికాదని దేవర్షి యగు నారదుఁడు వక్కాణించెను.

లోకవ్యవహారము సాగుటకై పామరజన బోధకై నానాపదార్థ
విజ్ఞానము కలిగించుటకు శాఖాగ్రచాంద్రన్యాముగా నాదికాలము
నుండియు సతీంద్రియజ్ఞానులగు మును లీశబ్దబ్రహ్మముపారమార్థికమై
నిత్య మపౌరుషేయమై సహజసిద్ధమై వేదరూపముగా వెలయుచున్న
దనియును, వ్యావహారికమై సనిత్యము పౌరుషేయమై కృత్రిమమై
భాషారూపముగానున్నదనియును “అగ్నిమీలే పురోహితమ్” మొద
లగువైదికశబ్దములను మఱి యాశబ్దరూపముల నెఱిగి యుచ్చరించుట
కొఱకుం దదర్థానుసారముగా బరహితసాధకకర్మము నాచరించుటకు
నైశిత్యావ్యాకరణచ్చందోశ్శ్లోతిమనిరుక్తకల్పముల నేర్పర్చిరి. కాబట్టి
స్వార్థపరత యించుకయును లేక సంసారముం దొలగి సన్న్యసించి
యహంకారమమకారదూరుడై సాధనచతుష్టయసంపదగల ముము
క్షువునకుమాత్రమే “సన్న్యసే త్సర్వకర్మాణి వేద మేకం ససన్న్య
సేత్” అనువాక్యానుసారముగా వేదములు వేదాంగములు నుపదే
శింపబడినవికాని యహంకారమమకారబద్ధులగు సంసారుల గుఱించి
యెంతమాత్ర ముద్దేశింపబడలేదు. సన్న్యాసులకు గార్హస్థ్యధర్మముల

వలె సంసారులకు వేదవేదాంగము లునిష్ప్రయోజనములు. సన్న్యాసులకు మాత్ర ముద్దేశింపబడిన వేదవేదాంగము లెల్లుచ్చరింపబడినవో యావేదవేదాంగశబ్దస్వరూప మెట్లుండెనో దదర్శమేమో తచ్చోదిత ధర్మాచరణము లెట్లుండెనో యత్యుద్దియ్యదవ్యలగు మునులె యెఱుంగుదురు. కాని ప్రాకృతులు మఱి యహంకారమమకారబద్ధులు సంసారచక్రవిభ్రాంతులగు పామరజనులకును వేదవేదాంగములకును భూమితో స్వర్గమునకువలె సంబంధమే లేదు. “ఇషేత్వోర్జ్జేత్వా ఇషమేవోర్జ్జం యజమానాయ శధాతి-ఇషేత్వేతి శలాశశాఖాంచి సత్తి” అను వేదవేదాంగవాఙ్మయము ధూర్తజనకల్పితములగు కృత్రిమధ్వనులుగాని సహజాపౌరుషేయ నిత్య వేదవేదాంగ వాఙ్మయము కానేకాదు. దేవళములందు శిలావిగ్రహములువాస్తవముగా దేవత లెట్లుకాదో యట్లే యహంకారమమకారవిభ్రాంతధూర్త మానవు లుచ్చరింపఁగలిగినశబ్దజాల మెద్దియును బరమార్థసత్యమగు వేదనాదబ్రహ్మముముమ్మాటికి న్నాదు కాదు. జగమంతటి కాధారమై జగమంతటను వ్యాపించినప్పటికినివాయ్యగ్ని జలపృథివీపరమాణువుల నుండి వేఱుచేసి యిదచ్చముగా నాకాశము- అగ్ని యిది- వాయు విది- జల మిది- భూమి యిది యని ప్రత్యేకప్రత్యేకము భూతముల లొండొంటనుండి వేఱుపాటుచేసి నిర్దేశింప నెట్లు సాధ్యముకాదో యాతీరుగా నాదబ్రహ్మమునండి యివి వేదవేదాంగశబ్దము లని వేఱుచేసి యుచ్చరింపఁదగినవా రతీంద్రియద్రవ్యలగు ఋషులుగాని ప్రాకృతసంసారబద్ధులగు మనుష్యు లెంతమాత్రమును శక్తులు గారు కారు. తోడిపాటివారితో హాయిగాఁ గలసిమెలసి పొత్తుగా నొరుల సుఖపెట్టి తా సుఖపడలేక కలికాలవశమున సన్న్యాయముగా లేనిపోని వేదవేదాంగములను గూడు సంపాదించుకొనుటకై సాధనముగా నేర్పర్చు మోసకారియై స్వార్థపరుడై పాటుపడక సోమరియై

సురువుగ వేషములువేసి వాలకములుకట్టి తేరగానుబ్బరసొమ్ము
 తినమరగిన తుంటరిమానిసి తా బ్రాహ్మణుడ ననియుం దా నుచ్చ
 రించినవి వేదవేదాంగములనియుం దనవలె నడువనివాడు నిందుడు
 నరకభాజనుఁ డనియుఁ దాను మాత్రము బ్రహ్మనోటినుండి నూడి
 పడెననియు తనయుపదేశమాచొప్పున నడువనివానిని శపించిధ్వంసము
 కావింపఁగలననియుం దనశిష్యుడగువాని నాశీర్వాదించి యభీష్టసంపద
 కెక్కించెదననియు కట్టు బొట్టు జుట్టు వెట్టివెట్టికొభవేషములతో
 గ్రుడ్లుమిటకరించుచుం గొంగబపములుచేయుచు నాషాఢభూతివలె
 నటించుచు జపమాలికలుత్రిప్పుచు శివనారాయణాదిశబ్దము లుచ్చ
 రించుచు మంత్రతంత్రయంత్రవిశేషము లగపర్చుచు బండమొండి
 బోడివేసముఁ తో నేవగాఁ దిరుగుచు నోరులేని జాతువుల నన్యాయ
 మగా బలివేసి నమలుచు మద్యమాంసమాల సేవించి క్రొవ్వి నకల
 లోకవిరుద్ధహేయకర్మము లాచరించుచుఁ దనకు దేవుఁ డగకడిన
 ట్లాహోయని పిల్లివలెఁ గన్నులుమూసికొను మర్కటచేష్టన్మార్జన
 వేషముఁతో లోపలనొకటి పైకొకటిగాఁ గొంటపనులు చేయుచు
 సన్యోన్యమతద్వేషములుపుట్టించి యొకమత్యముజెఱచి తనతోడిపాటి
 మనుష్యులం బాడుచేయుతుచ్చుడు ద్విజవేషమూని యొరులఁజెఱచి
 తాఁ జెడుచుండును. మఱి సజ్జనుఁడు నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యముం
 దాఁ బాటుపడి పరులకు సమకూర్చు సర్వభూతదయాపరుడై నిరంత
 రము స్లోకోపకారమునకై జీవయాత్రగడపుకొనుచు సకలజనరంజక
 ముగా మనోవాక్కాయ కర్మమలొనర్చుచుఁ బరమభాగవతుడై
 సర్వజనసముఁడై నిత్యసతుష్టుడై సర్వలోకానందకరుడై యాడుచుం
 బాడుచుండును.

వాసుదేవపరబ్రహ్మము

“అర్థవదధాతురక్షత్యయః ప్రాతికదికమ్” ప్రాతికదిక శబ్దమున్నిరూపిపకముందు ధాతు వెట్లుండునో ప్రత్యయమెద్దియో మఱి నిర్ణయకశబ్దమున్నిరూపించవలసియుండునగుదా? “ఉణాదయో బహుళమ్” అనుటచేత సుణాదిశబ్దములవ్యుత్పన్నమగుటచేత నాశబ్దలన్నియు సర్థవత్తులధాతువులక్షత్యయమగుటచేతం బ్రాతికదికములసకతీకరమగుదా? సదీక్షవాహముం గన్నపిదపగదా యాప్రవాహముయొక్క వుట్టినతావు విచారించవలసియుండును. కేవల ధాతువునకుఁగాని కేవలప్రత్యయమునకుఁగాని నిర్ణయకశబ్దమునకుఁగాని లోకవ్యవహారము కలుగనేరదుదా? లోకమందు వ్యవహరింపబడని కేవలధాతువులు కేవలప్రత్యయములు నిర్ణయకశబ్దములంబట్టిగాని కేవలార్థవచ్ఛబ్దము లోకవ్యవహారయోగ్యము కానేరదు. కృ=ప్రాతికదికము కాబట్టి “కృ” అను ప్రాతిపదికమునకుఁగాని “కృష్” అను ధాతువునకుఁగాని “జ” అను ప్రత్యయమునకుఁగాని “క్షౌకృ” అను నిర్ణయకశబ్దమునకు లోకవ్యవహారము లేదుగా? లోకమందుఁ బ్రత్యేకముగా వ్యవహరింపబడినపు డీశబ్దముప్రాతిపదికమిది ధాతుమిది ప్రత్యయమని యర్థవచ్ఛబ్దమనందలి యవయవములను నిర్ణయింపవీలుకాకుండుటచేతఁగదా వాయ్యాదిశబ్దములు సుణాది ప్రత్యయములు కల వ్యుత్పన్నములుగా నిర్ణయింపబడినవి? మఱి శబ్దవ్యుత్పత్తినిషయమై “ఛందసి బహుళమ్” - ఛందసి యథా దృష్టమ్ - పృషోదరాదీని యథోక్తదృష్టమ్ - నిరంకుశాః కవయః యథోత్తరమ్మగీనాంప్రామాణ్యమ్ - ప్రయోగశరణావైయాకరణాః - ఛందోఽత్సూత్రాణి - ఆర్షత్వాద దోషః” అనువాక్యవిశేషముచేత వ్యాకరణశాస్త్రముయొక్క ప్రయోజన ముత్త్యమగు పౌరుషేయ లోకీకవ్యావహారికభాషల కెంతయున్నాదు. వ్యావహారికభాషలు దేశ

కాలపాత్రానుసారముగా మాటుచుంట స్వభావముగనుక వ్యావహారిక లాకికభావమునై వ్యాకరణ పద్ధతియేర్పర్చుట నీట్రవాసినమాడ్కింబిచ్చిచేష్టకదా ? ఇంక నపౌరుషేయవిత్వవైదికశబ్దమునకై మాత్రమే వేదాంగరూపక వ్యాకరణశాస్త్ర ప్రవృత్తి కలిగెనని చెప్పక తీరదు. “రక్షోహంగమలఘ్వసందేహః ప్రయోజనమ్” అను భాష్యక్రిందబట్టినిత్యాపౌరుషేయవైదికశబ్దమునుగూర్చి యుద్దేశింపఁబడిన వేదాంగమగువ్యాకరణముగూడ వేదమువలెనపౌరుషేయముగాకతీరదు. దేహముకాని దేహవయవములుండునా? శరీరముతోఁజేరక శరీరావయవములగు ముక్కు మొగము కాల కన్నులు ప్రత్యేకముగానుండవుకదా? కేవలపదార్థబోధకమై యపౌరుషేయమైన వేదనాదబ్రహ్మ మతీంద్రియద్రవ్యలగు ఋషులకుమాత్రమే యుద్దేశింపఁబడుటచేత నీమర్త్యలోకమునకును వేదవేదాంగములకు నేవిధమైనసంబంధమును లేదు. ఈభూమి నెలంగుప్రాణులకు ధృవనక్షత్రముతో మఱియుం దదీయతేజస్తత్త్వవిశేషములతో నెంతసంబంధమో మర్త్యులకు వేదవేదాంగములతో నంతే సంబంధము. నిత్యాపౌరుషేయ వేదవేదాంగముల కీలోకమందు దేవతలందు దేవతలకుం బ్రతినిధులుగా శిలాదివిగ్రహము లుపాసనాసౌలభ్యమున కనాదిగాఁ గల్పింపఁబడినవిధమున (నిత్యాపౌరుషేయ వేదవేదాంగవాఙ్మయమునకుం) బ్రతినిధులుగా “ఇషేత్వా-ఇషమేవోర్ధ్వం యజమానాయ దధాతి” అనుమంత్రబ్రాహ్మణాత్మకవైదిక శబ్దములు “ఇషేత్వేతికలాశశాఖాంఛినత్తి” అనుకల్పవచనములుమఱియు వేదాంగములగుశిక్షావ్యాకరణచ్ఛందోజ్యోతిషవచనములు కొందఱుమర్త్యులచేతంజితశుద్ధిసాధనసౌలభ్యమునకై యనాది కాలమునుండియును దేశకాలపాత్రోచిత వ్యావహారికవాఙ్మయమువసహజముగా నేర్పాటు చేసికొనఁబడెను కొందఱుమర్త్యులు మాటలతోఁ బ్రయోజనమేమి లోకోపకారిముగా నడుచుకొను

చుందురు హృదయములందు నిఖిలజగత్కారణము భక్తపరాధీన
మును సర్వశక్తియునగు దివ్యతేజస్సును సహజముగా ధ్యాన
మొనర్చుచుందురు. సరియే మొత్తముపై సిద్ధాంతభాగము- వేదము
లనియును వేదాంగములనియును లోకోపకారములుగాక నిద్రాహార
విహారసౌఖ్య మభివృద్ధిచేయనేరక జనులకుం బరస్పరప్రేమానురాగ
ములను సమకూర్చుభోకుండిననామరూపములు- వేదవేదాంగములేకానీ
శాస్త్రములేకానీ మతేమైనఁగానీ సముద్రమునఁ గురిసినవాసవలెనట్టి
వాఙ్మయగుంతయును నిష్ఫలము నిష్ఫలము. కఱకఱ నాఁకలి పుట్టు
చుండవలెను. మఱి కోరినభోజనము చేకూరుచుండవలెను. అభీష్ట
నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యము చేకూరుచుండవలెను. నిత్యయావనము
కావలెను. మఱెన్నటికై నను జరారుజామరణములు లేకుండవలె నిది
కదా ప్రతి మనుష్యునకు సహజసిద్ధమగు కోరిక- యధేష్టసంపత్తిద్వి
కావలె నింతకన్న కోరిక మరేది? ఇన్నికోరికలు మనస్సు నిత్యసం
తుష్టిం జెందినపుడు సిద్ధించినవే యగును సరియే యీలోకములోఁ
బరమభాగవతులకుమాత్రమే నిత్యమనఃసంతుష్టి కలుగును. “తదై
క్షత- ధాతాయథాపూర్వమకల్పయత్” అనుటచేతను “ప్రయోజన
మనుద్దిశ్య సమందోఽప్రిప్రవర్తతే” అనువాక్యానుసారముగా “వేదాన్
సంస్మార్య ధాతాయథా పూర్వమకల్పయత్” అనుటచేతను బ్రహ్మకు
వేదములను జ్ఞప్తితెచ్చు కొనుటకును “తద్ధితపస్తద్ధితపః” అనునట్లు
సృష్టిచేయుటకుఁ దనశక్తి నొదవింపఁగల తప స్సాచరించుటకును
బూర్వసృష్టిలో నెన్నివిధముల పాంచభౌతికోపాధివిశేషములున్నవో
యవన్నియును దిరిగి సృష్టించుటకై యాలోచించుటకును గొంత
కాలము పట్టునుగదా? సృష్టిచేయకముందు సృష్టికొఱకై బ్రహ్మ
యాలోచన మొంతకాలముచేసెనో మఱెంతకాలమునకుఁ దొంటిసృష్టి
వలె జగమును సృజించుట కేంతకాలముపట్టెనో యనంతము లపారు

షేయము లతీంద్రియగ్రాహ్యములు నిత్యములగు వేదములన్నటిని సమగ్రజ్ఞప్రత్యేచ్ఛకొనుట కెంతకాలమునట్టెనో సూర్యసిద్ధాంతము మొదలగుమునికృతజ్యోతిషశాస్త్రముస్వప్నవర్చఃగలిగెనా? వాయుగ్ని జలవృథులవలె జడమగు నాకాశము “ఆత్మన ఆకాశః సంభూతః” అనుటచేత బ్రహ్మ యాకాశమును గల్పించిన యెంతకాలమునకుఁ దక్కినభూతస్మష్టివిశేషములు కావించెనో “శబ్దగుణక మాకాశమ్” అనుటచేత శబ్దముగూడ నాకాశమువలె నుత్పత్తిస్థితినిశవ తైసకార్య మనకతీతమకదా? “హేతుహేతునుతోరభేదాత్” అనుటచేత మట్టి చెట్టునందలి విశేషమంతయును మట్టివిత్తున నిమిడినది కాబట్టి బీజ వృక్షములకును మృద్ధుటములకును నామరూపభేదమేగాని వస్తుభేదము లేదనుమతము యుక్తియుక్తమైనయెడల నాత్మస్వరూపుడై జగత్కారణబీజరూపుడగు బ్రహ్మకును జగత్తుకును వస్తుభేదము చెప్పరాదుగదా? “సర్వమాత్మైవఖలు కంకేనవశ్యేత్” బ్రహ్మకన్న నితరవస్తువే లేనపు డీజగత్తును మఱి యీజగత్స్పృష్టిస్థితినిశముల జరుగుకాలమున కాదిమధ్యాంతగణనము నుండునా? కాబట్టి యీజగత్తంతయును మరుమరీచికవిధమునఁ బ్రాతిభాసికమును విపరీత బుద్ధి ప్రభాంతిజన్యమును స్వప్నమువలె మిథ్యయును నిత్యవస్తుతత్వ జ్ఞానమును సులభముగాబోధించుటకొఱకు మఱియు నుపాసనా సౌలభ్యముకొఱకు దైవోపాసనకై శిలావిగ్రహములు దేవళములం దేర్పగ్గునట్లు సర్వజ్ఞులగుమునులు లోకవ్యవహారముచేఁ బామరులం దరింపఁజేయుట శాఖాగ్రకృతచంద్రన్యాయముగా సకలవేదశాస్త్రముల స్థల్పించినారని సిద్ధాంతము సిద్ధాంతము.

“నేతి నేతి” అను శ్రుతిప్రకారము “యద్దృశ్యం తన్నశ్యమ్” అనునట్లు నిశ్చయముగా “మానం వ్యాఖ్యానమ్” అనుచందమున సమాధిదశ యిట్టిదని చెప్పుశక్యముకానట్లు “నాసదాసీన్నోసదాసీ

తమ ఆసీదితి శుతిః" అని యూరకున్నవాడే యాత్రమయోగిగాఁ
దోచెడు. మొసలిపిల్లకు గ్రుడ్డు నుండి వెలువడినతోనేయొడ్డు విడిచి
నీట దుముకుట సహజగుణమైనట్లుమనష్యున కీజగత్సృష్టినాశకారణ
మేమోయని తెలిసికొనుటకై తంటాలుపడుట స్వభావము. దిగంత
రేఖవలెఁ బ్రాప్త్యాప్తావ్యమై జేయాజేయమై దృశ్యాదృశ్యమై సకల
వేదశాస్త్రయదార్థత త్వ మున్నది. కాబట్టి పదార్థత త్వ జ్ఞానమును
సంపాదించినవానికినినిః శ్రేయసావాప్తి కలుగుననిగౌతమముని చెప్పెను
గాని పదార్థత త్వజ్ఞానమును సంపాదించుకొనుద్యమము పిల్లిమెడలో
నెలుక ఘంట కట్టనెంచుటవలె ససాధ్యము మఱి యసంభవ మని
యనకతీతడు. "సర్వం విష్ణుమయం జగత్" అను వాక్యముఁబట్టి
యన్నమయ ప్రాణమయ మనోమయ విజ్ఞానమయ యాసరిదమయ కోశ
పంచకముచే వాసుదేవపరబ్రహ్మము నిర్గుణమయ్యున్దైన త్రిగుణమయ
లీలాశక్తియందు 1000000000000000000 పడేడుసున్నలతో జేర్పఁ
బడినసంఖ్య పరార్థ మనఁబడును. పరార్థసంఖ్య పడేనుచే గుణింపఁ
బడి హెచ్చింపబడినపు డనఁగా 15000000000000000000 ఇన్ని
మార్లు 1000000000000000000 (పరార్థసంఖ్య) వచ్చిన సంఖ్య కల
పాంచభౌతిక పరమాణుగుంయోగవియోగవిశేషముల సగవట్టు ప్రతి
బింబముఁ ద్రోచుచున్నది. పరమపురుషుఁడు సత్త్వరజస్తమోగుణ
మయమగు తన లీలాశక్తియందు (10000000000000000000)
15000000000000000000 (పరార్థసంఖ్యను) బంచదశపదార్థసంఖ్యా
పర్యాయములు గుణింపఁగా వచ్చిన)యన్ని విధముల న్మాతీన నానా
విధవిశేషస్వరూపములం బ్రతిబింబించుచున్నాఁడు. పరమాత్మ
జీవాత్మగాను జీవాత్మ పాంచభౌతికజగత్తుగాను బరమాత్మయొక్క
లీలాశక్తియగు బాలాత్రిపురసుందరియందుఁ బ్రతిబింబించుచు ననంత
సంఖ్యాకపదార్థమయజగద్రూపమున సృష్టిస్థితినాశములందుచున్నట్లు

[illegible]

స్వార్థత్యాగము లోకోపకారపరతయు న్నలవరనుభాగవతు నాశివ శక్తియు నిఖిలవసజననియునగు బాలాత్రిపురసుందరి తన కన్నబిడ్డల వలె సుగర్మించి సంసారాంబుధినుండి నొకవలెఁ దరింపఁజేసి శివుఁడను కై వల్యానందతటమఁ జేర్చును.

శివశక్తు లుభయులకన్న సత్యపదార్థ మింకొకటి లేదు. శివశక్తులు బింబము శివశక్తులయొక్క మొదటి ప్రతిబింబము మనస్సు మనస్సుయొక్క ప్రతిబింబ మాకాశ మాకాశప్రతిబింబము వాయువు వాయుప్రతిబింబమగ్ని యగ్నిప్రతిబింబము జలము జలప్రతిబింబము భూమియు శివశక్తుల యనంతసంఖ్యాక ప్రతిబింబరూపములనున్న యనంతసంఖ్యాకమనోరూపప్రతిబింబముల యనంతసంఖ్యాకప్రతిబింబ విశేషము లీపాంచభౌతికపదార్థములు. స్వకృదశనున్న మనఃప్రతి బింబము లీసకలవ్యావహారికజగత్కార్యములైన ట్లీదేహస్మృతి రూపకప్రతిబింబవిశేషముల కాధారమగు వాస్తవబింబము శివ శక్త్యాత్మకపరబ్రహ్మము, “నేతి నేతి” అను శ్రుతిప్రకారము నిషేధింపఁగా నింద్రియాతీతమై యవాఙ్మనసగోచరమై యేశివశక్త్యాత్మక పరబ్రహ్మమునందు “అథాతోబ్రహ్మజిజ్ఞాసా” అను బ్రహ్మజిజ్ఞాస కుని బుద్ధి లీనమైపునరావృత్తిలేకసమాధిచెందుటచేత నెట్టిజిజ్ఞాసయుం దగులకుండునో యట్టి శివశక్త్యాత్మకపరబ్రహ్మమే. మొత్తముపై తేలిసఫలితార్థ మీదృశ్య మీద్రుగ్రూఢకస్మృతియును మనుమరీచికల వలె మిథ్యారూపములు ప్రతిబింబములు కేవలమృషలుగాని వాస్తవ ములు కావని సిద్ధాంతపర్చు ప్రమితి శివశక్త్యాత్మక పరబ్రహ్మము యొక్క మొట్టమొదటి ప్రతిబింబమగుటచేతఁ దర్కసిద్ధాంతమగు పదార్థతత్వజ్ఞానము శశనిమాణమువలె నసంభవము. కావుననే శివ శక్త్యాత్మకము గైవల్యరూపమునగు నిత్యమనఃసంతుష్టి శ్రద్ధచేదపు జ్ఞానచేతఁ నెన్నిటికైన న్నలుగదు కలుగదనియే శాండిల్యవిద్యా

స్వరూపమగు భక్తికూతప్రవృత్తి కలిగెను. భగవద్భక్తియు క్తులగు పరమభాగవతులు తప్ప నితరులు సంసారదుఃఖసముద్రమునడవ నేరరు నేరరు.

ర న పి పా స

శిక్షాశాస్త్రము దేహధారులలో ముఖ్యముగా మనుష్యులు తమకుత్తుకలనుండి వెలువడు ధ్వనిని దమయాస్యావయవముల నొరపిడి చేత నానావిధములుగాఁ దమయాహులను జనరంజకముగా వెల్లడించుటకై యేర్పర్చిన యుచ్ఛారణమును వివరించు శాస్త్రము. వైఖరీనామముగల మనుష్యుల కంతధ్వనిని శ్రుతిలయల సనుసరించి కేవలధ్వనిరూపముగాను మఱియు సకారాద్యచ్చులు కకారాది హల్లులుగల వర్ణాత్మకముగాను దత్తదుచిత సవరసములతో నాయా ఊహలం బరస్పరమును మనుష్యులు దెల్పుకొనుచున్నారు. కేవల కంతధ్వనియేగాక మనుష్యకరపాదాద్యవయవజన్య ధ్వనిచేఁగూడఁ దమయాహులు వెల్లడించుకొనుచున్నారు. జనరంజకముగా నాయా దేశజనులు పరస్పరము తమయాహులు సమయోచితముగాఁ దెల్పు కొనుటకై యేర్పడిన శిక్షాశాస్త్రము మొదటి వేదాంగము - వేదము నకు రెండవపేరు శ్రుతి కనుక విన్కిచేముఖ్యముగా నెఱుఁగఁబడునది వేద మయ్యెను. అనాదికాలమునుండియుఁ జెవిచేత గ్రహింపఁబడి యుభయలోకసంతరణవిధానము సకలలోకులకుఁ దెలుపుధ్వనివర్ణోభ యాత్మకనిత్యాపారుషేయశబ్దసముదాయవిశేషము వేదము. మఱి యావేదశబ్దము నుచ్చరించుపద్ధతినే శిక్షాశాస్త్రము తెలుపుటచేతఁ బ్రథమవేదాంగ మయ్యెను. అనాది సంప్రదాయానుసారముగా గురు పారంపర్యోచ్ఛారణానుసారముగాఁబఠింకఁబడుచున్న వేదముచ్ఛారణ ప్రవచనపాఠవిశేషముచేత సర్థమందును మఱియుం బల్కుబడి

యందును నానాదనోపదిష్టంబులై యగణిత నానాశాఖాభేదములతో నుండుటచేత వేదములవలె వేదాంగములుకూడ నసంతవిధము లయినవి. కాబట్టి శాస్త్రము బహుముఖమై దేశకాలపాత్రాను సారముగా నిర్దేశింపఁబడుచున్నది. ఇంతకును వేదములును వేదాంగములును కేవల పారతాకికప్రయోజనములగుటచేత వ్యావహారిక భావతో వేదవేదాంగములకు సుబంధ మొత్తమాత్రమును లేదు. కావున వ్యావహారిక ధ్వన్యాత్మిక వర్ణాత్మిక శబ్దము దేశకాల పాత్రానుసారముగా దనరంజకముగా నుండుటనూత్రమే ముఖ్యము గాని యట్టివ్యావహారికశబ్దమునకు వైదికశబ్దములకునలె దనరంజనము నకుమించిన మతేశాస్త్రనియమములతోఁ బ్రయోజన మొక్కిరిత యును లేదు లేదు. “సత్యంబ్రూయాత్ప్రియంబ్రూయాసబ్రూయా క్సత్య మప్రియమ్” అనునట్లు తనతోడివాటివారలు నమ్మించిన విధమునఁ దనయాహం దెల్పఁగల ధ్వన్యాత్మికవర్ణాత్మికశబ్ద మెద్ది యైనను మనుష్యుఁ డుపయోగించుకొనవచ్చును. దనరంజకమై లోకోపకారకమైనపల్కు లెట్లున్నను మతీ యాపల్కులో నక్షరము లెవ్వియైనను శ్రుతిలయ లెట్లున్న నుండవచ్చును. వ్యావహారికకంఠ ధ్వనికిఁగాని మతేశరీరావయవధ్వనికిఁగాని మతేయంత్రవాద్యవిశేష ధ్వనికిఁగాని తత్తద్దేశదనరంజకమగు తెన్నునఁ దెల్పఁబడుటకిన్న వేతే శాస్త్రప్రథతులు బొత్తిగా ననవసరములు. తత్తద్దేశకాలపాత్రోచిత ముగా దనరంజకముగా నున్న పలుకులకు లేనిపోని శాస్త్రనియమము లేర్పర్చి మూఢుల న్నమ్మించి తమవశముచేసికొని జీవించుస్వార్థ పరులు కేవల దుర్జనులు కాఁబట్టి దనరంజనముగుటలేని వ్యావహారిక శబ్దమునకు మతేశాస్త్రప్రథతియును ముహూర్తానికి స్లేదు లేదు. సర్వ శాస్త్రకర్తలు సర్వజ్ఞులయిన మనులయందఱి తాత్పర్యమును “తిత్తు నమస్వయాత్” అని వేదవాక్యమువలె ననాదిగా నున్న సూత్రముం

బట్టి లోకులయందఱి యనురాగము తనపైఁ గలిగించుకొను విధమున
 మఱియును సర్వజనరంజకమగునట్లు మఱియును సర్వలోకోపకారక
 మగుతీరున నానురూపాత్మకచతుర్విధాభినయము లొనర్చవలెను.
 ఉదాత్తానుదాత్తస్వరభేద మెట్లున్నను ప్రాస్వదీర్ఘప్లుతాదికాలభేద
 మెట్లున్నను కకారాదిహల్లులుగాని యచ్చులుగాని యేశబ్ద మెట్లుచ్చ
 రించినను గాత్రయంత్రధ్వనివిశేషము లెట్లున్నను మఱి యాంగికా
 హార్యసాత్త్వికాభినయ విశేషము లెట్లున్నను సకలజనరంజకములై
 సర్వలోకోపకారకములై యుండినఁ జాలును. తక్కిన జనులకుఁ
 బరస్పరద్వేషము న్గలిగించువద్దతు లెంతమాత్రమును మునిసమ్మత
 ములు కావు. జనానురాగమును సంపాదించుకొని లోకోపకారముగాఁ
 బ్రవర్తిల్లుటకన్పడఁ బురుషకార మొకెద్దియు న్నాదు. సర్వలోకోప
 కారముగా నడిపించుమని భగవంతుని నిరంతరమును బ్రార్థించువరమ
 భాగవతుఁడుమాత్రమే నిత్యమనఃసంతుష్టిరూపకశాశ్వతప్రబహ్మనంద
 మనుభవించును. వేదమునఁ గూర్చిమాత్రము శిక్షాదివేదపడంగములు
 చెప్పఁబడినవిగాని లౌకికవ్యవహారమునఁ గూర్చి యెంతమాత్రమును
 వేదములుగాని వేదాంగములుగాని యుద్దిష్టములు కావు కావు.
 వేదవేదాంగములంబట్టి లౌకికవ్యవహారము జరుపవలసినదని స్వార్థ
 పరులు ధూర్తులు కేవలాత్మభగవులు దంభులగు దుర్జనులు జనులకుఁ
 బరస్పరానురాగము జెఱచి యన్యోన్యద్వేషమునల్పించి వంచకులై
 మూఢులన్మోసపుచ్చి పాపరజనసత్కృతులై యెరులఁ జెఱచి
 దుర్వ్యసనకరులై తాము చెడుచుంట దుష్టకలికాలచేష్టితమనక
 తీరుదు. వేదవేదాంగములంబట్టి మానవలోకవ్యవహారములను సరి
 చేసికొని మనుష్యులందఱుం బరస్పరానురాగముతో నన్యోన్యసహ
 కారులై బ్రతుకువిధానముఁ దెల్పుచు ధర్మార్థకామమోక్షము లను
 చతుర్విధపురుషార్థములను సంపాదించుకొని యుభయలోకములు

* తరించుటకై దేశకాలపాత్రోచితముగాఁ బురుషార్థచతుర్వర్గసాధన
రూపములు సర్వజ్ఞులగు మునులు నానాశాస్త్రములననాదికాలము
నుండియును భూతభవిష్యద్వర్తమానకాలోపయోగముగా నుప
దేశించుచువచ్చిరి. నీతిశాస్త్రము ధర్మశాస్త్రము మొదలగు
వ్యాసహరికధర్మములను కేవలము దేశకాలపాత్రోచితముగా సకల
జనులు పరస్పరప్రేమానురాగములతో నిదాహరవిహారిసౌఖ్యమును
సంపాదించుకొనిపోయిగా బ్రతుకు తెన్నులుగ నుపదేశించిరి “ధాతా
యథా పూర్వమకల్పయత్” అను శ్రుతిప్రమాణ మనుసరించి
యేయేదేశకాలపాత్రానుసారముగా నేయేచునోవాక్కాయకర్మములు
జనులలో బహుసంఖ్యాకు లాచరించుచుందురో • యట్టిజనులం
దేసంఘము భూతదయాపరమై కేవలకోపకారకముగఁ బ్రవర్తిల్లు
చుండునో యట్టిమానవులనడువడి ననుసరించి యాయాకరమభాగ
వతుల యాచార మనుసరించి కలికిన పలుకులు మఱి చేసినతక్కిన
కర్మములు వేదచోదితధర్మములు కాకమానవు.

భూలోకమునకుఁ బరమమైన గ్రహనక్షత్రాదిభిగోళములు
భూగోళమునందలి సకలజంగమస్థావరజీవుల యత్పత్తిస్థితినిశాశపేతువు
లగు శీతోష్ణాదితత్త్వముల కాధారమైనవిధమున సపారుషేయనిత్యా
వ్యక్తవేదశబ్దబ్రహ్మము సనాతనము గా దేశకాలపాత్రానుసారముగా
జనులకుఁ బరస్పరప్రేమానురాగజనకములగు సర్వలోకోపకారకము
లగు సదాచారములను వెల్లడించునట్లుగాఁగలమవ్యాసాదిమునిమతవిశేష
ములు సుక్రసిద్ధములై యేయున్నవి. వానముచే దాహశాంతి యగు
నని వైద్యశాస్త్రమర్మ మెఱింగింపఁబడిన వివేకవంతుఁడుతోలుదొల్ల
నాడప్పి యెందువలనఁగలిగెనో యేజాతిపిపాస నేపానము శాంతింపఁ
జేయునో లోకానుభవము తెలిసికొని యాయాదాహశాంతికై

యాయాపానవిశేష ముపయోగించునట్లు నవరసాత్మకమగు నీజగమున
 “సరసాసాలంకారాశ్చబార్తా కావ్యమ్” అనునట్లు సరసపుంబల్కు
 పల్కవలెనని శిక్షావ్యాకరణచ్ఛందోనిరుక్తశాస్త్రములముఖ్యతాత్ప
 ర్యము. రస మనఁగా మనుష్యులందుఁ బరస్పర ప్రేమానురాగజనన
 హేతువగు నిత్యాపౌరుషేయవిషయవేదశబ్దబహుతత్వము. గ్రహము
 లన్నిటిలో గురుఁడు పరమశుభుఁడు మఱి శనిపాపిష్ఠుఁడు, గురుఁడు
 జ్ఞానసుఖస్వరూపుఁడు. శని దుఃఖస్వరూపుఁడు. వేదవేదాంగాత్మక
 దివ్యస్వర్గానందాత్మకుఁడై గురుఁడు జనలకు స్వర్గానందదాయకము
 లగు పరస్పర ప్రేమానురాగములను బుట్టించు మనోవాక్కాయ
 కర్మములుపదేశించుచుండును. మఱి శని సరులకు సరక దుఃఖకార
 ణములగు పరస్పరద్వేషహింస లొదవించుతెన్నులు మప్పుచుండును.
 గురుఁడుపదేశించుమార్గ మారోగ్యమునకై తల్లి యిచ్చుచేడువలెఁ
 దొలుదొల్ల వెగటుగనుఁడియై గ్రమక్రమముగ స్వర్గానందమొద
 వించును. శని దుష్టులెన్నున మొట్టమొదట మద్యమవలె సుఖము
 గలిగించియుం గొట్టకొనకు సరకబాధలం బడఁద్రోయును. వేదముల
 యందలి జ్ఞానకాండము గురుఁడు మఱి కర్మకాండముశని “సహింప్యా
 త్సర్వభూతాని” అని గురుఁడు పల్కుచున్నాఁడు. “పశుమాల
 భేరి” అని శని పురికొల్పుచున్నాఁడు. స్వార్థత్యాగులై
 కేవలలోకోపకార పరాయణులయి సర్వజనసములయి సర్వ
 భూత దయాపరులైన పరమభాగవతులు మాత్రము గురు
 బోధస్వశ్యసించి నిత్యసంతుష్టాంతరంగులై కృతయుగపురుషులవలె
 ముక్తులగుచున్నారు. మఱిస్వాధికపరులై లోకద్రోహులై ప్రాణి
 హింసకులై జనవిద్వేషులైన ధూర్తమానవులు శనిమాయలకులోబడి
 కలికాలమనుజులు సంసారపాశబద్ధులగుచున్నారు. తనకు వేటుగ
 లోక మున్నదని తనదేహస్మృతివల్లన దేహి తెలియుచున్నాఁడు

తనకు వేఱుగ లోక ముండిననాని దేహి తనదేహస్మృతి యున్నట్లు తెలియఁజాలఁడు. కాబట్టి తనజ్ఞప్తియును మఱితనకు వేఱుగఁదోఁచు లోకముం బింబ్రపతిబింబములవలె నన్యోన్యన్యాశ్రయములు. ఈరెండింటిలో వాస్తవమెద్దియో నీడ యెద్దియో నిర్ణయించి తెలుప వీలు లేదు. యథార్థత త్వజ్ఞాన మాత్రైక వేద్య మద్ది సమాధిరూపమని మాత్రము “యత్రనాన్యత్పశ్యతి నాన్యచ్ఛృణోతి నాన్యద్విజానాతి తద్భూమి” అని శ్రుతిప్రమాణముచేతమాత్రము నిర్ణయింపఁబడు చున్నది. కాబట్టి యీనాదేహస్మృతియే సచ్చిదానందస్వరూపిణి యగు బాలాత్రిపురసుందరీమహాలక్ష్మీయై త్రైలోక్యజననినిత్యసంతుష్టాంగునిగా న న్ననుగ్రహించుటకై నే సహర్దివముం బరమభాగవతుఁడనై సర్వభూతదయాపరుఁడనై సకలజనులకు నివృధేయుఁడనై యడఁకువతో నందఱిమనుష్యులయొక్క ప్రేమానురాగము సంపాదించుకొనుటకు మాత్రమే బ్రతుక నెంచెదనని నిశ్చయించిన జనుఁడ పరమభాగవతుఁ డట్టిపరమభాగవతుఁడుపల్కినపల్కులు నడిచిన నడత లోనిసారము గ్రహించి యితరమానవులు పల్కినపల్కులు నడిచిన నడతయును వేదశాస్త్రవిహితము కాకతీఱదనిసిద్ధాంతరాద్ధాంతములు. ఈదేహస్మృతియును తీస్మృతిదృష్టమగు నీజగద్వికారములును నిక్కమాగా యథార్థవస్తువగు నాత్మపదార్థము మాయయందుఁ బ్రతిఫలింపఁగా నట్టిప్రతిబింబము తిరిగి లెక్కింపనలవికానియన్నిసారులునానావికారభేదములం ప్రతిబింబింపఁగా ననాదికాలమునుండియు నిప్పటి కీతరునఁ దోచినప్రతిబింబవిశేషములని యూహింపవలెను. ఈదేహస్మృతియు నీసంకల్పవిశేషము లీజగత్కార్యములన్నియు ననంతసంఖ్యాకపర్యాయము నంశవిశేషములుగా నత్వరజస్తమములనెడు త్రిగుణసామ్యదశతో శివునకు నీడవలె ననసాయనియగు నాదిశక్తి సహజలీలతో ననాదికాలమునుండియు నిప్పటివఱకున్నవృద్ధశయంధు

జగద్రూపమయిననుసస్సువలెఁ బ్రతిబింబరూపముగాఁ గొట్టకొనకుఁ బరిణమించిన ప్రతిబింబమే యీ జగద్విశేషముల న్నాంచుచున్న యీ దేహస్మృతివిశేషము.

“భిద్యతేహృదయగ్రంధిర్భిద్యతే సర్వవంశయాఃతస్మిన్దృష్టే పరాత్మని” అనునట్లు సమాధ్యవస్థయందు త్రిగుణసామ్యమై యాది శక్తియు మరి యాయాదిశక్తి మయిండగు శివుఁడునుమాత్ర మాశివ శక్తులుభయులు సచ్చిదానందస్వరూపులు శేషిందియుందు రీదేహ స్మృతియు మఱీసమస్తజగద్వికారములను బ్రతిబింబవిశేషములన్నియు నుపాధిశూన్యమగుటచేత శూన్యము లగును. “తదైక్షత” అనునట్లు భగవత్సంకిల్పమను నుపాధియందు భగవంతునియందలి చిచ్ఛక్తియే యీసమస్తజగద్వికారములుగాఁ బ్రతిబింబించును. కాబట్టియావరణ విక్షేపకాత్మకభగవచ్ఛక్తి వశమున నీప్రపంచము స్వక్షజాగరదశలం బొడగట్టుచునున్న పితృరీయావస్థలందు శివశక్త్యాత్మకముగా శేషించు చుండును. శివశక్తి పరస్పరసంకర్శవిశేషముచే నీజగమంతయును బసుపుసున్నములకూడికచే బొడముపారాణివలె శివశక్తి విలక్షణ ముగాఁ బొడగట్టుచున్నది. “శక్తిశక్తి మతోరభేదాత్” అను నియమముంబట్టి నిత్యసత్యపదార్థములయిన శివశక్తులకు భేదమే లేదు గాని “సంసారోయమతీవచిత్రిః” అను నాచార్యోక్తింబట్టి యగుంభవ కార్యమగు నీదేహస్మృతిరూపకజగమంతయు స్వక్షము గారడీ మాయనాటకమువలె విస్మయపేతువై యెట్లుకలిగెనో శివుఁడుకూడ నిట్టిచిత్రితజగత్సృష్టికి మూలమై నైర్వజాగృతమగు “సోంఽగవేద యదివాసవేద” అను శ్రుతియే ప్రమాణము. ఈజగమంతయును మనోవిభ్రాంతిజగముగాని వాస్తవము కాదనిమాత్రము నిస్సందేహ ముగాఁ జెప్పఁగలనుగాని యీమనోవిభ్రాంతికిఁ మూలమే మోసమాధ్యవస్థయందుమాత్రమే గోచరమగును. మఱి యట్టి తురీయావస్థ యిట్లుండునని యీజగదవస్థ నిర్ణయింపఁ జాలదు.

నా ద బి ం దు క శ

సరియే, యీనంగతి యిట్లుండఁగాఁ దనకు మఱి తనచేతనున్న ప్రాణులకును జాగుప్పాళ్లీలభయలజ్ఞాశోకములు రవంతయు న్నలిగింపక నునస్సంతోషమునుగలిగించి మఱలమఱల వినుకోరికను మాటిమాటి కిని హెచ్చరించు నానురూపములు సరసములు “రసాత్మకం కావ్యమ్” అనుటచేతఁ గేవల మనస్సంతోషము రస మనంబడును. “రసోవైసః” అనుశ్రుతిచొప్పున నిత్యమనస్సంశుష్టియే భగవంతుని యథార్థస్వరూపము. కాఁబట్టి శబ్ద మెట్లు రసముం బుట్టించునో యట్లుచ్చరించువిధి నెల్పువేదాంగములు శిక్షావ్యాకరణచ్ఛందో నిరుక్తములు. జ్యోతిఃకల్పములను వేదాంగములు వాక్కునువిడిచి మనఃకాయకర్మములఁగూర్చి దెల్పుచున్నవి. శిక్షావ్యాకరణచ్ఛందో నిరుక్తములను వేదాంగములు సరసమగుపలుకునుగూర్చియు జ్యోతిః కల్పములను రెండు వేదాంగములు సరసమగునడతనుగూర్చియుం దెల్పుచున్నవి. లోకోపకారముగ నుడువుట నడుచుటయును సజ్జన ధర్మము. జనులు తమలోఁదమకుఁ బరస్పరప్రేమానురాగములకు భంగమురానీక దేశకాలపాత్రోచితముగా నెట్టిపల్కులుపల్కనీ మఱెట్టినడతనడువనీ యదంతయును వేదశాస్త్రవిధిచోదితధర్మమే నిశ్చయముగా నగు నగును. లోకోపకారపరులగు సజ్జనులకుఁ దప్పక దైవసాహాయ్యము కలుగును గల్గును. “స్వరతః కాలతః స్థానా త్రయత్నాన్నుత్రదానతః” వడ్డాదిస్వరవిశేషములచేతను ద్రుతాది కాలవిశేషములచేతఁ గంఠాదిస్థానవిశేషములచేతను ధ్వన్యాత్మక వర్ణాత్మకశబ్ద ముపయోగింపఁబడు పద్ధతిని శిక్ష యను వేదాంగము వినరించుచున్నది. కాఁబట్టి వేదోచ్ఛారణమనకు మాత్రమే శిక్ష యను వేదాంగ ముపయోగపడుచున్నది. లౌకికశబ్దమునకును శిక్షా

శాస్త్రమునకును సంబంధమెద్దియును లేకున్నప్పటికి లోకోపకార
పరాయణులగు మునులు నాదబ్రహ్మోపాసనముచేఁ దరించుటకై
శత్రుపద్ధతులను జనుల కైకమత్యముపుట్టించుటకై సర్వలోక
భాషోచ్ఛారణ పద్ధతు లేర్పరచిరి. “సవిక్షలేలోకాన్నుస్పృజై-తస్మా
దవ్యక్త ముత్పన్నం త్రిగుణం ద్విజనతమ” అను వాక్యానుసార
ముగాఁ బరమాత్మనుండి త్రిగుణాత్మకకుండలీశక్తి యుదయించెను.
కుండల మనఁగా పరియాకారము. ఉపాసకుల కాకుండలీశక్తి హృద
యాకాశమున పరియాకారమయిన మెఱుపువలె సాక్షాత్కరించును.
కుండలీసాక్షాత్కారమయిన పుణ్యపురుషులు మఱి జననమరణము
లొందక శాశ్వతకై పల్యాసంద మందుచున్నారు. ఆకుండలీశక్తి
త్రిగుణాత్మకమైన బిందురూపమై స్థూలసూక్ష్మపరమాలనుమువ్యధము
లుగా విభజింపఁబడి బిందునాదబీజభేదము లందుచున్నది. అచిదం
శము-స్థూలనాదము. చిదచిన్నిశ్రమ సూక్ష్మానాదము. చిత్తుబీజ
నాదము ఈచిత్తే పరుఁడైనపురుషుఁడు మఱిత్వరఁడును శబ్దబ్రహ్మ
మను మరొకపేరఁబరఁగు నాయీశ్వరుఁడు. ఈశ్వరసంకల్పమే బిందు
వసంబడును. ఆబిందువు బ్రద్దలుకాఁగాఁ బుట్టినధ్వని వ్యక్తమగు
చున్నది. శ్రుతిసంకల్పమైన యారవమే శబ్దబ్రహ్మ మనఁబడు
చున్నది. ఇంతకుం బరమరహస్యమీశ్వరానుగ్రహము కలవారలకే
బ్రహ్మజ్ఞాన ముదయించును. మఱియుం బ్రహ్మజ్ఞానవంతులయిన
పరమభాగవతుల సహవాసముగూడ లభించును. భక్తిశ్రద్ధలబ్బును.
వేయేల, సకలజీవులను కొందఱు పుట్టుకతోనే కొందఱు వేగముగాఁ
గాని యాలస్యముగాఁగాని భగవత్సంకల్పమున నెట్లుసంసారబద్ధులైరో
యట్లే భగవంతునిలో నైక్యమయి ముక్తులు కాకమానరు. సత్సహ
వాసముచేతనే ద్వారలో దుఃఖముక్తియగు కొందఱు దురదృష్ట
వంతులు చిరకాలము సంసారదుఃఖమనుభవించెదరు. మొత్తముపై

సకలజీవులును గాలక్రమమున బ్రహ్మలో నైక్యము చెందెదరు. అజ్ఞానమున సంసారబంధము ఎట్లబ్బెనో యట్లే క్రజ్ఞానమున కైవల్యానందమును సకలజీవులకుఁ గలుగకతీతదు.

దైవమే పౌరుషమై తుదకు దైవముగానే మిగులును. కాలము ఋతువట్కుముగా మాఱుచుండునట్లు సంసారబంధమోక్షములను విద్యాస్వభావముచే నాత్మ యనుభవించుచుండును. అక్షరుఁడగు పరమాత్ముని సంకల్ప మక్షరుఁడగు జీవాత్ముఁడు సంసారియై యక్షరుఁడే యగుచుండును. అశరీరమగు నాత్మయందు కుచభూతి విశేషములు వుట్టి యాత్మయందే లయము చెందును. స్థూలసూక్ష్మ వ్యక్తావ్యక్తకార్యకారణావస్థాభేదము తనకుఁదానే విద్యావిద్యలచే నాత్ముఁడనుభవించుట సహజము. వాస్తవముగా “ఏక మేవా ద్వితీయం బ్రహ్మ” అనున ట్లాత్మకన్న వేఱేపదార్థము లేనేలేదు. ఈ బ్రహ్మజ్ఞానము పరమభాగవతసహవాసముచే సతివేగముగా మర్త్యులకు సిద్ధించును. ఈభూలోకము మర్త్యలోకమును గర్మభూమి యనబడును. మానవులు స్వకర్మానుసారముగా సుత్పత్తిస్థితి నాశములందుచున్నారు. కాబట్టి స్వార్థత్యాగముచేసి కేవల లోకోపకారపరాయణులై తమ సమస్తకర్మములు భగవదర్పణము కావించి. “గోవిందనామకీర్తనగావించి భయంబుదక్కి ఖట్వాంగ ధరిత్రీవిభుఁడు జూఱకొనియెన్నెవల్యము తొల్లిరెండుగడియలలోనన్” అను పురాణోక్తిప్రకారము “వాసుదేవశ్లోకవార్తల నాలించి కాలమే పురుషుఁడు గడుపుచుండు సతని యాయువునక్క సన్మయ యాయువు నుదయాస్తమయముల నుగ్రకరుఁడు వంచించి కొనిపోవు” కనుక పరమభాగవతుఁడు మాత్రమే నిత్యజీవనుఁడై కైవల్యానంద మనుభవించును. తక్కినమనుజులు స్వార్థపరులై కర్మబద్ధులై స్వ పర

బుద్ధి నివృద్ధనాడనేరక సంసారసాగరంబున మున్గితేలుచు దరిగావ
కుందురు.

“అ ఇ ఊ ణ్” మొదలగు పదనాల్గు మహేశ్వరసూత్రము
లను వైయాకరణులు వ్యాకరణపరముగాఁ దక్కినశాస్త్రవిదులు
తత్తచ్ఛాస్త్రపరముగాను “చత్వారిశ్యంగా, గణానాంత్యా గణపతిం
హవామహే” అను శ్రుతులకు వివిధార్థములన్గల్పించినట్లు స్వబుద్ధ్యను
సారముగా మతభేదంబుల వర్తించుచున్నారు. కేవలధ్వనిమాత్రముచే
నానాపదార్థభోధను నానారసగ్రహణము న్నావించుకొనువారు
మనుష్యులలో మిక్కిలిబుద్ధిమంతులు. ఉదాత్తముకంటె నుదాత్త
ధ్వనియు ననుదాత్తముకంటె ననుదాత్తమును బల్కుటకు వీలుకాదు
“అణోరణీయాన్ నుహతోమహీయాన్” అనఁగా ననుదాత్తమగు
సూక్ష్మధ్వనిరూపముగా నుదాత్తముకన్న స్థూలనాదరూపముగా
వాసుదేవపరబ్రహ్మ ముంటున్నచేత సట్టి యణుమహాతులను దెల్పుట
మనుష్యుల కలవికాదు. అట్టి స్థూలసూక్ష్మనాదమాత్రైకవేద్యమే.
శ్రుతులు కదునాల్గని దేవగానియు నిరువదిరెండు కంఠనాళములం
బట్టి యిరువది రెండు మతోకమునియు నరువదినాల్గని యింకొకఁడు
నానావిధజంగమస్థావరప్రాణివిశేషధ్వనిభేదంబులచే శ్రుతు లసంతము
లని యింకొకఁడు మతభేదములం బ్రాచీనులు వక్కాణించిరి. ధ్వని
యొక్క హెచ్చుతగ్గుస్థాయులకునాదబ్రహ్మస్వరూపుఁడగు ననంతఁడే
యవధి “సత్యం జ్ఞాన మనంతం బ్రహ్మ” అన్నట్లు నాదబ్రహ్మ మశ
రీరమగుటచే “ఇదమిత్థమ్” అని నిర్దేశింప నెవ్వరికిం దరముకాదను
మతమే మిగుల సమంజసము. సప్తపాయములచే నాదిత్యోపాసనము
చేయువారికి మతేదేవతల నుపాసించినప్పటికి నివ్వకటించదు. ఆదిత్యో
పాసనము చేయ కన్యదేవతోపాసనములు చేయునపు డాదిత్యదేవత
తప్ప నితరదేవత లన్యోన్యము ప్రతిఘటించి యుపాసకుని జెఱచెదరు.

కాబట్టి యీతరుగాఁ గేవల నాదబ్రహ్మోపాసనము మాని వర్ణాత్మక
 ధ్వన్యూపాసనమువలనఁ బ్రమాదముండును. కాలవ్యవస్థయు నుదా
 త్తాదిస్థాయివ్యవస్థయు అకార కకారాద్వ్యక్షరవ్యవస్థయుం దలఁచక
 కేవల స్వరమాత్ర మాలించుటచేత “స్వతోరంజయతి శ్రోతృ
 చిత్తం సస్వర ఉచ్యతే” అనునట్లు చిత్తమునకు రంజకమగు ధ్వనిని
 సంతతము వినుట కాసించు సంగీతపు పేగుకల యదృష్టవంతులేపరమ
 భాగవతులగుజీవులు, “వాసుదేవః సర్వమితిసమహితా సుదుర్లభః”
 అను విధమునఁ బరమభాగవతునకు నామరూపాత్మకజగమంతయును
 విష్ణుమయముగా నేతోఁచును. చిత్తమునకు వెగటే క్షణమైనందోఁచ
 నీక సంతతము చిత్తరంజకమైననామరూపములెవ్వియోయవే సరస్వతీ
 స్వరూపములు మఱి యవియే గీతవాద్యస్మృత్యలయాత్మకములగునాద
 చిందుకళలయిననాట్యకళలు “సర్వదేవనమస్కారః కేశవం ప్రతి
 గచ్ఛతి” అనువిధమున జగమునందలి నామరూపమున్నియు నాద
 బ్రహ్మాత్మకములే “అతోనాదాత్మకంజగత్” అనుటచేత శబ్దబ్రహ్మ
 మయముకాని పదార్థమే లేదు. ఆకాశమును విభాగించి గుణములను
 నిర్ణయించుట యెట్లుసాధ్యమో యాకాశ మేకొలతకైన నెట్లమడదో
 యట్లే దిగ్దేశకాలవ్యవస్థ నాదబ్రహ్మమనకు లేకున్ననుపాసనాసౌలభ్య
 మునకై యశరీరులయిన దేవతలకు విగ్రహము లేర్పర్చినట్లు మూర్త
 మగు శబ్దబ్రహ్మమున కుదాత్తాదిస్వరములను లఘూదికాలములను
 ముఖాదిస్థాన ప్రయత్నజన్యాక్షరవిభాగమును బరమకారుణికులయిన
 మును లేర్పరచిరి. శబ్దబ్రహ్మమునకు దిగ్దేశకాలవ్యవస్థలుకల్పితములు
 గాని వాస్తవములు కావుకావు. నూలుతామర రేకులను నూదితో
 గ్రుచ్చఁబడినంతవట్టునకుఁ గాల మనియు నాకాలముయొక్క పెరికువ
 కాష్ఠనిమేషక్షణాదికమనిగాని లఘుదీర్ఘస్థితములనిగాని ద్రుతమధ్య
 విలంబములనిగాని వ్యవహరింపఁబడును. ఏజాతిబీజ మాచెట్లును మొల

పించునట్లు మతేజాతిదోహద మాతీరుగా నాచెట్టుం బొదవించువిధమునఁ దలిదండ్రులంబట్టి మనుష్యాదిజంతువులకుసహజముగా గుణములబ్బును. మఱియును సహవాసమునుబట్టియు నాచారముననుసరించియు నారోగ్యజీవనాభివృద్ధియును గలుగును. అద్వేషియై నిత్య సంతోషియైన పరమభాగవతునకు “ఊర్ధ్వమూల మధశ్శాఖ మశ్వత్థం ప్రాచూరవ్యయమ్” అనునట్లు ఆదిత్యుడు - పృథ్వీ-అంబిక జలము-విష్ణుః డగ్ని- గణనాధుఁడు వాయువు- మహేశ్వరుఁ డాకాశముగాఁ బంచదేవతామయఁడై పాంచభూతికాత్ముఁడై ప్రకృతీవురుషాత్మకుఁడై భక్తవత్సలుఁడైన వాసుదేవుఁ డభీష్టహితాముష్మికసంపదలు తప్పక దయచేయును. భగవత్కృపలే కిహపరసౌఖ్యము చేకూరదు మనుష్యులసుఖము వారినత్కర్మఫలము- దుఃఖము దుష్కర్మఫలము. సజ్జనులను భగవంతుఁ డాపదలనుండి కాపాడును. మఱి దుర్జనులను పక్షింపు నిదే నిజము నిజము.

కాలగణన

“కాలరూపీ జనార్దనః” అన్నట్లు వాసుదేవుఁడు పంచభూతమయఁడై శబ్దస్పర్శరూపరసగంధములను సత్త్వరజస్తమోక్రవృత్తిచే $3 \times 3 = 15$ దినములకు వృద్ధియుం బడెదుదినములవఱకు నాశము న్గలిగి స్ఫులిచందొకచే సుఖదుఃఖాత్మకసంసారమున్విద్యాత్మకప్రవృత్తి నివృత్తిస్వరూపకావరణవిక్షేపశక్తులం దా నద్విరీయఁడు సచ్చిదానందుఁడు కేవలుఁడయ్యుఁ డనకుఁ దా వేతై క్రీడించుచుండును. సత్త్వము రజస్తమోగుణములన్నించినంపూర్ణపూర్ణిమాచంద్రికాత్మక సంతృప్తాంతరంగ స్వరూపమై వెలికిగానకుండును. తమస్సు సత్త్వరజములనీటిసపు డమావాస్యాత్మకమై యాశదొఱంగి యెద్దియుం

దోచకుండు మనోరూపమై దుఃఖసంతప్త మగును. రజస్సు తమ
 స్సత్త్వముల స్థితిసవుడు సంతృప్తికై దేవులాడు మనస్సువలె నమా
 వాస్యాపూర్ణములకు మధ్యనున్న కాలమందలి చంద్రునివలె బెరు
 గుచుం దఱుగుచుండును. వ్యక్త్యావ్యక్తాత్మకాహారాత్రదశలచేశబ్ద
 స్వర్ణరూపరసగంధములు ప్రత్యేకముం ద్రిగుణాత్మకములై పక్షరూప
 మున ద్విగుణితమై మాస మగుచు మాసద్విగుణితరూపమున ఋతు
 విశేషముగా మాఱుచుండును. సత్త్వరజస్తమోద్విగుణితములైన
 మాసద్వయకాలాత్మకఋతువు లాత్రై పౌడచూపుచుండును.
 $30 \times 2 \times 6 = 360$ పగళ్ళు 360 రాత్రులం గలసి సంవత్సరమగు
 చుండును. ఏకచభూతములు సత్త్వరజస్తమోగుణముల 15 భేదములై
 స్థూలసూక్ష్మ వ్యక్తావ్యక్త కార్యకారణ మూర్తామూర్త విశేష
 ద్వయవిభేదముచే రెట్టింపబడుచు 30 మాసము $30 \times 2 = 60$ ఋతువు
 $60 \times 6 = 360$ ఆఱుఋతువు లబ్దము అబ్దములు 5 యుగము 12 యుగ
 ములు ప్రభవాదిక్షయపర్యంతములగు నఱువదేండ్లుమఱియు నఱువది
 వరార్థసంఖ్యచే గుణితశక్తిచేత హెచ్చింపబడినన్నియేండ్లు స్థూల
 కార్యవ్యక్తమూర్తస్వరూపకాల మీస్మృత్యాత్మకజీవాత్మసంసరించు
 చుండును. అనఁగా 18000000000000000000 $6 \times 6 = 36 \times 6 = 216$
 ఈరీతిగా 6వరార్థసంఖ్యాత్మక 18000000000000000000 కములైన
 యాఱులమాఱులు హెచ్చింపబడఁగా పచ్చినసంఖ్యకలయేండ్లు
 అనఁగా మొదలు తుదయుం జెప్పఁదరముగానియాద్యమధ్యాంతము
 లను నిర్దేశింపవీలుపడని యనంతసంఖ్యాక బ్రమానాబ్దములు
 ఈసంఖ్య- దిక్కు - కాలము- గుణమును వేయేల ద్రవ్యగుణకర్మ
 సామన్యవిశేషసమవాయాభావములనుపరార్థసప్తకము త్రిగుణాత్మక
 మూయావిద్యాకల్పితముగాని వాస్తవము కాదు కాదు.

పంచభూతాత్మకజగ మిదంతయును ప్రాతిభాసికమును వ్యావ
హారికసత్యముగాని పరమార్థసత్యము కాదు కాదు. “ఏకమేవా
ద్వితీయం బ్రహ్మ- సత్యం జ్ఞాన మనంతం బ్రహ్మ=అయమాత్మా
బ్రహ్మ- క్షజ్ఞానంబ్రహ్మ” అను ప్రమాణములచేత నిజగము
బాధితముకాగా నెద్ది మిగులునో యెద్దియే పరమార్థసత్యవస్తునగు
వాసుదేవుడు “యతోవాచో నివర్తనే అప్రాప్య మనసాసహ”
అనవిధమున నాదబ్రహ్మతత్త్వ మిట్టిదని తెలిసికొనుటకుఁగానియితరు
లకు బోధించుటకుఁగాని చతుర్ముఖుడై నజాలఁడని దేవముని వల్కు
చున్నాడు. కాబట్టి యుదాత్తాదిస్వరనిర్ణయమాచేతఁగానిదుతాది
కాలనిర్ణయముచేఁగని కంఠాదిస్థానప్రయత్ననిర్ణయమాచేతఁగాని
శబ్దబ్రహ్మతత్త్వము నైలిసి తెప్పేసేరికిం దరము కాదుగాని లోకవ్యవ
హారవ్యవస్థకై మఱియును ధర్మసంస్థాపనముకొఱుకై పరమకారుణికులు
సర్వజ్ఞులగు గౌతమాదిబ్రహ్మర్షులు శాఖాచంద్రన్యాయముగా వేద
శాస్త్రముఖములం బదార్థబోధ కావించిరి. కనుక సర్వజ్ఞులైన గౌతమ
వ్యాసాది మహామునుల మతముల స్పద్గురుముఖమునఁ దెలిసికొని
నడుచువారు తరింతురని నమ్మి తరించవలెను. నమ్మకముకన్న వేతే
చారితేదు. “నమ్మి చెడినవారు లేరు, నమ్మక చెడిపోతే పోయేరు”
అని రామదాసు వల్కు మిక్కిలి శ్లోఘ్యము. శాబ్దప్రమాణాత్మక
మగు నాప్తవాక్యమందలి నమ్మకముకన్న తరింపఁజేయు సాధనమితర
మెద్దియు న్నాదుకాదు. కాబట్టి వేదశాస్త్రానుసారమునుసద్గురుకటాక్ష
మునఁదెలిసిన పెద్దలు తరించిరి. పిన్నలు తాముకూడఁబెద్దల నడువడి
ననుసరించి తరించవలయును. స్వార్థత్యాగులై కేవల లోకోపకార
పరాయణులై సర్వభూతదయాపరులైన పరమభాగవతులు పెద్ద
లనబడుదురు.

కడువులోనిగాలి పైకివదలుటచేత ననఁగ నున్ఱ్ఱాసముచేత మాత్రమే కేవలధ్వన్యాత్మకముగాఁగానివర్ణాత్మకముగాఁగాని శబ్దము శ్రావ్యమై వెలువడును. ఉచ్ఛాసముచేతఁ బ్రాణవాయుశక్తి తగ్గుచుండును. కనుక సమితోచ్ఛాస వ్యయముకావించుటచేత నాయు వల్పమగుచుండును. కాఁబట్టియే యోగులు నియతవాక్కులైపమును లుచ్ఛ్వాసనిశ్వాసవాయువు స్వాధీనముకావించుకొనుటచే నవరిమితాయువు లగుచున్నారు. కాఁబట్టి యమితముగా వాగ్వ్యయము చేయువారు రజస్తమోగుణప్రధానులగుటచే శీఘ్రముగా నలసి రోజుచు నల్పాయువు లగుచుందురు. మానవత్తులై భోజనము కావించువారు కొండఱును సత్యసూసృతవ్రతులు హితమితప్రియ మృదువాజ్ఞీయతులు కేవలమానవత్తులుకేవలభగవన్నామసంకీర్తన వ్రతులు మొదలుగా నియతవాక్ప్రచారులగు వరమయోగులింద్రియ వ్యాపారము నడ్డుచు మునులు నాఁ బరఁగి యవరిమితాయువు లగు చున్నారు. రజస్తమోగుణములఁబట్టి శబ్దము పరిమితముగా బయల్పడుచు నరుల నల్పాయువులఁగావించు సత్త్వగుణముచేతఁగల్గువెఱిరి మిక్కిలి కరిమితమై యాయువున్గొనసాగించుచుండును. “వీణావాదన తత్త్వజ్ఞః శ్రుతి జాతి వికారదః తాత్త్వజ్ఞశ్చ ప్రయాసేన మోక్ష మార్గం నియచ్ఛతి” వీణ యనఁగా వైఖరీరూపగాత్రవీణ- వాదన మనఁగా దారువీణాదియంత్రధ్వని- తత్త్వమనఁగా విలంబకాలము- శ్రుతిజాతి తాళనియమముతో విలంబకాలమున గీతవాద్యసృత్యముల ననఁగాఁ జతుర్విధాభినయములం బ్రవర్తించు మనుష్యుఁడు జనన మరణాత్మకసంసారమున యధేచ్ఛముగా సుఖంపగలఁడని శ్లోక తార్పిర్యము రజస్తమోగుణములు ప్రకోపించినపు డాయాన మధికమై క్రురకాలోచ్ఛ్వాసాధిక్యముచేఁ బ్రాణవాయువ్యయ మధికముకాఁగా జనులలక్ష్యాయువులగుచున్నారు. సత్త్వగుణాధిక్యము

చేతఁ జతుర్విధాభినయప్రచారము విలంబకాలమున జరుగుటచేత నాయాసములేకుండుట నుచ్ఛ్వాసితము తగుటచేత నాయు వధిక మగును నడకకన్నఁ బరు గధికాయాసకరమై మిక్కిలి యూర్పును వ్యయపర్చి యాయువును తగ్గించును. సా త్త్వికుఁడు స్వార్థపరతన్మాని కేవలలోకోపకారపరాయణుఁడై చతుర్విధాభినయ ప్రచారమొన రించును. రజస్తమాదూషితుఁ డహంకారముమకారబద్ధుఁడై దుర్వ్య సనపరుఁడైనయమములేకప్రవర్తించుటచేతవ్యర్థప్రకలాపబాహుళ్యము చేతను గామక్రోధలోభమోహమదమత్సర్గగస్తుఁడై తన శరీరమును దెల్విమాలి వ్యర్థముగాఁ దొందరపడి యాయాసపర్చుకొని యాహార నిద్రావిహారనియమములేక కోరి మిత్తివాఁతఁబడుచుండును. సత్త్వ గుణప్రధానుఁడు లోకోపకారముగా సత్యముగాఁ బ్రవర్తిల్లుటచేత నియమిత మనోవాక్కాయకర్ముఁడై హితమితస్సదువాక్కు- మంద కటాక్షము-మందగమనము-నియమితనిద్రాహారవిహారములు కలవాఁ డగుటచేత స్వాధీనోచ్ఛ్వాసనిశ్వాసములతో భీష్మునివలె స్వచ్ఛంద మరణసంపల్లాభము పొందుచున్నాఁడు.

అ క్ష ర మ హ త్త్వ ము

చతుర్దశభువనమూలములగు చతుర్దశ మాహేశ్వరిస్తూత్ర ములఁబట్టి యక్షరములలో మొదటిదగు “అ” అను నక్షరము కడపటిదగు “హ” యను నక్షరమును గలిసి “అహమ్” అను జ్ఞప్తి గలిగించెను. “సర్వంపరాత్మకం పూర్వంజ్ఞప్తిమాత్రమిదంజగత్” మొదట సంతయుం బరమాత్మయేగాని యీదగమంతయును జ్ఞప్తి మాత్రమే. అహంకారరూపమే యీదగమంతయును “అహమ్” అను నహంకార రూపజ్ఞప్తిలేనపుడీదగమే లేదు. కాఁబట్టి అహం కారమాత్రమే యీదగదుద్భవస్థితినాశముల న్గలిగించు జ్ఞానశక్తి.

ద్వైతజ్ఞాన మహంకారాత్మకజ్ఞప్తి యనబడును. మఱి యద్వైత
జ్ఞానమే బ్రహ్మ మనబడును. స్వరకాలస్థాన ప్రయత్నాభినయ
నియమము వేదపఠశఘ్నింగూర్చి యేర్పడినకథతిగాని లోకవ్యవ
హారము దొరుల నొప్పించక తా నొవ్వక దేశకాలపాత్రాను
సారముగా సులభోచ్ఛాసనిశ్వాససుఖకరముగాఁ బతుర్విగాభినయ
ములంజేసికొని యాయువు కొనసాగించుకొనవలెను. తక్కినదంతువు
లకువలె భగవంతుఁడు మనుష్యులకుఁగూడ సహజముగా శీతోష్ణము
లొనర్చుకొనఁదగినదేహములు సృజించెను మనుజులు విపరీతబుద్ధులై
సద్యముచే నెక్కువువేడి దేహమందఁ దెచ్చిపెట్టుకొని యావంత
వేడిచేఁ గలుగువికారమునఁ గ్రొత్తవేష్క నాడుకొనుట మరగి
మఱిలమఱిల నామద్యపానవ్యసనమునఁ జిక్కువడి యామద్యమును
జేసికొను తెల్వితేట తమకుఁదప్ప వితరదంతువులందుఁగానక తక్కిన
దంతువులు బుద్ధితేనివనియుం దాము మాత్రమే వివేకముగలవార
మనియుం దలంచుకొనుచుం గేవలసహజసృష్టులంబట్టి దవాయాత్ర
గడపుకొను తక్కినదంతువులకంటె విపరీతబుద్ధులై కృత్రిమసుఖముల
కలవడి కోరి తక్కినదంతువులకన్న లేనిపోనికష్టములఁ బాలై
యకాలమృత్యువందుచున్నారు. కొన్నిపిట్టలకు గూళ్ళెల్లుకొని శీతా
తపములం దప్పించుకొను సహజనైపుణ్య ముట్లే తక్కినదంతువులకు
మనుష్యు లూహింపకల్యముకాని శీతోష్ణనివారకసహజనిపుణత
కలదు. మనుష్యస్వభావము మరహంకారముతోఁ దక్కినదంతువుల
కన్నఁ దా నెక్కుడు తెలివికలవాఁ డని గర్వించి కోరి కొఱవితోఁ
దలి గోఁకికొని దుఃఖించుట కాఁబట్టి సర్వదగజ్జననిమగ్న తనకన్న
తల్లి భూమియొక్క సారమును బీల్చుకొని తక్కినయనియవమా
లన్నింటిని గాపాడుచున్న తన మనుగులకు భూసార మెక్కనీక
చెప్పలు తొడిగికొని కోరి తన యదుగులకు సుఖంకరభూస్పర్శము

దప్పించుకొని పాదరోగమును మఱి తీరుసనే తనసకలావయవములకును
 లేనిపోని యనవసరములగు ఈ డవులు కల్పించుకొనియును వంటక
 ముల స్మరగి సకలఫలమూలధాన్యములను మఱియుం బానీయముల
 నగ్గిసెగను వండి మరగించి లేనిపోని కృత్రిమకల్పనములచే సహ
 జారోగ్యదశం జెఱచి ప్రకృతి నిష్కృతికావించుకొని కోరి కవ్వములకుఁ
 బాలై యల్పాయు వగుచున్నాఁడు. తనకుం దక్కినజంతువుల
 కాకాశానిలాసలజలభూములు సహజముగా నొక్కపోల్కివే దైవ
 సృష్టములు మఱియు నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యాభిలాషము సమానమే
 యని తాంపక విపరీతబుద్ధిచే లేనిపోని కల్పనములం జిక్కి తక్కిన
 జంతువులకన్న శ్రమపడి యీల్గుట దురదృష్టమునువ్యస్వభావము.
 ఋష్యశృంగుఁడు మొదలగుమునులందఱు న్మానవులయ్యును బుట్టిన
 వారు పుట్టినట్లే కాలక్షేపముచేయుచుఁ దక్కినజంతువులకన్నఁ
 దమయాధిక్య మొందున న్లేదనియును నిద్రాహారవిహారాదిసహజ
 గుణములును జననమరణాదిసంసారసుఖదుఃఖానుభవమును ప్రాణు
 లందఱు ననుభవించకతీరిని సహజదశలనియును సర్వకర్మములును
 గేవల దైవప్రేరేపితములే యనియును స్వప్నజాగత్సుషుప్త్యవస్థల
 విశేషములై సహజముగా ప్రాణులకుం బ్రాపించుననియును సహజవిధి
 కాలకృత్యము లడ్డఁదరముగాక యవశ్య మనుభవించకతీరిదనియును
 బుగుష్పవయత్నమునకుఁగూడ దైవమే ప్రేరకమూలమనియును తమ
 పాపములకుం దుఃఖములకుం తమదుష్కర్మములే కరణములనియును
 మఱియుం దమమేలునకు పిల్లే శుకభగవదనుగ్రహమే కారణ
 మనియును నిరహంకారులై నిర్మములై సర్వభూతగుణులై సాధన
 చతుష్టయసంపదఁగలిగి తనువెత్తిన సార్థక్యము దా ఖేదమోదముల
 నొక్కపోల్కి న్గుంద కుబ్బక సంసరించియుం జీవన్ముక్తులగు బ్రహ్మీ
 భూతు లగుచు తమసమస్తకర్మములు న్వాసుదేవార్పణము

కావించుచుం బరచుభాగవత్తులై నానాగూఢంబుల నిన్మత్తానందపదవి నోలలాడుచు మానవజాతి వన్నె దెచ్చుచున్నాఁడు.

తనయూహచొప్పునఁ దాఁ బలుకుటగాని తనసహజకంతస్వర సౌందర్యమును ధ్వనిగ్రాహియంఁ తాదిలిఖితమూలముగ బరుల కెఱిఁగించుటగాని తనమనఃప్రవృత్తినివృత్తివిశేషముల న్దాఁ దెలిసికొనుటగాని యేదేహధారికైన స్థరముకాదు కాదు. “విష్ణుభక్తి లేని విబుధుండు విబుధుఁడే పాదయగముతోడి పశువుగాఁ” భూతదయలేని ప్రకూరాత్ముఁ డెంతచదువుకొన్నవాఁడయ్యెను ద్విపాదముతోనున్న మూర్ఖ పశువేగానిమనుష్యుఁడనిపించుకొనఁదగఁడు. భయజగుస్సశ్శీల లజ్జాజనకముగా వాక్కాయకర్మము లాచరింపఁగూడదు. “అప్రసిద్ధ మపుష్టార్థమ్” అనువిధముగాఁ దనతోడివారి కన్నివిధములచే మిక్కిలి సంతోషమగువిధమునఁ బలుకుటయును నడువడి న్నెల్లడించుటయును మనుష్యుని కవశ్య కర్తవ్యము. లోకోపకారముగాఁ బరిణమించుట కన్న తాకికబతుర్విధాభినయములకు నైదికక్షణ మెంతమాత్రముం బనికిరాదు కాఁబట్టి స్వరకాలస్థానప్రయత్నివ్యవస్థ లేటున్నను దనతోడిపాటివారి కింపగుతీరున తాకికభావల వ్దేశకాలపాత్రోచితముగా మాట్లాడవచ్చును బాదుకొనవచ్చును మఱియును గ్రంథమాల రచించు కొనవచ్చును. వేదాంగనియమములన్నియును కేవల వేదములయొడ మాత్రమే యుపయోజ్యములుగాని తాకికభావలయొడఁ గామచారా నుజ్జ - యధేష్టముగా దేశకాలపాత్రోచితము లోకోపకారమగుతీరున నాటపాటమాటలును గావ్యరచనమును గావించుకొనుటయే యవశ్య కర్తవ్యము.

నోరు తెఱచినకొలంది “అఱ” లు పలుకుచుండును “ఇఱ ఉఱ ఓఱ ఔ” లు పలుకుటకు నో రంతకాఁ దెఱవనక్కరలేదు కాఁబట్టి యన్నియక్షరములలో “అ” యను సక్షరమున కెక్కువగా

నూపిరివిడువకతీరదు. మఱియు అ మొదలగునచ్చులకన్న నాయచ్చులతోఁగూడిన క మొదలగువాల్లులకూపిరి తక్కువగుచుండును. కేవల క్ మొదలగువ్యంజనములకు “అ” మొదలగునచ్చులతోఁ జేరినఁగాని బల్కుబడియేలేదు. “అ” మొదలగునచ్చులుదైవమువలెస్వతంత్రములు సహజములు క మొదలగు వ్యంజనములు పౌరుషమువలె నస్వతంత్రములుం గృత్రిమములును. దైవము తోడువడినఁగాని పౌరుషమేప్రపవర్తింపనేరదు. అచ్చులసాయము లేకవాల్లులుప్రపవర్తిల్ల నేరవు. ఒక్క “అ”యను నచ్చుమాత్రమే స్వరకాలస్థానప్రయత్న విశేషములతో నభీష్టార్థదాయకమై సమస్తమహదమహత్త్వాణులకెల్లరకుం బరస్పరోహాపాహావిశేషంబులు దెల్పఁజాలినకృతీకిని “ఇ” మొదలగు తక్కినయచ్చులు “క్” మొదలగు వ్యంజనములును విష్ణుస్వరూపమును సకలవర్ణాదియునగు అకారమాత్మి నానావిధోపాధిభేదములగు పంచభూతవిశేషముల ననంతవికారాత్మకజగత్తునకు హేతువగుచందమున నానావిధజంగమస్థావరప్రాణివిశేషధ్వని ప్రపంచమూలమైయున్నది. హృదయసంతోషకమును హృదయవిభీషణమునై ధ్వని రెండుతెఱంగులసహజదైవకృతమునుగృత్రిమపౌరుషకృతమునై రెండుతెఱంగులం బొడముచున్నది. మేఘమండగంభీరగర్జితము నశని నిర్ఘోషమును సహజ దైవకృతములు కోయిలకూఁతయు వ్యాఘ్రారావముఁ బౌరుషకృత్రిమములు.

మనుష్యులుచ్చరించు భావల పౌరుష కృత్రిమధ్వనులు దైవపౌరుషములకు నాటకములు బూటకములు కల్లులు మాయలు మోసములు ప్రకృతులు గాని కపటములు దంధములుగాని యదార్థప్రతిపాదకములు కావు. మనుష్యులు సహజముగ నన్నిదంతువులలో మిక్కిలి కపటస్వభావులు కనుక నారిల యథార్థోహాప్రకారము ఛారి వల్కులు బయల్పెడలఁజాలవు. మనుష్యభావల కర్థనియమము

లేదు. తక్కిన చేతనాచేతనవస్తు ధ్వనుల కర్థము నిత్య నియతము
 కాబట్టి మనుష్యుల భాషాశబ్దములకుఁగాని మతేయభినయవిశేషము
 నకుఁగాని “ఇషమిత్థమ్” అనినిరూపింపఁజగిన నియమముగాని పద్ధతి
 గాని యేర్పగ్చుశక్యముకాదు. కాబట్టి శిక్షాదివేదాంగములు లోక
 వ్యవహారమునకు నిదగ్ధములుగాని శాసకములుగాని యుపయోజ్య
 ములుగాని యంతఃసూత్రము న్నాపు కాపు. అకారము సర్వాక్షర
 ప్రవృత్తిహేతువగు నాద్యశబ్దరాజము. ముఖ్యాక్షరము గనుకనే
 మహేశ్వరసూత్రము “అ-ఇ-ఉ ణ్” అని ప్రారంభించెనుగాని “ఇ-ఉ-
 అణ్” అనిగాని “ఇ-అ-ఉణ్” అనిగాని “ఉ-అ-ఇణ్” అనిగాని “ఉ-
 ఇ-అణ్” అనిగాని ప్రారంభించలేదు మొదటివేదముగు ఋగ్వేదము
 “అగ్నిమీశే” అని “అ” యను పక్షరముతోనే ప్రారంభించెను.
 చతుర్దశమాహేశ్వరసూత్రములలో మొదటిసూత్రముగు “అఇఉణ్”
 అను సూత్రముచేత సమస్తవర్ణములతోఁగూడిన చతుర్దశభువనముల
 సృష్టిరూపముగు స్వాత్మతత్త్వముపదేశింపఁబడెను. “అకారో బ్రహ్మ
 రూపస్సాన్య నిర్గుణః సర్వవస్తుషు చిత్కలామభినంశ్రిత్య జగద్రూపీ
 ఉణీశ్వరః” అకారమా నిర్గుణుడగు పరమేశ్వరుఁడు మాయా
 స్వరూపముగు “ఇ” కారముతోఁగూడి “ఉ” కార స్వరూపమున
 వ్యాపకుడై “ణ్” అకారమున సగుణుఁ డగుచున్నాడని యర్థము.
 ఆత్మకు ధ్వనిచేయుటకై పాదమిన సంకల్పము పర. ఆయిచ్చ నాదీ
 చక్రము నుపాధికావించుకొని పశ్యంతియై హృదయనాళములందు
 మధ్యమయై కంఠనాళములనుండి శ్రోత్రగాహ్యాధ్వనియై వెలువడి
 వైఖరీసంజ్ఞ నందుచున్నది. పరాపశ్యన్తీమధ్య మావైఖరులు నాద
 బ్రహ్మమునకు నాల్గుమాఖములు “పాదోఽస్య విశ్వాభూతాని త్రిపా
 దస్యామృతం దివి” ఈసమస్తజగమును వైఖర్యాత్మకమై చతుష్పా
 త్రగు నాదబ్రహ్మయొక్క యొకపాదము. సరాపశ్యన్తీమధ్యమలను

తక్కినమూడుపాదము లమృతములు నిత్యములును. వైఖరియను జగదాత్మకపాదము సుర్వమనిత్యము “బ్రాహ్మణః వడంగసహితవేద మధీయాత “బ్రాహ్మణుఁడు మాత్రము వేదవేదాంగములను దప్ప కధ్యయనము చేయకతీతదనుటచేతను వడంగ వేదాధ్యయన మనాది సంప్రదాయానుసారముగాఁ జేయువాఁడే బ్రాహ్మణుఁడని బ్రాహ్మణ జాతిని మనుష్యులలో నేర్పర్చుటకై పన్నినపన్నిక పెద్దకొడుకు మాత్రము రాజగుట కధికారమేర్పర్చినట్లువడంగవేదాధ్యయన మొనర్చినవాఁడే బ్రాహ్మణుఁడనియు మఱాబ్రాహ్మణుఁ డితరజాతులచేత నన్నివిధముల నేవింపఁబడుట కధికారముగలవాఁడనియు మఱి యట్టి బ్రాహ్మణుఁడు యజ్ఞదీక్షితుఁడై పవుడు మాత్ర మబద్ధముగాఁగాని యవభ్రంశముగాఁగాని యస్పృష్టముగాఁగానియసంస్కృతముగాఁగాని యసాధువుగాఁగాని వైఖరినుపయోగింపఁగూడదనియును “అథశబ్దాను శాసనమ్” అనునెడ మహాభాష్యమువలన వ్యాకరణసాధువగు శబ్దము సుశబ్దమనియును సుశబ్దోచ్ఛారణమువుణ్యస్వర్గజనకమనియును “రక్షోహగమ లఘుసందేహఃక్షయోజనమ్” అనుటచేత వడంగములు వేదోచ్ఛారణమునకు వైదికసంప్రదాయమునుగా పొడుటకుమాత్రమే చెప్పఁబడెను. వ్యావహారికభాష జనరంజకముగానున్నఁ జాలును. మఱేనియనుములతో లౌకికవ్యావహారికభాషల కవసరము లేదులేదు. లోకోపకారమగుతీరున జనరంజకముగా నెట్లు ధ్వనిచేసినను జేయ వచ్చును. వేదాంగములతో లౌకికభాష కేసంబంధమును లేదు లేదు. వేదవేదాంగములు కేవలము పారలౌకికపదార్థబోధకములు. ఇహ లోకముతో వేదవేదాంగసంబంధము లేనేలేదు.

ధ్వ ని వి శే ష ము లు

వేదమందలి ఛాగ- బ్రాహ్మణ- యూప- పక్షి- సర్ప మొదలగుచేతనాచేతనపదార్థవాచకశబ్దములు మేఁక- బాగుఁడు- కొయ్య-

పిట్ట- పాము మొదలగు నీలోకమునందలి చేతనాచేతనవస్తుపరము లెంతమాత్రము న్నావు కావు వైదిక శబ్దములుతొక్కి శబ్దములకుఁ గేవల ముచ్చారణమందు సర్థమందును భిన్నములు. ప్రభవిష్ణుశబ్దమును గూర్చియును యజ్ లుగంతముంగూర్చియు లేటునుగూర్చి “తత్తు ఛందస్యేవ” అనునవవాదముకనుక ఛందస్సనియును భావయినియును శబ్దము రెండువిధములు. దేవుఁ డంతట నిండియు నెదియున్నాని విధమున వేదస్మరణముచే లోకము సృజింపఁబడియును లోకమునకు వేదమునకు నుంతయును సంబంధములేదు. పంచకులు ధూర్తులును దాము పఠించుశబ్దములే వేదమునియును ఆశబ్దము లుచ్చరించుటకుఁ దామే యధికారులగునియు తండ్రియాస్తికిఁ గొడుకులే మొదటి యధికారులనియును లింగాభిషేకమునకుఁ బూజకును బూజారులే యధికారులనియును జాతులు వాపులు మొదలగు నానాదేశకాల పాత్రోచితవ్యవస్థలు వేదవిహితములు ధర్మచోదితము లనియును “పశుమాలభేత” అను శ్రుతికి మేకను ముక్కు చెవులు మూసి చంపి పపతీసి యగ్నిలో వేల్చువలయుననియును మొదలగుశిష్టాచార ములు సంప్రదాయములువర్ణాశ్రమధర్మములు వేదముందుచెప్పఁబడిన వనియుం దాము పఠించునది వేదవేదాంగములనియును దాము చెప్పనది వేదార్థమనియును దమకు వేటగువారు మ్లేచ్ఛులునంటరాని వారనియుం దాము మాత్రమే బ్రహ్మనోటిమండి యూడిపడ్డామని యాత్మస్తుతి పరనిందయు మిగుల స్వార్థపరతతో పంచకులై భూత ద్రోహమాచరించు దుర్జనుల నేమనవలయును ?

జ్ఞానముయొక్క ప్రతిబింబము కోరిక- కోరికయొక్క ప్రతి బింబము నామరూపప్రకాశనము- నామరూపములు నాదబ్రహ్మము యొక్క వివర్తస్వరూపము. నామరూపములపఁగా శబ్దాకారములు శబ్దము కేవల శ్రవణైకగ్రాహ్యము రూప మనఁగా స్పర్శరూపరస

గంధములు. త్వక్చక్షుర్జిహ్వఃస్పృహణగ్రాహ్యములు జ్ఞానము వలుకు
నిచ్చగాఁ బలుకు నిచ్చ కంఠధ్వనిగా మారును. ఊహ చతుర్విధాభి
సయముల నెల్లడింపఁబడును. సహజనామరూపములగు కంఠధ్వనిచేత
శరీరావయవచలనవిశేషములచేతను మిక్కిలి స్ఫుటముగా నూహ
వెల్లడింపశక్యమగును. కృత్రిమనామరూపములగు యంత్రధ్వని
ప్రాతబొమ్మలు మొదలగు వానిచేతనూహసమగ్రముగాఁ దెలుపఁ
బడనేరదు. కాలువకుబదులు మరగాలు. దూడకుబదులు చేటపెయ్య
వలె నెట్లో కొంతక్రియ నెఱవేర్చుకొనటకు సాధనముగా నిట్లు
గ్రంథములు ప్రాయటయును ధ్వనిగాహియంత్రములందు కంఠధ్వని
యొక్క ప్రతిబింబమును సంగ్రహించుటయును సంభవించుచున్నవి.
తనజీవితకాలములో మిక్కిలి దృఢశరీరముతో నారోగ్యవంతుడై
సుఖముగానున్న పండితుఁ డుల్లాసముతోనొనర్చిన కంఠధ్వనిచేతగాని
శరీరావయవవిశేషముచేతఁగాని తనయూహను సంపూర్ణముగా
వెల్లడింపఁగలిగినట్లు ప్రాతమూలముగాఁగానిమఱియేయంత్రమూల
ముగాఁగాని మఱేకృత్రిమరచనముచేతగాని వెల్లడింపనేరఁడు.
జగమం దెన్నివిధములజంతువులో యన్నివిధములకంఠధ్వనులు.
ఆయామనుష్యులయూహలుకొంతవఱకైన న్నవ్వివారికంఠధ్వనులచేత
సరిగా వెల్లడింపఁబడును. తనయూహచొప్పునఁ దానే సరిగా
నెవ్వఁడుం బల్కనేరఁడు. జీవుఁడు స్వతంత్రుఁడు కాఁడెల్లవిధములన్
బద్ధుఁడుగనుకఁ జంద్రునిబట్టుకొన నూహవెల్పినట్లు చేయివెళ్ళఁ
జాలదుగా? కాబట్టి యూహకొలంది సభినయింప మునులకుఁదప్పఁ
ప్రభాకృతుల శక్యముకాదు. “అథశబ్దానుశాసనమ్” అని పఠంజలి
వ్యాకరణముయొక్క ప్రయోజనమును సుశబ్దాపశబ్దవివేచనోప
యోగమునుగూర్చి నిగ్రాహోరసౌఖ్యమునుగానక లోకోపకారముకై
తన జీవితమంతయును ధారపోసి మహాభాష్యవాక్యము లుపదేశించెను

గాని యమ్మహాత్మునివల్ల ప్రత్యక్షముగా నుదేశింపబడిన శిష్యు
లముని యభిప్రాయములో శబ్దతత్వమునుగూర్చి యామానికేగల
జ్ఞానములో కోటివంతులలో నొకవంతునైన సరిగా గ్రహింపగల్గిరనుట
సందేహము. మఱి యాశిష్యశరంపరమూలముగాఁ గ్రమక్రమము
గ్రంథరూపమున లిఖింపబడినవాక్యములంబట్టి శబ్దతత్వమునిప్పటి
ప్రాకృతమానవులు జాత్యంధు లేనుఁగుబోల్చునట్టిది వేదము లివి
వేదాంగము లివి ఛందస్సిది భాష యిది సంస్కృతమిది యపభ్రంశ
మని స్వార్థపరాయణులై జీవనసంపాదనముకొఱకై తెలిసీతెలియని
పాండిత్యము న్వంచకులై వెల్లడించుచున్నా రాహు యేమీఘోర
కలికాలచేష్టితము? యెవచే రూపముం జూచుట మఱి కంటిచేత
శబ్దమును వినుట యసంభవముగదా? నిత్యశబ్దయ్యగు వేదమును
మును లాలించి సర్వజ్ఞులు తపోధనులు గనుక శబ్దబ్రహ్మోపాసము
కావించిరి. ప్రాకృతపామరమనుష్యకల్పితయంత్రములచేత వ్రాయఁ
బడిన సంజ్ఞలచేత నిత్యవేదశబ్ద బ్రహ్మతత్వమిద్దని వెల్లడించుచున్న
స్వార్థపరధూర్తచేష్టి మిస్సినీనమ్మనచ్చునా? దేవునిస్వరూపము
సచ్చిదానందలక్షణ మునుటచేత జ్ఞానము ప్రకాశానందములమూర్తి
యగు కేవలదివ్యప్రేమయ్యగు సర్వలోకోదకారికభూతదయ కదా?—
వేదవేదాంగాత్మకనిత్యశబ్దబ్రహ్మము “చోదనాలక్షణోధర్మః” సర్వజగ
దుపకారకమయిన భూతదయాత్మక ధర్మమునుమాత్రము వెల్లడించు
చున్నది. అసంతసంఖ్యాకములగు వేదవేదాంగమున్నియును బర
మార్థజ్ఞానువులయి ముముక్షువులయి సాధనచతుష్టయసంపదగలిగిన
జితేంద్రియులగు మనుష్యులకుమాత్రమే యుద్దేశింపఁబడెనుగాని
ప్రాకృతులగు నంసాతుల కెంతమాత్రమాన్గాదు కాదు

వేదవేదాంగములగు స్పంసారులగు మనుష్యులకును శృవ
ణక్షత్రమునకీభూగోళమానకువలె స్వర్గమునకు నక్కకువలెఁ జాల

దవ్య. కాబట్టి సంసారోపయోగకరమగు లాకికశబ్దమును గూర్చి
 మాత్రమే వివరించి యే శబ్దము లోకోపకారకమో యట్టి శబ్దమును
 మందువలె వినరించి సంగ్రహించుకొనవలెను. వివృతసంవృతములగు
 స్థూలసూక్ష్మదశలతోఁ ద్రిగుణోద్బోధకమువైఖరి యనంతవిధముల
 జగమున వెలువడుచున్నది. సూత్రము, కాకారమగు మాహేశ్వర
 సూత్రము “అఇఉణ్” అని అకారముతో మొదలిడుటచేతను “అ
 అ ఇతి” అని పాణినిసూత్రములు సమాప్తియగుటచేతను అక్షర
 సమామ్నాయమునకెల్లఁ బడునాల్గుభువనములకుఁ బ్రకృతివలె “అ”
 యను సక్షరమే జననియైనయది. కావునఁదక్కిన ఇకారాద్యచ్చులు
 కకారాదిహల్లులు వెయ్యేల జగమునందలి సకలశబ్దములన్నియును
 నాదబ్రహ్మము జగద్రూపమున వివృతమైనతీరున “అ” అకారమే
 సకలాక్షరసమామ్నాయముగా వివృతమైనదనియు జగమునందలి
 యన్ని శబ్దముల కాలవాలము “అ” కారమే యనియును గావుననే
 సకలజగన్మయుఁడగు శ్రీమహానిష్ఠువు “అ” కారవాచ్యుఁ డయ్యెను.
 వివార మనఁగా వివృట సంవారమన మూయుట. కంఠధ్వని లావు
 చేయుటకై కంఠనాళములను నోటి సనుగ్రముగాఁ దెరిచిధ్వనిచేయు
 నపుడు “అ” కారము వివృతమయి ఖఘఘర్షుతథధధఫధ మొద
 లగు నొత్తులు హకారమును దీర్ఘపుతములను బల్కును. సర్వజగ
 ద్రూపి విష్ణువయినట్లు సకలశబ్దస్వరూపి “అ” కారమే. మఱియును
 జగములో నెందఱుదేహధారులుకలరో నవరసాత్మకమై సత్త్వరజ
 తమోగుణప్రబుద్ధమై క్షతిక్షణమును స్థూలసూక్ష్మదశల న్నాఱుచు
 కేవల ధ్వన్యాత్మకముగానువర్ణాత్మకముగాను వ్యక్తావ్యక్తరూపముల
 సనంతశ్రుతిస్వరజాతిగ్రామమూర్చనాతానవిశేషములతో సనంతవిధ
 స్థాయిభేదములతో లెక్కింపశక్యముగాని భాషావిశేషములై వివక్షా
 మూలమై దిక్ప్రబుద్ధమై యాకాశగుణమై శ్రవణేంద్రియగ్రాహ్యమై

పరావశ్య నీచుధ్యమావై ఖరీయావహల నింద్రియాతీతమై యింద్రియ
 గ్రాహ్యమై జ్ఞాతృజ్ఞేయాజ్ఞానతీవుటీభూతమై సగుణనిర్గుణాత్మకమై
 యున్న నాదశబ్దబ్రహ్మతత్త్వము శివుఃశుఃశక్త్యై నమ్యః డేఱుఁగఁ
 జాలునా? “ఇదమితథమ్” అని శబ్దబ్రహ్మతత్త్వమును జతుర్ముఖుడైన
 నిర్దేశింప శక్తుఁడుకాఁడను దేవమునివాక్యము సయుక్తికము. “బృహి
 విస్తారే” బ్రాహ్మణుఁడు బ్రహ్మ బ్రహ్మము బృహస్పతి యీమొద
 లగు “బృహి” ధాతుజన్యశబ్దములు వైదికములుం బారలౌకికములు
 గాని పదార్థవాచకము లెంతమాత్రము న్నావు కావు. కాఁబట్టి
 విష్ణువునకు మాఱుగా శిలాశ్రుతిమ లేర్పడినచందమున వేదములందుఁ
 బేర్కొనఁబడిన బ్రహ్మక్షత్రియవై శ్యశూద్రులకు, నిజమగు పెయ్యకుఁ
 జేటపెయ్యవలెఁ కాలునకు నురగాలువలె బింబమునకుఁ బ్రతి
 బింబమువలె మనుష్యులలో బ్రహ్మక్షత్రియవై శ్యశూద్రాదిజాతుల
 వారిని లోకసంగ్రహార్థమై ధర్మసంరక్షణై సర్వజ్ఞుఁగు మును లేర్పర్చి
 రని తెలియనేరకహంకారవిమూఢమానవులు తాము బ్రాహ్మణాది
 జాతులుకలవారమనియుం దనుజాతులు వేదసమ్మతములనియును
 యవివేకమున విట్టివీఁగి కోరిమి బ్రహ్మలగుచున్నారు. జగమంతయును
 విష్ణుమయమయినప్పటికిని విష్ణువు నోకాతీతుఁడయినవిధమున లోక
 మంతయును వేదస్మరణమునఁ గల్పింపఁబడినప్పటికి వేద మీలోకా
 తీతమై కేవల పారమార్థికమై యున్నది. ఆకాశమంతట నిండియు
 నెదియున్నాక యగ్రాహ్యమైనతీరున యీలోకమంతయు వేదస్వరూప
 మైనప్పటికి యింద్రియగ్రాహ్యము కాదు. “విజ్ఞాతారమరేకోవిజానీ
 యాత్” సర్వవేత్తయగు వేదపురుషుఁడు వేద్యుఁ డగుటెట్లు? కాఁబట్టి
 మానవులనోశ్యమలఁగు “ఇషేత్వా” మొదలగు ఇంద్రియగ్రాహ్య
 ములు వ్యక్తరూపములగు శబ్దములు వేదము లెంతమాత్రము న్నావు
 కావు కావు. మానవులలో బ్రాహ్మణాదిజాతులు లేవు లేవు.

ఆస్యావయవాదిస్థానములనంతవిధములనుండుటచేతనున త్వరజ స్తమా
గుణసంమిశ్రవిశేషములచేత యవత్తాశక్తి యనంతభేదముల స్థూల
సూక్ష్మగతుల నుండుటచేతనునానావిధదేశకాలపాత్రానుసారముగాఁ
బసినాఁటినుండి సహవాసముంబట్టియుగహణశక్తింబట్టియు సభ్యాస
పాటవముంబట్టియు వివిధార్థబోధకమగుచు ధ్వన్యాత్మకవర్ణాత్మక
రూపవిశేషములందుచు నానాభాషావిశేషాత్మకమై యాకాశగుణ
మగు శబ్దము ఛందోభాషావిశేషముగాఁ బరిణమించుచున్నది.

అకార్యాద్యచ్ఛులుగాని కకారాదిహల్లులుగాని మఱెట్టివర్ణ
ములుగాని నిత్యములుకావు. ఆకాశగుణమగు శబ్దము నిత్యము.
ఆకాశశబ్దములకు “గుణగుణిసోరభేదః” అను న్న్యాయానుసారముగా
భేదమేలేదు. “పరమేవోమన్” అనుటచేత నాకాశమే బ్రహ్మము
కాఁబట్టియే శబ్దము బ్రహ్మచుసఁబడెను. శబ్దము మూర్తమమూ
ర్తము కార్యము కారణమని ద్వివిధము. జగద్రూపముగావివర్త
మైనశబ్ద మనిత్యమగు కార్యరూపము, మూర్తము, నిర్గుణము కారణ
మమూర్త మాత్మస్వరూపము. ఉపాధివశమున మనఃకల్పితమై శ్రవ
ణేంద్రియశక్తికొలంది న్గ్రహింపఁబడిన మాయాకల్పితమై యనిత్యమై
కార్యమై వ్యావహారికమై ప్రాతిభాసికమై యాపాధికమైదౌవారికమై
స్వప్నవికారసదృశమైన మిథ్యాశబ్దముమాత్రమే వేదవేదాంగరూప
ముగాను మఱియు నానావిధభాషారూపముగాను దోచుచున్నది.
కాఁబట్టి ఇషేత్వాది వేదవేదాంగశబ్దములును జగమునందలి శ్రోత్ర
గ్రాహ్యములయిన యితరశబ్దములును కార్యము లనిత్యములు వికా
రములు ప్రాతిభాసికములు వ్యావహారికములు మిథ్యయుంగానియెంత
మాత్రము న్వాస్తవమును భారమార్థికసత్యమునాదుకాదు. జ్ఞాతయు
గ్రాహకము నిత్యముం గారణముం భారమార్థికసత్యమగు శబ్ద
బ్రహ్మజ్ఞేయమును గ్రాహ్యమును సనిత్యముం గార్యమును వ్యావ

హరికమిథ్యాస్వరూప మెన్నటికి న్నాదు కాదు. శబ్దస్వరసగంధ
గుణకములగు పంచభూతములయొక్క స్థూలస్థితీభూగోళము; సూక్ష్మ
స్థితీభూగోళము. శబ్దాదిగుణపంచకసంస్కరమందుగాని ప్రత్యేకముశబ్దాది
గుణములువ్యక్తీకరింపనేరవు. నాదబ్రహ్మమేశబ్దముగానుస్వరముగాను
రూపముగానురసముగానుగంధముగానుమఱియుంబంచభూతాత్మకజగ
ముగా వ్యక్తస్థూలవిపర్యయరూపముగా మూర్తీభవించియనిత్యకార్య
ముగాఁ దోచుచునవ్యక్తసూక్ష్మసంవృతస్వరూపముగా నమూర్తమై
నిత్యకారణముగా శేషించుచున్నది. కంఠధ్వనికూడ వివృతసంవృత
దశాద్వయమేళనముచే ధ్వన్యాత్మకవర్ణాత్మకశబ్దవిశేషములచే వ్యక్త
వ్యక్తస్థితుల స్థూలకారణములం బరఁగుచున్నది. పరావశ్యస్తీ
మధ్యమావైఖరులు నాదబ్రహ్మముక్రమముగా వ్యక్తీకరించినస్థితులు.
జగమునందలి సమస్తధ్వన్యాత్మకవర్ణాత్మకశబ్దములన్నియును వివృత
సంవృతాత్మకమగు “అ” కారమే. నామరూపములు కల్పితములు.
అకారాద్యచ్చులు కకారాదిహల్లులు సకలవేదములు సమస్తభాష
లును ఆ “అ” కారముయొక్క వివృతసంవృతదశాద్వయసమ్మేళన
వశముచే వ్యక్తీకరించినశబ్దవిశేషములే. పంచభూతముల కుపాధిభేద
ములంబట్టి గుణవిశేషములు పొడచూపినట్లు శబ్దబ్రహ్మ ముపాధి
వశంబున జగమునందు నానాఛందోభాషావిశేషములం బొడచూపు
చున్నది. భగవదుపాసనాసాధనమైసకలలోకోపకారకమై సకలజన
మనస్సంతోషకరమగు శబ్దము సాధువుచు సంస్కృతమును, జాగుప్సా
శీలభయలజ్జాదుఃఖకరమగు శబ్దమసాధు వక్రభంశమును, ఊర్ధ్వాధః
ప్రాగ్దక్షిణపశ్చిమోత్తాస్థూలసూక్ష్మాదిగ్విశేషములకాశమందు వ్యవ
స్థితనామరూపములచేతఁ గల్పితమాలయినచందమున శబ్దబ్రహ్మమందు
నానావేదభాషలు వ్యవస్థితనామరూపాత్మకముగా స్వప్నదృష్టపదా
ర్థములవలె మిథ్యాకల్పితములుగాని వాస్తవములు కావు. ఈజగము

తయును నాదబ్రహ్మముయొక్క వివర్తితమిథ్యాస్వరూపమే కనుక
 శబ్దమందు సాధు శ్వాసాధుత్యకల్పనము లోకధర్మసంగ్రహార్థమై
 మునులు కల్పించినవ్యవహారముగాని యథార్థము కాదు. ప్రకాశము
 నకు శుక్లకృష్ణారణవీణాదినర్ణములవలె శబ్దమునకు సంస్కృతాప
 భ్రంశాదిభాషాదినామరూపవిశేషము లాపాధికములు నైమిత్తిక
 ములుం బ్రాతికాసికములు న్వావహారికమిథ్యారూపములుగాని
 వాస్తవములు కావు కావు.

వ్యాస ప ద ని ర్వ చ న ము

ఉభయలోక సంతరణసాధనముగానహజ్ఞానకారణవ్యక్తులగు
 మునులు లోకసంగ్రహార్థమై యవ్యాకృతనాదబ్రహ్మమును నామ
 రూపాత్మకముగా వ్యాకృతమొర్పిరి. వేదద్రవ్యలగు మును లశరీరులు
 గాని సశరీరులెంతమాత్రమును గాదు. వ్యాసముని యనగా వ్యాస
 శబ్దమువిపూర్వకమగు “అస” యను ధాతువునుండి వుట్టిన ఘటంతము
 “అసవిక్షేపే” అనుటచేత నావరణవిక్షేపములనుశక్తులచేత బంధ
 మోక్షములు జీవుఁ డందుచుండును. మోక్షకారణమగువిక్షేపశక్తిని
 వ్యాసశబ్దము తెల్పుచుండుటచేత వ్యాసముని యనగా మోక్షజ్ఞాన
 మును గలిగించువిక్షేపశక్తియనియర్థముగాని సశరీరుఁడై నంచరించు
 కర్మబద్ధుఁడగు జీవుఁ డెంతమాత్రము న్నాడు కాదు. వ్యాసుఁ డని
 యొకపాంచభౌతిక దేహధారి యెన్నఁడు న్లేడు. మోక్షజ్ఞానబోధక
 శక్తియొక్క మూర్తికి సత్త్వగుణాత్మకోపచయాలిశయమునఁబుల్లంగి
 ముగా వ్యాసనామము నిర్దిష్టమయ్యెను. కాబట్టి సకలర్షి స్వరూపాత్రి
 ప్రముఖర్షులందఱునువ్యక్తీ భూతాత్మజ్ఞానమూర్తులుగానిమిథ్యాభూత
 పాంచభౌతికోపాధివిశిష్ట లోకమాత్రము న్నారుకారు వ్యాసాది
 మునులమతములన్నియుం బ్రకాశమొక్కటియయ్యు శుక్లాదినానా

వర్ణముల నుపాధివశమున నిరూపించునట్లు నానావిధములం దేశకాల
 పాత్రోచితములై జ్ఞానబోధకములగుచున్నవి. సర్వదేహములు పాంచ
 భౌతికములేయైనట్లు నానాదేశములందు చైతన్యమొక్కటియేవెలయు
 నట్లు సకలజగమును వాసుదేవుడేయైనచందమున లోకమునందు
 సర్వవేదములు సమస్తభావలను వైఖరీమూలమై వివృతసంవృత
 సమ్మేళనవిశేషాత్మకమై విష్ణుదేవతాకమైన “అ” కారమే కనుక
 “అఅ” అని శబ్దానుశాసనముసమాప్తి కావింపఁబడెను. స్వత్నదశ
 వలె మిథ్యావ్యావహారికములగు నానాభావలం గల్పించుచున్నది.
 కూలంకషముగాఁ దనయాహ నేదేహధారియు నైలుపజాలఁడు
 మఱియుం దనకు నిద్ర యెట్లుపట్టెనో మఱియుం దా నెట్లు మేల్కొ
 నునో మఱియుందనస్వప్నావస్థలోఁగానిగాఢసుషుప్త్యాదిసమ్మూర్ఛితా
 వస్థయందుఁగాని తనతలంపు లెట్లుండునో మిక్కిలి కసిపాపగాఁ దా
 నున్నపుడు మఱియుం దా నశశముగాఁగనన్న కొన్నిసమయములందుఁ
 దన మనోవృత్తి యెట్లుండునో యాసంగతి న్నాఁ దెలియలేకున్నప్పుడు
 పైకెట్లు తెలుపఁగలఁడు ?

అనిత్యకార్యరూపశబ్దబ్రహ్మము

తనయాహ తనశరీరావయవచాలన విశేషాకారములచేతఁ
 బరులకెఱిగించువిధ మాంగికాహార్య సాత్త్వికాభినయవిశేషములై
 రూపముగా నిరూపింపఁబడును. ఉచ్ఛ్వాసనిశ్వాసవాయుధ్వనివిశేష
 ములచేత నవయవసంతాడనధ్వనిచేతను సెకలించుట, దగ్గుట, యూల
 వేయుట, ముక్కునగాలి నెగబీల్చుట, బయలుచేయుట, గుసగుసలాడుట
 నిట్టూర్పుపుచ్చుట మొదలగు వ్రాణాదివాయుసంచాలనజన్య
 ధ్వనివిశేషములచేతను, పెదవులజేతను లొట్టలువేయుట చేతను
 నాలుకయంగుడు కాఁకుటచేతను, కుండ్లుకొఱుటచేతను, నానావ్రకా

రములగుముద్దులు పెట్టుకొనుచును, మఱియుం గేవలధ్వన్యాత్మకము శరీరావయవవిశేషపరస్పరసంఘట్టనసృజ్జేషవిశ్లేషవిశేషశబ్దముల చేతను, దనయాహులకొంతవఱకుం బదులకు దేహి తెల్పఁగలఁడు. కంఠావనాసికాజిహ్వతాలుదంతాద్యాస్యావయవ సంయోగవియోగ విశేషజన్యములగు నచ్చులు హల్లులు నానావిధాగణితప్రకారములై వ్యక్తావ్యక్తస్ఫుటాస్పష్టపశావిశేషములతోఁబ్రతిపఱతువు నడభిన్నములై యనంతప్రకారశ్రుతిలయల న్విలువడుచు దేశకాలపాత్రానుసారముగా నుపాధిభేదముచే, నానాభాషావ్యవస్థలచేతశ్రవణేంద్రియ గ్రాహ్యమై “ఏకమేవా ద్వితీయం బ్రహ్మ” అని నిర్వచింపఁబడిన శబ్దబ్రహ్మ మనిత్యకార్యరూపమునఁ బొడముచున్నది.

భాషోత్పత్తి రహస్యము

ఛందస్సు, భాష యని రెండువిధములుగా నవ్యాకృతావ్యక్త ధ్వనిలోకవ్యవహారము సాగుటకై నానావిధములుగా మునులచేత ఛందస్సనియును సంస్కృతాపత్రభంశరూపక భాషయనియును అనాదిగా సహజసిద్ధమై ప్రతిక్షణాదివిశేషముల మాటుచు వచ్చుచున్నది. కాబట్టి యిది ఛందస్సనికాని యిది సంస్కృతభాష యిదపత్రభంశ భాషయనికాని సర్వజనసాధారణముగా శబ్దములేర్పడక నానాదేశ జనులకు నానావిధస్వరవ్యంజనాత్మక శబ్దము లాయాదేశజనులలో ఛందస్సులనియు సంస్కృతములనియు నపత్రభంశములనియు ననాదిగా వ్యవహరింపఁబడుచున్నవి. అచ్చులలోఁ బ్రత్యచ్చును హల్లులలోఁ బ్రతిహల్లును స్వరకాలస్థానప్రయత్న భేదములచేతఁ బ్రత్యేక మనంత సంఖ్యాకభాషలై నానాజాతిమహదమహాత్పాణులలో వ్యవహరింపఁ బడుచున్నది. అ-ఇ-ఉ-ఋ-ౠ-ఎ-ఐ-ఓ-ఔ- అనుస్వారము (ం) విసర్గము.. (ః) ప్రత్యేక మొక్కటి యనంతవిధసంఖ్యాకములై న

భావలై యనంతసంఖ్యాకప్రాణికోటులలోఁ దత్తజ్ఞాతిజంతువులకుఁ
 బరస్పర మూహఁ దెల్పుకొను సగజ్ఞాశబ్దములయి వెలయుచున్నవి.
 కచటతప లను నయిదువర్ణములు హల్లులుమాత్రమే స్వరకాలస్థాన
 ప్రయత్న భేదములచే ననంతసంఖ్యాక భావలై నానావిధజంతుకోటిలో
 దత్తజ్ఞాతులలోఁ బరస్పరోహలం దెల్పుకొనఁజాలు సగజ్ఞాశబ్దములై
 వ్యవహరింపఁబడుచున్నవి. కాఁబట్టి శబ్దస్వర్యూపరసగంధములు
 ప్రత్యేక ముపాధిభేదముచే నానావిధములయి ప్రాణులయిచ్ఛాను
 సారముగాఁ బరస్పర మూహఁ దెల్పుకొనుసాధనములయి వ్యవహ
 రింపఁబడుచున్నవి. జంగమస్థావరప్రాణుఃసంఖ్యయోతో మరి యా
 దేహధారులపల్కులన్నియు నన్నివిధములభావలై వ్యవహరింపఁ
 బడుచున్నవి. చుక్కలను లెక్కింపనలవికాని చండమున నానాజీవులు
 తమయూహల దెల్పుకొను ప్రయత్నముచేతఁగావించుధ్వనివిశేషముల
 జాతులు గణించి నిర్దేశింపఁదరముకాదు. “గౌ” అనునది సంస్కృత
 శబ్దమనియు “గోణీ- గోతా” మొదలగు ననంతసంఖ్యాకములగు
 నపప్రభంశశబ్దములు “గౌ” అను సంస్కృతశబ్దార్థము నిచ్చుచు
 లోకములో వ్యవహరింపఁబడుచున్నవనియును వైయాకరణమతము,
 “గోణీ- గోతా” మొదలగు “గోవు” అను సర్థమిచ్చు ననంత
 సంఖ్యాకావప్రభంశములను సంస్కరించి సర్వసాధారణముగాగ్రంథము
 రదించుటకై యోషధోపయోగముగా శుద్ధికావించినమూలికవలె
 “గౌ” అను సంస్కృతశబ్ద మనాదిగా మునులేర్పర్చిన కృత్రిమ
 శబ్దము కావచ్చును. కాఁబట్టి యపప్రభంశమునుండి “జన్మనా
 జాయతే శూద్రః కర్మణా జాయతే ద్విజః” అనునట్లు సంస్కరించి
 పవిత్రప్రాణులగు పాణిణ్యాద్యాచార్యులు సంస్కృతశబ్దముపదేశించిరని
 సత్యముగా నిర్దేశింపకతీతిదు. నిత్యాపారుషేయావ్యక్తశబ్దబ్రహ్మము
 నకుఁ బ్రకృతిప్రత్యయము లేర్పర్చి పురుషాత్మఁడనంత శాఖాత్మకము

ఋగ్యజుస్సామాధర్వ వేదములుగా నవ్యాకృతనాద బ్రహ్మమును
 వ్యాకృతముచేసినట్లు “సదేవసామ్యేదమగ్రాసీత్ - అసదేవేదమగ్ర
 ఆసీత్” అను శ్రుతులప్రకారము “సర్వంఖల్విదాబ్రహ్మ” అనురీతిని
 “ఏక మేవా ద్వితీయం బ్రహ్మ” అనునట్లు ధర్మసంగ్రహార్థమై మఱి
 యుపాసనాసౌలభ్యమునకై జగద్ధితముకై భక్తసంరక్షణముకై
 పామరబోధకై పరమకారుణ్యమున వ్యాసాదియును లవ్యక్తనాద
 బ్రహ్మమున కాకాశమున నానావిధదిక్కులు హద్దులేర్పర్చినట్లు
 నానావిధాచ్ఛులు హల్లులు స్వరకాలస్థానప్రయత్నవిశేషవిధానము
 లనంతజాతు జీవులకుఁ బరస్పర మూహతెల్పుకొనుసాధనములుగా
 ననంతప్రకారకభాషావిశేషములు సహజసిద్ధములయిన నానావిధ
 జంగమస్థావరజంతుసామాన్యకంతధ్వనులనుండి జనసామాన్యముగా
 బోధపడునట్లు దేశకాలపాత్రానుసారముగా ననంతవిధములయిన
 యూహల న్నెల్లడించుటకై యనంతవిధశబ్దము లనాదికాలమునుండి
 యను వ్యవహరింపఁజేసిరి.

దేవునికిఁ బ్రతిమవలె ధ్వనికి స్వరకాలస్థానప్రయత్నకవర్ణా
 త్మకశబ్దమయభాషలు కృత్రిమకల్పనములు. పెదవులు మూసి తెఱ
 చుటచేత నొదవినయుచ్చ్వసిత వాయుజన్యమగుధ్వని “ఓవ్యమనియు”
 ప్లఫ్ బోభ్ మ్ మొదలగు నానావిధవ్యంజనవిశేషము లూపిరిం
 బెదవులమూసి లోనికి లాగుకొనునపుడు కలుగు చుంబనాద్యర్థ్యనూచ
 కమలగు నానావిధధ్వనివిశేషములుదేవుఁకువిగ్రహములవలె నవ్యక్త
 ధ్వనికి వ్యక్తీకరించునూహఁ దెల్పుటకై యేర్పడిన కృత్రిమశబ్దరచనా
 విశేషా త్తకనానావిధానంతసామ్యకభాషలై నామరూపముల సంజ్ఞల
 దేశకాలపాత్రోచితముగా ననాదిసహజసిద్ధములై వ్యవహరింపఁబడు
 చున్నవి. సముద్రమునకుఁ బరమమలకును వస్తుభేదములేనితీరుగా
 ధ్వనికిని వర్ణములకును వస్తుభేదములేదు “వాచారంభణంవికారోనామ

థేయమ్" అనుశ్రుతిప్రకారము దేవునకుఁ బ్రతిమలతీరున నవ్యక్తనాద
 బ్రహ్మమునకు ధ్వన్యాత్మకవర్ణాత్మకానికాక కార్య శబ్దమయనానావిధ
 కృత్రిమభాషావిరచనము కావింపఁబడెను. అనయూహనస్య పాణులెట్లు
 గ్రహించగలరో యాతీరుగా శబ్దస్వర్పరూపగుణవిశేషములను
 దేశకాలపాత్రోచితముగాఁ బ్రయోగించినఁ జాలును. తదయుద్దేశము
 పరులకు బోధపడినపు డద్ది సకల వేదశాస్త్రసమ్మతమైనదనియే
 నిశ్చయింపవలెను. సకలవేదశాస్త్రసమ్మతముకాని తలంపు పరుల
 కెంతమాత్రము నేద్యమేకాదు. లోకమున జరుగవలసినపనియే
 జరుగుచున్నది. కాని యగుంభవము కుందేటికొమ్మువలె నెన్నఁడు
 న్నోచదు. కనుక అన్నిశబ్దములును మఱి యన్నిభాషలును జనరంజ
 కములయ్యేనేని సాధువులు, మఱి జగదుపద్రవకరములగు నామ
 రూపములన్నియు ససాధువులు. జనులకుఁ బరస్పరప్రేమానురాగ
 జనకమగు నామరూపప్రయోగమంతయి. నువేదశాస్త్రసమ్మతమేయని
 సిద్ధాంతికరింపకతీతిదుతీతిదు. పంచభూతములసంయోగ వియోగవిశే
 షములచే శబ్దస్వర్పరూపగుణవిశేషప్రవృత్తినివృత్తులు
 కలుగనేరవు. ద్రవ్యగుణకర్మసామాన్యవిశేషసమవాయభావమును
 సప్తపదార్థముల కన్యోన్యసంబంధవ్యవస్థలేక ప్రత్యేకముగాస్వతంత్ర
 స్థితి యేవదార్థముపక్షె నను లేదు. కార్యకారణము లొకదానిఁబట్టి
 యొకటి గ్రాహ్యములగుటచేతఁ గార్యకారణములు రెండును జ్ఞాతకుఁ
 గార్యరూపములే యగును. జ్ఞాతృజ్ఞానజ్ఞేయములు మూఁడునుబరస్పర
 సంబంధములగు వ్యవస్థాదిసంజ్ఞలేగాని యామూఁడింటిలో నెద్దాని
 కైనను స్వతంత్రస్థితిలేదు. ఆత్మగుణములు బుద్ధియు, బుద్ధిప్రచార
 మునకవకాశమిచ్చెడి శ్రేవణేంద్రియశక్తి ప్రచారమున కవకాశ
 మిచ్చెడిధ్వనియును, అనఁగాజ్ఞాన్విజ్ఞానజ్ఞేయములను మూఁడు ప్రత్యేక
 స్వతంత్రపదార్థములపరస్పరతదప్పలోకవి్యవహారమును నాల్గవపదా

ర్థము కలుగఁబోదు. దృక్కుదృశ్యము. పరస్పరసంబంధముతో నున్న వ్యవస్థాత్మక పదార్థములు. కారణదృక్కుంబట్టి కార్యదృశ్యమును గార్యదృశ్యముంబట్టి కారణదృక్కును శివునిబట్టిశక్తియుం బురుషునిం బట్టి బ్రహ్మతీయ శక్తింబట్టి శివుఁడు బ్రహ్మతీంబట్టి పురుషుఁడు వ్యవస్థాపితులగుచున్నారు. గుణింబట్టి గుణము గుణముంబట్టి గుణియును వ్యవస్థాపితములగుచున్నవి.

ఆత్మకుఁ బ్రవృత్తినివృత్తినియు నావరణవిక్షేపములనియును కార్యకారణస్థితులనియు వ్యావహారికపారమార్థికదశలనియు రెండు స్వభావములు కన్పట్టుచున్నవి. నాదబ్రహ్మము సంవృతమై బీజరూపమై కారణమై “ఏకమేవాద్వితీయం బ్రహ్మ” అనునట్లు సుషుప్త్యవస్థయందలి యూహవలె నిర్విశేషమగుచున్నది. స్వక్షుజాగ్రద్దశలందు సవిషయమగు మనస్సువలె రెండుతీర్లుగా నొకప్పుడు సగుణమై యిఁకొకవేళ నిర్గుణముగనుంట సహజము. జ్ఞాతయొక్క సగుణ నిర్గుణస్థితులంబట్టి జ్ఞేయముయొక్క భావాభావవిశేషము లుండును. జ్ఞాత లేక జ్ఞేయము జ్ఞేయము లేక జ్ఞాతయు పురుషుఁడు లేక బ్రహ్మతీయుం బ్రహ్మతీ లేక పురుషుఁడు కార్యము లేక కారణముంగారణము లేక కార్యముం దోచనేరవు.

వా గ ర్థ వై ఖ రి

దూరముగానున్న సంతయొక్కధ్వనియొకప్పుడు హెచ్చుగాన మఱొకప్పుడు తగ్గుగా విసఁబడుచుండును. ఆసంతలోనిజను లాడుకొను నానావిధములయిన వలుకులేయేయర్థములం బ్రయోగింపఁబడునో యేకముఖముగ నాలించి వివేచింప నెవ్వరికిం దరముకాదు. సంతలో నున్నప్పటి తనకుఁ దెలిసినట్లు వల్కు నొక్కనిభావమాత్రమే యాగొల్లలో విస్ఫుల్లముగా వివేచనము కావింప శక్యము కాదు.

అనఁగాఁ గేవలధ్వనియొక్కటియే లావు సన్నములంబట్టియు నుపాధి
వశమున స్వరకాలస్థానప్రయత్నములమున వివిధభేదంబులతో
నానావిధాచ్ఛులుగాను హల్లులుగాను విస్పష్టముగా నస్పష్టముగాను
సువ్యక్తముగా వర్థవ్యక్తముగాను సర్వజనసాధారణవేద్యముగాను
దేశకాలపాత్రానుసారవేద్యముగాను నానావిధప్రాణికోటిలోగూడ లోగాత్ర
యంత్రోభయజన్యమై సహజకృత్రిమభేదంబులన్నారీ ధవించుచున్న
శబ్దముయొక్క సాధుత్వాసాధుత్వములు కల్పితములుగాని వాస్తవ
ములు కావు. సర్వలోకోపకారకశబ్దము సాధువు. లోక్తదోహకర
శబ్ద ముశబ్దము. ఈశబ్దమున కీయర్థమనియు నీయూహఁ దెల్పుట
కిట్లు ధ్వనిచేయవలసియుండుననియుం దనచెంగటిపెద్దవారలననుకరించి
పిన్నలు వాగర్థవిశేషములను సహవాసముచేతను మఱి యభ్యాస
పాటవముచేతను దెలిసికొని తమశక్తికొలంది నొరులవైఖరిని నిగ్ర
హించి తమయూహ నొరులకుఁ దెల్పుచున్నారు. వేదవేదాంగాది
గ్రంథములన్నియును దత్తదేశకాలపాత్రోచితముగా ననాదికాలము
నుండియును లోకోపకారపరాయణులగు మహాత్ములు కల్పించిన
సంజ్ఞలుగాని మేఘగర్జితములు మెఱుపులవలెసహజకసిద్ధగుణములు
కావు కావు. “రక్షోహాగమలఘ్వసందేహః” ప్రయోజనమృతతచేత
లోకోపకారముగాఁ దమతమయాస్తులు జాతిచుర్యాదలు శాశ్వతస్థితి
కలవిగా నేర్పర్చుకొనుట మనుష్యస్వభావమయినట్లు తమతమ పెద్దల
పలుకులు శిష్టోపదిష్టశబ్దములు యథాస్థితిగానుంచుకొనఁదగినవిధాన
మెఱిగించుపద్ధతులు శిక్షావ్యాకరణచ్ఛందోనిరుక్తశాస్త్రము లనాది
కాలమునుండియుఁ బ్రసరిల్లుచున్నవి. ఒకభాషనుండి వేతొకభాష
పుట్టుటయు నశించుటయును మాఱుచుండుటయును సముద్రమునుండి
తరంగ ముదయించి మాఱుచు నశించుచున్న తీరేగాని వేఱు కాదు.
కాదు సముద్రమునకును తరంగములకును ధ్వనికిని వర్ణములకును

వాసుదేవునకును జగత్తునకును సత్యముగా వస్తుభేదము లేకు లేదు. అయినప్పటికిని నాదబ్రహ్మవేత్తలగు మానులన్యక్తశబ్దమును లోకోపకారమునకై స్వరకాలస్థానప్రకయత్నభేదముల స్వీకరించి వడ్డాది సప్తస్వరవిశేషములను మఱి యక్షరసమామ్నాయాత్మకవాఙ్మయముగా నవ్యాకృతిశబ్దబ్రహ్మమును వ్యాకృతమొనర్చి సకలవేదశాస్త్రములను సంజ్ఞావిశేషంబుల న్నానాదేశకాల పాత్రోచితముగాఁ బ్రకటించిరి.

గీర్వాణవాగ్గీల

లోకములోని సకలభావములు “ధాతూనామనేకార్థత్వాత్ - ఉపస్థానామనేకార్థత్వాత్ - అవ్యయానామనేకార్థత్వాత్ నిపాతానామనేకార్థత్వాత్” అని ప్రతిపాదింపఁబడి దేవభావనాఁ బరఁగు సంస్కృతభావగామార్పఁబడుట కవకాశముండుటచేత పృథివ్యప్రేక్షా వాయువులను తరంగము లాకాశముందును, మహానాదితత్త్వములు సత్త్వరజస్తమోగుణాత్మక బ్రహ్మతీయందును, మఱి యీసమస్తజగమును వాసుదేవునియందును లయమగునట్లు జగమునందలి సకలవర్ణాత్మకశబ్దములును గీర్వాణభావయందే వ్యుత్పన్నములు కావించఁబడును. జగమునందలి యెల్లభావలకును గీర్వాణభావయే జననియుం బ్రకృతియునును పితృప్రత్యయములకుఁ బ్రకృతివలెనిఖిలవాఙ్మయమునకును సంస్కృతభావయే ప్రకృతిగామునులనాదికాలమునుండియును వేదశాస్త్రవిబోధకై పన్నిరి. భావయార్యభావయనియును మ్లేచ్ఛభావయనియును రెండువిధములు. ఆర్యభావ విస్పష్టమైనది. మ్లేచ్ఛభావయస్పష్టమైనది. ఆర్యభావ యుచితమైనది. మ్లేచ్ఛభావ యనుచితమైనది. ఆర్యభావ కలితవ్రతవంటిది. మ్లేచ్ఛభావ కులటవంటిది. ఆర్యభావ యిహపరతారకము మ్లేచ్ఛభావ సరకము. ఆర్యభావ సర్వలోకోప

కారకము. మేచ్చభావ సకలజనావకారకము. ఆర్యభావ సకలప్రాణి
హృదయసంతోషకము. మేచ్చభావ సజ్జనవిభీషకము. ఆర్యభావ
యుదారవాక్కు మేచ్చభావ నీచవాక్కు. ఆర్యభావసాధువుసత్త్వ
గుణమయము మేచ్చభావయసాధువు రజస్తమోగుణమయము.
“సమేచ్ఛితవై నాపభాషితవై” అనుటచేత లోకద్రోహకరమగు
మేచ్చాపప్రభంశభావలను కాక జగదుపకారపరాయణ యజ్ఞదీక్షితులగు
వరమభాగవతులు పలుకగల జనరంజకమగు సంస్కృతభావ నేవ్యవహా
రించెదరు భూతద్రోహమును జంతుహింసను జగుస్సాలజ్ఞశీలభయములం
బుట్టించుభావ మేచ్ఛితము సప్రభంశమగును లోకోపకారమును
సకలభూతదయను దైవభక్తిని హేచ్చరించుపల్కు సంస్కృత మనం
బరగును. సాధుశబ్దము- సుశబ్దము- శిష్టోపదిష్టశబ్దము- ఆర్యభా
వయు సనుపర్యాయపదముల వాడబడు సంస్కృతశబ్దము మిక్కిలి
పరిమితమై సకలజనరంజకమైన సర్వలోకోపకారకమై మున్యుపదిష్టమై
వరమభాగవతవ్యవహృతమై సర్వజగత్కారణమగు దేవునివలె సకల
దేశభావకు జననియై యనాదియై నిత్యమై వ్యావహారికపారమార్థికో
భయలోకసంతానకమై సర్వజగత్సందీపకసూర్యకాంతివలె సకలదేశ
భాషాసందీపకమై విరాజిల్లుతున్నది.

“ఏకశబ్ద స్సమ్యక్జ్ఞాతః సుష్మసంప్రయుక్తః స్వర్గేలోకే
కామదుగ్భవతి” అను భాష్యోక్తి పర్యాయలోచనముచేత ధ్వన్యాత్మక
వర్ణాత్మకముగా స్వరకాలస్థాన ప్రయత్నశుద్ధిగా నుచ్చరింపఁదగిన
శబ్దము “అంబా” అను శబ్దముక్కటియే యని సిద్ధాంతీకరింపక
తీరదు. “అంబా” అను శబ్దము వైఖరీమూలమయి సకలధ్వన్యాత్మక
వర్ణాత్మక శబ్దోచ్ఛారణమునకాదియై కంఠనాళమునఁబుట్టి వివృతమై
సువ్యక్తమైన “అ” కారముగా శ్రవణగోచరమై యానునాసిక్యాది
దోషములగులనివిధముగా సంవృతమై పెదవులముఁతచేత సవ్యక్త

మున లయముజేసి తిరిగివివృతమై పెదవులువిప్పుటచేత వ్యక్తీకరించి
 “ఓ” కారముగా శ్రవణగోచరమై సకలజగత్తుగా వివృతమగు
 నాదబ్రహ్మమును సూచించు సకలజగజ్జపనియగు నాదిశక్తిని
 బోధించుచున్నది కనుక సకలధ్వన్యాత్మికవర్ణాత్మకశబ్ద-పపంచ
 మందు “అంబా” శబ్ద మొక్కటియే లోకులచేత దెలిసికొనఁదగి
 నదియును మఱియును లెస్సగాఁ బ్రయోగింపఁదగినదియును. వాక్ర
 పంచమునకెల్ల “అంబా” శబ్దమే యాద్యక్షకృతి. సమస్తకంత
 ధ్వనులకుం దల్లి “అంబా” అంబా శబ్దమే. “అంబా” శబ్దమే వివిధ
 రూపముల సూర్యకిరణము నానావర్ణములఁ బొడచూపునట్లు సకల
 జంతుకంతనాశముఁ నుండి యాజంతుపులిజీవితికాలము నాదిమధ్యాంత
 ములయందతంటిను నవరసాత్మకమై నానావిధస్వరకాలస్థాన ప్రయత్న
 విశేషోదితమై విష్ణుసంవృతస్వరూపకమై నానావిధములగు నచ్చులు
 హల్లులుగా వ్యవహరింపఁబడుచున్నది కావుననే పుట్టినతోడనే
 సకలప్రాణుల యుచ్ఛ్వాసవాయువు “అంబా” యనియును మఱి
 “అంబా” శబ్దముయొక్క స్థూలసూక్ష్మదశావిశిష్టనానావిధశబ్దాత్మక
 ముగా నుత్పత్తిస్థితిలయములందుచున్నది. కనుకనే పురాణమునులును
 శంకరాచార్యాదిమహాత్ములును “అంబా” శబ్దమును దెలిసికొని
 సమస్తజగమునాదిశక్తిగా భావించి “సమాతుః పరదైవతమ్-
 మాత్రైవ పరమోగురుః” అని నిశ్చయించి యాజన్మసిద్ధులై సకల
 భవనప్రసిద్ధులైరి. కాబట్టి “అంబా” యను శబ్ద మొక్కటియే
 యార్యభాషయును దేవభాషయును సాస్కృత మనఁదగినశబ్దము.
 మఱి యితరశబ్దములన్నియును మ్లేచ్ఛితము లనార్యము లపథంశ
 ములే యని యనకితీఱదు తీఱదు నిత్యసత్యనిరవద్యమై “ఏకమేవా
 ద్వితీయం బ్రహ్మ” అను విధమున “అంబా” యను సాధుశబ్ద
 మొక్కటియే అనంతసంఖ్యాకములగు మిథ్యావస్తువులవలె మ్లేచ్ఛాప

భ్రంశశబ్దము లవరిమితసంఖ్యాకములయి దుర్జనవ్యవహారములగు
చున్నవి. సర్వసంసారదుఃఖాబ్ధిసంతారకము. సర్వదోషగుహారకము
సర్వలోకోపకారకమునగు “అంబా” యను శబ్దముతప్ప సర్వభూత
దయావరుఁడు సర్వలోకోపకారవరాయణుఁడగు పరమభాగవతుఁడు
సచ్చిదానందస్వరూపిణియు నాదబ్రహ్మమూర్తియునగు నాదిశక్తియు
నిఖిలజగజ్జననియునగు దేనిని సంతత ముపాసించుచు మతేశబ్దముల
స్థలనైన నుచ్చరింపఁ దుచ్చరింపఁడు. మఱియుం బరమభాగవతుని
వైఖరియంతయు “అంబా” శబ్ద విశేషస్వరూపమే యగుచుసర్వలోక
జననియు నాదిశక్తియునగు కనకదుర్గనే వివిధార్థముల సభిప్రాయ
నిరీక్షనేయుచుండును.

మఱియును శుశబ్దములు వరిమితములనియు నొకసంస్కృతశబ్ద
మున కనేకావభ్రంశములు “గో” శబ్దమునకు “గోతా-గోణీ” యను
సవరిమితసంఖ్యాకావభ్రంశములయున్నిచేత “నష్టేచ్ఛితవైనావభాష
తవై” అను యజ్ఞదీక్షితనియమము న్నావ్యవిరచనమునకున్నాడఁ
గల్గింపఁబడి గ్రామ్యాశ్లేలాదిదోషదూషితశబ్దములు కావ్యవిరచనము
నకుం బనికిరావని యాలంకారికులు సిద్ధాంతీకరించిరి. కంఠ్యమగు
“అ” కారము సగవృతమగుటకై యాయనునాసికానుస్వారముగాఁ
దొల్ల వరిణమించి పెదవులమూతచే శ్రోత్రేంద్రియాతీతముగా
సూక్ష్మరూపమునఁ దనయందు తానే బిందువై లయముచేది మృదు
మధురముగాఁనోవ్య “బ” కారముగా వివర్తమై శ్రావ్యమగు
చున్నది. “అఃకృష్ణశృంకరోబ్రహ్మశక్రః సోమోఽనిలోఽనలః
సూర్యః ప్రాణోజనః కాలోవసంతః ప్రణతఃసుఖి” అని సౌధరిమాని
చెప్పినట్లు “అ” కారము కృష్ణ- శంకర- బ్రహ్మ- శక్ర- సోమ-
అనిల- అనల- సూర్య- ప్రాణ- జన- కాల- వసంత- బ్రణత-సుఖి”
అను పదునాల్గువస్తువులకర్థమిచ్చుచున్నది అనఁగాఅకారాద్యచ్చులు

ప్రత్యేకముగాఁ బ్రత్యచ్ఛను స్వరస్థానకాలప్రయత్నవిశేషములంబట్టి ప్రత్యేకమంతవిధార్థములిచ్చును. మఱియు“క” కారాదిహల్లులన్నియుంబ్రత్యేకము ప్రతిహల్లు ననంతములగు వర్ణములం జెప్పును. ఇంతేకాక “అక్” అని రెండురూపములయిన అకారకకారాత్మకములగు రెండు వర్ణములతోనున్న రెండుశబ్దములు స్వరకాలస్థాన ప్రయత్నవిశేషములచేత ననంతవిధప్రాణిసంఘముఁకొకొక్క భాషారూపములై యనంతసంఖ్యాకార్థములిచ్చుననంతభావలగుచున్నవిఆకాశము నకుమర్యాదలువాద్దులు దిక్కులు ప్రదేశములు త్రోవలుపరిమాణ విశేషములుబుద్ధికల్పితములై వ్యవహరింపఁబడు చందమున, నాకాశగుణమగుశబ్దముగూడనానాభావలుగా బుద్ధికల్పితమయి నానార్థముల న్నానారసములన్ వ్యవహరింపఁబడుచుననిత్యస్వత్వ ప్రపంచమువలె లోకమందు మానవులందుఁగాని తక్కిన ప్రాణి కోటులయందుఁగాని ధ్వన్యాత్మకముగాఁగాని వర్ణాత్మకముగాఁగాని స్వరాది విశేషముల నివ్వనఁబడు శబ్దవిశేషమంతయు ననిత్యమై యవ్యవస్థితమై మిథ్యాభూతమై వేదవేదాంగ పైఖరీస్వరూపమైయనంతవిధమై నానారసార్థములన్ సృష్టిస్థితినాశములందుచున్నది.

క ర్త వ్య జి జ్ఞా స

మొట్టమొదట దేహి, యేయద్దేశములేకయే ధ్వనిచేయుచుఁ గ్రమక్రమముగా నహవాసమునుబట్టి యితరప్రాణులుచేయుధ్వనులను యథాశక్తిన్ గ్రహించును. మఱియుం దనయూహఁ దెల్పఁగలుగు విధమున నహవానబలముచేతను మప్పుబడిచేతను మఱియభ్యాసపాటవముచేతను పరులకంతనాదముల యభిప్రాయము తనబుద్ధిబలము కొలందిని గ్రహించి తనయూహ స్పరులకుఁ దెల్పఁగలుగును. దేశ

కాలపాతములననుసరించి శబ్దములుగాని యర్థముగాని వ్యవహరింపఁ
బడును. సంస్కృతప్రాకృతాపత్రభంకాదిభాషాభేదములుకృత్రిమములు
బుద్ధికల్పితములుగాని మేఘగర్జితమువలె సముద్రఘోషమాడ్కినహ
జములు కావు. కేవలధ్వన్యాత్మకముగాను వర్ణాత్మకముగాను నానా
ప్రకారముల శ్రవణేంద్రియగోచరములగు శబ్దమాకాశము ఘట
పటాద్యుపాధివిశేషములచేత ఘటాకాశ పటాకాశా ద్యనంతవిధము
లం జేర్కొనఁబడినట్లు స్వరవర్ణకదముకూర్తాదివిభేదములచేత నానా
విధానంతసంఖ్యాకభాషాత్మకమై వ్యవహరింపఁబడుచున్నది ఉపాధికి
నానాప్రకారములు కలవుగాని, దేహము లనంతవిధములుగాని,
చైతన్య మొక్కటియే. ఆర్యులకును మఱి యనార్యులకు నుపాధిభేద
ములు కలవుగాని ప్రాణమొక్కటియేయైన విధమున కాలస్థాన
ప్రయత్నోపాధిభేద మార్యభావకు మఱి యనార్యభావకున్లలిగినప్ప
టికి శబ్దమను నాకాశగుణ మొక్కటియే “అవిద్యామూలకం ద్వైత
మద్వైతం వరమార్గతః” అన్న ట్లుపాధిభేదముంబట్టి శబ్దభేదము
కల్పితమగుచున్నదిగాని యాకాశమువలెశబ్దమునిర్విశేషము మఱియు
సవిభాజ్యమై “ఏకమేవా ద్వితీయం బ్రహ్మ” అనురీతి “ఇనమిత్థమ్”
అని నిర్దేశింపసలవిగాకున్నది. కాబట్టిభండఃసంస్కృతాపత్రభంకశబ్దము
లన్నియును మిథ్యాకల్పితములు స్వప్నపదార్థసదృశములు ప్రాతి
భాసికములు వ్యావహారికముతానుకారికములు ప్రతిబింబతుల్యములు-
“డిథాది” శబ్దములమాడ్కి సనర్థకము లెండమావులమాడ్కి
విభ్రాంతిమూలములుశశవిషాణవంధ్యాపుత్ర శబ్దములమాడ్కి నసహజ
భవమిథ్యాకార్యములుగాని పారమార్థికములు కావుకావు. మాయో
పాధినాశ్రయించి యచింత్యవైభవృండగు వాసుదేవుఁడు సంహతిచే
“ధ్యాయతీవలిలాయతఇవ” అనువిధముననిర్గుణుఁడయ్యునుసగుణునివలె
నిరుపదినాల్గుతత్త్వములచేతఁ గ్రీడించుచున్నాఁడు, “అసంగోహ్యాయం

వురుషః" అనునట్లు బ్రహ్మమూకన్న వాస్తవపదార్థమెద్దియును లేదు లేదు. అయినప్పటికి "సంసారోఽయమతేవచిత్తః" అనునాచార్యోక్తి ప్రకారము స్వక్షతుల్యమై యనిర్వాచ్యమైనయీ వావ్యవహారదశను స్వకర్మవశుడై జీవుఁ డనుభవించకలేటడు. అనుభవించిన శబ్దాది విషయములు మిథ్య లని తెలిసియుం బానురభోధకై లోకసంగ్రహార్థమై ధర్మసంగ్రహకై పాణిన్యాదిమును లీశబ్దవిశేషము లుపదేశింప వలసివచ్చెను. "స్థితస్యగతి శ్చింతనీయా" అనురీతిని లోకవ్యవహారముననుసరింపఁబడు వేదశాస్త్రపురాణేతిహాసాది శబ్దములనాదిగా దత్తదేశకాలపాత్రానుసారముగా స్వరకాలసానప్రయత్నవిశేషంబుల నానావిధభాషాగుఱ్ఱులన్ వ్యవహరింపఁబడుచున్నవి కేవల ధర్మార్థబోధకములగు. వైదికశబ్దములుచ్చరించువద్దతి శిక్షాశాస్త్రముచేతను మఱి యావైదికశబ్దముల యర్థము నిర్దుష్టశాస్త్రము మఱి యా శబ్దములక్షకృతి ప్రత్యయవిశేష మెఱిగించు వ్యాకరణశాస్త్రము మఱి యావేదశబ్దములు నడకనుగురించి తెలుపుచందశాస్త్రమును మఱి యావేదక్రియాకాలవిశేషములెఱిగించు జ్యోతిఃకల్పశాస్త్రము లును బరోపకార మొనర్చుటకు శక్తిచాలక పరలోకచింతచేసికొన వలసిన ముసలివారికి మాత్రమే యుద్దేశింపఁబడెనుగాని లోకోపకార మొనరింపఁగల దేహపాటవముగల యౌవనవంతులకు ఋగ్యజుస్సామాధర్వవేదమంత్రోచ్ఛారణముతోఁగాని శిక్షావ్యాకరణచ్చందోనిరుక్తజ్యోతిఃకల్పములను వేదాంగమట్కముతోఁగాని యవసర మొక్కింతయు నేడు లేదు. కాకదంతపరీక్షవలె ఖరరోమగణితము వలె చుక్కలనెక్కించుటవలె నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యములు కలిగించి తనతోడిపాటివారినిసుఖపెట్టి తానుఖముగ బ్రతుకఁదగినశరీరబలము గల వయోవంతులకు వేదవేదాంగశబ్దవిచారణము వ్యర్థము హాస్యాస్పదము పిచ్చి.

ఆహారనిద్రావిహారసౌఖ్యము నొరులకుఁ గలిగింపఁదగిన దేహ బలము యౌవనము బుద్ధివైభవముకలవారు సన్న్యసిచుటయును వేదవేదాంగవిచారణ మొనరించుటయు నిష్ప్రయోజనములు తన తోడిప్రాణుల యన్నపానవిహారాదిసౌఖ్యమునకై పాటుపడక “సతాం కేనాపి కార్యేణ లోకస్యారాధనం ప్రతమ్” అనునార్యోక్తివిధమున ప్రాణిసంరక్షణముకొఱకును లోకోపకారమునకై పాటుపడక “అత్యా సన్నం కరిత్యజ్య మునేర్ద తంచ నిష్ఫలమ్” అన్నట్లుతనచుట్టునాఁకలి దప్పికలచే బాధపడుచున్న తనతోడిపాటిప్రాణుల కుపచరింపకపిచ్చి వానివలె లోకవ్యవహారమునకు నేహసంరక్షణమునకును నిద్రాహార విహారసౌఖ్య మొదవించుటకును రవ్వంతయు నక్కరగాక గగనార విందమువలె దాననుభవించి సుఖపడుటకుఁగానితనతోడిపాటిప్రాణుల బ్రతుకు సౌఖ్య మొదవించుటకుఁగాని పనికిరాని వేదవేదాంగచర్చతో వివేకవంతులును బరోపకారపారీణులునగు సజ్జనుల కైతమాత్ర మవసరములేదు. వేదవేదాంగవిచారణాధికారము మునులకుమాత్రమే చెల్లునుగాని సంసారులయిన ప్రాకృతమానవులకొఱకు వేదవేదాంగము లెంతమాత్ర ముద్దేశింపఁబడలేదు. ఇవి వేదము లివి వేదాంగములు మేము వేదవేదాంగవేత్తలము “బ్రాహ్మణేన విష్కారణం షడంగ వేదోఽధ్యేతవ్యః” అని తాము బ్రాహ్మణులమనియు బ్రహ్మనోటిలో నుండి యూడిపడినామనియు నితరులు తమకన్న తక్కువవారనియు తాము సోమరిపోతులయినప్పటికిని క్షత్రియవైశ్యశూద్రాదిజాతి వారలు తమ్ముగూర్చుండఁబెట్టి మేమి నేవించవలయుననియును నోటికి వచ్చినట్లటచుచు తా మాచరించుకర్మములు శ్రౌతస్మార్తవిధి చోదితములనియువదరుచువంచకులై స్వార్థపరులై న ధూర్తమానవులు “ఇషేత్వా” అని యీవిధముగ నుచ్చరించుశబ్దములు వాస్తవ ముగా వేదములు కావు. మఱి యాకుక్షింభరు లుకన్యసించునభి

వేదాంగములు కావు. సక్కయేడ దేవలోకమేడ యనురీతి నీసోమరి పోతుఁకు కుక్షింభరప్రాకృతమనుష్యులకుఁ గేవల పరమార్థబోధక వేదవేదాంగశబ్దములకును జాల దవ్వు- స్వార్థపరతన్నాని సకల భూతవయాపరులై సర్వలోకోపకారపరాయణులై తమతోడిపాటి జనుల నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యాభివృద్ధికై పాటుపడనివారెల్ల మోగ కాండ్రే- యట్టి ధూర్తులు లోకులను వంచించి తమయిచ్చకొలంది నిద్రాహారవిహారసౌఖ్య మాసించి పఠించుశబ్దములుగాని చేయు కర్మములుగాని వేదవిహితములుకావు కావు.

వేదవేదాంగవాచకశబ్దము పరాపశ్యస్తీమధ్య మాత్మకమై మనులకుమాత్రమే విదితమై యుండును. వైఖరీయాపకముగాఁ బ్రాకృతమనుష్యులనోళ్ళ నెలువడదు వెలువడదు. ఈలోకములోని శబ్దజాలమంతయును వ్యావహారికమేగాని పారమార్థిక మొకింతయు న్నాదు కాదు. బ్రహ్మమువలె బ్రహ్మబోధకవేదవేదాంగశబ్దజాలము మర్త్యజనవేద్యము కాబోదు. నిత్య మపౌరుషేయము సూక్ష్మ మవ్యక్తము జగత్కారణమగు నాదబ్రహ్మమునకు దేవునుపాసించుటకై శిలావిగ్రహము స్థాపించినట్లు పరమార్థజ్ఞాపనమునకై యనాదిగా మనుష్యులేర్పర్చుకొన్న వైఖరీవిశేషము శిలావిగ్రహము దేవునకుఁ బ్రతినీధివలె మనుష్యస్పృష్టియై యనాదిగా వ్యవహరింపఁబడుచున్నది. శిలావిగ్రహము వాస్తవముగా దేవుఁ డెట్లు కాదో యటులే యీలోకమున వ్యవహరింపఁబడుచున్న వేదములు వాస్తవముగా వేదములు కావు కావు. మఱీబ్రాహ్మణక్షత్రియవైశ్యశూద్రాది జాతులు పారమార్థికములును వాస్తవములు గావు కావు. కృత్రిమ రత్నములను బామరు లవివేళలును సహజజాతిరత్నములుగా భ్రమ పడి ధరించుకొని విట్టివీఁగునట్లు కృత్రిమజాతు లీమనుష్యులు వాస్తవ ముగాఁ దాము ద్విజాలమనియు నార్యులమనియుం దక్కినమనుష్యుల

కన్న సధికులమనియు నిర్జీవములగు బొమ్మలతో మాటాడుచుమాటాడు
కొను సవివేక బాలకులవలె మోసపోవుచు వ్యర్థ కాలక్షేపముచేయు
చున్నారు. సర్వజనసాధారణముగాఁ జతుర్విదాభివృద్ధివిశేషము
లేర్పర్చుకొని మనుష్యులందఱుం బరస్పరప్రేమానురాగములతోఁ
గలసిమెలసి హాయిగా జీవించు నుపాయ మెఱిగించు శబ్దముకన్నఁ
బ్రత్యక్ష వేద మింకెద్దియు న్నాదు కాదు. జనులకుఁ బరస్పరద్వేషము
నోధించుశబ్ద మదెంతప్రాచీనమైనప్పటికి వేదసజ్జతో నెంతప్రసిద్ధిగా
వ్యవహరింపఁబడినప్పటికిని నిక్కముగా సజ్జను లట్టిపరస్పరవిద్వేష
కారణశబ్దము న్వేదముగాఁ బాఠింపనొల్లరు. మనుష్యులందఱికిం
బరస్పరప్రేమానురాగములం బోధింపనిశబ్దము వేదశాస్త్రవిహితమని
మోసకాఁడు తప్ప సజ్జనుఁ డెంతమాత్రముఁ జెప్పఁడు చెప్పఁడు.
లోకోపకారమునకై తాఁ బాటుపడుచు యితి తన లోకోపకారక
వర్తనము న్నొనసాగించుటకై భగవంతుని దనయంతరంగమున
వేడుకొనుటకన్నఁ బరమార్థబోధకములగు వేదవేదాంగముల
కింకొకనామరూపములు లేనేలేవు. కాబట్టి పరమార్థబోధకములగు
వేదము లాంతరంగికములగు తెలఁపులుగాని బహిరంగములగు
ధ్వన్యాత్మకవర్ణాత్మకశబ్దవిశేషము లెంతమాత్రము న్నావు కావు.
బ్రహ్మాత్మక వేదస్వరూపమాత్మైక వేద్యముగాని వాచిక మెక్కింతయు
న్నాదు కాదు. కాబట్టి యీలోకములో వేదవేదాంగముని వ్యవహా
రింపఁబడుచున్న వాఙ్మయము దేవతలకుఁ బ్రతినీధిగా నేర్పర్చిన
శిలావిగ్రహమువలె నాత్మైక వేద్యనిత్యాపౌరుషేయవేదశబ్దబ్రహ్మము
నకుం బ్రతినీధిగాని యధార్థము కాదు కాదు.

ధ్వనివర్ణవిభేదము

పూర్వాచారములుంబూర్వచరిత్రములుంబాతపంచాంగములు
ప్రాచీనములెట్లున్న నేమి జరిగినసంగతి మంచియో చెడ్డయో మనకు

గతజలనేతుబంధనమేల. “ప్రకృతమనుసరామః పాయసం భక్ష
యామః” అనునట్లప్పటిజనులందఱైకమత్యముతోఁ బరస్పర
ప్రేమానురాగములతో హాయిగాఁ దమబ్రతుకు కొనసాగించుకొనఁ
దగిన మనోవాక్కాయకర్మము లేర్పర్చుకొనుటయే యవశ్యకర్త
వ్యము. మార్గియు దేశియు నని కేవల ధ్వన్యాత్మకశబ్దము రెండు
విధములు. ఛందస్సును భాషయు నని వర్ణాత్మకశబ్దమును రెండు
విధములుగా విభజింపఁబడినవి. మార్గియును ఛందస్సును కేవల
పరమార్థబోధకములయి మునులకుమాత్రమే వేద్యములయియున్నవి
గాని లోకవ్యవహారోపయోగకరములు కావు. శిక్షావ్యాకరణ
చ్ఛందోనిరుక్తశాస్త్రములు కేవల మార్గిచ్ఛందస్సులనే చెప్పుచు
మాన్యుపదిష్టములై పరమార్థబోధకములగుటచేత లోకవ్యవహారమున
కక్కరకావు. ప్రాకృతులగు మనుష్యులకు మార్గిచ్ఛందశబ్దములు
వేద్యములు కావు. మఱియును బ్రయుక్తములుం గాఁబడక నక్షత్ర
గోళములవలెఁ దమయన్నివిమాత్ర మీలోకులకు వెల్లిడించుచున్నవి.
మార్గిచ్ఛందశబ్దతత్త్వము మున్వైక వేద్యముగాని ప్రాకృతజనులకు
దురవగాహము. వేదద్రవ్యము మునులుగాని ప్రాకృతులగుమనుష్యులు
కారు. కాబట్టి శాస్త్రమునకును మనుష్యులకును జాలదూరము.
బ్రహ్మవేత్తలమని దంధముచూపు కుక్షింధరులవలె వేదశాస్త్ర
పండితులమని విట్టివీఁగుమనుష్యులు మిక్కిలిస్వార్థపరులగు ధూర్తులు.
కేవలపరోపకారప్రవర్తనమునల్పుసజ్జనులుమాత్రమేమూర్తిభవించిన
వేదశాస్త్రము లనఁదగుదురు. లోకద్రోహులగు దుర్జనులు పండితుల
మని స్వలాభమునకై పామరజనులను మోసపుచ్చుటకై తాము
పఠించిన వేదశాస్త్రములనియును తాము శ్రేష్ఠమానవులమనియును
సత్కారార్హులమనియు దొంగనిష్ఠలు కొంగదపములు నక్క
వినయములు మర్కటచేష్టలు లేనిపోనియంత్రతంత్రమంత్రములతో
నొరులఁ జెఱచి తాము చెడుచందురు.

“దైవముచేయు నొత్తడితప్పకున్న నేవతో దాని నోర్చి
వెక్కిరించు” అన్నియింద్రియములను ముడుచుకొని యేవికారమును
బొందక సర్వమును దైవాధీనముం జగత్కార్యవైచిత్ర్యముని భావించి
బ్రతికిన సార్థకముగా శక్తికొలంది లోకోపకారముమాత్రమే చేయుఁ
గల్గుమార్గమున నడచుచుఁ దనవలన కేవలలోకోపకారకక్రియలనే
చేయించుమని దయామయుఁడగు శ్రీకృష్ణుని దివారాత్రములు పవిత్ర
హృదయమున స్వార్థపరతన్నాని యహంకారముకారములదొఱఁగి
వేడుకొనుచుంటకన్న బ్రతుకునం దవశ్యకర్తవ్యప్రయోజన మిం
కెద్దియు న్నేదను నిశ్చయముతోఁ బ్రవర్తించుటకన్నఁ బురుషకార
మింకెద్దియు న్లేదు లేదు. “పాచారంభణం వికారోనామధేయం
మృత్తికైవేతీసత్యమ్” అను శ్రుతివాక్యానుసారముగా నాకాశకాల
దిగాత్మమనస్సులను విభజించ నలవికాదు. పృథివ్యప్రేజోవాయువులు
మొదటభూణజిహ్వోచక్షు స్త్వగ్నిద్రుమైత్రాగ్రాహ్యములయిపిదపమనస్సు
చేత గంధరసరూపస్పర్శగుణవిభజనమున కవకాశమిచ్చుచున్నవిగాని
యాకాశద్రవ్యముకేవలత్రవణేంద్రియైత్రాగ్రాహ్యశబ్దగుణముమాత్రమే
నిర్దేశింపఁబడుచున్నదిభావనైకగమ్యమైయున్నదిగాని పృథివ్యప్రేజో
వాయువులకన్న వేరుగాస్వస్వరూపమును బ్రకటింపఁజాలదు. పృథివ్య
ప్రేజోవాయువులును సుతీయుం దద్గుణములు నాకాశమునకు వేఱయి
భూణరసనాచక్షు స్త్వగ్నిద్రుమైత్రాగ్రాహ్యములగుచున్నవిగాని
కేవలశబ్దగుణముంబట్టిమాత్రమే యాకాశద్రవ్యముయొక్క యునికి
కేవలభావనైకగమ్యమై మనఃకాలదిగాత్మలవలె బుద్ధికిమాత్రమే
ప్రగోచరమగుచున్నది. కాఁబట్టి యాకాశకాలదిగాత్మలనెడి నాల్గును
ద్రవ్యములు పృథివ్యప్రేజోవాయులవలెనింద్రియైత్రాగ్రాహ్యములుకాఁచ
డక కేవల భావనైకమాత్రైత్రాగ్రాహ్యములని యనుకొనవలసియున్నది.
ఇంద్రియప్రత్యక్షమంతమాత్రమున్నాని యాకాశముయొక్కగుణమగు

శబ్దముకూడ నాకాశమువలె నిరూపించి వ్యాకృతముకావించి ప్రకృతి ప్రత్యయనిరూపణమొసరింపనలవికాదు. గాని శబ్దముయొక్క స్థూల సూక్ష్మదశలను మఱి యద్దాని స్వరకాలస్థానప్రయత్నవిశేషములు గొంతవఱకుఁ దెలియఁబడి యనుకారసంజ్ఞావిధానములం బరులకుఁ దెలుపశక్యములగుచున్నప్పటికిని శబ్దముయొక్క వాస్తవతత్వముం దెలిసికొనుటకుఁగాని తా విన్న శబ్దము “ఇదమిత్థమ్” అని వరులకుఁ దెల్పుటకుఁగాని ముఁకీఁదప్పఁ బ్రాకృతమనుష్యున కొక్కింతయునలవి కాదు. కుక్క గుఱ్ఱుచున్నది- పులి ఖాండ్రుచున్నది- పిట్ట కూయు చున్నది- కాకి యఱచుచున్నది- మేఘము గర్జిలుచున్నది- ఫిరంగి మ్రోఁగుచున్నది జనులు పల్కచున్నారు. చప్పుడు సద్దు సందడి మ్రోఁత కూఁత యేమో వినఁబడుచున్నది భాషయేదో పోల్చి వివరింప శక్యముకాదు- మఱి యనుకరించుటకై న నలవికాదు గాని యీవల్లులు మఱి వీనిలోని యర్థమాను చిన్నతనమునుండియు సావాసముచేతను మప్పుబడి యలవాటుచేతను గొంతవఱకు నేర్చినకొలంది ననుకరించి గుఱుతించి స్వభాషాపరిచితులగు జనులకు బోధింప నలవియగును.

నాదబ్రహ్మపాసనము

“శ్రుతి స్మృతి యః పితా” అనునట్లు శబ్దమునకు శ్రుతి లయలు తలిదండ్రులు. నానాశ్రుతిస్వరగ్రామమూర్ఖనాత్మకమై ద్రుతమధ్యవిలంబలయకాలస్వరూపమై శ్రవణేంద్రియైకగ్రాహ్యమయి యంత్రంగాత్రములచే ధ్వనివర్ణాత్మకమై యవ్యక్తకారణసంవృతబింబ నాదబ్రహ్మము వ్యక్తకార్యవివృత శ్రుతిబింబశబ్దమై సహజముగా జగమున సృష్టిస్థితినాశవిశేషపద్ధతుల స్సకలప్రాణములం బ్రవర్తిల్లు చున్నది. తనతల్లి మొదలగు బంధువులు తనసహవాసులు నేయభి ప్రాయముతో నెట్లు పల్కుచున్నారో యాయభిప్రాయమును వెల్ల

డించుటకై యట్లు పల్కుటకుఁ బసినాఁటినుండియు జంగమప్రాణులలవాటువడుచు నట్టిధ్వనుల ననుకరించుచుఁ దమతోడిపాటివారి పల్కుల నాలించితాముగూడ నట్టిధ్వనులను స్వరకాలస్థానప్రయత్న విశేషముల ననుకరించుచు సహజశక్తితో వ్యవహరించుచుందురు. వినక పరులపల్కులతీరును మఱి స్ఫుటాభిప్రాయమును దెలిసికొన శక్యముకాదు. “రారా” అని పల్కువానికంతధ్వనిం బ్రత్యక్షముగా విన్నవానికిందప్ప వాడు “రారా” అని పల్కెనను ననుకారకుని ధ్వనింబట్టిగాని లేక వ్రాత మొదలగువానిచేతగాని మఱేచాక్షుష సంజ్ఞ చేతఁగాని యింకొక రంత స్పష్టముగా “రారా” అని మొదటఁ బల్కినవానిపల్కుయొక్క తాత్పర్య మెఱుఁగఁదరముకాదు. సచేతన ధ్వనినిగూలంకషముగా సచేతనయంత్రము తెలుపనేరదు. మఱియును దనయుద్దేశమును దానే యభినయించి సాకల్యముగా వెల్లడింపనేరని యంశములో నితరులపల్కులందలి యభిప్రాయమంతయును బరుల కెంత యభినయజ్ఞుడైన బ్రకటింపనసాధ్యము.

నాదబ్రహ్మమును దెలిసికొన్నదంతయును సర్వజ్ఞులయిన మునులును శాస్త్రుకోవిదులగు శిష్టులయినను గూలంకషముగా వేద శాస్త్రముఖములం బోధింపఁజాలరన విజ్ఞానలవదుర్విదగ్ధులగుసంసారుల లెక్కయేల ? కంతధ్వని మెల్ల గాను మఱి దూరశ్రావ్యముగాను సన్నముగాను గంభీరముగాను నానారసాత్మకమై పరిచయముకొలంది నెఱుఁగబడుచునానాజాతిజీవులయుద్దేశమును వినువారలకు వెల్లడించు చున్నది. పల్కువానికంతస్వరమునుబట్టియు వినువానిశ్రవణేంద్రియ శక్తింబట్టియును మఱియు నుభయులబుద్ధిస్వాస్థ్యమునుబట్టియును నభిప్రాయములుప్రకటింపఁబడి తెలియఁబడుచుండును. మొత్తముపై నేయభినయవిశేషముచేతనై నను దనయాహనంతయును వెల్లడించు టకుఁగాని పరులయభిప్రాయమంతయును గూలంకషముగాఁదెలిసి

కొనుటకుఁగాని ప్రాకృతులగు సంసారులు శక్తులుకారు కారు.
 దైవచోదితులై పలుకుచున్నారుగాని దేవులు లెట్లభినయించుటకై నను
 స్వతంత్రులుకారు కారు. సహవాసముచేత మంచిజ్ఞాన మబ్బదుగాని
 తప్పక చెడుసావాసముచేతఁ జెడుగబ్బకతీరదు. ఈసంసారమంతయు
 సజ్జానాత్మకాపాంకారమమకారమకాఁతము. సిరి యబ్బదుగాని చీఁ
 డబ్బకమానదన్నట్లు నిశ్చయముగా నానాదుఃఖఫలకము. మఱి
 యవివేకమూలమగు నీసంసారవృక్షము నాశ్రయించి బ్రతుకుజీవుల
 దుర్దశకు నిక్కమయినకారణ మనాద్యవిద్యామూలకకర్మబంధమే.
 ఆకర్మముయొక్కస్వరూపముజీవితేచ్ఛాత్మకత్వమ్. తృష్ణారహితునకు
 సంసారబంధములేదు. కావున స్వార్థవరతమాని సకలకర్మములను
 భగవదర్పితములుకావించి ఫలమును గోరకయే శేవల కరోపకారము
 కొఱకుమాత్రమే పౌరుషము నుపయోగించు పరమభాగవతుఁ
 డొక్కఁడుమాత్రమే లయబ్రహ్మమనఁబడిరసికశిరోమణియై దావము
 నుపేక్షించి గుణమునుమాత్రమేగ్రహించి సమస్తకర్మములను భగవ
 త్సమర్పణముకావించుచు నిరపేక్షుఁడై భగవద్దాసానుదాసుఁడై
 సూక్ష్మతవ్రతుఁడై సర్వభూతదయాపరుఁడౌటచేత నాదబ్రహ్మోపాసన
 మనవరతము కావించుటచేత శబ్దతత్త్వ ముపదేశింప సమర్థుఁడగు
 చున్నాఁడు. అట్లు నాదబ్రహ్మోపాసనముచేత శబ్దతత్త్వము ముపదే
 శించినమునులలో నగ్రగణ్యుఁడై దేవర్షినాఁ పరగిన పరమభాగవతో
 త్తముఁడగు నారదమహర్షి సామవేదశిక్షాశాస్త్ర ముపదేశించెను.
 మును లుపదేశించినసంగతి మునులకుమాత్రమే యుద్దేశింపఁబడెను
 గాని మున్యుపదిష్టమార్గమున సంసారులు నడువశక్యముకాదు.
 సంసారులు స్వకర్మబద్ధులు మఱియుం బొత్తుగా నస్వతంత్రులుకావున
 దుఃఖప్రాప్తయమగు నీసంసారమునఁ దమకెద్దియుం దెలియరాదనియును
 దా మొందుకుం బనికిరామనియును దమపురుషప్రయత్నమునకుఁగూడ

దైవమే మూలమనియును సకలక్రియలను నిశ్చయముగాఁ దమకవశములై జరుగుచున్నవనియును “సర్వేజనాః సుఖినోభవంతు” అను మంచితలంపు తమకుఁ గలిగినపుడుమాత్రమే దమకుఁ జిత్రశాంతి యొక్క చవి తెలియచున్నదనియును భగవంతుఁడు తప్ప తమ్మును గాపాడి తమచిత్తశాంతినిఁ గలిగించుపదార్థ మింకెద్దియును లేదనియు నీబ్రతుకున నేడ్పుతప్ప మఱెద్దియుం దనచేతనైనపని యింకొకటి లేదనియును సుఖదుఃఖములు ఋతువుల మాటువువలెఁ దనకవశములయి తటస్థించుచున్నవనియు నేపనియైనను జేసిన లాభములేదు మఱియుం జేయకతీతపనియును ఈయన్వతంత్రపుబ్రతుకు చావకతీతని గూనివంపులాగున్నదనియును సర్వమును దైవాధీనమేయనియును దా నెద్దియు న్వాస్తవము దెలిసికొనుటకుఁగాని తొలుపుటకుఁగాని సమర్థుఁడు కాఁడనియును “ఏకః కపోతపోతశ్చతశః శ్రేయస్తమభిధావన్తి అంబరమావృత్తిశూన్యం శివశివశరణం విధేః కరుణా” ఆకసమందు జేగలకుఁ జిక్కుపడిన గువ్వపిల్లవలె నీయరి వడ్వర్గమునకుం జిక్కిన తనబ్రతుకు బొత్తుగా దిక్కుమాలి కేవలము నైవమే శరణముగా మిగులుచున్నదనియును అన్నయు ముందుగా సృజింపఁబడ కాఁకలిపుట్టనేపుట్టదనియు మోక్షానందము మొదటలేక గంసారదుఃఖము ప్రవర్తిల్ల నేప్రవర్తిల్లదనియును దైవసాహాయ్యమున్న పరమభాగవతున కీవిచారణమంతయును సహజముగాఁ దోచి తృప్త యుపశమిల్లి సకలభూతదయయును జగదుపకారక ప్రవర్తనము న్గలిగించి భోగవాంఛను మఱిలించి నాదబ్రహ్మతత్త్వ మెఱిగించి కైవల్యానందము న్గలిగించును గలిగించును.

పసినాఁటినుండియుం దనచుట్టుపట్ల జంతువు లేయుద్దేశమును వెల్లడించుటకై యెట్లు తమకంతద్వని వెల్లడించునో మఱి యితర

విధసంజ్ఞ లేవేనిబయలుపర్చునో నిరంతరఋచయానుభవాభ్యాసముల
చేత గుఱుతింకవచ్చును. భయమును కోపమును వేడ్కను మచ్చి
కను దెల్పుచు మనుష్యాదినానాజంగమప్రాణులు వెల్లిడించు
కంఠధ్వనులు తక్కినయవయవముల పరస్పరసంయోగముచేతఁగలుగు
ధ్వనివిశేషములుమఱియును నేత్రఘ్రాణరసనాత్వ గింద్రియగ్రాహ్యము
లగు రూపగంధరసస్పర్శప్రకటనవిశేషములు పరిచయానుభవాతి
శయముకొలంది గుఱుతింకవచ్చును. వివేకశక్తియు త్వక్ష్ణత్వః
శ్రోత్రజిహ్వప్రహారేంద్రియశక్తియును సరిగానున్నకొలంది నానావిధ
జంతువులు పరస్పరబోధకావించుకొనవచ్చును. నాబుద్ధియునునాశ్రవ
ణేంద్రియము స్వస్థతగానున్నకొలంది నాచెంగటి మనుష్యాది నానా
జంగమప్రాణు లేయేయభిప్రాయముతో తెల్లెట్లు కంఠాద్వయవ
ధ్వనులు కావించుచుండిరో మఱి యందుకై నేనెట్లెట్లు తత్తదభి
ప్రాయానుసారముగా బదులాడవలయునో నాచిన్నతనమునుండియు
నాకుఁగల లోకానుభవముంబట్టి యొరులధ్వనిని గుఱుతించి యొరులకు
నాయభిప్రాయ మెఱిగించువిధమున ధ్వనిచేయఁగలను. తక్కినజంతు
వులసంగతి యటుండఁగా నాయరుగుపొరుగులవల్కుల కలవాటు
బలముచేత సభిప్రాయమును గ్రహించి బదులాడు నాభాషయు
నాయరుగుపొరుగువారలభాషయు నొక్కటియై సమానాక్షరవిన్యాస
ముల నుండకతీతదుగా ? తత్తద్దేశకాలపాత్రానుసారముగా సకలదన
సామాన్యమైన ధ్వనిమొత్తముపై భయము కోపము సంతోష
మసహ్యము దుఃఖమును సూచించుట కైదువిధములం బంచప్రాణ
ములంబట్టి యందఱిమనుష్యులయభిప్రాయములచేత స్వరకాలస్థాన
ప్రయత్నములం భిన్నములయ్యు నొక్కపోల్కిగానుండకతీతదు.
మఱియునుస్వరకాలస్థానప్రయత్నవిశేషములతోఁ దత్తద్దేశసామాన్య
ముగా భాషలు సంస్కృతావృభంశవిశేషములన్ వ్యవహరింపఁబడుచు

“రక్షోహాగమఘ్నసంజేహః” ప్రయోజః శిక్షావ్యాకరణచ్ఛందో
నిరుక్తసంబంధశాస్త్రపద్ధతులచే ననాదికాలమునుండియును దేవాలయ
ములుచేరువులిండ్లు వాకిళ్లు తోటలు దొడ్లుజాతులునీతులు వావివరు
సలు మొదలగుమానవమర్యాదలవలె వ్రాతములముగాగ్రంథమున్
సంగ్రహింపఁబడుచు సంప్రదాయసిద్ధముగా వ్యవహరింపఁబడుచు
దత్తదేశకాలపాత్రోచితోద్దేశములు చతుర్విధభిన్నము విశేషముల
మాటుచుండియు న్మాటక ప్రవాహోదకగుణమురీతిం బ్రవర్తిల్లు
చుండును. కాబట్టి నామరూపాత్మకమై జగద్రూపముగా వివృతమైన
నాదబ్రహ్మముయొక్క తత్త్వము “ఇదమితథమ్” అని నిర్దేశింపనలవి
కాదుగాని వ్యావహారికమందలి భాషావిశేషముల కించుమించు సరి
యైనపద్ధతులు నియమించు శిక్షావ్యాకరణచ్ఛందోసమీక్షాశాస్త్రము
లెఱింగినపండితులు జనులకుఁ బరస్పరైకమత్యానురాగము లొదవించ
జాలుదురనియే పరమకారుణికులయిన నారదాదిమునులు లోకోప
కారముగా నానావిధశబ్దార్థము లెఱిగించుటకై వివిధములగు శిక్షాది
శాస్త్రము లుపదేశించిరి. తనతోడిపాటిజనులలో ననాదిసంప్ర
దాయానసారము ననుశ్రుతమై వ్యవహరింపఁబడుచున్న భాష దేశ
కాలపాత్రానుసారముగా సకలజనరింజకముగాఁ బలుకుట మిక్కిలి
యవశ్యక ర్తవ్యము. లోకశాస్త్రవిరుద్ధముగాఁ బాడవలయునుమాటాడ
వలయును గ్రంథములు వ్రాయవలయును. ఇహపరోధయలోకాను
కూలముగా నామరూపవిశేషభిన్నముల నొరులఁ దరింపఁజేసి
నజ్జనుఁడు చతుర్దశపరమభాగవతులవలెఁ దాఁదరించును.

ఉదాత్తానుదాతస్వరితాత్మక సప్తస్వరముల నాచార్యుఁడు
దక్షిణశ్రవణమున శిష్యులకుఁ బుత్రుల కుపదేశింపవలయునను శిక్షా
శాస్త్రపర్యాయలోచనమాచేత నేయర్థమిచ్చుశబ్ద మెల్లుచ్చరింపనిహవర
ములను సాధింపవచ్చునో యామార్గమును గురూపదేశముచేతను

స్వశక్తిచేతను లోకశాస్త్రాద్యవేక్షణముచేతను దెలిసి ప్రయోగించి
సకలజనానురాగమును సంపాదించుకొనుటయే పరమపురుషార్థము.
“అనుదాతేత్ -స్వరితేత్” అని ధాతువులు నియమింపఁబడుటచే
శబ్దములం బల్కుటకై స్వరము నియమింపఁబడెను. కాబట్టి యుచ్చా
రణనియమము వైదికశబ్దములకేగాని తాకికభాష కేంతమాత్రముం
బనికిరాదు.

“యథేంద్రశత్రుః సర్వతోఽపరాధాత్” అనుటచేత య
దీక్షితుఁడగు యజమానఁడు మఱి యధ్వర్యులునుమాత్రము వేద
మంత్రముల నుచ్చరించునపుడు ఉదాత్తాదిస్వరనియమము తప్పరాదు.
తాకిక భాష యథేష్టస్వరముతోఁ దనయభిప్రాయముం బరులకుఁదెల్పు
టయే ప్రయోజనముగా నుచ్చరింపవచ్చును. లోకరంజనముగా
భాషం బల్కినఁ జాలును. స్వరకాలస్థానప్రయత్నవిశేషము లెట్లుం
డనీ మఱి యచ్చులుగాని హల్లులుగాని యెట్లుండనీ మఱి యేయచ్చులు
యొక్కగాని యేహల్లులయొక్కగాని యేర్పాటుండినను లేకుండినను
గేవల ధ్వన్యాత్మకమైనను లేక వర్ణాత్మకమైనను మతేవిధముగా
నుచ్చరింపఁబడినను దనయభిప్రాయము పరులకు వెల్లడియగుటమా
త్రమే ప్రయోజనము. మఱియు నెట్టినియమమునకుగాని యెట్టికట్టు
పాటు పద్ధతులకుఁగాని లోబడక లోకరంజనమగురీతిని యథేష్టముగా
తాకిక భాషను బల్కవచ్చును. కేవలపరమార్థసంపాదనప్రయోజనము
లగు వేదమంత్రము లుచ్చరించునపుడుమాత్రమే శిక్షాదిశాస్త్రపద్ధతు
లవలంబించకున్నఁ బ్రత్యేవాయముకలుగునని “నష్టేచ్ఛితవై నాపభాషే
తవై” అను శాస్త్రనియమము కలిగెను. కాబట్టి పరమార్థసంపాద
నమునకై ఋగ్యజుస్సామవేదమంత్రోచ్చారణముచేత సద్వర్యదీక్షితు
లయిన పత్నీయజమానులకును మఱియధ్వర్యునప్తకమునకుమాత్రమే
యేకట్టుపాట్లుగాని వేదశాస్త్రనియతపద్ధతు లెవ్వియైనగాని యాచ

రింపకతీరదు. పారమార్థికబోధములగు వేదమంత్రముల క్రవృత్తిగల
 యజ్ఞవాటకమునగాని కేవలలోకవ్యవహారమున నడచుచున్న సంసారు
 లకు నిద్రాహారవిహారములందు లోకరంజకముగాఁ బ్రవర్తిల్లుటకన్న
 వేతే వేదశాస్త్రపద్ధతుల నవలంబించఁగూడదు కూడదు. యతినియ
 మము గృహస్థున కెట్లు తగదో కేవల యధ్వర్యుశార్వాములగు వేద
 శాస్త్రపద్ధతులు- నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యతత్పరులగు లౌకికమనుష్యు
 లకుఁ దమతోడిపాటివారి ప్రేమానురాగములను సంపాదించుకొను
 తెన్నున దుచుకొనుటకన్న వేదశాస్త్రపద్ధతులతో నొక్కింత
 యైన నవసరములేదు లేదు. యజ్ఞదీక్షితులకు శాస్త్రనియమమును
 లౌకికులకుఁ గామచారానుజ్ఞయును సకలమునిగుమ్మతములని సిద్ధాం
 తము సిద్ధాంతము. జనులకు దేశకాలపాత్రానుసారముగాక మిక్కిలి
 ద్వేషమునుగావించు నాచారము వేదచోదితధర్మమయినప్పటికి నవ
 లంబించఁగూడదు కూడదను మనుస్మృతి మిక్కిలి కొనియాడఁదగినది.
 “కతా పారాశరీస్మృతిః” అనుటచేత “దానమేవ కతాయుగే- కతా
 సంకీర్త్య కేశవమ్- కతా కేశవకీర్తనమ్” అను పారాశరాక్తిచొప్పునఁ
 గలికాలమందు ముఖ్యముగా “పరోపకారార్థ మిదంశరీరమ్” అను
 విధమునఁ దనతోడిపాటివారి ప్రేమానురాగములు సంపాదించుకొని
 వారల కుపకారముగా నడిచి యెరులను సుఖపెట్టి తా సుఖపడు
 తెన్నున నడచుటకన్న నితరవేదశాస్త్రవిహితధర్మము లవలంబింప
 నెవ్వరికింబనికిరాదు ఖసికిరాదు. ప్రస్తుతమా చరిఁపకతీరనిపనిమనుష్యు
 లందఱు స్థలసిమెలసిపరస్పరప్రేమానురాగములతో నేకీధవించి నిద్రా
 హారవిహారసౌఖ్యములం దమబ్రతుకు పొడిగించుకొనుటమాత్రమే
 యని సిద్ధాంతకరింపకతీరదుతీరము. నిన్నటి సూర్యకిరణతత్త్వమునేఁటి
 సూర్యకిరణతత్త్వము కానేరదు. నేడు నిన్నటికన్న నన్నివిధముల
 వేతే. కాబట్టి భూతభవిష్యత్కార్యలోచనము వ్యర్థము. వర్త

మానసమయోచితము నొరులయెడఁ దా నెట్లు ప్రవర్తించినచోఁడన
నిద్రాహారవిహారసౌఖ్యములకు భంగముకలుగక హాయిగాఁ దన
బ్రతుకు కొనసాగునో యావిధముగాఁ దనతోడిపాటివారితో నేకీధ
వించి తనకు న్దనయెడననురాగముగల జనులకు స్సంతతము జ్ఞేమము
నల్లిగించుటకై భగవంతుని బ్రార్థించుచు లోకోపకారముగా నడిచి
యొరులనుఖ పెట్టినయెడఁ దానుఖపడవచ్చును వచ్చును. నిద్రాహార
విహారసౌఖ్యాభిలాషము జనులందఱికి స్సమానమే.

బ్రాహ్మణప్రాణము- బ్రాహ్మణనిద్ర- బ్రాహ్మణనియాఁకలి
డప్పిక లని నిద్రాహారసౌఖ్యమునకు వర్ణాశ్రమధర్మవ్యవస్థ లేదుగా?
వాస్తవముగా లోకముతో నొక్కంతయును సంబంధములేక కేవల
పరమార్థబోధకములగు ఋగాదివేదమంత్రములందు ద్యోతితములగు
బ్రాహ్మణాదివర్ణములు తత్త్వవర్ణవ్యవస్థలు నుపాసనాసౌలభ్యము
నకై దేవతలం దెల్పుటకై దేవాలయములు శిలావిగ్రహములు
నాలగ్రామములు మొదలగుమూర్తులు కల్పింపఁబడురీతిన వివిధయజ్ఞ
విధానములు బ్రాహ్మణాదివర్ణవ్యవస్థలు వర్ణాశ్రమధర్మములు మంత్ర
పాఠములు జాతినీతులుశ్రుతిస్మృతి మతాచారములు తత్త్వద్యుగాను
సారముగా లోకరక్షకై పరమకారుణికులు సర్వజ్ఞులగు మునులు
చతుర్విధాభినయముల నుపదేశింపుచుండిరి. ఋతువులు వివిధగతుల
సహజముగా మాటుచున్నవి ప్రస్తుతోపయోగముగాఁద తదృతువు
లకుఁ దగునట్లు నిద్రాహారవిహారసామగ్రి స్సమకూర్చుకొనక
తీరదుగా? వర్తమానదేశకాలపాత్రానుసారముగా నొరులనుఖ పెట్టి
తానుసుఖపడు తెన్ను వెదకుకొనుటకన్న మన ఘ్యుఁడవలంబించవలసిన
వేదశాస్త్రవిహితధర్మ మింకెద్దియు న్నాదు కాదు.

మంచిచెడ్డలు

“ధియోయోనః క్రవోదయాత్” అనగా భగవంతుడు బుద్ధిని మాకొసంగుగాక. బుద్ధి యనగా సకలజనానురాగము సంపాదించుకొనఁదగిన నడువడియనిగాని “వాసుదేవః సర్వమితి”- జగమంతయును దేవుఁడేయని నిశ్చయముతో రాగద్వేషముల నందని చిత్తశాంతియనిగాని యర్థము. మొదటియర్థమే ప్రాకృతమానవుల కుపయోగము. రెండవయర్థము మునులకుమాత్రమే వేద్యము. మనుష్యులకు మిక్కిలి దురవగాహము మఱియందరానిపండువంటిది. పూర్వులు సంపాదించినయాస్తియునుబూర్వులొసర్చినగ్రంథములును బ్రస్తుతము మనబ్రతుకుసౌఖ్యమునకై యుపయోగించుకొనుచున్నాముగా? ఆప్తవాక్యరూపములగు వేదశాస్త్రములును పెద్దల యుపదేశములును లేక మన కాదేయ హేయవస్తుజ్ఞానమే పొడమకుంట ప్రతిజనప్రత్యక్షానుభవమేకదా? భూతభవిష్యద్వర్తమానకాలోపయోగముగా దేశకాలపాత్రోచితముగా సర్వజ్ఞులును బరమకారుణికులుం గేవల లోలోపకారపరాయణులగు మును లుపదేశించిన శ్రుతిస్మృతులను ప్రకృతోపయోగముగా ననుసరించవలయును వలయును. కాబట్టి పరాశరమునిమతానుసారము నివృటిజనులు నడచియే తీరవలెను. పరాశరస్మృతిలోని ముఖ్యసారాంశము “దానమేవ కలియుగే. కతా గేశవకీర్తనమ్” అనికదా, దాన మన్నను గేశవకీర్తన మన్నను “పరోపకారార్థ మిదం శరీరమ్” అను భావము స్పష్టకడుచున్నది. “సతాం కేనాపి కార్యేణ లోకస్యారాధనం వ్రతమ్” అనిభవభూతిమహాకవి పరాశరస్మృతిసారమును విశదీకరించెను. భూ- వధ- కృత్ ఈమూఁడుధాతువులు క్రమముగానుదాత్తానుదాత్తస్వరితేజులుకలవయివరస్మైపద్యాత్మనేపద్యు

భయపగులనుబట్టి... భవతి-ఏధతే- కరోతి-కురుతే అను క్రియారూపములు పొందుచు భూసత్రాయాం ఏధ-వృద్ధా... కృజ్ కరణే... అని పాణిమునిచే ధాతుపాఠమునఁ జెప్పఁబడినవి. ఇచ్చఁట జెప్పఁబడిన యుదాత్తానుదాత్తస్వరితస్వరములు కేవల వ్యాకరణశాస్త్ర ప్రవృత్తికై యేర్పడిన సంజ్ఞలుగాని భవతి- ఏధతే- కరోతి- కురుతే యనునపుడు నిషాదగాంధారస్వరములచేతను ఋషభధైవతస్వరములచేతను షడ్జమధ్యమపంచమస్వరములచేతను పాణిని శిక్షాశాస్త్రపద్ధతిగానీయుదాత్తానుదాత్తస్వరితేతుల నిర్విధింపఁబడి భూ ఏధ- కృజ్ అను ధాతువులుగాని తజ్జన్యములయిన భవతి- ఏధతే- కరోతి- కురుతే యను క్రియారూపశబ్దములుగాని యుచ్చరింపవలయునని నియమములేదు. ఉదాత్తాదిస్వరనియమము- మాత్రాదికాలనియమము-తాల్యాదిస్థాపనియమము- వివృతాదిక్షయత్ననియమము మొత్తముపై నుచ్చరణవిధి వైదికశబ్దములకుఁగాని లౌకికభాషాశబ్దములకుఁ గామచారానుజ్ఞగా నెవరియిష్టముచొప్పున వారు తమతమభావలం బరులకుఁ దమయుద్దేశ్యము వెల్లడియగునీరున నుచ్చరింపవచ్చును. మఱియును యజ్ఞదీక్షవహించిన స్త్రీపురుషమిధునముతప్పఁదక్కినస్త్రీపురుషులు తమతోడిపాటివారలకుఁ జిత్తరంజనమెట్లగునో యావిధమునఁ దమ తమనిద్రాహారవిహారసౌఖ్యము సంపాదించుకొనఁదగిననడువడి నవలంబించవలయును. జనులందఱికిం బరస్పరప్రేమానురాగములు వుట్టింపఁగలిగెనేని యేజాతియైనను సరియే- యేమతమైనను సరియే-జనులకుఁ బరస్పరానురాగహేతువగు జాతిగాని యాచారముగాని మతముగాని విద్యగాని యవశ్యవలంబ్యము.

మనుష్యులలో మంచిచెడ్డ లను రెండువిధములయిన జాతులు నీతు లాచారములు మతములు విద్యలుం గలవు. జనులకుఁ బరస్పర

ప్రేమానురాగములంబుట్టించు జాతిగాని నీతిగాని యాచారముగాని మతముగాని విద్యగాని యాదేయమున్ మంచిదనిపించుకొనును. జనులకుఁ బరస్పరవిద్వేషకారణమయిన జాతిగాని నీతిగాని యాచారముగాని మతముగాని విద్యగాని పేయము నెడ్డదనిపించుకొనును. కరోపకారకముగు బ్రతుకు మంచిది. లోకద్రోహకరముగు బ్రతుకు చెడ్డది. మంచిధనము- చెడ్డఋణము- లోకోపకారపరాయణులు ధనస్వరూపముగు మంచిని దమవెనుకవారి కప్పగించెదరు. స్వార్థపరులు ఋణమువంటి చెడ్డను గలిగించి పోయెదరు. జనుల మంచిచెడ్డలు రెండే. వారిబ్రతుకు పిమ్మట నీలోకములో లోకోపకారకముగాను మఱి లోకోపకారకముగాను నిల్చియుండును. కాబట్టి సజ్జనులు మంచిపేరును మఱియుఁ దుర్జనులు చెడ్డపేరును లోకమునఁ దమ వెనుకనుంచి పోయెదరు సత్కిర్తివంతులకు స్వర్గమును దుష్కిర్తివంతులకు నరకమును మరణానంతరమునఁ దప్పక లభించును. సర్వజనసములు సర్వభూతదయాపరులు సర్వజ్ఞులగు గౌతమవ్యాసాది మునులు సర్వలోకు లన్యోన్యప్రేమానురాగములతో హాయిగాఁ గలసిమెలసి యిహపరసౌఖ్యమును సంపాదించుకొను మాభ్యోద్దేశముతోనే దేశకాలపాత్రోచితముగా వేదశాస్త్రసమ్మతములగు ధర్మములుపదేశించిరి. స్వార్థైకపరులగు దుర్జనుల వంచకులై జనులకుం బరస్పర ద్వేషము కల్గుతీరున మునిప్రణీతధర్మములకు విపరీతార్థములు చెప్పి పామరజనుల న్నమ్మించి లేనిపోని జాతికులమతాచారాభిమానముల జనులు పరస్పరద్వేషమునఁ దన్నుకొని కాట్లాడుకొను చుండఁగాఁ తాము విష్టవీఁగుచు నొరులఁ జెఱచి తాము చెడుచుండు రట్టిదుర్జనులబోధలు దుర్వ్యసనములవలెఁ గడురుచ్యములును సులభబోధకములగుటచే మనుష్యులలో న్నూటికిఁ దొంబదితోమ్మండ్రు

దుర్వ్యసనపరులయినవిధమున పంచకబోధలకు లోనగుచుందురు. జనులలోఁ బరస్పరవిద్వేషకారణములగు జాతికులమతాచారము లన్నియును ధూర్తపండితకల్పితములేగాని నిక్కముగా మున్యుపదిష్టము లెంతమాత్రము న్నావు కావు. బ్రహ్మచర్య గ్హారస్థ వాసప్రస్థ సన్న్యాసాశ్రమములు మున్యుపదిష్ట వర్ణాశ్రమధర్మము లన్నియును లోకోపకారపరాయణులు సర్వజనసమ్మతముగావిధ్యుక్తముగా నవలంబించి యొరులఁ దరింపించి తాము తరించు సజ్జనులు పరమభాగవతోత్తములనఁ బరఁగెదరు.

శ్రుతితత్త్వ నిరూపణము

ధాతువులకు వైయాకరణ శేర్పర్చివయుదాత్తానుదాత్తస్వరితములు కేవలమును శాస్త్రప్రవృత్తిమాత్రఫలకసంజ్ఞలుగాని సప్తస్వరాత్మకస్వరపరము లెంతమాత్రము న్నావు. నోటిలోని యంగుడు మొదలగు పైనున్న స్థానములంటిన ధ్వని “ఉచ్చైరుదాత్తః” అని యను నాలుకక్రిందిదంతముల నొరయుధ్వని “నీచైరనుదాత్తః” అనియును గ్రిందుమీఁదుల రెండింటి నొరసిపల్కెడుధ్వని “సమాహారఃస్వరితః” అని సంజ్ఞలం బరఁగునుగాని వ్యాకరణశాస్త్రమునఁ జెప్పఁబడిన యుదాత్తానుదాత్తస్వరితములు శిక్షాశాస్త్రానుసారముగా సప్తస్వరాత్మకముగా వివరింపఁబడిన “ఉదాత్తేఋషభగాంధారా” అని శ్రుతిజాతిస్వర గ్రామతాసమూర్చనాత్మకముగా గాంధర్వవేదమున వివరింపఁబడినట్లుచెప్పఁబడ లేదు. ధ్వనియధిక వాయువులతో వెలువడినకొలందిస్థూలమైమూర్తశౌవ్యమగును ఫిరంగిమ్రోతమేఘగర్జితము సింహగర్జనము కరిబ్బంహితము మొదలగుధ్వని పెద్దనాద మనఁబడును. కొంచెముగాలితో వెలువడి మిక్కిలి మెల్లిగా వినఁబడు

మ్రోత, గుసగుసలాడుట, యేకాంతమాడుట, మెల్లగామాట్లాడుట, చిన్న సెలయేటితరంగములచప్పుడు, చల్లగాలికిఁగదలెడిచెట్లకొమ్మల యాకులధ్వని, తింత్రీనాదము, వత్తివతాస్త్రీయొక్కమృదుమధురమగు సన్నరవళి, కంఠనాదము, మందచులయానిలధ్వనియును సూక్ష్మనాద మనఁబడును. సమాసమగుగాలి యూపిరిపోతచే నెడతెగక దీర్ఘకాల మొక్కరకముగావినఁబడుధ్వని శ్రుతి యనఁబడును. మఱి యాగాలి యధికమైనకొలంది హెచ్చుస్థాయిధ్వని యగును. ఆగాలి సన్నగిల్లిన కొలంది క్రింద తగ్గుస్థాయిధ్వని యగుచుండును. ఒక్కకొలతగలగాలి వలన నొక్కవిధముగా వినఁబడుశ్రుతి యాగాలి యధికమగుచున్న కొలంది ససంతవిధములగు నుదాత్తశ్రుతులు సధికమయి వినఁబడు చుండును. మఱి యాగాలి సన్నగిల్లినకొలంది సనేకవిధములగు ననుదాత్తశ్రుతుల న్నగుచు మెల్లమెల్లగా వినఁబడుచుండును. హృద యమునుండి కంఠమునకు గాలి నూపిరి నెగుచునాళము లిరువదిరెం డను మతమునుబట్టి శ్రుతు లిరువదిరెం డని యొక్కరును జగము నందలి నానావిధజంగమస్థావరప్రాణివిశేషధ్వనులంబట్టి శ్రుతులసంత సంఖ్యాకములని మరొక్కరును బల్కుచున్నారు. పద్జమధ్యమ వంచమములకు నాల్గేసియు నిషాదగాంధారములకు రెండేసియు ఋషభధైవతిములకు మూడేసియు మొత్తముపై శ్రుతు లిరువది రెండని పలువుర మతము “శ్రుతిస్థానే స్వరాన్వక్తుం నాం బ్రహ్మపి తత్త్వతః” అని నారదర్షి చెప్పినప్రకారము శ్రుతితత్త్వ మెఱుంగ శక్యముకాదు. ఒక్కవిధముగా నాదము వినఁబడుచున్నపు డాశ్రుతి ప్రకృతిధ్వని- యాశ్రుతి యదివఱకు వినఁబడినట్లుండక మాఱుచు హెచ్చుతగ్గులుగా వినఁబడుచున్నకొలంది స్వరమునంబడును. సంతత మొక్కరీతిగాఁగిండుగా గనఁబడు సూర్యబింబమువంటిది ప్రకృతిశ్రుతి

నాదము, గ్రహణకాలమున నాసూర్యబింబము కొఱతవడుచు నదృశ్యమై క్రమక్రమముగాఁ దలచూపి యెప్పటివలె నిండుబింబమై తోచునపు డాబింబము క్రమక్రమముగా నదృశ్యతనందువఱకు న్దగ్గి తగ్గి మఱి నిండుబింబమగువరకు హెచ్చుచున్నదశవంటిది కృతక శ్రుతినాదము. ప్రకృతిశ్రుతి “ఏకమేవా ద్వితీయమ్ బ్రహ్మ” అను విధముగా నొక్కటియే. వికృతశ్రుతి జగమువలె నానావికార ములు కలది. కాఁబట్టి శ్రుతిప్రకృతిభేదములతో సత్త్వరజస్తమోగుణ సామ్యమగు ప్రకృతివలె మంద్రమధ్యతారస్థాయిసామ్యమై ప్రకృతినాఁ బడును. ప్రకృతి త్రిగుణసమ్మేళనమువలన నానావిధ జగద్రూపమునఁ బరిణమించునట్లు త్రిస్థాయిసమ్మేళనముచేత శ్రుతి నానావిధస్వరప్రపంచముగాఁ బరిణమించుచున్నది. షడ్జమధ్యమగాంధారగ్రామములు స్వర్గమర్త్యపాతాలముల న్మంద్రమధ్యతారస్థాయివిశేషముచేత నుదాత్తానుదాతస్వరితశ్రుతులు పరఁగుచున్నవను మునిమతము మిక్కిలి సమంజసమును మఱియు స్పృహేతుకముగాఁ దోచుచున్నది. ఏదెట్లున్నను ఈసృష్టికిఁ బైఁగానున్న జగత్కారణము నీసృష్టిలోనున్నవారూహింపఁదరముకానట్లు సకలధ్వనులకు మూలమగునాదబ్రహ్మత్మక శ్రుతితత్త్వము నెఱుఁగఁ బ్రాకృతమానవుల కలవికాదుకాదు.

జగమున నెందఱుమనుష్యులో యన్నిరకముల కంఠస్వరములు మఱియుం బ్రతిమనుష్యకంఠస్వరము కాలవశమునఁ బ్రతిక్షణము ధ్వనిచే మాఱుచుండునుగనుక నొక్కమనుష్యుడే వానిజీవితకాలములోఁ బ్రతిక్షణము మాఱుచున్న కంఠనాళవశమున ననంతవిధ శ్రుతుల ననుసరించిన నానావిధస్వరములతోఁ బల్కుచుండును. కాఁబట్టి సర్వజనసాధారణమైన శ్రుతిగాని స్వరముగాని స్థాయిగాని యుదాత్తానుదాతస్వరితవిశేషముగాని “ఇదమిత్యమ్” అని దేహధారుల

కంతధ్వనికొక శాస్త్రముగాని వ్యవస్థగాని శ్రుతిలయలకద్ధతిగానివాగర్థములయనుశాసనముగాని తెలిసికొనుటకు స్మృతి తెలిసినది యెరులకు బోధించుటకు నెవ్వరికిం దరముకాదు కాదు. స్థూలముగా లోకోపకారపరాయణులై మునులు శాఖాచంద్రన్యాయముగా వస్తుతత్వమును శాస్త్రములద్వారా యుపదేశించిరి. కాని యామునులే ప్రత్యక్షముగా నుపదేశించినం దప్ప వారి శాస్త్రములు వారి పరోక్షమున ప్రాతలంబట్టియుం బ్రాకృతులు సంసారాంధకారనిమగ్నులగు మానవులు ధనాశచే జేయునుపదేశములంబట్టియు సరిగాఁ దెలియఁబడకపోవుటయేగాక యీగ్రంథములు మఱి ధనాశాపరులగు గురుబోధలు విపరీతార్థములన్దలిగించి చదువుకొన్న వానికన్నఁజాకినయము'లన్నట్లు శాస్త్రముభ్యసించితిని గురుముఖమునఁ జదివికొంటి నని కూటికొఱకై దేవులాడు పండితమ్మన్యుఁడు తాఁజెడ్డకోఁతి వనమంతయుం జెఱచునట్లు తాఁజెడుటయేగాక నితరులఁగూడఁ జెఱచుచుంట నిశ్చయము నిశ్చయము. ప్రత్యక్షముగా నగవడుచున్న సూర్యబింబముచు బట్టియేసూర్యునితత్వ మొక్కింతయున్దొప్పలవికానిచోబిందెసీశ్వలోఁ బ్రతిఫలించు సూర్యబింబమానుబట్టి సూర్యతత్వము నిశ్చయింకఁబోవు వెడగువలెఁ బ్రత్యక్షముగా మునిచేయ బోధనే తెలిసికొనశక్యముగాక “బృహస్పతి వేయిదివ్యవర్షములు బోధించిన నింద్రునివంటి దివ్యబుద్ధి శాలి సంపూర్ణముగా శబ్దతత్వ మెఱుఁగకుండె”నను మహాభాష్యోక్తి తార్కాణముగా “కోవక్తా తారతమ్యస్య తమేకం వేదసంవినా” అనునట్లాయమ్కలము నిర్ణయించి “ఇదమితమ్” అని నిశ్చయింకఁగల మను లీసంసారమున సంచరించరు. మఱియు మును శరీరులునుర్ములకు నిర్వచదార్థతత్వ మెఱుఁగశక్యముకాదు. నానావిధచేతనాచేతనసహస్రధ్వనులుకలిసి దూరముగా సంతగొల్ల యొకప్పుడు

వడిగాను మఱొకప్పుడు మెల్లిగాను వివరింపఁబడుటకు వీలులేక
 నానావిధవ్యావహారికభాష లేకీభవించి నానారసాత్మకములగు శబ్దము
 లేకీభవించి యొక్కరొదయై ప్రతిక్షణము స్థాయిమాటుచు వినఁబడు
 సల్లె యనేకహృదయనాడులనుండి పలుకు నిచ్చుచేతఁ బ్రయత్న
 పూర్వకముగాఁ బలుకదొరఁకొను దేహికంఠమునుండి నానావిధాన్యా
 వయవముల నొరసికొని యనంతసంఖ్యాకములగు జలాణువు
 లొండొంటఁ జేరికొని బిందువులైకలిసి ప్రవాహరూపమైనట్లు డెబ్బది
 రెండువేలనాళ్ళనుండియు సగణితరహితమకూపముల బిగింపునుండియు
 బయలు వెడలిన యుచ్ఛ్వాసితవాయువరమాణువు లొండొంటఁ జేరికొని
 యనంతసంఖ్యాకవ్యక్తనాదములకూడిక తుదకుఁ గంఠవివరమునుండి
 వైఖరీరూపమై వినఁబడుచున్నది. ప్రతిక్షణ పృథ్విక్షయస్వభావముచేత
 నొక్కశ్రుతి మఱియొక్కస్థాయి కలిగినట్లు ప్రయత్నపూర్వకముగాఁ
 జేయఁబడుచున్నశబ్దము వినంబడియును నిక్కముగా స్వాధీనేంద్రి
 యులుకాని మర్త్యులు తమశరీరావయవములనుగాని మనస్సునుగాని
 యథేచ్ఛముగా నిశ్చలముగావింప శక్తులుకారుగనుక వారిది కేవల
 వడ్డాదిస్వరస్థాయులనిలిపి ప్రయోగించుధ్వనులు చపలచిత్తులు చప
 లేంద్రియములును మర్త్యులగుటచేత “స్విస్వరము శుద్ధము చలనములేక
 యొక్కరీతినే యున్న” దనుకొనుచున్నారుగాని “యద్వైశ్యం తన్న
 శ్యమ్” అనుతీరున తొకకవదార్థములన్నియును క్షణికవ్యవహృతము
 లగుట యిది యాశ్చర్యనిగాని యిదీస్వరమనిగాని యిది మాట
 కొకస్థితితో నున్నశబ్దమనిగాని నిశ్చయించ శక్తు లేతమాత్రము
 న్నారు కారు. నిర్గుణమైన దాత్మ “తస్మా దాత్మన ఆకాశః సంభూతః
 శబ్దగుణక మాకాశమ్” అనుటచేత కేవల శబ్దగుణమునుబట్టియే
 తనయున్ని తెల్పఁబడునాకాశమందుపృథివ్యప్రేక్షావాయువరమాణువు
 లొండొంటఁగూడి నానావిధమూర్తులై స్థూలదశ వ్యక్తీకరించి

యుద్భవస్థితినాశములందుటకై సంయోగవియోగవిశేషములం బరిణమించుచు మాలుచున్నవి.

చ రణ సే వ

వన్నెందుగంటలకాలములో జగమునందు సకలవ్యక్తుల యుష్ణతత్త్వ మాకాశమున సూర్యబింబస్వయావమై పొడగట్టి క్రమ క్రమముగా నుష్ణతత్త్వము చల్లారినకొలది నుద్భవస్థితినాశముల నుదయాస్తమయము లందుచున్నదిగాని జగముకంటె వేఱుగా నొక సూర్యబింబమని వాస్తవముగా నొక్కపదార్థము లేనేలేదు. ఈ లోకమునకును సూర్యునకును భేదమెద్దియును లేదు. మఱియు నగ్ని స్వయావృద్ధై న సూర్యుఁడుకాని పదార్థమే లేదు. “అత్మైవేదగ్ం సర్వమ్” అనుటచేతఁ దనస్వయావృద్ధై న ద్వాదశశాతమయగు సూర్యుఁడు సర్వజగద్రూపియై సర్వజగత్సృష్టిస్థితిలయకారణమై సర్వ జగత్సాక్షియై భువనచక్షువై తనకుఁదావేతై సహజలీలచేత నాటాడు కొనుచున్నాఁడను మునిమతము మిక్కిలి సమంజసము. ఒకంకెవేసి వేయిసున్నలు చుట్టగాఁ దేలినసంఖ్య యెంతో యన్నిమూర్తులు లెక్కలోనే యున్నదిగాని ప్రత్యక్షానుభవములోఁ జూచ శక్య మగునా? కాఁబట్టి నాదబ్రహ్మమును వివరించు శ్రుతిజాతిస్వరగ్రామ మూర్చనావిశేషములు కేవల శాస్త్రవిషయములుగాని ప్రత్యక్షవిషయము లెంతమాత్రము న్నావు కావు. శాస్త్రమునకును లోకవ్యవహారమునకును గలసంబంధ మాకాశమునకును దక్కిభూతములకును గలసంబంధము వంటిది. అన్నిభూతమా లాకసమందే వృద్ధిక్షయము లందుచుండియు నన్నిటి కాధార మాకాశమేయయ్యును కేవలాకాశమును దక్కినభూతములనుండి వేఱుపర్చవీలులేనట్లు వేదశాస్త్రవద్ధ

తిని స్మరించి తదనుసారముగా బ్రహ్మ యీజగమును సృజించినపు
టికి జగమునుండి వేదశాస్త్రముల న్యేలుకావించి నిర్దేశించ నలవి
కాదు. మనకు సంతతము ప్రత్యక్షముగానున్న మనశరీరమందలియొక
లోమముకృథివ్యప్తేజోవాయువరమాణువులెన్నియెట్లుకూడుటచేనృప్తి
స్థితినాశము లెవ్విధిం బొందుచున్నదోకనిపెట్టజాలని మనమింద్రియా
తీతములు వేదశాస్త్రకథలు లివ్వియని నిర్దేశించుట బొత్తిగాబిచ్చి
కళ. తెలిసెనని సంతోషమునఁ దృప్తిపహించలేము తెలియదనివ్రయ
త్నము మానుకొనలేము. తెలిసీ తెలియనివారమై సుఖదుఃఖాన్దోళన
మను బొందుచుఁ గ్రుంగుచుఁ గడలేనిసంసారమును పెద్దనుడింబడి
గింజకొనకతీరిని యీమర్త్యజీవితభ్రమమునుండి తప్పించుకొని భగ
వంతుని గూర్చి మొట్టపెట్టుటకన్న మర్త్యులు చేయఁగలవని యింకెద్ది
యునులేదులేదు. “ఆర్తరాణపరాయణస్సభగవా న్నారాయణోమే
గతిః” అనునట్లే భవరోగగ్రస్తులగు జీవులకు న్నారాయణునికన్న
శరణ మెద్దియు న్లేదు లేదు. తత్తద్దేశకాలపాత్రోచితములయి దైవ
పౌరుషోభయవ్రతములమున జరుగవలసిన పనులన్నియును జరు
గకతీరిదు. “యద్భావ్యంతద్భవివ్యతి” యనునట్లీంద్రియవిధివశమున
నేమను లెట్లు జరుగవలయునో యాగతికే పురుషవ్రతముంగూడ
నాదైవమే ప్రేరేపించును. జీవులు కాలవశమునఁ దమకులభించు
కష్టసుఖములనుభవింపకతీరిదు. జీవితేచ్ఛయు సుఖాభిలాషమును
బ్రతిదేహికి నై జధర్మములు. ఆపదలురానీకుంటకు సంపదలుపొందుట
కొఱకే ప్రతిజనుఁడు కోరుచుంట స్వభావము. దేహధారికి సుఖముగా
నుండుటకై కోరిగొనదపొందుటకై ప్రయత్నించుట స్వభావము.
కాబట్టి విధి యేమను లెట్లు తనకవశమై చేయుచుండినను దా
మాత్రముతనయభీష్టము నెఱవేర్చుకొనుటకై మనుష్యుఁడు పురుష
వ్రతము విధిగాఁ జేయకతీరదుగదా ? ఇంద్రియాతీతమగు దైవ

సంకల్పమును వేదశాస్త్రతత్వమును దెలిసి ప్రవర్తింకఁ బ్రాకృతమానవుల కెంతమాత్రముం దరముకాదు. తెలియక తెలిసిన ట్లాయభివృద్ధి సంపదనొందుటకై పురుషప్రయత్నము విధిగాఁ బ్రతిమనుజుఁడు చేయుచున్నాఁడుకదా? “యత్నే కృతే యది న సిద్ధ్యతి కోఽత్ర దోషః” అనునట్లు వేదశాస్త్రములు గురుముఖమున నేర్చుకొని శిష్టాచారమవలంబించి దేశకాలపాతానుసారముగాఁ దమతమపూర్వులు మునులు నేర్పర్చినపద్ధతుల ననుసరించి సకలభూతదయయును సత్యము నెట్టినపముచేతనైన విడనాడక సకలలోకులును దన్నుఁ గనికరించునట్లు ప్రవర్తించుటకై ప్రతిజనుఁడు పురుషప్రయత్నము చేయుచుండ వలయుననియే యమూర్తమవ్యక్తము నిత్యము నిర్గుణముం గారణరూపమగు నాదబ్రహ్మము సగుణమై వ్యక్తమైయనిత్యకార్యరూపమై యీజగముగా సహజాచింత్యలీలచేత వివృతమైనయది

పురుషప్రయత్నమే యుక్తరతేని యెడల వేదశాస్త్ర ప్రవృత్తియే జగమున నిష్ప్రయోజనముగానుండునా? అహమన్న మహమన్న మహమన్నమ్ అహమన్నాదోఽన్నాదోఽన్నాదః” అనునట్లు వాస్తవముగాభోజ్యముభోక్తయునొక్కపస్తువే-లోకమేవేదము వేదమేలోకము “హరిరేవ జగజ్జగదేవహరిః” దేవుఁడే యీలోకమీలోకమే దేవుఁడు ఇట్లు పరమార్థమెఱుంగుటకొఱకుమాత్రమే పురుషప్రయత్నమావశ్యకమని శ్రీ శంకరాచార్యోపదేశము ననుసరించి సర్వలోకోపకారముగా నుద్యమించక తీరదు. కాబట్టి ధర్మార్థకామమోక్షములను పురుషార్థములను ప్రతిమనుష్యుఁడు సాధింపవలయుననియే యట్టి చతుర్వర్గసాధనోపాయము బోధించుటకై సకల వేదశాస్త్రప్రవృత్తి సహజముగా బ్రతుకును గొనసాగించుటకై నిర్ధాహరవిహార సౌఖ్యదాయకములగు నన్నపానాది ద్రవ్యములు

సహజసిద్ధములై యున్నట్లు బంచభూతమయములగు దేహములం
 బోషించుచు బాహ్యంతరములం బంచభూతప్రవృత్తి వెలయున
 ట్టిలోకమున వేదశాస్త్రములు ప్రవర్తిల్లుచున్నవి. సర్వవేదశాస్త్ర
 ములయొక్క సారము తెలిసికొన్నఫలము సర్వలోకోపకారముగాఁ
 బ్రవర్తిల్లుచు నుభయలోకములం దరింపఁజేయుమని నిరంతరమును
 శ్రీహరిని వేడుకొనుచుంట ప్రతిమనుజునకు జన్మమె తిస సార్థక్యము.
 దేశకాలపాత్రోచితముగా నేజనుని పల్కులు-చేష్టలు-ప్రవర్తనము
 లోకోపకారకమై సకలజనరంజకమై యుండునో అట్టి పల్కులు సట్టి
 చేష్టలు మఱి యట్టి ప్రవర్తనమును నేర్చుకొని ప్రతిజనుఁడు లోకోప
 కారకముగా జనరంజకముగాబ్రతుకవలయును. లోకోపకారప్రవర్తనఁ
 గల సర్వజనరంజకుడగు జనుఁడు మూర్తిభవించినదేవుఁడే మఱి
 యాకృతింగొన్న వేదశాస్త్రములేయని సిద్ధాంతికరింపకతీయదు.
 “స్థితస్య గతి శ్చింతనీయా” అన్నట్లు ధ్వన్యాత్మక వర్ణాత్మక వైఖరీ
 శబ్దమూలకనాదబ్రహ్మతత్త్వమతీంద్రియమగ్రాహ్యమవేద్యమబోధ్య
 మైనప్పటికిని దత్తదేశకాలపాత్రానుసారముగా వర్తమానకాలమున
 వ్యవహరింపఁబడుచున్న స్వరకాలస్థానప్రయత్నవిశేషజన్యములగు
 ధ్వన్యాత్మకవర్ణాత్మకశబ్దపద్ధతు లెట్లున్నచో లోకోపకారములగునో
 యాసంగతి నీగ్రంథమూలముగా విధిప్రేరితుఁడనై తెల్పకతీయదుగా?
 తత్తదేశకాలపాత్రానుసారముగా దైవపౌరుషప్రయత్నములంబట్టి
 కాఁదగినసకలకృత్యములు జరుగుచునేయున్నవి. యేమని యెట్లు
 జరుగుటకు విధిచే నియమింపఁబడెనో యట్లే లోకములో జరుగు
 చున్నది జరుగవలసినపని జరుగనీ కెవ్వరైన నడ్డఁ దరముకాదు.
 సూర్యోదయాస్తమయములు ఋతువులు మొదలగుకాలపద్ధతులు
 కేవల దైవవశమున జరుగుచున్నట్లు మానుషకృత్యములన్నియును
 దైవప్రేరితములయ్యోకష్టగుఱములకుఁగారణములయి ముగియుచున్నవి.

ప్రయత్నముచేతఁ గొన్నియు సప్రయత్నపూర్వకముగాఁ గొన్నియు నాకస్మికముగాఁగొన్నియుం గేవల పురుషప్రయత్నముచేఁగొన్నియుం గేవల దైవసంకల్పముచేఁగొన్నియు మొత్తముపై మనుష్యులు తమ తమజీవితములందుఁ గట్టసుఖము లనుభవించకతీరదు. “మహాజనో యేనగతః సపంథాః” అనునట్లు లోకోపకారులు జనరంజకులయిన పెద్దలనడువడి ననుసరించి బ్రతుకుట మానవ ధర్మము. లోకోపకారులైన పెద్దలెట్లువాచికాంగికాహార్యసాత్త్వికాభినయవివేచములం బ్రవర్తిల్లుచుసకలజనసమ్మతులని యుత్తమమనుష్యులనియం బేరెక్కు చున్నారో వారాడెదుపల్కులువారువ్రాసిసగంధములు వారు పాడిన సంగతులు వారికరచరణాద్యవయవాభినయవిశేషము వారినిద్రాహార విహారసౌఖ్యసంపాదకప్రవర్తనపద్ధతులు వారినుతాచారవిధానములను దేశకాలపాత్రోచితముగా మార్చుకొని యవలంబించి యాపెద్దల యొక్క ప్రవర్తనపద్ధతుల ననుసరించి పిన్నులుగూడ సకలజనరంజకు లయిసకలలోకోపకారపరాయణులై గణుతికెక్కవలయును వలయును.

జిహ్వాజిహ్వా దొక రుచి పుట్టెపుట్టె దొక గుణ మను సామెత నిజమైనప్పటికి నొక్కనిస్వభావముంబోలిన స్వభావము కలజను లీ యసంతజగమున నసంతసంఖ్యాకు లందురు కనుకఁ బ్రతిమానవుఁ డొనర్చు చతుర్విధాభినయవిశేషములుం దత్సమానస్వభావులగు మానవుల కవలంబించఁదగిన శాస్త్రపద్ధతులు కాకమానవు.

ఇట్లేదేశజనుల కాదేశమున వాడుకలోనున్న స్వరకాలస్థానప్రయత్న విశేషజన్యములగు శబ్దము లింపుగా నుండును కాబట్టి తనతోడి పాటివా రెట్లు రంజిల్లెదరో యాతీరుగా ధ్వన్యాత్మకవర్ణాత్మకశబ్దములు ప్రయోగిలచి సకలజనాదరణీయవిద్యను సంపాదించవలెను “వేద వేదాంగవేత్తాపి శిష్టాచారం నలంఘయేత్” సర్వభూతదయాకురులు అందు లోకోపకారపరాయణులు స్వార్థపరతలేనిపండితులు శిష్యులు

శగునట్టిసజ్జనులు “పృషోదరాదీని యథోపదిష్టమ్” అనునట్లాపెద్దల నడువడి ననుసరించి చతుర్విధాభినయవిశేషములచే లోకరంజనముం బిన్నులు కావించి యథాయోగములఁ దరింపవలయును వలయును.

జ గ ద్ధి త ము

సుమప్తిదశయుఁ దెద్దియుం దెలియఁ లేదనిమాత్ర మజాగర స్వప్నదశలయం దనుకొనుచు జాగ్రత్స్వప్నదశలందు వివిధవికారము లగు జగత్కార్యముల న్నొచ్చు నహంకారమునుకారములతో స్వపర భేదజ్ఞానమాతో సంస్కరించుచు సుఖదుఃఖము లీడవుఁ దనుభవించుట నకలదనసాధారణప్రత్యక్షానుభవమేకదా? శరీరస్మృతియున్నంతవఱకు దేహి కహంకారమును కారములను వివిధజగద్వస్తుః కారదృష్టియుం దప్పవు. తనసుఖదుఃఖకై ప్రవర్తిల్లుచుఁ గష్టమునొందెనుటకై పాటుపడుచు లోకమున నింద్రియగోచరములగు చేతనాచేతనస్తువులం గనిపెట్టుచు హేళనాదేయవస్తువిచారణమాను స్వప్నజాగ్రద్దశలందుఁ బురుషప్రయత్నము లేప్పక చేయుచుండును. శరీరజ్ఞప్తి యున్నంతవఱకు తనకహంకారమునుకారములు తనకు వేఱుగా నానా విధజగత్కార్యముల యథార్థములయి సుఖప్రాప్తికై మఱియును దుఃఖశాంతికై తగినపురుషప్రయత్నము చేయకతీరదా ఆకస్మిక ముగాఁ దాఁ గారణము నిర్ణయింపశక్యముగాని స్వపరసుఖదుఃఖము లకుఁగూడ దేహస్మృతియే కారణమని ప్రత్యక్షానుభవము, గురూపదేశము శాస్త్రదృష్టమునుగలదు కలదు. స్వప్నజాగ్రత్సుమప్తిదశానుభవమునందు సుమప్తినెద్ది యనుభూతమో యాసంగతిలేనిది యగు స్వప్నమెద్దియును గనలేదు. మతేజగద్వికారముఁ దొఁచలేదు. కాబట్టి యెట్లుంటినో యేమిచేసితినో నాకెఱుకలేదనిమాత్రము సుమప్తియనుగాఢమూర్ఛనుబొందిన దశనుగూర్చి చెప్పఁగలను.

స్వప్నజాగరములం దహంకారములన్నిగినానావిధసులభబోధ్యదుద్బోధ్యాత్వంతాబోధ్యములగు సాంఖ్యతవస్తువులను జ్ఞప్తికలవాడనై నేను నాది నాకు వేతే జగ మీసంగతి నా కెఱుక యీవస్తుతత్వము నేనుగనిపెట్టలేను నా కీజంతా వులు ప్రియులు నాకు శత్రువు లీ దేహులు నా కిది మంచి యిది చెడ్డ నా కిదాదేయ మిది హేయ మీవస్తువునుగూర్చి నాకింతవఱ కెఱుక మఱియీవస్తుతత్వము నేను గనిపెట్టజాలను నావురువప్రపయత్న మివుడు కొనసాగినది. నాప్రపయత్నమునకు నాశత్రువులు విఘాతముకావించి సన్బాధించుచున్నారు. నామిత్రులు నాకుఁ దోడ్పడుచున్నారు. గాలి వానయెండఋతువుల మార్పు సూర్యచంద్రనక్షత్రాదిఖగోళములు నాశరీరములోని కొన్ని వస్తుతత్వములు నాకు వేతైనజగత్తునందలి జడములు చేరినములు నాకనుకూలముగానుండుటకై కోరి వురువప్రపయత్నముకావించుచుంటి సణిమాద్యప్తైశ్వర్య సిద్ధివురువప్రపయత్నసాధ్య మేమాత్రము న్నాదని తెలిసియుం గొంతెమ్మకోరికలు కోరుచుంటిని నేను నామిత్రులు నా చుట్టముల నాప్రియవస్తువులు హాయిగానుండ మిక్కిలి వ్యయ ప్రయాసలకోర్చి ప్రశమకావించుచుంటిని. నాకు దోచిన మంచి యొక్క యభివృద్ధికొఱకును జెడ్డయొక్క నాశముకొఱకు నాయాప్త వర్గము సాయముగోరి ప్రపయత్నపడుచుంటిని. అద్దమునందుఁ బ్రతి ఫలించు మానికమందుకొనుటకై దేవులాడునట్లు కేవలము శాస్త్రము లందు బోధింపఁబడి యనుభవింపశక్యముగాని తనశరీరస్మృతి దొఱఁగి నవ్వుడుగాని యనుభవింపశక్యముగాని యద్వైతవాసన కేవల దైవ కటాక్షమున నే వున్యాత్ముఁ డనుభవించునో యట్టి పరమభాగ వతుఁడు తప్ప లెక్కినవారి సుఖావాప్తికొఱకును మఱియుం గవ్యముం న్దప్పించుకొనుటకుం బ్రయత్నపడకతీటదు తీటదు. నాబాహ్యంత రేంద్రియవికారములు నా సంసారకార్యవికేషములు నేను గనిపెట్ట

జాలినంతవఱకు నాకు వేఱుగాఁ దోచుచున్న నానావిధ జడచేతన
 వదార్థముల యుద్భవస్థితి నాశవిశేషములు దైవపౌరుషకృత్యములు
 మొదలుగా దేశకాలపాత్రానుసారముగానున్న నాశరీరజ్జ ప్రికొలం
 దిన్ గనిపెట్టుచు నాకును నాప్రియవస్తువులకును సుఖ మెట్లు చేకూ
 రునోదుఃఖ మెట్లుతొలంగునో యాయుపాయములరయుచుఁబ్రయత్ని
 కడుచుంటయే సుసారము. ఇది తప్పదు కనుక నాకును నా
 చూచుమస్త్రియలోకమునకును హితముతలంచి మునిమతానుసార
 ముగా శిష్టాచారపద్ధతి దేశకాలపాత్రానుసారముగా మార్చి జగద్ధిత
 ముకై యమూల్యసారము నైలుప నా శక్తికొలంది నీగంధము నివిధి
 ప్రేరితుఁడనై వ్రాసెనవలసివచ్చెను.

ఇది శ్రీమదజ్ఞా దాదిభట్ట నారాయణదాస విరచితమగు
 జగజ్జ్యోతియందు కాలగతి నిర్ణయ నిర్వచనము

జగజ్జ్యోతి .

రెండవ సంపుటము

488

489

490 РЕНОВИЧ

మనసు ఫౌండేషన్
పుస్తకాల పరిశీలనాపట్టిక

పుస్తకం సంఖ్య	RIZH302 K 439
పుస్తకం పేరు	జన జన్మల
తారీఖు	25/11/2024
ముందు అట్ట	yes
వెనుక అట్ట	yes
మొత్తం పేజీలు	529
పెద్ద సైజు పేజీలు	NO
భాష పేజీలు	CI, 20, IV, H89, H88
లేఖ పేజీలు	NO
తయారు చేసినది	lalashw
పేజీలు విడదీసినది	lalashw
స్కాన్ చేసినది	Rohith
పరిశ్ల చేసినది	yameema
పేజీలు పరిశూనినది	
బైండింగు చేసినది	
ప్యాకింగు చేసినది	
స్కాన్ చేయబడింది	
తప్పులు	NO
పరిస్థితి	Good